

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**341 NOLU EDİRNE ŞER'İYYE SİCİLİNİN
(H.1241-1242 / M. 1825-1826)
TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

ÜLKİYE ÖZER

TEZ DANIŞMANI:
Dr. Öğr. Üyesi TAHİR SEVİNÇ

HAZİRAN – 2020

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Ülkiye ÖZER'in "341 Nolu Edirne Şer'iyeye Sicilinin (H. 1241-1242 / M. 1825-1826) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi" başlıklı tezi 23/06/2020 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmenliğinin ilgili maddeleri uyarınca, değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Yasin ÇAKIREL
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans derecesi elde etmek için gerekli olan koşulları sağladığını anaylarım.

Doç. Dr. Faruk DOĞAN
Tarih Anabilim Dalı Başkanı

Bu tezi okuyarak içerik ve nitelik açısından incelediğimizi ve Yüksek Lisans derecesi almak için yeterli olduğunu onaylıyoruz.

Dr. Öğr. Üyesi Tahir SEVİNÇ
Tez Danışmanı

Jüri Üyeleri:

Doç. Dr. Faruk DOĞAN	Kırklareli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Tahir SEVİNÇ	Kırklareli Üniversitesi
Doç. Dr. Cengiz FEDAKAR	Trakya Üniversitesi

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde bizzat elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada özgün olmayan tüm kaynaklara eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Ülkiye ÖZER

23/06/2020

ÖZ

341 NOLU EDİRNE ŞER'İYYE SİCİLİNİN
(H. 1241-1242 / M. 1825-1826)
TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Özer, Ülkiye

Yüksek Lisans, Tarih

Tez Yöneticisi: Dr. Öğr. Üyesi Tahir Sevinç

Haziran 2020

Osmanlı Devleti'nin ikinci başkenti olan Edirne, tarih boyunca önemli bir yerleşim merkezi olmuştur. Kadılık müessesesi, Osmanlı şehirlerinin özellikle yargı mekanizmasını yürüten çok yönlü önemli bir kurumuydu. Şer'îyye mahkemelerinin kayıtları olan kadı sicilleri kadı veya yardımcıları tarafından tutulmuşlardır. Kadı yargı, idari, beledi ve noter gibi muhtelif görevleri yerine getirmekteydi. Siciller, özellikle sosyal tarih olmak üzere çeşitli çalışmalara birinci el yazılı kaynak teşkil etmektedirler. Çalışmamıza konu olan 1825-1827 yıllarını kapsayan Edirne şer'îyye sicili daha çok Osmanlı halkının günlük yaşamını içeren konulardan oluşmaktadır. Defter mülk satışı ve icarı, alacak, boşanma, nafaka, nikâh, cinayet, hırsızlık, yaralama, tecavüz, mahalleden ihraç, müsadere, ihtida, köle, miras, hizmet bedeli, ölüm keşfi, vakıf icarı, esnaf anlaşmazlığı, keşif ve hakaret davaları gibi konuları içermektedir. Araştırmanın başlıca kaynağı 341 nolu Edirne şer'îyye sicili olup, çalışmayla alakalı kitap ve makalelerdir. Bu çalışmanın amacı, Edirne'nin tarihini aydınlatmak ve tarih çalışmalarına katkı sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Edirne, Kadı Sicilleri, Kaza, Mahkeme, Osmanlı Toplum.

ABSTRACT

TRANSCRIPTION AND EVALUATION of NUMBERED
341 EDİRNE ŞER‘İYYE RECORD
(H. 1241-1242 / M. 1825-1826)

Özer, Ülkiye

Master of Arts, History

Supervisor: Assistant Professor Tahir Sevinç

June 2020

The Edirne second capital of the Ottoman State, has been an important habitand center in the course of history. Kadı institution was significant multifaced foundation of the Ottoman cities, especially of the judicial mechanism. Records kadı which are recorted by the kadı or his assistants. İnstend, kadı was used to perform the important varius duties such as judiciary, administrative, municipalify and notary. Regists are creating the first-hand written sources differently studies, especially social hirtory. The Edirne sharia record includes the years between 1825-1827, which the issue of our study, consist of subjects that mostly including the daily life of the Ottoman peoples. The notebook contains of issues such as the renton and sale of property, receivables, divorce, alimony, marriage, murder, theft, injury, rape, expulsion from the neighborhood, confiscation, conversion, slave, inheritance, pay service, discovery death, rental foundation, disagreement of tradesmen, exploration and trial insult. The first source of research is the numbered 341 Edirne sharia record and varius book and articles related to the study. The aim this of study, is contribute to the history of studies and lighten the history of Edirne.

Key Words: Edirne, Kadı Records, Kaza, Court, Ottoman Society.

ÖNSÖZ

İnsanoğlunun geçmişe dair bilgiyi sorgulayıp, bunu geleceğe aktarma isteği hep var olmuştur. Bir yerin yerel tarihini incelemede başvurulacak kaynakların başında şer‘iyye sicilleri gelmektedir. Diğer şehirlerin aksine Edirne’ye ait kadı sicillerinin oldukça çok olması ve eski tarihlere dayanması bakımından, bu şehre ait çalışmalarda önemli kolaylıklar sağlamaktadır.

Bu araştırma giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. Tezin giriş kısmında Edirne tarihi hakkında bilgi verildikten sonra birinci bölümde Osmanlı adliye teşkilatı, mahkeme, kadı, şer‘iyye sicilleri ve defter hakkında bilgiler ele alınmıştır. İkinci bölümde dönemin özellikleriyle, metnin transkribinden sonra ortaya çıkan Edirne hakkındaki sosyal, iktisadi, idari, aile, suçlar v.s. bilgiler ışığında ek kaynaklar da kullanılarak defterin değerlendirilmesi yapılmıştır. Üçüncü bölümde de defterin konu ve sayfa numaraları, belge özetleri, sonuç ve kaynakça verilmiştir. Ekler kısmında transkribe metin, örnek belgeler, Edirne’ye ait resimler ve tez sonuna da dizin eklenmiştir.

Öncelikle daima örnek aldığım ve üzerimde büyük emekleri olan kıymetli annem Cemile Özer ve babam Nasreddin Özer başta olmak üzere, beni destekleyen sevgili kardeşlerim ve bütün sevdiklerime sonsuz minnettarım.

Çalışmam boyunca değerli bilgilerini esirgemeyip, tezin oluşmasında önemli katkılar sağlayan saygıdeğer tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Tahir Sevinç’e şükranlarımı sunarım. Bu çalışmaya başladığımda tez konusunu veren önceki tez danışmanım sayın Doç. Dr. Faruk Doğan ve Dr. Öğr. Üyesi Tarık Özçelik hocalarıma da teşekkür ederim. Yine tez değerlendirmesine katkı sağlayan sayın Doç. Dr. Cengiz Fedakâr’a da müteşekkirim. Ayrıca emeklerini gördüğüm değerli hocalarım Doç. Dr. Sezai Öztaş, Doç. Dr. V. Türkan Doğruöz, Dr. Öğr. Üyesi Abdülkerim Asılsoy ve herkese teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	iii
ÖZ.....	v
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
KISALTMALAR.....	vii
GİRİŞ.....	1
1. EDİRNE.....	1
1.1. Edirne'nin Coğrafi Konumu ve İsmi'nin Menşei.....	1
1.2. Edirne'nin Siyasi Tarihi.....	2
1.3. İktisadi Hayatı.....	5
1.4. Demografik ve Sosyal Hayatı.....	7
1.5. Mimari Yapısı.....	9

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI ADLİYE TEŞKİLATI VE ŞER'İYYE SİCİLLERİ.....	13
1. ADLİYE TEŞKİLATI.....	13
1.1. Şer'i-Örfi Hukuk ve Kanunnameler.....	13
1.2. OSMANLI MAHKEMELERİ.....	14
1.2.1. Divân-ı Hûmâyun.....	14
1.2.2. Veziriâzam Divânları.....	15
1.2.3. Kazasker Divânları.....	15
1.2.4. Diğer Mahkemeler.....	16
1.2.5. Şer'îyye Mahkemeleri.....	17
1.3. KADI VE YARDIMCILARI.....	17
1.3.1. Kadı.....	18
1.3.1.1. Kadı Efendinin Görevleri.....	18
1.3.1.2. Tayinleri, Maaşları ve Azilleri.....	19
1.3.2. Naib.....	20
1.3.3. Muhzır.....	20
1.3.4. Kassam.....	21
1.3.5. Mübaşir.....	21

1.3.6. Şuhudû'l-hâl.....	22
1.3.7. Kâtip ve Mukayyid.....	22
1.3.8. Muhtesip.....	22
1.3.9. Tercümanlar.....	23
1.3.10. Çavuşlar.....	23
1.3.11. Savunma İşlemi.....	23
1.4. ŞER'İYYE SİCİLLERİ.....	24
1.4.1. Şer'iyye Sicillerinin Ortaya Çıkışı.....	24
1.4.2. Şer'iyye Sicillerinin Muhtevaları.....	25
1.4.3. Şer'iyye Sicillerinin Belge Çeşitleri.....	26
1.4.3.1. İ'lâm.....	26
1.4.3.2. Hücet.....	27
1.4.3.3. Mâruz.....	28
1.4.3.4. Mahzar (Mahdar).....	28
1.4.3.5. Mürasele.....	28
1.4.3.6. Vakfiye.....	29
1.4.3.7. Merkezden Gönderilen Belgeler.....	29
1.4.4. Şer'iyye Sicillerinin Genel Özellikleri.....	30
1.4.5. Şer'iyye Sicillerinin Korunma Altına Alınmaları.....	31
1.4.6. Şer'iyye Sicilleri Hakkında Yapılan İlk Çalışmalar.....	32
1.4.7. Edirne Şer'iyye Sicilleri.....	33
1.4.7.1. 341 Nolu Edirne Şer'iyye Sicili Hakkında.....	34
1.4.7.1.1. Defterin Transkribinde Kullanılan Usül.....	35

İKİNCİ BÖLÜM

341 NOLU EDİRNE ŞER'İYYE SİCİLİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (H. 1241-1242 / M. 1825-1826).....	37
2.1. DÖNEMİN ÖZELLİKLERİ.....	37
2.1.1. II. Mahmud Dönemi Siyasi Olayları.....	37
2.1.2. II. Mahmud'un Islahatları.....	39
2.1.2.1. Yeniçeriliğin Kaldırılışı.....	40
2.1.2.2. Diğer Islahatlar.....	41
2.2. DEFTERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	42

2.2.1. İDARİ ve YARGI.....	42
2.2.1.1. Rumeli Eyaleti.....	42
2.2.1.2. Edirne.....	43
2.2.1.2.1. Edirne Mahalleleri.....	44
2.2.1.2.2. Edirne Nahiye ve Karyeleri (Köy).....	47
2.2.1.2.3. Edirne Mahkemesi, Kadı ve Naibler.....	50
2.2.1.3. Mutasarrıf ve Mütesellim.....	52
2.2.1.4. Sandık Eminliği.....	53
2.2.1.5. Bostancıbaşı.....	54
2.2.1.6. Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye ve Hüseyin Paşa.....	55
2.2.2. İKTİSADİ HAYAT.....	57
2.2.2.1. Kethüda.....	57
2.2.2.2. Esnaf ve Meslekler.....	59
2.2.2.2.1. Orducu Esnafı.....	60
2.2.2.3. Vakıflar.....	61
2.2.2.4. Dönüm-ı Duhan Rusumatı.....	63
2.2.2.5. Selem Akçesi.....	64
2.2.2.6. Mülk Satışları.....	64
2.2.2.6.1. Ev Satışları.....	65
2.2.2.6.2. Dükkân Satışları.....	66
2.2.2.6.3. Bağ, Arsa ve Tarla Satışları.....	67
2.2.2.7. Alacak Davaları.....	69
2.2.3. SOSYAL HAYAT.....	71
2.2.3.1. EVLİLİĞE DAİR KONULAR.....	71
2.2.3.1.1. Nikâh İşlemi.....	71
2.2.3.1.2. Mehr-i Müeccel (Nikâh Bedeli).....	72
2.2.3.1.3. Muhâlaa-Hulû ile Boşanma.....	73
2.2.3.1.4. Talak ile Boşanma.....	75
2.2.3.1.5. Nafaka.....	77
2.2.3.1.5.1. Çocuk Nafakası.....	77
2.2.3.1.6. Nikâhlı Bir Kadınla Evlenme.....	79
2.2.3.2. TOPLUMA DAİR KONULAR.....	80
2.2.3.2.1. Köle.....	80
2.2.3.2.2. Miras.....	81

2.2.3.2.3. İhtida Edenler.....	82
2.2.3.2.4. Akıl Hastalığı (Cünun).....	84
2.2.3.2.5. Hizmet Bedeli.....	85
2.2.3.2.6. İcar-ı Sağır (Çocuğun Hizmete Verilmesi / Kiralama).....	87
2.2.3.2.7. Buluğ ve Rüşd Çağı.....	89
2.2.3.2.8. Mahalleden İhraç.....	91
2.2.3.2.9. Hayvanların Verdiği Zararlar.....	92
2.2.3.2.10. Ölüm Keşfi.....	93
2.2.3.2.11. Vesayet / Vasi.....	93
2.2.3.2.12. Kundaklama Davaları.....	95
2.2.3.3. SUÇLAR.....	95
2.2.3.3.1. Sirkat (Hırsızlık).....	95
2.2.3.3.2. Darp ve Cerh (Yaralama).....	97
2.2.3.3.3. Katl (Cinayet).....	100
2.2.3.3.4. Fi‘l-i Şen (Tecavüz).....	102
2.2.3.3.5. Kazf (İftira) ve Şetm (Küfür).....	103
2.2.3.3.6. El Konulan Müklere Dair.....	105
2.2.3.3.6.1. Müsadere.....	105
2.2.3.3.6.2. Eşkîya.....	106

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. 1. 341 NOLU EDİRNE ŞER‘İYYE SİCİLİNİN KONU VE SAYFA NUMARALARI.....	109
3.2. 341 NOLU EDİRNE ŞER‘İYYE SİCİLİNİN BELGE ÖZETLERİ... SONUÇ	157
KAYNAKÇA	161
EKLER	171
EK 1: 341 Nolu Edirne Şer‘iyye Sicilinin Transkribe Metni.....	171
EK 2: Sicilden Örnek Belgeler.....	510
EK 3: Sicilden Örnek Belgeler.....	511
EK4: Asakir-i Mansure-i Muhammediyye’nin Seraskeri Ağa Hüseyin Paşa’nın Vakıf Tamir Ettirdiği Bilgisinin Geçtiği Belge.....	512
EK 5: Asakir-i Mansure Askerleri İçin Konakta El Konulan Eşya Listesi.....	513
EK 6: Edirne Bab Mahkemesi Kadısı Halil Rüşdü’nün Mührü.....	514

EK 7: 19. Yüzyıl Sonları Edirne Haritası	515
EK 8: 1890 Yılı Edirne Sokakları	516
EK 9: 1890 Yılı Selimiye ve Üç Şerefli Camii	516
EK 10: Edirne Saat Kulesi.....	517
EK 11: Sultan II. Bayezid Külliyesi ve Darüşşifası..	517
EK 12: Kaleiçi Büyük Su Terazisi.....	518
EK 13: Bâbüssaâde (Akağalar Kapısı) ve Cihannüma.....	519
EK 14: Kum Kasrı Hamamı ve Adalet Kasrı.....	519
EK 15: Selimiye Camii ile Yemiş Kapanı Hanı Kalıntıları.....	520
EK 16: Selimiye Camii ve Yeniçeri Mezar Taşları.....	520
EK 17: Meriç Köprüsü (Yeni Köprü).....	521
EK 18: Tunca Köprüsü (Ekmekçi Ahmet Paşa Köprüsü).....	521
DİZİN	522

KISALTMALAR

b.	: Belge
Bkz.	: Bakınız
BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C.	: Cilt
Ca	: Cemaziye'l-evvel
C	: Cemaziye'l-ahir
çev.	: Çeviren
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
Ed.	: Editör
HAT.	: Hatt-ı Hümâyûn
H. M.	: Hicri, Miladi
Haz.	: Hazırlayan
İÜEFBE	: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basım Evi
L	: Şevval
M	: Muharrem
MŞŞ. ŞSC. D	: Meşihat Şer'iyeye Sicil Defteri
N	: Ramazan
Ra	: Rebiü'l-evvel
R	: Rebiü'l-ahir
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
S	: Safer
ŞŞ.	: Şer'iyeye Sicili
Ş	: Şaban
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
T.T.K.Y.	: Türk Tarih Kurumu Yayınları
Vb. vs.	: Ve Benzeri, Vesair
YÖK	: Yükseköğretim Kurumu
Za	: Zi'l-kade
Z	: Zi'l-hicce

TABLÖLAR

Tablo 1: 1907 Yılı Edirne Mahsüllerinin Rumeli’de Üretim İçindeki Yüzdeleri.....	7
Tablo 2: Edirne Mahalleleri	45
Tablo 3: Gayr-i Müslim Mahalleleri.....	47
Tablo 4: Edirne’ye Bağlı Nahiye ve Karyeler (Köyler).....	48
Tablo 5: Edirne Etrafındaki Kaza ve Karyeler.....	49
Tablo 6: Edirne Kadıları.....	51
Tablo 7: Mahkenede Görevli Kâtip, Naib, Muhzır ve Mukayyidler.....	51
Tablo 8: Edirne Mahkemesine Tayin Olunan Naibler.....	52
Tablo 9: Defterde Adı Geçen Çeşitli Esnaf Kethüdarları.....	58
Tablo 10: Edirne’deki Meslek Grupları.....	59
Tablo 11: Diğer Meslekler.....	60
Tablo 12: Defterde Adı Geçen Vakıflar.....	63
Tablo 13: İhtida Edenler.....	83
Tablo 14: El Konulan Mülkler.....	107
Tablo 15: Defterdeki Davaların Konuları ve Sayfa Numaraları.....	109

GİRİŞ

1. EDİRNE

1.1. Edirne'nin Coğrafi Konumu ve İsmi'nin Menşei

Edirne Balkan yarımadasının Güneydoğusunda bulunan Trakya Bölgesi'nde, Arda ve Tunca nehirleri'nin Meriç'e döküldüğü ovada yer almaktadır.¹ Şehir Anadolu ve Avrupa'yı birbirine bağlayan ana yol üzerinde yer almaktadır. Tunca Nehri boyunca deniz seviyesinden 37, Selimiye Cami'nin olduğu tepede 75 ve Bucuk Tepe denilen yerde de 104 metre yüksekliğindedir. Meriç Nehri'nin etrafındaki yamaçlara kurulmuş olan şehir, oldukça verimli topraklara sahiptir. Ayrıca adı geçen nehirlerin zaman zaman taşmasından dolayı pek çok zarar da görmüştür.² Edirne'nin tarihte bilinen en önemli nehir taşkınları Eylül 1509, Ekim 1657, Ocak 1844 yıllarında meydana gelmiştir.³

Şehrin bugünkü il sınırında batıda Yunanistan, kuzeyde Bulgaristan, doğuda Kırklareli ve Tekirdağ, güneyde Çanakkale ve Ege Denizi bulunmaktadır.⁴

Şehrin bilinen eski sâkinleri *Thrak* kabilerinden biri olan *Odrisler* denen halk olup, burayı bir pazar yeri olarak kurmuşlardır. Daha sonraları Makedonyalılar burayı bir koloni haline getirmiş ve adına da *Orestler* demişlerdir. 2. yüzyılda Roma İmparatoru Hadrianus burayı yeniden yapılandırdığı için adı *Hadrionopolis* olmuştur. Bizans kaynaklarında şehrin ismi *Orestia / Orestias*, İslâm kaynaklarında *Hadrionopolis Edrenes / Edreneboli* şeklinde yazılmıştır. Osmanlı Devleti'nde I. Murad Hudavendigâr zamanında şehrin ismi *Edrene* olarak kullanılmıştır. 18. yüzyıldan itibaren ise *Edirne* ismi aldığı rivayet edilir.⁵ Ayrıca Osmanlı tarihlerinde Edirne ismi, *Dâr-ül Karar*, *Dâr-ün Nasır*, *Dâr-ül Mülk* olarak da geçmiştir.⁶

---

¹ M. Tayyib Gökbilgin, "Edirne", *DİA*, C. 10, İstanbul: TDV, 1994, s. 425.

² Osman Nuri Peremeci, *Edirne Tarihi*, İstanbul: Resimli Ay Matbaası, 1939, s. 7.

³ Rıfat Osman, *Edirne Rehnüması*, Yayınlayan: Ratip Kazancıgil, Edirne: Türk Kütüphaneciler Edirne Şubesi Yayınları, 1994, s. 23.

⁴ Edirne'nin Konumu, <https://www.turkcebilgi.com> (Erişim: 29.04.2019).

⁵ Gökbilgin, "Edirne", s. 425.

⁶ M. Tayyib Gökbilgin, "Edirne Şehrini'nin Kurucuları", *Edirne-Edirne'in 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı*, T.T.K.Y, VII. Seri, S. 43 (1965), s. 161.

1.2. Edirne'nin Siyasi Tarihi

Şehrin bulunduğu bölge ile ilgili, tarih öncesine ait fazla bilgi yoktur. Thrak kabilelerinden olan *Odrisler* bu bölgede oturdukları için şehrin bu grup tarafından iskân edildiği kabul edilmektedir. M. Ö. 1400-1200 yıllarında Yunanistan'da bulunan *Aka Medeniyeti*'nin nüfuzu bu bölgeye tesir etmiş, ardından M. Ö. 513'te Pers kralı Darius'un İskit Seferi sonrası bölge *Persler'in*, Perslerin yönetimi son bulduktan sonra ise *Odryesler'in*, daha sonra da M. Ö. 4. yüzyılda Makedonya kralı olan Filip'in hâkimiyetine geçmiştir. Kent M. Ö. 280-279 yılları arasında *Galatlar / Keltlerin* istilalarına sahne olmuştur. Romalılar Makedonyalıları yendikten sonra M. Ö. 168'de Trakya, Romalıların eline geçmiş ve M. Ö. 44-46 yıllarında bir Roma eyaleti halini almıştır.⁷

Orta Çağ'da Edirne Romalıların önemli bir kalesi olmuştur. Bu dönemde Roma yönetiminde iç kavgalar başlamış ve 364-305 yıllarında bu bölgede Galatlar ile yapılan savaş sonucu Roma hâkimiyeti zayıflamıştır. Trakya 5. yüzyılda Bizans Dönemi'nde Hunlar, Slav ve Bulgarların akınlarına sahne olmuştur. Tam olarak Hristiyanlığın bölgede ne zaman yayıldığı bilinmemekle birlikte, bu döneme yakın 610-614 tarihli bir kilise teşkilatı listesinde kentin adı geçmektedir.⁸

Bölgede 914 yılında Bizans ve Bulgar mücadelesi, ardından 1049-1078'de Peçenekler ile Bizanslıların çekişmeleri yaşanmıştır. 1342 yılına gelindiğinde ise Loannes ile Kantakuzenos arasındaki çekişmeler nedeniyle, Aydınoğlu Umur Bey Kantakuzenos'un yanında yer alarak Edirne tekfuruyla savaşmış. 1352'de ise Osmanlı şehzadesi Süleyman Paşa, Kantakuzenos'un müttefiki sıfatıyla Trakya bölgesine geçip Bulgar ve Sırpıları yenerek Kantakuzenos'un kuvvetlerine katılmıştır. Bu şekilde ilk defa Edirne Osmanlılar'ın dikkatini çekmiştir. Şehrin tam olarak hangi tarihte Osmanlılar'ın eline geçtiği net değildir. Ancak Orhan Gazi'in oğlu I. Murad Hudavendigâr (1359-1389)'ın ve Lala Şahin'in 1361'de Edirne'yi feth ettikleri belirtilmekle birlikte, fetih tarihinin 1369, 1362 ve 1366 yılı

---

⁷ Arif Müfid Mansel, "İlk Çağda Edirne", *Edirne-Edirne'nin 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı*, T.T.K.Y. VII. Seri, S.43 (1965), ss. 23-24.

⁸ Semavi Eyice, "Bizans Devrinde Edirne Ve Bu Devre Ait Eserler", *Edirne-Edirne'in 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı*, T.T.K.Y. VII. Seri, S. 43 (1965), ss. 40-41.

olabileceği de rivayet edilir.⁹ 1361’de *Sazlı Dere Savaşı*’la ele geçirilen kentin tam fetih tarihini¹⁰ derinlemesine inceleyen Halil İnalçık, hem Osmanlı kroniklerini hem de yabancı kaynakları karşılaştırıp şehrin, 1361 yılında Meriç Nehri’in taşıdığı bir mevsimde I. Murad’a teslim edildiğini belirtir.¹¹

Osmanlılar’ın Edirne’yi ele geçirmesiyle birlikte Rumeli’nin fethi de hızlanmıştır. Yıldırım Bayezid (1389-1402) İstanbul’u kuşatma hazırlığını Edirne’den yapıp muhasaraya da yine buradan hareket etmiştir.¹² Kent Osmanlı İmparatorluğu’nun, Balkan fetihlerinde önemli bir askeri üstü olma özelliğine sahip olmuştur.¹³

Fetret Devri (1402-14)’nde şehzade Süleyman Bursa’dan hem hazineyi hem de saray halkını Edirne’ye taşıdığı için genellikle kardeşler arasındaki taht mücadeleleri hep Edirne çevresinde yaşanmıştır.¹⁴ Fatih Sultan Mehmed İstanbul kuşatmasını bu kentten başlatıp buradan hareketle şehri feth etmiştir. Fatih çocukları II. Bayezid(1481-1512) ve Mustafa’nın doğunlarını bu kentte yaptırmış, ayrıca kendisi Edirne yakınlarındaki Söğütlüdere’de de ölmüştür.¹⁵

Yavuz Selim (1512-1520) doğu seferi kararını bu kentte almış olup ölümü de Edirne yolunda babasıyla mücadele ettiği Karıştıran Ovası’nda gerçekleşmiştir. II. Ahmed (1691-1695) devrinde *Karlofça Antlaşması* bu kentte onaylanmıştır. Ayrıca kent, Şeyhülislâm Feyzullah Efendi’nin öldürülmesiyle biten ve II. Mustafa (1695-1703)’nın tahtan indirilip yerine III. Ahmed (1703-1730)’in geçirildiği ve tarihe *Edirne Vakası (1703)* olarak geçen olaya da sahne olmuştur.¹⁶ Bu isyan hareketi, İstanbul’da başlamış olup o dönem Edirne’de olan hükümete karşı olmasından dolayı Edirne Vakası ismini almıştır. Bu vakadan sonra Edirne eski parlak günlerini yitirmiş ve padişahlar artık Edirne’de uzun süreli ikamet etmeye cesaret bile edememişlerdir.¹⁷

---

⁹ Gökbilgin, “Edirne”, s. 426.

¹⁰ Halil İnalçık, *Devlet-i Aliyye-I*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2015, s. 55.

¹¹ Halil İnalçık, “Edirne’nin Fethi (1361)”, *Edirne-Edirne’nin 600.Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı*, T.T.K.Y. VII. Seri, S. 43 (1965), s. 159.

¹² Gökbilgin, “Edirne”, s. 426.

¹³ Anonim Osmanlı Tarihi (1099-1116 / 1688-1704), (haz.), Abdülkadir Özcan, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2000, ss. 24, 43, 49, 110, 118, 124, 125, 145, 225, 247.

¹⁴ Peremeci, *Edirne Tarihi*, s. 13.

¹⁵ Gökbilgin, “Edirne”, s. 426.

¹⁶ Peremeci, *Edirne Tarihi*, ss. 18-23.

¹⁷ Tahir Sevinç, *1703 Edirne Vakası*, Ankara: Gece Kitaplığı, 2019, s. 21.

Sultan III. Selim (1789-1807) döneminde Rumeli’de dağlı eşkıyaların isyanları ve ayanlarla devlet arasında mücadeleler yaşanmıştır. Devlet çözüm olarak ayanlarla işbirliği yapmış ve Hüseyin Paşa komutası altındaki orduyla müdahale etmiştir. Başarılı olunmuşsa da tam olarak sorun çözülememiştir.¹⁸ Ayrıca Sultan, nizam-ı cedid birliklerini Trakya bölgesinde kurmayı amaçlayıp buradaki ayan ve yeniçerilerin güçlerini kırmaya çalışmıştır.¹⁹ 1801’de ıslahat yapmakla görevlendirilen Hakkı Paşa’nın Arnavut asıllı adamları ve ayanlar paşaya karşı ayaklanıp şehir halkıyla çarpışmışlardır. 1806 yılı Nizam-ı cedid teşkilatının kurulmasının faaliyetlerinden memnun olmayan Rumeli ayanları, Edirne’de toplanmış, çıkan olaylar sonucu bazı hükümet görevlileri ayanlar tarafından öldürülmüştür.²⁰

Edirne’nin Osmanlı hâkimiyeti boyunca gördüğü ilk işgal Ruslar tarafından gerçekleştirilmiştir. Sultan II. Mahmud (1808-1839) devri Ağustos 1829 yılında gerçekleşen bu olayda, hükümet Rus kuvvetleriyle savaşmamış, Kırklareli ve Lüleburgaz bu tarihte işgal edilmiş, Ruslarla 14 Eylül 1829 tarihli *Edirne Barış Antlaşması* imzalanmıştır.²¹

Bu istiladan dolayı Müslümanlar göç etmiş ve şehirde Hristiyan nüfusu artmıştır. Sultan II. Mahmud (1808-1839) istiladan sonra Edirne’yi ziyarete gitmiştir.²²1877-1878 Osmanlı Rus Harbi’nde Ruslar Tuna boylarını işgal etmiş ve 10 Aralık 1877’de Plevne elden çıktıktan sonra Rus kuvvetleri İstanbul üzerine harekete geçmiştir. Edirne 20 Ocak 1878’de yine savaş olmadan Ruslar tarafından işgal edilmiştir. Ruslar Ayastefanos (Yeşilköy)’a kadar ilerlemiş, yapılan barış girişimleri sonucu iki hükümet arasında *Ayastefanos Barış Antlaşması (3 Mart 1878)* imzalanmıştır.²³ Ruslar bu istilalarında Selimiye ve başka camileri yağmalamış, çinilerini ve pek çok sanat eserlerini yanlarında götürmüşlerdir.²⁴

---

¹⁸ Seydi Vakkas Toprak, *Nuri Tarihi (Metin-İnceleme)* (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2011, YÖK: Ulusal Tez Merkezi, (Tez No. 280389), s.61.

¹⁹ Fatih Yeşil, *Nizam-ı Cedid’den Yeniçeriliğin Kaldırılışına Osmanlı Kara Ordusunda Değişim 1793-1826* (Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2009, Yök: Ulusal Tez Merkezi (Tez No: 254784), s. 61.

²⁰ Gökbilgin, “Edirne”, s.427.

²¹ Bekir Sıtkı Baykal, “Edirne’nin Uğramış Olduğu İstilâlar”, *Edirne-Edirne’nin 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı*, T.T.K.Y. VII. Seri, S. 43 (1965), ss. 180-183.

²² Gökbilgin, “Edirne”, s.427.

²³ Baykal, “Edirne’nin Uğramış olduğu”, ss. 184-185-186.

²⁴ Peremeci, *Edirne Tarihi*, s. 32.

Balkan ülkerinin harekete geçmesi sonucu 1912 yılında kent tekrar saldırıya uğramış ve Şükrü Paşa kuvvetleriyle birlikte Edirne'yi savunmuştur. Balkan Savaşları'nda en acı günlerin yaşandığı Edirne'de, şehir Bulgarlar tarafından bombalanmış, kıtlık ve salgın hastalıklar ortaya çıkmıştır.²⁵ 26 Mart 1913 yılında şehrin savunması düşer ve *30 Mart 1913 Londra Antlaşması* ile Midye (Kıyıköy) ve Enez sınır hattı olarak kabul edilerek Edirne Osmanlı Devleti'nin elinden çıkmıştır. Ardından Bulgaristan ile eski ittifakları arasında II. Balkan Savaşı başlayınca, 21 Temmuz 1913 yılında Osmanlı kuvvetleri savaşmadan Edirne'yi tekrar ele geçirmiştir. Edirne'nin bugünkü sınır şeklini belirleyen ise 29 Eylül 1913 yılında İstanbul'da Bulgaristan ve Osmanlı hükümeti arasında yapılan barış antlaşması olmuştur.²⁶

Edirne son kez I. Dünya Savaşı sırasında Temmuz 1920'de Yunanlar tarafından işgal edilmiştir. Kent 1922'de tekrar kurtarılmış, *Lozan Antlaşması* ile Türkiye Cumhuriyeti'nin Batı'daki sınır kapısı olmuştur.²⁷

1.3. İktisadi Hayatı

Edirne, konumu itibarıyla Balkan şehirlerinin merkezinde ve başkent İstanbul'a yakın olduğundan dolayı, ticari açıdan önemli bir hareketlilik kazanmıştır. Edirne'nin ulaşımı Tekirdağ Limanı'na, oradanda deniz vasıtasıyla ülkenin belirli yerlerine gidebiliyordu. Aynı zamanda bu yolun seferler için de kullanılması kenti büyük bir pazar haline getirmiştir. Anadolu'dan Avrupa'ya gönderilen ürünler buradan geçiyordu. Bu şekilde İzmir-İstanbul limanları ile Akdeniz-Tuna boyu bağlantısında, kent önemli bir rol oynamıştır. Meriç köprüsü yanındaki iskelebaşı Edirne'nin limanı olup nehir vasıtasıyla pirinç ve hububat ticareti yapılmıştır. Ayrıca Batılı tüccârlar 18. yüzyılda kadife gibi çeşitli kumaşları bu kente getirip, buradan ipek, balmumu, manda derisi ve yün almışlardır.²⁸

---

²⁵ Baykal, "Edirne'nin Uğramış olduğu", ss. 188-189.

²⁶ Nazmi Çağan, "Balkan Harbinde Edirne", *Edirne-Edirne'nin 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı*, T.T.K.Y. VII, Seri, S. 43 (1965), ss. 210-211.

²⁷ Gökbilgin, "Edirne", s. 427.

²⁸ Gökbilgin "Edirne", s. 429.

Halil İncalcık, Ömer L. Barkan'ın yayınlamış olduğu eserden hareketle Edirne ile ilgili önemli bilgiler vermektedir. Eserde, Edirne'de çoğu askeri sınıfa ait 93 tereke kaydı incelenmiştir. Bu tereke kayıtlarına göre, tereke sahiplerinin çoğu askeri sınıf mensubu olmakla birlikte, bunların yıllık gelirleri 300.000 akçeye kadar ulaşmaktaydı. 1550-1650 yılları arasında bu askerler Edirne'deki en büyük sermaye sahibi olup, zirai, ticari yatırım, sanayi, alacaklılar, nakit para ve köleler servetlerinin dörtte üçünü oluşturmaktaydı.²⁹

1- Sarraf-mücevheratçılıkla uğraşanlar.³⁰

2- Bölgeler arası ticaret malları olarak bezzaz ve kumaş, keten, kahve, demir, lök, bakır ve kalay ticareti yapanlar.³¹

3- Zirai işletme olarak çiftlik sahibi olup bir yandan pazar için tahıl üreten ve bir yandan da hayvan besleyenler.³²

4- Dükkân kiralamak ve faizcilik, değirmencilikle uğraşanlar veya bir takım sanatlara sermaye yatıranlar.³³

Edirne'deki en büyük yatırım, sarraf-mücevheratçılar ile bezzaz ve kumaşçıların elinde bulunmaktaydı. Ayrıca bezzazcılar Batı Anadolu'dan Mısır ve Hindistan, Yemen'den pamuklu kumaşlar ithal edip bu malların bir kısmını Edirne pazarında, bir kısmını da Balkanlar'ın belirli yerlerinde satmaktaydılar. Satılan kumaşlar içinde yerli üretim olan Ankara sofu, balmumu, yapağı, Selanik ve İstanbul kumaşlarının da isimleri geçmektedir.³⁴

Avrupa'ya yapılan seferlerde üs olarak kullanılan Edirne'de, çeşitli meslek kollarında da önemli gelişmeler olmuştur. Başta dericilik olmak üzere çizme ve ayakkabıcılık, hayvan koşumuna ait her çeşit eşya burada üretilmiş ve Balkanlara ihraç edilmiştir. Şehirde hayvancılık ve zirai işletme sahipleri olarak, genelde hâs ve tımar sahibi beyler, kapıkulları, sipahiler ve ulema mensupları önemli rol oynamıştır.³⁵

---

²⁹ İncalcık, *Devlet-i Aliyye-I*, ss. 286-287.

³⁰ İncalcık, *Devlet-i Aliyye-I*, s. 287.

³¹ İncalcık, *Devlet-i Aliyye-I*, s. 287.

³² İncalcık, *Devlet-i Aliyye-I*, s. 287.

³³ İncalcık, *Devlet-i Aliyye-I*, s. 287.

³⁴ İncalcık, *Devlet-i Aliyye-I*, s.288.

³⁵ İncalcık, *Devlet-i Aliyye-I*, s.292.

Yukarıdaki bilgiler, şehrin hem mesleklerini hem de üretim ve ticari hayatı hakkında önemli ipuçları vermektedir. Ayrıca kentin üretimi hakkında az da olsa şu bilgiler de yardımcı olacaktır.

Tablo 1: 1907 Yılı Edirne Mahsullerinin Rumeli’de Üretim İçindeki Yüzdeleri³⁶

Edirne Vilayeti	Tahıl	Baklagil	Sınâî	Hayvan Ürünleri	Bağ ve Bahçe	Toplam Bitkisel
	60,2	0,6	10,5	17, 4	11,3	71,3

1.4. Demografik ve Sosyal Hayat

Osmanlı toplumunu meydana getiren millet sistemi çeşitli din, dil, ırk ve mezhepten oluşmaktaydı. Devlet sınırları içerisinde yaşayan farklı etnik grupları din ve mezhep olarak teşkilatlanmıştı.³⁷ Müslim ve gayr-i Müslim olarak isimlendirilen Osmanlı toplumundaki bu çeşitlilik, imparatorluğun diğer bölgelerinde olduğu gibi Edirne’de de hâkim olmuştur. Örneğin, Evliya Çelebi 1654 yılındaki Edirne gezisinde, “kale içerisinde 14 mahalle olduğunu, bunların 10’unun Rumlara, 4’ünün Yahudilere, Topkapısı içerisinde de 5 mahallenin çingenelere (Kıpti), 1 mahallenin de Müslümanlara ait olduğunu belirtirken, varoştaki mahallelerde de Müslümanların oturduğunu” yazmıştır.³⁸

Edirne’nin tarih içindeki demografik yapısı, kaynakların ayrıntılı olarak belirtilmediği halde şu şekilde izah edilebilir: Sultan II. Mahmud (1808-1839) döneminde yapılan 1831 yılı nüfus sayımında, Edirne’de 8313 Müslüman, 6747 reaya (Kıpti reayası), 750 Kıpti, 1541 Yahudi, 1443 Ermeni olmak üzere toplam 18794 kişi bulunmaktaydı.³⁹

³⁶Tevfik Güran, *19.Yüzyıl Osmanlı Tarımı*, İstanbul: Eren Yayıncılık, 1998, s. 78.

³⁷Ziya Kazıcı, *Osmanlı Medeniyeti Tarihi-4*, İstanbul: Kayıhan, 2014, s.169.

³⁸Evliya Çelebi Seyahatnamesi (Sadeleştiren Tevfik Temelkuran-Necati Akdaş), İstanbul: Üçdal Neşriyat, 1986, s. 351.

³⁹Enver Ziya Karal, *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831*, Ankara, 1943, s.195.

Ömer Lütfi Barkan, çeşitli tarihlerde yapılmış olan tahrir kayıtlarına dayanarak “Edirne’nin hane üzerinden nüfus sayısını 1521-1530 yılları 4061, 1571-1580 yılları arasında ise 5480 kişi” olarak vermiştir.⁴⁰

Edirne’nin nüfusu hakkında önemli bilgiler içeren bir başka çalışma ise Özer Ergenç’e aittir. 1703 yılında 65 mahalleye ait nüfus defterinin incelendiği⁴¹ çalışmaya göre hane sayısı 3797, aile reisi 5329, kadın 651, kiracı 596 kişidir.⁴² Kadınlar kocaları ölmüş hane sahipleridir. Ayrıca bu nüfus sayımında Edirne sarayındaki görevliler, medrese suhteleri, diğer devlet görevlilerinin hizmetlileri, valide sultanlar ve yeniçeri garnizonu askerleri yer almamıştır. Bu çalışmaya göre Edirne’de 1703 yılında yaklaşık 30 ile 40 bin kişinin yaşadığı tahmin edilmektedir.⁴³

Edirne’nin nüfusu 1830-1835 yıllarında yaklaşık 80 ile 100 bin civarındadır. 1870 yılında Müslüman nüfusu 19.576, Hristiyan nüfusu 48.546, Kıpti nüfusu 539 olmak üzere toplam 68.661 kişidir. Balkan ve I. Dünya Savaşı ile Yunan işgalinde şehrin nüfusu azalmış ve 1927’de 34.528’e kadar inmiştir.⁴⁴

1654 yılında Edirne’yi ziyaret eden Evliya Çelebi,⁴⁵ “İstanbul’dan sonra kentin ikinci şehir olduğunu vurgulamakla birlikte, bayındırlık, ticaret ve büyüklüğünden bahseder.⁴⁶ Çelebi, şehirdeki büyük evlerinin hepsinin kiremitli,⁴⁷ yaşlı insanların biraz sohbetten geri kalmalarına rağmen iş ve güçleri yerinde ve yüzlerinden sıhhat aktığını, gençlerinin ise güzellikte orta fakat sohbetlerinin pek güzel” olduğunu vurgulamaktadır. Şehirde “ayan ve büyük şahısların samur kürk, orta halli olanların da çuha kaftan giydiğini, kadınların ise ferace ve elvan sofları giyip yassıbaşla gezdiklerini, ayrıca şarabı, hardaliyesi ve suyunun meşhur olduğunu” belirtmektedir. Eserinde

---

⁴⁰ Ömer Lütfi Barkan, *Osmanlı Devleti’nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi Tetkikler-Makaleler*, C. 2, İstanbul, 2000, s. 1423.

⁴¹ Özer Ergenç, “XVIII. Yüzyıl Başlarında Edirne’nin Demografik Durumu Hakkında Bazı Bilgiler”, *IX. Türk Tarih Kurumu Kongresi’nden Ayrı basım*, Ankara: Tarih Kurumu Basımevi, 1989, s. 1415-1417.

⁴² Ergenç, “XVIII. Yüzyıl”, s. Tablo kısmı.

⁴³ Ergenç, “XVIII. Yüzyıl”, ss.1418-1419.

⁴⁴ Gökbilgin, “Edirne”, ss. 428-429.

⁴⁵ Peremeci, *Edirne Tarihi*, s.21.

⁴⁶ Peremeci, *Edirne Tarihi*, s. 21.

⁴⁷ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, s. 354.

şehrin hekimlerinden, imarından çiçeklerinden meyvelerine kadar uzun uzun söz eder.⁴⁸

Edirne evlerinin büyük olanlarında birer hamam olmakla birlikte saray ve konaktakiler daha bir süslü olup, hamamlar kentin genelinde yaygın olarak bulunmaktaydı. Edirne evleri sebze ve meyve bahçeli olup bunların bazıları havuzlu ve çeşmeli, bazılarında da ufak fırınlar bulunmaktaydı. Ayrıca Edirne'ye özgü lâke kaplar ve kutular diğer yerlere de örnek teşkil ederek Edirne-kâri olarak isimlendirilmiştir. Yazı oymacılığı, çiçek ressamlığı, nakışlı mezar taşları, cild, divit, kubur gibi el sanatları da şehirde yaygındı.⁴⁹

1.5. Mimari Yapısı

Osmanlı Devleti'nde şehirlerin imar ve iskânın gelişmesinde, hükümdar ve devlet idaresindeki belirli vazifeliler ile ikinci ve üçüncü derecedeki şahıslar etkili olmuşlardır.⁵⁰ Devletin ikinci başkenti olan Edirne, sultanların ve ileri gelen devlet adamlarının mekânı olduğu için buradaki yapılar ihtişamlı ve sayıca çok olmuştur.⁵¹ Özellikle devletin iktisadi durumunun iyi olduğu dönemlerde ve ihtiyaca göre bu yapıların ortaya çıktığı ve çoğaldığı görülmektedir.

Edirne Kalesi'nin asıl surları, 117-138 yıllarında Roma İmparatoru Hadrianus tarafından yaptırıldığı bilinmektedir. Dikdörtgen biçiminde dört burçlu olarak yaptırılan kaleden günümüzde sadece *saat kulesi* olarak adlandırılan burç ayakta kalmıştır. Diğer burçlar *Zindanaltı Kulesi*, *Kafeskule* / *Yelli Burgaz*, *Germekapı* gibi isimlerle anılmışlardır.⁵²

Sultan II. Murad tarafından 1450 yılında Tunca Nehri'nin Batısında yeni saray yapımına başlanılmıştır. Bu saray 1829'da Ruslar tarafından tahrip edilmiştir. 1874 yılında Ruslar Edirne'ye yaklaşınca saray, hicri 1292 (1875/1876)'de Edirne Valisi Cemil Paşa'nın emriyle saray yakınında olan

---

⁴⁸ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, s. 360-361.

⁴⁹ Süheyl Ünver, "Edirne Medeniyetimiz ve Tezyini Misalleri", *Edirne-Edirne'nin 600. Fetih Yıldönümü Armağan Kitabı*, T.T.K.Y. , VII. Seri, S. 43 (1965), ss. 242-243-250.

⁵⁰ Gökbilgin, "Edirne Şehrinin Kurucuları", s.161.

⁵¹ Suraiya Faroqhi, *Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam Ortaçağdan Yirminci Yüzyıla*, çev. Elif Kılıç, İstanbul: Tarih vakfı Yurt Yayınları, 2010, s. 76.

⁵² Eyice, "Bizans Devri", ss. 65-66.

cebhaneliğin patlatılması sonucu yıkılmıştır. Saraydan geriye kalan kısımlar da zamanla etraftaki binaların yapımında malzeme olarak kullanılmıştır.⁵³

Sultan II. Murad devri Edirne’de imar faaliyetleri büyük ölçüde gelişmiştir. Muradiye, Bedesten, Darülhâdis ve Üç Şerefli Camileri ile Tahtakale, Topkapı hamamları gibi eserler günümüze kadar ayakta kalmış olup, Acemioğlanlar Kışlası yok olmuştur. Bu dönemin diğer eserleri olan Gazi Mihail Camisi, köprüsü ve hamamı, Mezid Bey, Şehabeddin ve Şah Melek camileri ve Mezid Bey Kervan Sarayı ile hamamı ve imareti ayakta kalmıştır. Ayrıca Ergene Nehri üzerine yaptırılan ve halen ayakta kalabilen Uzun Köprü’de bu döneme aittir.⁵⁴ Evliya Çelebi Seyahatnamesi’nde Uzun Köprü’nün “Osmanoğullarının en uzun köprüsü” olduğunu belirtir.⁵⁵

1421-1451 Edirne Cüzzamhanesi, 1484 yılında II. Bayezid tarafından Tunca Nehri yanında temelleri atılan Darüşşifa Edirne’nin en önemli sağlık kurumları olmuştur. Ayrıca Darüşşifa’nda içinde bulunduğu II. Bayezid Külliyesi’nde cami, hamam, medrese, değirmen, tabhane, imaret ve köprü gibi imarlar da 1484 yılında inşa edilmiştir.⁵⁶

Kanuni Sultan Süleyman (1520-1566) döneminde Kanuni Köprüsü, Ali Paşa Çarşısı, Rüstem Paşa Hanı, Sokullu Sarayı, hamamı ve iki kapılı hanı, Taş Hanı, Süleymaniye ile Yahya ve Şeyhi Çelebi camileri yapılmıştır.⁵⁷

Sultan II. Selim (1566-1574) tarafından şehrin merkezi olan Kavaklı Meydanı’na yapılan Selimiye Cami (1568-1574), Mimar Sinan (1489-1588)’in en güzel eserlerinden olmuştur.⁵⁸ Mimar Sinan’ın Edirne’deki diğer eserleri: Taşlık, Defterdar ve Şehhi Çelebi Camileri ile kemerli büyük arasta, büyük ve küçük Rüstem Paşa hanları, altı kapılı Ali Paşa Çarşısı (1569)’dır.⁵⁹ Ayrıca Selimiye Cami yanlarındaki Darülkurra ve Müderris Medresesi⁶⁰ ve

---

⁵³ Tahsin Öz, “Edirne Yeni Sarayında Kazı ve Araştırmalar”, *Edirne-Edirne’nin 600. Fetih Yıldönümü Armağan Kitabı*, T.T.K.Y. , VII. Seri, S. 43 (1965), ss. 217-218.

⁵⁴ Peremeci, *Edirne Tarihi*, ss. 13-14.

⁵⁵ Evliya Çelebi *Seyahatnamesi*, s. 236.

⁵⁶ Bedi N. Şehsuvaroğlu, “Edirne II. Bayezid Darüşşifası”, *Edirne-Edirne’nin 600. Fetih Yıldönümü Dönümü Armağan Kitabı*, T.T.Y.K.Y. , VII. Seri, S. 43 (1965), s. 257-258.

⁵⁷ Peremeci, *Edirne Tarihi*, s.18.

⁵⁸ Semavi Eyice, “Edirne-Mimari”, *DİA*, C. 10, İstanbul: TDV, 1994, s.435

⁵⁹ Gökbilgin, “Edirne”, s. 430.

⁶⁰ Sadık Emre Karakuş, *Osmanlı İdaresinde Edirne (1789-1839)* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2018, ss. 97-98.

1530 yılında Hürrem Sultan adına inşa edilen, Haseki Suyu (Taşlık Müsellim) su yolları olarak da bilinen ana suyolları Mima Sinan'ın Edirne'deki başlıca yapıtlarındandır.⁶¹

Sultan I. Ahmed (1603-1617) döneminde Tunca Köprüsü, Ekmekçiöğlü Kervansarayı ve hanı günümüze kadar gelmiş olup, Yemiş Kapanı ve Balkapanı eserleri yapılmıştır.⁶² Günümüze ulaşamayan eserler arasında Hatice Sultan Sarayı, Çadır Köşkü, Demirtaş ile Yıldız, Buçuktepe ve Hıdırlık Kasrı da bulunmaktadır.⁶³

Edirne'de Osmanlı Dönemi'ne ait, bir kısmının ahşab olduğu 12'ye yakın köprünün varlığı bilinmektedir. Bunların en eskilerinden olanı Tunca Nehri üzerindeki Gazi Mihail köprüsüdür. Bu köprünün ucuna Yıldırım Köprüsü denen 9 kemerli bir ilave eklenmiştir. Bayezıt Külliyesi'ni şehre bağlayan Yeni İmaret Köprüsü'ne II. Selim zamanında Yalnız Göz Köprüsü ilave edilmiştir. Bir diğeri ise Saraçhane (Paşa Köprüsü) (1451), sarayı şehre bağlamak için yaptırılmıştır. Tunca Nehri üzerinde yer alan köprüler, Fatih Sultan Mehmed (Hasbahçe köprüsü), bir diğeri Kanuni Sultan Süleyman Köprüsü (1554) ve Ekmekçi Ahmet Paşa Köprüsü'dür. Şehrin son köprüsü ise Meriç üzerinde eski ahşab bir köprü yerinde inşa edilen ve Karaağaç'ı şehre bağlayan Meriç Köprüsü (Yeni Köprü) ismiyle anılan köprüdür.⁶⁴

Şehirde yer alan kiliseler de önemli yer tutmaktadır. Bunlardan Ayasofya Kilisesi (Halebi Medresesi Camisi), bir Bizans mimarisi olmakla birlikte Sultan I. Murad şehri fethettikten sonra bu büyük kiliseyi camiye çevirmiştir. Bu binanın son kalıntıları ise 1902'de yok olmuştur.⁶⁵ Ayrıca Yıldırım Bayezıt Camisi bir kilise yıkıntısı veya üzerine inşa edilmiştir. Camiye çevrilen ve yıkılan başka bir kilise ise Kilise Cami (Atik-i Penahiye Kilisesi)'dir.⁶⁶ Sinaitikam Kilisesi'nin ise son zamanlara kadar ayakta kaldığı

---

⁶¹ Karakuş, *Osmanlı İdaresinde*, s. 129.

⁶² Peremeci, *Edirne Tarihi*, s.19.

⁶³ Gökbilgin, "Edirne", s.429.

⁶⁴ Eyice, "Edirne-Mimari", ss. 437-438.

⁶⁵ Eyice, "Bizans Devrinde", s. 69.

⁶⁶ Ahmed Badi Efendi, *Riyaz-ı Belde-i Edirne*, haz. Niyazi Adıgüzel ve Raşit Gündoğdu, C. 1, İstanbul: Trakya Üniversitesi Yayını, 2014, ss. 106-108. 1839-1908 yılları yaşamış olan Ahmen Bâdi Efendi adı geçen eserinde Edirne'ye ait teferruatlı bilgiler vermiştir.

varsayılır.⁶⁷ Ayrıca Ahmed Bâdi Efendi'nin eserinde Edirne'deki Ermeni, Bulgar, Katolik, Frenk ve Yahudilere mahsus toplam 17 adet kilise ve havra adı geçmektedir.⁶⁸

Edirne ilinde pek çok medrese, mektep, mescid, menzil, tekke, türbe, imaret, han ve hamam olmakla birlikte Ahmed Bâdi Efendi eserinde bu yapılardan 49 adet medrese, 62 türbe, 9 imaret, 57 mektep, 24 han, 35 hamam, 25 menzil, 56 tekke ve 164 mescid ismini vermektedir.⁶⁹

Edirne'nin mimari yapısına büyük zarar veren yangın ve zelzeleler olmuştur. Bunların belirli bir kısmını şu şekilde izah edebiliriz. Sultan I. Mahmut döneminde 1746'da Üç Şerefli Cami'nin yanında çıkan yangın yedi saat sürmüş ve yangında otuz mahalle yanmıştır. 1752'de meydana gelen depremde yüzden fazla insan ölmüş ve şehir büyük zarar görmüştür.⁷⁰ Temmuz 1756'da Edirne Ağaçpazarı'nda çıkan büyük yangın da şehre zarar vermiştir.⁷¹ Ayrıca Edirne'de 1828 yılı 7 Şevval Cuma günü meydana gelen şiddetli bir zelzele sonucu çeşitli camilerin yirmi bir minaresi yıkılmıştır.⁷²

---

⁶⁷ Eyice, "Bizans Devrinde", s. 73.

⁶⁸ Ahmed Bâdi Efendi, *Riyaz-ı belde*, s. 316.

⁶⁹ Ahmed Bâdi Efendi, *Riyaz-ı belde*, C. 1, s. 5-18.

⁷⁰ Peremeci, *Edirne Tarihi*, ss. 26-27.

⁷¹ Ahmed Vasıf Efendi, *Mehâsinü'l-Âsâr ve Hakâ'iku'l-Ahbâr'ı 1209-1219/1794-1805* (Doktora Tezi), haz. Hüseyin Sarıkaya, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2013, Yök: Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 351689), s. 205.

⁷² BOA, HAT, Dosya No. 1083, Gömlek No. 44111 (7 Şevval 1244).

I. BÖLÜM

OSMANLI ADLİYE TEŞKİLATI VE ŞER‘İYYE SİCİLLERİ

1. ADLİYE TEŞKİLATI

1.1. Şer‘i-Örfî Hukuk ve Kanunnameler

Şer‘ kelimesi lugatta, Allah’ın emri, hadis, âyet, kıyâs-ı fukahâ ve icmâ-i ümmet esasları üzerine kurulmuş olan din kaideleri demektir.⁷³

Osmanlı Devleti’nde tatbik edilen hukuk iki kısma ayrılırdı. Birincisi, İslâm dini esaslarına dayanan ve ilk devirlerde devletin müdahalesinden bağımsız olarak hazırlanan klasik fıkıh kitaplarına dayalı olan şer‘i hukuktur. Diğeri ise yalnızca Osmanlı Devleti’ne yönelik bir sistem olmayıp İslam devletlerinde de kullanılan *örfi* hukuktur. Şer‘i ve örfî hukuk tabirleri, mahkeme kayıtlarında şer‘i ve kanuni (adi) sak diye iki kısma ayrıldığı görülmüştür. *Örf-i münif-i sultani, örf-i münif-i padişahi* gibi isimler⁷⁴ verilen örfî hukuk, daha çok padişahın hukuk alanında çıkardığı kanunlar, şu şekilde gruplandırılmıştır.⁷⁵

1- Belirli bir konudaki hükümler olup ferman, berat, sancak kanunnameleri ve yerel kanunnamelerdeki pek çok hükümlerinin ilk şekli olan kanunlardır. Bunlar mahalli yöneticilere ve kadılara gönderilirdi.⁷⁶

2- Arazi ile vergi kanunlarını ihtiva eden sancak ve vilayet kanunları olup bunların birer kopyaları sancak veya nahiyelere, diğeri de İstanbul’da bulunan tahrir defterinin başına eklenmiştir. Ayrıca siyasetnameler, kanun-ı yeniçeriyân, Fatih’in teşkilat kanunnamesi, kanun-ı yörükân gibi kanunlarda bu grupta yer almaktaydı.⁷⁷

3- Osmanlı Devleti’nin bütün toprakalarında geçerli olan kanunları bir araya toplayan genel kanunnameler olup bunların içinde Fatih, II. Bayezid,

⁷³ “Şer‘”, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2016.

⁷⁴ M. Âkif Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, İstanbul: Beta Yayınları, 2010, s. 66. Fıkıh kelimesi ilim, anlayış ve kavramak anlamlarına gelir. İslam hukukunun karşılığı fıkıhtır, şer‘iat değildir. Hukuki hükümleri içerir, itikadi ve ahlaki hükümleri kapsamaz. Halil Cin ve Ahmed Akgündüz, *Türk Hukuk Tarihi*, İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı, 2011, ss. 122-123.

⁷⁵ Aydın, *Türk Hukuk*, s. 106.

⁷⁶ Aydın, *Türk Hukuk*, s. 106.

⁷⁷ Aydın, *Türk Hukuk*, s. 106.

Yavuz Sultan Selim ve Kanuni dönemlerinde hazırlanmış ve aynı zamanda da yürürlükte olan ceza, arazi ile vergi hukuku alanlarındaki hükümlerdir.⁷⁸

Osmanlı adliye teşkilatının temeli, İslam'ın ilk devirlerinde ortaya konan adli unsurların Emevi, Selçuklu ve Memlük gibi devletlerin aracılığıyla gelişen bir yapıya dayanmaktaydı. Osmanlı yargısı bu devletlerin yargısına benzemekle birlikte aynı zamanda kendine özgü bir yapısı da bulunmaktaydı. Örneğin, Osmanlı kadısının görevi ve sahip olduğu yetkiler, mahkemelerin işleyiş tarzları ve uydukları hukuki esaslar farklıydı. Diğer İslam devletlerindeki *kadilkudatlık*, *hisbe*, *mezalim* ve *surta* gibi kazaî ve idari kurumların şekli Osmanlı'da başka bir fonksiyona sahipti.⁷⁹

1.2. OSMANLI MAHKEMELERİ

Osmanlı Devleti yargı sisteminin işlendiği şer'iyeye mahkemelerinin yanında başka yargı organları da olmuştur. Bu davaların görüldüğü mahkemelerin isimleri ve işleyişleri aşağıdaki gibidir.

1.2.1. Divân-ı Hümâyun

Divan kelimesi Farsça'da *toplanti*, *kurul* anlamına gelmektedir. Divan kelimesi, eski İran'da mali kayıtların tutulduğu defterlere ve bu işlemi yapan resmi daireler için kullanılmıştır. Devletin en yüksek yargı organı olan bu kurum, padişahın adına toplanırdı. Padişah istediği zaman kafesli bir pencerenin ardından duruşmayı dinleyebilirdi. Divan veziriazam, kubbealtı vezirleri, Anadolu ve Rumeli Kazaskerleri, nişancı ve defterdar gibi asli üyelerden oluşmaktaydı.⁸⁰ Ayrıca kadı mahkemelerinin ve paşa divanlarının kararlarını temyiz etme ve aynı zamanda idari davalara da bakan bu kurum bir nevi anayasa mahkemesi konumundaydı.⁸¹ Devletin en yüksek yargı mekanizması olan bu kuruma herkes şikâyetlerini taşıyabilirdi. Divan

⁷⁸ Aydın, *Türk Hukuk*, s. 106.

⁷⁹ Aydın, *Türk Hukuk*, ss. 77-78. Selçukluların adli teşkilatı Abbasilerinkine benzemekle birlikte, iki çeşit yargı mekanizması vardı. Birincisi, bütün kadıların tayinini *kadil-kudât* adlı başkadı tarafından yapılır ve başkadıyı da sultan tayin ederdi. İkincisi, Abbasilerden farklı olarak çoğalan divanlar, *divan-ı saltanat* ve *divan-ı mezalim* en yüksek mahkemeleriydiler. Abbasilerde yüksek divan *mezalim divanı* idi. Halil Cin ve Ahmed Akgündüz, *Türk Hukuk Tarihi*, İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, 2011, ss. 260-261.

⁸⁰ Ahmed Mumcu, "Divân-ı Hümâyun", *DİA*, C. 9, İstanbul: TDV, 1994, ss. 430-431.

⁸¹ Cin ve Akgündüz, *Türk Hukuk*, s. 273.

üyelerinin bütün şikayetleri dinleme zorunlulukları vardı.⁸² Edirne ve İstanbul sarayının yanındaki *Adalet Kulesi* ve *Cihannuma*, devletin bütün ülkeyi gözetlediği anlamını taşımaktaydı.⁸³ Bu da devletin yargıya ne kadar önem verdiğini göstermektedir.

1.2.2. Veziriazam Divânları

Sözlük anlamı *yardımcı* olan vezir kelimesi aynı zamanda *yük* anlamında geldiği için devlet yükünü taşıyan anlamına da gelmektedir.⁸⁴ Osmanlı Devleti'nin ilk yıllarında sadece bir vezir olduğundan dolayı vezir tâbiri kullanılmış. Zamanla vezir sayısı artınca birinci vezire vezir-i âzam, dairesine de *Paşa Kapısı*, *Vezir Kapısı*, *Bâb-ı âsafî* ve *Bâb-ı âlî* ismi verilmiştir. 17. yüzyılda sadrazam ünvanı kullanılmasına rağmen vezir ismi resmi mühürlerde kullanılmaya devam edilmiştir.⁸⁵

Başkanlığını veziriazamın yaptığı veziriâzam divanı, Divan-ı Hümâyun dışında bazen idari ve adli mahkeme olarak görev yapmak için toplanırdı. Veziriazam divanlarının başında gelen Cuma divanında, Divan-ı Hümâyun'da görülemeyen davalar yapılır. Burada şer'î ve örfî hukuk alanlarına dair önemli yargılama görevi yerine getirilirdi. Çarşamba divanı ise yine vezir başkanlığında Eyüp, Galata, İstanbul ve Üsküdar kadılarının katılımıyla toplanır ve burada genelde İstanbul'da oturanların davaları dinlenilirdi.⁸⁶

1.2.3. Kazasker Divânları

Kadı ve *asker* eklerinden oluşmuş olan bu terim kaynaklarda *kadileşker*, *kadilkudat*, *kadılcond*, *kadilasakir* olarak geçmektedir. Osmanlı kaynaklarında *sadreyn efendiler*, *sadr-ı Rumeli* gibi isimlerle anılmıştır.⁸⁷ Kazasker, askeri sınıfın şer'î ve hukuki işlerine bakmakla birlikte Divan-ı Hümâyun'un asli

---

⁸² Mumcu, "Divan", s. 431.

⁸³ Halil İnalçık, *Osmanlı'da Devlet- Hukuk-Adalet*, İstanbul: Eren Yayıncılık, 2005, s.46.

⁸⁴ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri Sözlüğü C. II*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1993, s. 590.

⁸⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, Ankara: TTKB, 1984, 177. Bâb-ı âli kurumu Tanzimat'tan sonra Paşa Kapısı yerine kullanılmıştır. Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyim*, s. 757. Sadrazamlık kurumu 1922'de son Sadrazam Ahmet Tevfik'in istifasıyla fiilen ortadan kalkmıştır. Bu görev Ankara hükümeti başvekilliğine devredilmiştir. Mehmet İpşirli, "Sadrazam", *DİA*, C.35, İstanbul: TDV, 2008, s. 419.

⁸⁶ Aydın, *Türk Hukuk*, s. 87.

⁸⁷ Mehmet İpşirli, "Kazasker", *DİA*, C. 25, Ankara: TDF, 2002, s. 140.

üyesidir. Ayrıca kazasker kendi bölgesinde askeri kassamları, alt müderrisleri sancak ve kaza kadılarını atama yetkisine de sahip olmuştur. Yargılama sonucu verilen hükümlere padişah tuğrasını kullanabilme ve kazasker buyuruldusu ismiyle de yetkililere duyurabilirlerdi. Aynı zamanda yargı teşkilatının başı ve ilmiye sınıfının ikinci derecedeki konumundaydı. Türk-İslam devletlerindeki *kadıkudatlık* makamının Osmanlıdaki şekliydi.⁸⁸

1.2.4. Diğer Mahkemeler

Beylerbeyi başkanlığında toplanan *paşa divanları* mahalli idare mahkemeleriydi.⁸⁹ Bir başka mahkeme ise veziriazam sefere giderken gerektiğinde kurduğu divandı. Ayrıca lonca ve benzeri meslek gruplarından yiğitbaşı, kethüda v.s. çeşitli adlarla anılan kişilerde bu mesleklerin içerisindeki anlaşmazlıkları çözmüşlerdir. Tarikat şeyhleri, seyyid ve şerifler (Hz. Peygamberin soyundan gelenler) üzerinde *nakibü'l-eşrafların* da belli kazaî yetkileri vardı. Bununla birlikte idari ve mali davalarda, defterdarların ve çarşı-pazar denetleyicisi olan muhtesiplerin de belirli kazaî yetkileri olmuştur. Ancak bu mahkemeler daha çok küçük maiyetteydiler. Zira devletin en önemli yargı mercii şer'iyeye mahkemeleriydi.⁹⁰

Osmanlı mahkemelerine gayr-i Müslimlerde başvurabilirdi. İslam hukuku evlilik, boşanma, evlat edinme, miras veraset gibi bir takım konularda, kişilerin dini durumları esas alınarak hüküm verilmesini gerektirmiştir. Bu tür medeni hukuk kısmına giren durumlarda gayr-i Müslimler kendi cemaat mahkemelerine başvurabilirdi. Ancak asıl karar şer'iyeye mahkemelerine ait idi. Ayrıca gayr-i Müslimler şer'iyeye mahkemelerine başvurduklarında kendilerine İslam hukuku uygulanırdı.⁹¹

---

⁸⁸ Cin ve Akgündüz, *Türk Hukuk*, ss. 265-266.

⁸⁹ Cin ve Akgündüz, *Türk Hukuk*, s. 273.

⁹⁰ Aydın, *Türk Hukuk*, ss. 88-89.

⁹¹ Abdullah Saydam, *Osmanlı Medeniyet Tarihi*, İstanbul: Kitabevi, 2014, s. 289.

1.2.5. Şer‘iyye Mahkemeleri

Şer‘iyye mahkemeleri (meclis-i şer‘) Osmanlı Devleti’nin kuruluşundan, Tanzimat’a kadar her türlü hukuki sorunun danışılıp görüşüldüğü kurumlardan olmuştur.⁹²

Osmanlı Devleti’nde nahiye ve köyler dışındaki diğer idari yerler yargı merkeziydi ve kadılar da burada görevlerini icra ederlerdi.⁹³ Kadı efendinin görev yaptıkları yere kaza denilmekle beraber kaza, bugün ilçe adını alan bölgelerdi.⁹⁴

Şer‘iyye mahkemelerinin belirli bir binası mevcut olmamakla birlikte kadı evi, mescid, camiî, medrese veya oda gibi yerlerde yargı işlemini gerçekleştirirdi.⁹⁵ Mahkemede görülen bütün davalar Hanefî Mezhebi’ne göre karara bağlanırdı. Belediye işleri, alım-satım muamaleleri, vekâletname gibi her türlü işlem burada onaylanırdı. Ayrıca hükümetin herhangi bir mesele hakkında gönderdiği fermanların tatbiki ve infaz işlemleri de kadılar aracılığıyla yerine getirilirdi.⁹⁶

19. yüzyılda Osmanlı hukukunun dayandığı kaynakların değişmesiyle birlikte, bu durum hukuki kurumlarda da değişiklikler meydana getirmiştir. Şer‘i mahkemelerin yetkisi kısıtlanarak cemaat, ticaret, konsolosluk ve nizamiye mahkemeleri gibi Batı tarzı mahkemeler kurulmuştur.⁹⁷

1.3. KADI VE YARDIMCILARI

Mahkeme görevlilerinin sayıları, şer‘iyye mahkemelerinin bulunduğu bölgeye göre farklı olmuştur.⁹⁸ Osmanlı Devleti’nin idari ve mali konulardaki titizliliğini, mahkeme görevlilerin çalışmaları ve seçiminde de görmek mümkündür.

---

⁹² Aydın, *Türk Hukuk*, s. 83.

⁹³ Ahmed Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devleti’nde Tatbiki: Şer‘iyye Mahkemeleri Ve Şer‘iyye Sicileri”, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, S. 14 (2009), s. 16.

⁹⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti’nin İlmiye Teşkilatı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2014, s. 91. Osmanlıda taşra idaresi eyalet sancaklara, sancaklar nahiyelere nahiyeler ise köylerden oluşmaktaydı. Saydam, *Osmanlı Medeniyet*, s. 122.

⁹⁵ Cin ve Akgündüz, *Türk Hukuk*, s. 63.

⁹⁶ Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmiye*, s. 91.

⁹⁷ Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Isparta: Fakülte Kitabevi, 2007, s. 225.

⁹⁸ Aydın, *Türk Hukuk*, s. 83.

1.3.1. Kadı

Kadı, Arapça'da *kazâ* (*kadâ*) kelimesinden türemiştir. Devletin resmi görevlisi olan kadı, hükmü geçerli kıldığı için *hâkim*, *hüküm vermek*, *idare etmek*, *yargılamak* gibi anlamları ifade eder.⁹⁹

Kadılığın ortaya çıkışı, İslam'ın kurumlaşıp gelişmesiyle olmuştur. Cahiliye dönemindeki (İslam'dan önceki devir) hakemler ve kabile reislerinin yürüttüğü yargı, İslam'la birlikte ıslah edilerek kamu görevi haline gelmiştir. Hz. Peygamber ilk olarak kadı görevini üstlenerek, insanlar arasındaki hukuki çekişmeleri karara bağlamıştır. İslam'ın genişlemesiyle birlikte, Hz. Peygamber bu görevi diğer sahabelere de vermiş ve sonraları çeşitli bölge valiliklerine de yargı görevi verilmiştir. Hz. Ömer devrinde kazaî ve idari işlemlerin çoğalmasıyla şehirlere kadı tayini yapılmıştır.¹⁰⁰

Osmanlı İmparatorluğu, beylik döneminden beri fethettiği bir bölgeye idareyi temsilen bir subaşı ve hukuku temsilen de bir kadıyı tayin etmiştir.¹⁰¹

1.3.1.1. Kadı Efendinin Görevleri

İslam devletleri içinde kendine has bir görevi olan kadı, hem adliye hem de mülkiye görevlisi olmakla birlikte ilmiye sınıfı içerisinde de yer almaktaydı. Ayrıca önceki İslam kadılarından farklı olarak daha geniş yetkilere sahip olmuştur.¹⁰²

Kasaba ve şehirlerin belediye işleri, alım-satım muamelelerinin yanı sıra devletçe herhangi bir iş için gönderilen ferman uygulanması,¹⁰³ miras taksimi, nikâh, kayıp malların bulunması, cürm ve cinayet, vasi tayini ve azli, vakıf hükümlerine uyulması nezareti v.s. gibi dava ve işlemler kadılar tarafından görülürdü. Bu idari ve yargı görevleri arasında kendisine gönderilen fermanlara gereken cevabı vermek de kadıya aitti. Bununla birlikte narh uygulaması, menzil emirleri, amele işlemi, zâhire temini, asker toplanması da kadı efendinin gözetimindeydi. Kasaba veya şehrin güvenliği de askeri sınıfa bırakılmıştı.¹⁰⁴

⁹⁹ Fahrettin Atar, "Kadı", *DİA*, C. 24, İstanbul: TDV, 2001, s. 66.

¹⁰⁰ Atar, "Kadı", s. 66.

¹⁰¹ İlber Ortaylı, *Türkiye Teşkilat Ve İdare Tarihi*, Ankara: Cedit Neşriyat, 2008, s. 261.

¹⁰² İlber Ortaylı, "Osmanlı Devleti'nde Kadı", *DİA*, İstanbul: TDV, 2001, s. 69.

¹⁰³ Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye*, s. 91.

¹⁰⁴ Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye*, s. 113.

1.3.1.2. Tayinleri, Maaşları ve Azilleri

Kadılar eğitimlerini medresede alır ve ilk defa kaza kadılığına tayin edilenler, görevlerinde uzman olduktan sonra şeyhülislamlığa kadar yükselebilirlerdi. Kadıların dereceleri mevleviyet ve kaza kadılıkları olarak iki kısma ayrılmaktaydı. Mevleviyet kadıları büyük ve önemli eyalet, sancak ve vilayetlere (*mevali*) tayin edilirdi. Yevmiyelerine (günlük ücret) göre iki kısma ayrılan bu kadıların en yüksek derecesi Rumeli ve Anadolu kazaskerliği idi. Kaza Kadılarının derecesi de iki kısma ayrılmaktaydı. En yüksek dereceye *sitte* veya *eşref-i kuzât* ya da *150 akçeli kadılıklar* da denilmekteydi.¹⁰⁵

Kadıların yaptıkları vazifeden dolayı, onların iyi yetişmiş ve nitelikli kişiler olmalarını gerektirmiştir. Kadılarda aranan nitelikleri şu şekilde sıralayabiliriz: Kadı akıl sahibi, sağlıklı, güvenilir, dürüst ve davaları çözme becerisine sahip olmalı ve hukuki meseleleri de çok iyi bilmelidir. Kadı Müslüman olmalıydı, fakat Osmanlı hukukçuları gayr-i Müslimin gayr-i Müslime kadılık yapmasını da caiz görmüştür. Ayrıca kadı kadın olabilir ancak uygulamada kadın hâkime pek rastlanılmamıştır.¹⁰⁶

Bölge halkı kadıdan memnun değilse onu şikâyet edebilir ve kadı azil edilebilirdi. Edirne örneğinde bunu görmekteyiz.¹⁰⁷ Ayrıca 16. yüzyılda kadıların idam edildikleri de olmuştur. Zamanla uzun süren savaşlar dolayısıyla kadıların denetlenmeleri ihmal edildiğinden bu durum onları cesaretlendirmiş ve halkı soymaya varacak kadar görevlerini suistimal etmişlerdir.¹⁰⁸

14. ve 16. yüzyıllarda bütün kadıların tayinleri kazaskere ait idi. Kazaskerin tayin ettikleri kadıların kayıtlarının tutulduğu deftere *akdiye defteri* denilmekteydi. Kadı adayları (*mülâzım*) *nevbet* adıyla kadılık görevini alabilmek için *tarîk*, *matlab* ya da *ruzmançe-i hümayun* adlı defterlere kayıt edilirdi. Kaza kadıları iki, mevleviyet kadıları da bir sene görev yapabilirlerdi.¹⁰⁹

¹⁰⁵ Cin ve Akgündüz, *Türk Hukuk*, ss. 269-270.

¹⁰⁶ Cin ve Akgündüz, *Türk Hukuk*, s. 271.

¹⁰⁷ Ahmet Vasıf Efendi, *Mehâsinü'l-âsar*, ss. 238-139.

¹⁰⁸ Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye*, ss. 131-132.

¹⁰⁹ Cin ve Akgündüz, *Türk Hukuk*, s. 270.

Kadırlara verilen belirli bir maaş olmamakla birlikte, kadılar ücretlerini işledikleri dava harçlarından almaktaydılar.¹¹⁰

Osmanlıda kadı dışında *toprak kadısı* tâbiri de kaynaklarda geçmektedir. Bununla ilgili iki görüş olmuştur. Birincisi: 16. yüzyılın sonlarına kadar kaza kadısından ayrı *toprak kadısı* denilen seyyar kadılar vardı. Bu kadılar, ehl-i örften olan subaşı alay ya da sancakbeyi gibi kişilerin halka haksızlık yapmaları halinde, bu durum Divan-ı Hümâyun'a şikâyet edilmiş ise, hadiseyi halletmesi için görevlendirilirdi. İkinci görüş ise: Toprak kadısının o bölgenin kadısı olduğu varsayılmıştır.¹¹¹ Ayrıca *mehâyif müfettişleri* denen görevliler de önemli durumlarda davayı dinlemek üzere merkez tarafından görevlendirilirdi.¹¹²

1.3.2. Naib

Naibler Osmanlının ilk devirlerinden beri var olmuşlardır. Fethedilen bir yere hukuku temsilen bir kadı ya da naib tayin edilirdi. Naibler de tıpkı kadılar gibi medrese kökenliydi. Aynı zamanda onlarda fıkıh alanında kendini geliştirmiş ve davaları çözmeye yeterli olma şartı aranırdı. Kadı efendinin vekili ve yardımcısı olan naibi, kadı belirler ve Anadolu ile Rumeli kazaskerleri de bu duruma onay verirlerdi. Naib, süresiz olarak tayin edilir ancak bu süre değişebilirdi. Naibler yetersiz olduklarında ve görevlerini kötüye kullandıklarında azledilir ve bu durumla da daha çok kazaskerler alakadar olurdu. Naiblerin ücretleri mahkemede görülen davaların harcından karşılanırdı.¹¹³

1.3.3. Muhzır

Muhzırın sözcük anlamı *hazır bulunduran, huzura getiren* demektir. İslam hukuku kaynaklarında davacıyı mahkemeye çağırana *a'vân ve müşhış* isimleride kullanılmıştır. Bazı kentlerde (Konya, Kayseri) muhzır isminin yanında *şahne (şihne)* kelimelerin de kullanıldığı görülmüştür. Muhzırın

¹¹⁰ Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin İlimiye*, s. 91.

¹¹¹ Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, s. 221-222.

¹¹² Cin ve Akgündüz, *Türk Hukuk*, s. 270.

¹¹³ Mehmet İpşirli, "Naib / 2. Bölüm Osmanlılar'da", *DİA*, İstanbul: TDV, C. 32, 2006, ss. 312-313.

mahkemedeki görevi, kadı tarafından hazırlanan *celb / mürasele* (götürmek) kâğıdında yazılı olan kişi ya da kişileri mahkemeye çağırarak. Gerekirse bu şahısları mahkemeye getirmek için kadı efendinin izniyle yanına asker de bulundurabilirdi. Aynı zamanda mahkeme esnasında güvenliği sağlama, kadılık bölgesindeki suçluları izleme, isyancıların yakalanması, İstanbul'a yakın yerlerde kadı efendinin yazdığı arzları götürme ve bir ferman varsa bunu kadıya ulaştırma gibi işler de görevleri arasındaydı. Muhzırın tayin ve azil yetkisi ise kadı tarafından yapılırdı.¹¹⁴

1.3.4. Kassam

Kassam kelimesi *bölmek, taksim etmek* anlamlarına gelmektedir. İslam hukukunda hisse, mal, miras v.s. her türlü malı bölerek paylaşan kişiye kassam denilmiştir. Kassam ikinci derecede mahkeme görevlilerinden olup miras davalarında en çok kassam meşgul olmuştur. Kassam bizzat olay mahalinde gerekli teftişi yaptıktan sonra davayı sonuçlandırıp terekeyi varisler arasında bölüştürdü. Osmanlı'da iki tür kassam vardı. Birincisi, yönetici kesimin mirasını kazasker adına varislere bölüştüren askeri kassam, ikincisi ise reyanın terekesini sancak ve vilayet kadıları adına mirasları bölüştüren beledi ya da şehirli kassamdır.¹¹⁵ Kassamların tuttukları defterler de vardı. Ayrıca bölüştürdükleri terekelerden *resm-i kismet* adı altında ücretlerini alırlardı. Bu görev Tanzimat'tan sonra kaldırılmış, sadece İstanbul kassamlığı bırakılmıştır.¹¹⁶

1.3.5. Mübâşir

Mübâşirin kelime anlamı bir işe başlayan olup, adli görevli olarak iki anlamı vardır. Birincisi, muhzırın eş anlamlısı olup mahkemede *celb* (götürmek) ve *tebliğ* (ulaştırmak) işlerini yapan görevliydi. İkinci anlamı ise Tanzimat'tan önce soruşturulması lâzım gelen bir iş için görevlendirilen kişiydi.¹¹⁷

¹¹⁴ Recep Ahıskalı, "Muhzır", *DİA*, İstanbul: TDV, C. 31, 2006, s. 85.

¹¹⁵ Sait Öztürk, "Kassam", *DİA*, İstanbul: TDV, C. 24, 2001, ss. 579-580.

¹¹⁶ Cin ve Akgündüz, *Türk Hukuk*, s. 272.

¹¹⁷ Cin ve Akgündüz, *Türk Hukuk*, s. 273.

1.3.6. Şuhudû'l-hâl

Şuhudû'l-hâl ifadesi mahkemede gözetmen yani davaya şahitlik yapan kişilere denilirdi. Bunlar Müslim veyâhut gayr-i Müslim olabilirdi. Genellikle meslek sahibi ve güvenilir kişilerden seçilirdi. Bu kişiler olay esnasındaki şahitler olmayıp sadece duruşmanın gerçekleştiğine şahitlik eden kimselerdi. Ayrıca bunların duruşmaya müdahale etme hakları olmamakla birlikte, kadı efendinin adil kararlar vermesinde dolaylı da olsa etkileri vardı. Bunlar bölgenin önde gelenlerinden seçildikleri için kadı efendinin bazı konularda bu kişilere danıştığı da bilinmektedir.¹¹⁸

1.3.7. Kâtip ve Mukayyid

Bir diğer mahkeme görevlisi ise yazma işlemini yapan kâtiplerdir. Yazıcı anlama gelen kâtip hukuki metinleri yazma konusunda yetenekli olmuştur. Kadı efendinin verdiği kararı, bu karar için daha önceden belirlenmiş olan sistemle (*sak usûlü*) bunu deftere geçirirdi. Davaları genellikle aynı sistemle yazmasının sebebi ise yargılama esnasında bir eksiklik oluşmasını önlemek içindi.¹¹⁹

Mukayyid, kadı sicillerini kaleme alan mahkeme görevlisi idi. Atanması padişah beratıyla gerçekleşirdi. Kâtiplik derecesinin ilk seviyesi olan mukayyid, zamanla “kâtib-i sâni”, “kâtib-i salis” ve “başkâtipliğe” kadar yükselebilirdi.¹²⁰

1.3.8. Muhtesip

Muhtesip veya da ihtisap Ağası, beledi ve zabıta işlerini icra ederdi. Bu kişi, kadı efendinin verdiği bazı görevleri yerine getirmekle yükümlüydü. Muhtesip çarşı-pazar denetimi, esnaf teşkilatlarına dair kanun ve divandan çıkan kararları uygulardı. Ayrıca esnafla ilgili mali konularda kadı efendinin emrini beklemek zorunda değildi. Kısacası Kadı efendinin belediyecilikle ilgili

¹¹⁸ Aydın, *Türk Hukuk*, s. 84-85.

¹¹⁹ Aydın, *Türk Hukuk*, ss. 85-86.

¹²⁰ Sadık Emre Karakuş, “XIX. Yüzyıl Başlarında Edirne Mahkemesi ve Çalışma Düzeni”, *Oğuz-Türkmen Araştırmaları Dergisi*, C. II, S. 1, 2018, s. 161.

işleri bu kişiler yerine getirirdi. Ayrıca *hüddam-ı ihtisap* denen yardımcılarını olmakla birlikte sayıları şehre ve ihtiyaca göre değişmekteydi.¹²¹

1.3.9. Tercümanlar

Osmanlı Devleti mahkemelerinde önemli bir görevi yerine getirenler arasında tercümanlarda yer almıştır. Osmanlı milletini oluşturan toplumda, dilleri farklı olan etnik unsurlar bulunmaktaydı. Bunların mahkemede isteklerini bildirmeleri, davacı ya da savunulanların görüşlerinin dinlenmesi gibi durumlar için mahkemede tercümanlar bulundurulmuştur. Tercümanların güvenilir kişilerden seçilmesi öngörülmüştür. Tercümanlar genellikle bölge halkından seçilir ve tayinleri de padişah fermanıyla gerçekleşirdi.¹²²

1.3.10. Çavuşlar

Dergâh-ı Âli çavuşları da denen bu görevliler, günümüzdeki icra memurları ile savcı ve emniyet görevlilerinin işini yapmışlardır. Çavuşlar, cezası kesinleşen kişiye uygulanacak bedeni veya nakdi cezaların infazını uygulardı. Eğer kişi borçlu ise mal varlığının satılması ve borcun ödenmesi veya da bunu hapis cezasına çevrilmesi işini çavuşlar gerçekleştirirdi. Osmanlı Devleti'nin ilk devirlerinden beri var olan çavuşluk, Divan-ı Hümâyün'a bağlı olarak çalışır ve başlarında çavuşbaşları bulunurdu. Bunlar 16 bölüğe ayrılmışlardı. Divana dilekçe ve şikâyetleri sunar, divanın tertip ve düzeninden sorumluydular. Ayrıca divandaki çavuşların icra görevlerinden dolayı devlet adamlarının cezaları da çavuşlar tarafından gerçekleştirilirdi. Çavuşlar emini ve kâtibi adlı iki yardımcısı da olan bu teşkilat, 1836'a *Divân-ı Devâi Nezareti*'ne çevrilmiş, 1871'de ise bunun yerine icra daireleri kurulmuştur.¹²³

1.3.1.1. Savunma İşlemi

Osmanlı'da avukatlık görevini yerine getiren, günümüzdeki gibi bir memur grubu yoktu. Ancak mahkemede buna benzer bir işlemi yerine getiren kişilerin var olduğunu görmekteyiz. Örneğin yaşlı, sakat, kadın veya uzak bir

---

¹²¹ Ziya Kazıcı, *Osmanlı Medeniyeti Tarihi-3-*, İstanbul: Kayıhan Yayınları, 2014, ss. 42-46.

¹²² Saydam, *Osmanlı Medeniyeti*, s. 302.

¹²³ Cin ve Akgündüz, *Türk Hukuk*, s. 272.

yerde ikamet eden veyahutta davasını bu tür konularda bilgili kişilerin aracılığıyla vermek isteyenlerin savunma işlemi, vekâletlerini vermek koşuluyla yerine getirilirdi. Kadıların taraf oldukları davalarda davacı veya davalının bir yakını davayı takip edebilirdi. Avukatlık alanındaki modern düzenlemeler ise 1875 senesinden itibaren ortaya çıkmış olup, daha sonra da *Hukuk Mektebi*'nden mezun olanların dava vekilliği yapabilecekleri ilan edilmiştir.¹²⁴

1.4. ŞER'İYYE SİCİLLERİ

Şer' kelimesi lugatta "Allah'ın emri", "hâdis", "âyet", "kıyâs-ı fukahâ" ve "icmâ-i ümmet esasları" üzerine kurulmuş olan din kaideleri demektir. *Sicill* ise lugatta resmi evrakların kaydedildiği "kütük" olarak geçmektedir.¹²⁵ Şer'iyye de şeriatla ilgili olan durum demektir.

Osmanlı Devleti'nin, özellikle idari ve mali konularında titizlikle her şeyin denetim altında olmasını sağlamak için kayıt altına alma sisteminin örneklerinden biri de kadı defterleri veya şer'iyye sicilleridir. Osmanlı'da mahkemeye intikal etmiş her türlü dava kaydı veya merkezden kadıya gönderilen belge v.s. gibi oldukça zengin içerikli bu defterler, günümüzde geçmişi aydınlatmak ve en önemlisi sosyal hayata dair bilgiler içermesi bakımından birinci el kaynak olup kıymeti paha biçilemez değerde, orijinal belgelerdir.

1.4.1. Şer'iyye Sicillerinin Ortaya Çıkışı

Şer'iyye sicillerinin ortaya çıkışı çok eski zamanlara dayanmakla birlikte ilk olarak Emeviler zamanında Mısır'da tutulduğu rivayet edilir. Mısır kadısının önceden verdiği miras hükmünü, tarafların sonradan bunu inkâr etmesinden dolayı tekrar görülen dava, bu sefer yapılan işlemin ispat edilebilmesini sağlamak için sicile kayıt edilmiş ve bu işlem şahitlerce de sağlanmıştıdır. Ayrıca bu işlem, mahkemeye intikal eden evlilik, vakıf kurma, satış, boşanma gibi hususların burada kayıt altına alınmasının bir ispat

---

¹²⁴ Saydam, *Osmanlı Medeniyeti*, ss. 303-304.

¹²⁵ "Şer'-Sicill", *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2016.

belgesi maiyetinde olduğundan dolayı belgelerin düzenli bir şekilde tutulmasına da etki etmiştir.¹²⁶

Arap coğrafyasında en eski şer'iyeye sicili, 1530 yılına ait olup Mısır Salihye mahkemesinde bulunmuştur. Kudüs'te Memlükler dönemine ait (1390'lar) 26 adet mahkeme kaydı olduğu bilinmekle birlikte bunlarda sicil kelimesinin de geçmediği belirtilir. Bu en eski sicillerden bir diğeri de Amasya mahkemesinde İlhanlı veya Selçuklu dönemine ait bir mahkeme kaydı günümüze kadar gelebilmiştir. Bunların yanı sıra Osmanlı devrinde ise en eski kadı sicili 1455 tarihli kayıt olup Bursa'da ortaya çıkmıştır.¹²⁷

1.4.2. Şer'iyeye Sicillerinin Muhtevaları

Osmanlı Devleti'nin kaynakları (el yazmaları, tahrir, ferman, kanunlar v.s. gibi belgeler) daha çok mali, siyasi ve yönetici kesim hakkında bilgi vermektedir. Bunlar alt tabakadaki normal insanların yaşantısına dair çok az bilgi içerirler. Kadı sicilleri Osmanlı Devleti'nin sosyal hayatına dair eksik kalan parçalarını bir nebze de olsa bir araya getiren belgelerdir.

Kadı sicilleri, herhangi bir araştırmaya konu olabilecek pek çok çeşitli bilgiler içermektedir. Bu defterlerin içerisinde bir davaya konu olabilecek her şey mevcuttur. Sosyal, ekonomi, hukuk, siyasi, tâbi afetler (nehir taşması, deprem), yangın, yıkılan bir binanın onarımı, teftiş, vergi, vakıf işlemleri, veraset, miras taksimatı, anlaşmazlıklar, cinayet, yaralama, zina, tecavüz, hırsızlık, kaza vakaları, nafaka, aile hayatı, kadınların sosyal hayattaki rolleri, şehir veya köy yaşantısı v.s. gibi daha pek çok bilgi içerir.¹²⁸

Sicillerdeki terekeler geçmiş hakkında bize kıymetli bilgiler sunmaktadır. Bu terekelerden çıkan eşyaların çeşidi, fiyatları, üretim içindeki payları, bunların hangi zümrelerin elinde olduğu, bölgenin iktisadi ve ticari hayatı hakkında çok önemli bilgiler vermektedir. Bu konuda Halil İncalcık'ın, Ö. Lütfü Barkan'ın çalışmasından hareketle ortaya koyduğu bilgiler örnek verilebilir.¹²⁹ Ayrıca güvenlik ve belediye işleri, hükümetin çıkardığı çeşitli yasaklar (içki,

¹²⁶ Aydın, *Türk Hukuk*, s. 100.

¹²⁷ Yunus Uğur, "Şer'iyeye Sicilleri", *DİA*, İstanbul: TDV, C. 39, 2010, ss. 8-9.

¹²⁸ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

¹²⁹ İncalcık, *Devleti Aliyye-I*, s.286.

tütün yasağı gibi), tımar teşkilatı ve vakıf kurumları, nüfus tayıneri, isyanlar, bölgede yetişen mahsül gibi pek çok bilgi içermektedirler.¹³⁰

1.4.3. Şer‘iyye Sicillerinin Belge Çeşitleri

Şer‘iyye sicillerine kayıt edilen belgelerin belirli bir düzen sistemiyle kaleme alınmasına *sakk-ı şer‘* denilirdi. Kadıların işlerini kolaylaştırmak amacıyla düzenlenen bu saklar, bazı âlim kadılar tarafından şer‘i işlemlerin ne şekilde yazılmasını göstermek amacıyla kaleme alınmıştır. Bu düzenle yazılmış hüccetlerin başlıkları, “sebeb-i tahrir-i şer‘i oldur ki” veya “sebeb-i tahri’l-kitâb oldur ki” şeklinde yazılmıştır.¹³¹

Oldukça muhtelif konular barındıran kadı sicilleri, devlet ile olan yazışmalar, halkın arzuhalleri, i‘lâmlar, ferman ve beratlar, hüccet v.s. gibi belgeler de içermektedir.¹³² Kadı sicillerindeki belgeleri iki kısma ayırabiliriz. Birincisi kadı efendi’nin tuttuğu belgeler, diğeri ise kadıya hitaben merkezden gönderilen belgelerdir.¹³³

1.4.3.1. İ‘lâm

Bildirmek anlamına gelen *i‘lâm*, kadı efendinin imzasını taşıyan belgedir. Davacının iddiasını, davalının cevabını, dayandırılan deliller, savunmanın sebeplerini ve verilen hükmün gerekçeleriyle kadı efendinin nasıl karar verdiğiine dair bilgiler içermektedir. Bu belgenin diğeri belgelerden ayıran özelliği, kadı efendinin kararını içermesi olmuştur. Kadı, mahkemede tamamladığı davanın sonucunu önce sözlü olarak bildirir ardından verdiği kararın gerekçelerini içeren bir i‘lâmı hazırlayarak birer nüshalarını davacı ve davalıya verir, diğeri nüshasını da kadı siciline kayıt ederdi.¹³⁴

Bu belgelere i‘lâm denmesinin bir diğeri nedeni de kadı yaptığı işi, icra makamının başı olan sultan veya da onun yetkili kıldığı ehl-i örften mülki amire bildirmek yani i‘lâm etmek zorundaydı. Bu nedenle özellikle 17. Yüzyıldan

¹³⁰ Mücteba İlgürel, “Şer‘iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, S. 28-29 (1975), s. 123.

¹³¹ Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmîye*, ss. 120-121.

¹³² İlgürel, “Şer‘iyye Sicilleri”, s. 123.

¹³³ Ahmed Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devleti’nde Tatbiki: Şer‘iyye Mahkemeleri Ve Şer‘iyye Sicilleri”, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, S. 14 (2009), s. 27.

¹³⁴ Akgündüz, “İ‘lâm”, *DİA*, C. 22, İstanbul: TDV, 2000, s. 72.

itibaren i'amların karar kısmında “huzur-ı âlilerine i'lâm olundu”, “tembih olunduğu huzur-ı düstüranelerine i'lâm olundu” gibi ifadeler yazılmıştır. Ayrıca “ma'rûz-ı dâi-i devleti âliyelerindir ki” ya da sadece “ma'rûz” ifadelerinin olması bu sebepten dolayı olmuştur.¹³⁵

İ'lam ne ma'ruz, ne hüccet, ne de başka bir belgedir. Ancak örfî anlamda kadı efendinin imzası ve mührünü taşıyan her belgeye i'lam denilmiştir. İ'lamın başlıca konuları: Borç, icar, vakıf, keşif, ihtida, kısas, diyet, zina, evlenme, boşanma, hırsızlık, azadlık v.s gibi işlemlerdir.¹³⁶

1.4.3.2. Hüccet

Sözlükte *sened*, *delil*, *vesika* anlamına gelen¹³⁷ hüccetin, iki anlamı daha bulunmaktaydı. Birinci anlamı: ikrar, şahitlik ve yemin gibi herhangi bir davayı ispatlayan hukuki delillere denilmektedir. İkinci anlamı; şer'îye sicillerindeki kadı efendinin kararını içermeyen davacı ya da taraflardan birinin *ikrarını* (söylemek) diğerinin de bu ikrarı onaylamasını içeren ve üst kısmında bunu düzenleyen kadı efendinin imza ve mührünün olduğu belgeye hüccet denilmekteydi. Tanzimat'tan sonra hüccet belgesine “sened”, şer'î hüccetlere de “senedat-ı şer'îye” denilmiştir. Fakat halk dilinde Kadı Efendi'nin imza ve mührünü taşıyan her belgeye hüccet denilmiştir.¹³⁸

Hüccetler şer'îye sicillerinde en çok yer kapsayan belgeler olup bu belgelerin başında *mahmiye*, *mahrusa*, *medine*, *keşf ve tahrir*, *oldur ki*, *sebeb-i tahrir-i kitab* şeklinde giriş cümleleri yer almaktadır. Hüccetler her türlü borç, alım-satım, miras, vekâlet, emanet, icar, iflas, gasp, cinayet, sulh, köle, evlenme, boşanma ve vakfiyeler gibi çok çeşitli konulardan oluşmaktadır. Ayrıca hüccetlerin alt kısmında “şuhûdül-hâl” yani şahitlerin isimleri muhakkak bulunması gereken bir husus olmuştur.¹³⁹

¹³⁵ Akgündüz, “İ'lâm”, s. 73.

¹³⁶ Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı”, ss. 36-41.

¹³⁷ “Hüccet”, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2016.

¹³⁸ Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı”, ss. 28-29.

¹³⁹ Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı”, ss. 28-29.

1.4.3.3. Ma‘ruz

Şer‘iyye sicillerinin bir diğere belge çeşidi olan ma‘ruz, “arzedilen şey” anlamına gelmektedir. Hücet ve i‘lam belgelerinden farklı olmakla birlikte genellikle i‘lam belgeleri ile karıştırılmaktadır. İ‘lam belgesi, icra makamlarınada arzedildiğinden i‘lam belgelerine de ma‘ruz ismi verilmiştir. Ancak ma‘ruzların içinde gerçek anlamıyla ma‘ruz olan belgelerde bulunmaktadır. Hicri 11. yüzyıldan sonra çoğu i‘lamlar “ma‘rûz-ı dai-i devlet-i Aliyeleridir ki” şeklinde başlamıştır. Ma‘ruzlar kadı tarafından yazılmasına rağmen kadı efendinin kararını içermemektedir. Ayrıca hücet belgesi gibi hukuki tespit özelliğinde bir yazılı delil olarakta kabul görülmemektedir. Ma‘ruz, kadı efendinin ya da halkın icra makamlarına bir durumu arzettiği yazılı kayıt veyahut da halkın kadıya hitaben yazdığı bir şikâyet dilekçesine denilmiştir.¹⁴⁰

1.4.3.4. Mahzar (Mahdar)

Mahzarın anlamı *huzur*, *hazır bulunan yer* demektir. Bu kelime fıkhıta şahit ve tarafların hâkim karşısında davayla ilgili bilgi verdikleri ve delillerin, yemin veya inkârın kaydedildiği belge ya da defterdir. Hâkimin kararını içeren defter ya da belgeye de sicil denilir. Bazı durumlarda sicil ile mahzar birbirinin yerine kullanılmış olup bu durum bölge ve zamana bağlı olarak çok farklı anlamlar da kazanmıştır (şürût ve sicillat). Osmanlı’da bu belge aynı zamanda çok imzalı müracattır. Toplu dilekçede diyebileceğimiz bu belge çeşidine cevaben verilen fermanlar da kadı siciline kaydedilirdi.¹⁴¹

1.4.3.5. Mürasele

Kelime anlamı *haberleşme* olan *mürasele* (çoğulu müraselat), Kadı Efendi’nin kendisine denk ya da bir alt makama / rütbeye resmi olarak yazdığı belgeye denir. Merkezden gelen bir resmi belge üzerine yakalanması gereken bir sanığın yakalanması için o bölgenin voyvodasına veya kethüdasına

¹⁴⁰ Akgündüz, “İslam Hukukunda Osmanlı”, ss. 43-44.

¹⁴¹ Mehmet İpşirli, “Mahzar”, *DİA*, Ankara: TDV, C. 27, 2003, ss. 398-401.

yazılabilir. Ayrıca Kadı Efendi'nin kadılık görevini naibe devretme ya da farklı konular hakkında da yazılmıştır.¹⁴²

1.4.3.6. Vakfiye

Vakfiye, vakfedilen herhangi bir malın ne tür hayır işlerinde kullanılacağı ve ne şekilde yönetileceğini gösteren belgedir.¹⁴³ Şer'i mahkemeye intikal etmiş bir davanın sonucuna ait mahkemenin onayladığı belge demektir. İçerik ve üslup bakımından da hüccetten farklıdır.¹⁴⁴

1.4.3.7. Merkezden Gönderilen Belgeler

Merkezden herhangi bir mesele hakkında kadıya gönderilen belgeler sicillere kaydedilirdi. Bunlar ferman, tayin beratları, buyuruldu gibi belgelerdi.¹⁴⁵

Ferman, "padişah emirlerinin (buyruk) genel adına" denilmektedir. Paşa Kapısı ya da Divân-ı Hûmâyûn'dan çıkan kararlara uygun bir şekilde yazılır ve içlerinde tuğra da yer almaktadır.¹⁴⁶

Buyuruldu, sadrazamlar tarafından kadıya gönderilen belgelerden olup ayrıca kaptan-ı derya, beylerbeyi, sadrazam, kazaskerler veya devlet adamlarının yazılı belgelerine de buyuruldu denilmektedir.¹⁴⁷

Kelime anlamı Arapça'da *tutunmak*, *sarılmak* olan temessük, borç için alınan senede vayahut bir şeyin teslim edilmesi ve alınması durumunda karşı tarafa verilen belgedir. Temessükün eş anlamlısı *tahvil* olup son dönemlerde bunun için *sened* kelimesi de kullanılmıştır.¹⁴⁸

Kadı sicillerinde yer alan bir diğer belge türü de tezkerelerdir. Bu vesikalar da makamlar arası yazılan resmi belgelerdendir.¹⁴⁹

---

¹⁴² Akgündüz, "İslam Hukukunun Osmanlı", s. 45.

¹⁴³ Osman Gazi Özgüdenli, "Vakfiye", *DİA*, İstanbul: TDV, C. 42, 2012, s. 465.

¹⁴⁴ Akgündüz, "İslam Hukukunun Osmanlı", ss. 32-33.

¹⁴⁵ Akgündüz, "İslam Hukukunun Osmanlı", s. 27.

¹⁴⁶ Mübahat Kütükoğlu, "Ferman", *DİA*, İstanbul: TDV, C. 12, 1995, s. 400.

¹⁴⁷ Akgündüz, "İslam Hukukunun Osmanlı", s. 46.

¹⁴⁸ Mübahat Kütükoğlu, "Temessük", *DİA*, İstanbul: TDV, C. 40, 2011, s. 413.

¹⁴⁹ Akgündüz, "İslam Hukukunun Osmanlı", s. 46.

1.4.4. Şer‘iyye Sicillerinin Genel Özellikleri

Şer‘iyye sicilleri, yazı çeşidi ve boyut olarak birbirilerinin aynısı olmayıp, defterden deftere ya da bölgeden bölgeye de farklılık göstermektedir.

Mahkeme işlemleri sonucu yazılan tereke, hüccet, i‘lâm gibi belgeler genellikle, *sicil-i mahfuz* adıyla kadı sicillerinin ön tarafına yazılmıştır. İstanbul’dan gönderilen emir, ferman, buyuruldu, berat, tezkere gibi belgelerin suretleri ise *sicil-i mahfuz defterlü* olarak defterin arka kısmına kayıt edilmiştir. Ayrıca fetva ve kadıların şahsi olarak yazdıkları notlar da kadı sicillerinde bulunmaktadır. Bursa, Edirne, İstanbul ve Şam gibi büyük kentlerde tutulan belgeler, türlerine göre ayrı defterlerde kayıt edilmiş olup, diğer küçük kazalar da ise bütün belgeler aynı defterde tutulmuştur.¹⁵⁰

Şer‘iyye mahkemelerinde görülen bütün davalar bu defterlere kayıt edilmemiştir. Bir sayfasında bazen beş veya beşten fazla dava suretlerinin olduğu da görülmüştür. Vakıf kayıtları genellikle uzun tutulmuş olup sicillerin boyutları da farklı olmuştur. Örneğin, eski sicil defterleri kadı efendinin cübbesinin cebine sığacak kadar küçük ölçüde dar ve uzun idi.¹⁵¹

Kadı sicilleri genellikle dar ve uzun (15×45 cm. gibi) olup, sayfa sayıları ise 10-20’den 200-300 gibi bir orana çıkabilmektedir. Ayrıca genellikle 100 sayfa civarında 400 ile 500 kaydı içerebilmektedirler.¹⁵²

Şer‘iyye sicillerinin yazma dili, genel olarak 15. ve 16. yüzyıllarda Arapça olmuştur. 16. yüzyıldan itibaren ise Arap coğrafyası dışında kalan bölgelerde Osmanlı Türkçesi kullanılmıştır. Merkezden gönderilen belgeler, her iki bölgede de Osmanlı Türkçesi ile yazılmış ve birbirine benzeyen davalar için kullanılan hukuki terim de aynı olmuştur. Siciller yazı çeşidi olarak *rika*, *divani* ve *talik* hatla kaleme alınmıştır. Defterler normalde bir yılın kaydını içerir fakat

---

¹⁵⁰ Uğur, “Şer‘iyye Sicilleri”, s. 9. Büyük kentlerde tutulan tereke defterleri (ölen kişilerin eşyaları, mülkü v.s.) ayrı tutulmuştur. Ö. Lütfü Barkan bu defterlerden Edirne Askeri Kassamına ait (1545-1659) olan defterlerini inceleyip önemli sonuçlar ortaya koymuştur. İbrahim Yılmazçelik, “Şer‘iyye Sicillerinin Bir Merkezden Toplanması Üzerine Bazı Mülâhazalar”, *I. Milli Arşiv Şûrası (20-21 Nisan 1998) Tebliğler-Tartışmalar*, Ankara 1998, ss. 162-163.

¹⁵¹ Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı”, s. 23.

¹⁵² Uğur, “Şer‘iyye Sicilleri”, s. 9.

dağınık sayfalardan oluşan bazı defterler, birden fazla yılı kapsadığı gibi bu zaman dilimi bazen birkaç on yılı bulduğu da olmuştur.¹⁵³

1.4.5. Şer‘iyye Sicillerinin Korunma Altına Alınmaları

Şer‘iyye sicillerinin resmen korunma altına alınması ve listelerin toplanması, 1873 yılında Sicillat-ı Şer‘iyye ve Zapt-ı Devâi Cerideleri Haklarında Talimatla olmuştur.¹⁵⁴

Kadı sicilleri, korunma altına alınmalarına kadar, pek çoğu çeşitli sebeplerle ortadan kalkmıştır. Defterlerden bir kısmı çöpe atılmış, diğer bir kısmı sobalarda dahi yakılmış olup bir kısmı da yok olmaya terk edilmiştir.¹⁵⁵ Yok olmaya maruz kalan bazılarına şu örnekleri verebiliriz: Edirne ve Tekirdağ illerine ait 130 kilo tutarında sicil, bir fabrikatöre satıldığı esnada, 1964 yılında Başbakanlık Arşiv Genel Müdürlüğü tarafından istenilmiş ve bunlar Topkapı Sarayı Müzesi idaresine devredilmiştir.¹⁵⁶

Uzun süre boyunca mahzenlerde terk edilmiş olan şer‘iyye sicilleri, 3 Kasım 1941 yılı *Maarif Vekâleti*’nin kararıyla müze ve kütüphanelere aktarılmış, 1991 yılında müze ve kütüphanelerdeki bir kısmı da *Milli Kütüphane*’ye devredilmiştir.¹⁵⁷

2005 yılında 8934 adet defterin orjinalleri *Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü*’ne teslim edilmiştir. Milli Kütüphane dışında İstanbul’daki *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırma Merkezi*’nde 10.369 adet İstanbul kadı sicili ile Türkiye’de yer alan, 8693 adet sicilin mikrofilm kopyaları bulunmaktadır. Yine aynı merkezde Türkiye dışında bulunan Girit, Halep, Manastır, Trablusşam, Humus v.s. gibi yerlere ait 1350 adet sicilin kopyası da mevcuttur. Ayrıca Türkiye’de çeşitli yerlerdeki yerel kütüphanelerde de o kente ait sicillerin kopyaları bulunmaktadır.¹⁵⁸

---

¹⁵³ Uğur, “Şer‘iyye Sicilleri”, s. 9.

¹⁵⁴ Uğur, “Şer‘iyye Sicilleri”, s. 9.

¹⁵⁵ Fethi Gedikli, “Şer‘iyye Sicillerinin Hukuk Tarihi Açısından Önemi ve Sicillere Dayalı Araştırmalar”, *Dünden Bugüne Osmanlı Araştırmaları-Tespitler-Problemler-Teklifler (Sempozyum)*, İstanbul: TDV, 2007, s. 73.

¹⁵⁶ Feyyaz Gürkan, “Şer‘iyye Mahkemeleri Sicilleri Üzerinde Bir Araştırma”, *IX. Türk Tarih Kongresi’nden Ayrıbasım*, Ankara: Tarih Kurumu Basımevi, 1988, s. 768.

¹⁵⁷ Yılmazçelik, “Şer‘iyye Sicillerin Bir Merkezde”, s. 160.

¹⁵⁸ Uğur, “Şer‘iyye Sicilleri”, ss. 9-10.

1.4.6. Şer‘iyye Sicilleri Hakkında Yapılan İlk Çalışmalar

Şer‘iyye sicillerinin öneminden bahsedip, bu konuya dikkat çeken ilk kişi İsmail Hakkı Uzunçarşılı olmuştur. Daha sonra Fuat Köprülü ve Hasan Fehmi Turgal eserlerinde bu konudan bahsetmişlerdir. İlk defa şer‘iyye sicillerinin hakkında uzun bir değerlendirme yapan Halit Ongon olmuştur. Şer‘iyye sicilleri üzerine yapılan çalışmalar, katalog ve metin yayın çalışmaları ile sicillere dayalı olarak yapılan tarih araştırmaları olmuştur.¹⁵⁹

Şer‘iyye sicillerinin üzerine Halil İnalcık, Ö. Lütfü Barkan, Mustafa Akdağ, Tayyib Gökbilgin gibi bilim insanları önemli kaynaklar ortaya koymuşlardır. Ayrıca Çağatay Uluçay ve İbrahim Gökçen’in de bu defterlere dayalı önemli çalışmaları bulunmaktadır.¹⁶⁰

Şer‘iyye sicillerinin katalog çalışmaları oldukça geç başlamış olup bu çalışmalar daha yeni olduğu için kesin sayıları belli değildir. Yeni siciller buldukça bunların sayısında değişmektedir. Bununla birlikte Osmanlı Devleti’nin bütün topraklarında sicil kayıtlarının tutulup tutulmadığı da bilinmemektedir. Şer‘iyye sicilleri hakkında katalog hazırlayanlar şu şekildedir:¹⁶¹ Halit Ongon, Yusuf Halaçoğlu Şer‘iyye Sicillerinin Toplu Katloğuna Doğru, Mücteba İlgürel Şer‘iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru, Yusuf Oğuzoğlu Şer‘iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru, Mehmet Kayıran ve Mustafa Öztürk Tokat Şer‘iyye Sicilleri, Rıfat Özdemir Şer‘iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru, Abdülaziz Bayındır İslam Mahkeme Hukuku, Ahmet Akgündüz Şer‘iyye Sicilleri Toplu Kataloğuna Doğru ve Hükümler, Attila Çetin Başbakanlık Arşivi Klavuzu başlıcalarıdır.¹⁶²

Vilayetlerde bulunan bazı siciller eksik olduğu gibi bazı illere ait şer‘iyye sicilleri ise hiç bulunmamıştır.¹⁶³ Şimdiye kadar şer‘iyye sicillerine dayalı olarak çeşitli doktora ve yüksek lisans tezleri ile lisans çalışmaları yapılmakla birlikte son dönemlerde metin olarak hazırlanma çalışmaları artmıştır.¹⁶⁴

---

¹⁵⁹ Yılmazçelik, “Şer‘iyye Sicillerinin Bir Merkezde”, s. 116.

¹⁶⁰ Gedikli, “Şer‘iyye Sicillerinin Hukuk”, s. 86.

¹⁶¹ Yılmazçelik, “Şer‘iyye Sicillerinin Bir Merkezde”, ss. 167-168.

¹⁶² Yılmazçelik, “Şer‘iyye Sicillerinin Bir Merkezde”, ss. 167-168.

¹⁶³ Erzurum ve Kars örnekleri için bkz. Yılmazçelik, “Şer‘iyye Sicillerinin Bir Merkezde”, s. 168.

¹⁶⁴ Gedikli, “Şer ‘iyye Sicillerinin Hukuk”, s. 83.

1.4.7. Edirne Şer'iyeye Sicilleri

Edirne, Osmanlı Devleti'nin önde gelen şehirlerinden biri olması sebebiyle, bu ile ait şer'iyeye defteri sayısının İstanbul'u saymazsak diğer illere oranla daha çok olduğunu görmekteyiz. Edirne vilayetine ait, 684 nolu arşiv numarasıyla 690 adet defter kaydı olup bunların en eski tarihlisi h. 945 (1539), son tarihlisi ise h.1272 (1856)'dir.¹⁶⁵

Edirne sicillerinin defterlerde kayıt şekli diğer kazalardan farklı olmuştur. Merkezden gönderilen belgeler *Sicill-i Mahfuz-ı Defterlu*, yerel belge türü olan hüccetler de *Sicil-i Mahfuz* adlı defterlerde tutulmuştur. *Kassam* defterleri de kendi içinde *Müslim-i Kassam* ve *Zımmi-i Kassam* şeklinde kayıt edilmiş, ayrıca evkâf ve narhla ilgili belge kayıtları da ayrı defterlere kaydedilmiştir.¹⁶⁶

Edirne şer'iyeye sicillerine dayalı yüksek lisans ve doktora tez çalışmaları olmakla birlikte çalışılmış yüksek lisans tezleri şunlar olmuştur:¹⁶⁷

1- Sadık Emre Karakuş, 270 nolu Edirne Şer'iyeye Sicili (h.1216-1217 / m. 1801-1803), 2010 Fırat Üniversitesi.

2- Oğuzhan Samıkıran, 138 numaralı Edirne Şer'iyeye Sicili H. 1119-1161 / M. 1707-1748, 2006 Fırat Üniversitesi.

3- Sabiha Şengör, 153 Numaralı Edirne Şer'iyeye Sicili h. 1164-1170 / m. 1750-1756, 2007 Fırat Üniversitesi.

4- Levent Kuru, 29 Nolu Edirne Şer'iyeye Sicili, 2006 Trakya Üniversitesi.

5- Orhan Büyük, Şer'iyeye Sicillerine Göre XVII. Yüzyılın Ortalarında Edirne'de Sosyo-Ekonomik Hayat, 2009 Trakya Üniversitesi.

6- Selma Kuşu, Şer'iyeye Sicillerine Göre h.1065-1079 / m. 1655-1669 Tarihleri Arasında Edirne'de Sosyo-Ekonomik Hayat, 2009 Trakya Üniversitesi.

7- Ahmet Yiğit, 1 Nolu Şer'iyeye Siciline Göre Edirne (h. 945.952 / m. 1538-1545), 1993 İnönü Üniversitesi.

8- Anıl Belde, 198 Nolu Edirne Şer'iyeye Siciline Göre Edirne'de Sosyal ve Ekonomik Hayat, 2019 Cumhuriyet Üniversitesi.

¹⁶⁵ İlgürel, "Şer'iyeye Sicillerinin Toplu", s. 126.

¹⁶⁶ Sadık Emre Karakuş, "XIX. Yüzyıl Başlarında Edirne Mahkemesi" s. 145.

¹⁶⁷ Yök Ulusal Tez Merkezi (Erişim Tarihi 20.4.2019).

9- Sevnur Çevik, 33 Numaralı Edirne Şer'iyeye Sicilinin (h. 1058-1059 / m. 1648-1649) Değerlendirilmesi, 2019 Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.

10- Mehmet Akif Kürküt, 152 Numaralı Edirne Şer'iyeye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, 2019 Batman Üniversitesi.

11- Yakup Gevrek, 167 Numaralı Edirne Şer'iyeye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, 2019 Batman Üniversitesi.

1.4.7.1. 341 Nolu Edirne Şer'iyeye Sicili Hakkında

Bu çalışmanın kaynağını teşkil eden 341 nolu Edirne şer'iyeye sicili defteri, Başbakanlık Devlet Arşivleri Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı kataloğunda, MŞH.ŞSC.d. Defterleri fonunda olup 341 demirbaş numarasıyla kayıtlı bulunmaktadır. Bu defter, Başbakanlık Arşivinde 04212 nolu dijital görüntü numarasıyla kaydedilmiştir.

Defter, h. 1241-1242 / m. 1825-1826-1827 yıllarına ait olup poz sayısı 79 adettir. Defterin 3 adet poz sayısı yanlışlıkla iki kere çekilmiş olup asıl poz sayısı 73 adettir. Defterin 3 sayfası boş olup, kapakla birlikte sayfa sayısı 148, belge sayısı 430 adettir. İlk ve sonuncu sayfada Demirbaş No: 341, Mikrofilm No: 4959, çekildiği yıl: 1998 yazılıdır.

Sicil, mahkeme sonucu veya resmileştirilmiş sosyal konulara dair işlemlerin kaydı alınmış bilgileri içeren *sicil-i mahfuz* defteridir. Burada mülk satışı, kiralama, hizmet bedeli, nikâh işlemi, boşanma, ihtida belgesi, ölüm keşfi, cinayet, tecavüz, hırsızlık, hakaret davaları, keşif işlemleri, darp ve yaralama, müsadere, aklını yitirenlerin darüşşifaya gönderilmesi, nafaka davaları, mer'a anlaşmazlıkları, miras davaları, esnaf anlaşmazlıkları, alacak davaları, köle azadlığı, vakıf kiralanması, vakıf şartnamesi vs. gibi konular yer almaktadır.

Sicilde yer alan belge tarihleri düzensiz olup aynı sıraya göre yer almamaktadır. İlk 11. sayfaya kadar yer alan davalar h.1241 tarihine ait olmakla birlikte 11. sayfadan sonra h. 1242 tarihli belgelere geçildiği halde, sonrasında tekrar 1241 senelerine ait belgeler de çıkabilmektedir. Defter, hicri takvime çevrildiğinde 1825-1827 yılların arasını kapsamaktadır.

Talikh hatla kaleme alınan bu defterin ilk sayfaları oldukça ufak yazılmış olup ortalara doğru yazı normal şeklini almıştır. Ancak defterin sonlarına doğru yazı stili yine değişmiştir. Bu durum, defterin tek bir kişi tarafından kaleme alınmadığını göstermektedir.

Defterde kadın gayr-i Müslimler için *Nasraniye*, erkek gayr-i Müslimler için de *zımmi* kelimeleri kullanılmıştır. Genel olarak kadınlar için kızı anlamında *bint-i* ifadesi kullanılırken, erkek Müslümanlar için oğlu anlamında *bin / ibn-i* tâbirleri kullanılmıştır. Erkek gayr-i Müslimler için de oğlu anlamında *veled-i* kelimesi kullanılmıştır.

Elimizdeki 341 nolu Edirne şer‘iyye sicilindeki belge türlerinin, hemen hemen hepsi sosyal konulardan oluşan hüccet ve ma‘ruz belgeleridir. Defterde 283 adet hüccet, 110 adet ma‘rûz, 22 adet kayıt, 10 adet defter, 3 adet mektup ve 2 adet de i‘lam belgesi mevcuttur.

1.4.7.1.1. Defterin Transkribinde Kullanılan Usül

Tezimizin ana kaynağı olan 341 numaralı Edirne şer‘iyye sicili transkribe edilirken, çalışma esnasında kolaylık olsun diye, defterin sayfa numaralarında değişiklik yapıldı. Belgeler sayfaya göre 1. numaradan başlatılıp her yeni belgeye geçildiğinde 1. Belge, 2. Belge şeklinde belirtildi. Çalışmada mikrofilmdeki üst sayfa numarası bazalınıp, varakların sol tarafındaki numaralandırmalar dikkate alınmamıştır. Her sayfaya yeniden numara verilerek anlaşılır olması için şu şekilde gösterilmiştir: Sayfa: 20-1 / Belge: 1, Sayfa: 20-2 / Belge: 1, Sayfa: 20-1 / Belge: 2, Sayfa: 20-2 / Belge: 2, Sayfa: 20-2 / Belge: 3 gibi her mikrofilmdeki sayfalar Sayfa: 1 ve Sayfa: 2 diye yazıldı. Örneğin, 22. Belge (s. 5-1 / b. 4) şeklinde parantez içinde sayfa s. ve belge b. gibi kısaltılmalar yapıldı. Ayrıca transkripte her bir yeni belgeye geçildiğinde, belgelerin önüne de orijinal sayfa sayıları verildi. Örneğin, Sayfa: 1 / 22. Belge (s. 5-1 / b. 4) gibi.

Defterin bazı sayfaları mikrofilme kayıt edilirken yanlışlıkla iki kere çekilmiştir. Transkribe metnin içinde diğer belgelerin arasında ve sayfa sıralarını bozmadan bu sayfalar: 26 ve 27. sayfalar, 36 ve 37. sayfalar, 76 ve 77. sayfalar aynıdır şeklinde yazıldı.

Defter transkribinde ayın harfi (‘), hemze ve kesme (’), uzatma işareti (â, î, û) şeklinde gösterildi. Metindeki kelimeler çoğunlukla okunduğu gibi (idub, varub, olub) şeklinde yazıldı. Okunmayan kelimeler (...) ile silik olan yerler (silik), okunuşunda tereddüd edilen kelimelerin yanına (?) soru işareti konulup dipnotta yazılışları olduğu gibi verildi.

Defterde, Müslim isimleri (Ahmed, Abdüllatif, Aişe, Hurinursima v.s.), ve gayr-i Müslim isimleri (Yanaki, Baron, Oyina v.s.) okunduğu gibi yazılırken tarih kısımları da (Şa‘banı’l-âzim şeklinde) taranskribe kurallarına uygun olarak gösterildi. Ayrıca defterde hicri ayların kısaltmaları olan Ca, Ra, N, Ş, harflerde okunduğu gibi yazıldı.

2. BÖLÜM

341 NOLU EDİRNE ŞER'İYYE SİCİLİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. DÖNEMİN ÖZELLİKLERİ

Çalışmamıza konu olan kadı sicili, 19. yüzyıla ait olmasından dolayı dönemin özelliklerine de genel olarak biraz değinmek gerekir. Bildiğimiz gibi bu yüzyıl, modernleşme ve siyasi olayların yoğun olarak yaşandığı bir dönem olmuştur.

18. yüzyılın başlarında Avrupa'da Rönesans'ın etkisiyle köklü değişiklikler yaşanmıştır. Bunun bir sonucu olan coğrafi keşiflerle Avrupa, Amerika kıtasını kendisine katarak coğrafi alan ve imkânlarını genişletip, skolastik düşünce ve feodal sistemlerinden sıyrılarak yeni bir hayat çizgisini oluşturmaya başlamıştır. Osmanlı Devleti'nde ise Avrupa karşısında, birbirini takip eden devamlı savaşlar, ilmi ve iktisadi hayatı durmuş ve isyanların da etkisiyle devlet düzeni iyice bozulmuştur.¹⁶⁸

1699 Karlofça ve 1718 Pasarofça barış antlaşmalarıyla, Osmanlı Avrupa karşısında askeri yenilgisini kabul edip Avrupa'yı örnek alarak yenileşme hareketlerine girişmiştir. 19. yüzyıla gelindiğinde Osmanlı Batı tarzı tekniğini ve eğitimini uyguladığı askeri okullar dışında, Sultan II. Mahmut (1808-1839) ve Tanzimat (1839-1876) dönemlerinde Batı'nın her alandaki üstünlüğünü benimseyip bunu bütün kurumlarında uygulamaya çalışmıştır.¹⁶⁹

2.1.1. II. Mahmud Dönemi Siyasi Olayları

Sultan II. Mahmut (28 Temmuz 1808) tahta çıktığında, Osmanlı Devleti Fransa yanlısı bir siyaset takip ettiğinden İngiltere ve Rusya ile savaş halindeydi. 9 Ocak 1809 yılında *Kala-i Sultaniye Antlaşması*'la İngiltere ile olan savaş sona ererken, Rusya ile olan savaş 28 Mart 1812 yılında *Bükreş Antlaşması*'na kadar devam etmiştir. Bükreş Antlaşması ile Eflak ve Boğdan (Memleketeyn) Osmanlı Devleti'ne geri verilip Prut, Rusya ile Osmanlı

---

¹⁶⁸ Ahmet Hamdi Tanpınar, *XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2006, s. 53.

¹⁶⁹ Bayram Kodaman, *Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi*, Ankara: TTKB, 1999, s. 1.

arasında sınır olarak kabul edilmiştir. Ayrıca bu antlaşmayla Sırp'lar'a da bazı imtiyazlar tanınmıştır.¹⁷⁰

18. yüzyıldaki Osmanlı Devleti'nin iki büyük düşmanı Avusturya ve Rusya, Osmanlı Devleti'nin çöküşünü hızlandırmak için Yunanlılar arasında milliyetçilik fikirlerini yaymışlardır.¹⁷¹ Bunun bir sonucu olan Mora isyanı bu dönemde devletin başını epeyce ağrıtmıştır. İsyanı Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa Girit ve Mora valilikleri karşılığında müdahale edip başarılı olmuştur. Fakat ardından Avrupalı devletlerin bu meseleye müdahaleleri başlamış, başta Rusya menfaatleri için harekete geçmiştir.¹⁷²

1821 yılında başlayan Yunanlılar'ın bağımsızlık ayaklanmaları 10 yıl sürmüştür.¹⁷³ Yunan isyanı nedeniyle Rusya ve İngiltere 1827'de bir araya gelmiş. Ardından 6 Temmuz 1827 yılında Londra'da Rusya, İngiltere ve Fransa aralarında antlaşma imzalayarak bir Yunan devletinin kurulmasını ve Osmanlı Devleti'nin bunu kabul etmemesi durumunda baskı yapacaklarını belirtmişlerdir. Daha sonra adı geçen bu üç devletin kuvvetleri, Navarin'de Mehmet Ali Paşa ve Osmanlı donanmasını batırmıştır (20 Kasım 1827). Bunun sonucunda Fransa Mora'ya geçici olarak asker çıkartmıştır.¹⁷⁴

1828 yılına gelindiğinde Rusya Osmanlı Devleti'ne savaş ilan eder, fakat devletin savaşmaya durumu elverişli değildir. Rusların saldırısıyla başlayan savaş Rumeli ve Anadolu'da yaşanmıştır. 1829 yılında Rumeli taraflarında Silistre ve Edirne, Anadolu'da ise Kars, Erzurum, Anapa ve Ahıska Ruslar'ın eline geçmiştir. Ruslar ile yapılan 14 Eylül 1829 *Edirne Barış Antlaşması* ile Ruslar Tuna'nın yanındaki adalarda kalmakla nehrin kontrolünü ele almışlardır. Poti, Ahıska ve Anapa'nın da Ruslar'ın eline geçmesiyle Doğu Anadolu'nun kontrolünü ellerine geçirmişlerdir. Ayrıca antlaşmanın Osmanlı Devleti'ne en büyük etkisi ise bağımsız bir Yunan devletinin kurulması olmuştur.¹⁷⁵

Sırbistan'ın özerkliğinden sonra Yunanistan'ın bağımsız olması, Balkanlar'daki halk üzerinde etkili olmuş ve milliyetçilik akımları hız

---

¹⁷⁰ Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi V. Cilt*, Ankara: TTKY, 1983, s. 100.

¹⁷¹ Karal, *Osmanlı Tarihi*, s. 108.

¹⁷² Karal, *Osmanlı Tarihi*, ss. 115-116.

¹⁷³ Fahir Armaoğlu, *Siyasi Tarih 1789-1960*, Ankara: AÜSBFY, 1975, s. 99.

¹⁷⁴ Karal, *Osmanlı Tarihi*, ss. 117-119.

¹⁷⁵ Karal, *Osmanlı Tarihi*, ss.119-121.

kazanmıştır. 1830 yılında Cezayir Fransızlar'ın işgaline uğramıştır. 21 Aralık 1832'de ayaklanan Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'nın kuvvetleri Konya'da Osmanlı ordusunu yenip Kütahya'ya kadar ilerlemiştir. Bunun üzerine Rusya kendi çıkarları doğrultusunda kara ve deniz ordusuyla Şubat 1833 yılında Beykoz'a gelmiştir. Kütahya'da varılan antlaşmayla Sultan II. Mahmud, 1516-1517 yıllarında alınan toprakları Mehmet Ali Paşa'ya bırakmak zorunda kalmıştır. Rusya ile Temmuz 1833 yılında yapılan *Hünkâr İskeleyi Antlaşması*'yla Rusya'ya Boğazlar üzerinde önemli haklar tanınmış bu şekilde Avrupa ülkeleri karşısında bu ülkeye üstünlük verilmiştir.¹⁷⁶

Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa sorunu neticesinde, Nisan 1839 yılına gelindiğinde, Osmanlı ordusu Suriye'ye doğru hareket etmiş, Nizip'te 23 Haziran 1839'da ordu Mısır kuvvetlerine karşı tekrar başarısız olmuştur. Sultan II. Mahmut bu yenilgi haberini duymadan ölmüştür. *Nizip Savaşı* sonrasında bütün Avrupa ülkeleri harekete geçmiş ve Temmuz 1839'da Osmanlı'ya verdikleri ortak kararlar Mehmet Ali Paşa ile bir antlaşma ihtimalini kabul etmeyeceklerini belirtmişlerdir.¹⁷⁷

Mısır meselesinde Fransa Mehmed Ali Paşa'ya destek verirken, İngiltere Osmanlı ile dayanışma içerisinde olmuş ve mesele İngiltere'nin olaya silahlı müdahalesiyle halledilmiştir. Mehmet Ali Paşa sıkı şartlara maruz bırakılarak veraset sistemiyle Mısır valiliği göreviyle yetinmek zorunda kalmıştır.¹⁷⁸

2.1.2. II. Mahmud'un Islahatları

Alemdar Mustafa Paşa'nın yardımıyla 24 yaşında tahta çakan II. Mahmud, III. Selim'in yolunu takip edip, özellikle orduyla ilgili başlattığı ıslahatları devam ettirmiştir.¹⁷⁹

Sultan I. Abdülhamit'in oğlu olan II. Mahmud 28 Temmuz 1808 yılında tahta çıktıktan sonra devletin halletmek zorunda olduğu meselelerden birincisi, III. Selim'in ölümüne sebep olanların cezalandırılması ve diğeri de ülkenin içinde bulunduğu sıkıntılardan kurtulabilmesi için ıslahatların yapılması

---

¹⁷⁶ Kemal Beydilli, "II. Mahmut", *DİA*, Ankara: TDV, 2003, s. 353.

¹⁷⁷ Armaoğlu, *Siyasi Tarih*, ss. 121-122.

¹⁷⁸ Beydilli, "II. Mahmut", s. 354.

¹⁷⁹ Johann Wilhelm Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu*, çev. Nilüfer Epçeli, İstanbul: Yeditepe, C. 7, 2011, ss. 394-395.

olmuştur. Ülkede idareyi ellerinde bulunduran derebeyi ve ayanları itaat altına almak için Eylül 1808’de bunlarla *Sened-i İttifak Antlaşması* imzalanmıştır.¹⁸⁰ Karşılıklı güven ve sadakati sağlamaya yönelik bu anlaşma yeminlerle kuvvetlendirilmiştir. Fakat anlaşmanın oluşmasında etkili olan Alemdar Mustafa Paşa’nın çıkan yeniçeri isyanında ölümüyle bu anlaşma uygulanmamıştır.¹⁸¹

2.1.2.1. Yeniçeriliğin Kaldırılışı

Ülke içerisinde merkezi otoriteyi güçlendirmeyi başaran II. Mahmud yeniliğe karşı olan Yeniçeri Ocağı’nı kaldırmak için ilk önce etrafını sağlama almaya çalışmıştır. Kendisine karşı ulema ve asker ittifakının oluşmaması için tedbirler alarak harekete geçmiştir. Devletin önde gelen ulema mensuplarını yapılacak ıslahatın gerekliliğine inandırmış, şeyhülislamlık makamını ve bu düşünce içerisinde olanları da etrafına toplamıştır.¹⁸²

29 Mayıs 1826’da şeyhülislamlık makamında toplanan devletin ileri gelenleri, ocaklar haricinde talimli asker yetiştirme konusunu görüşmüş ve bu toplantı sonucunda eşkinci neferleri oluşturulmasına karar verilmiştir. Yeniçeriler bu durum karşısında isyan hazırlığına başlayıp, 14 Haziran 1826 (8 Zilkade 1241) tarihinde hareket ederek Süleymaniye Ağakapısı’nı basmışlardır.¹⁸³ II. Mahmud’un da içinde bulunduğu heyet Topkapı Sarayı’nda aldıkları karardan sonra padişah tarafından sancağ-ı şerîf çıkartılır, Sultan Ahmet Camii’nin minberine asılmak üzere gönderilmiştir. Bu şekilde İstanbul halkı da isyana karşı koymak üzere *At Meydanı*’na çağırılmıştır. Kışlalarına kapanan yeniçerilere önce nasihat edilmiş, bir sonuç alınmayınca harekete geçilmiştir. Önce Yeniçeri Kışlası’nın kapısı top ateşiyle yıktırılır ardından içerdekilerle birlikte ateşe verilmiş ve yakalanan yeniçeriler de idam edilmiştir.¹⁸⁴

---

¹⁸⁰ Ahmed Akgündüz ve Said Öztürk, *700. Yılında Bilinmeyen Osmanlı*, İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı, 1999, s. 237.

¹⁸¹ Ali Akyıldız, “Sened-i İttifak”, *DİA*, C. 36, İstanbul: TDV, 2009, ss. 513-514.

¹⁸² Beydilli, “II. Mahmut”, s. 354.

¹⁸³ Şamil Mutlu, *Yeniçeri Ocağının Kaldırılışı ve II. Mahmut’un Edirne Seyahati (Mehmet Daniş Bey ve Eserleri)*, İstanbul: İÜEFBE, 1994, ss. 19-20.

¹⁸⁴ Mutlu, *Yeniçeri Ocağının*, ss. 20-24.

Yeniçeri Ocağı kaldırıldıktan sonra mezar taşlarına dahi varıncaya kadar onlara ait her türlü unvan, isim, işaretler ve mehter müziği de kaldırılmıştır.¹⁸⁵ Yeniçerilik düşüncesini temsil etmelerinden dolayı, eski Bektaşî tekkeleri yerinde bırakılarak yenileri yıktırılıp tarikatın önde gelen mensupları da idam edilmiş veya sürgüne gönderilmiştir.¹⁸⁶ Ocak kaldırıldıktan sonra yerine *Asakir-i Mansure-i Muhammediyye* adıyla yeni talimli bir ordu kurulmuştur.¹⁸⁷

2.1.2.2. Diğer Islahatlar

1826'da *Evkâf-ı Hümâyün Nezareti* kurularak vakıflar bu nezaretin idaresinde toplanmıştır. Kamuoyunu yanına çekme konusunda basından yararlanan ilk padişah olan II. Mahmud, 1831'de çeşitli dillerle çıkmaya başlayan *Takvim-i Vekayi Gazetesi*'nde yaptığı reformları halka duyurmuştur.¹⁸⁸

Vilayet yönetimindeki valiler maaşa bağlanmış, köy ve mahalleler için muhtarlıklar kurulmuştur. 1831'de Rumeli ve Anadolu'da erkek nüfus sayımı yapılmış, posta teşkilatı kurulmuş ve dış ticareti geliştirme açısından önemli olan karantina sistemi getirilmiştir. Yurt dışı seyahati için *Umur-ı Hariciye Nezareti*'nden pasaport edinme usulü getirilmiştir.¹⁸⁹

1836'da Reis'ül-Küttablık ünvanı kaldırılıp yerine *Hariciye Nezareti* getirilmiştir. 1836'da *Bâb-ı Âli Çavuşbaşılık Deavi Nazırlığı*'na çevrilmiştir. 1839'da *Meclis-i Umur-ı Nâfia* ve *Zâhire Nezareti* kaldırılıp yerine *Ticâret Nezareti* kurulmuştur. 1838'de Defterhâne'nin yerine *Maliye Nezâreti* kurulmuş, 1835'de de *Dâr-ı Şûrâ-yı Askeri* kurulmuştur. *Baruthaneler Nezareti* ve buna benzer askeri idareler kaldırılarak *Harbiye Nezâreti* kurulmuştur. 1833'de sarayın iç idaresinde meşgul olan idari birimler, *Enderun-ı Hümayün Nezareti* ismiyle yeni bir şekle sokulmuştur.¹⁹⁰ II. Mahmud'un devlet işlerinin üstesinden gelebilmek için Avrupa tarzında kurduğu kurumların devamı: *Dâr-ı Şûrâ-yı Bâb-ı Âli, Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-*

¹⁸⁵ Abdülkadir Özcan, "II. Mahmut ve Reformları Hakkında Bazı Gözlemler", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, C. 10, S. 1 (1995), s. 14.

¹⁸⁶ Beydilli, "II. Mahmut", s. 354.

¹⁸⁷ Mutlu, *Yeniçeri Ocağının*, s. 24.

¹⁸⁸ Beydilli, *II. Mahmut*, s. 354.

¹⁸⁹ İlber Ortaylı, *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, İstanbul: Timaş Yayınları, 2009, s. 55.

¹⁹⁰ Akgündüz ve Öztürk, *Bilinmeyen*, ss. 242.

ı Adliye, Meclis-i Has, Meclis-i Vükela, Meclis-i Umur-ı Sıhhiye, matbuat, takvimhâne idi.¹⁹¹

Eğitim alanında, memur yetiştirmek için *Mekteb-i Maarif-i Adliye* ve *Mekteb-i Ulum-ı Edebiyye* açılmış olup Avrupa'ya ilk kez öğrenci gönderilmiştir. Bu dönem yabancı dile önem verilip, Bâb-ı Âli'de tercüme odası kurulmuş ayrıca kurumlarda Fransızca'ya da ağırlık verilmiştir.¹⁹²

Kılık-kıyafetle ilgili olarak sakalların en az çene altına iki parmak kadar, bıyıkların ise kaş genişliğini aşmayacak şeklinde olması tespit edilmiştir. Devlet memurlarına, Avrupa tarzı pantolon, ceket ve fes uygulaması getirilmiştir. Orduda trampet ve borazan aletleri kullanılmaya başlanmış, Avrupa'daki süvari birlikleri örnek alınıp yeni usullere geçilmiştir.¹⁹³

Sultan II. Mahmud Avrupa tarzını kendi üzerinde de uygulamıştır. Avrupalılar gibi giyinip, ilk defa Avrupa tipi bir faytonla şehri gezip halkın arasına katılmıştır. Yine ilk defa sefer veyâhut gezinti amacı olmadan 1837'de taşra vilayetlerini dolaşmıştır. Yurt içi gezilerinde Çanakkale, Silivri, Gelibolu, Varna, Rusçuk ve Silistre gibi yerlere gidip halkın dertlerini dinlemiştir.¹⁹⁴ Sultan 1830-1839 yılları arasında farklı tarihlerde 5 kez yurt gezisine çıkmıştır. Ayrıca 22 Haziran 1831'de Edirne'yi de ziyaret etmiştir.¹⁹⁵

2.2. DEFTERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.2.1. İDARİ VE YARGI

2.2.1.1. Rumeli Eyaleti

Bizanslılar ülkeleri ve kendileri için *Romania*, *Romaioi* kelimelerini kullanmışlardır. İslam dünyasında Bizanslılar için *Rum*, Doğu Roma İmparatorluğu için ise *memleket-i Rum* ya da *bilâdü'r-Rum* denilmiştir. Zamanla bu terim Ortodoks Yunan mezhebinin hâkimiyetindeki Balkan

---

¹⁹¹ Beydilli, "II. Mahmut", s. 355.

¹⁹² Beydilli, "II. Mahmut", s. 355.

¹⁹³ Beydilli, "II. Mahmut", s. 355.

¹⁹⁴ Özcan, "II. Mahmut ve Reformları", s. 17.

¹⁹⁵ Abdülkadir Özcan, "II. Mahmud'un Memleket Gezileri", *Prof. Dr. Bekir Kütükoğlu'na Armağan*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Araştırma Merkezi, Edebiyat Fakültesi Basımevi (1991), ss. 362-365.

yarımadasını ifade etmiştir. Osmanlılar da bu bölge için Romania'dan hareketle *Rumeli* terimini kullanmıştır.¹⁹⁶

1361 yılında I. Murad Edirne'yi aldıktan sonra Lalası Şahin'i Filibe ve Eski Zağra tarafına fetihle görevlendirmiştir. Aynı dönemde Osmanlı Devleti'nde ilk beylerbeylik merkezi Edirne olmuştur. Bu şekilde Rumeli, beylerbeyi idaresinde ayrı idari ve askeri bir bölge olarak meydana çıkmıştır.¹⁹⁷

Kanuni Süleyman döneminin ilk yıllarına ait bir belgede Rumeli sancakları; Paşa, Bosna, Semendire, Mora, Hersek, Vidin, Silistre, Ohri, İskenderiye / İşkodra, Avlonya, Yanya, Gelibolu, Köstendil, Sofya, Niğbolu, İnebahtı, Alacahisar, Tırhala, Vulçitrın, Prizren, Kefe, Eğriboz, Karlı-ili, Çirmen, İzvornik, Vize, Florina, Çingene, İlbasan, Midilli, Karadağ, Voynuk, Müsellemân-ı Kırkkilise şeklinde verilmiştir.¹⁹⁸

1825-1826 yıllarına ait incelediğimiz Edirne kadı sicili defterinde, Rumeli Üsküp Sancağı'na bağlı Kalkandelen Kasabası¹⁹⁹, yine Rumeli'ye bağlı Keşan Kasabası²⁰⁰ ve Osman Pazarı Kasabası²⁰¹ adları geçmektedir.

19. yüzyıla gelindiğinde Tanzimat'la birlikte Rumeli Eyaleti'nin idari taksimatı değişmiş küçük eyaletler ortaya çıkmıştır. 1864'de Tuna Vilayeti ortaya çıktıktan sonra Bosna, İşkodra, Selanik, Yanya ve Edirne gibi yeni vilayetler meydana gelmiş, Rumeli artık coğrafi bir isim olarak kalmıştır. Bulgaristan'ın Osmanlı Devleti'nden ayrılmasından sonra, 1894 yılında Rumeli Eyaleti Selanik, Edirne, Kosova, İşkodra, Yanya ve Manastır vilayetlerine ayrılmıştır.²⁰²

2.2.1.2. Edirne

Edirne, Rumeli Eyaleti'ne bağlı 24 sancak içerisinde yer alan Çirmen Sancağı'na bağlıydı.²⁰³ Edirne adı 15. yüzyıl ortalarından itibaren bu sancağa

---

¹⁹⁶ Halil İncılık, "Rumeli", *DİA*, C. 35, İstanbul: TDV, 2008, s. 232.

¹⁹⁷ İncılık, "Rumeli", s. 234.

¹⁹⁸ İncılık, "Rumeli", s. 234.

¹⁹⁹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 39-1/1.

²⁰⁰ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 36-1/2.

²⁰¹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 5-2/5.

²⁰² İncılık, "Rumeli", s. 234.

²⁰³ Gökbilgin, "Edirne", s. 430.

bağlı olarak geçmektedir. Çirmen'in sancak merkezi olmasında Edirne'yi koruyacak bir merkezde yer alması etkili olmuştur.²⁰⁴

Osmanlı Devleti'nin ilk yıllarında Edirne Paşa Sancağı'nın merkezi olmuştur. 1526-1528 tarihli bir defterde Edirne ismi Paşa Livası'ndaki iller arasında geçmektedir. Paşa Livası'nın sınırları Edirne'den Makedonya'nın batısına kadar uzanmasına rağmen, sancak olarak coğrafi bütünlüğü bulunmamaktaydı. Tanzimat'tan (1839) sonra taşra idaresinde yapılan 1868-1869 yeni düzenlemelerle eyalet ve beylerbeyi kaldırılıp yerine vilayet sistemi getirilmiş, Edirne'de aynı adı taşıyan vilayetin merkezi olmuştur.²⁰⁵ Ayrıca Tanzimat'tan sonra Çirmen Sancağı'na bağlı olan Edirne müşirliği kurulmuştur. Edirne Baba-yı Atik, Çirmen, Cısr-i Mustafa Paşa, Cısr-i Ergene, Dimetoka, Filibe, Çorlu, Pazarcık, Keşan, İnöz, Malkara, İpsala, Orta Şarköy, Firecik, Kırkkilise, Tekfurdağı, Zağra-i Atik, Zağra-i Cedid, Yenice-i Karasu, Gümülcine ve İnece kazalarının bağlı olduğu bir eyalet haline getirilmiştir.²⁰⁶

2.2.1.2.1. Edirne Mahalleleri

Osmanlı Devleti'nde şehirlerin gelişmesinde, hükümdar, devlet görevlileri ile üçüncü kişilerin etkileri şehrin iskânında belirli rol oynamıştır. İdare sistemini sosyo-ekonomik olarak en iyi işleten çeşitli kişilerin kurmuş oldukları vakıflar, Edirne'nin kuruluşu ve gelişmesinde etkili olmuştur. İlk sur içinde kurulan mahalleler zamanla sur dışına taşmıştır.²⁰⁷ Ayrıca genellikle Edirne mahalleleri önemli kişilerin isimlerini taşımıştır.

1528 yılında Edirne'de 144'ü Müslümanların, 19'u Hristiyanların, 8'inde de Yahudi cemaatinin ağırlıkta olduğu mahalleler bulunmaktaydı.²⁰⁸

Ratip Kazancıgil "Edirne Mahalleleri Tarihçesi (1529-1990)", adlı eserinde mahalle sayısını, 1529'da 145, 1609'da 152, 1820 yılında 174, 1920 yılında ise 159 olarak vermektedir.²⁰⁹ Ayrıca bu çalışmada 1890, 1920, 1990

²⁰⁴ Yusuf Halaçoğlu, "Çirmen", *DİA*, C. 8, İstanbul: TDV, 1993, s. 341.

²⁰⁵ İbrahim Sezgin, "Paşa Livası", *DİA*, C. 34, İstanbul: TDV, 2007, ss. 183-184.

²⁰⁶ Mehmet Esat Sarıcaoğlu, *II. Mahmut Döneminde Edirne'nin Sosyo-Ekonomik Durumu* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1997, s. 16.

²⁰⁷ Gökbilgin, "Edirne Şehrinin", ss. 161-162.

²⁰⁸ Gökbilgin, "Edirne", s. 428.

²⁰⁹ Ratip Kazancıgil, *Edirne Mahalleleri Tarihçesi (1529-1990)*, İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği Edirne Şubesi Yayınları, 1992, s. 253.

yıllarında adı kaybolan ve yeni ortaya çıkan mahalle isimleri de geçmektedir.²¹⁰ İncelediğimiz 1825-1826 yıllarına ait kadı sicilinde Edirne'ye bağlı adı geçen 140 mahalle aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: Edirne Mahalleleri²¹¹

1- Abdulrahman Mahallesi	70- İmaret-i Mezid Bey Mahallesi
2- Ababan Mahallesi	71- Kebe Yayı Mahallesi
3- Ali Kuşçu Mahallesi	72- Karaca Halil Mahallesi
4- Arabacı el-Hâc Sarraf Mahallesi	73- Kâhtalu Mahallesi
5- Alemdaran Mahallesi	74- Kiremitçi Hâcî Halil Mahallesi
6- Akmescid Mahallesi	75- Kürd Hoca Mahallesi
7- Akşemseddin Mahallesi	76- Kızıl Paşa Mahallesi
8- Alaeddin Mahallesi	77- Kuru Çeşme Mahallesi
9- Âşık Ali Paşa Mahallesi	78- Kavaklı Mahallesi
10- Arif Ağa Mahallesi	79- Kâtipçu Mahallesi
11- Aişe Hatun Mahallesi	80- Karabulut Mahallesi
12- Almuşçu Mahallesi	81- Karaca Ahmed Mahallesi
13- Arabacı el-Hâc Hamza Mahallesi	82- Kundak Osman Mahallesi
14- Birgaruk Ağa Mahallesi	83- Kazzâz Salih Mahallesi
15- Bihruz Mahallesi	84- Kâtip Camiî Şerif Mahallesi
16- Belil Hatun Mahallesi	85- Külahdüz Mahallesi
17- Beğce Mahallesi	86- Kıncı Firuz Mahallesi
18- Bazarcı Hatun Mahallesi	87- Karaca el-Hâc Mahallesi
19- Balaban Mahallesi	88- Kızıl Mescid Mahallesi
20- Baba Timurtaş Mahallesi	89- Kâtip Çelebi Mahallesi
21- Berkuk Ağa Mahallesi	90- Kasım Paşa Mahallesi
22- Camiî İbrahim Paşa Mahallesi	91- Mevlana Fahreddin Mahallesi
23- Cedit Kasım Paşa Mahallesi	92- Maraşa Ali Bey Mahallesi

²¹⁰ Kazancıgil, *Edirne Mahalleleri*, ss. 244-251.

²¹¹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

24- Çavuş Bey Mahallesi	93- Mersuled Mahallesi	
25- Çokalca Mahallesi	94- Mümin Hoca Mahallesi	
26- Derviş Abi Mahallesi	95- Molla Fahreddin Mahallesi	
27- Devletşah Mahallesi	96- Maruf Hoca Mahallesi	
28- Daye Hatun Mahallesi	97- Mirahur Ayas Bey Mahallesi	
29- Dar'üs-saâde Mahallesi	98- Meydan Mahallesi	
30- Eskici Hamza Mahallesi	99- Miraroğlu Sofu Mahallesi	
31- Evliya Kasım Paşa Mahallesi	100- Miranoğlu Sofu Mahallesi	
32- Emir Mescid Mahallesi	101- Mevlana Velîyüddin Mahallesi	
33- El-Hâc Hoşkadem Mahallesi	102- Medrese-i Ali Bey Mahallesi	
34- El-Hâc Velîyüddin Mahallesi	103- Mazbahane Mahallesi	
35- El-Hâc Ömer Mahallesi	104- Muradiyye Mahallesi	
36- El-Hâc İvâz Mahallesi	105- Noktacızade Mahallesi	
37- El-Hâc Hamza Mahallesi	106- Saclı Dede Mahallesi	
38- Emir Mescid Mahallesi	107- Sıkça Murad Mahallesi	
39- Firuncu Doğan Mahallesi	108- Sarıca Paşa Mahallesi	
40- Fındık Fakih Mahallesi	109- Sevindik Fakiyye Mahallesi	
41- Firuz Ağa Mahallesi	110- Seferşah Mahallesi	
42- Gazhane Mahallesi	111- Sultan Bayezıt Mahallesi	
43- Gazi Mihail Mahallesi	112- Sofu İlyas Mahallesi	
44- Gazi Hoca Mahallesi	113- Sultan Selim Taş Odaları	
45- Gülbahar Mahallesi	114- Sitti Hatun Mahallesi	
46- Hacı Ömer Mahallesi	115- Süle Çelebi Mahallesi	
47- Hacı Sarraf Mahallesi	116- Sakalar Mahallesi	
48- Hüsnü Paşa Mahallesi	117- Selçuk Hatun Mahallesi	
49- Hacı Hallac Mahallesi	118- Şerefşah Mahallesi	
50- Hacı İbrahim Paşa Mahallesi	119- Şeyh-i Çelebi Mahallesi	
51- Hayali Çelebi Mahallesi	120- Şehabeddin Paşa Mahallesi	
52- Hatice Hatun Mahallesi	121-Şarabdar Hamza Mahallesi	
53- Hoca Aris Mahallesi	122- Şehabeddin Der-Kurb-ı Sultan Selim Mahallesi	

54- Hadım Timurtaş Mahallesi	123- Şehabeddin Paşa Der-Kurb-1 Hamam-1 Fil Mahallesi	
55- Hasan Paşa Mahallesi	124- Şehabeddin Paşa Der-Kurb-1 Arasta Mahallesi	
56- Hadım Firuz Mahallesi	125- Turgud Bezirgân Mahallesi	
57- Hevace Sıpah Mahallesi	126- Tahtakale Mahallesi	
58- Hızır Ağa Mahallesi	127- Tahsin Ağa Mahallesi	
59- Hafız Ahmed Mahallesi	128- Timur Boğa Mahallesi	
60- Hacı es-Seyyid Mahallesi	129- Umur Bey Mahallesi	
61- Hacı Hallaç Mahallesi	130- Üsküfçü Hızır Mahallesi	
62- Has Murad Mahallesi	131- Vize Çelebi Mahallesi	
63- Hazinekar Sinan Mahallesi	132- Veled Veleyüddin Mahallesi	
64- Hacı Hevacegi Mahallesi	133- Yıldırım Bayezıd Mahallesi	
65- Hocalı Mahallesi	134- Yeşilce Mahallesi	
66- Hacı İslâm Mahallesi	135- Zen İbrahim Paşa Mahallesi	
67- Hacı Hoşkadem Mahallesi	136- Zen Firuz Mahallesi	
68- İbrahim Paşa Mahallesi	137- Zincirli Kuyu Mahallesi	
69- İsmail Ağa Mahallesi		

Tablo 3: Gayr-i Müslim Mahalleleri²¹²

138- Aya Nikola Mahallesi	140- Papa Kaçnoz Mahallesi
139- Hıristos Mahallesi	

2.2.1.2.2. Edirne'nin Nahiye ve Karyeleri (Köy)

Osmanlı Devleti'nde İstanbul dışında kalan şehir, kasaba ve köy gibi yerler için taşra ifadesi kullanılmıştır.²¹³ Osmanlı taşra teşkilatında eyaletler sancaklara, sancaklar kazalara, kazalar nahiyelere, nahiyeler ise köylere ayrılmıştı.²¹⁴ İncelediğimiz defterde Edirne'ye bağlı nahiyeler, “Edirne

²¹² Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

²¹³ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri Sözlüğü*, C. III, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1993, s. 420.

²¹⁴ Saydam, *Osmanlı Medeniyet*, s. 122.

müzafat-ı Çöke Nahiyesi”, “Edirne Kazası’na müzafat-ı Manastır Nahiyesi” ve “mahrusa-i Edirne nehavesinden” şeklinde geçmektedir.²¹⁵

1839-1908 yıllarında yaşamış olan Ahmed Badi Efendi’nin eserinde Edirne’ye bağlı Üsküdar, Manastır, Ada ve Çöke nahiyelerine bağlı köy sayısı şu şekildedir: Üsküdar Nahiyesi 68, Ada Nahiyesi 37, Çöke Nahiyesi 72 ve Manastır Nahiyesi’ne bağlı 48 köy (kurra) ismi geçmektedir.²¹⁶ İncelediğimiz şer’iyye sicili defterinde Edirne’nin nahiyeleri ve bunlara bağlı köyler ise tabloda verilmiştir.

Tablo 4: Edirne’ye Bağlı Nahiye ve Karyeler (Köyler)²¹⁷

Çöke Nahiyesi	Üsküdar Nahiyesi	Ada Nahiyesi	Manastır Nahiyesi
Akbekar Karyesi	Büyük Asma Bahçesi Karyesi	Ahur Karyesi	Burgos Karyesi
Bolayık-ı Sağır Karyesi	Eskici Karyesi	Ahcılı Karyesi	Bulgar Karyesi
Bolayık-ı Kebir Karyesi	Gülpınarı Karyesi	Bali Birhus Mahallesi	Deritçe Karyesi
Benefşe Sofiler Karyesi	Kızancıklı Karyesi	Bosna Karyesi	Kazlıca Karyesi
Eynesi Karyesi	Köse Hamza Karyesi	Doğancı Uduk Karyesi	Kavaklı Karyesi
Gayber Karyesi	Ozgaz Karyesi	Emirli Karyesi	
Hacılar Karyesi	Pehlivan Karyesi	Eyneoğlu Karyesi	Kızacıklı Karyesi
Malkoçlar Karyesi	Saray Akbekar Karyesi	Kuleli Birhus Karyesi	
Papirler Karyesi	Sülun Karyesi	Timurtaş Karyesi	
Sarı Danişmend Karyesi			

²¹⁵ Edirne Şer’iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

²¹⁶ Ahmet Bâdi Efendi, *Riyaz-ı Belde-i Edirne*, haz. Niyazi Adıgüzel ve Raşit Gündoğdu, C. 1 / 2, İstanbul: Trakya Üniversitesi Yayını, 2014, ss. 945-947.

²¹⁷ Edirne Şer’iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

Tablo 5: Defterde Edirne Kazası etrafında adı geçen, bazıları Çirmen'e bağlı kaza²¹⁸ ve bu kazalara tâbi köyler ile nereye bağlı olduğu belli olmayan köyler.²¹⁹

Kazalar	Nereye Bağlı Olduğu Bilinmeyen Karyeler (Köyler)
1- Ahi Çelebi Kazası'na tâbi' Mıskal ve Arıncak ile Göri Karyesi	Balıkçı Pazarı Karyesi
2- Cısr-i Ergene Kazası'na tâbi' Zalif Karyesi	Boluca Karyesi
3- Cısr-i Mustafa Paşa Kazası'na tâbi' Birtaklı Karyesi, Hacı Karyesi	Bekli Karyesi
4- Camiî Arda ve Selveri Kasabası	Çömlek Karyesi
5- Çoban Kasabası'na tâbi' Alacuka Karyesi	Gurvana Karyesi
6- Gömülcine Kazası'na tâbi Şancı Karyesi	Kara Orman Karyesi
7- Hatun ili Kazası'na tâbi' Fahye Karyesi	Katar Karyesi
8- Havass-ı Mahmut Paşa Kazası'na tâbi' Osmanlı Karyesi	Oğullu Karyesi
9- Kızılağaç Kazası'na tâbi' Korucular Karyesi, Bey Karyesi	Mer'uş Karyesi
10- Pazarcık Kazası'na tâbi Beşdere Karyesi	Samal Kolu Karyesi
11- Yelli Burgoz	Tarandi Karyesi
12- Zağra-i Cedid Kazası'na tâbi Akıkar ve Nalbandlar Karyesi	

²¹⁸ 1826 yılında Çirmen Sancağı'na bağlı yerlerden asker teminatını gösteren bir belgede, Edirne isminin de yer aldığı görülmektedir. Buna göre Çirmen'in kazaları olarak şunlar verilmiştir: Akça Kızanlık, Ahi Çelebi, Baba-yı Atik, Cısr-i Mustafa, Cısr-i Ergene, Çirmen, Çorlu, Dimetoka, Filibe, Ereğli, Gümülcine, Havass-ı Mahmut Paşa, Kızılağaç, Hayrabolu, Lüle Burgos, Silivri, Sarışaban, Yanbolu, Sultanyeri, Uzuncabad-ı Hasköy, Tatarpazarı, Yenice-i Kızılağaç, Zağra-i Cedid, Zağra-i Atik. Bkz. Karakuş, *Osmanlı İdaresinde Edirne*, s. 202.

²¹⁹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

2.2.1.2.3. Edirne Mahkemesi, Kadı ve Naibler

Osmanlı Devleti'nde Kadı efendinin, görevini yapabileceği resmi bir mahkeme binası 19. yüzyıla kadar bulunmamaktaydı. Kadı, kirayla oturduğu evi ya da konağınını mahkeme binası olarak kullanırdı. Sadık Emre Karakuş *Osmanlı İdaresinde Edirne (1789-1839)* adlı doktora tezinde, bu durumun Edirne'de farklı olduğunu belirtmektedir. Edirne Kaleiçinde Firuzağa Camii yakınında bir mahkeme binası bulunmaktaydı. 1700 yılında burada yangın çıkmış ve mahkeme binası Sitti Sultan Camiisi'nin alt tarafına taşınmıştır. 1801 tarihli bir belgede, mahkemenin yanında mahkemede görevli seyislerin kaldıkları bir de ahır olduğu ortaya çıkmıştır. Buradaki sokağa yıllarca "Mahkeme Bayırı" denilmiş olup günümüzde Sabuni Mahallesi'ndeki Edirne Lisesi'nin bulunduğu bölge olan bu yere "Lise Bayırı" denilmektedir. Ayrıca 1826 yılında Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından sonra Kaleiçindeki Edirne Yeniçeri Ağalığı'na ait olan Ağakapısı dairesi de şer'î mahkemeye devredilmiştir.²²⁰

Sadık Emre Karakuş "XIX. Yüzyıl Başlarında Edirne Mahkemesi ve Çalışma Düzeni" adlı makalesinde, Edirne'de kadı ve onun görevlerini yerine getiren beş farklı mahkemenin olduğunu belirtmektedir. Bunlar: 1. Edirne'deki Haremeyn-i Şerifeyn Evkâfına bağlı vakıfların işleriyle uğraşan *Haremeyn-i Teftiş Mahkemesi*.²²¹ 2. İstanbul, Şam, Bağdat gibi büyük yerlerde olan ve burada genellikle sosyal konuların işlendiği (evlenme, boşanma, mülk satışı, cinayet, yaralama v.s. gibi) *Bab Mahkemesi*. 3. Askeri sınıf mensuplarının miras ve tereke işlemlerinin görüldüğü *Kısmet-i Askeriyye Mahkemesi*. 4. Müslim ve gayr-i Müslimler'in muhallelfat işlemlerinin işlendiği *Kısmet-i Belediye Mahkemesi*. 5. Çarşı-pazar ile narh ve esnaf işlemleri gibi konuların görüldüğü *Çardak Mahkemesi* dir.²²² İncelediğimiz defterde ise genellikle *bâb mahkemesi* tâbiri geçmektedir.²²³

²²⁰ Karakuş, *Osmanlı İdaresinde Edirne*, ss. 36-37.

²²¹ Karakuş, "XIX. Yüzyıl Başlarında Edirne", s. 141.

²²² Karakuş, "XIX. Yüzyıl Başlarında Edirne", ss. 147-148. Ayrıca 1826'da Yeniçeri Ocağı kaldırıldıktan sonra Edirne'de Kaleiçi'ndeki Yeniçeri Ağalığına ait geniş Ağakapısı dairesi Şer'îyye Mahkemesine devredilmiştir. Karakuş, *Osmanlı İdaresinde Edirne*, s. 37.

²²³ Edirne Şer'îyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), ss. 76-2/1, 5-2/4.

İncelediğimiz 1825-1826 yıllarına ait defterde bu tarihte Edirne’de görev yapan kadı ve kâtip, naib, muhızır, mukayyid ve defterdeki kâtip atamaları tablodaki şekilde verilmiştir.

Tablo 6: Edirne Kadıları²²⁴

Es-Sabık Kalyonizade Mehmed Emin Efendi 15 Zilhicce 1241 (21 Temmuz 1826)
İbrahim Elmasım (23 Zilkade görevinden azil edilmiş)
Seyfi Beyzâde Ahmed Bey Efendi 20 Zilhicce 1241 (26 Temmuz 1826)
Kundakzade İbrahim Halil Efendi 29 Rebiülevvel 1242 (31 Ekim 1826)
Halil Rüşdü Efendi 27 Zilhicce 1242 (22 Temmuz 1827)

Tablo 7: Mahkemede Görevli Kâtip, Naib, Muhızır ve Mukayyidler²²⁵

Ser-Muhızır el-Hâc Tahir Ağa 1241 (1825)
Kâtip Ekruf Ebubekir Sezani Efendi 1241 (1825)
Kâtib-i Şeriat Ahmed Seri Efendi 4 Zilhicce 1241 (10 Temmuz 1826)
Kâtib-i Sâni Şeriat Mehmed Said Efendi 1242 (1826)
Mukayyid Ahmed Ağa 1242 (1826)
Muhızır Kara Ali 11 Safer 1242 (14 Eylül 1826)
Muhızır Mehmed Çelebi 1242 (1826)
Muhızır Molla Ali 1241 (1826)
Muhızır Yanbolulu Mehmed Ali Ağa 1242 (1826)
Mukayyid Ali Rıza Efendi 1241-1242 (1825-1826)
Ser-Kitâbe-i Şeriat Şeyh Mustafa Kabûlî Efendi 9 Muharrem 1242 (13 Ağustos 1826)
Tezkere Ser-Kâtibi Numan Efendi 1242 (1826)
Ser-Kitâbe-i Kısmet Abdülseyyid Kâtip Efendi
Ser-Muhızır Mehmed Ağa 1242 (1826)
Bab Naibi Hafız Ahmed Efendi 9 Muharrem 1242 (13 Ağustos 1826)
Bab Naibi Seyyid Abdulrahman Efendi 28 Zilkade 1242 (23 Haziran 1827)

²²⁴ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

²²⁵ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

Tablo 8: Edirne Mahkemesine Tayin Olunan Naibler²²⁶

Selim Efendi 9 Muharrem 1242 (1826)
Hafız Ahmed el-Rüşdi Efendi 15 Rebiülâhir 1242 (16 Kasım 1826)
Hafız Mehmed Emin Efendi 9 Muharrem 1242 (13 Ağustos 1826)
Seyyid Abdülkadir Efendi 9 Muharrem 1242 (13 Ağustos 1826)
Osman Nafiz Efendi 25 Zilkade 1241 (1 Temmuz 1826)
Es-Seyyid Mehmed Said Efendi 28 Şaban 1242 (27 Mart 1827)
Münirzade Abdürrezzak Efendi 28 Zilkade 1242 (23 Haziran 1827)

2.2.1.3. Mutasarrıf ve Mütesellim

Osmanlı eyalet idaresinde *mutasarrıf*, Vali ile aynı yetkilere sahip bir yöneticiydi. Devlet, vezir rütbesini almış bazı kişilere çeşitli nedenlerle valilik görevini veremeyince, bunlara geçimlerini sağlamaları için bir veya birden fazla sancağın yönetimini vermekteydi. Bazen de bu görev paşa veya vezir gibi görevli kişilere verilirdi. Bunlar da başında buldukları görevleri dolayısıyla kendilerinin yerine *mütesellim* adlı kişiyi görevlendirirdi. Bunların valilerden farkı, *mutasarrıf* oldukları bölgede kendilerine merkez olarak seçtikleri yerde oturmalarıydı.²²⁷ 1826'dan sonra zeamet, timar ve diğer mukataaların idaresi emanet usulü ile *mütesellim*, ayan ve voyvodalara bırakılmıştır.²²⁸

Mütesellimin görev süresi değişmekle birlikte kurallara göre bir yıldır. Başlıca vazifesi sancağın devlete vermek zorunda olduğu vergileri toplamaktır. Vergi gelirlerini iltizama veya merkeze gönderebilirdi.²²⁹ İncelediğimiz kadı sicilinde 21 Receb 1242 (18 Şubat 1827) tarihli davada, Hasköy (?) Mütesellimi İsmail Ağa, köylülerden *dönüm-ı duhan rüsumatı* adlı vergiyi topladığı bilgisi geçmektedir.²³⁰ Mütesellimler iç güvenliği sağlama işleminden de sorumluydular. 1826'da Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasıyla bu ocağın yerine getirdiği bazı görevler bunlara bırakılmış ve mütesellimler güvenliği sağlamada zor durumda kalmışlardır.²³¹

²²⁶ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

²²⁷ Musa Çadırcı, "Tanzimat'ın İlanı Sıralarında Türkiye'de Yönetim (1826-1839)", *Belleten*, C. L1, S. 201 (1987), s. 1226.

²²⁸ Çadırcı, "Tanzimat'ın", s. 1223.

²²⁹ Çadırcı, "Tanzimat'ın", s. 1231.

²³⁰ Edirne, Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter. No 341 (1241-1242/1825-1826), s. 47-2/2.

²³¹ Çadırcı, "Tanzimat'ın", ss. 1231-1232.

II. Mahmud (1808-1839) döneminde çoğunlukla mukataat ve mansure hazinesine bağlı olan sancakların idaresine, mutasarrıf ya da onun yerine mütesellim getirilirken, bazı sancaklara da *muhassıllar* gönderilmiştir. Ayrıca mutasarrıf veya mütesellimin tayinleri padişahın onayıyla yapılır ve tayin emirleri bölgenin önde gelenlerine okutulur ve bu mahkeme siciline de kayıt edilirdi.²³²

İncelediğimiz 1825-1826 yıllarına ait Edirne kadı sicilinde sık sık Çirmen Sancağı mutasarrıfının adı geçmektedir. Edirne'nin Çirmen Sancağı'na bağlı olmasından, özellikle mahkeme kararıyla yapılan müsadere uygulamalarında, el konulan eşyalar ve bunların müzayedeye satışı, beytülmalda gönderilecekler gibi önemli işlemlerle Çirmen mutasarrıfı ilgilenmiştir. Belgelerde *devletlu, hazretleri*²³³ ifadeleriyle adı geçen Çirmen Sancağı Mutasarrıfı es-Seyyid Mehmed İsmet Paşa aynı zamanda Edirne muhafızlığını da yapmaktaydı.²³⁴ Bunun dışında Çirmen Mutasarrıfı es-Sabık Menduh Celal Paşa ve Çirmen Mutasarrıfı vekili es-Seyyid Ali Şükrü Efendi isimleri de geçmektedir.²³⁵

2.2.1.4. Sandık Eminliği

Sultan II. Mahmud, 1826'dan sonra sancak merkezlerinde *Sandık Eminliği* kurumunu meydana getirerek ayanların bazı görevlerini bu kuruma aktarmış, bu şekilde ayanlığın görevini direk sonlandırmamıştır. 1829'da İstanbul mahallelerinde muhtarlık örgütü kurulmuş ve 1833 yılında bütün mahalle ve köylerde muhtarlık sistemi yerleşince ayanlık görevi de kendiliğinden ortadan kalkmıştır.²³⁶

Elimizdeki defterde sandık emini isminin geçtiği üç belge mevcuttur.²³⁷ Bu belgelerde sandık eminliğine teslim edilen eşya, hayvan gibi çeşitli malların

---

²³² Ali Fuat Öreç, "Mutasarrıf", *DİA*, C. 31, İstanbul: TDV, 2006, s. 377. 17. Yüzyılda merkez, eyalet ve sancak idaresi klasik şeklini kaybetmeye başlamıştır. Bu değişmeyle birlikte merkezdeki vezirler, tasarruflarındaki sancaklara kendileri yerine mütesellim ya da kaymakam göndermeye başlamışlardır. Bu sistem 18. Yüzyıla gelince iyice yerleşmiştir. Öreç, "Mutasarrıf", s. 377.

²³³ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), ss. 4-1/1, 5-2/5, 8-2/1, 10-1/4, 53-2/1.

²³⁴ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), ss. 2-2/8, 4-1/1, 5-2/5, 7-1/3, 8-2/1, 53-2/1.

²³⁵ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), ss. 20-2/2, 10-1/4.

²³⁶ Çadırcı, "Tanzimat'ın", s. 1238.

²³⁷ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), ss. 2-2/3, 5-2/5, 53-2/1.

listeleri yazılmıştır. 29 Zilkade 1241 (5 Temmuz 1826) tarihli belgede Çirmen mutasarrıfı ve Edirne kadısının hükmüyle aklını yitirmiş Kara Hasan'ın eşyası listelenmiş ve bu eşyalar müzayede usulüyle satılmıştır. Şahsın aklı yerine gelinceye değin vasi olarak Vilayet Sandık Emimi Mustafa Ağa bu işle ilgilenmiştir.²³⁸ 24 Şaban 1242 (23 Mart 1827) tarihli, Çirmen Mutasarrıfı ve Edirne kadısının hükmüyle sandık emininin görevli olduğu belirtilen bir belgede, Dergâh-ı Âli Kapıcıbaşlarından Tekfur Dağı İskelesi Mübayacısı Halil Bey'in konağında bırakmış olduğu eşyalarının müfredatı verilmektedir.²³⁹

2.2.1.5. Bostancıbaşı

Bostancı Ocağı'nın ortaya çıkış tarihi, tam olarak bilinmemekle birlikte I. Murad dönemine kadar uzandığı rivayet edilmektedir. Bostancı Ocağı'na devşirme usulüyle nefer alınırdı. Bu ocak Topkapı Sarayı'nın dış hizmetinde çalışırdı. Boştancıbaşının başlıca görevi, saraya ait bağ-bahçe ve padişaha özel kayıklarda çalışmaktı. Aynı zamanda sarayda her türlü işlerde de çalıştırılabilirdi. Saray içinde çalışanlara *gilmân-ı bahçe-i hassa*, sarayın bağ-bahçesiyle ilgilenen dışardaki bostancılara da *gilmân-ı bostâniyan* denilmekteydi. Saray dışındaki bostancılar güvenliği sağlayabilir gerekli zamanlarda sefere de katılabilirdi. Tersane Ocağı'na ya da kapıkulu süvariliğinede alınabilirdi. Ayrıca genellikle sarayda olmak üzere idam cezasını bostancılar uygulardı.²⁴⁰

İstanbul dışında Edirne, Amasya, Bursa, Gelibolu gibi padişahlara ait bağ ve bostanların olduğu yerlerde bostancılar bulunmaktaydı. Edirne'deki Bostancı Ocağı İstanbul'dakinden ayrı ve idari olarak bağımsızdı. Buradaki Bostancı Ocağı görevlileri az olmakla birlikte, on bölükten oluşmaktaydı. Buradaki bostancılar hem has ve bahçelere bakar hem de şehrin güvenliğini sağlardı. 1826 yılında Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından sonra İstanbul'un güvenliği Asakir-i Mansure mensuplarına bırakılmıştır. Bostancı Ocağı'na bu tarihte yeni düzenlemeler getirildikten sonra ocak kaldırılmıştır.

²³⁸ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 5-2/5.

²³⁹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 53-2/1.

²⁴⁰ Abdülkadir Özcan, "Bostancı", *DİA*, C. 6, İstanbul: TDV, 1992, s. 308-309.

Bazı bostancılardan kurulan eğitimli hassa birlikleri Hassa Ordusu'nun temelini teşkil etmiş, Edirne'deki Bostancı Ocağı ise tamamen kaldırılmıştır.²⁴¹

Edirne bostancıbaşılığının kaldırılması doğrudan değilde taşrada yapılan yeni düzenlemelerle olmuştur. Edirne'nin son Bostancıbaşısı Abbas Bey idi. Bostancı Ocağı'nın kaldırılmasına dair fermanın sonrasın Abbas Bey bu ocağına ait unsurları Çirmen Mutasarrıfı ve Muhafızı olan Esat Paşa'ya devretmiştir. Kendisi de Asakir-i Mansure Kışlası'nın yapımlıyla görevlendirilmiştir.²⁴²

Elimizdeki defterde Edirne bostancıbaşısıyla ilgili sadece bir belge mevcuttur. Burada son Edirne Bostancıbaşısı Abbas Bey'i görmekteyiz. 2 Rebiülevvel 1242 (4 Ekim 1826) tarihli belgede, Edirne'de kışlak alayına kurşun temini için harab olan Araplar Hanı'nın cabisinden Edirne Bostancıbaşısı Abbas Bey yeni alacağı kurşun karşılığında kurşun talep etmiş ve belgede Abbas Bey'e verilen kurşun miktarı da kayıt edilmiştir.²⁴³

2.2.1.6. Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye ve Hüseyin Paşa

Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılışını yukarıda II. Mahmud'un ıslahatları kısmında bahsedildiğinden burada 1825-1826 yıllarına ait incelediğimiz Edirne kadı sicilinde, bu konuyla ilgili yer alan belgelerden bahsedilecektir. Yeniçerilerin ortadan kaldırılması incelediğimiz kadı sicilinde sadece 7 Şaban 1242 (6 Mart 1827) tarihli bir davaya konu olmuştur. Sicilde bu konuyla ilgili iki belge yer almakla birlikte, her iki belgede de aynı kişiden bahsedilmektedir. Belgede, “ocağ-ı mülga” mensubu olarak adı geçen yeniçeriye “nefiy ve eceli olunmuş” şeklinde bahsetmektedir. Mahkemeye intikal eden konu ise bu kişinin atlarının telef olacağından, müzayedeye satılması ve paranın yeniçerinin ortağı ve eşi arasında bölüştürülmesiyle ilgilidir. Belgede Tuna sahiline “nefiy ve eceli olunmuş” Kiracı Abdülfani Bey'in karısı, mahkemeye başvurarak Abdülfani Bey'in hanında ona ait bargirlerin satılmasını ve kıymetinin kendisine teslim edilmesini istemiştir. Aynı zamanda belgede bir de Abdülfani'nin ortağı Mehmed'te geçmektedir. Asitane-i Âliyye Kiracıbaşısı olan Mehmed de ba-“irade-i seniyye” emriyle öldürülmüştür. Belgenin

²⁴¹ Özcan, “Bostancı”, s. 309.

²⁴² Karakuş, *Osmanlı İdaresinde Edirne*, s. 230.

²⁴³ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 21-1/4.

devamında ise bunlara ait bargirler satılır ve kıymetleri Abdülfani Bey'in ortağı Mehmed ile Abdülfani'nin karısı Kura Hatun arasında bölüştürülmüştür.²⁴⁴

Asakir-i Mansure-i Muhammediyye ordusu, Osmanlı Devleti'nin askeri teşkilatı olan Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından sonra kurulmuştur. Yeniçeri ağasının vazife yeri olan²⁴⁵ *Ağakapısı'nın* ismi *Serasker Kapısı* olarak değiştirilmiş ve yeni ordunun başına da serasker unvanıyla Ağa Hüseyin Paşa getirilmiştir.²⁴⁶

Ocağın kaldırılmasından sonra Edirne'de Asakir-i Mansure Kışlası yapımına karar verilmiş, merkezden Çirmen Mutasarrıfı ve Muhafızı Esat Paşa ile Abbas Bey'e gönderilen fermanla bunların bir an önce bu işle ilgilenmeleri istenmiştir. Edirne Bostancıbaşı Abbas Bey ise bina emini olarak tayin edilmiştir. Adı geçen kışla 1827 yılında bitirilmiş. Ayrıca kışla bugün Edirne Kapalı Cezaevi'nin bulunduğu yere de inşa edilmiştir.²⁴⁷

İncelediğimiz defterde Asakir-i Mansure-i Muhammediyye adının geçtiği dört belde bulunmaktadır. Bunlardan 24 Şaban 1242 (23 Mart 1827) tarihli olan belgede Asakir-i Mansur neferatlarının (asker) Tophane Kışlası'nda iskân edildikleri ve buranın hasta olan askerler için uygun olmadığı kayıtlıdır. 21 Cemaziyelevvel 1242 (21 Aralık 1826) tarihli belgede de Asakir-i Mansure Onbaşı Osman'ın nikâhlı bir kadınla yaptığı evlilikle ilgilidir. Kadın, kocası şehir dışındayken Osman ile nikâhlanmış ve bu yüzden kadının eski eşi gelip karısını mahkemeye vermiştir. Bir diğer belge ise aklını yitirmiş olan Asakir-i Mansure İkinci Yüzbaşı Mehmet'in darüşşifaya gönderilmesiyle ilgilidir. Son belge ise Asakir-i Mansure'nin Seraskeri Hüseyin Paşa'nın vakf-ı dükkânın haznesinin yenilendiği bilginin geçtiği dava kayıdır.²⁴⁸

Edirne doğumlu olan Hüseyin Paşa bir yeniçeriydi. II. Mahmud (1808-1839) Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmadan önce kendi fikirlerinden yana olanları etrafına çekmiş, bunlardan yeniçeri olan kişileri ocağın en yüksek rütbelerine

---

²⁴⁴ Belgede ölen kişinin yeniçeri olduğu bilgisi geçmemektedir. Bunu “nefiy ve eceli olunmuş” ve “ocağ-ı mülga mensubu” kelimerinden tahmin etmekteyiz. Edirne Şer'iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), ss. 55-1/2, 65-1/3.

²⁴⁵ Semavi Eyice, “Ağakapısı”, *DİA*, C. 1, İstanbul: TDV, 1988, s. 462.

²⁴⁶ Abdülkadir Özcan, “Âsâkir-i Mansûre-i Muhammediyye”, *DİA*, C. 3, İstanbul: TDV, ss. 1991, 457.

²⁴⁷ Karakuş, *Osmanlı İdaresinde Edirne*, s. 39.

²⁴⁸ Edirne Şer'iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), ss. 53-2/1, 21-2/4, 78-1/8, 10-2/1.

getirirken, Hüseyin Paşa'yı da görevlendirmiştir. 1823'de Hüseyin Paşa önce kul kethüdalığına, ardından da yeniçeri ağalığına yükseltilmiştir. Hüseyin Ağa ocaktaki yeniliğe karşı olan nüfuzlu kimselerin bazılarını ortadan kaldırıp diğer bir kısmını da görevlerinden uzaklaştırmıştır. Ayrıca Tahtakele, Balıkpazarı, Asmaaltı gibi yerlerdeki işsizlerin barındıkları bekâr odalarını ve kahvehaneleri de yıktırıştır.²⁴⁹

Elimizdeki defterde Hüseyin Paşa isminin geçtiği yalnızca bir belge bulunmaktadır. 6 Zilhicce 1241 (12 Temmuz 1826) tarihli bu belgede Hüseyin Paşa Asakir-i Mansûre-i Muhammediyye seraskeri olarak geçmektedir. Belgede Hüseyin Paşa harab olan vakfın mülkü akar dükkânını tamir ettirip haznesini yenilemiştir.²⁵⁰

2.2.2. İKTİSADİ HAYAT

2.2.2.1. Kethüda

Kethüda kelimesi Pehleviceden geldiği ve orjinalinin de “katak-xvai” olduğu rivayet edilmekle birlikte, bu kelime Farsça'da kethüda şeklini almıştır. Kethüda, Osmanlı devlet teşkilatında 15. yüzyıldan itibaren bazı devlet adamlarının işlerini yapan yardımcılara denilmiş olup kethüdaların tayin ve seçimleri de valilerin idaresinde olmuştur.²⁵¹

Kul kethüdası ve onun vekili kethüdayeri, askeri teşkilatın önemli bir kolu arasında yer alırken genelde İstanbul'da bulunmuştur. Taşrada ise yeniçerilerin başında yeniçeri kethüdaları, bazı defterdarların kapı kethüdaları, saray kethüdaları, kazasker ve yüksek rütbeli kadıların kethüdaları bulunmaktaydı. Şehirde sancak müteselliminin görevini icra eden voyvodaların kethüda ya da vilayet kethüdası denilen yardımcıları vardı. Şehir kethüdası şehrin vergi, memur tayini ve iltizam işlerini yaptığı gibi, hukuki konularda da hazır bulunurdu. Belediye işlerini de yerine getiren kethüdalara bu iş için *kethudiyye* ismiyle bir ücret de verilirdi. Ayrıca aşiret, cemaat, oymak kethüdaları olduğu

²⁴⁹ Abdülkadir Özcan, “Hüseyin Paşa (Ağa)”, *DİA*, C. 19, İstanbul: TDV, 1999, s. 3.

²⁵⁰ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 10-2/1.

²⁵¹ Mehmed Canatar, “Kethüda”, *DİA*, C. 25, İstanbul: TDV, 2002, s. 332. İşlev açısından aynı olsada kullanımında aralarında küçük farklar olan *kâhya* ile *kethüda* kelimeleri eş anlamlı olarak kullanılmıştır. Fakat kethüda kelimesi resmi kurumlardaki görevliler için kullanılırken, *kâhya* da sivil kuruluşlardaki görevlilere denilmiştir. Kethüda daha eski tarihlere dayanmış olup *kâhya* ise kethüdadan çok sonra Osmanlı döneminde ortaya çıkmıştır. Canatar, “Kethüda”, s. 332.

gibi köylerde mahalli yetkililere vergi toplamada yardımcı olan köy kethüdarları da vardı.²⁵²

Şehirlerde önemli bir görevi yerine getiren esnaf kethüdası bulunmaktaydı. Esnaf kethüdasının önde gelen görevleri arasında loncayı hükümete karşı savunmak, esnaf arasındaki anlaşmazlıkları çözmek, narh kontrolünü yapmak, devletin isteği doğrultusunda hizmet, iş gücü ve ihtiyaç duyulan ham maddeyi esnaf ve sanatkârlara temin etme gibi vazifeleri bulunmaktaydı.²⁵³

İncelediğimiz defterde Edirne’de çeşitli meslek kollarını yöneten kethüdarların isimleri zikredilmektedir. Defterde esnaf mensuplarının şikâyetiyle kethüdarların görev yerlerinin değiştiğini görmekteyiz. 26 Rebiülevvel 1242 (28 Ekim 1826) tarihli mahkemeye intikal etmiş olan bir davada, yüncü esnafı olan gayr-ı Müslim ve Yahudiler, daha önce de mahkemeye şikâyet ettikleri kethüda Kız Mehmed’i tekrar dava etmişlerdir. Bunun üzerine, Kız Mehmed’in yerine Kulbaşı İbrahim yüncü esnafına kethüdalık yapmaya başlamış, fakat adı geçen esnaf mensupları bu kethüdan da şikâyetçi olmuştur. Sonrasında ise esnafın isteği üzerine Abdullah Ağa adında biri bu göreve tayin edilmiştir.²⁵⁴

Tablo 9: Defterde Adı Geçen Çeşitli Esnaf Kethüdarları²⁵⁵

Bahçıvanlar Kethüdası Ahmed Ağa
Büzmece Kethüdası Kız Mehmed
Esb Arabacı Kethüdası es-Seyyid Mahmud Efendi
Habbaz Kethüdası Seyyid Mehmed Ağa
Hancılar Kethüdası Ebubekir Ağa
Kettâncılar Kethüdası Mehmed Ağa
Kolâncı Kethüdası Kız Mehmed
Nalbandlar Kethüdası
Ser-Mihman Kethüdası es-Seyyid Mahmud Efendi
Şehir Kethüdası İsmail Ağa

²⁵² Canatar, “Kethüda”, s. 333.

²⁵³ Canatar, “Kethüda”, s. 333.

²⁵⁴ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 20-2/2.

²⁵⁵ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

Uncular Kethüdası Ahmed Ağa
Yeniçeriler Kethüdası Mehmed Sadık Ağa
Yügüncü Kethüdası Kulbaşı İbrahim

2.2.2.2. Esnaf ve Meslekler

İslâm ve Selçuklu esnaf birliklerinin bir benzeri olan Osmanlı Devleti'nin esnaf teşkilatı, *fütüvvet* ve *ahilik* ilkesini benimsemiştir. Çırak, kalfa ve ustalardan oluşan esnaf birlikleri, kendi içlerinde çalışanların liyakat ve ehliyetli olmalarına dikkat ederlerdi. Bir çırak mesleğinde uzmanlaşmadan ve zamanı gelmeden işinde yükselmez ayrıca dükkân da açamazdı.²⁵⁶ Osmanlı Devleti'nde ihtiyaca göre bir üretim fikri uygulanmaya çalışılmıştır. Dükkân ve esnaf sayısı, tezgâh âdeti ve iş aletleri sınırlandırılmıştır. Esnaf sistemi, fiyat istikrarını ve kalite kontrolünü sağlamakla birlikte, haksız rekebet, aşırı üretim ve işsizliği de önlemeye çalışan bir kurallar mekanizması olmuştur.²⁵⁷

Osmanlı iktisadi hayatını oluşturan oldukça çeşitli meslek grupları bulunmaktaydı. Bu çeşitlilik, Edirne'nin iktisadi ve sosyal hayatının içerisinde de yer almıştır. İncelediğimiz defterde adı geçen çeşitli meslek grupları ve meslekler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 10: Edirne'deki Meslek Grupları²⁵⁸

Arabacı Taifesi	Çömlek Taifesi	Sarrac Esnafı
Aşçı Taifesi	Esb-Arabacı Esnafı	Ser-Mihman Esnafı
Aşçı Esnafı	Fıruncu Esnafı	Seyis Taifesi
Bozacı Taifesi	Habbazan Esnafı	Timurcu Esnafı
Bakkal Esnafı	Kürkcü Esnafı	Tüccâr Taifesi
Bahçıvan Esnafı	Kazzâz Esnafı	Taşçı Esnafı
Büzmeci Esnafı	Kolancı Esnafı	Talikacı Taifesi
Celeb Taifesi	Sarrafi Taifesi	Yüncü Esnafı
Canbaz Taifesi	Sefer Arabası Esnafı	

²⁵⁶ Ahmet Tabakoğlu, *Türkiye İktisat Tarihi*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2008, ss. 320-322.

²⁵⁷ Tabakoğlu, *Türkiye İktisat*, s. 322.

²⁵⁸ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. (1241-1242/1825-1826).

Tablo 11: Diğer Meslekler²⁵⁹

Attar	Boyacı	Dülger	Keresteci	Kürekçi	Süpürgeci
Astarıcı	Canbaz	Derzi	Kırıkçı	Leblebici	Sandalcı
Abacı	Çıracı	Divitçi	Kuşçu	Minval	Sirci
Berber	Çörekçi	Döşemeci	Kahveci	Mimar	Sirkeci
Börekçi	Çarıklı	Direkçi	Kutucu	Mumcu	Sucu
Balıkçı	Çıkrıkçı	Enfiyeci	Kunduracı	Meracı	Sepetçi
Bekçi	Çoban	Eskici	Kızakçı	Meyhaneci	Samancı
Bazarcı	Çorbacı	Fesçi	Kalaycı	Nacakçı	Şekerci
Bağcı	Çilingir	Hasırcı	Kalfa	Nalband	Tahtacı
Bozacı	Çizmecı	Helvacı	Kaymakçı	Nalbur	Tellak
Bostancı	Debbağ	Kantarcı	Kömürcü	Pasban	Tuğlacı
Bezzaz	Dellal	Kasabcı	Keçeci	Papuçcu	Tabancacı
Baltacı	Duhani	Kabuncu	Kazancı	Sabuncu	Tavukçu
Buzcu	Değirmenci	Kapıcı	Katırcı	Sebzeci	Yoğurtcu

2.2.2.2.1. Orducu Esnafı

Osmanlı seferlerinin iâşesi, devlet hazinesine büyük yük oluşturduğundan, devlet yöneticileri bu maliyeti azaltmak için ordu iâşesini karşılamak üzere çeşitli yöntemler geliştirmişti. Bu yöntemlerden biri de kentlerdeki lonca mensuplarınca ordunun lojistik ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik uygulamayı yerine getiren orducu esnafıydı. Orducu esnafı, sefer sırasında ordunun içinde yer alır, seferdeki askerlere hizmet ve aynı zamanda üretim de sağlardı.²⁶⁰

İncelediğimiz kadı sicilinde Edirne'deki orducu esnafının adının geçtiği sadece bir dava yer almaktadır. 11 Safer 1242 (14 Eylül 1826) tarihli belgede talikacı grubundan Yarlı İbrahim, Hotonlu İsmail, Bazarcıklı Süleyman, Babadağlı Mustafa, es-Seyyid Hasan ve Mustafa adlı kişiler Edirne “esb-arabacı” ve “ser-mihman” esnafının kethüdaları olan es-Seyyid Mahmud Efendi ve Yakutî başları ustalarından şikâyetçi olmuşlardır. Belgede

²⁵⁹ Edirne Şer'ıyye Sicili (EŞS), Defter no. (1241-1242/1825-1826).

²⁶⁰ Bülent Çelik, “Osmanlı Seferleri’nde Orducu Esnafı’nın Fonksiyonları”, *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. 3, S. 1 (2018), ss. 138-139.

kendilerinin talikacı taifesinden olduklarını ve kiracılık işiyle uğraşırken esnaf ustalarının neden onları ticaretten men ettikleri doğrultusunda şikâyetlerini belirtmişlerdir. Ustalarda cevaplarında Ordu-yu Hümayun haricinde sefer arabalarının eskiden beri kendi esnaflarının yetkisinde olduğunu ve üzeri örtülü talika üretiminin yalnızca kendi esnaflarına ait olduğunu ifade etmişlerdir.²⁶¹

2.2.2.3. Vakıflar

Kelime anlamı *durmak*, *alıkoymak*, *durdurmak* olan vakıf, bir malın sahibi tarafından dini, toplumsal ve hayırlı bir işe devamlı surette tahsis etme edilmesi anlamına gelmektedir.²⁶²

Vakıflar şu şekilde gruplandırılmıştır: 1.Vakıflar sahih ve gayri sahih olarak iki kısma ayrılmıştır. Gayri sahih vakıflar sağlık, eğitim ve sosyal güvenlik hizmetleri gibi unsurların mali kaynağı devlete ait olan miri arazinin, halka vakıf adıyla devamlı tahsis edilmesine denir. Bunlara *irsadi / tahsisat* adı da verilmiştir. Sahih vakıflar ise mülk ya da gayrimülk olan vakıflar olmuştur. 2.Yararlanma bakımından aynı ve aynı olmayan şeklinde ikiye ayrılan vakıflardır. Aynı olan vakıflar fakir ve herkese açık vakıflar olarak ikiye ayrılırdı. Bunlar kütüphane, mescid, çeşme, köprü gibi herkesin yararlandığı vakıflardı. Diğerleri ise sadece yardıma muhtaç olanların yararlanabileceği hastane, imaret, dulhane gibi kurumlardı. Aynı olmayanlar da gelirlerinden faydalanılan vakıflardı. Bunlara da bağ-bahçe, maden ocağı, arazi gibi gayrimenkul vakıflar *müstegalat*, çarşı, işhane, ev gibi işletmelere de *müsakkâfat* denilirdi.²⁶³ 3. Hayri ve zürri olarak yararlanan hayri vakıflar, doğrudan fakir, yolcu, öğrenci gibi ihtiyaç sahiplerinin yararlandığı kurumlar olup, zurri vakıflar da ehli vakıf ya da evlatlık gibi vakıflardı.²⁶⁴ Ayrıca bir kimse kendi soyuna mensup olanların istifade etmesi için vakıf kurabilirdi. Kişi bu vakfın gelirinin bir kısmını çocuklarına, bir kısmını da toplumun yararına vakfedebilirdi. Bu vakfa *evlatlık vakfı* ya da *vakf-ı ehli* de denilmekteydi.²⁶⁵

²⁶¹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 14-1/2.

²⁶² Hacı Mehmed Günay, "Vakıf", *DİA*, C. 42, İstanbul: TDV, 2012, s. 475.

²⁶³ Günay, "Vakıf", ss. 477-478. Osmanlıda bu tür işletmeli vakıflar "icare-i vahideli", "icareteynli", "vahide-i kadimeli" ve "mukataalı" olarak dört gruba ayrılmıştı. Günay, "Vakıf", s. 478.

²⁶⁴ Günay, "Vakıf", s. 478.

²⁶⁵ Ünal, *Osmanlı Müesseseleri*, s. 231.

Vakfın nasıl işletileceği, kimlerin yaralanabileceği, vakfeden kişinin bu konudaki açıklamalarını ve şartlarını içeren belgeye de vakfiye denilmiştir.²⁶⁶

İncelediğimiz defterde vakıflarla ilgili, 8 Rebiülevvel 1242 (10 Ekim 1826) tarihli 1 adet vakıf şartnamesi²⁶⁷ ile 16 adet vakıf meseleleriyle ilgili belge bulunmaktadır. Bu belgeler şu şekildedir: 10 Zilkade 1241 (16 Haziran 1826) tarihli belgede *Amcazâde Hüseyin Paşa Evkâfi*'na bağlı çiftlik vakfının hisse-i şayilerinin miras paylaşımını içermektedir.²⁶⁸ 24 Zilhicce 1241 (30 Temmuz 1826) tarihli belge *Yıldırım Bayezid Camii ve İmareti Evkâfi* müsakkafatında tarla arazisinin zapt edilmesiyle ilgilidir.²⁶⁹ 1242 (1826) tarihli belge, *Ahmed Çelebi Evkâfi* müsakkafatından icare-i muaccelulu vakfın zaptıyla ilgilidir.²⁷⁰ 3 Cemaziyelâhir 1242 (2 Ocak 1827) tarihli belge, Çavuşlu Karyesi mezrasına vazulyed olanların evkâf hakkıyla ilgili bir meselesidir.²⁷¹ 13 Receb 1242 (10 Şubat 1827) tarihli belge, *İbrahim Bey Mescid-i Şerif Evkâfi* müsakkafatından icare-i muaccelulu vakfın hisse satışıyla ilgilidir.²⁷² 24 Receb 1242 (21 Şubat 1827) tarihli belge *Ali Paşa Evkâfi*'na bağlı dükkân masrafiyla ilgili olup, Ali Paşa Vakfı'na dairdir. Diğer bir belge ise taşçı dükkânı vakfı icar belgesidir.²⁷³ 20 Şevval 1242 (17 Mayıs 1827) tarihli belge, *Kadirhane Tekkesi Vakfı* müsakkafatından icareli arsa vakfının satılması hadisesidir.²⁷⁴ 27 Safer 1242 (30 Eylül 1826) tarihli belge, vakf-ı bağ ve tarla hissesinin ferağ ve teslim edilmesiyle ilgilidir.²⁷⁵ Vakıflarla ilgili diğer belgeler de zapt edilen vakıflarla ilgili olup,²⁷⁶ son belge ise icareli arsa vakfının makbuzla satış işlemini içermektedir.²⁷⁷

---

²⁶⁶ Günay, "Vakıf", s. 478.

²⁶⁷ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 22-2/2.

²⁶⁸ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS) Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 4-2/2.

²⁶⁹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS) Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 10-1/4.

²⁷⁰ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS) Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 30-2/2.

²⁷¹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS) Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 31-2/2.

²⁷² Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS) Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 45-1/2.

²⁷³ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS) Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), ss. 48-2/2, 51-1/2.

²⁷⁴ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS) Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 66-1/3.

²⁷⁵ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS) Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 16-2/3.

²⁷⁶ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS) Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), ss. 53-1/2, 63-1/1.

²⁷⁷ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS) Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 72-2/2.

Tablo 12: Defterde Adı Geçen Vakıflar²⁷⁸

Ali Paşa Evkâfı	Harameyn-i Şerifeyn Vakfı
Amcazade Hüseyin Paşa Evkâfı	Hassa Firun Vakfı
Baba Timurtaş Vakfı	M. İbrahim Bey Mescid-i Şerif Vakfı
Balaban Paşa Vakfı	Kadirihane Tekkesi Vakfı
Daye Hatun Camiî Şerif Vakfı	Ramazan Zaviyesi Vakfı
Cisr-i Ergene Evkâfı	Sarı Mehmed Emin Vakfı
Ece Hatun Kalamani Sementi Vakfı	Şehid Mehmed Paşa Evkâfı
Firuz Ağa Vakfı	Yıldırım Bayezid Han Camiî ve İmareti Vakfı
Fıruncu Duhan Vakfı	

2.2.2.4. Dönüm-ı Duhan Rusumatı

Dönüm-ı duhan rüsumatı, resm-i kışlakçıyan, hane ile bağlı olan bir vergi kalemiydi. Buna *resmi tütün*, *resmi duhan* ve *tütüncek* de denilmiştir. Bu vergi türü geçici bir süreliğine bir sipahinin toprağında genellikle kışlamak için gelen ve ziraat işiyle uğraşmayan kimselerden alınmaktaydı. Bunlar ziraate başlarsa *resm-i zemin* vergisini öderlerdi. Bekârlardan (mücerred) *resm-i dūd* ismiyle üç akçe alınırken, evlilerden altı akçe alındığı bilinmektedir. Bu verginin aslı olan evli yani ev tütürenin vergiyi vermesiydi. Adı geçen vergiyi verenler, geldikleri köyde üç yıl ya da fazla kalırlarsa *bennak* vergisini öderlerdi. Araziyi işletip öşürlerini verdiklerinde ise bu vergiyi ödemezlerdi.²⁷⁹

İncelediğimiz defterde bu vergi türüyle ilgili yalnızca bir belge bulunmaktadır. 21 Receb 1242 (18 Şubat 1827) tarihli belgede Hasköy mütesellimi İsmail Ağa dönüm-ı duhan rüsumatı adlı vergiyi tahsil etmekle görevlendirilmiştir.²⁸⁰

²⁷⁸ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS) Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

²⁷⁹ Ünal Taşkın, "Rusûm-ı Örfiye", *Tarih Okulu Dergisi*, S. XIV (2013), s. 61.

²⁸⁰ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 47-2/2.

2.2.2.5. Selem Akçesi

Selem, peşin (*muaccele*) para ve veresiye ile mal almak anlamında kullanılan bir terimdir.²⁸¹

Tüccâr hasat sonunda alacağı bir ürünü üreticiden, piyasa fiyatı altında ona satması karşılığında kredi veriyordu. Bu tür uygulamaya Osmanlı dönemi hukuk dilinde *selem* ismi verilmiştir. Tarlada hasatın satıldığı bu işlemde, üretici aldığı borç karşılığı ürününü satmaktaydı. Üretici aldığı kredi kadar ürün teslim edemediği zamanlarda, tüccâr borç miktarına *murabaha* (malı kâr ile satma) faizini de ekleyebilirdi.²⁸²

İncelediğimiz sicilde selem akçesinin geçtiği yalnızca bir belge bulunmaktadır. 21 Receb 1242 (18 Şubat 1827) tarihli belgede, tevliyet mütevellisi İsmail Ağa Dumanlı ve Tarandı karyelerinden selem akçesini almıştır. Davaya konu olan ise İsmail Ağa'nın köylülerden aldığı fazla ücretle alakalı olup, köylülerin onu dava etmeleriyle ilgilidir.²⁸³

2.2.2.6. Mülk Satışları

Mülk, “milk-melk” kökünden gelen bir kelime olup, kişinin kendi başına sahip olduğu ve tasarrufta bulunduğu mülklerdir. Bununla birlikte mülk, “Allah'ın bütün maddi varlık alanının üzerindeki hükümdarlığına” işaret ettiği için insanlara yönelik kullanımı da “siyasi iktidar ve hâkimiyet” anlamlarını taşımaktadır.²⁸⁴

İncelediğimiz defterde konular arasında en çok yer alan belgeler mülk satışıyla ilgili olanlardır. Belgeler arasında genellikle ev satışları fazlaca yer alırken, az da olsa bağ-bahçe, tarla, çiftlik, dükkân, eşya, arsa, hayvan ve hisse satışları da yer almıştır. Defterdeki tüm mülk (ev, eşya, bağ-bahçe, arsa, çiftlik, tarla, dükkân, hayvan, hisse) satışlarına dair 162 adet belge bulunmaktadır. Bunlardan 139 tanesi ev, eşya, hayvan ve hisse satışları; 12 tanesi bağ-bahçe; 3 tanesi arsa; 2 tanesi tarla; 7 tanesi de dükkân satışları hakkındaki belgelerdir.²⁸⁵

²⁸¹ Pakalın, *Osmanlı Tarih*, s. 160.

²⁸² Tevfik Güran, *19. Yüzyıl Osmanlı*, s. 136-137.

²⁸³ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 47-2/2.

²⁸⁴ M. Macit Kenanoğlu, “Mülk”, *DİA*, C. 31, İstanbul: TDV, 2006, s. 540.

²⁸⁵ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

2.2.2.6.1. Ev Satışları

Sicildeki belgelerde satılan bir evin özelliğinden söz edilirken ev için *menzil*, üst kat *fevkanî*, alt kat *tahtanî*, avlu *havlu*, kuytu bir yer için *izbe*, salon için de *sofa* kelimeleri kullanılmıştır. Satılan ev ayrıntılı bir şekilde tarif edilmiş olup evin bulunduğu konum ve evin özelliği eve biçilen fiyatı da etkilemiştir. Evin kaç odası olduğu ve bunların hangi katta olduğu belirtilmiştir. Ev ana yol üzerinde ise *tarik-i âmm*, evin etrafı anlatılırken *etraf-ı erba'dan* yani dört tarafında olan mülklerin ne olduğu ve bu mülklerin kimlere ait olduğu yazılmıştır. Bununla birlikte komşu ev tanıtılırken *câr*, evler bitişik ise *câr-ı mülasık* kelimeleri de kullanılmıştır. Evin kuyusu, odaları, salonu, etrafında varsa çeşmesi (*mai-i leziz*), ahır, kömürlüğü, fırını, hamamı, matbahı, arsası, bahçe ve sayeban v.s. gibi evle birlikte satılanlar da yazılmıştır.

Evin birden fazla sahibi varsa ve sadece kişinin kendi payını sattığı belgelerde, bu satış işlemi *hisse* veya *nısf-ı şayi* şeklinde ev satışlarıyla birlikte verilmiştir. Örneğin, Zeyneb Hatun evinin *nısf-ı şayi* denilen bir payını kendi elinde bırakırken, diğer nısfını zevcesi (eşi) Molla Hasan'a üç yüz elli kuruşa satmıştır.²⁸⁶

Genellikle satılan evle birlikte evdeki eşyaların da satıldığını görmekteyiz. Örneğin, 11 Safer 1242 (14 Eylül 1826) tarihli belgede satılık olan ev bir bab-ı tahtanî oda, bir izbe, bir matbah, bir ahır, bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bab-ı mülkü menzil (ev) şeklinde tarif edilmiş. Evle birlikte içindeki emvalden (eşya) altı adet beledi yasdık, iki adet yün memlu minder, sekiz adet sahan ve iki adet tencere de yüz elli kuruşa satılmıştır.²⁸⁷

Elimizdeki sicile göre satılan evle birlikte, çiftlik ve beraberindekilerin de satıldığı durumlar olmuştur. Çiftlik içindeki hayvanların sayısı satış fiyatını etkilemiştir. Örneğin, Ada Nahiyesi'ne bağlı Ahur Karyesi'nden Mehmed sarban, aynı köydeki “üç bab-ı tahtan-i oda ve bir kilar, bir ahır, bir samanlane, iki sayeban, bir kuyu ile beraber iki çift karasığır öküz, iki camuş ineği, iki karasığır inek ve dana, beş hergele (merkeb), dört tay” ile Nehr-i Tunca

²⁸⁶ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 52-1/2.

²⁸⁷ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 19-1/1.

üzerinde bulunan iki ortaklık Burgoz sal ve kurmanındaki payını kızı Leyliye Hatun'a bin kuruşa satmıştır.²⁸⁸

Ev satışlarından anladığımız kadarıyla dönemin Edirne evleri, bazen iki katlı, bazen de tek katlı olmakla birlikte hemen hemen her evde kuyu, matbah ve avlu yer almıştır. Evlerde kiler, bazılarında küçük ocaklar, bazılarında da samanhaneye, evin avlusu, kömürlük ve küçük fırınlar bulunmaktaydı. Evde kullanılan eşyalar arasında minder, döşek, yorgan, baca perdesi, mutfak eşyaları, halı vs. eşyaların, ev sahibinin maddi durumuna göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Evlerini satanlar arasında kadınlar da yer alırken kadınlar, bu işlemi daha çok vekil aracılığıyla gerçekleştirmiştir. Müslim ve gayr-i Müslimler birbirine yakın bir sayıda ev satmış ve genellikle gayr-i Müslim evlerinin komşuları yine Gayrimüslimler olurken, aynı şekilde Müslüman evlerinin komşuları da Müslümanlardan oluşmuştur. Ayrıca Edirne merkezinde olduğu gibi köylerinde de ev satışları gerçekleşmiştir.²⁸⁹

2.2.2.6.2. Dükkân Satışları

Sicilde dükkân satışıyla ilgili 7 adet belge mevcuttur. Bazıları vakıf olan bu dükkânlar *çömlekçi, fırıncı, ketenci, bakkal* ve "*kapan-ı dakik*" iskânındaki *kapan* isimli dükkânlardır. Ev satışı fiyatlarına oranla daha yüksek bir maliyete satılan bu dükkânların bazılarında alet ve eşyalar da yer almaktadır. Dükkân sahipleri arasında kadınları da yer almaktadır. Örneğin, Papa Kaçnoz Mahallesi'nden Viltari bint-i Tanaş, eniştesi Endon'a Suk-ı Kettancılar (Ketenciler Çarşısı)'nda bulunan bir kepenk ketenci dükkânını bin kuruşa satmıştır.²⁹⁰ Bir diğer dükkân sahibi Hatice, vekili aracılığıyla vakıf olan hisar içinde Kuruçeşme Mahallesi'ndeki mülkü bir kepenk dükkânını bin kuruşa Molla Ali'ye satmıştır.²⁹¹

Vakıf olan dükkânlardan birisi de es-Seyyid Ali'nin dükkânıdır. Seyyid Ali, Meclular Sokağı'ndaki arsası senedi İbrahim Vakfı'na ait bir kepenk dükkânını Molla Ahmed'e beş yüz kuruşa satmıştır.²⁹²

²⁸⁸ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 21-2/3.

²⁸⁹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826). Bkz. "Câr", *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2016.

²⁹⁰ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 31-2/3.

²⁹¹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 15-1/1.

²⁹² Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 44-2/1.

Satılan dükkânlar içerisindeki eşya ve kullanılan malzemeler dönemin özelliklerini göstermesi bakımından kayda değerdir. Örneğin, 20 Zilkade 1242 (15 Haziran 1827) tarihli belgede, Arabacı el-Hâc Hâmza Mahallesi'nden Kostandi ve Andri adlı Ermeniler, bakkal esnafı Yagorki'ye iki yüz elli kuruşa sattıkları bakkal dükkânı ve içindeki eşyalar şunlardan oluşmaktadır: Küçük ve büyük on altı adet tabe, sekiz adet büyük ve küçük kutu, on altı adet iftariyye kutu, bir çift pirinç vazo ve takımı, bir bakır terazi ve teneke dirhem, “iki adet ağaç zeytin çanağı”, “bir nas revgan baliyesi”, “bir akçe tahtası”, “üç adet kebir sitil”, iki adet küçük ve büyük küp, dört adet küçük ve büyük kapı bulunmaktaydı.²⁹³ Diğer bir belgede Baba Timurtaş Mahallesi'nden Fıruncu Aleksandır, çömlekçi fırınındaki “bakır kazgan, yedi lokma tabesi, on adet yastık şiltesi ve daha birçok eşyadan kendi hakkına düşen hissesini dükkân ortağı olan Oyina Nasraniye'ye iki yüz elli kuruşa satmıştır.²⁹⁴

2.2.2.6.3. Bağ, Arsa ve Tarla Satışları

Sicilde bağ-bahçe satışlarına dair 10, arsaya dair 4, tarlaya dair 2 adet belge mevcuttur. Belgelerde satılan bağ *eşcar-ı müsmire* (meyveli) ve *gayr-ı müsmire* (meyvesiz) olarak adlandırılmıştır. Bağ, tarla ve arsa için kullanılan ölçü miktarları *dönüm*, *evlek*, *zira'*, *nisab*, *dara* ve *kat'a mülk* şeklinde verilmiştir.

Bağın meyveli ve meyvesiz olması ve dönüm miktarı, bağın satış fiyatını etkilemiştir. Örneğin, Kâhtalu Mahallesi'nden Kostandi, Dülger Nikolaki ve Todori adlı kişiler, aynı mahallede olan yirmi dönüm miktarı “eşcar-ı müsmire ve gayr-ı müsmireli” bahçelerini Dimitrali'ye beş yüz altmış beş kuruşa satmışlardır.²⁹⁵ Mümin Hoca Mahallesi'nden Osman, üç dönüm dut bahçesini Bakkal Rado'ya altı yüz kuruşa satarken,²⁹⁶ Kozluca Karyesi'nden Hırsto beş evlek bahçesini Daco'ya yüz kuruşa satmıştır.²⁹⁷ İsmail Ağa Mahallesi'nden Mehmed ve kardeşi Abdi iki katlı evlerini, ahır, hamam ve kuyu ile birlikte bir

²⁹³ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 69-1/3.

²⁹⁴ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 76-1/3.

²⁹⁵ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 60-1/1.

²⁹⁶ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 41-1/4.

²⁹⁷ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 51-2/2.

miktar meyveli bahçelerini Aşçı Hasan'a dokuz yüz yirmi beş kuruşa satmışlardır.²⁹⁸

Mülk satışında eşlerden birinin satış işlemine itiraz etmesi durumunda davacı olduğunu görmekteyiz. Ayrıca satışa kefil olanlar tanınan kişilerden seçilmiştir. 25 Şaban 1242 (24 Mart 1827) tarihli belgede Kâhtalu Mahallesi'nden Lina Nasraniye, kendisinin izni olmadan meyveli ve meyvesiz olan on dönüm miktarı bahçesinin eşi Estanco tarafından Kostandi, Todori ve Dülger Nikolaki'ye satıldığını belirtmiştir. Ancak karşı taraf Lina'nın orada olduğunu söyleyip Arabacı Mehmed ile Bakkal Mandok'un şahadetleriyle de bu durumu ispatlamışlardır.²⁹⁹

Defterde arsa satışlarına ait 4 adet belge bulunmaktadır. Bunlarda *zira*, *dara* ve *dönüm* ölçü birimleri kullanılmıştır. İkisinin alıcısı kadın olan bu arsalar, Edirne'nin mahallelerinde yer almaktadır. Belgede kadınlar vekilleri aracılığıyla satın alma işlemi gerçekleştirilmiştir. Örneğin, Rukiyye vekili aracılığıyla Hazinekar Sinan Bey Mahallesi'nden İbrahim'in, iki yüz elli altı *zira* arsasını yirmi kuruşa satın almıştır.³⁰⁰ Alıcısı kadın olan diğer belge de vakıf olan arsadır. Keresteci Sekbas, Sakalar Mahallesi ve Tunca Nehri yakınında meyveli ve meyvesiz bir arsanın senedi Sarı Mehmed Efendi Vakfına seksen dokuz akçe kira bedeli olan mülkün içinde, bir mahzen ile buradaki mevcut arsa ve esnaf malzemesi üzerinde bulunan kendi hissesini Raşina Nasraniye'ye iki bin dört yüz kuruşa satmıştır.³⁰¹ Bir başka belge Naib Çelebi Mahallesi'nden Ahmed'in, yirmi *dara* arsasını Anastas zımmiye yüz yirmi kuruşa³⁰² satışıyla ilgiliyken, son belge de Ostonco zımminin torunu Vasılaki'ye yarım dönüm arsasını yüz elli kuruşa sattığına dairdir.³⁰³

Sicilde tarla satışıyla ilgili 2 adet belge bulunmaktadır. 24 S 1242 (27 Eylül 1826) tarihli belge, Marika Nasraniye'nin, Çiftlik Nazırı Mehmed'e açtığı dava hakkındadır. Marika, Mehmed'ten üç kilo hinta (buğday) alıp onun tarlasına ektiğini ve bunu Mehmed'e sattığını ancak Mehmed'in kendisine para vermediğini söyleyip davacı olmuştur. Mehmed ise bunu rededip, Marika da

²⁹⁸ Edirne Şer'iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 74-1/1.

²⁹⁹ Edirne Şer'iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 70-1/3.

³⁰⁰ Edirne Şer'iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 31-1/1.

³⁰¹ Edirne Şer'iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 15-2/2.

³⁰² Edirne Şer'iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 16-2/2.

³⁰³ Edirne Şer'iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 60-1/3.

ispatlayamayınca davası sonuçsuz kalmıştır.³⁰⁴ Diğer tarla satışına ait belge ise zemini vakıf olan tarla hakkındadır. Belgede Numan Ağa, evini ve “Harameyni Şerifeyn Vakfı’nda kira geliri bulunan tarla ve arazisinden ve bir başka dört sehimlik evinden de bir sehimini eşi Aişe Hanım’a iki yüz kuruşa satmıştır.³⁰⁵

2.2.2.7. Alacak Davaları

Bir borçlu (*medyûn*) borcunu ödemeye durumu elverişli olduğu halde borcunu ödemekten kaçınıyorsa, bu durum hâkime bildirilirdi. Mahkeme kararıyla bu durum sabitlendikten sonra alacaklı kişi borçlunun malının satılıp borca karşılık ödenmesini isteyebilirdi. Ayrıca alacaklı ve davacının talebi doğrultusunda borçlunun davalı malına haciz de konulabilirdi. Davaya konu olan hayvan ise masrafları hayvanı hak edene ait idi. Haczedilen bozulacak bir eşya ise kadı, emin bir kişi aracılığıyla bunları sattırıp paraya çevirirdi. Eğer mal bozulmayan menkul mal ise bu davalının elinde kalırdı.³⁰⁶

Osmanlı Devleti’nde Tanzimat’tan önce bu tür işlerle ilgilenen icra ve iflas kurumu bulunmaktaydı. Buna bağlı çavuşbaşılar merkezde görev yaparken, taşrada da subaşı ve benzeri yetkililer bu görevi yerine getirmişlerdir.³⁰⁷

İncelediğimiz defterde alacak davaları, mülk satışlarından sonra defterde en çok yer kaplayan belgeler arasında yer almaktadır. Toplam 69 adet alacak belgesi ve 5 adet de alacağının ödendiğine dair belge bulunmaktadır. Bu belgelerde daha çok borç vermiş ve alacağını alamamış veya da alacağını eksik almakla ilgili konular yer almaktadır. Diğerleri ise arazi alacak davası, miras alacak davası, hizmetinin karşılığını isteme davası ya da hizmetinin karşılığını istememe v.s. gibi belgelerdir.³⁰⁸ Örneğin, 3 Zilkade 1241 (9 Haziran 1826) tarihli belgede Timur Boğa Mahallesi sakinlerinden Mercan bin Abdullah, Ali Ağa’nın çiftliğinde ve ahırında beş sene çalışmış ve hizmetinin karşılığını istememiştir.³⁰⁹ 19 Rebiülevvel 1242 (21 Ekim 1826) tarihli dava kaydında,

³⁰⁴ Edirne Şer’iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 16-2/4.

³⁰⁵ Edirne Şer’iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 47-2/1.

³⁰⁶ Halil Cin ve Ahmed Akgündüz, *Türk Hukuk Tarihi*, C. 1, Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları, 1989, ss. 370-371.

³⁰⁷ Cin ve Akgündüz, *Türk Hukuk*, C. 1, s. 370.

³⁰⁸ Edirne Şer’iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

³⁰⁹ Edirne Şer’iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 3-2/1.

Şehabeddin Paşa Mahallesi'nden Mahmud Ağa ibn-i Mehmed, Dosto veled-i Niko'ya beş sene evvel arpa ve saman satmış olup bunun beş yüz kuruşunu almış, ancak geriye kalan parasını alamayınca mahkemeye başvurmuştur.³¹⁰ Bir diğer belgede, Balıkçı Pazarı Karyesi'nden Eci Tarasyin bint-i Zafer nâm Nasraniye, vekili aracılığıyla mahkemeye başvurmuş ve Pedrali veled-i Kostandil nâm zımminin kendisinden yüz elli kuruş borç karşılığında kıymetli bir miktar inci borç aldığını, bunun alacak hakkı olduğunu söylemektedir. Petrali ise cavabında yüz elli kuruş borcu Eci Tarasya'nın oğluna verdiğini belirtmiş ve bunu şahitler de desteklemiştir. Dava sonucunda mahkeme de incilerin Petroya verilmesini kararlaştırmıştır.³¹¹

Bir başka belgede, Şehabeddin Paşa Der-Kurb-ı Arasta Mahallesi'nden Hafız İbrahim Efendi, Baron zımmin ve eşi Sofya'ya verdiği borca karşılık eşlerin evlerini mahkeme kararıyla satışa çıkartıp borcunun bir miktarını almıştır.³¹² Dava kayıtları içerisinde yer alan bazı belgeler de alacağının verildiğine dairdir. Bu da günümüz noter işlemini yerine getiren mahkemenin bunu resmîyete döktüğünün kanıtıdır. Örneğin, belgede Mehmed Ağa Kara Kosti zimmiden borcunu almıştır.³¹³

Bir borçlu borcunu ödeyemiyorsa mahkemenin kararı sonucunda borçlunun malına el konulup davacıya verildiği yukarıda belirtildi. İncelediğimiz kadı sicilinde buna benzer birkaç örnek yer almaktadır. 15 Rebiülâhir 1242 (16 Kasım 1826) tarihli belgede oldukça büyük bir ev ve çiftlik ile hayvandan eşyaya kadar, borçlunun arsası vesair her şeyin borç karşılığı verildiğini görmekteyiz. Belgede Dimetoka Kasabası'ndan Hasan Ağa ibn-i Ahmed'e ait bu mallar, Sabık Kaptan-ı Derya Seyyid Hasan Paşa ibn-i Ahmed'in borcuna karşılık verilmiştir. Bu konu, “semeni mezkûr altı bin kuruşla bedeli mukaddem on bin kuruşu Hasan Paşa'ya hükmü şer'le zimmetimde deynim olan otuz bir bin beş yüz kuruşunun on altı bin kuruşunu nakz ve mahsup eylediğinde çiftlik ve derunundakilerle birlikte” şeklinde verilmiştir.³¹⁴ Başka bir belgede alacaklılar, mahkemeye başvurup aklını

---

³¹⁰ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 19-1/4.

³¹¹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 19-1/4.

³¹² Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 38-1/2.

³¹³ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 26-1/4.

³¹⁴ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 24-171.

yitiren borçlu kişinin (adı geçmiyor) terekesinden alacaklarını istemektedirler. Mahkeme de borçlunun mülklerini müzayedeye sattırıp borçlarını ödemiştir.³¹⁵

2.2.3. SOSYAL HAYAT

2.2.3.1. EVLİLİĞE DAİR KONULAR

2.2.3.1.1. Nikâh İşlemi

İslâm hukukunda evlenme işlemi, nikâh akdıyla (nikâh sözleşmesi) iki şahit önünde yapılmaktadır. Nikâhın belirli şahısların huzurunda ya da belirli bir mekânda yapılması şart değildir. Ancak evliliğin İslâm dininde özel bir yere sahip oluşu, zamanla nikâhın dini-hukuku bilen hukukçu ya da din görevlisi huzurunda yapılması hususu önem kazanmıştır.³¹⁶

Osmanlı Devleti'nde nikâhlar, hâkim veya da hâkimlerin denetiminde olan din görevlileri tarafından kısılmış, bazen mahkemede bizzat kadı tarafından da gerçekleştirilmiştir. Çeşitli bölgelere ait şer'iyeye sicillerinde bazı nikâhların mahkemede kısıldığı görülmektedir.³¹⁷ Osmanlı Devleti'nde kadı izni olmadan da nikâh akdi yapılmıştır. Mahkemede yapılmayan nikâhlarda bir şekilde devletin denetimi olduğu da belirtilir. Zira “*resm-i arusiye, resm-i gerdek* v.b. gibi vergilerin sahib-i arzın alacağı ya da sancakbeyi, subaşı ile paylaşılacağı kanunnamelerde yer almış, bu işlem sipahinin denetiminde olmuştur”.³¹⁸

Elimizdeki defterde mahkemede gerçekleşen nikâhların az olduğu görülmektedir.³¹⁹ 6 adet nikâh belgesinden, sadece birinde kadının erkeğe talip olduğu görülürken, diğer belgelerde erkekler kadına talip olmuş ve nikâhları kısılmıştır. Genellikle nikâhlar, kız babasının mahkemede hazır olmasıyla gerçekleşmiştir. Örneğin, Ada Nahiyesi'ne bağlı Timurtaş Karyesi'nden Seyrad bint-i Estâbiko ve aynı köyden olan Taşo veled-i Bani nâm zimminin nikâh belgesinde, Seyrad'ın babasının da orada olduğu bilgisi geçmektedir. Belgede “mehr-i müeccelin” belirlenmesinin ardından Seyrad'a talip olan

³¹⁵ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 34-1/1.

³¹⁶ Aydın, *Türk Hukuk*, ss. 279-280.

³¹⁷ Aydın, *Türk Hukuk*, s. 280.

³¹⁸ Alaaddin Aköz, “XVI. Yüzyıla Ait Bir Nikâh Defteri ve Bazı Değerlendirmeler”, *İSTEM*, S. 4 (2004), s. 94.

³¹⁹ Sicilde nikâh işlemine dair belgelerin az olmasının nedeni, kadı huzurunda gerçekleşmeyen nikâhların da var olduğu anlamına gelmektedir. Bkz. Aköz, “XVI. Yüzyıla Ait”, s. 94.

Taço'yla nikâh yapılmıştır. Başka bir nikâh belgesinde Hacı Karyesi'nden Hatice'ye, Ali talip olmuş ve nikâh kıyılmış, bu nikâhta da kızın velisi Osman hazır bulunmuştur.³²⁰

Nikâh işlemlerinin kadı efendinin isteği doğrultusunda, mahalle imamı tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Örneğin, 13 Şevval 1242 (10 Mayıs 1827) tarihli belgede kadı efendinin Daye Hatun Mahallesi imamına yazdığı ilamda Ümmügülsüm'ün eşi Selim'in, bir sene önce Donanma-yı Humâyun sefinelerinde iken Mora Seferi'nde şehit düştüğü belirtilmiş. Bu haberin mahkemeye ve Ümmügülsüm'e bildirildiği ve Ümmügülsüm'ün de bu ölüm haberini onayladığı vurgulanmıştır. Kadı Ümmügülsüm'ün başkasıyla evlenebileceğini ve kadına talip olan Yüncü Ali ile mehirleri belirlenip, nikâh akdlerinin, imam tarafından yapılmasını istemiştir.³²¹

2.2.3.1.2. Mehr-i Müeccel (Nikâh Bedeli)

Mehir, İslâm hukukunda kocanın evlenme akdi sırasında, devamında veya evliliğin sona ermesi durumunda evlendiği kadına para, mal veyâhut ticari değeri olan herhangi bir şeyi vermek zorunda olduğu bedeldir.³²²

Mehir olarak verilecek unsur, İslâm dininde yasaklanmış bir şey olamamalıdır. Mehir taraflarca tespit edilip edilmeme durumuna göre çeşitli kısımlara ayrılmıştır. Taraflarca tayin edilen mehire *mehr-i müsemma* denilmiştir. Mehir verilmeyeceği kararlaştırılmış ya da mehir tespit edilmemiş ve mehire uygun olmayan bir şey tayin edilmesi durumunda, kadına *mehr-i misil* verilmesi gerekli görülmüştür. Kararlaştırılan ödemeye göre mehr-i müsemma ikiye ayrılır. Kararlaştırılan mehir peşin olacaksa *mehr-i muaccel*, bir kısmının ya da tamamının ödenmesi daha sonraya bırakılmışsa *mehr-i müeccel* ismi verilmiştir.³²³

İncelemeye konu olan defterimizde, mehr-i müeccel alacak davaları 6 adet olup bunlar daha çok kadınların açtığı davalardır. Bu belgelerden mehir olarak, eşya, altın ve para verildiğini görmekteyiz. Ayrıca bazı belgelerde eşlerin,

³²⁰ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), ss. 40-1/2, 59-2/3.

³²¹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 63-2/1.

³²² Halil Cin, *İslâm ve Osmanlı Hukukunda Evlenme*, Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları, 1988, s. 210.

³²³ Cin, *İslâm ve Osmanlı Hukuku*, s. 217.

boşanıp sonradan davacı olmaları arasındaki zaman farkı ise oldukça fazla olmuştur. Örneğin belgeler arasında, Ağaç Bazarı'ndan Hatice mahkeme gününden altı sene önce boşandığı eşi Mehmed'e açtığı davada, mehr-i müeccelini talep etmektedir. Belgede, Hatice “yüz elli kuruş mehr-i müeccelim olmak üzere dört adet beledi yasdık, iki izlavi, bir orta kilimi, altı adet aralı altunu, bir şalvar, bir entari, bir kadife sarka-i marka, bir İngiliz şalı kuşak, bir çift altın küpe, bir fes, bir dograma misin mezburun zimmetinde olmağla eşya ve parayı talep ederim” demektedir. Hatice'nin eşi Mehmed bu eşyaları ve parayı inkâr eder mehr-i müeccelinin sadece yüz kuruş olduğunu ve bu miktarı da Hatice'nin emriyle babasına verdiğini söyler, ancak bu parayı verdiğini ispatlayamayınca yüz kuruşu Hatice'ye teslim etmek zorunda kalmıştır.³²⁴

Bir başka belgede, “Yıldırım Bayezıd Mahallesi'nden Rukiyye nâm Kıpti, beş buçuk sene mukaddem zevc-i mutallakı Mustafa beni talâk eyledikte zimmetinde mehr-i müeccelim üzere toplam üç yüz kırk guruşa kıymetli altın ve eşyaların bana teslim etmemiş” deyip Mustafa'yı dava etmiştir. Mustafa'da mehr-i müeccelin kırk kuruş olduğunu ve Rukiyye'nin istediği eşyayla birlikte bunu ona teslim ettiğini söyler, bu teslimatı mahalle sakinlerinin şahitliğiyle de destekleyip ispat etmiştir.³²⁵

Belgelerdeki mehr-i müeccel davaların içinde yer alan erkeklerin de eşlerinden eşya talep ettiklerini görmekteyiz. Örneğin, Hacı Sarraf Mahallesi'nden Mehmed, eşi Emine Hatun'dan mahkeme gününden iki ay önce boşanmış ve Emine'nin zimmetinde kalan eşyasını talep etmiştir.³²⁶

2.2.3.1.3. Muhâlaa-Hulû İle Boşanma

İslâm hukunda üç tür boşanma vardır. Birincisi, tek taraflı olarak herhangi bir neden bulunmadan *talâkla* boşanmadır. İkincisi, eşlerin anlaşarak ve genellikle kadının talep ettiği ve karşılığında mehr-i müeccel ve belirli bir malla yapılan *muhâlaa* boşanmasıdır. Sonuncusu ise yine genellikle kadının mahkemeye başvurmasıyla olan ve kocanın isteme şartı olmadan karı-koca

³²⁴ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 33-1/1.

³²⁵ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 38-2/2.

³²⁶ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 4-1/3.

irade beyanıyla değilde hâkimin hükmüyle gerçekleşen *kazai* ya da *tefrik* boşanmadır.³²⁷

Hulû tâbiri kocanın evlendiği kadının üzerindeki otoritesini kaldırmak olup *muhâlaa* da kişilerin karşılıklı olarak anlaşıp boşanmasına denilmektedir. Bir koca tek taraflı iradeyle eşini boşama yetkisine sahipken, kadın ancak bu konuda kendisine yetki verilirse evliliğini sona erdirebilirdi. Karşılıklı anlaşma boşanmasında çoğu defa kadın kocaya bir bedel verirdi. Bu bedel nakdi olabileceği gibi alacağı mehirden vazgeçmek ya da mehre uygun herhangi bir eşya veyâhut benzeri bir maddi unsur olabilirdi. Ancak bütün mezhepler kadının, anlaşma yoluyla boşanma şartında kocaya bir bedel ödemesini uygun bulmadığını da söylemek gerekir.³²⁸

İncelediğimiz sicilde, karşılıklı boşanma (*mulalaa ve hula'*) davaların sayısı 41 adettir. Boşanma belgelerinde eşlerin anlaşamadıkları için boşandıklarını belirten kelimeler, “hüsn-ı mu‘aşeretimiz olmamağla”, “hüsn-ı zindekanımız olmamağla” ve “hakk-ı mu‘aşeretimiz olmamağla” şeklinde kullanılmıştır. Karşılıklı boşanma davalarında daha çok kadınlar mahkemeye başvurup boşanma telebinde bulunmuştur. Birkaç istisnâ dışında bütün boşanma davalarında boşanma işlemi gerçekleşmiştir. Muhâlaa ve hula‘ davaların çoğunda, kadının boşanma karşılığında, rızasıyla mehr-i müecceli ve nafaka iddeti ile “meunet-i süknasından” (bakım masrafları) vazgeçtiğini görmekteyiz. Bazı belgelerde ise kadın, mehr-i müeccelini almaktadır. Örneğin, Noktacızâde Mahallesi’nden Aişe eşi Ali’den boşandığında mehr-i müeccelini almıştır.³²⁹ Bir başka belgede Akmescid Mahallesi’nden Nana Nasraniye, eşi Radi zimmiyle “hüsn-ı mu‘aşeretimiz olmamağla ben hula talibe ve rağbe olduğum ecilden mersumun zimmetinde olan mehr-i müeccelim ile ve malımdan bedel-i hula olmak üzere” şeklinde belirtmiş. Sonrasında “mersumeye def ve teslim eylediğim altmış kuruş üzerine ve meunet-i süknâm

³²⁷ M. Âkif Aydın, “Osmanlı Hukunda Kazai Boşanma –Tefrik-“, *Osmanlı Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 5 (1986), ss. 1-2.

³²⁸ Halil Cin, *Eski Hukukumuzda Boşanma*, Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları, 1988, ss. 69-70. “Muhâlaa” kaşılıklı olarak birbirini serbest bırakma, ibra etme anlamlarını taşımakla birlikte her zaman için “hül” anlamına gelmemektedir. Bkz. Cin, *Eski Hukukumuzda Boşanma*, ss. 69-70.

³²⁹ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242-/1825-1826), s. 26-2/3. Hüsn-ı mu‘aşeret ve diğer örnekler için bkz. Serkan Sarı, “Şer‘iyye Sicillerine Göre Diyarbekir’de Boşanma Hadiseleri (1655-1747)”, *Tarih Okulu Dergisi*, S. XXXII (2017), s. 365.

dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim Radi zimmiyle hulayı kabul” ettiğini belirterek boşanma gerçekleşmiştir.³³⁰ Ali Kuşçu Mahallesi’nden Dorina eşi Dimitri ile boşanmak istediğinde, “beynimizde hüsn-ı zindecanımız olmamağla ben hula talibe ve rağbe olduğum ecilden mersumun zimmetinde mehr-i müeccelimden rızamla fariğa olup nafaka iddet-i (bekleme süresi) maniye-i malumem üzerine ve bedel-i hula olmak üzere” şeklinde belirtmiş. Sonrasında “mersum Dimitri’ye malımdan merkum olan on sekiz kuruş kıymetli bir sim bilezik ile bir sim yüzük üzerlerine ve meunet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mersum muhala-i sahih-i şer’iyye hula olduğumda olduğu hulayı kabul” şeklinde boşanmıştır.³³¹

Boşanma davalarında eş hamile ise dava ona göre şekillenmiştir. Ayrıca annenin isteği doğrultusunda çocuğun bakımını üzerine aldığını görmekteyiz. Örneğin, Arabacı el-Hâc Hamza Mahallesi’nden Fatmatü’z-zehra, “beynimizde hüsn-ı muaşeretimiz olmamağla hula talibe ve rağbe olmamla, zevcim Ali zimmetinde kırk kuruş mehr-i müeccelim üzerine” demiştir. Ali’den hamile olduğunu, “eğer çocuk doğar ise dokuz yaşına kadar kendi malından nafaka ve kisvesinin (elbise) üzerine meuneti (ölmeyecek kadar yiyecek) süknâsı (kalınacak yer)³³² dahi kendi üzerine” şeklinde belirtip,³³³ hem çocuğunun bakımını hem de masraflarını kendi üzerine alıp boşanmıştır.

2.2.3.1.4. Talâk İle Boşanma

Talâk kocanın tek taraflı olarak yaptığı boşanma olup, karşılıklı anlaşma ile yapılan boşanma ve mahkemenin verdiği karar doğrultusunda eşlerin boşanmalarını ifade eden bir terimdir. Ancak talâk, çağdaş hukukçular tarafından özellikle tek taraflı irade beyanı ile yapılan boşanmayı ifade etmektedir.³³⁴

Bu boşanma türünde, karı-kocanın anlaşarak boşanmaları ve kocanın yaptığı boşamalarda mahkemenin kararı aranmamaktadır. Ayrıca kocanın boşanma konusunda karısına yetki vermesi halinde tek taraflı isteme de

³³⁰ Edirne Şer’iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242-/1825-1826), s. 22-1/3.

³³¹ Edirne Şer’iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242-/1825-1826), s. 40-1/3.

³³² “Kisve-Meunet-Sükna”, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2016.

³³³ Edirne Şer’iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242-/1825-1826), s. 36-2/1.

³³⁴ Aydın, *Türk Hukuk*, s. 286.

boşanmaya yeterli olmaktadır. Kadının kocasından boşanmak istemesi talebini kocasının bunu reddetmesi durumunda, mahkeme kararıyla evlilik sona erdirilebilirdi. Talâka başvuran tarafın bizzat koca olması gerekmektedir birlikte, koca bu yetkiyi bir vekil vasıtasıyla da kullanabilirdi. Talâk, *bain talâk* (ayırıcı) ve *ric'î talâk* (dönülebilir) olarak ikiye ayrılmaktadır. Koca bu iki talâk çeşidiyle de eşini üç kere boşayabilirdi. Ancak bundan sonra istese de tekrar eşiyile evlenemezdi. Ric'î talâkda yeni bir nikâha ihtiyaç duyulmadan koca boşadığı eşine geri dönebilirdi. Bain talâk da ise koca eşine yeniden nikâh kıymadan dönemezdi.³³⁵

İncelediğimiz sicilde talâkla boşanmış kişilere ait 9 adet dava kaydı mevcuttur. Bu belgelerdeki boşanmalar genellikle “talâk-ı bain” ile gerçekleşmiştir. Belgelerdeki bazı örnekler şu şekildedir: 16 Şaban 1242 (15 Mart 1827) tarihli belgede Selçuk Hatun Mahallesi’nden Aişe eşi Ali tarafından “talâk-ı bâin” suretiyle boşanmış ve kocasının zimmetinde seksen kuruş mehr-i müeccelle “nafaka-i iddeti maniyesi” için yirmi kuruş eşyasının, eşi tarafından harcandığını belirtmiştir. Sonrasında satılan bağ ve eşya kıymetinden toplam yüz yetmiş yedi buçuk kuruş Aişe’nin alacak hakkı, kocası Ali tarafından kendisine teslim edilerek boşanma işlemi gerçekleşmiştir.³³⁶ 22 Rebiülâhir 1242 (23 Kasım 1826) tarihli belgede Belil Hatun Mahallesi’nden Pono Nasraniye, eşi Kostandi ile aralarında anlaşamadıklarını belirtip “talâk-ı bâin” ile boşanmıştır.³³⁷

Talâkla biten evliliğin bazı belgelerde bunun şahitlerce de desteklendiğini görmekteyiz. 13 Rebiülevvel 1242 (15 Ekim 1826) tarihli belgede, mahkeme gününden yirmi sekiz gün önce Cısr-i Ergene Kazası’ndan Mehmed ile Ahmed adlı kişiler, İsmail’in “bâin talâkla” eşi Fatma’yı boşadığına şahit olmuş ve bunu mahkemede beyan etmişlerdir.³³⁸

---

³³⁵ Aydın, *Türk Hukuk*, ss. 287-289.

³³⁶ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 52-2/ 3.

³³⁷ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 26-1/4.

³³⁸ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 19-1/2.

2.2.3.1.5. Nafaka

İslâm hukukçuları fıkihta nafaka için kişinin, başka varlıkları gözetme sorumluluğu sadece belirli yakınlarla sınırlandırmayıp köle, hayvan ve cansız unsurlara karşı da sorumlu olduğunu belirtmişlerdir. Nafaka vermek zorunda olan koca, boşandığı eşinin hayatını devam ettirebilmesi için gerekli ihtiyaçlarını (giyim, yiyecek, içecek, barınma vs.) karşılamak zorundaydı. Ayrıca nafaka verme, çevrenin örf ve âdetiyle, eşlerin mali durumlarına göre yerine getirilmekteydi.³³⁹

İncelediğimiz defterde nafaka davaları 23 adet olup bunların birçoğu çocuklar için istenen nafakalardır. Aralarında göze çarpan bir nafaka davasında bir annenin çocuğundan nafaka talep ettiğini görmekteyiz. 16 Receb 1242 (13 Şubat 1827) tarihli belgede, Fatma Hatun çalışmayacak kadar hasta ve yaşlı olduğunu belirtip oğlu Mustafa'dan nafaka talep etmiş, bunun üzerine hâkim de anneye her gün otuz para verilmesini kararlaştırmıştır.³⁴⁰

Belgelerde kadına nafaka verildiğine dair az bilgi bulunmaktadır. Elimizdeki 14 Rebiülevvel 1242 (16 Ekim 1826) tarihli belgede Nalbandlar Karyesi'nden Emine Hatun mahkemeye başvurup, eşi Kara Mustafa tarafından darp edildiğini ve boşanmak istediğini belirterek nafakasının verilmesini talep etmiştir. Mahkeme de Kara Mustafa'nın Emine'ye, her ay otuzar kuruş nafaka parası verilmesine hükmetmiştir.³⁴¹

2.2.3.1.5.1. Çocuk Nafakası

İslâm hukukuna göre çocuk nafakasının verilme şeklinde bazı şartlar bulunmaktaydı. Buna göre, erkek çocuğun çalışıp kendi geçimini sağlayıncaya kadar, kız çocuğun da büyüyüp evlenene kadar nafakasının verilmesi gerekiyordu. Eğer çocuk bakılmak üzere anneye bırakılırsa ve çocuğun herhangi bir mülkü de yoksa masrafları babası tarafından karşılanırdı. Ancak çocuğun mülkü varsa bakım ihtiyaçları mülkünden temin edilirdi. Aynı zamanda bir baba, evladı çalışacak durumda olmayıp, yoksul ve hasta ise nafakasını vermeye mecburdu.³⁴²

³³⁹ Celal Erbay, "Nafaka", *DİA*, C. 32, İstanbul: TDV, 2006, s. 282.

³⁴⁰ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 47-1/3.

³⁴¹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 18-2/4.

³⁴² Cin, *Eski Hukukumuzda Boşanma*, s. 119.

İncelediğimiz defterde nafakayla ilgili, daha çok çocuk nafakası isteme dava kayıtları yer almaktadır. Bunların bazılarında mahkemenin, anne karnındaki çocuğun ve eğer doğarsa bakımının kim tarafından karşılanacağını boşanma esnasında karara bağladığını görmekteyiz. Örneğin, Kızıl Paşa Mahallesi'nden Aişe bint-i Sami, mahkemede eşi Mehmed bin Hasan'dan "muhâlaa" ile boşanmak istemiştir. Mahkemede Aişe eşi Mehmed'ten hamile olduğunu ve çocuğun doğması halinde dokuz yaşına kadar bakımını kendi üzerine almak istediğini söyleyerek boşanmıştır.³⁴³

Belgeler arasında doğmamış çocuklar için de nafaka talepleri vardır. Sevindik Fakiyye Mahallesi'nden Hatice, boşandığı eşi Ömer'den hamile olduğunu ve nafakasının karşılanması için davacı olmuştur. Mahkeme de Hatice'ye her gün onar paranın verilmesini kararlaştırmıştır.³⁴⁴ Bir başka davada, Çokalca Mahallesi'nden Menekşe Nasraniye boşandığı eşi Bavon'dan hem yedi yaşındaki kızı, hem de karnındaki çocuk için nafaka istemiştir. Mahkeme de yedi yaşındaki çocuk için on, henüz doğmamış olan çocuk için de beş para nafaka verilmesini kararlaştırmıştır.³⁴⁵

Dava kayıtları içinde boşanmış eşlerden, babanın çocuğuyla ilgilenmediği konusunda bir annenin davacı olduğunu görmekteyiz. 1242 (1826) tarihli belgede Emine Hatun kocası Selim Giray'dan boşanmıştır. Bu evlilikten olan oğlunun nafaka ve kisvesini (elbise) ve terbiyesini kendisinin karşıladığını, ancak oğlunun artık sekiz yaşında ve babasının terbiyesine muhtaç olduğunu belirterek davacı olmuş, babasının çocuğuyla ilgilenmesini istemiştir.³⁴⁶

Nafakaya ait davalarda, genellikle nafaka olarak verilen para miktarları birbirinden farklı olmuştur. Bu durum mahkemenin, çocuğun babasının durumuna göre nafakayı kararlaştırdığını göstermektedir. Örneğin, 10 Cemaziyelevvel 1242 (10 Aralık 1826) tarihli belgede, Kiremitçi Hâcı Halil Mahallesi'nden Ümmügülsüm'ün küçük kızı Aişe için istediği nafakaya karşılık, mahkeme çocuğun babasından her ay yedişer kuruş nafaka alınmasına karar vermiştir.³⁴⁷ Bir başka belgede Maruf Hoca Mahallesi'nden Fatma, bir

---

³⁴³ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 14-2/2.

³⁴⁴ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 57-2/2.

³⁴⁵ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 71-2/2.

³⁴⁶ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 20-1/1.

³⁴⁷ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 32-1/2.

yaşındaki kızı Hafize için nafaka ve kisve istemiş, mahkeme de babasının her ay beşer kuruş vermesini kararlaştırmıştır.³⁴⁸

Davalar arasında çeşitli sebeplerle ortada kalan çocukların bakımının dede veya nineleri tarafından üstlendiğini görmekteyiz. Örneğin, Hatice bint-i İsmail mahkemeye başvurup, kızının öldüğünü ve kızına ait bir mülkün de olmadığını belirtmiş. Devamında torununun nafakaya ihtiyacı olduğunu ve kendisinin bunu karşılamaya gücü yetmediğini söyleyip, torununun babası Seyyid Mustafa'dan nafaka talep etmiştir.³⁴⁹ Bir başka belgede Emine bint-i Ahmed mahkemeye başvurup kızının başkasıyla evlendiğini ve ortada kalan torununun nafakasının babası Seyyid Ali tarafından karşılanmasını talep etmiştir.³⁵⁰

Belgeler içinde süt emzirmeyle ilgili dava kaydına da rastlamaktayız. 5 Muharrem 1242 (9 Ağustos 1826) tarihli belgede, Şehabeddin Paşa Mahallesi'nden Ümmügülsüm, Molla Mustafa'nın oğlu Ali yedi günlük iken, ona süt verme karşılığında her ay on ikişer kuruş ücret karşılığında Mustafa'yla anlaşmıştır. Dava kaydında Ümmügülsüm, iki sene çacuga süt verdiğini sonrasında ise yedi sene çocuğun nafaka ve terbiyesini rızasıyla karşıladığını, ancak Mustafa'nın sadece iki yıllık ücretini verip diğer yediyıllık inkâr ettiğini söyleyip davacı olmuştur.³⁵¹

2.2.3.1.6. Nikâhlı Bir Kadınla Evlenme

İslâm hukukunda evli bir kadınla evlenme, bâtil olarak kabul edilip kesinlikle uygun görülmemiştir. Bunu yapan erkeğin, iyi ve kötü hal durumu değerlendirilerek ona göre hafif ya da bedeni cezalar verilmiştir. Eğer bir kadın, birbirinden bağımsız bir şekilde hareket eden iki veli ya da ayrı ayrı yetki verilmiş vekiller vasıtasıyla evlendirilmiş ise bu esnada nikâh zamanının önceliği önemli olmuştur. Bu durumda İslâm hukuku, tarihi erken olan nikâhı uygun bulmuş, sonraki tarihte kıyılmış olan nikâhı ise bâtil saymıştır. Eğer her iki nikâh tarihi de tespit edilemez ise her iki nikâh da geçersiz sayılmıştır.³⁵²

³⁴⁸ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 12-2/3.

³⁴⁹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 49-2/1.

³⁵⁰ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 62-2/1.

³⁵¹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 12-2/1.

³⁵² Cin, *İslâm ve Osmanlı Hukuku*, ss. 152-153.

İncelediğimiz kadı sicilinde bu konuyla ilgili yalnızca bir dava kaydı yer almaktadır. 21 Cemaziyevvel 1242 (21 Aralık 1826) tarihli davada, Bihruz Mahallesi'nden Mehmed, “ben diyar-ı aharda iken zevce-i mersul-ı seham Fatma üç sene evvel nefsinin, Asakir-i Mansure-i Muhammediyye Onbaşı Osman’a tezcic edup fakat hâlâ benim nikâhımda olduğundan nikâh şahitlerin fesadına binaen” şeklinde şikâyetini belirtip davacı olmuştur. Belgenin devamında Mehmed eşinin kendisine geri dönmesini istemiş. Mahkeme de Fatma'nın ilk eşine geri dönmesine karar vermiştir.³⁵³

2.2.3.2. TOPLUMA DAİR KONULAR

2.2.3.2.1. Köle

Kölelik, İslâm dini ortaya çıkmadan önce diğer toplumlarda olduğu gibi Arap toplumunda da bulunmaktaydı. İslâm dini, köleye *azad* (hür) oluncaya kadar iyi davranılmasını öngörmüş, ancak bu kurumu da ortadan kaldırmamıştır. İslâm'da köle olma şartında savaş esiri ve bir köleden doğanlar köle olarak kabul edilmiştir.³⁵⁴

Ceza hukukunda köleye hür insanlara verilen cezanın yarısı verilirken,³⁵⁵ aile hukunda da köleler eksik ehliyetli sayılmıştır. Erkek ya da kadın köle (cariye) ancak efendisinin izniyle evlenebilirdi. Kölenin efendisi isterse cariye / kölesini zorlada evlendirebilirdi. Zorla evlendirilen köle, azad olduğu zaman bu evliliği iptal etme hakkına da sahipti.³⁵⁶ Hür olan kişi cariyesi olmamak kaydıyla kadın köleyle evlenebilirken, hür kadın ancak velisinin izniyle köle olan birisiyle evlenebilirdi. Ayrıca köle, efendisinin izniyle başka bir köleyle evlenebilirdi.³⁵⁷

İncelediğimiz davaların birinde, hür olan kişinin bir cariyeyle yaptığı nikâhı görmekteyiz. 16 Muharrem 1242 (20 Ağustos 1826) tarihli belgede, bab hizmetinde görevli Rusçuklu Hafız Ahmed Efendi ile Aşçı Mustafa'nın “müslimat-ı ala benim yedimde cariyem” dediği cariyesi Zahide'yle olan

³⁵³ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 21-2/2.

³⁵⁴ Aydın, *Türk Hukuk*, ss. 234-235.

³⁵⁵ Bkz. Ceza hukukunda evli kölenin zina suçu, recmle değil onlara hür kişiden daha hafif bir ceza verilir. Ayrıca öldürme gibi büyük suçlara bile kısas değil diyet gibi cezalar verilmesi öngörülmüştür. Aydın, *Türk Hukuk*, s. 238.

³⁵⁶ Bu hakka “âzad edilme mukayirliği (hıyârü'l-ıtk)” denilirdi. Aydın, *Türk Hukuk*, s. 237.

³⁵⁷ Aydın, *Türk Hukuk*, s. 237.

nikâhı yer almaktadır. Belgede cariyeye, önce efendisi Aşçı Mustafa tarafından azad edilir ve Müslüman olup Zahide adını aldıktan sonra iki yüz elli kuruş mehr-i müeccelle Ahmed Efendi ile nikâhları kıyılmıştır.³⁵⁸

Bir köle mülk edinme hakkına sahip olmadığından kendisine miras bırakılsa bile bu doğrudan efendisinin olurdu. Köle, mal varlığı olmadığından miras da bırakamazdı.³⁵⁹ Köle bir eşya olarak değerlendirilirdi. İncelediğimiz defterde mülk olarak kayıt edilen eşyalar arasında bir cariyenin de kayıt edildiğini görmekteyiz. Cariyeye biçilen fiyattan anlaşılacağı üzere, bir cariyeye sahip olmak için oldukça varlıklı olmak gerekirdi. 15 Zilkade 1241 (21 Haziran 1826) tarihli belgede, Sultan Selim Taş Odaları Mahallesi'nden Muhitti Rasım Efendi, aklını yitirmiş olduğundan yetkililerce malına el konulmuştur. Oduka zengin kitaplarla beraber eşyaları içinde dokuz yüz otuz kuruş kıymetinde bir cariyenin de listede eşya maiyyetinde yazıldığını görmekteyiz.³⁶⁰

Gurre-i Receb 1242 (Şubat'ın ilk günü 1827) tarihli belgede Fıruncu Doğan Mahallesi'nde kiracı olan Mehmed Ağa'nın, eşi Emine Hatun'un adına verdiği mülkleri içinde Müslüman sekiz yaşında Canfera adlı cariyesinin adı da geçmektedir.³⁶¹

2.2.3.2.2. Miras

Irs (virase) kökünden türeyen miras kelimesi, bir kimsenin diğer bir kimseden aldığı eski *durum / bakiye* demektir. Fıkıhta, “ölen bir kimsenin mal varlığı durumunun akıbetini düzenleyen bir yol” olduğunu söyleyebiliriz. Miras bırakan *muris*, *terekeye mevrûs*, mirasçıya da *vâris* denilmiştir.³⁶²

İslâm hukukuna göre mirasçı, kan bağı olan erkek ve kız evlat ile anne ve babadan oluşmaktaydı. Bunların bulunmaması durumunda miras kardeş, torun, dede v.s. gibi akrabalara intikal ederdi. Miras dava süresinin aşımı, başlangıçta 36 sene iken sonraları bu süre 15 seneye indirilmiştir.³⁶³

³⁵⁸ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 12-1/3.

³⁵⁹ Aydın, *Türk Hukuk*, s. 237.

³⁶⁰ Bkz. Belgede mesleği belirtilmemiş olan Rasım Efendi, tahminen müderris ya da yüksek rütbeli biriydi. Zira okuduğu kitaplar ve kıymetli eşyaları bunu göstermektedir. Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 8-2/1.

³⁶¹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 42-2/3.

³⁶² Hamza Aktan, “Miras”, *DİA*, C. 30, İstanbul: TDV, 2005, s. 143.

³⁶³ Aydın, *Türk Hukuk*, s. 302-303.

İncelemeye aldığımız kadı sicilinde, miras davaları ve miras paylaşımına dair 18 adet belge bulunmaktadır. Genellikle bu davalar tarafların anlaşmasıyla çözülmüştür. Örneğin, 20 Zilkade 1242 (15 Haziran 1827) tarihli belgede Seferşah Mahallesi'nden Azize vekili aracılığıyla açtığı davada, ölen babasının terekesinden "hisse-i irsiyesine" (hakkına) düşen eşya ve parasını almıştır.³⁶⁴ Başka bir belgede Arabacı Hâcı Hamza Mahallesi'nden Habibe, "bir bab-ı tahtani oda, bir ahır ve bir miktar havlu-yı müstemil bir mülkü menzilin" babasına ait olduğunu, mahkeme gününden on dört yıl önce ölen Esteban zimmiden kalan mirasın annesi Dormina ve kardeşi Miho ile kendisine intikal ettiğini söylemiştir. Sonrasında Miho ölmüş ve onun hakkı Dormina ve annesine kalmış iken Ali adlı kişinin Miho'nun hakkını zapt ettiğinden Dormina Ali'yi dava etmiştir. Ali ise bu mülkü satın aldığı mahkemede ispatlayınca yirmi kuruş "bedeli makbuzla" taraflar anlaşmaya varmıştır.³⁶⁵

2.2.3.2.3. İhtida Edenler

Oldukça geniş bir coğrafyaya sahip olan Osmanlı Devleti, kendi içerisinde farklı dinleri barındırmaktaydı. Devlet bu farklı dinlere karşı hoşgörü siyasetini izlemiş, onların kendi dinlerini yaşayabilmelerine müsaade etmiştir. Bazen bu farklı dinlere sahip kişiler kendi dinlerini bırakıp Müslüman olmuş, bu harekete de *ihtida* denilmiştir. Ayrıca ihtida hareketlerinin çoğunluğu genellikle toplum içi ilişkilerden kaynaklanmış, bu konuda Müslim ve gayr-i Müslimler'in bir arada yaşadığı şehirler büyük rol oynamıştır.³⁶⁶

İslamı seçen kişiler bazı şartlara da uymak zorundaydı. Eğer ihtida eden bir kadınsa, gayr-i Müslim kocasından boşanmaya veya evi terketmeye mecburdu. İhtida eden bir erkekse bu konuda daha avantajlıydı. Zirâ erkeğin gayr-i Müslim karısıyla boşanma zorunluluğu bulunmamaktaydı.³⁶⁷

İncelediğimiz kadı sicilinde Müslüman olan gayr-i Müslimlere ait 10 adet belge bulunmaktadır. Bu belgelerin içerisinde 1825-1826-1827 yıllarında Edirne'de daha çok erkeklerin Müslüman olduğu görülürken, Müslüman

³⁶⁴ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 72-2/3.

³⁶⁵ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 60-2/2.

³⁶⁶ Hava Selçuk, "Şer'iyeye Sicillerine Göre Vidin, Silistre Ve Sofya'da İhtida Hareketleri (XVIII Ve XIX. Yüzyıl)", *The Journal of Academic Social Science Studies*, S. 25-1 (2014), s. 53.

³⁶⁷ Selçuk, "Şer'iyeye Sicil", s. 53.

olduktan sonra nikâhları kıyılan kadınlar da bulunmaktadır. Örneğin, Üsküdar Nahiyesi'ne bağlı Ozgaz Karyesi'nden Eylemensi bint-i Kopo, mahkemede Müslüman olduktan sonra Leyliye adını almış ve mehr-i müecceli belirlenip Musi bin Mehmed ile nikâhları gerçekleşmiştir.³⁶⁸ Bir başka belgede Aşçı Mustafa Efendi'nin cariyesi mahkemede önce sahibi tarafından azad edilip Müslüman olduktan sonra Zahide adını almış, sonra da bab niyabetinde çalışan Rusçuklu Hafız Ahmed ile nikâhlandırılmıştır.³⁶⁹ Sicilde adı geçen ihtida edenler aşağıdaki tabloda verildi.³⁷⁰

Tablo 13: İhtida Edenler³⁷¹

Yaşadığı Yer ve Eski İsmi	Yeni Adı
Cisr-i Mustafa Paşa Kazası Birtaklı Karyesi'nden Petro veled-i Mitor	Ali
Çöke Nahiyesi Bolayık-ı Sağır Karyesi'nden Elenko veled-i Estani	Aişe
Baron veled-i Marko (Çolak Hüseyin Ağa'nın kölesidir)	İsmail
Zağra-ı Cedid Kazası Akıkar Karyesi (eski ismi belirtilmemiş)	Hüseyin
Ada Nahiyesi Eyneoğlu Karyesi'nden Yanabot veled-i Yorgi	Mehmed Şakir
Üsküdar Nahiyesi Ozgaz Karyesi'nden Eylemensi bint-i Kopo	Leyliye
Daye Hatun Mahallesi'nden (10 yaşında eski ismi belirtilmemiş)	Mehmed Sadık
Bavoncu Revas Karyesi'nden Yorgi veled-i Kostandi	Hüseyin
Yorgi veled-i (boşluk)	Mustafa
Dühveş bint-i Abdullah (Aşçı Mustafa'nın cariyesi)	Zahide

³⁶⁸ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 18-2/2.

³⁶⁹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 12-1/3.

³⁷⁰ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

³⁷¹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

2.2.3.2.4. Akıl Hastalığı (Cünun)

İslâm hukukçuları, akıl hastalığını uzun süreli (*cünun-ı mutbık*) ve kısa süreli (*cünun-ı gayr-i mutbık*) olarak iki kısma ayırmıştır. Bu ayırım, devamlı akıl hastalığı olan kişinin edâ ehliyetinin olmadığı kabul görülmüştür. Geçici akıl hastalığı olan kişi ise nöbet sırasında tam ehliyetsiz, normal zamanlarda ise tam ehliyetli sayılmıştır. Bu iki sistem arasındaki fark, 1924 yılında değişikliğe uğramış ve bütün akıl hastalığına yakalanan kişiler tam ehliyetsiz olarak kabul edilmiştir.³⁷²

İncelediğimiz kadı sicilinde aklını yitiren kişilerle ilgili 8 adet belge bulunmaktadır. Bu belgelerde aklını yitirenlere *mecnun* denilmiş olup,³⁷³ bunların darüşşifaya, bazılarının da tımarhaneye gönderilip tedavi edilmeleri buyurulmuştur. Aklını yitirmiş olanların mülkü varsa yetkililerce el konulmuş, bu kişinin bakımının sağlanmasında yapılan masraf malından tahsil edilmiştir. Ayrıca aklını yitiren kişinin borcu varsa mülkü satılıp borcuna karşılık verildiğini ve bunlara vasi tayin edildini görmekteyiz. Belgelerde mecnun olanlarla ilgili sadece isimleri ve nereden oldukları bilgisi yazılmıştır. Sicilde adı geçen akıl hastalarıyla ilgili belgeler aşağıdaki gibidir.³⁷⁴

1- Çirmen Sancağı Mutasarrıfı ve Muhafızı Seyyid Mehmed Paşa'nın kapıcı beyinin çalışanı aklını yitiren Mehmed'in, akli yerine gelinceye kadar darüşşifaya gönderilmesi belgesidir.³⁷⁵

2- Mezid Bey Hamamı Tellağı Kara Mustafa'nın tımarhaneye gönderilmesi belgesidir.³⁷⁶

---

³⁷² Halil Cin ve Gül Akyılmaz, *Türk Hukuk Tarihi*, Konya: Sayram Yayınları, 2011, s. 259. Geçici akıl hastalığı, belirli zamanlarda normal davranıp diğer zamanlarda nöbet geçirene (sara gibi) denir. Cin ve Akyılmaz, *Türk Hukuk*, s. 259. Cünûn delirme, çıldırma anlamlarına gelmektedir. "Cünun", *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2016.

³⁷³ Mecnun kelimesinin birinci anlamı "cin tutmuş", "çıldırılmış", "deli" anlamlarına gelirken, ikinci anlamı ise "deli gibi seven", "tutkun" anlamlarına gelmektedir. "Mecnun", *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2016.

³⁷⁴ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

³⁷⁵ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 2-2/8.

³⁷⁶ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 2-2/9.

3- Rumeli'nde vaki Osman Pazarı Kasabası Yelli Burgaz'dan Kara Hasan'ın aklı yerine gelinceye kadar, kendisine ait satılan eşyanın muhalefat defteridir.³⁷⁷

4- Sultan Selim Taş Odaları'nda sâkin iken mecnun olan Muhitti Mustafa Rasım Efendi'nin nafakası / bakımı için satılan oldukça kıymetli kitap ve eşya defteridir.³⁷⁸

5- Çöke Nahiyesi Eynesi Karyesi'nden Mehmed Tahir'in mecnun olmasıyla ilgilidir.³⁷⁹

6- Der Kurb-ı Arasta Mahallesi'nden Mustafa bin Mehmed'in mecnun olduğu ve tımarhaneye alınıp bakılmasına dairdir.³⁸⁰

7- Filibe Kazası'ndan Asakir-i Mansure-i Muhammediyye'nin İkinci Yüzbaşısı neferatından Mehmed bin Ahmed'in, mecnun olduğu ve darüşşifaya gönderilip tedavi edilmesi hakkındadır.³⁸¹

8- Mecnun olan kişinin terekesinden alacaklıların borçlarını tahsil edilmesine dairdir.³⁸²

2.2.3.2.5. Hizmet Bedeli

Kadı sicillerinin muhteva itibariyle ne kadar zengin olduğunu gösteren bir diğer konu ise hizmet bedeliyle ilgili olan belgelerdir. Osmanlı şer'î mahkemeleri günümüzdeki noter ve belediye işlemlerini yerine getirdiğinden, elimizdeki belgelerden hareketle ücretle çalışanların, hizmetlerinin karşılığını aldıklarına dair bunu mahkamede resmileştirdiğini görmekteyiz.

İncelediğimiz defterde hizmet bedeliyle ilgili 13 adet belge bulunmaktadır. Bunlardan 5 tanesi hizmet karşılığını aldığını mahkeme yoluyla resmi hale getirmiştir. Diğer belgelerden 5 tanesi çalışma ücretini isteme davası olup, bir tanesi de ücretini alıp hizmeti yarım bırakma konusuyla ilgili olan dava kaydıdır. Belgelerde ücretle çalışma, *ecr-î misl* ya da *ücret-i hizmet* şeklinde verilmiştir.³⁸³

³⁷⁷ Edirne Şer'îyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 5-2/5.

³⁷⁸ Edirne Şer'îyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 8-2/1.

³⁷⁹ Edirne Şer'îyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 78-1/5.

³⁸⁰ Edirne Şer'îyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 78-1/6.

³⁸¹ Edirne Şer'îyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 78-1/8.

³⁸² Edirne Şer'îyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 34-1/1.

³⁸³ Edirne Şer'îyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

Hizmet karşılığının ödendiğine dair belgelerde, çalışma karşılığı olarak genellikle eşya verilmiş ve çoğunlukla eşyayı alan kişilerin de kadın olduğunu görmekteyiz. Örneğin, 13 Safer 1242 (16 Eylül 1826) tarihli belgede Papa Kaçnoz Mahallesi'nden Marina, halası Saltarina'nın hizmetinde on üç sene çalışmış ve bu hizmeti karşılığında kendisine üç yüz elli kuruş kıymetinde eşya verilmiştir. Bu eşyalar bir basma fistan, bir gezi kaplı sincab kürk, iki gömlek, bir çift gümüş kuşak, iki adet tunç kapakla birlikte sekiz adet kapaksız sahan, bir sini, bir tepsi, üç kadife yasdık, bir alaca döşek, bir minder, bir basma makad, bir kilim ve döşek çarşafıdır.³⁸⁴ Kuruçeşme Mahallesi'nden Müşru Nasraniye, 6 sene Karabot ve eşinin evinde çalışmış bunun karşılığında, Müşru Nasraniye yüz on altı kuruş kıymetinde eşyayı Karabot'tan aldığını mahkemede resmileştirmiştir.³⁸⁵ 20 Receb 1242 (17 Şubat 1827) tarihli belgede Kürd Hoca Mahallesi'nden Akife, 3 sene Akife Hatun'a hizmet etmiş ve hizmetinin bedeli olarak yüz altmış beş kuruş kıymetinde eşya almıştır.³⁸⁶ 20 Zilkade 1242 (15 Haziran 1827) tarihli belgede de biraz farklı bir durum söz konusudur. Gülbahar Mahallesi'nden Fatma, Aişe Hatun'a 5 sene hizmet etmiş ve bu hizmetinin bedeli karşılığında Aişe Hatunun'un her sene ona elbise diktirdiğini söyleyerek mahkemede hizmetinin karşılığını aldığını resmileştirmiştir.³⁸⁷

Hizmet bedeliyle ilgili konulardan farklı olarak, işverenin hizmeti yarım bırakan çalışandan davacı olduğu durumlar da olmuştur. 20 Receb 1242 (17 Şubat 1827) tarihli davada Şehabeddin Paşa Mahallesi'nden Hüseyin Ağa, çiftliğinde çalıştırmak üzere Milo zımmiye yüz yirmi kuruş ve Pano zımmiye de iki yüz elli kuruş ücret verme karşılığında bir sene için anlaşmıştır. Ancak Pano ve Milo bu süreyi tamamlayamamış ve Hüseyin Ağa bunları mahkemeye verip hizmetlerini tamamlamalarını istemiştir. Mahkeme sonucu Pano ve Milo yarım bıraktıkları hizmetlerini tamamlamaya razı olmuşlardır.³⁸⁸

---

³⁸⁴ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 16-1/2.

³⁸⁵ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 43-1/3.

³⁸⁶ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 48-1/1.

³⁸⁷ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 76-1/2.

³⁸⁸ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 24-2/1.

2.2.3.2.6. İcar-ı Sağır (Çocuğun Kiralanması / Hizmete Verilmesi)

Evlat edinme *tebenni*, İslâm hukukunda önemli bir kurum olmuştur. Evlatlığın evlat edinen kişi üstünde mirasçısı olma hakkı bulunmaktaydı. Osmanlı toplumunda evlatlık kurumunun yanında *ahretlik* adı altında vazifeli olarak aileye dâhil edilen ve hiçbir hakkı olmayan çocuklar da bulunmaktaydı.³⁸⁹ Bu şekilde kimsesiz ve yoksul çocuklar evlat edinme *tebenni* ya da vazifeli olarak aile halkına dâhil edilir ve istihdamı sağlanırdı.

Osmanlı Devleti'nde koruyucu aile konumundaki “ıcar-ı sağır” uygulamasında, varlıklı aileler, durumu iyi olmayan aile ile anlaşarak çocuklarını kendilerine hizmet etme karşılığında uygun bir ücretle kiralamış ve bunu Kadı Efendi'nin izniyle de tescil ettirmiştir. Bu şekilde aileye dâhil edilen çocuklara *ahretlik*, *besleme*, *manevi evlat* gibi adlar verilmiştir.³⁹⁰

Elimizdeki 1825-1826 yılına ait Edirne şer'iyeye sicili defterinde, 4 adet “ıcar-ı sağır” belgesi mevcut olmakla birlikte bunların diğer vakalara oranla küçümsenmeyecek derecede olduğunu görmekteyiz. Muhtemelen hizmet bedeli kısmında belirttiğimiz ve özellikle çalışma karşılığı olarak aldıkları eşya ve takıyı mahkemede tescil ettiren kadınlar da bu sistemle çalışmışlardır.

Belgelerden hareketle kimsesi olmayan ya da bakıma muhtaç olan ve çalışabilecek yaşta olduğu düşünülen çocukların bir şekilde istihdam edildiğini görmekteyiz. Belgelerde çocukların hizmet etmeleri için başkasının himayesine verilirken, bu durum “ıcar-ı sağır”, “isticar”, “ıcar olunması” şeklinde ifade edilmiştir. Devamında hizmet bedeli olarak kararlaştırılan meblâğın bir kısmının bakımına harcanmasına, geriye kalanın da çocuk rüşd çağına gelince kendisine teslim edilmesi şartı ortaya konulmuştur. Örneğin, Ada Nahiyesi'ne bağlı Ahur Karyesi'nden es-Seyyid Mustafa, kızı Aişe'nin vefat ettiğini ve bir mülkünün de olmadığını ortada kalan yedi yaşındaki torununun babasının da mefkur (sakat) olduğunu belirtmiştir. Kendisinin çocuğa nafaka ve terbiye verecek kudretinin olmadığını, Fatma adlı kadının Emine'yi ondan talep ettiğini belirtmiştir. Mahkemede “beher yevm” onar paraya, bunun beş kuruşunun kızın bakım ihtiyacına verilmesini, geriye kalan

³⁸⁹ İlber Ortaylı, *Osmanlı Toplumunda Aile*, İstanbul: Timaş Yayınları, , 2009, s. 156.

³⁹⁰ Abdurrahman Kurt, *Bursa Sicillerine Göre Osmanlı Ailesi (1839-1876)*, Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi, 1998, s. 80.

beş kuruşun da kız rüşd çağına gelince ona teslim edilmesi şartıyla çocuğu Fatma'ya kiralamayı kararlaştırmıştır.³⁹¹ 17 Şevval 1242 (14 Mayıs 1827) tarihli belgede Akmescid Mahallesi'nden Yusuf, sekiz yaşındaki kardeşi Mehmed Tahir'in mülkü ve başka velisi olmadığını, ona bakmaya gücünün de yetmediğini, kardeşinin nafaka ve bakıma muhtaç olduğunu belirtmiştir. Mahkemede kardeşini her ay beşer kuruş bedel karşılığında Mehmed'e kiralanmasına, her beş kuruştan dördünün çocuğun bakımına harcanmasına geriye kalan bir kuruşun da Mehmed'in bunu biriktirip çocuk buluğ çağına gelince ona vermesini buyurmuştur.³⁹²

17 Safer 1242 (20 Eylül 1826) tarihli bir belgede "isticara" yaşı uymadığından bakımı için açılan bir dava kaydına rastlamaktayız. Fatma dört yaşında olan Mahmud'un kiralanmaya yaşı uygun olmadığını, babasının kayıp olduğunu ve velisinin de bulunmadığını, çocuğun dört yıl önce emzirme ve bakımının sağlanması için üvey dedesi tarafından kendisine teslim edildiğini söylemektedir. Devamında mahkemenin, çocuğun babası Rıdvan tarafından kendisine her ay sekizer kuruş verilmesini kararlaştırdığını, ancak paranın sadece bir miktarını alabildiğini geriye kalan parayı Rıdvan'dan halen talep ettiğini belirtmiştir. Sonunda Rıdvan'la anlaşmaya varılır ve Mahmud'un aylık sekiz kuruş karşılığında Fatma'da kalmasına karar verilmiştir.³⁹³

Defterde hiçbir yakını olmayan çocuklara dair iki belge mevcuttur. Burada gayr-i Müslim çocukların İslam'a girdikten sonra Müslüman birinin hizmetine verildiği görülmektedir. 24 Zilkade 1242 (19 Haziran 1827) tarihli belgede, Daye Hatun Mahallesi'nde velisi olmayan on yaşındaki çocuk Müslüman olduktan sonra Mehmed Sadık adını almıştır. Hasan Ağa kimsesi olmayan Mehmed'i kendisine kiralanmasını istemiş, mahkemede her ay on kuruş ücret karşılığında bu durumu onaylamıştır. On kuruştan sekizinin çocuğun nafaka ve kisvesine harcanmasını, geriye kalan iki kuruşun da Hasan'ın bunu biriktirip çocuk kendi başının çaresine bakma yaşına gelince ona teslim etmesine karar vermiştir.³⁹⁴ 6 Şevval 1242 (3 Mayıs 1827) tarihli belgede ise Hatice Hatun Mahallesi'nden Yüncü Hâmza ve boşandığı eşi

---

³⁹¹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 62-2/2.

³⁹² Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 68-1/2.

³⁹³ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 14-2/4.

³⁹⁴ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 75-2/2.

Emine Hatun öldükten sonra terekelerine yansıyan bir mal varlıkları olmadığı gibi, kimsesiz kalan hakire (küçük) Aişe dışında varisleri de yoktur. Mahkeme her sene otuzar kuruştan on beş kuruşun Aişe'nin bakımına harcanmasına, geri kalan on beşinin de biriktirilip kız reşid olunca ona verilmesi karşılığında Aişe'yi, Edirne'de şifahane hamamcısı olan Habibe Hatun'nun hizmetine vermiştir.³⁹⁵

Bazı belgelerde çocuk reşid olunca çalışma karşılığını aldığı görülmektedir. Kebe Yayı Mahallesi'nden reşid olan Fatma, 5 sene Haffaf el-Hâc Mehmed'in evinde çalışarak hizmetinin karşılığını toplam yüz on üç kuruş kıymetinde eşya ve yetmiş kuruş da nakit parayı Mehmed'den aldığı mahkemede resmileştirmiştir.³⁹⁶ Bir başka belgede Gülbahar Mahallesi'nden reşid olan Fatma Aişe Hatun'a beş sene hizmet ettiğini ve bunun karşılığında Aişe Hatun'un ona her yıl elbise diktiğini ve bunu hizmet ücreti nafakasına karşılık aldığını belirtmiştir.³⁹⁷

2.2.3.2.7. Buluğ ve Rüşd Çağı

Buluğ çağı, kişinin olgunluk çağına ermesini ifade eden bir terimdir. Kişinin tam ehliyetli sayılması için buluğ çağına, fikri ve akli olgunluğu kazanmış olarak geçmesi gerekliydi. Eğer bu şartları karşılamıyorsa kişi, hukuki işlemlerde eksik ehliyetli olarak görülmeye devam ederdi. Ayrıca akli olgunluğa erişmiş kişinin dini, mali ve cezai ehliyeti tam sayılmıştır.³⁹⁸

Rüşd çağı ise kişinin buluğ çağına ulaşmasından sonra başlamaktaydı. Buluğ çağından farkı da rüşd çağındaki kişi, mülkünü idare etme ve koruma konusunda fikri ve akli olgunluğa ulaşmaya başladığı kabul görülmüş olmasıydı. Ayrıca rüşd çağı yaşı tam olarak belli olmamakla birlikte tedbiren yirmi beş yaşına ulaşmadan ona ait mülk kendisine verilmezdi.³⁹⁹

İncelediğimiz kadı sicilinde buluğ ve rüşd çağıyla ilgili 6 adet belge bulunmaktadır. Bunlardan 25 Zilhicce 1241 (31 Temmuz 1826) tarihli belgede Camiî İbrahim Mahallesi'nden “buluğa tekmili olan” (olgun) ve bunu huzur-ı

³⁹⁵ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 67-1/3.

³⁹⁶ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 70-1/2.

³⁹⁷ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 76-1/2.

³⁹⁸ Aydın, *Türk Hukuk*, s. 219.

³⁹⁹ Aydın, *Türk Hukuk*, s. 219.

şer‘de itiraf eden Aişe Hatun, eşi Mehmed ile anlaşamadıklarını ve boşanmak istediğini belirtmiştir. Aişe Hatun, Mehmed’in zimmetinde yüz kırk kuruş mehr-i müeccelini boşanma bedeli olarak bırakmıştır. Bıraktığı yüz otuz beş kuruş kıymetindeki eşya “bir basma entari, bir şalvar, bir libabe, bir çift altın küpe, dört adet yastık ve iki adet izlavi”dir. Devamında "üzerine meuneti süknası dahi kendi üzerine olmak üzere” şeklinde Mehmed’ten boşanmıştır.⁴⁰⁰ Bir başka belgede de Darüssaade Mahallesi’nden İbrahim Elbeşe “huzur-ı şer‘de buluğu mukarrer olup, tahminen iki dönüm bahçesini” şeklindeki ifadeyle Fatma’ya kırk kuruşa satmıştır.⁴⁰¹

İcar-ı sağır uygulamasında yoksul ve kimsesiz çocuklar bir kimsenin hizmetine verilirken, çocuğun bakımının karşılanması ve rüşd çağına gelince ona küçük bir ücret verilmesi şartı konulmuştur. Örneğin, Yusuf mahkemeye başvurup sekiz yaşındaki kardeşininin bir mülkü ve ona bakmaya kudretinin olmadığını söylemiştir. Mahkeme aylık beşer kuruştan dördünün çocuğun bakımına, kalan bir kuruşun da biriktirilip çocuk “hin-i buluğuna” gelince ona verilmesi koşuluyla çocuğu Mehmed adlı kişinin hizmetine vermiştir.⁴⁰²

Bazı belgelerde rüşd çağına gelenler, ücretlerini aldıklarını mahkemede resmi hale getirmişlerdir. Örneğin, belgede Fatma’nın “buluğa tekml ve buluğa taahhüt” şeklinde reşid olduğu belirtilmiş. Fatma beş sene Haffaf el-Hac Mehmed’in evinde hizmet ettiğini bunun karşılığında da yüz on üç kuruşluk eşya ve yetmiş kuruş da nakit parayı çalışma bedeli karşılığında aldığını tescil ettirmiştir.⁴⁰³

---

⁴⁰⁰ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 7-2/2.

⁴⁰¹ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 53-1/1.

⁴⁰² Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826), s. 68-1/2.

⁴⁰³ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 70-1/2.

2.2.3.2.8. Mahalleden İhraç

Osmanlı şehirleri, birbirilerini tanıyan ve birbirilerine kefil olan kişilerin birlikte yaşadığı ortak alanın bütünü olmuştur. Buradaki insanlar hem kent merkezini, hem de bir yönetim birimini meydana getirmişlerdir.⁴⁰⁴

Mahalle sakinleri, namus ve ahlâk dışı davranışlarla kendilerini rahatsız eden veya da varlıklarından rahatsız oldukları kişileri mahalleden ihraç etme hakkına sahiplerdi. Zira kanuna göre bir mahalede oturanlar, burada gerçekleşen bir olayın çözülmesinde fail belirlenmemiş ise ortaya çıkan zararı temin etmeye sorumlu tutulmuşlardı.⁴⁰⁵

İnceledimiz Edirne iline ait kadı sicilinde, mahalleden ihraçla ilgili 2 adet dava kaydı mevcuttur. Genellikle davacı olanlar mahallenin ileri gelenleri imam, bölükbaşı, berber v.s. gibi kişiler olmuştur. Ayrıca şikâyetçilerin sayısının da bir hayli fazla olduğunu görmekteyiz. Bu durum, mahalleden birinin ihraç edilmesinde şahitlerin sayısının fazla olmasının belirli rol oynadığını göstermektedir. Örneğin, Evliya Kasım Paşa Mahallesi'nden İmam Mehmed Efendi, Seyyid Mehmed, Mehmed, Ebubekir, Ali, Seyyid Halil ve Mehmed Sadık “nâm kimesneler, mahallelerinden olan Fatmatüz-zehra'yı kendi halinde arz-ı muradıyla müfide olmadığını” ve defalarca onu tenbiye (uyarma) ettiklerini belirterek mahalleden ihraç edilmesini istemişlerdir. Mahkeme de beş gün içinde ihracın gerçekleşmesine karar vermiştir.⁴⁰⁶

İhraç kararıyla ilgili diğer belge ise mahalleden ihraç edilmeleri istenen bir karı-koca hakkındadır. Mahkemede Umur Bey Mahallesi'nden Bölükbaşı Ahmed, el-Hâc Veli Efendi, Muhbir Süleyman, Berber Süleyman, İsmail ve Süleyman adlı kişiler evli olan Abdi ve Aişe çiftini, onların *elfaz-ı gayza* yani kin ve öfkeli sözler sarf ettiklerini ve bir türlü tenbiye olunmadıklarını belirtip, ihraç edilmesini talep etmişlerdir. Mahkeme de bu eşlere ihraç cazasını uygun görmüştür.⁴⁰⁷

---

⁴⁰⁴ Özer Ergenç, “Osmanlı Şehrindeki Mahallenin İşlev ve Nitelikleri Üzerine”, *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, S. 4, (1984), s. 78.

⁴⁰⁵ Ergenç, *Osmanlı Şehrindeki*, s. 75. Bkz. Namahren olan kadının mahalleden ihracı. Fatih Küçük, *14 Numaralı Konya Şer'iyye Sicili (1080-1081/1669-1670), Değerlendirme ve Transkripsiyon* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2013, s. 189.

⁴⁰⁶ Edirne Şer'iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 14-1/1.

⁴⁰⁷ Edirne Şer'iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 14-2/3.

2.2.3.2.9. Hayvanların Verdiği Zararlar

Hayvanların verdiği zararlara verilen ceza, hayvan sahibinin olayda bulunma durumuna göre şekillenmiştir. Eğer hayvan sahibi kasten olaya sebep olmuşsa bundan doğacak olan zararı karşılamak zorunda kalmıştır. Bu durumda olaya sebep olan hayvanın itilaf edilmesi söz konusu olmuştur. Ancak bu esnada üzerinde binicisi olması, hayvanın ısırması, çiğnemesi gibi eylemlerinden binici sorumlu tutulup itilaf uygulanmamıştır. Olayda sahibi bilinçli bir şekilde saldırıya göz yummuşsa, hayvanın verdiği zararları karşılamak zorundaydı. Şâyet zararlı hayvanın sebep olduğu vakada sahibi bilinçli bir şekilde olayda bulunmamışsa hayvan itilaf edilirdi. Ancak bu konuda hayvanların itilafları hukuka aykırı olduğu da belirtilmiştir.⁴⁰⁸

İncelediğimiz kadı sicilinde hayvanların sebep olduğu 2 adet dava kaydı yer almaktadır. Her iki davada da hayvan sahibi olaya sebep olmuştur. Ancak bir davada zararın hayvanın sahibi tarafından karşılanması belirtilmiş, diğer davada ise olay ispatlanamayınca hayvan sahibi sadece tembih edilmiştir. 25 Zilhicce 1241 (31 Temmuz 1826) tarihli dava kaydında Zen Firuz Mahallesi'nden Fatma, vekili aracılığıyla Seyyid İsmail'in talika (at arabası) bargirine değnekle vurduğunu ve bu esnada at talikayla birlikte sağır kızının üzerinden geçip küçük kızın bir ayağının kırılmasına, bir ayağının da çıkmasına sebep olduğunu söylemiştir. Fatma İsmail'i dava etmiş ancak "Müslimin vasıtasıyla, doksan kuruş bedeli sulhla" kızın annesine verilmesi kararıyla mahkeme sonuca bağlanmıştır.⁴⁰⁹ Diğer dava da ise saldırgan bir ineğin sebep olduğu olay geçmektedir. Üsküdar Nahiyesi'ne bağlı Sulün Karyesi'nden Hüseyin, aynı köyden olan Halil'in ineğinin nisvan (kadın) taifesine karşı saldırgan olduğunu ve bunu daha önce de şikâyet ettiklerini ancak Halil'in ineği köyden göndermediğini, ineğin hamile eşine saldırdığını ve eşinin bu yüzden düşük yaptığını belirtip şikâyetçi olmuştur. Halil ise bu durumu inkâr etmiş ve olay ispatlanamayınca dava, Halil'e "taklif-i şer' olunduğu" şeklinde sonuca varmıştır.⁴¹⁰

---

⁴⁰⁸ Halil Cin ve Ahmed Akgündüz, *Türk Hukuk Tarihi*, C. 2, Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları, 1989, s. 203.

⁴⁰⁹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 9-2/3.

⁴¹⁰ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 33-1/4.

2.2.3.2.10. Ölüm Keşfi

Kadı sicillerinde ölen kimsenin ölümünün gerçekleştiğine dair keşif ve tahrir işlemlerinin kayıt edilip, bir şekilde bu durumun resmileştiğini görmekteyiz.⁴¹¹

İncelediğimiz defterde ölüm keşfiyle ilgili 2 adet belge bulunmaktadır. 8 Şaban 1242 (7 Mart 1827) tarihli belgede, Mirahur Ayas Bey Mahallesi'nden Zeliha'nın kocası Mehmed "on ay önce Anadolu'da Çeşme Yakası nâm kapuda ecel-i saadetiyle" ölmüştür. Ahmed ve Hüseyin adlı kişiler fevte (ölüm) şahit olduklarını ve cenaze defninde hazır bulduklarına dair mahkemede ifade vermiştir. Zeliha'nın da yer aldığı mahkemede bu kişinin ölmüş olduğu haberi onaylanmış ve resmileştirilmiştir.⁴¹²

Ölüm keşfine dair bir diğer belge ise 13 Şevval 1242 (10 Mayıs 1827) tarihli nikâhın kıyılması isteğinin yer aldığı kayıttır. Daye Hatun Mahallesi imamına gönderilen bu belgede, Ümmügülsüm'ün kocası Selim'in bir yıl önce Donanma-yı Hümayun sefineleriyle Mora seferinde şehit olduğu haberi, Rusçuk Kasabası ahalisinden Süleyman mahkemeye haber vermiştir. Aynı zamanda buna şahitlik de etmiş, bu haberi Ümmügülsüm de onaylamıştır. Yazının devamında ise kadı adı geçen mahalle imamından, Ümmügülsüm'e talip olan Yüncü Ali ile Ümmügülsüm'ün nikâhlarını kıymasını istemiştir.⁴¹³

2.2.3.2.11. Vesayet / Vasi

Aklını yitirmiş, kârla zararı ayırt edemeyecek kadar küçük, yaşlılıktan hatırlama zorluğu olanlar ve mülkünü harcayıp gereksiz israf edenler gibi hallere sahip olanlara, mal varlıklarını kullanma yetkisi durumları düzelmedikçe verilmezdi. Zira İslâm fıkıhına göre bu hallere sahip olanlar mağdur olacağından, bunlara tasarruf hakkı verilmesi yasaklanmıştır. İslâm hukuku bu gibi kişilerin barınma, yiyecek, giyim ve bakım ihtiyaçlarının giderilmesi, mülklerinin korunup uygun şartlarda tasarruf edilmesi hakkını

---

⁴¹¹Örnekler için bkz. Mehmed Ali Güven, *33 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicili (Değerlendirme ve Transkripsiyon)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2001, s. 321. Küçük, *14 Numaralı Konya Şer'iyeye*, s. 33.

⁴¹² Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 52-2/2.

⁴¹³ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 63-2/1.

babalarına, babalarının vasilerine, velilerinin vasilerine ve hâkimlere, hâkimler yoksa Müslümanlara bırakmayı öngürmüştür.⁴¹⁴

İncelediğimiz kadı sicilinde vasi bahsinin geçtiği 7 adet dava kaydı bulunmaktadır. Belgelerde çoğunlukla yetim ve aklını yitirenlerin vasisi yer alırken, sosyal hayatta vasi olma rolünün önemli olduğu görülmektedir. Örneğin, Çöke Nahiyesi'ne bağlı Muhiddin Baba Tekkesi'nin bulunduğu köyde, Bıtın Baron öküz otlatırken Seyyid Mustafa Baba tarafından darp edilmiş ve bundan dolayı ölmüştür. Bunun üzerine Baron'un kardeşi Burgo adlı Haham, mahkemeye başvurup ölen kardeşinin çocuklarına vasi olduğunu ve bu çocukların nafaka parası için Mustafa'dan davacı olduğunu belirtip mahkeme sonucu iki yüz elli kuruş almıştır.⁴¹⁵ Bir diğer belgede, Güreşçine Bahçeleri'nde vakıf çiftliği sahibi olan yetimlerin vasisi Fatma Hatun, bu mülkleri idare etmekte ve mahkemeye eşi aracılığıyla buradaki han, buzhane ve bahçedeki kiracılardan alacağı için davacı olmuştur.⁴¹⁶

Belgelerde mülklerini tasarruf edemeyecek kadar küçük olanların vasileri olduğu ve bu vasilerin onlardan habersiz ya da gereklilikten mülklerini sattığı da görülmektedir. Örneğin, Ebustol ve kız kardeşleri Oyina ve Katina adlı kişiler mahkeme gününden on üç sene önce ölmüş olan babalarına ait evin, Birasko tarafından zapt edildiği konusunda davacı olmuşlardır. Birasko cevabında, bu kardeşlerin vasisi olan halalarının bunların nafakası için evi müzayedeye başkasına sattığını ve sonra da kendisinin bu evi satın aldığını söylemiştir.⁴¹⁷ Bir başka belgede Habibe on dört yıl önce ölen babasından kalan evin kendisi, kardeşi Miho ve annesi Dormina'ya kaldığını, ancak Ali adlı kişinin bunu zapt ettiği konusunda davacı olmuştur. Ali mahkemede Dormina'nın kendi çocuklarının vasisi olduğunu ve bu evi onların nafakası için Ahmet'e sattığını, kendisinin de evi Ahmed'ten satın aldığını söylemiştir.⁴¹⁸

Belgelerde aklını yitiren iki kişinin vasisi yer almaktadır. Yelli Burgoz'da misafiren olarak kalan Kara Hasan'a aklı yerine gelinceye kadar vasi tayin edilmiş ve Hasan'ın eşyaları telef olacağından müzayedeye usulüyle satılmıştır.

---

⁴¹⁴ Rıfat Özdemir, "Tokat'ta Ailenin Sosyo-Ekonomik Yapısı (1771-1810)", *Bellekten*, C. LIV, S. 211 (1990), s. 1033.

⁴¹⁵ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 8-1/3.

⁴¹⁶ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 4-2/4.

⁴¹⁷ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 10-2/2.

⁴¹⁸ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 60-2/2.

Diğer belgede Bezzaz Mayor adlı Yahudi, aklını yitiren ve mahzende olan kişiye verdiği borç için davacı olmuştur. Mayor alacağını aklını yitiren kişinin vasisinden talep etmektedir. Ortada bir borcun olduğu ispatlandıktan sonra aklını yitirenin eşya ve mülkleri satılmış ve borç ödenmiştir.⁴¹⁹

2.2.3.2.12. Kundaklama Davaları

Elimizdeki kadı sicilinde kundaklama ile ilgili 2 belge mevcuttur. 19 Receb 1242 (16 Şubat 1827) tarihli belgede, Çöke Nahiyesi'ne bağlı Hacılar Karyesi'nden Gorki zımmi aynı köyden Baron'u dava etmiş, evinin yakınında bulunan samanhanesinin Baron tarafından beş gün önce Pazartesi günü saat beşte yakıldığını söylemiştir. Baron bu durumu inkâr etmiş ve dava ispatnamayınca suçlu kişi de belirlenememiştir.⁴²⁰ Kundaklama ile ilgili diğer 25 Rebiülevvel 1242 (27 Ekim 1826) tarihli belge de ise Saraca Mahallesi'nden Mehmed Selim Boluca Karyesi'nden Danço zımmiden şikâyetçi olmuştur. Danço, temlik ettiği Çömlekçi Karyesi'nde bulunan Mehmed'in çiftliğindeki samanhaneye ve ahırını mahkeme gününden on üç gün evvel ateşe vermiştir. Ancak Mehmed bu durumu ispatlayamadığı için Danço suçlu bulunamamıştır.⁴²¹

2.2.3.3. SUÇLAR

2.2.3.3.1. Sirkat (Hırsızlık)

Hırsızlık Suçu, bir kişinin gizlice bir başkasına ait malını almasıdır. *Had cezasının* verilmesi gereken hırsızlık suçunun ispat edilmesi için iki şahidin şahitliği ve suçlunun da bu durumu kabul etmesi gerekli görülmüştür. Bu unsurlardan birinin eksik olması halinde suçluya *ta'zir cezası* uygulanmıştır. İspat edilen hırsızlığın cezası (*hadd-i sirkat*) iki türlü olmuştur. Birincisi, eğer çalınan mal olduğu gibi duruyorsa iadesi istenir, olduğu gibi durmuyorsa mal tazmin ettirilmezdi. İkinci ceza da el kesme (*kat-ı yed*) cezasıdır. Burada ilk hırsızlıkta hırsızın sağ eli bilekten, ikinci kez yaptıysa sol ayağı topuktan kesilmesi, üçüncü kez hırsızlık yapmışsa tövbe edinceye kadar hapsedilmesi

⁴¹⁹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 34-1/1.

⁴²⁰ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 47-1/2.

⁴²¹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 19-2/2.

öngörülmüştür. Bu cezaların, şer‘iyye sicillerindeki karar örneklerinden hareketle uygulandığı görülmüştür.⁴²²

Elimizdeki Edirne’ye ait kadı sicilinde 7 adet hırsızlık vakası bulunmaktadır. Bu davalarda olay ispatlanamadığı için suçlu olarak dava edilen kişiye ceza da verilmemiştir. Dava kayıtlarından hareketle çalınan eşyaların genellikle kıymetli oldukları görülmektedir. Örneğin, 19 Zilhicce 1241 (25 Temmuz 1826) tarihli belgede, Üsküdar Nahiyesi’ne bağlı Kızacıklı Karyesi’nden Kırca ve Esteban zımmiler, gece evlerine giren hırsızın Diço zımminin olabileceği konusunda davacı olmuşlardır. Diço’nun Esteban’a ait “bir çift sim kuşak, bir çift bilezik, bir çift sim gerdanlık, bir sim sarkıtma, iki sim heyceman, kırk kuruş miktarı para ve Kırca zimmiye ait de sekiz kuruş dizilmiş evkaf parasını” çaldığını belirtmişlerdir. Ancak bu durumu ispatlayamadıkları için olay aydınlanamamıştır.⁴²³ Bir diğer belgede ise Musi adlı Yahudi mahkeme gününden on dört gün önce gittiği Azadlı Karyesi’nde, gece misafir olarak kaldığı Küçük Estako zımminin evinde, “iki yüz yirmi üç kuruş kıymetinde iki bargirinin Kıptiyan taifesinden Hüseyin ile Süleyman tarafından çalındığını” söylemiştir. Ancak bu durumu ispatlayamadığı için şüpheliler suçlu bulunmamıştır.⁴²⁴

Hırsızlık davalarında komşusundan şüphelenip davacı olanlar da olmuştur. Örneğin, Gülbahar Mahallesi’nden Derviş Murad, komşusu Hüseyin’in mahkeme gününden yedi gün önce Perşembe günü evine girdiğini söylemektedir. Evindeki eşyasından “bir basma zen entarisi, bir salta-marka, bir şalvar, bir top dağlı bezi, üç gömlek, bir çift altun küpe, bir altun yüzük, bir armudiyye altununu ve iki adet münakkaş havlusunun” çalındığına dair dava açmış, ancak olayı ispatlayamamıştır.⁴²⁵

Hırsızlık davalarında genellikle olay ispatlanamamış, bu konudaki küçük deliller de yeterli bulunmamıştır. 17 Zilhicce 1241 (23 Temmuz 1826) tarihli belgede Kostandi zımmi, “Kefes Kapsu civarındaki firun derununda, Firuncu Kostandi ile suda güreş yaptığı esnada bir muşamma içinde doksan üç kuruşluk

---

⁴²² Cin ve Akgündüz, *Türk Hukuk*, C. 1, ss. 268-269. Ta‘zir (azarlama), hadd (şer‘iatta verilen ceza). “Ta‘zir-Had”, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2016.

⁴²³ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 5-1/4.

⁴²⁴ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 35-2/4.

⁴²⁵ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 21-2/2.

kıymetinde ecnas altınının” kayıp olduğunu ve adı geçen muşammayı da Firuncu Kostandi’nin elinde bulunduğunu söylemiştir. Ancak bu delil hırsızın kim olduğunu ispatlamaya yeterli olmamıştır.⁴²⁶

Davalar arasında olayın gerçekleştiği yerin hamam ve dükkân gibi halka açık yerlerde yaşandığını da görmekteyiz. 23 Rebiülâhir 1242 (24 Kasım 1826) tarihli belgede Hazinedar Sinan Bey Mahallesi’nden el-Hâc Ahmed on iki gün önce gittiği Oğlanlı Hamamı’nda, akçe kise Medine altunu ve ufak para olarak elli dört kuruşunun Ahmed tarafından gasp edildiğini söylemiş, ancak bu durumu ispatlayamamıştır.⁴²⁷ Bir diğer belgede Bazarcık Kazası’na bağlı Beşdere Karyesi’nden bozacı taifesinden Yorgi zımmi, mahkeme gününden üç gün önce Kutucu İsmail ve Kahveci Hüseyin’in, bozahane dükkânından bir çorap içinde yüz kırk kuruşluk akçesini gasp ettiğini şikâyet etmiş, olay ispatlanamadığından İsmail ve Hüseyin suçlu bulunmamıştır.⁴²⁸

2.2.3.3.2. Darp ve Cerh (Yaralama)

Yaralama eylemi kasten ve hatayla yapılan eylemler olarak iki kısma ayrılmıştır. Eğer olay kasten gerçekleşmiş ve bu suç kesinleşmiş ise suçluya *kıyas cezası* uygulanmıştır. Ancak bu kıyasın gerçekleşmesi, hem kolay hem de mümkün olmadığından, İslâm hukukçuları bu konu hususunda titiz çalışmalar yapmışlardır. Buna göre hem suçlu hem de mağdur arasında bir denklik olması gerekmektedir. Kıyasın uygulandığı esnada ortaya istenmeyen bir sonucun doğacağı durumlarda kıyas uygulanmazdı. Ayrıca mağdur, kıyasın yerine diyete razı olursa *diyet cezası* uygulanırdı. Genellikle yaralamaya dair cezaların diyet şeklinde verildiği varsayılmaktadır.⁴²⁹

İncelediğimiz kadı sicilinde darp ve cerh davalarına ait 11 adet belge bulunmaktadır. Dava kayıtlarında darp ve yaralama vakalarının bazıları çocuklar yüzünden çıkmıştır. Örneğin, Akmesicid Mahallesi’nden Agraşta Nasraniye, Bahçıvan Dosto’nun sekiz yaşındaki oğlunu dövmesiyle olay mahkemeye intikal etmiştir. Agraşta mahkemede, “oğlunu darp esnasında savunurken Dosto’nun onu darp ettiğini ve iki kemiğinin yerinden çıktığını”

⁴²⁶ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 8-1/5.

⁴²⁷ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 26-1/2.

⁴²⁸ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 29-1/2.

⁴²⁹ Aydın, *Türk Hukuk*, ss. 200-201.

belirtmiştir. Dosto ise çocuğa vurduğunu kabul edip ancak annesini darp etmediğini söylemiştir. Agraşta bunu ispatlayamadığı için mahkemede Dosto suçlu görülmemiştir.⁴³⁰ Diğer bir dava kaydında ise Saçlı Dede Mahallesi'nden Co zımmi, komşusu Vasir zımminin “küçük kızının kendi kızını darp ettiğini ve kendisinin de olaya müdahale esnasında, Vasir zımminin ona saldırıp nacak ile yaraladığını” söylemiştir. Mahkeme bu davada Vasir'in yirmi kuruş “bedel-i cerh” vermesini kararlaştırmıştır.⁴³¹

Darp ve cerh vakalarında, genelde mahkemede taraflar arasında anlaşmaya varılmasını sağlayan kişileri görmekteyiz. Bu ifadeler belgelerde “araya Müslimin vasıtat edup” ya da “gayr-i Müslimin vasıtat edup” ifadesiyle geçmektedir. Karaca Ahmed Mahallesi'nden Kosto zımmi, mahkeme gününden üç gün önce Mehmed Şakir ve oğlu tarafından darp edilip eli yaralanmıştır. Belgede “araya Müslimin vasıtasıyla Kosto'ya otuz kuruş bedel-i makbuz verilmesi” şeklinde mahkeme karara varmıştır.⁴³² Bir başka davada ise Üsküdar Nahiyesi'ne bağlı Eskici Karyesi'nden Niçon zımmi, Nacar zımminin onu balta ile darp ve cerh ettiğini söylemiştir. Nacar zımmi cerhi doğrulayıp fakat darbı inkâr eder ve araya Müslimin vasıtasıyla yirmi kuruş bedel ödenmesine karar verilmiştir.⁴³³

Defterdeki cerh yani yaralama davalarında, darp ve yaralama eylemini gerçekleştiren kişiler arasında kadınlar da yer almıştır. Ayrıca bu belgeden hareketle, mahkemede doktor teşhisinin de kullanıldığı görülmektedir. Umur Bey Mahallesi'nden Hatice, Zeyneb Hatun'un mahkemeden üç gün önce annesi Elife'yi başından “darp ve cerh” ettiği konusunda davacı olmuştur. Bu darp yüzünden annesinin yatağa düştüğünü ve bu durumu mahkemede şahitlerce de desteklemiştir. Bunun üzerine mahkeme mağdurun durumu hakkında bilgi veren cerraha on kuruş, yaralıya da iyileşinceye kadar masrafları için günlük kırk para nafaka ödenmesini kararlaştırmıştır.⁴³⁴

Darp ve yaralanma vakalarının bir kısmının da tarla ve hayvanlar yüzünden çıkan kavgalardan dolayı olduğu görülmektedir. Örneğin, Çöke

---

⁴³⁰ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 25-1/1.

⁴³¹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 33-1/3.

⁴³² Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 8-1/1.

⁴³³ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 6-2/1.

⁴³⁴ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 50-2/1.

Nahiyesi'ne bağı Gayber Karyesi'nin imamı Molla Ali, mahkeme gününden bir sene önce tarla yüzünden çıkan kavgada, Çoban Mustafa'nın onu *saçma* (bir tür tabanca) ile yaraladığını ve sonra iyileştiğini söyleyip Mustafa'dan davacı olmuştur. Mahkemede Mustafa'ya bir senet verilmesi üstüne karara varmıştır.⁴³⁵ Bir diğer dava kaydında ise Havas Mahmud Paşa Kazası'na bağı Osmanlı Karyesi'nden Kara Hüseyin, Bostan bekçisi Hasan Bey'in öküzünün bağlarına girdiğini ve sol ayağının bu olay sonucunda saçma ile “darp ve cerh” edildiğini söylemiştir. Dava devamında ise, araya Müslimin aracı olmuş ve yüz yirmi kuruş bedel ile mahkeme sonuca varmıştır.⁴³⁶ Başka bir davada, Çöke Nahiyesi'ne bağı Benefşe Sofiler Karyesi'nden Haviri zımmi, tarlada öküzün otlatılması üzerine çıkan anlaşmazlıkta, Yorgi ve oğlu tarafından darp edilmiştir.⁴³⁷

Yaralama vakalarında mahkemenin, genellikle yaralanma durumunun ağır ya da hafifliğine göre bir ücret bedeli belirlediğini görmekteyiz. Ayrıca bazı vakalarda olayın gerçekleştiği tarih, gün ve zaman da tam olarak verilmiştir. Örneğin, Muradiyye Mahallesi'nden Mehmed Sadık'ın yaralanması davasında, Mehmed Sadık'ın annesi Azize Hatun, mahkeme gününden otuz sekiz gün önce Niğbolu Kazası'na bağı Aksümbül Karyesi'nde, çeşme başında Cumartesi günü saat yedi'de, Mehmed Akif'in tüfenk kurşunuyla oğlu Mehmed'in sol ayağını darp ve cerh ettiğini söylemiştir. Şahitlerce de desteklenen davada, mahkeme yaralı için yüz elli kuruş bedel verilmesini kararlaştırmıştır.⁴³⁸

Belgelerin içinde eşler arasında gerçekleşen darp vakalarına da rastlamaktayız. Korina bint-i Zafer nâm Nasraniye kocası Dülger Vasi'nin onu bazen darp ettiğini, bakımını karşılamadığını ve bazen de tartışıklarını söyleyip davacı olmuştur. Bunun üzerine mahkemede Korina'nın eşi “bir daha Korinayı darp etmeyeceğine ve başka bir yere giderse ona aylık yirmi kuruş nafaka” vereceğini söylemiş, Vasi'nin babası da mahkemede ona kefil olmuştur.⁴³⁹

⁴³⁵ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 48-2/3.

⁴³⁶ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 15-1/3.

⁴³⁷ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 69-2/2.

⁴³⁸ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 18-1/2.

⁴³⁹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 34-2/2.

2.2.3.3.3. Katl (Cinayet)

Geçmiş hukuk terimleri içerisinde cinayet tâbiri, birden fazla anlama gelmektedir. Burada hem insanın canına, hem de bedenine yönelik şer‘iatta yasak olan eylemlere cinayet denilmiştir. Ayrıca katli gerçekleştirilene *câni*, öldürülmüş olana da *mecniyyün* denilmiştir.⁴⁴⁰

Öldürme esnasında kişi bir alet kullanmış ise bu kasten yapılan bir eylem olarak kabul edilmiştir. Kasten öldürmede suçlunun suçu sabit görüldüğünde *kısas (öldürme)* cezası uygulanmıştır. Ancak *öldürülenin (maktûlin)* yakınlarından birisi kısıstan vazgeçip diyete, yani katilin para vermesine razı olabilir veyahut suçluyu karşılıksız affederse kısas uygulanmazdı.⁴⁴¹ Ayrıca öldürme eylemi yanlışlıkla olmuş ise diyet cezası uygulanması öngörülmezdi.⁴⁴²

Sicildeki katl vakaları toplam 7 adettir. Bunların içerisinde daha çok faili meçhul cinayet davaları yer almaktadır. Şer‘iyye sicillerinde, cinayet girişimlerinin ispatlanması durumunda ölüm cezaları dahi verildiği olmuştur.⁴⁴³ Ancak bizim incelediğimiz sicildeki cinayet davalarının çoğunda suç ispatlanamadığından, böyle bir cezanın verildiği bilgisi de geçmemektedir. Örneğin, 17 Zilhicce 1241 tarihli belgede, Hacı İbrahim Mahallesi’nden Rukiyye Hatun aynı mahalleden İbrahim’in, suikast girişimiyle kapısına dayandığı konusunda davacı olmuş, ancak ispat edemediğinden suçlu belirlenememiştir.⁴⁴⁴ Bir başka dava kaydında, Çoban Kasabası’na bağlı Alacuka Karyesi’nden Pavlo zımmi, mahkeme gününden yirmi bir gün önce perşembe gecesini saat dörtte Kıpti Mehmed’in “piştov kurşunuyla oğlu Petro’yu vurduğunu hem de darp ettiğini ve oğlunun bir gün içinde öldüğünü” söylemiştir. Ancak Pavlo bu durumu ispatlayamadığı için Mehmed suçlu bulunmamıştır.⁴⁴⁵

Cinayet vakalarına dair belgelerde genellikle darp ve yaralama sonucu ölümlerin gerçekleştiği görülmektedir. 17 Zilhicce 1241 (23 Temmuz 1826)

⁴⁴⁰ Cin ve Akgündüz, *Türk Hukuk*, C. 1, s. 271. İnsanın canına yönelik yapılanlara *katl* ya da *cinayet fi'n-nefs* denmekte olup, bedene yönelik yaralamaya da *cerh* ya da *cinayet fimâ dü'en-nefs* ismi verilmiştir. Cin ve Akgündüz, *Türk Hukuk*, C. 1, s. 271.

⁴⁴¹ Aydın, *Türk Hukuk*, ss. 197-198.

⁴⁴² Aydın, *Türk Hukuk*, s. 199.

⁴⁴³ Örnek için bkz. Güven, *33 Numaralı Konya Şer‘iyye*, ss. 224-225.

⁴⁴⁴ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 8-1/2.

⁴⁴⁵ Edirne Şer‘iyye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 24-2/4.

tarihli dava kaydında, Hatunili Kazası'na bağlı Fahye Karyesi'nden Burgo adlı haham, ölen kardeşi Baron zımminin “mahkeme gününden yirmi beş gün önce Çarşamba günü Muhiddin Baba Tekkesi'nin olduğu köyde öküzlerini otlatırken, Seyyid Mustafa Baba tarafından ağaç ile darp edildiğini ve kardeşinin bu darptan ötürü öldüğünü” söylemiştir. Ancak bu olay ispatlanmadığı için Mustafa suçlu bulunmamıştır.⁴⁴⁶ Bir başka belgede, Camiî Arda Kasabası'ndan Taşo zımmi, babasının mahkeme gününden on üç gün önce Köse Hamza Karyesi'nde geceleyin, Hadika-i Hassa ustalarından Mustafa Ağa tarafından kaburgalarından darp edildiğini ve bu darptan dolayı babasının bir hafta içinde öldüğünü” söylemiştir. Bu durumu ispatlayamadığı için mahkeme Mustafa'yı suçlu bulmamıştır.⁴⁴⁷

Bir diğer belgede, Fatma Hatun on altı yaşındaki torunu İbrahim'in, Hüseyin Ağa'nın yanında çalıştığını ve Hüseyin'in torununu Hersek'e gönderdiğini söylemiştir. Devamında torununun yolda at üstünden düşüp yaralandığını ve beş gün içerisinde öldüğünü belirtmiştir. Ancak mahkemede Hüseyin bu durumu inkâr etmiş ve Fatma Hatun da durumu ispatlayamadığından dava sonuçsuz kalmıştır.⁴⁴⁸

Elimizdeki kadı sicilinde katilin, maktulun ailesi ile *bedel-i sulh* olarak para karşılığında anlaşmaya vardığını görmekteyiz. Örneğin, Umur Bey Mahallesi'nden olan Raşina Nasraniye, Rum asıllı Milo tarafından bıçaklanarak öldürülmüştür. Milo zımmi Raşina'nın annesine yüz elli ve Raşina'nın kızına da yüz elli kuruş olmak üzere toplamda üç yüz kuruş ödemiş ve dava sonuca varmıştır.⁴⁴⁹

Cinayet davalarında olayın aydınlatılması için mahkemenin olay yerini incelemeye alıp durum tespiti soruşturması yaptırdığını görmekteyiz. 2 Şevval 1242 (29 Nisan 1827) tarihli belgede, “zıkr-i âtî husus-ı mahlinde keşf” şeklinde katib-i şer'iat Mehmed Said, Manastır Nahiyesi'ne bağlı Burgos Karyesi'ne gidip olayı incelemesi için görevlendirilmiştir. Kâtip Bakkal

---

⁴⁴⁶ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 8-1/3.

⁴⁴⁷ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 29-2/3. Hadika-i Hassa Edirne'de “Yeni Sarayın dinlenme ve avlanma alanıydı”. Mehmed Ağırman, “Edirne'de Sultanların Av Bahçesi: Hadika-i Hassa”, *Acta Turcica Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi*, S. 1 (2009), s. 73.

⁴⁴⁸ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 39-1/2.

⁴⁴⁹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 59-2/2.

Aştırayd zımminin ölümüyle ilgili hem Burgos hem de bu köye bir buçuk saatlik uzaklıktaki Saralিয়েgi Karyesi ahalilerinden Müslim ve gayr-i Müslimleri sorguya çekmiştir. Verilen bilgilere göre, Aştırayd zımmi Hoca Karyesi'nde birkaç nefer ile müsabaka esnasında Pani zımminin attığı bir taş ile yaralanmıştır. Ardından bir gece bu köyde kalmış, iki gece de başka bir köyde kaldıktan sonra Burgos Karyesi'ne gelmiş ve burada ölmüştür. Kâtip, bu soruşturmanın ardından ölenin varisi olmadığından az miktarda olan eşyasını satıp, üzerindeki bir miktar parasını da kaydedip mahkemede yaptıklarını anlatmıştır. Mahkeme bu davada da kimseyi suçlu bulmamıştır.⁴⁵⁰

İncelemeye aldığımız 341 nolu Edirne kadı sicilinde, mahkemede doğruyu söylemeleri için kişilere yemin ettirildiğini görmekteyiz. Örneğin, Ahi Çelebi Kazası'na bağlı Mıskal Karyesi'nden Hüseyin, aynı kazadan olan Mustafa ve Mehmed adlı kişilerin “babasını önce bıçakla yaraladıklarını ve sonra başına taşla vurup orada öldürdüklerini” söylemektedir. Ardından babasının üzerinde “bin beş yüz kuruş nakit akçe, otuz kuruş, seksen kuruş değerinde bir nacak ve yüz yirmi kuruş kıymetinde bir tüfengi” aldıklarını, bunu geri vermelerini ve babasını öldürdükleri için yargılanmalarını istemektedir. Mahkeme, Mustafa ve Mehmed'e yemin ettirmiş fakat ortada bir delil olmadığı için bunlar suçlu bulunmamıştır.⁴⁵¹

2.2.3.3.4. Fi'l-i Şen (Tecavüz)

Fi'l-i şen ırza geçme fiiline⁴⁵² denilmektedir. Irza geçme fiili, İslâm hukukunda zina suçu içinde görülmüş, zinaya verilen cezanın ırza geçme suçunda da kullanıldığı varsayılmıştır.⁴⁵³

Sultan II. Bayezid kanunnamesinde “ırza geçme suçunu işleyen tenasül uzvunun kesilmesi cezası” verilmesi öngörülmüştür. Kanuni ve Yavuz Selim'in kanunnamelerinde erkeğin cinsel organının kesilmesi yer almasına rağmen uygulamada bu tür bir örneğe rastlanılmamıştır. Hanefi Mezhebi'nde

⁴⁵⁰ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 61-2/3.

⁴⁵¹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 5-1/1.

⁴⁵² Belkis Konan, “Osmanlı Hukukunda Tecavüz Suçu”, *Ankara Üniversitesi Dergiler Veritabanı*, S. 29 (2011), s. 164.

⁴⁵³ Konan, “Osmanlı Hukukunda”, s. 155. Aynı zamanda fahşâ / fahişe gibi kelimeler de zinayı ifade etmek için kullanılmıştır. Bkz. Hüseyin Esen, “Zina”, *DİA*, C. 44, İstanbul: TDV, 2013, s. 440.

İslâm hukukundan farklı olarak zina suçu gibi suçlarda daha çok para cezası verilmiştir.⁴⁵⁴

İncelediğimiz kadı sicilinde tecavüzle ilgili yalnızca 2 adet dava kaydı bulunmaktadır. Bu belgelerin birinde ırza geçme eylemi *fi'l-i şen* tâbiriyle verilmişken, diğer belgede ise *zina-ı duçar* tâbiri ırza geçme eyleminin yerine kullanılmıştır. Dava kayıtlarından anlaşıldığına göre, darp ve tecavüze uğrayan kadın hem durumu ispatlayamadığı için hem de araya giren kişiler vasıtasıyla tecavüzcüsünden alacağı para karşılığı anlaşmaya razı olmuştur. 24 Şaban 1242 (23 Mart 1827) tarihli belgede, Gömülçine Kazası'na bağlı Şancı Karyesi'nden Tayyibe Hatun, mahkeme gününden bir buçuk ay önce Cumartesi gecesini aynı köyden olan Ali'nin, eve girerek kendisine darp ve cerh edip, *fi'l-i şen* eylediğini söylemektedir. Ali ise bunu inkâr etmiştir. Belgenin devamında Tayyibe Hatun durumu ispatlayamadığını belirtir, “araya Müslimin vasıtasıyla yüz kuruş üzerine” şeklinde Ali ile anlaşmaya razı olmuştur.⁴⁵⁵

Tecavüz / zina suçunun verilmesinde aradan geçen zaman zarfının önemli bir etkisi olduğu görülmektedir. Örneğin, belgede Üsküdar Nahiyesi'ne bağlı Pehlivan Karyesi'nden İlina nâm Nasraniye, aynı köyden Daço zımminin “mahkeme gününden sekiz ay önce köyün deresinde kendisine rastladığını ve ona zina-ı duçar-ı izale” ettiğini söylemiştir. Ancak mahkeme zina suçlarının verilmesi süresinin en fazla bir ay olduğunu, bunu Daço zımmiye tenbiye dahi gerek olmadığını belirtip davayı kabul görmemiştir.⁴⁵⁶

2.2.3.3.5. Kazf (İftira) ve Şetm (Küfür)

“Kazf iffete iftira suçuna denilmekte” olup, geçmiş hukukta sövme ve iffete iftira şeklinde iki çeşidi bulunmaktaydı. Sövmeye *ta'zir cezası* verilirken, iffete iftira ve sövmeye *had cezası* verilmesi öngörülmüştür. Kazf suçuna verilen iki ceza şeklinden birincisi *seksen kırbaç*, diğeri ise *asli ceza* olmuştur. Yalnız bu cezaların uygulanması için iki şahidin durumu onaylaması ve

⁴⁵⁴ Konan, “Osmanlı Hukukunda”, ss. 158-159.

⁴⁵⁵ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 54-2/1.

⁴⁵⁶ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 46-2/3.

suçlunun da bir kere bile olsa suçu kabul etmesi gerekli görülmüştür. Ayrıca *had-i kazf* (iftira suçu)'ın uygulandığı şer'iyeye sicillerinde de görülmektedir.⁴⁵⁷

İncelediğimiz dava kayıtları arasında kazf ve sövme ile ilgili 4 adet belge bulunmaktadır. Edirne'nin bir buçuk yıllık mahkeme kaydı defterinde hakaret davalarının sadece 4 adet olması gerçekleşen hakaret olaylarının hepsinin mahkemeye taşınmadığını göstermektedir.

Belgelerde küfür tâbiri *şetım / şütum* şeklinde verilmiştir. Bunlardan şetım davası yalnızca 1 adet olup, hem şetım hem de *kazf* dava kaydı da 1 adettir. Diğer iki belge de kazf davalarına aittir. Şetım davasına ait belgede, Karaca Mahallesi'nden Emine Hatun vekili olan eşi vasıtasıyla, mahkemede iki şahidiyle de olayı destekleyip, komşusu Hafize Hatun'un ona küfür ve hakaret ettiğine dair davacı olmuştur. Hafize Hatun da mahkemede hem mahalle imamı hem de diğer önde gelen şahitleri vasıtasıyla durumu inkâr etmiştir. Şahitler Hafize'nin "kendi arzıyla mukayede ve sakin olup böyle birisi olmadığına" şahitlik etmişlerdir. Bu şekilde şetım davasında Hafize suçlu bulunmamıştır.⁴⁵⁸

Diğer şetım ve kazf davasında, Mevlana Fahreddin Mahallesi'nden Zeliha Hatun mahkeme günü, Hüseyin'in ona "fahiş, kahbe, kazf ve şetım" ettiği hususunda davacı olmuştur. Mahkemede aynı mahalleden Mehmed ile Ahmed'in bu duruma şahitlik etmeleriyle Hüseyin suçlu bulunmuş ve kendisine *ser-kazf* cezasının verilmesi kararlaştırılmıştır. Ancak araya Müslimin aracı olmuş ve Hafize ceza ücretini almaktan vazgeçmiştir.⁴⁵⁹

Kazfla ilgili belgelerde şiddet, darp ve gaspa dair vakaların da olduğu görülmektedir. Örneğin, 26 Cemaziyelevvel 1242 (26 Aralık 1826) tarihli belgede, Hoca Ömer Mahallesi'nden Malamani Nasraniye'nin komşusu Dülger Estefani zımmi, mahkeme gününden bir gün önce Malamani'ye keser ile saldırıp sol omuzunu ve başını darp etmiştir. Malamani Estefani'nin, kendisine "fahişü'l-fazıyla kazf ettiğini mucebi şer'den" gerekenin yapılmasını söylemiştir. Ancak bu durumu ispatlayamadığı için Estefani suçlu bulunmamıştır.⁴⁶⁰ Diğer dava kaydında ise Maruf Hoca Mahallesi'nden

---

⁴⁵⁷ Ahmed Akgündüz, *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri 1. Kitab Osmanlı Hukukuna Giriş ve Fatih Devri Kanunnameleri*, İstanbul: Osmanlı Vakfı Araştırmaları Yayınları, 2006, s. 110.

⁴⁵⁸ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 54-1/1.

⁴⁵⁹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 36-1/1.

⁴⁶⁰ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 35-2/2.

Encanır Nasraniye, damadı Yamandi zimmi tarafından eşyalarının gasp edildiğini ve Yamandi'nin ona kazf ettiği doğrultusunda davacı olmuştur. Encanır Nasraniye mahkemede, “iki gün önce Yamandi'nin, yüz elli kuruş kıymetinde elmas yüzük, yirmi beş guruş kıymetinde bir gezi don, on beş kuruş kıymetinde bir Bağdadi entari” ve daha birkaç parça eşyasını gasp edip aynı zamanda da ona kazf ettiğini belirtmiştir. Ancak Encanır bu suçlamalarını ispatlayamadığı için Yamandi suçlu bulunmamıştır.⁴⁶¹

2.2.3.3.6. El Konulan Mülklere Dair

2.2.3.3.6.1. Müsadere

Arapça bir kelime olan müsadere, *meydana çıkma, olma* anlamlarına gelmektedir. Özel mülkiyetin devlet ya da hükümdar adına bir karşılık ödenmeden el konulmasına müsadere denilmiştir. Ayrıca kanunlarla yasaklanmış olan eşya ve malların devlet eliyle zaptedilmesi anlamında da kullanılmıştır.⁴⁶²

İncelediğimiz defterde müsadere edilen mülklere ait 5 adet belge mevcuttur. El konulan mülkler, Çirmen Sancağı Mutasarrıfı ve aynı zamanda da Edirne Muhafızı olan Mehmed İsmet Paşa'nın izni ve mahkeme onayıyla belirlenip işlem gerçekleşmiştir. Belgelerde el konulan mülklerin nerede ve kimlerin olduğu, bunların müzayede usulüyle satışı, fiyatları, adetleri, türleri, fiyatlarının toplamı ve satış işleminde emeği geçenlerin ücretlerinin ne kadar ödendiği yazılmıştır.

Mülkü alınanlar arasında aklını yitiren ve bakıma ihtiyacı olduğu için eşyaları satılan kişiler görülmektedir. Örneğin, Sultan Selim Taş Odaları Mahallesi'nden aklını yitiren Muhitti Mustafa Rasım Efendi'nin, nafaka ve bakıma ihtiyacı olduğundan sahibi olduğu değerli kitap ve eşyaları müzayedeyle satılmıştır. Belgenin devamında Rasım Efendi'ye Mevlevihane Şeyhi Süleyman Baba vasi tayin edilmiş ve muhaciran kâtip yamağı Yakup Efendi de bu durumu arzettiği bilgisi geçmektedir.⁴⁶³ Bir başka belgede Edirne'de Yelli Burgaz'da misafir olarak kalan Kara Hasan aklını yitirmiş ve

⁴⁶¹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 35-2/3.

⁴⁶² Mehmet Ali Ünal, “Osmanlı İmparatorluğu'nda Müsâdere”, *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, S. 49 (1987), s. 95.

⁴⁶³ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 8-2/1.

eşyası ziyan olacağından bu durum mahkemeye bildirilmiştir. Ardından bu kişiye ait eşyalara el konulup müzayedeye satılmış ve Hasan'a aklı yerine gelinceye kadar ona Sandık Emini Mustafa Ağa vasi tayin edilmiştir.⁴⁶⁴ Diğer bir el konulan mülk de Dergâh-ı Ali Kapıcıbaşlarından Halil Bey'in konağında bıraktığı eşyalardır. Belgede konaktaki eşyalara, hasta olan Asakir-i Mansure askerlerinin bakımı için el konulduğu kayıtlıdır.⁴⁶⁵

2.2.3.3.6.2. Eşkîya

Osmanlı Devleti'nde eşkîya olarak ilan edilen kişi, eşkîyalığı zamanında veya öldürüldükten sonra mülkleri müsadere ediliyordu. Aynı durum, hakkında ölüm fermanı gönderilenler için de geçerliydi.⁴⁶⁶

Elimizdeki sicilde biri eşkîya, diğeri suçlu görülüp malları müsadere edilen iki kişi bulunmaktadır. Edirne'de eşya ticaretiyle ilgilenen ve belgede "eşkîya güruhundan" şeklinde söz edilen Uzun İbrahim'in, Hancı Hafız ve mültezimi olduğu Kavaklı Karyesi'ndeki emanete verdiği eşya ve mülklerine el konulmuştur.⁴⁶⁷ Mülkü müsadere edilen diğeri suçlu da Kızılağaç Kazası'na bağlı Bey Karyesi'nden birine saldırıp kaçmış olan Mustafa Kavas'dır. Mustafa'nın eşyası beytümale havale edilmek için müzayedeye usulüyle satılmıştır.⁴⁶⁸

---

⁴⁶⁴ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 5-2/5.

⁴⁶⁵ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 53-2/1.

⁴⁶⁶ Mustafa Avcı, *Osmanlı Hukukunda Suçlar ve Cezalar*, İstanbul: Gökkuşbu Yayınları, 2004, s. 340.

⁴⁶⁷ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 7-1/3.

⁴⁶⁸ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 4-1/1.

Tablo 14: El Konulan Mülkler⁴⁶⁹

Kişi	Yer ve Tarih	Semen-i Yekûn
1. Aklını yitiren Kara Hasan'ın muhallefat defterinin toplamı. ⁴⁷⁰	Yelli Burgos 29 Zilkade 1241 (5 Temmuz 1826)	Cem'an yakun 534 14 Harc-ı defter <u>26</u> Dellaliye 513 Geriye kalan
2. Aklını yitiren Muhitti Mustafa Rasım Efendi'nin kitab ve eşyasının toplamı. ⁴⁷¹	Sultan Selim Taş Odaları Mahallesi 15 Zilkade 1241 (21 Haziran 1826)	3262 Kitab semeni 10292 Eşya semeni 12 Harc-ı defter <u>205</u> Dellaliye 9830 Sah-ı ebatı
3. Tutuklanan Uzun İbrahim nâm şakinin el konulan mülklerinin toplamı. ⁴⁷²	Edirne (iştirâ ticaretiyle meşgul) 9 Zilhicce 1241 (15 Temmuz 1826)	600
4. Aklını yitiren kişiye ait borcun terekesinden karşılanması. ⁴⁷³	Edirne Gure-i Rebiülevvel 1242 (1 Ekim 1826)	Cem'an 8800 gurus 7147 Rum milletine 1053 Hazinedar şeyhine
5. Firar eden Mustafa Kavasın el konulan eşyasının toplamı. ⁴⁷⁴	Kızılağaç Kazası Bey Keryesi 25 Zilkade 1242 (20 Haziran 1827)	Sah-ı yekûn 330

⁴⁶⁹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

⁴⁷⁰ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 5-2/5.

⁴⁷¹ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), ss. 8-2/1, 9-1/1.

⁴⁷² Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341(1241-1242/1825-1826),s.7-1/3,7-1/4,7-2/3.

⁴⁷³ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 34-1/1.

⁴⁷⁴ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 4-1/1.

6. Öldürülmüş olan kiracı Yeniçeri Abdülfani Bey'e ait bargir satışlarının toplamı. ⁴⁷⁵	Edirne 7 Şaban 1242 (6 Mart 1827)	Cem'an 3342 1670 Hisse-i (şeriki) Mehmed Ağa 1670 Hisse-i Abdülfani Bey
7. Tekfur Dağı Serhat Mübayacısı Halil Bey'in konağında el konulan eşyasının toplamı. ⁴⁷⁶	BabaTimurtaş Mahallesi 24 Şaban 1242 (23 Mart 1827)	Cem'an 1144 guruş

⁴⁷⁵ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 65-1/3.

⁴⁷⁶ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 53-2/1.

3. BÖLÜM

3.1. 341 NOLU EDİRNE ŞER'İYYE SİCİLİNİN KONU VE SAYFA NUMARALARI

Tablo 15: Defterdeki Davaların Konuları ve Sayfa Numaraları⁴⁷⁷
(Örnek, s. 4-1 / b.)

Mülk Satışları (Ev, Çiftlik, Hayvan, Eşya ve Hisse Satışları).	Adet
4-1 / 2, 6-1 / 3, 6-1 / 4, 7-1 / 1, 6-1 / 3, 7-1 / 1, 7-1 / 2, 9-2 / 2, 10-1 / 1, 10-2 / 3, 11-1 / 2, 11-2 / 1, 11-2 / 2, 11-2 / 3, 11-2, 3, 12-1 / 1, 12-1 / 2, 13-1 / 2, 13-1 / 3, 13-2 / 1, 15-1 / 4, 15-2 / 3, 16-1 / 1, 17-1 / 1, 17-1 / 2, 17-2 / 1, 17-2 / 2, 17-2 / 3, 18-1 / 1, 19-1 / 1, 19-1 / 3, 20-1 / 1, 20-1 / 2, 20-1 / 3, 21-2 / 3, 22-1 / 4, 23-1 / 2, 24-1 / 1, 25-1 / 3, 25-1 / 4, 25-2 / 2, 25-2 / 3, 26-1 / 1, 26-1 / 3, 28-1 / 1, 28-1 / 2, 29-1 / 2, 30-1 / 3, 31-2 / 2, 32-1 / 1, 32-1 / 3, 32-2 / 4, 33-2 / 3, 34-1 / 2, 34-2 / 2, 35-1 / 1, 35-2 / 3, 35-2 / 1, 36-1 / 3, 36-1 / 4, 36-2 / 2, 39-1 / 3, 40-1 / 4, 40-2 / 2, 41-2 / 1, 41-2 / 2, 42-1 / 1, 41-2 / 2, 42-2 / 1, 42-2 / 2, 43-1 / 1, 43-2 / 1, 44-1 / 1, 44-1 / 3, 44-2 / 2, 45-1 / 1, 45-1 / 2, 45-2 / 1, 45-2 / 2, 46-2 / 1, 48-1 / 2, 48-1 / 3, 49-2 / 2, 49-1 / 2, 51-1 / 3, 51-2 / 3, 52-1 / 2, 52-1 / 3, 52-2 / 1, 54-1 / 3, 55-1 / 1, 55-2 / 1, 55-2 / 3, 56-1 / 3, 57-1 / 2, 58-1 / 1, 58-2 / 1, 58-2 / 2, 59-1 / 2, 59-2 / 1, 62-2 / 1, 64-1 / 2, 64-1 / 2, 64-2 / 1, 65-2 / 1, 65-2 / 2, 66-1 / 1, 66-1 / 2, 66-1 / 3, 67-1 / 2, 67-2 / 2, 67-2 / 3, 68-1 / 1, 68-2 / 2, 68-2 / 3, 69-1 / 1, 69-2 / 1, 69-2 / 3, 70-1 / 1, 70-1 / 1, 71-1 / 2, 71-2 / 1, 72-1 / 3, 72-2 / 2, 73-1 / 1, 73-1 / 2, 73-2 / 1, 73-2 / 2, 74-1 / 2, 74-2 / 1, 74-2 / 2, 75-1 / 1, 75-1 / 2, 75-1, 75-2 / 1, 76-1 / 1, 76-2 / 1.	138
Dükkân Satışları	
13-2 / 3, 15-1 / 1, 31-2 / 3, 44-2 / 1, 64-2 / 2, 69-1 / 3, 76-1 / 3.	7
Bağ-bahçe, Arsa ve Tarla Satışları	

⁴⁷⁷ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826).

15-2 / 2, 16-2 / 2, 16-2 / 4, 31-1 / 1, 41-1 / 4, 51-2 / 2, 53-1 / 1, 47-2 / 1, 60-1 / 1, 60-2 / 1, 60-1 / 2, 60-1 / 3, 61-2 / 1, 66-2 / 2, 70-1 / 3, 74-1 / 1.	16
Alacak (Deyn) Davaları	
3-2 / 1, 4-2 / 4, 5-1 / 5, 5-2 / 2, 5-2 / 3, 6-1 / 1, 10-1 / 2, 10-1 / 3, 11-1 / 1, 11-1 / 3, 12-2 / 2, 15-2 / 1, 16-1 / 3, 16-2 / 1, 16-2 / 4, 17-1 / 3, 18-1 / 3, 19-1 / 4, 20-2 / 3, 21-1 / 1, 21-2 / 1, 21-2 / 2, 22-1 / 1, 23-2 / 3, 24-1 / 1, 24-1 / 2, 24-2 / 3, 24-2 / 5, 25-2 / 1, 26-2 / 1, 26-2 / 2, 28-1 / 3, 29-1 / 3, 29-1 / 4, 30-2 / 2, 31-1 / 2, 31-1 / 3, 31-1 / 1, 35-1 / 2, 35-2 / 5, 38-1/2, 39-1 / 1, 39-1 / 1, 40-1 / 1, 40-2 / 1, 41-1 / 3, 43-2 / 2, 44-2 / 3, 44-1 / 2, 46-2 / 2, 46-2 / 4, 47-1 / 1, 47-1 / 1, 48-2 / 2, 48-2 / 4, 49-1 / 3, 50-1 / 2, 51-1 / 1, 56-1 / 1, 56-2 / 1, 57-1 / 1, 57-2 / 3, 62-1 / 2, 63-2 / 3, 65-1 / 2, 66-2 / 3, 67-1 / 1, 70-2 / 1.	68
Alacağına Aldığına Dair	
26-2 / 4, 28-2 / 3, 31-1 / 1, 57-2 / 1, 5-1 / 2.	5
İcar Belgesi	
22-2 / 1, 51-1 / 2, 66-1 / 1.	3
Nikâh İşlemleri	
18-2 / 1, 40-1 / 2, 59-2 / 3.	3
Mehr-i Müeccel Talep Davaları	
33-1 / 1, 38-2 / 2, 34-2 / 1, 4-1 / 3, 36-2 / 1.	5
Muhâlaa İle Boşanma Davaları	
3-2 / 2, 7-2 / 1, 7-2 / 2, 13-2 / 2, 15-1 / 2, 18-2 / 2, 18-2 / 3, 19-1 / 2, 19-2 / 1, 19-1 / 4, 21-1 / 2, 22-1 / 3, 25-1 / 2, 26-1 / 4, 26-2 / 3, 28-2 / 1, 28-2 / 2, 30-1 / 1, 36-2 / 1, 36-2 / 3, 39-2 / 4, 40-1 / 3, 42-1 / 2, 42-1 / 1, 43-1 / 2, 48-2 / 1, 49-1 / 1, 50-1 / 1, 52-1 / 1, 53-1 / 3, 54-1 / 2, 56-1 / 2, 58-1 / 2, 58-2 / 3, 61-2 / 2, 61-1 / 3, 62-1 / 2, 63-2 / 2, 64-1 / 1, 64-1 / 2, 64-2 / 3.	41
Talâk İle Boşanma Davaları	
7-2 / 1, 19-1 / 2, 25-1 / 2, 26-1 / 4, 28-2 / 1, 34-1 / 1, 49-1 / 1, 52-2 / 3, 54-2 / 2.	9
Nafaka Davaları	

12-2 / 3, 14-2 / 4, 21-1 / 3, 21-1 / 3, 22-1 / 2, 20-2 / 1, 30-1 / 2, 32-1 / 2, 34-2 / 3, 36-2 / 1, 47-1 / 3, 49-2 / 1, 50-2 / 2, 52-2 / 3, 57-2 / 2, 59-1 / 3, 62-2 / 1, 62-1 / 2, 63-1 / 2, 68-2 / 1, 65-1 / 2, 71-2 / 2.	21
Nafaka ve Darp Davası	
18-2 / 4.	1
Nikâhlı Bir Kadınla Evlenme	
21-1 / 4.	1
Emzirme Davası	
12-2/1, 14-2 / 4.	2
Kayınatasını Şikâyet Etme	
39-2 / 2.	1
Karısının Eve Dönmesi ve Ona İtaat Etmesini İsteme Davası	
14-1 / 4.	1
Hizmetinin Karşılığını Aldığına Dair	
26-2 / 2, 16-1 / 2, 43-1 / 3, 48-1 / 1, 70-1 / 2, 76-1 / 2.	6
Hizmeti Yarım Bırakma Davası	
24-2 / 1.	1
İcar-ı Sağir Belgeleri	
62-2 / 2, 67-1 / 3, 68-1 / 2, 75-2 / 2.	4
Buluğ ve Rüşd Çağı Belgeleri	
7-2 / 2, 53-1 / 1, 68-1 / 1, 70-1 / 1.	4
Mahalleden İhraç Davaları	
14-1 / 1, 14-2 / 3.	2
Cariye Nikâhı	
12-1 / 3.	1
Hisse Paylaşımı	
10-2 / 1, 46-1 / 3.	2
Karısına Mülk Verme İşlemi	
42-2 / 3.	1
Miras Taksimleri	
45-2 / 3, 46-1 / 1, 52-1 / 3, 68-2 / 2, 72-1 / 1, 75-1 / 1, 76-1 / 1.	7
Miras Davaları	

59-2 / 2, 60-2 / 2, 72-2 / 3, 4-2 / 2, 4-2 / 3, 29-2 / 2, 32-2 / 2, 31-1 / 2, 36-1 / 2, 59-2 / 2, 8-1 / 6.	11
Emanet Bırakma	
46-1 / 2.	1
Ölüm Keşfi Belgeleri	
52-2 / 2, 63-2 / 1.	2
Sirkat (Hırsızlık) Vakaları	
5-1 / 4, 8-1 / 5, 26-1 / 2, 29-1 / 2, 35-2 / 4, 41-1 / 2, 21-2 / 2.	7
Katl (Cinayet) Davaları	
8-1 / 3, 24-2 / 4, 29-2 / 3, 39-1 / 2, 59-2 / 2, 61-2 / 3.	6
Suikast Girişimi	
8-1 / 2.	1
Hırsızlık ve Kazf	
35-2 / 3.	1
Darp ve Cerh (Yaralama) Davaları	
6-2 / 1, 8-1 / 1, 25-1 / 1, 50-2 / 1, 61-2 / 2, 33-1 / 3, 48-2 / 3, 15-1 / 3, 18-1 / 2, 69-2 / 2, 33-2 / 1.	11
Hayvanların Verdiği Zararlar	
9-2 / 3, 33-1 / 4.	2
Kazf (İftira) Davaları	
35-2 / 2, 35-2 / 3.	2
Katl ve Hırsızlık	
5-2 / 1.	1
Fi'l-i Şen (Tecavüz) ve Darp Davası	
54-2 / 1.	1
Zina / Fi'l-i Şen (Tecavüz) Davası	
46-2 / 3.	1
Zararın Karşlanması Davaları	
38-1 / 1, 14-2 / 1, 39-2 / 3, 14-2 / 1.	4
Şetım (Küfür) ve Kazf (İftira) Davaları	
54-1 / 1, 36-1 / 1.	2
Kundaklama Davaları	

47-1 / 2, 19-2 / 2.	2
Han Boşaltma Davası	
6-2 / 2.	1
Kışla Alayı için Kurşun İsteği	
21-1 / 4.	1
Edirne Kadısının Azline Dair	
6-1 / 2.	1
Vakıf Şartnamesi	
22-2 / 2.	1
Esnaf Anlaşmazlığı	
14-1 / 2, 33-2 / 2, 8-1 / 4.	3
Esnaf Kethüdasının Şikâyet Edilmesi	
20-2 / 2.	1
Mütevelliye Açılan Dava	
47-2 / 2.	1
Vakfın Zabt Edildiği Şikâyetleri	
53-1 / 2, 10-1 / 4.	2
Mer'ua Anlaşmazlıkları	
5-1 / 3, 38-2 / 1.	2
Vakıf Hissesinin El Değiştirmesi	
16-2 / 3.	1
Yanmış Hisar ve Etrafındaki Evler İle İlgili Keşif	
4-2 / 1.	1
Mahkemeye Kâtip Tayinleri	
5-2 / 4, 23-1 / 1, 23-1 / 4, 24-2 / 2, 55-2 / 2, 74-1 / 3.	6
İhtida Edenler	
2-2 / 1, 2-2 / 2, 2-2 / 4, 2-2 / 7, 18-2 / 1, 78-1 / 1, 78-1 / 2, 78-1 / 3, 75-2 / 2, 12-1 / 3.	10
Aklını Yitirenlerin Dârüşşifaya Gönderilmesi	
2-2 / 9, 78-1 / 5, 78-1 / 6, 78-1 / 8.	4
Diğer Dârüşşifaya Gönderilenler	
78-1 / 7, 2-2 / 8.	2

Sandık Eminine Teslim Edilen Bargir Hakkında	
2-2 / 3.	1
Aklını Yitiren Muhitti Mustafa Rasım Efendi'nin Eşya Defteri	
8-2 / 1.	1
Beytülmalâ Teslim Edilen Mallar	
2-2 / 5, 4-1 / 1.	2
Aklını Yitiren Kara Hasan'ın Muhallefat Defteri	
5-2 / 5.	1
Nefiyde Ölmüş Abdülfani Bey'e Ait Bargirlerin Satışı Hakkında	
55-1 / 2, 65-1 / 3.	2
Tutuklanan Eşkiya Uzun İbrahim'in El Konulan Eşyası	
7-1 / 3, 7-1 / 4.	2
Estabko'nun Çalınmış Eşyasının Bulunması	
23-2 / 1.	1
Borcun Terekeden Tahsil Edilmesi	
34-1 / 1.	1
Serhat Mübayacı Halil Beyin Eşyası	
53-2 / 1.	1

3.2. 341 NOLU EDİRNE ŞER'İYYE SİCİLİNİN BELGE ÖZETLERİ

1. Belge: Petro veled-i Mitor'un Müslüman olup Ali ismini almasına dairdir.

2. Belge: Elenko veled-i Estani adlı sağırin Müslüman olup isminin Aişe olması hakkındadır.

3. Belge: Sabuncu toprağı bağları adlı mahalde yere düşen bir bargirin "mürt-ı tekmiline" erişinceye değin Sandık Emimi Ağası'na teslimine dairdir.

4. Belge: Çoban Hüseyin Ağa'nın kölesi olan Baron veled-i Merko'nun Müslüman olduktan sonra isminin İsmail olması hakkındadır.

5. Belge: Çöke Nahiyesi'ne bağlı Papirler Karyesi'nde yere düşen bir camuş öküzün Edirne'de emin kürkü beytülmalda teslim olmasına dairdir.

6. Belge: 3 re's camuşun nakil oluncaya kadar, Çirmen Nahiyesi'ne bağlı Paşa Karyesi'nin Zabiti Hüseyin Ağa'nın hesabına düşen toplam para hakkındadır.

7. Belge: Eski Zağra-i Cedid Kazası'na bağlı Akikar Karyesi'nden Müslüman olan kişinin (eski adı yazılmamış) yeni ismi Hüseyin konulması hakkındadır.

8. Belge: Çirmen Sancağı Mutasarrıfı Seyyid Mehmed Paşa'nın kapıbeyinin darüşşifaya gönderilmesine dair emirdir.

9. Belge: Edirne Mezid Hanı'nda hamam tellağı olan Kara Mustafa'nın aklını yitirdiğı ve tımarhaneye gönderilmesi emridir.

10. Belge: Timur Boğa Mahallesi'nden Mercan bin Adullah, Canbaz Ali Ağa'nın çiftliğinde çalışma karşılığını alamadığından Ali'yi dava etmesi kaydıdır.

11. Belge: Nesibe Hatun'unun eşi Mehmed Sadık'tan hula ile boşanması kaydıdır.

12. Belge: Kızılağaç Kazası'na bağlı Bey Karyesi'nde adamı darp edip firar eden Mustafa Kavas'ın el konulan eşyası defteridir.

13. Belge: Emir Mescid Mahallesi'nden Yusuf bin Mehmed'in Ömer bin Mustafa'ya sattığı ev hakkındadır.

14. Belge: Hacı Sarraf Mahallesi'nden Mehmed Sami'nin bir ay önce boşandığı eşi Emine Hatun'un elinde kalan eşyasını almak için açtığı dava kayıdır.

15. Belge: Arabacı el-Hac Hamza Mahallesi'nden Azime bint-i Mehmed adlı Kıptiye'nin hulaa bahası olduğu halde, başkasıyla evlendiği şikâyeti hakkındadır.

16. Belge: Edirne'de harab olmuş hisar ve etrafındaki evlerin tamiri için yapılan masraf keşfinin belgesidir.

17. Belge: Amcazade Hüseyin Paşa Evkafı müskafatı Hayrabolu Kazası'nda olan vakıf çiftliği ve tarlanın, vakıf mütevellisi Molla Ahmed'in vefatından sonra hisselerinin çocuklarına miras kalması ve paylaşılması hakkındadır.

18. Belge: Giray Sultan ibn-i Ahmed'in ölen üvey kardeşi Murad'tan kalan çiftlik, tarla ve çayır hissesinin kendisi ve kız kardeşi Hatice ve annesi Fatma'ya kaldığı bunun için Musi adlı kişiye açtığı dava hakkındadır.

19. Belge: Fatma Hatun'un, eşi aracılığıyla vasisi olduğu yetimlere ait Güreşçine bahçelerindeki bahçeli bir çiftlik vakfına sarf eylediği eşya ve buradaki kira ve diğer alacaklarını almak için Derviş Tahir adlı kişiye açtığı dava kayıdır.

20. Belge: Çöke Nahiyesi'ne bağlı Sarı Danişmend Karyesi'nden Mehmed Ağa'nın, Pavlo adlı zımmiye yaptığı hizmet bedeli karşılığında sığır aldığına dairdir.

21. Belge: Manastır Nahiyesi'ne bağlı Deridçe Karyesi ile Kızılağaç Kazası'na bağlı Korucular Karyesi reayaları arasında mer'a anlaşmazlığına dairdir.

22. Belge: Üsküdar Nahiyesi'ne bağlı Kızacıklı Karyesi'nden Kırcı ve komşusu Esteban, Diço'dan şüphelenip onun gece evlerinin kapısını kırıp içerden para ve ziynet eşyalarını çaldığına dair açılan davadır.

23. Belge: Sabuncu Volko zımminin Mehmed Tahir Ağa'dan alacağını almak için açtığı dava hakkındadır.

24. Belge: Hüseyin bin Hasan babasının, Mustafa ve Mehmed tarafından darp ve cerh edildiği ve bundan dolayı babasının ölümünden onları sorumlu tuttuğu dava kayıdır.

25. Belge: Ada Nahiyesi'ne bağlı Emirli Karyesi'nden Emine Hatun hula ile boşandığı eşi Mehmed'ten aralarındaki çeyiz eşiyesi ve bin on beş kuruş parayı Mehmed'ten almak için açtığı davanın kaydıdır.

26. Belge: Asitane-i Âliyye'de Süleymaniye civarında oturan Kasapbaşi İşhak Ali Efendi'nin, Edirne Ada Nahiyesi'ne bağlı Azatlı Karyesi re'ayalarına verdiği borcunu istemesi hakkındaki dava suretidir.

27. Belge: Edirne'de Osman Hafız Efendi'nin bab mahkemesine tayini belgesidir.

28. Belge: Yelli Burgoz'da misafir olarak kalan ve aklını yitiren Kara Hasan akılı yerine gelinceye kadar vasi tayin edilmesi, eşiyelele telef olacağından Çirmen Sancağı mutassarrıfı ve Edirne muhafızının izni ve mahkeme onayı ile el konulan eşiyelele defteridir.

29. Belge: ke Nahiyesi'ne bağlı Sarı Danişmend Karyesi'nden Mehmed bin Süleyman'ın, Kara Kosto zımmiden alacağını almak için açtığı dava kaydıdır.

30. Belge: İrade-i seniye ile azil edilen Edirne kadısı Elmasin Efendi'nin yerine biri tayin edilinceye kadar beşeriyeye dikkat eylemesi hakkında gönderilen mektup suretidir.

31. Belge: Kâtipçu Mahallesi'nden Zeynep Hatun'un iki evini Ümmühan Hatun'a altı yüz kuruşa satmasına dairdir.

32. Belge: Kâtipçu Mahallesi'nden Zeynep Hatun'un karyedeki iki evini Seyyid Mustafa'ya dört yüz kuruşa satması hakkındadır.

33. Belge: skdar Nahiyesi'ne bağlı Eskici Karyesi'nden Nion veled-i Dostali zımminin, aynı köyden Nolor veled-i Dimitri'nin kendisine darp ve cerh ettiğine dair açılan dava kaydıdır.

34. Belge: Sultan Selim Taş Odaları Mahallesi'nden Ahmed Efendi, Ahmed bin Mehmed ve Derviş Memiş, Mehmed Emin, Seyyid Mehmed adlı kişiilerin, Sara Hanım'ının el-Selim Beşiyl Hanını boşaltmasını istemeleri hakkındaki dava kaydıdır.

35. Belge: Kızaz Salih Efendi Mahallesi'nden Hatice bint-i Abdullah'ın, yarı hissesine sahip olduğu eviyle birlikte kömürlük, kuyu ve eşiyelele Fatma Hatun'a sattığı hakkındadır.

36. Belge: Karabulut Mahallesi'nden Dimitrali'nin evini, Guruşni'nin kızı İline'ye beş yüz kuruşa sattığına dair belgedir.

37. Belge: Kiremitçi el-Hâc Halil Mahallesi'nden el-Hâc Osman Ağa'nın ev ve etrafındaki çeşme, kuyu ve haremi üç bin yedi yüz kuruşa Seyyid İsa Ağa'ya satması hakkındadır.

38. Belge: Edirne'de işira ticaretiyle uğraşan ve tutuklanan eşkiya Uzun İbrahim'in, hancı Hafız'ın emanetindeki ve Kavaklı Karyesi'ndeki diğer mülkleri ile Mentçe Karyesi'ndeki babasının elinde olan mülklerinin müsadere edildiği defter suretidir.

39. Belge: Ali Kuşçu Mahallesi'nden Satı bint-i Estanco nam Nasraniye'nin İlya zımmiden talak ile boşanması hakkındadır.

40. Belge: Camii İbrahim Paşa Mahallesi'nden Aişe Hatun'un, buluşunu mahkemede ikrar ettikten sonra eşi Mehmed bin el-Hâc Rüstem'den boşanması hakkındadır.

41. Belge: Karaca Ahmed Mahallesi'nden Kosto veled-i Donço zımminin, Mehmed Şakir ve oğlu Mehmed'in kendisini darp ve cerh ettiği hakkında açtığı dava kayıdır.

42. Belge: Hacı İbrahim Paşa Mahallesi'nden Rukiyye bint-i Süleyman'ın, Seyyid İbrahim'in kendisine suikast niyetiyle kapısına dayandığı iddiasıyla açtığı dava kayıdır.

43. Belge: Hatun İli Kazası'na bağlı Fahye Karyesi'nden Bıtın Baron, Çöke Nahiyesi'ne bağlı Muhiddin Baba Tekkesi köyünde öküz otlatırken Seyyid Mustafa Baba tarafından darp edilmiş ve Baron ölmüştür. Baron'un çocuklarına vasi olan kardeşi Haham Burgo, Mustafa'dan davacı olması ve bu çocuklar için nafaka telep etmesi hakkındadır.

44. Belge: Anadolu Kazası'ndan olup Edirne'de misafir olarak kalan tüccar Hüseyin ve ortağı Mehmed, esnaftan bazarbaşı Mehmed, Nikola, Kostandi v.s. zimmiler arasındaki kantar miktarı anlaşmazlıklarına dair dava suretidir.

45. Belge: Sebzeci Eci Kostandi'nin Kafes Kapısı civarındaki fırın yanında biriyle güreşirken, kendisine ait altın ve paranın Fırıncı Kostandi tarafından çalındığı iddiasıyla açtığı davadır.

46. Belge: Çöke Nahiyesi'ne bağlı Akbekar Karyesi'nden Yorgi veled-i Muskor'un, Dimitri veled-i Tanco'ya verdiği iki bin iki yüz kuruş borç karşılığı ev alması davasıdır.

47. Belge: Sultan Selim Taş Odaları Mahallesi'nden aklını yitiren Muhitti Mustafa Rasım Efendi'nin Çirmen Sancağı Mutasarrıfı ve Edirne Muhafızı Mehmed Paşa'nın izni ve mahkeme kararıyla, Mustafa'nın bakım ihtiyaçları için el konulup müzayedede satılan kitap, eşya ve cariye ve diğer mülklerinin yazıldığı defter suretidir.

48. Belge: Kundak Osman Mahallesi'nden Hatice bint-i Ali'nin, Rukiyye Hatun'a ev, eşya ve bağı yüz kuruşa satması hakkındadır.

49. Belge: Hoca Sıpaş Mahallesi'nden Attar Sergiz adlı Ermeni'nin, eşi Esfermarim'e sekiz yüz kuruşa sattığı ev ve eşya hakkındadır.

50. Belge: Zen Firuz Mahallesi'nden Fatma'nın, Seyyid İsmail'in talika arabasının altında kalan ve ayağı kırılan küçük kızı için İsmail'e açtığı dava kaydıdır.

51. Belge: Maruf Hoca Mahallesi'nden Mato veled-i Kosto zımmının, Anitta bint-i Bani'ye yüz kuruşa sattığı ev ve eşya hakkındadır.

52. Belge: Mirahur Ayas Bey Mahallesi'nden Seyyid Halil bin Mustafa Efendi ile Abdullatif bin Abdullah Efendi arasındaki bağ ticareti alacağı anlaşmazlığına dairdir.

53. Belge: Karaca Ahmed Mahallesi'nden Celeb Dikan veled-i Ezatakur adlı zımmının, Seyyid Mehmed Emin'den alacağını almak için açtığı dava kaydıdır.

54. Belge: Bakkal Radi, Yıldırım Bayezid Camii Şerif ve imareti evkâfi müsakkafatından olan arazinin, müteveli izniyle kullanım hakkının kendisine verildiğini ancak bunun Mehmed Şakir Ağa tarafından zapt edildiği hakkında dava kaydıdır.

55. Belge: Kundak Osman Mahallesi'nden Hasan, Halil, Mehmed, Mehmed bin İbrahim ve Ali adlı kişilerin, ölen Musi bin Abdullah'ın mirası olan üç adet mülkü akar dükkânının Musi'nin vasisi tarafından ihmal edildiğini söylemektedirler. Devamında bu dükkânların tamirinin Asakir-i Mansure

Seraskeri Hüseyin Paşa'nın yaptırdığını ve bu dükkânların kendilerine kiralanması hakkında açtıkları davadır.

56. Belge: Maruf Hoca Mahallesi'nden Ebustol ve li-ebeveyn kız kardeşleri Oyina ile Katina'nın, ölen babalarına ait evin kendilerine miras kaldığını ancak Birasko zımmin tarafından zapt edildiği hakkında açtıkları dava hakkındadır.

57. Belge: Hoca Sıpah Mahallesi'nden Zusifa bint-i Burusub nam Ermeni'nin, kızı Eshabit'e evinin bir hissesini elli kuruşa satması hakkındadır.

58. Belge: Edirne'de sarraf taifesinden olan Maruros veled-i Agola nam Ermeni'nin borç verdiği Salih Ağa'yı dava etmesi hakkındadır.

59. Belge: Tahsin Ağa Mahallesi'nden el-Hâc Hüseyin ve kız kardeşi Afife'nin, Mersuled Mahallesi'ndeki ev, kemer avlusu, küşk, divanhane ve kuyuyu üç bin altı yüz kuruşa Numan Ağa'ya satmaları ve bu parayı aralarında paylaşmaları hakkındadır.

60. Belge: Sultan Bayezid Mahallesi'nden Osman bin İbrahim'in Ali bin Abdullah'a verdiği bin sekiz yüz kuruş borcunu almak için açtığı dava kayıdır.

61. Belge: Hatice Hatun Mahallesi'nden Esterco veled-i Dosto zımminin, Eskarlot veled-i İştabor zımminye beş yüz kırk kuruşa Bahçıvan Dosto'ya sattığı ev hakkındadır.

62. Belge: Hatice Hatun Mahallesi'nden Anastasa bint-i Duço'nun, Nikolaski veled-i Dimitri'ye bahçe ve evini bin beş yüz kuruşa satması hakkındadır.

63. Belge: Sitti Hatun Mahallesi'nden Yamandi veled-i Abrustol'un evini Kostandi veled-i Estabor'a beş yüz kuruşa sattığına dairdir.

64. Belge: Şeyhi Çelebi Mahallesi'nden Hatice Hatun'un, annesi Aişe Hatun'a iki yüz elli kuruşa sattığı ev hakkındadır.

65. Belge: Mevlana Veliyüddin Mahallesi'nden Sultan bint-i Ebustol Nasraniye'nin, evini damatları Yanaki ve Eci Kostandiye bin beş yüz kuruşa sattığına dairdir.

66. Belge: Aşçı Mustafa Kabuli Efendi'nin azad edilip Müslüman edilen cariyesi Zahide'nin, bab niyabendi hizmetinde çalışan Rusçuklu Hafız Ahmed ile olan nikâh akdidir.

67. Belge: Şehabeddin Paşa Der Kurb-ı Sultan Mahallesi'nden Ümmügülsüm bint-i Abdullah'ın, Molla Mustafa'nın çocuğunu emzirme ve bakmasına karşılık alacağını isteme davasıdır.

68. Belge: Divan-ı Hisar'da tahtü'l-kal'ada oturan Kızaz Kahmıl veled-i Mikail nam Yahudi'nin, alacağını ölen Esteban'ın terekesinden karşılanmasını çocuklarından istemesi hakkındadır.

69. Belge: Maruf Hoca Mahallesi'nden Fatma bint-i Mehmed bir yaşındaki kızı Hatice için boşandığı eşi Mehmed bin Abdullah'tan nafaka istemesi davasıdır.

70. Belge: Süle Çelebi Mahallesi'nden Lulura bint-i Baron nam Nasraniye'nin, eşi Tonan zimmiden bin üç yüz kuruşa ev satın almasına dairdir.

71. Belge: Bazar ustalarından İbrahim Ağa ibn-i Ahmed'in Ovranos veled-i Agob nam Ermeni'ye evini yüz yirmi beş kuruşa sattığına dair belgedir.

72. Belge: Meydan Mahallesi'nden Mariya bint-i Baron nam Nasraniye'nin kağıthane, kuyu ve evini dokuz yüz kuruşa Nikola ve Mariyani'ye satması hakkındadır.

73. Belge: Daye Hatun Mahallesi'nden Katırcı İbrahim ibn-i Mehmed'in Aişe Hatun'a yedi yüz elli kuruşa ahır, çeşme, kiler ve evinin kendisine ait hissesini sattığına dair belgedir.

74. Belge: Arabacı el-Hâc Hamza Mahallesi'nden Fatma bint-i Mehmed'in, eşi Hasan bin Süleyman'dan alacağı mehr-i müeccelinden vazgeçip boşanması davasıdır.

75. Belge: Hoca Sıpaş Mahallesi'nden İsmail Ağa ibn-i Ali'nin dükkânını Taşçı Ahmed'e bin üç yüz kuruşa satmasına dairdir.

76. Belge: Evliya Kasım Paşa Mahallesi sakinlerinden İmam Mahmud Efendi, Seyyid Mehmed, Mehmed, Ebubekir, Ali, Seyyid Halil ve Mehmed Sadık adlı kişilerin Fatmatüzzehra adlı kadını mahalleden ihraç edilmesine dair dava surestidir.

77. Belge: Edirne'de "talikacı, esb-arabacı ve sermihman" esnaflarının tahtalı talika imalı konusundaki anlaşmazlıklarını içeren dava kayıdır.

78. Belge: Edirne’de Ramazan Zaviyesi ve vakfının mütevellisi es-Seyyid İbrahim İmam Efendi’nin adı geçen vakfa, vekil ve nazır olarak Seydi Hafız Ahmed Efendi’nin tayin dilmesi hakkındaki belgedir.

79. Belge: Hadım Firuz Mahallesi’nden Mehmed bin Ahmed’nin, eşi Hatice bint-i Hamza’nın eve dönmesini ve kendisine itaat etmesi hakkındaki dava kayıdır.

80. Belge: Ada Nahiyesi’ne bağlı Kuleli Birhuz Karyesi’nden Hacı Ebubekir bin Halil’in, Nehr-i Meriç yakınındaki tarlasının Ali bin Ali tarafından zarara uğratıldığı için bunun karşılanması hakkındaki davadır.

81. Belge: Kızıl Paşa Mahallesi’nden Aişe bint-i Sami’nin zevci Mehmed bin Hasan’dan boşanmasına dair dava suretidir.

82. Belge: Umur Bey Mahallesi’nden Bölükbaşı Ahmed, el-Hâc Veli Efendi, Muhibir Süleyman, Çorbacı Süleyman, Eskici Salih ve Sarraç Ahmet vesair adlı mahalle sakinlerinin, Abdi Beşe ve eşi Aişe bint-i İbrahim’in kötü söz söyledikleri için mahalleden ihraç edilmeleri hakkındaki davadır.

83. Belge: Sultan Selim Taş Odaları’nda oturan Fatma bint-i Ömer bebeklikten beri baktığı dört yaşındaki kimsesiz Mahmud’un babası Rıdvan Ağa’dan alacağını istemesi ve tekrar çocuğun bakımının kendisine verilmesi hakkındadır.

84. Belge: Kuru Çeşme Mahallesi’nden Hatice bint-i Mehmed Emin’in dükkânını Molla Aliye bin kuruşa sattığına dair belgedir.

85. Belge: Çokalca Mahallesi’nden Hatice bint-i Mehmed’in zevci Süleyman bin Mehmed’ten hula ile boşanması ve kendi isteğiyle mehr-i müeccelinden vazgeçmesi hakkındaki belgedir.

86. Belge: Havas-ı Mahmud Paşa Kazası’na bağlı Osmanlı Karyesi’nden Kara Hüseyin bin Halil’in, Somalkolu Karyesi’nde bostan bekçisi Hasan bin Mehmed’i cerh ettiğine dair dava kayıdır.

87. Belge: Abdulrahman Mahallesi’nden Rukiyye bint-i İbrahim’in, Zahide Hatun’a yetmiş kuruşa sattığı ev hakkındadır.

88. Belge: Hacı Sarraf Mahallesi’nden Lovri veled-i Dimitrali zımminin, kardeşi Dankıl zımmiye mahkeme gününden yirmi beş yıl önce verdiği borcunu istemesi hakkındaki davadır.

89. Belge: Firuz Ağa Mahallesi'nden Keresteci Sekbas veled-i Kirfor nam Ermeni'nin, Nehr-i Tunca yakınındaki meyveli ve meyvesiz bir miktar bahçe ile mahzen, eşya ve etrafındaki arsadan olan hissesini iki bin dört yüz kuruşa Raşina Nasraniye'ye satmasına dair belgedir.

90. Belge: El-Hâc İvaz Mahallesi'nden Kahuruk veled-i Urustin zımminin beş yüz kuruşa Palu Nasraniye'ye sattığı ev hakkındaki belgedir.

91. Belge: Hacı Sarraf Mahallesi'nden Anastaş veled-i Layzi zımminin evini dört yüz otuz kuruşa Yorgi veled-i Esteban'a satması hakkındadır.

92. Belge: Papa Kaçnoz Mahallesi'nden Marina bint-i Nikola'nın on üç sene hizmetinde çalıştığı Saltirara Nasraniye'den, hizmet bedeli karşılığı eşya aldığını gösteren belgedir.

93. Belge: Hristos Mahallesi'nden Yanako veled-i Köstendi, babasının hayattayken Çizmecî Yorgali'ye borç olarak verdiği çizmecî dükkânının parasını istemesine dair açtığı davadır.

94. Belge: Dimetoka Kasabası'ndan olupta Edirne'de misafiren kalan Dülger Poskal veled-i İbrali zımminin, vekili olduğu Kalina Nasraniye'nin evini sattığı Dimetoka Kasabası ayanı Seyyid Ebubekir Ağa'dan kalan ev parasını istemesi hakkındadır.

95. Belge: Naib Çelebi Mahallesi'nden Ahmed bin Mustafa'nın, arsasını Anastaş veled-i Dimitri zımmiye yüz yirmi kuruşa satığına dair belgedir.

96. Belge: Çöke Nahiyesi'ne bağlı Eynesi Karyesi'nden Fatma bint-i Mustafa'nın zevci aynı zamanda vekili Ahmed aracılığıyla, hissedarı olduğu vakf-ı bağ ve tarlayı mütevellî izniyle Mustafa'ya meccanen fariğ ve teslim etmesi hakkındadır.

97. Belge: Zincirli Kuyu Mahallesi'nden Marika bint-i Dimitri nam Nasraniye'nin çiftlik nazırı Mehmed Kâmil bin Ahmed'e, yüz on beş kuruşa sattığı buğday parasından geriye kalanını istemesi davasıdır.

98. Belge: El-Hâc Ömer Mahallesi'nden Eci Olsali veled-i Bani zımminin, evini iki yüz kuruşa kızı Azmira'ya ve damadına sattığına dairdir.

99. Belge: İmaret-i Mezid Bey Mahallesi'nden Tafir veled-i Doshi zımminin, kendisine ait ev hissesini iki yüz kuruşa eşi Durira bint-i Yorgali Nasraniye'ye sattığına dairdir.

100. Belge: Karaca Ahmed Mahallesi'nden Dostan veled-i Toko zımminin Kasab Abdullatif'ten alacağı olan iki bin on üç kuruşu talep etme davasıdır.

101. Belge: El-Hâc Ömer Mahallesi'nden Eci Olsali veled-i Eci Pani zımminin mahzen, kuyu ve evini, kızı Azmarayla ve damadı Estefan'a iki yüz kuruşa satması hakkındaki belgedir.

102. Belge: Hadım Timurtaş Mahallesi'nden Tacide bint-i Mahmud Ağa, ev, ahır, kiler ve sayebandan oluşan konağını beş bin yedi yüz kuruşa Ali Paşa'ya satmasına dair belgedir.

103. Belge: Hafize bint-i Halil'in Gazi Mikail Mahallesi'ndeki ev ve eşyasını iki yüz elli kuruşa İbrahim ve eşi Emine'ye satmasına dair belgedir.

104. Belge: Kavaklı Mahallesi'nden Hatice bint-i Osman'ın, İbrahim bin Mustafa'ya üç bin yüz kuruşa sattığı ev hakkındadır.

105. Belge: Muradiye Mahallesi'nden Azize Hatun'un, oğlu Mehmed Sadık bin Mustafa'yı yaralayan Mehmed Akif'ten cerh parasını almak için açtığı dava suretidir.

106. Belge: Evliya Kasım Paşa Mahallesi'nden Seyyid Ali bin Mehmed'in, bahçesini zapt eden Seyyid Ahmed'i dava etmesi hakkındadır.

107. Belge: Üsküdar Nahiyesi'ne bağlı Ozgaz Karyesi'nden Eylemensi bint-i Kopo nam Nasraniye'nin, mahkemede Müslüman olup Musi bin Mehmed ile nikâhlanmasına dairdir.

108. Belge: Hadım Firuz Mahallesi'nden Hatice bint-i Ali'nin, eşi Mehmed bin Ahmed'ten mehr-i müeccel bedelini sulh olarak bırakarak hula ile boşanmasına dair dava kaydıdır.

109. Belge: Maruf Hoca Mahallesi'nden Fatma bint-i Abdulrezzak'ın, eşi Mehmed bin Abdullah'a mehr-i müeccelini isteğiyle bırakıp hula ile boşanmasına dairdir.

110. Belge: Zağra-i Cedid Kazası'na bağlı Nalbandlar Karyesi'nden olupta Edirne'de misafiren kalan Emine bint-i Osman'ın, eşi Kara Mustafa'nın kendisine darp ettiğini ve boşanmak istemesine dair dava kaydıdır.

111. Belge: Has Murad Mahallesi'nden Emnuralya bint-i Hüseyin'in, el-Hâc Mehmed bin el-Hâc Hüseyin'e yüz elli kuruşa sattığı ev ve eşya hakkındadır.

112. Belge: Abdulrahman Mahallesi'nden Fatma bint-i Ali'nin, eşi İsmail bin Halil tarafından talak-ı bain ile boşanmasına dairdir.

113. Belge: Çokalca Mahallesi'nden Sorsima bint-i Avanos nam Ermeni'nin, kuyu, ahır ve sayebandan oluşan evini Dimitri veled-i Torhor zımmiye dört yüz kuruşa satması hakkındaki belgedir.

114. Belge: Şehabeddin Paşa Mahallesi'nden el-Hâc Mahmud ibn-i Mehmed'in, Dosto veled-i Niko zımmiye mahkeme gününden beş sene önce sattığı saman ve arpa parasının geri kalanını isteme davasıdır.

115. Belge: Mümin Hoca Mahallesi'nden Aişe Sıdika Hatun'un, eşi Seyyid Hafız Ali'den mehr-i müecceli miktarından vazgeçip hula ile boşandığına dairdir.

116. Belge: Saraca Mahallesi'nden Mehmed Selim bin Abdullah'ın, Donço veled-i Mikail zımminin gece ahır ve samanhanesini ateşe verdiği hakkındaki açtığı dava kaydıdır.

117. Belge: Meydan Mahallesi'nden Oyina bint-i Halti nam Nasraniye'nin, evini damadı Yorgali veled-i Muskoya yüz elli kuruşa satması hakkındaki begedir.

118. Belge: Abdulrahman Mahallesi'nden Zeliha bint-i Eyüb'ün, eşi Mahmud bin Ali'den hula ile boşanmasına dairdir.

119. Belge: Alemdaran Mahallesi'nden Rukiyye bint-i İsmail'in, evini Seyyid İsmail bin Abdullah'a elli kuruşa satmasına dair belgedir.

120. Belge: Şehabeddin Paşa Kurb-ı Sultan Selim Mahallesi'nden Hafize bint-i Mehmed'in, evini bin sekiz yüz kuruşa Seyyid Ahmed Ağa'ya satması hakkındadır.

121. Belge: Der-Kurb-ı Sultan Selim Mahallesi'nden Hafize bint-i Mehmed'in, evini beş yüz kuruşa Aişe Hatun'a satması belgesidir.

122. Belge: Selveri Kasabası'ndan olup Edirne'de misafir olarak kalan Emine bint-i Hüseyin'in, boşandığı eşi Selim Giray Sultan ibn-i Tunç Giray Sultan'ın çocuğuyla ilgilenmesi için açtığı davadır.

123. Belge: Yüncü esnaf ustalarından Artan, Bayos, Arabuyos, Kahvurk, Maruros, Buraşkah, Nitor, Yako, İbrahim, Bosko, Huçak, Nikola, Arkan vesair kişilerin, yüncü esnafının kethüdası olan Kız Mehmed'i şikâyet etmeleri ve yerine yeni gelen Abdullah Ağa hakkındadır.

124. Belge: Şehabeddin Paşa Der-Kurb-ı Arasta Mahallesi'nden es-Seyyid el-Hâc Hafız İbrahim Efendi'nin, Bahçıvan Karabost zımmiden alacağı olan yedi yüz kuruşu istemesi davasıdır.

125. Belge: Çokalca Mahallesi'nden Duhani Dimitri veled-i Tanaş zımminin, Duhani Boko veled-i Musi nam Yahudi'den alacağı olan altı yüz seksen beş kuruşu istemesi davasıdır.

126. Belge: Hadım Firuz Mahallesi'nden Hatice bint-i Abdullah'ın, eşi İbrahim bin Mehmed'ten hula ile boşanması hakkındadır.

127. Belge: Sarıca Paşa Mahallesi'nden Aişe bint-i Mehmed'in, kızının nafakası için boşandığı eşi Mehmed bin Selim'den davacı olması hakkındadır.

128. Belge: Bostancıbaşı Abbas Bey'in, Edirne'de yapılacak olan kışlak alayı için Cısr-i Ergene Evkâfi müsakkâfatından Edirne'de olan Araplar Hanı Cabisi Said Efendi'den, kurşun istemesi ve teslim edilen miktarın yazılı olduğu kayıttır.

129. Belge: Hacı Sarraf Mahallesi'nden Azviya veled-i Tanaş zımminin, Birasko veled-i Endorya'ya sattığı üzümlerin masraf ve parası hakkındaki anlaşmazlıklarına dairdir.

130. Belge: Gülbahar Mahallesi'nden Derviş Murad bin Ahmed'in, komşusu Hüseyin bin Ali'nin evine girip eşya ve altınlarını çaldığı hakkında Hüseyin'e açtığı dava kaydıdır.

131. Belge: Ada Nahiyesi'ne bağlı Ahur Karyesi'nden Sarban Mehmed bin Hasan'ın, kızı Leyliye Hatun'a ahır, çiftlik ve sayebandan oluşan evini bin kuruşa satmasına dair belgedir.

132. Belge: Asakir-i Mansure-i Muhammediyye'nin Onbaşısı Osman bin Mustafa'nın, nikâhlı olan Fatma bint-i Mehmed ile yaptığı evliliğin ardından, Fatma'nın eski kocası Talıkacı Mehmed'in Fatma'yı dava etmesi hakkındadır.

133. Belge: Balıkçı Bazarı Karyesi'nden Eci Tarasyin bint-i Zafer nam Nasraniye'nin, Petrali veled-i Kostandi zımmiye borç olarak verdiği incileri istemesi hakkındadır.

134. Belge: Rukiyye bint-i Mustafa'nın, İsmail'den boşanmış olan kızının başkasıyla evlendiğini ve ortada kalan torununun nafaka ihtiyacının karşılanması isteği hakkındadır.

135. Belge: Akmesjid Mahallesi'nden Nona bint-i Mihail Nasraniye'nin, Radi veled-i Baron'dan hula ile boşanması belgesidir.

136. Belge: İmaret-i Mezid Bey Mahallesi'nden Kostandi veled-i Gorgi'nin babasından kalan evi, iki yüz kuruşa Niko Nasraniye'ye satmasına dairdir.

137. Belge: Akşemseddin Mahallesi'nden Dorina bint-i Estefani'nin, Yıldırım Bayezid Vakfı'na sekiz para mukataa-i karyesi olup buradaki bir menzilini kiralaması hakkındadır.

138. Belge: Emine Hatun bint-i Mehmed ve Mahfil ibn-i Münif'in, Devletşah Mahallesi Camii Şerif yanındaki vakıf evinin vakıf şartnamesidir.

139. Belge: Hafız Mehmed Emin Efendi'nin mahkemeye kâtiplik tayin belgesidir.

140. Belge: Veliyüddin Mahallesi'nden Herso veled-i Torhor nam Nasraniye'nin, evini Yorgi veled-i Ankıl'a bin beş yüz kuruşa satmasına dairdir.

141. Belge: es-Seyyid Abdülkadir Efendi'nin mahkemeye kâtip olarak tayin edilmesi belgesidir.

142. Belge: Salim Efendi'nin bab mahkemesine kâtip olarak tayin edilmesi belgesidir.

143. Belge: Tahir nam mehterin tahrir olunan eşya defteridir.

144. Belge: Naib Çelebi Mahallesi'nden Hüseyin Alemdar bin Ömer'in, eşi Zelita bint-i Aleksandri nam Nasraniye'ye evini yüz on beş kuruşa satmasına dairdir.

145. Belge: Eflak reayasından olup Edirne Paşa Kapısı'nda oturan seyis taifesinden Yorgi veled-i Baron zımminin, Aleksi zımmiden alacak hakkını almak için açtığı dava suretidir.

146. Belge: Dimetoka Kasabası'ndan Hasan Ağa ibn-i Ahmed'in, Kaptan-ı Derya es-Seyyid Hasan Paşa ibn-i Ahmed'ten aldığı borç karşılığı elindeki Ada Nehiyesi'ne bağlı Ahcılı Karyesi'deki arsa, hayvan, eşya vesaireyi çiftliği ile birlikte vermesine dairdir.

147. Belge: Akşemseddin Mahallesi'nden Tanaş veled-i Manol ile Kostandi veled-i Loyar'ın arasındaki bir camuş öküzün borç karşılığında alıkonulması hakkındadır.

148. Belge: Şehabeddin Paşa Mahallesi'nden Hüseyin Ağa'nın çiftliğinde ücret karşılığı çalışmaya anlaşılıp, sonrada hizmeti yarım bıraktıkları için dava edilen Pano ve Milo zimmi hakkındadır.

149. Belge: Hafız Ahmed el-Rüşdü Efendi'nin kâtipliğe tayin edildiği belgedir.

150. Belge: Yancıkçı Şahin Mahallesi'nden Fatma bint-i İsmail ve oğlu Mehmed'in, Osman bin Osman'ın eşi Rukiyye Hatun'un evini Osman'a beş yüze satmaları halinde kendilerine yüz kuruşu vereceğini söylemesine rağmen vermediğini belirtip Osman'ı dava etmelerine dairdir.

151. Belge: Çoban Kasabası'na bağlı Alacuka Karyesi'nden Pavlo veled-i Petro'nun, oğlu Petro'nun Mehmed tarafından öldürüldüğü hakkındaki dava kayıdır.

152. Belge: Karaca Ahmed Mahallesi'nden Hüseyin bin Abdullah'ın, dört sene ücretle hizmetinde çalıştığı Mustafa Ağa'dan, kalan iki yüz yirmi bir kuruşunu istemesi davasıdır.

153. Belge: Akmesjid Mahallesi'nden Agraşa bint-i Dosto'nun, küçük oğlunu darp eden Bahçivan Dostodol'u dava etmesi kayıdır.

154. Belge: Zen İbrahim Paşa Mahallesi'nden Aişe bint-i Halil'in, eşi Hüseyin bin Hüseyin'den mehr-i müeccelinden isteğiyle vazgeçip hula ile boşanmasına dairdir.

155. Belge: Abadan Mahallesi'nden Mono veled-i Dobro zımminin, evnin bir hissesini dört yüz kuruşa damadı Tanaş veled-i Mihail'e satması hakkındadır.

156. Belge: Timur Boğa Mahallesi'nden Mihail veled-i Diyo zımminin, evinin bir hissesini Salman veled-i Ador Yahudi'ye beş yüz kuruşa satması hakkındadır.

157. Belge: Alaeddin Mahallesi'nden Sarraç el-Hâc Ali bin Mustafa'nın, arabacı tayfasından Ahmed bin Mustafa'ya açtığı alacak davasıdır.

158. Belge: Seferşah Mahallesi'nden Mehmed bin Mustafa'nın, eşi Emine bin Mehmed'e yüz kuruşa sattığı ev hakkındadır.

159. Belge: Todori veled-i Mihail zımminin, evini altı yüz elli kuruşa Darassam veled-i Yanaki'ye satmasına dairdir.

160. Belge: Çokalca Mahallesi'nden Fatma bint-i Hasan'nın, evini yüz kuruşa Ömer Ağa bin Hüseyin'e satması hakkındadır.

161. Belge: Hazinedar Sinan Bey Mahallesi'nden es-Seyyid el-Hâc Ahmed bin Mehmed Emin'nin, gittiği Oğlanlı Hamamı'nda altın ve paralarının Ahmed bin İsmail tarafından çalındığı hakkındaki dava kaydıdır.

162. Belge: Sitti Hatun Mahallesi'nden Fano bint-i Yorgali nam Nasraniye'nin, kendisine ait ev hissesini yüz elli kuruşa eşi Kostandi'ye satması hakkındadır.

163. Belge: Belil Hatun Mahallesi'nden Pano veled-i Diho adlı Nasraniye'nin, eşi Kostandi veled-i Yorgi'den talak ile boşanmasına dairdir.

164. Belge: Karabulut Mahallesi'nden Yorgali bint-i Kanco adlı Nasraniye ve kızı Elenko bint-i Dimitri'nin, Taşo, Anastaş, Tanaş, Yanabut, Naşa, Kostandi, Pano, Yamandi, Gabriko adlı zimmilere verdikleri borcun verilmesi hakkında açılan dava kaydıdır.

165. Belge: Keçeciler Kapısı civarında oturan Lafsondri bint-i Baskol adlı Nasraniye'nin, kardeşi Fırıncı Mihail'in hizmetinde sekiz sene çalışma karşılığı olan eşyaların verilmesi hakkında açtığı davadır.

166. Belge: Noktacızade Mahallesi'nden Aişe Melike bint-i Mustafa'nın, eşi Ali bin Mahmud'tan hula ile boşanmasına dairdir.

167. Belge: Mehmed Ağa'nın, Kara Kostı zimmiden alacağını aldığına dair belgedir.

168. Belge: Kürd Hoca Mahallesi'nden Elbeşe bin Mustafa'nın, eşi Aişe bint-i Mehmed'e yüz kuruşa sattığı ev hakkındadır.

169. Belge: Yeşilce Mahallesi'nden Aişe bint-i Ahmed'in, oğlu es-Seyyid Mahmud ile kendisine ait evin hissesini oğluna üç yüz kuruşa satması hakkındadır.

170. Belge: Endorya veled-i Baron zimmının, aşçı taifesinden Mehmed bin Salih'in yanında kalan iki aylık çalışma ücretini istemesi hakkındadır.

171. Belge: Şeyhi Çelebi Mahallesi'nden Zeyneb bint-i Mehmed'in, eşi Ali bin İbrahim'den mehr-i müecceli ve nafakasından vazgeçip hula ile boşanmasına dair davadır.

172. Belge: Derviş Abi Mahallesi'nden Mani bint-i Estanko adlı Nasraniye'nin, mahkeme gününden dört ay önce talak ile boşandığı eşi İmla veled-i Maço'dan iki yüz kuruş borcunu aldığına dairdir.

173. Belge: Gazi Hoca Mahallesi'nden Mehmed bin Mehmed'in, Kostandi veled-i Tanaş'tan borcunu aldığına dairdir.

174. Belge: Hacı Havacegi Mahallesi'nden es-Seyyid Mustafa Ağa'nın, Daye Hatun Camii Şerif Vakfı'na altmışar kuruş mukataa-i kademesi olup altı kepenk mülkü haffaf dükkânından, kendi payına düşen hissesini eşi Şerife Emine'ye satması hakkındadır.

175. Belge: Kapan-ı Dakik civarında sakin Bozacı taifesinden Yorgi veled-i Miço nam zımminin, sahibi olduğu bozahanesine boza içme bahanesiyle gelen Kutucu Hüseyin ve Kahveci Hüseyin adlı kişilerin dükkândaki akçelerini çaldığına dair açtığı dava kaydıdır.

176. Belge: Has Murad Mahallesi'nden Ahmed bin Mustafa'nın, el-Hâc Ali'nin eşyasını Asitane-i Âliyye'den Edirne'ye nakil esnasında, Birhus Kasabası'nda kalmak zorunda kalmıştır. Ahmed eşyaların Ali'ye teslim edilmesi için burada Ayan İsmail'e ücret ile teslim etmesine rağmen, İsmail bu eşyaların bir kısmını harcadığından Ahmed'in İsmail'i dava etmesi hakkındadır.

177. Belge: Niğbolu sükkânından olup Edirne'de oturan Mehmed Selim bin Veliyüddin'in, mahkeme gününden iki sene önce Mehmed Emin'e sattığı yedi camuş ineğin kalan parasını dava etmesi hakkındadır.

178. Belge: Naib Çelebi Mahallesi'nden Zoya bint-i Yorgi adlı Nasraniye'nin, evini yüz elli kuruşa Karanfila bint-i Baron'a satması hakkındadır.

179. Belge: Gazi Hoca Mahallesi'nden Selim bin Mehmed Emin'in, kendisi ve annesine miras kalan vakıf hissesinin Mehmed bin Mustafa tarafından zapt edildiği iddiası hakkındaki dava suretidir.

180. Belge: Camii Arda Kasabası'ndan Taşo veled-i Esterbo'nun, babası Esterbo'nun Hadika-i Hassa ustalarından Mustafa Ağa tarafından darp edilip öldürüldüğü konusunda açtığı dava kaydıdır.

181. Belge: Maruf Hoca Mahallesi'nden Fatmatü'z-zehra bint-i Hüseyin'nin, eşi Mehmed Emin'den mehr-i müecceli ve nafakasından vazgeçip hula ile boşanması hakkındadır.

182. Belge: Turgud Bezirgân Mahallesi'nden Habibe bint-i Ahmed'in, iki aylık oğlu için boşandığı eşi Mehmed Emin'den nafaka için davacı olmasına dairdir.

183. Belge: Vize Çelebi Mahallesi'nden Hasan bin İbrahim'nin, evini eşi Ümmügülsüm ve eşinin vekili Mustafa'ya sattığı hakkındaki kayıttır.

184. Belge: Asitane-i Âliyye'den olup Hayrabolu Kasabası'nda misafiren kalan Ali Efendi ibn-i el-Hâc Murad'ın, Şehid Mehmed Paşa Evkafî müsakkâfatından Nehr-i Ergene üzerindeki icare-i muacceleli değirmenin, İsmail ve Salih tarafından başkasına icar edilip ücretini aldıkları ve bunun karşılığında buğday vemeleri için açtığı dava hakkındadır.

185. Belge: Hocalı Mahallesi'nden Cemile bint-i Mustafa, Ahmed Çelebi Evkâfî müsakkâfatından icare-i muaccelelu vakfın kırk parasının babasının olduğunu, babasının vefatından sonra kendisine geçtiğini belirtmiştir. Babası hayattayken halası Fatmatü'z-zehra Hatun'un bunu on iki sene zapt ettiğini ve kendisine teslimini istemesi hakkındaki dava kaydıdır.

186. Belge: Hazinekar Sinan Bey Mahallesi'nden İbrahim bin Mehmed'in, Rukiyye Hatun'a arsasını yirmi kuruşa sattığına dairdir.

187. Belge: Molla Fahreddin Mahallesi'nden Hüseyin bin Musi'nin, Hırsto veled-i Hırsto'ya sattığı bir çift öküzün Hırsto'da kalan parasını istemesi hakkındadır.

188. Belge: Şarabdar Hamza Mahallesi'nden Emine bint-i İsmail'in, mahkeme gününden yedi sene önce iki yüz kırk dört kuruş borç verdiği Mustafa'yı dava etmesi hakkındadır.

189. Belge: Karaca Ahmed Mahallesi'nden Osman bin Mustafa'nın, Dosto veled-i Panaş'ın menzili yanında yaptırdığı çörekçi fırınının kendi mülküne zarar verdiği hakkındaki davadır.

190. Belge: Mehmed Emin Ağa'nın ahır, kuyu ve evini beş yüz kuruşa eşi Nefise Hatun'a sattığına dair kayıttır.

191. Belge: Papa Kaçnoz Mahallesi'nden Viltari bint-i Tanaş adlı Nasraniye'nin, küttancı dükkânını bin kuruşa kız kardeşinin kocası Endon'a satığına dair belgedir.

192. Belge: Maruf Hoca Mahallesi'nden Metro veled-i Franko'nun, evini yüz yirmi beş kuruşa Ezladi veled-i Esteban zımmiye satmasına dairdir.

193. Belge: Kiremitçi Hacı Halil Mahallesi'nden Ümmügülsüm bint-i Hasan'nın, boşandığı eşi Ahmed bin Abdullah'tan kızı için nafaka talep etmesi davasıdır.

194. Belge: Bazarcı Hatun Mahallesi'nden Zeliha bint-i Süleyman'ın, evini yüz elli kuruşa es-Seyyid İsmail'e satması hakkındaki belgedir.

195. Belge: Hacı Sarraf Mahallesi'nden Kaliloti bint-i Dimitrali'nin, evini kızı Katinea ve damadı Yorgi'ye yüz kuruşa satması hakkındadır.

196. Belge: Cısr-i Ergene Kasabası'ndan olup Edirne'de misafiren kalan Aişe bint-i Ahmed ve kız kardeşi Hafize Hatun'un, babalarından kalan arsanın Hafız Mustafa tarafından zapt edildiğini ve bunun kendilerine verilmesi konusunda açtıkları dava kaydıdır.

197. Belge: Ağaç Bazarı'nda oturan Hatice bint-i İsmail'in, mahkeme gününden altı sene önce bayinen talakla boşandığı eşi Mehmed'in, elinde kalan mehr-i müecceli olan altın ve paraları almak için açtığı dava suretidir.

198. Belge: Cısr-i Ergene Kasabası sakinlerinden olup Edirne'de misafiren sakin Aişe bint-i Ahmed ve kız kardeşi Hafize'nin, babalarından kalan arsanın Hafız Mustafa tarafından zapt edildiği hakkında açtıkları davada, arsanın satıldığı ve araya Müslimin aracı olup yirmi kuruş karşılında anlaşmaya varıldığına dairdir.

199. Belge: Saçlı Dede Mahallesi'nden Co veled-i Zafer zımmi ve komşusu Vasir veled-i Kostandiye'nin, önce kız çocuklarının başlattıkları kavgada onlarında karışması sonucu Co zımminin yaralanması üzerine, Co'nun Vasir'e açtığı dava kaydıdır.

200. Belge: Üsküdar Nahiyesi'ne bağlı Sulün Karyesi'nden Hüseyin bin Osman'ın, hamile eşini darp edip düşük yapmasına sebep olan ineğin sahibi Halil bin İsmail'i dava etmesi hakkındadır.

201. Belge: Mehmed Ağa'nın, mahkeme gününden bir ay önce kavga esnasında evinin kapısına dayanıp eşini darp eden ve düşük yapmasına sebep olan Rusçuklu Fatma bint-i Ahmed'i dava etmesi hakkındadır.

202. Belge: Balaban Mahallesi ahalilerinden el-Hâc Ebubekir Ağa, es-Seyyid Mustafa, Süleyman, Ali ve es-Seyyid Mehmed'in, Rusçuklu Fatma bint-i Ahmed'i uygunsuz davranışlarından dolayı mahalleden ihraç edilmesi için dava etmeleri hakkındadır.

203. Belge: Mevlana es-Seyyid Hamdünnatif Efendi ibn-i Seyyid Abdülfettah Efendi'nin mahlinde ketb ve tahrir için tayin edildiği ve Zeliha bint-i el-Hâc Ali Ağa'nın evini Seyyid Osman Ağa'ya satması hakkındaki belgedir.

204. Belge: Bezaz Mayor veled-i Taser nam Yahudi'nin, bezaz borcu alacağı için aklını yitiren kişinin vasisinden borcunu istemesi ve aklını yitiren borcu için mülklerinin satılıp ödendiği defter suretidir.

205. Belge: Kızıl Mescid Mahallesi'nden Vasıl veled-i Nikola zımminin, evini iki yüz kırk kuruşa Ostadrالی veled-i Ankıl zımkiye satması hakkındadır.

206. Belge: Ali Kuşçu Mahallesi'nden Furanzela bint-i Esteban Nasraniye'nin, mahkeme gününden yedi ay önce talak-ı bayin ile boşandığı eşi Duhani Tomi'den mehr-i müeccelini aldığına dair belgedir.

207. Belge: Mümün Hoca Mahallesi'nden Hamandi veled-i Todori zımminin, İlina bint-i Dosto nam Nasraniye'ye ev satması hakkındadır.

208. Belge: Ali Kuşçu Mahallesi'nden Karina bint-i Zafer'in, eşi Dülger Vasi'nin kendisine bakmadığını, kavga ettiklerini ve bazen de kendisini dövdüğünü konusundaki şikâyeti üzerine, mahkemenin eşinin bir yere gitmesi halinde Karina'ya aylık yirmi kuruş nafaka vermesini içeren dava kayıdır.

209. Belge: Şarabdar Hâmza Bey Mahallesi'nden Aişe bint-i Mehmed'in, evini yüz elli kuruşa Emine bint-i Yusuf'a satması hakkındadır.

210. Belge: Sitti Hatun Mahallesi'nden fırıncı esnafı ustalarından Niko veled-i Dosto zımminin, aynı esnaftan Ustober veled-i Volla zımkiye aralarındaki fırın aleti hissesi üzerine anlaşmazlıklarına dairdir.

211. Belge: Mümün Hoca Mahallesi'nden Sonadi veled-i Todori zımminin, Pano veled-i Todori'ye seksen kuruşa sattığı ev hakkındadır.

212. Belge: Akşemseddin Mahallesi'nden Petro veled-i Nikola'nın, Haruza veled-i Pani'ye yüz kuruşa ev satmasına dairdir.

213. Belge: Hacı Ömer Mahallesi'nden Malamani bint-i Ekşanco nam Nasraniye'nin, komşusu Dülger Estefan'ın kendisine fahişül faz' ve darp ettiği hakkındadır.

214. Belge: Maruf Hoca Mahallesi'nden Encanor bint-i Kone nam Nasraniye'nin, damadı Yamandı'nin elmas yüzük ve eşyalarını gasp ettiği ve kendisine hakaret ettiği hakkındaki dava kaydıdır.

215. Belge: Manyas Kapısı civarında oturan Musi veled-i İshak nam Yahudi'nin, misafir olarak gece kaldığı Azadlı Karyesi'nden Kıptiye tayfasından olan Hüseyin ve Süleyman'ın kendisine ait atları çaldıklarına dair dava suretidir.

216. Belge: Selvi Kazası'na bağlı Rambanda Karyesi'nden Mustafa bin Ahmed'in, mahkeme gününden dört sene önce öküzlerini sattığı Hasan bin Ali'de kalan dört yüz kuruşunu almak için açtığı davadır.

217. Belge: Mevlana Fahreddin Mahallesi'nden Zeliha Hatun ibn-i İsmail'in, kendisine küfür ve hakaret eden Hüseyin bin İbrahim'i dava etmesi kaydıdır.

218. Belge: Vilayet-i Rum İli'ne bağlı Keşan Kasabası'nda oturan ve Edirne'de misafiren kalan Mehmed Said bin Abdi'nin, vefat eden kardeşi Mehmed Sadık Ağa'nın terekesinin hissedarı olduğunu ve kardeşinin Tahtacı Molla Mustafa'dan alacağı olduğunu dava etmesi hakkındadır.

219. Belge: Kızıl Mescid Mahallesi'nden Nalband Raco veled-i Baron'un, evini dört yüz kuruşa Çoban Kosto veled-i Mihail'e satması hakkındadır.

220. Belge: Baba Timurtaş Mahallesi'nden Mehmed Emin bin Mehmed'in, Baba Timurtaş Vakfı'na mukataa-i karyesi senedi ev arsasını yüz kuruşa Habibe bint-i Süleyman'a sattığı belgedir.

221. Belge: Arabacı el-Hâc Mahallesi'nden Fatmatü'z-zehra bint-i Mehmed'in, eşi Ali bin Mehmed'ten doğacak çocuğunun dokuz yaşına kadar bakım ve nafakasını kendi üzerine alıp hula ile boşanmasına dairdir.

222. Belge: Ada Nahiyesi'ne bağlı Bali Birhus Mahallesi'nden Ahmed bin Mehmed'in, kardeşi Ömer'e iki yüz kuruşa ev sattığına dairdir.

223. Belge: Noktacızade Mahallesi'nden Zehra bint-i Mehmed'in, mehr-i müeccelinden rızasıyla vazgeçip bakım masrafını da kendi üzerine alıp, eşi Mehmed bin Ahmed'ten hula ile boşanmasına dairdir.

224. Belge: Hacı Ömer Mahallesi'nden Fırıncı Baron veled-i Todori zımminin, komşusu olan Dülger Estefan'ın evini yanılırken Baron'un evine zarar verdiği ve bunun üzerine çıkartılan keşif ve zararın karşılanmasıyla ilgilidir.

225. Belge: Şehabeddin Paşa Der-Kurb-ı Arasta Mahallesi'nden Seyyid el-Hâc Hafız İbrahim Efendi, Bahçıvan Baron zımmiye mahkeme gününden yirmi beş buçuk ay önce, Baron'un evi karşılığında bin yirmi beş kuruş borç vermiştir. Baron bu borcu ödemeyince İbrahim de Hacı Sarraf Mahallesi'ndeki bu evi müzayedeye altı yüz yetmiş yedi kuruşa Hersula Nasraniye'ye sattığına dair kayıttır.

226. Belge: Havas-ı Mahmud Paşa Kazası'na bağlı Çavuşlu Karyesi mezrası anlaşmazlığında, Hafız Mehmed Tahir Ağa vekili aracılığıyla buradaki kara evler zeametindeki çiftlik mezrasının kendisine ait olduğunu ve Mehmed Ağa ile Mehmed Haşim Ağa tafından zapt edilip hayvanlarını otlattıkları hakkında açtığı dava hakkındadır.

227. Balge: Yıldırım Bayezid Mahallesi'nden Rukiyye bint-i Osman nam Kıptiye'nin, mahkeme gününden beş buçuk sene önce talak ile boşandığı eşi Mustafa Ali nam Kıpti'nin kendisine vermesi gereken mehr-i müecceli olan eşya ve altını almak için açtığı dava kayıdır.

228. Belge: Rum İli Üsküp Sancağı'na bağlı Kalkandelen Kasabası'ndan Molla Yusuf ve oğlu Ali Efendi'nin, vekilleri aracılığıyla Rasim Kazası'ndan Ali Efendi'den meşk ve bade mallarının alacağını isteme davasıdır.

229. Belge: Has Fırın mahlinde oturan Fatma Hatun'un, Hasan Ağa'nın yanında çalışan oğlu İbrahim'in Hersek diyarına gönderildiği sırada, yolda yere düşüp yaralandığını ve daha sonra bundan dolayı öldüğünü söyleyip Hasan Ağa'dan davacı olması hakkındadır.

230. Belge: Cedid Kasım Paşa Mahallesi'nden Aişe bint-i Ali'nin, ev, ahır ve bir miktar eşyasını damadı Mehmed bin İsmail'e iki yüz kuruşa satması hakkındadır.

231. Belge: Akmescid Mahallesi'nden Mayto veled-i Hayri zımminin, mahkeme gününden altı sene önce Mehmed Memiş bin Hasan'a bir çift öküzünü satıp parasını alamadığına dair açtığı alacak davasıdır.

232. Belge: Şeyhi Çelebi Mahallesi'nden Mehmed bin Ahmed'in, kayın atası olan Mehmed ile olan ev anahtarı anlaşmazlıklarını dava etmesi hakkındadır.

233. Belge: Üsküdar Nahiyesi'ne bağlı Kızancıklı Karyesi'nden olan Daço veled-i Daço zımminin, buğday ve arpasını Nehr-i Meriç üzerinden geçirirken geminin yanması sonucu zarar gören mallarından Hadika-i Hassa ustalarından Halil Ağa'yı sorumlu tutup davacı olması hakkındadır.

234. Belge: Hacı Sarraf Mahallesi'nden Fatma bint-i Mehmed Emin'in, eşi Seyyid Osman bin Mehmed'ten mehr-i müecceli ve bakımı masrafını kendi üzerine alıp hula ile boşanması hakkındadır.

235. Belge: Ada Nahiyesi'ne bağlı Ahur Karyesi'nden Ahmed bin Hüseyin'in, mahkeme gününden sekiz sene önce İbrahim bin Mustafa'ya üç yüz kırk beş kuruşa sattığı evinin kalan yüz kırk beş kuruşunu talep etmesi davasıdır.

236. Belge: Ada Nahiyesi'ne bağlı Timurtaş Karyesi'nden Seyrad bint-i Estabiko ile Taşo veled-i Bani'nin nikâh akdidir.

237. Belge: Ali Kuşçu Mahallesi'nden Dorina bint-i Naydin nam Nasraniye'nin, kocası Dimitri veled-i Mayır'dan boşanma karşılığı mehr-i müeccelinden vazgeçip, bakım masrafını da kendi üzerine alıp hula ile boşanması hakkındadır.

238. Belge: Gazi Mihail Koç Mahallesi'nden Aişe bint-i Abdullah'ın, vekili aracılığıyla evini bin beş yüz kuruşa Hüseyin bin Halil'e satması hakkındadır.

239. Belge: Üsküdar Nahiyesi'ne bağlı Büyük Asma Bahçesi Karyesi'nden Nano veled-i Mavri nam zımminin, mahkeme gününden iki ay önce yirmi adet koyununun, Mehmed bin Abdullah tarafından Cisir-i Ergene mütevellisi Ağa'nın izniyle alınması sonucu davacı olmasına dairdir.

240. Belge: Hristos Mahallesi'nden Terzi Zafer veled-i Gürbagi'nin, kendisi ve oğluna ait evin kendi hissesini oğlu Kostandiye'ye iki bin beş yüz

kuruşa satması ve bu paranın beş yüz kuruşun eşine verilmesi, beş yüz kuruşunun da oğulları Yako ve Tanaş'a verilmesine dairdir.

241. Belge: Karaca Ahmed Mahallesi'nden Hafize bint-i Yusuf'un, evinin bir hissesini yüz elli kuruşa Zeyneb bint-i Mehmed'e satması hakkındadır.

242. Belge: Arif Ağa Mahallesi'nden ser-kitâbe-i kassam askeri olan es-Seyyid Hafız Abdülfettah Efendi'nin, Daye Hatun Mahallesi'ndeki demir dükkânını altmış beş kuruşa Ali bin Halil'e satması hakkındadır.

243. Belge: Hazinedar Sinan Mahallesi'nden Fatma bint-i Abdülkadir'in, vekili aracılığıyla Hatice bint-i Abdullah'ın, mahkeme gününden dört gün önce evine girdiğini ve sandık içindeki eşyalarını çaldığına dair davacı olması hakkındadır.

244. Belge: Umur Bey Mahallesi'nden Zeyneb bint-i Hasan'ın, mahkeme gününden dokuz sene önce Memiş bin Osman'a altmış kuruşa sattığı evin kalan on altı kuruşunu isteme davasıdır.

245. Belge: Mümin Hoca Mahallesi'nden Osman bin Mehmed'in, dört dönüm dut bahçesini altı yüz kuruşa Bakkal Rodi veled-i Marin'e satması hakkındadır.

246. Belge: Şehabeddin Der-Kurb-ı Paşa Hamamı Fil Mahallesi'nden Börekçi Ömer Ağa'nın, bozacılar sükkânındaki içindeki alet ve malzemeleriyle birlikte bir bab börekçi dükkânının bir hissesini eşi Aişe Hatun'a beş yüz kuruşa satmasına dairdir.

247. Belge: Zen Firuz Mahallesi'nden es-Seyyid Mustafa bin es-Seyyid Hafız Mehmed, Alemdaran Mahallesi'ndeki babasından kalan sekiz sehimlik menzilin bir sehiminin annesi Zeyneb'e ait olduğunu, diğer yedi sehiminin de kendisine ait olduğunu belirtmiştir. Mustafa annesinin vefatından sonra kendisine kalan bu evi iki bin dokuz yüz kuruşa Evrastol ve Yanaki'ye sattığına dair belgedir.

248. Belge: Fındık Fakih Mahallesi'nden Emine Hatun'un, babası İbrahim'in vekilliği aracılığıyla eşi Abdüllatif Ağa'dan mehr-i müecceli olan üç yüz kuruşu ve ile iki yaşındaki kızının reşid oluncaya değin bakım masrafını da üzerine alıp hula ile boşanması hakkındadır.

249. Belge: Maruf Hoca Mahallesi'nden Hurinursima bint-i Ahmed'in, vekili babası Ahmed aracılığıyla, mehr-i müeccelinden vazgeçip bakım masrafını da kendi üzerine alıp eşi Salih Ağa'dan hula ile boşanmasına dairdir.

250. Belge: Zincirli Kuyu Mahallesi'nden İlina bint-i Baron nam Nasraniye'nin, iki sehiminin başkasına ait olan dört sehimlik evinden kendisine ait bir sehimini Balıkçı Lanir zımmiye iki yüz kuruşa satmasına dairdir.

251. Belge: Kasım Paşa Mahallesi'nden Fatma bint-i İbrahim'in, vekili aracılığıyla eşyasını yüz on kuruşa sarması hakkındadır.

252. Belge: Asitane-i Âliyye Sinan Ağa Mahallesi'nden olup Edirne'de Fırıncı Doğan Mahallesi'nde kiracı olan Mehmed Ağa ibn-i Halil'in, eşi Emine Hatun'la kaldıkları evde her ne var ise kendisi ve eşinin olduğu konusunda yapılan keşf ve tahrir belgesidir.

253. Belge: Sitti Hatun Mahallesi'nden Marboti bint-i Esteban nam Nasraniye'nin, damadı Anastas veled-i Esteban'a evinin bir hissesini yüz elli kuruşa satması hakkındadır.

254. Belge: Sofu İlyas Mahallesi'nden Fatma bint-i İbrahim'in, eşi Seyyid İbrahim bin Mehmed'ten mehr-i müccelini ve bakım masrafını da kendi üzerine alıp hula ile boşanması hakkındadır.

255. Belge: Kuru Çeşme Mahallesi'nden Müşru bint-i Nikola'nın, altı sene hizmet ettiği Suzani Nasraniye'den hizmet bedeli olarak iki yüz kırk kuruş kıymetinde eşya ve altını aldığına dairdir.

256. Belge: el-Hâc Hoşkadem Mahallesi'nden ölen Halil Çavuş Ağa ibn-i Abdullah'ın, evinin mirasçılar arasında paylaşılması hakkındadır.

257. Belge: Asitane-i Âliyye'de vaki Darü'l-hadis Evkafı müsakkafatından Edirne'de Hassa Fırın Vakfı'nın, dört sehiminden bir sehimini Yakup Ağa'nın, bir sehimini kız kardeşinin, bir sehimini Anastas'ın diğer sehimini de bir başkasındır. Anastas'ın on buçuk sene önce almış olduğu vakfın aylığının dava edilmesi hakkındadır.

258. Belge: Gazhane Mahallesi'nden Olivya bint-i Aleksandır'ın, bir ev ve değirmenin bir payını kendi elinde bırakıp diğer payını damadı Lanosaki zımmiye bin elli kuruşa satması hakkındadır.

259. Belge: Edirne’de misafiren kalan Çoban Nako veled-i Nano zımminin, bir yıl evvel Hırsto’nun hizmetinde koyunlara on buçuk ay bakması karşılığında kalan ücretinin ödenmesini isteme davasıdır.

260. Belge: Ali Kuşçu Mahallesi’nden Oyina bint-i Mavrani’nin, evini yedi yüz kuruşa Niço veled-i Hanço’ya satmasına dairdir.

261. Belge: Kâtip Çelebi Mahallesi’nden Seyyid Ali bin Mehmed’in, Meclular Sokağı’ndaki bir kepenk muaccelu dükkânını beş yüz kuruşa Molla Ahmed bin Süleyman’a satmasına dairdir.

262. Belge: Ali Kuşçu Mahallesi’nden Ankıl veled-i Ziyako’un, evini eşi Banayoti veled-i Hodavi’ye yüz kuruşa satması hakkındadır.

263. Belge: Sultan Bayezid Mahallesi’nden Sarraç İbrahim Ağa’nın, Şeref Beyi Karyesi’nden Diço veled-i Esteban’na bir sene önce verdiği bin beş yüz yirmi yedi kuruş borcunu istemesi hakkındadır.

264. Belge: Karaca el-Hâc Halil Mahallesi’nden Serkoz veled-i Esvadorok ve eşi Ebra bint-i Somodan’ın, ölümlerinden sonra mahzen, kuyu ve kağıdhaneden oluşan evleri çocuklarına kalmıştır. Çocuklarından Oskohayi’nin, kendi payına düşen payını kardeşi Esvador’a dört yüz kuruşa satmasına dairdir.

265. Belge: Hırstos Mahallesi’nde olan Metruki İbrahim Bey ibn-i Sinan’ın Mescid-i Şerif Evkafı müskafatından icare-i muaccelu vakfı menziline, sekiz bin kuruş bedeli makbuzla Eskonco zımmiye verilmesi hakkındadır.

266. Belge: Hüsnü Paşa Mahallesi’nden ve hâcegan-ı Divan-ı Hümâyun’dan olan el-Hâc Abdullah Reşad Efendi’nin, vekili aracılığıyla aynı mahallede olan evini yedi yüz elli kuruşa Habbaz Kethüdası es-Seyyid Mehmed Ağa’ya satmasına dairdir.

267. Belge: Karaca Ahmed Mahallesi’nden es-Seyyid Ahmed bin Mehmed’in, evini yüz kuruşa Seyyid Mehmed bin İsmail ile eşi Emine bint-i Mehmed’e satması hakkındadır.

268. Belge: Kızıl Mescid Mahallesi’nden Katina bint-i Todori nam Nasraniye ile kız kardeşi Anastasa bint-i Yodori’nin, kendilerine miras olarak kalan evi aralarında paylaşmaları hakkındadır.

269. Belge: Kızıl Mescid Mahallesi'nden Anastas bint-i Todori ve kız kardeşi Katina Nasraniye'nin, kendilerine miras kalan evin paylaşımından sonra Anastasa'nın hissesini Katina'ya vermesi hakkındadır.

270. Belge: Tahtacı Mahallesi'nden Zafer veled-i Pani'nin, mahkeme huzurunda kızı Ankola Nasraniye'ye malından kızının eline emanet olarak bıraktığı eşyaları aldığı dairdir.

271. Belge: Fındık Fakih Mahallesi'nden Tanaş, Dimitri ve Marya'nın, hissedarları oldukları evi iki bin yüz yetmiş beş kuruşa celeb taifesinden Nikola ve eşi Nada Nasraniye'ye satmalarına dair belgedir.

272. Belge: Mümün Hoca Mahallesi'nden Ümmügülsüm bint-i Ömer'in vekili aracılığıyla evinin kendisine ait hissesini altmış kuruşa eşi İbrahim bin Salih'e satması hakkındadır.

273. Belge: Manol veled-i Braşkah zımminin, Karanhil ve Estoban zımmilere verdiği mülkün karşılığını alamayınca davacı olduğu kayıttır.

274. Belge: Üsküdar Nahiyesi'ne bağlı Pehlivan Karyesi'nden İlina bint-i Haço nam Nasraniye'nin, mahkeme gününden sekiz ay önce karyedeki dere kenarında Daço veled-i Baron'un kendisine tecavüz ettiği hakkındaki dava kayıdır.

275. Belge: Cisir-i Ergene Kazası'na bağlı Zalif Karyesi'nden Dosto veled-i Dimitri'nin, Ankıl'ın ölen babası Gabro'dan, mahkeme gününden üç sene önce Bulgar Karyesi'ndeki tarlasını doksan iki kuruşa Gabro'ya sattığını ancak Gabro ölünce bu miktarı terekesinden karşılanmasını istediği dava kayıdır.

276. Belge: Mevlana Veliyüddin Mahallesi'nden Estefanaki veled-i Eci Kostandi zımminin, bir yıl önce üç bin kuruş borç verdiği Eci Zafraki veled-i Margırt zımmiyi alacağı için dava etmesi hakkındadır.

277. Belge: Çöke Nahiyesi'ne bağlı Hacılar Karyesi'nden Gorki veled-i Dosto'nun, samanhanesini ateşe veren Baron'u şikâyet etmesi belgesidir.

278. Belge: Kızıl Mescid Mahallesi'nden Fatma bint-i Ali hasta ve ihtiyar olduğundan mahkemeye başvurup oğlu Mustafa bin Mehmed'in kendisinin nafakasını karşılaması hakkında davacı olması hakkındadır.

279. Belge: Kıncı Firuz Mahallesi'nden Numan Ağa ibn-i Rasim'in, evini ve Haremeyn-i Şerîfeyn Vakfı'ndan icare-i muaccelulu tarlasını ve bir

diğer evinin bir hissesini, eşi olan Aişe Hanım'a iki yüz kuruşa satması hakkındadır.

280. Belge: Dumanlı Karyesi ahalilerinden Müslim ve gayr-i Müslimler ile Terkos Karyesi Müslimleri ile Tarandi Karyesi, Guruma Karyesi, Gurlana Karyesi ve Oduncuk Karyesi gayr-i Müslimleri'nin, Tevliyet Mütevellisi İsmail Ağa'nın onlardan fazla vergi aldıkları hakkında davacı olmalarına dairdir.

281. Belge: Kürd Hoca Mahallesi'nden Akife bint-i Mehmed'in, üç sene hizmet ettiği Akife bint-i İsmail'den hizmet bedeli karşılığı olarak yüz yetmiş kuruş kıymetinde eşya ve altın aldığını tescil eden belgedir.

282. Belge: Hasan Paşa Mahallesi'nden Mehmed bin Hasan'ın, evini sekiz yüz kuruşa Ahmed Çelebi bin Mehmed'e satması hakkındadır.

283. Belge: Hacı Sarraf Mahallesi'nden Pano bint-i Nikola vekili Celeb Esteban veled-i Laymın nam zımmin aracılığıyla evinin bir payını üç yüz kuruşa eşi Vasıl veled-i Esteban'a satması belgesidir.

284. Belge: Miranoğlu Sofu Mahallesi'nden Sabinna bint-i Ceyasko nam Nasraniye'nin, mehr-i müccelinden vazgeçip bakım masraflarını da kendi üzerine alıp eşi Dolko veled-i Bavon'dan hula ile boşanmasına dairdir.

285. Belge: Taşçı esnafı ustalarından olan Kostandi, Nikola ve Panayoti zimmilerin, Korucular Sokağı'ndaki Ali Paşa Cedid Evkafı müsakkafatından olan bir vakf-ı dükkânının sekiz ay önce vakfın mütevellisi tarafından kendilerine kiralandığını ve dükkânı tamir ettiklerini ancak mütevelli Yorgali'nin onlara dükkânı vermekten vazgeçtiği hakkındadır.

286. Belge: Çöke Nahiyesi'ne bağlı Gayber Karyesi'nden es-Seyyid Molla Ali'nin, bir yıl önce Çoban Mustafa'nın tarlası yüzünden çıkan anlaşmazlık üzerine Mustafa'nın kendisini piştov kurşunuyla yaraladığı hakkında açtığı davadır.

287. Belge: Medine-i Sofya ahalisinden el-Hâc Osman bin Ali'nin, iltizamında olan Çöke Nahiyesi'ne bağlı Gayber Karyesi'nde, beş yüz yetmiş üç kilo buğday ve çavdarı köyün anbarına koyduğunu ancak köy sakinleri olan İmam Ali, Halil, Hüseyin v.s. adlı kişilerin, anbardan yüz altmış dört kilo buğday ve çavdarı harcadıkları konusundaki dava kayıdır.

288. Belge: Akmesjid Mahallesi'nden Estano veled-i Petro nam Nasraniye'nin, eşi Lui veled-i Araş zımmiden mehr-i müeccelini alarak bayin talak ile boşanması kayıdır.

289. Belge: Kiremitçi el-Hâc Halil Mahallesi'nden Tatar el-Hâc Süleyman Ağa ibn-i Mustafa'nın, eşi Şerife Hanife bint-i Şeyh İbrahim Efendi'ye ev ve eşyasını beş yüz kuruşa satmasına dairdir.

290. Belge: Arabacı el-Hâc Hamza Mahallesi'nden Estefan veled-i Dosto zımminin, Mehmed bin Mehmed'e mahkeme gününden on bir ay önce üç yüz on kuruşa sattığı bir çift öküzünün parasını alamadığı hakkındaki açtığı davadır.

291. Belge: Aişe Hatun Mahallesi'nden Hatice bint-i İsmail'in, ölen kızı Aişe'den olan torununun nafakası için babası Mustafa ibn-i Ahmed'ten davacı olması hakkındadır.

292. Belge: el-Hâc Sarraf Mahellesi'nden Livana bint-i Andon Nasraniye ile kız kardeşi Estoma bint-i Andon'un, Manastır Nahiyesi'ne bağlı Kavaklı Karyesi'nden Bulgar Mahallesi'ndeki babalarından kalan arsalarını, otuz beş kuruşa satıp aralarında paylaşmalarına dairdir.

293. Belge: Şeyhi Çelebi Mahallesi'nden Hatice bint-i Abdülğani'nin, annesi Nayibe bint-i Mehmed'in aracılığıyla mahkemeye başvurup eşi es-Seyyid Mehmed bin Mustafa'dan mehr-i müeccelinden vazgeçip nafakasını da kendi üzerine alıp hula ile boşanmasına dairdir.

294. Belge: Üsküdar Nahiyesine bağlı Sarayı Akbekar Karyesi'nden Tanaş veled-i Gorli zımminin, yedi sene koyunlarını otlama karşılığı olarak abisi Bavon zımmiden koyun almış ve bu koyunları abisinin yanında bırakmıştır. Abisi öldükten sonra toplamda on beş koyununu ve yüz beş kuruş ücretini yiyeni Estanko'dan almak için davacı olduğu kayıttır.

295. Belge: Umur Bey Mahallesi'nden Hatice bint-i Mehmed'in, mahkeme gününden üç gün önce Zeyneb bint-i Feyzullah'ın, annesi Elife bint-i Mustafa'nın evine gelip onu darp edip yaraladığını ve bundan dolayı annesi Elife'nin yatalak olduğu hakkında davacı olması ve doktor raporuyla da doğrulanan dava hakkındadır.

296. Belge: Devletşah Mahallesi'nden Mariboti veled-i Estako'nun, boşandığı eşi Vasıl veled-i Nikola'dan olan dört yaşındaki oğlu Estavri'nin nafakası için Vasıl'dan davacı olmasına dairdir.

297. Belge: Seyyid Mustafa ibn-i Hasan ve eşi Seda bint-i Hüseyin'in, Mustafa'nın babasının vefat etmeden önce Yancıkçı Şahin Mahallesi'ndeki evini dört yüz kuruş makbuz karşılığında kendilerine sattığını ancak Mustafa'nın evi onlara vermediği hakkındaki dava kayıdır.

298. Belge: Medine-i Dimetoka'dan olup Edirne'de misafiren kalan Yorgali veled-i Tanaş zımmının, Edirne'de Ali Paşa Vakfı müsakkafatından olmak üzere Keçeciler Sokağı'ndaki icareteyn-i taşçı dükkânı vakfını, iki yıllığına Köstendi, Nikola ve Karabot zımmilere yıllık yetmiş kuruşa kiralaması hakkındadır.

299. Belge: Ada Nahiyesi'ne bağlı Bosna Karyesi'nden Zafer veled-i Lonro zımmının, eşi Nera veled-i Boros Nasraniye'ye yüz yirmi kuruşa evini satması hakkındadır.

300. Belge: Manastır Nahiyesi'ne bağlı Kozluca Karyesi'nden Hırsto veled-i Gabro'nun, beş evlek mülk-i bahçesini yüz kuruşa Doço veled-i Herko'ya satmasına dairdir.

301. Belge: İmaret-i Mezid Bey Mahallesi'nden Tanaş ve kardeşi Dimitri veled-i Yorgali ile büyükanneleri Oganna bint-i Yorgi'nin, kendilerine miras kalan evi iki yüz elli kuruşa Bahçıvan Bavon veled-i Nikola'ya satmalarına dair kayıttır.

302. Belge: Devletşah Mahallesi'nden Marbati bint-i Estabiko nam Nasraniye'nin, eşi Vasıl veled-i Nikola'dan mehr-i müeccelini ve bakım masraflarını kendi üzerine alıp hula ile boşanmasına dairdir.

303. Belge: Külahdüz Mahallesi'nden Zeyneb bint-i Ali'nin, kömürlük, kuyu ve ahırla birlikte evini üç yüz elli kuruşa eşi Seyyid Molla Hasan bin Abdülmecid'e satması hakkındadır.

304. Belge: Kâtip Camii Şerif Mahallesi'nden Arani bint-i Cerovri nam Nasraniye'nin, vekili aracılığıyla yarısı kendisinin diğer yarısı da ölen kocasından kendisine ve oğullarına kalmış olan toplam on sekizlik ev hissesinden, dokuz sehimini Datrehay Nasraniye'ye iki yüz elli kuruşa satması hakkındadır.

305. Belge: Emir Mescid Mahallesi'nden Ümmügülsüm bint-i Mehmed'in, vekili aracılığıyla evini seksen kuruşa İbrahim bin Ahmed'e satmasına dairdir.

306. Belge: Mirahur Bey Mahallesi'nden Zeliha bint-i Mustafa'nın eşi Mehmed bin Fayzullah'ın, Vilayet-i Anadolu Çeşme Yakası'nda öldüğü konusundaki ölüm keşfi belgesidir.

307. Belge: Selçuk Hatun Mahallesi'nden Aişe bint-i Ali'nin, talak-ı bayin ile boşandığı eşi Ali'den seksen kuruş mehr-i müecceli ve eşyası ile Ali'nin sattığı bağ parasından toplam yüz yetmiş yedi kuruşu aldığına dair belgedir.

308. Belge: Darüssaade Mahallesi'nden buluğa tekmili olan İbrahim Elbeşe bin İsmail'in, Timurtaş Karyesi tarafındaki iki dönümlük bahçesini kırk kuruş Fatma bint-i İsmail'e sattığına dair belgedir.

309. Belge: Mümin Hoca Mahallesi ahalilerinden İmam es-Seyyid Mehmed Efendi, Hüseyin, Ömer, Seyyid Mehmed, İbrahim vesair kişilerin, mescid-i şerif müsakkafatına bağlı vakf-ı menzili zapt eden Aişe Hatun'u dava etmeleri hakkındadır.

310. Belge: Karabulut Mahallesi'nden Anastaşa bint-i Banayot nam Nasraniye'nin, eşi Duhani Kosto zimmiden bakım masraflarını kendi üzerine alıp hula ile boşanmasına dairdir.

311. Belge: Asakir-i Mansure neferatlarının ihtiyaçları için Timurtaş Mahallesi'ndeki Dergâh-ı Ali kapıcıbaşlarından ve Tekfur Dağları serhat mübayacısı Halil Bey'in konağında bıraktığı eşyaların, Çirmen Mutasarrıfı ve Edirne Muhafızı Mehmed İsmet Paşa'nın emri ve mahkeme kararıyla el konulmasına dair defterdir.

312. Belge: Karaca Mahallesi'nden Emine bint-i Abdullah'ın, vekili aracılığıyla komşusu Hafize bint-i Yusuf'un duvar anlaşmazlığı yüzünden kendisine küfür ettiği hakkındaki davasıdır.

313. Belge: İbrahim Paşa Mahallesi'nden Fatmatü'z-zehra bint-i Veliyüddin'in, eşi Seyyid Mehmed bin Mustafa'dan mehr-i müecceli ve bakım masraflarını kendi üzerine alıp hula ile boşanmasına dairdir.

314. Belge: Firuz Ağa Mahallesi'nden İnanna bint-i Vartın nam Ermeni'nin, evini sekiz yüz elli kuruşa oğlu Sacador veled-i Anaham'a satması hakkındadır.

315. Belge: Gömülçine Kazası'na bağlı Şancı Karyesi'nden olan Tayyibe bint-i Molla Hüseyin'in, aynı köyden Ali bin Mehmed'in evine girdiğini ve kendisine tecavüz edip, piştovla yaraladığı hakkındaki açtığı dava kayıdır.

316. Belge: Mora ahalisinden olup Edirne'de Maraşa Ali Bey Mahallesi'nde oturan Hatice bint-i Mustafa'nın, kayıp eşi Süleyman bin Mehmed'in diyar-ı ahara gitmeden önce ona mehr-i müecceli ve bakım parasının toplamı olan yüz elli kuruşu teslim edip bayin talak ile boşanmalarını konu alan belgedir.

317. Belge: Yancıkçı Şahin Mahallesi'nden Birruze bint-i Hasan'ın, bir yaşındaki oğlu için boşandığı eşi Ebubekir bin Ahmed'ten nafaka talep etmesi hakkındadır.

318. Belge: Hayali Çelebi Mahallesi'nden Tedora bint-i Masko nam Nasraniye'nin, vekili aracılığıyla ev, kuyu ve sayeban-ı vakfi kapı iki evlek miktar mülkünü üç yüz kuruşa Daşnor zimmiye sattığına dairdir.

319. Belge: Kıncı Firuz Mahallesi'nden nefiyde öldürülen kaldırılan Yeniçeri Ocağı mensubu Kiracı Abdülfani Bey'in ve ortağı Mehmed Ağa'nın, Paşa Pazarı Sokağı'ndaki bargirlerin telef olacağından bunların müzayedeyle satılıp kıymetlerinin Abdülfani'in eşine verilmesi hakkındadır.

320. Belge: Hızır Ağa Mahallesi'nden Aişe Sıdika bint-i el-Hâc Mehmed Ağa'nın, Zen İbrahim Paşa Mahallesi'ndeki üç göz anbar-ı bir bab-ı arsasını yedi yüz elli kuruşa Rahime Hatun'a satması hakkındadır.

321. Belge: es-Seyyid Mehmed Said Efendi'nin bab mahkemesine tayini hakkındaki belgedir.

322. Belge: Maruf Hoca Mahallesi'nden Zabran veled-i Bano'nun, vekili aracılığıyla ev, kömürlük ve çalılığını yüz on kuruşa Todoriya bint-i Yorgi'ye satmasına dairdir.

323. Belge: Sadrazam Çelebi Mustafa Paşazade'nin sahib-i arzuhal müderrisin kiramdan Ali Bey'in isteğiyle vekil Abdülhalim'in, Yelli Burgoz

Karyesi'ndeki çiftlik kiracısı olan kayıp Hırsto veled-i Andon'un üç bin sekiz yüz kuruş borcuna kefil olan Kostandi zımmyi dava etmesi hakkındadır.

324. Belge: Şehabeddin Paşa Der-Kurb-ı Arasta Mahallesi'nden Fatma bint-i Osman'ın, eşi Yüncü Hasan'dan mehr-i müeccelini ve bakım masrafını da kendi üzerine alıp hula ile boşanması hakkındadır.

325. Belge: İmaret-i Mezid Bey Mahallesi'nden Asmancır veled-i Naho'un, eşi Şıla bint-i Lamancır'a dört yüz kırk kuruşa evini sattığına dairdir.

326. Belge: Sitti Hatun Mahallesi'nden Elena bint-i Dimitrali'nin, vekili aracılığıyla Arabacı el-Hâc Hamza Mahallesi'ndeki babasından kalan evin, kardeşleri Yamandi ve Kostandi tarafından satıldığını söyleyip bu evi geri istemesine dair dava kayıdır.

327. Belge: Filibeli olupta Edirne'de misafiren kalan duhancı tüccarı Hasan bin Hüseyin'in, sarraf olan Eci Agop'tan alacağı olan üç bin yedi yüz kuruştan geri kalanını istemesi davasıdır.

328. Belge: el-Hâc Sarraf Mahallesi'nden bahçıvan esnafı ustalarından Kara Baron zımminin, Yıldırım Ovası'ndaki bahçe, çiftlik aletleri ve bir çift karasığır öküzü üç yüz elli kuruşa İbrahim Efendi'ye satması hakkındadır.

329. Belge: Duhancı tüccarlarından Hasan bin Hüseyin'in, sarraf olan Eci Agop veled-i Bahresad'tan alacağı olan bin yedi yüz kuruşu teslim aldığına dair kayıttır.

330. Belge: Sevindik Fakhiyye Mahallesi'nden Hatice bint-i Osman'ın, boşandığı eşi Ömer Ağa ibn-i Salih'ten hamileliği için nafaka talebinde bulunmasına dairdir.

331. Belge: Çavuş Bey Mahallesi'nden el-Hâc Ahmed bin Ali'nin, vekili aracılığıyla İsmail ve oğlu Müslim'e bin doksan yedi kuruş kıymetinde sattığı pastırmanın parasını istemesi hakkındadır.

332. Belge: Kâhtalu Mahallesi'nden Dimigraki bint-i Sakmos nam Nasraniye'nin, evinin bir hissesini elinde bırakıp diğer hissesini bin kuruşa kızı Egıla bint-i Argil'e satması hakkındadır.

333. Belge: Hacı Veli Tarlası sakinlerinden Ayrogi veled-i Kostandi nam Nasraniye'nin, eşi Ebustol veled-i Kosta'dan bakım masrafını kendi üzerine alarak hula ile boşanmasına dairdir.

334. Belge: Karaca Mahallesi'nden Çano veled-i Şeyir zımminin, iki evini eşi Heradır bint-i Birko'ya yüz kuruşa satması hakkındadır.

335. Belge: Hâcı Sarraf Mahallesi'nden Harmina bint-i Katon nam Nasraniye'nin, evinin bir hissesini elinde bırakıp diğer hissesini Niharya bint-i Esterbo'ya dört yüz kuruşa satmasına dair belgedir.

336. Belge: Havace Sıpah Mahallesi'nden Rukiyye bint-i es-Seyyid Halil Ağa'nın, vekili aracılığıyla eşi Mehmed Efendi'den mehr-i müeccelinden vazgeçip bakım masraflarını da kendi üzerine alıp hula ile boşanmasına dair belgedir.

337. Belge: Gazi Mahallesi'nden Mehmed Salim bin Ahmed'in vekili aracılığıyla, evinin bir hissesini elinde bırakıp diğer hissesini iki yüz elli kuruşa eşi Fatma bint-i İsmail'e satmasına dair belgedir.

338. Belge: Arabacı el-Hâc Mahallesi'nden Emine bint-i Ahmed'in, boşandığı eşi Abdullah bin Mehmed'ten olan iki buçuk yaşındaki kızı Akize ve iki aylık oğlu Mustafa için nafaka talebinde bulunmasına dairdir.

339. Belge: Ali Kuşçu Mahallesi'nden Zonicer bint-i Panço nam Nasraniye'nin, eşi Fırıncı Ankıl veled-i Nikola zımmiye evini üç yüz kuruşa satmasına dair belgedir.

340. Belge: Umur Bey Mahallesi'nden olupta öldürülmüş olan Raşına bint-i Yorgi'nin veraseti annesi Mariboni ve oğlu Yakuran ve kızı İlina'ya kamıştır. Marina öldükten sonra veraseti Yakuran ve İlina'ya geçince, kardeşler o zaman çocuk olduklarını ve anneleri Raşına'nın dört buçuk sene önce Milo tarafından bıçaklanıp öldürüldüğüne dair Milo'dan tekrar davacı olmuşlardır.

341. Belge: Mustafa Paşa Kazası'na bağlı Hacı Karyesi'nden Hatice bint-i Osman'ın, Ali bin Mehmed ile seksen kuruş ve birkaç parça eşyayla mehr-i müecceli belirlendikten sonra nikâhlarının kıyılmasına dair belgedir.

342. Belge: Kahtâlu Mahallesi'nden Kostandi, Dülger Nikolaki ve Todori'nin meyveli ve meyvesiz yirmi dönüm bahçelerini ve diğer bir bahçelerini beş yüz altmış beş kuruşa Dimitrali veled-i Volko'ya satmaları hakkındadır.

343. Belge: Kahtâlu Mahallesi'nden Kostandi, Dülger Nikolaki ve Todori zımmilerin arsalarını altmış kuruşa Kürkçü Vasıl zımmiye sattıklarına dairdir.

344. Belge: Kahtâlu Mahallesi'nden Ostonco veled-i Lostera zımmının, yarım dönümlük arsasını torunu Vasilaki veled-i Şaydır'a yüz elli kuruşa satması hakkındadır.

345. Belge: Kahtâlu Mahallesi'nden Kostandi, Dülger Nikolaki ve Todori zımmilerin, meyveli ve meyvesiz iki evlek bahçelerini yüz on beş kuruşa Evın zımmiye sattıklarına dairdir.

346. Belge: Arabacı Hâcı Hâmza Mahallesi'nden Habibe bint-i Abdullah'ın, Hacı Danişmend Karyesi'ndeki babasından kalan evin kerdeşi Miho ve annesiyle kendisine kaldığını ancak kardeşi Miho'nun ölümünden sonra bu evin Ali tarafından zapt edildiği hakkındaki davasıdır.

347. Belge: (eksik yazılmıştır)

348. Belge: Üsküfçü Hızır Mahallesi'nden Nefise bint-i Rüstem'in, eşi Mehmed Sadık'tan mehr-i müecceli ve bakım masraflarını kendi üzerine alıp, iki çocuğunun nafakasını da Mehmed'in üstüne bırakıp hula ile boşanmasına dairdir.

349. Belge: Camii İbrahim Paşa Mahallesi'nden Yinula bint-i Daco nam Nasraniye'nin, eşi Hırsto veled-i Kostandi'den bakım masraflarını kendi üzerine alıp hula ile boşanması hakkındadır.

350. Belge: Kahtâlu Mahallesi'nden Kostandi veled-i Ligoraki ve Dülger Nikolaki veled-i Marin ile Todori veled-i Volko'nun, yüz çeki dönüm meyveli ve meyvesiz bahçelerini üç yüz altmış beş kuruşa Keçeci Kostandi veled-i Estemat'a satmalarına dairdir.

351. Belge: Havza hükümetlerinden olan ve Zağra-i Atik Kasabası'nda oturan Süleyman bin Mehmed'in, dükkânına gelen Müderris el-Hâc Mehmed Farıs Efendi'nin aralarındaki borç yüzünden kendisini darp ettiği hakkındaki dava kayıdır.

352. Belge: Manastır Nahiyesi'ne bağlı Burgos Karyesi'nde ölen Bakkal Aştırayd'ın şüpheli ölümünün araştırılması için Kâtip Mehmed Said'in görevlendirildiği, olay yeri olan Hoca Karyesi ahalilerinin sorgulanıp Ağıştay'ın ölüm nedeninin soruşturulup aydınlatılmasını içeren Mehmed'in hazırladığı sonuç kadıdır.

353. Belge: el-Hâc Veliyüddin Mahallesi'nden Fatma bint-i Mehmed'in eşi Seyyid Mehmed'ten, mehr-i müeccelinden vazgeçip bakım masraflarını da üzerine alıp hula ile boşanması hakkındadır.

354. Belge: Üsküdar Nahiyesi'ne bağlı Gül Pınarı Karyesi'nden Milo veled-i Miço ve Todori veled-i Nikola'nın, yirmi altı sene önce tarlalarını Görli'nin babasına verdiklerini ancak babası öldükten sonra tarlanın oğlu Görli tarafından yirmi altı senedir zapt edildiği konusundaki davacı olmalarını içeren kayıttır.

355. Belge: Şârabdâr Hâmza Bey Mahallesi'nden Emine bint-i Ahmed'in, kızının başkasıyla evleneceğini belirtip, ortada kalan torunu için babası Ali'den nafaka talep etmesi hakkındadır.

356. Belge: Ada Nahiyesi'ne bağlı Ahur Karyesi'nden es-Seyyid Mustafa bin Halil'in, ölen kızı Aişe'nin bir mülkü olmadığını ve kendisinin de yedi yaşındaki torununa bakamayacağını belirterek, torununu Fatma Hatun'un hizmetine vermesi hakkındaki "ıcar-ı sağır" belgesidir.

357. Belge: Zincirli Kuyu Mahallesi'nden Encil ve Hırsula Nasraniyelerin, Yıldırım Bayezid Evkâfı müsakkfatından plan Yıldırım Ovası'ndaki vakf-ı dut bahçelerinin, babalarından kendilerine miras kaldığını ve on iki yıldan beri Yorgi zımminin bunu zapt ettiğine dair açtıkları davaya dairdir.

358. Belge: Karaca Ahmed Mahallesi'nden Hatice bint-i Halil'in, boşandığı eşi Murad bin Mehmed'ten on yedi günlük kızı Emine için nafaka talebinde bulunmasına dairdir.

359. Belge: Daye Hatun Mahallesi'nin imamına yazılan belgede, Donanma-yı Humayün sefinesinde olup da Mora Seferi'nde şehit olan Fatma'nın kocasının ölümünün doğrulandığı ve mahalle imamından, Fatma Hatun ile Ali'nin nikâhlarının kıyılması isteği hakkındaki kayıttır.

360. Belge: Daye Hatun Mahallesi'nden Aişe bint-i Hasan'ın eşi Selim bin Mustafa'dan, mehr-i müeccelinden vazgeçip bakım masraflarını da kendi üzerine alıp boşanmalarına dairdir.

361. Belge: İmaret-i Mezid Bey Mahallesi'nden Esteban veled-i Lanbır zımminin, Edirne'de ticaretle uğraşan Şam ahalisinden Mihalzade el-Hâc Ahmed Ağa'dan dört sene çalıştığı hizmetinin karşılığını aldığı ve

Mihalzade'nin de Esteban'a sattığı mallarının kalan parasını istemesi hakkındadır.

362. Belge: Karaca Ahmed Mahallesi'nden Elgorali bint-i Kostandi nam Nasraniye'nin, eşi Ebustol veled-i Kosto'dan mehr-i müeccelinden vazgeçip bakım masraflarını ve iki yaşındaki oğlunun rüşt çağına kadar bakımını da üzerine alıp hula ile boşanmasına dair belgedir.

363. Belge: Ada Nahiyesi'ne bağlı Bosna Karyesi'nden Aleksı veled-i Sandri'nin, ev, ahır, samanhanesini ve birkaç hayvanını dört yüz kuruşa eşi Sofya bint-i Londo'ya satmasına dairdir.

364. Belge: Hacı Hoşkadem Mahallesi'nden Ümmügülsüm bint-i Mahmud'un, vekili aracılığıyla ev, ahır, samanhanesi ve sayebanını bin beş yüz kuruşa Keçeci es-Seyyid Halil Ağa'ya sattığına dair belgedir.

365. Belge: Kızıl Mescid Mahallesi'nden Kostandi veled-i Hırsto zımminin beş evlek çömlekçi dükkânını, Kosni veled-i Yanaki'ye beş yüz on kuruşa satması hakkındadır.

366. Belge: İbrahim Paşa Mahallesi'nden Behyetüllah bint-i Hamza'nın, eşi Seyyid Mehmed Salim bin Mehmed'ten mehr-i müeccelinden vazgeçip bakım masraflarını da kendi üzerine alıp hula ile boşanmasına dairdir.

367. Belge: Karaca Ahmed Mahallesi'nden Hırsto veled-i Dimitri zımminin, evini üç yüz kuruşa eşi Ostabani bint-i Gorki nam Nasraniye'ye satması hakkındadır.

368. Belge: Gülbahar Mahallesi'nden Abdulkadir bin İbrahim'in ölen eşi Aişe bint-i Mehmed'in, Katar Karyesi'nden Hüseyin bin Ahmed'ten sekiz yüz kırk kuruş alacağı olduğu hakkında açtığı davadır.

369. Belge: Kıncı Firuz Mahallesi'nden olupta ba irade-i seniye Tuna sahilinde öldürülen yeniçeri Asitane-i Âliyye kiracıbaşısı olan Abdülfani Bey'e ait bargirlerin, satılıp parasının Abdülfani'in ortağı Mehmed ile eşi Kura Hatun arasında paylaşılmasına dair defterdir.

370. Belge: Abdulrahman Mahallesi'nden Fatma Hurinursima bint-i Abdullah'ın, Ada nahiyesi'ne bağlı Bosna Karyesi'ndeki evini yüz on beş kuruşa Mişa veled-i Manal zımmiye satması hakkındadır.

371. Belge: Şeyhi Çelebi Mahallesi'nden Hüseyin bin Ahmed'in, evinin bir hissesini kendi elinde bırakıp diğer hissesini yüz kuruşa eşi Zeyneb bint-i Abdullah'a satmasına dairdir.

372. Belge: Hafız Ahmed Mahallesi'nden Fatma bint-i Süleyman'ın, vekili aracılığıyla evini üç yüz yetmiş beş kuruşa İbrahim Elbeşe Ağa ibn-i Mustafa'ya sattığına dairdir.

373. Belge: Abdulrahman Mahallesi'nden Börekçi Osman bin Mustafa'nın, vekili aracılığıyla eşi Fatmatü'z-zehra bint-i Mehmed'in sahip olduğu Karabulut Mahallesi'ndeki evini, bin iki yüz kuruşa ve aynı zamanda Kadirhane Tekkesi Vakfı müsakkafatından olan elli altı ziraf üzerindeki vakıf arsasındaki evini altı yüz kuruşa Aleksandır veled-i Gabrona satması hakkındadır.

374. Belge: Kızıl Mescid Mahallesi'nden Halita bint-i Kani'nin, evini ve bir dönüm bahçesini yüz kuruşa kızı olan Oyina bint-i Bahron'a satmasına dairdir.

375. Belge: Mazbahane Mahallesi'nden Nikolaki veled-i Diço zımminin, mahkeme gününden bir buçuk sene evvel üç yüz altmış kuruş borç verdiği Yorgali veled-i Yamandi zımmiyi dava edip bu paranın verilmesini istemesi hakkındadır.

376. Belge: Aşçı Nikola veled-i Tanaş'ın, mahkeme gününden altı sene evvel şehir dışına gittiğinde Aşçı Yorgali veled-i Miço'un, Niko'ya ait dükkân malzemelerini zapt etmesi hakkındadır.

377. Belge: Emir Mescid Mahallesi'nden Seyyid Yusuf bin Mehmed'in, evini seksen kuruşa Seyyid Hasan bin Hüseyin'e satması hakkındadır.

378. Belge: Hatice Hatun Mahallesi'nden Yüncü Hamza ve boşandığı eşi Emine bint-i Ebubekir'in, ölümünden sonra ortada kalan küçük kızları Aişe'nin Şifahane Hamamcısı Habibe bint-i Mustafa'nın hizmetine verilmesi hakkındaki "ıcar-ı sağır" belgesidir.

379. Belge: Hacı es-Seyyid Mahallesi'nden Hurinullah bint-i Ahmed'in, vekili aracılığıyla ev, kuyu, kağıthane ve ahırını dokuz yüz kuruşa kız kardeşi Hatice bint-i Ahmed'e satmasına dairdir.

380. Belge: Ali Kuşçu Mahallesi'nden Yakurin veled-i Atamaki'nin, Ada Nahiyesi'ne bağlı Doğanlı Udak Karyesi'ndeki evini seksen kuruşa Estebani veled-i Dimitrali'ye sattığı hakkındaki belgedir.

381. Belge: Yenice Mahallesi'nden Nefise Hatun bint-i Osman'ın, vekili aracılığıyla Kürd Hoca Mahallesi'ndeki evini mahkeme gününden üç sene evvel Fatma Hatun'a dört yüz kuruşa satması ve Nefise'nin bu ücreti mahal yerinde yapılan mahkemede alması hakkındadır.

382. Belge: Akmesjid Mahallesi'nden Yusuf bin Mehmed'in, sekiz yaşındaki kardeşine bakmadığı ve başka da velisi olmadığından kardeşini Mehmed adlı kişinin hizmetine vermesine dair olan "ıcar-ı sağır" belgesidir.

383. Belge: Zen Firuz Mahallesi'nden Münsibe bint-i Ahmed'in, boşandığı eşi Memiş bin Mustafa'dan hamileliği için nafaka talep etmesi hakkındadır.

384. Belge: Karaca Halil Mahallesi'nden ölen Talkadin bint-i Anparson nam Ermeni'niden kalan evin oğulları İsadör, Rahuran ve kızı Erdorlaki tarafından dokuz yüz kuruşa Merkod adlı Ermeniye'ye satılıp bu meblağın aralarında paylaşılması hakkındadır.

385. Belge: Kızıl Mescid Mahallesi'nden Boressin veled-i Estoban zımminin, evini yüz elli kuruşa Buruşko veled-i Kolov'a sattığına dairdir.

386. Belge: Kızıl Mescid Mahallesi'nden Bucyin veled-i Estoban zımminin, ev ve sayebanını elli kuruşa eşi Mariboni bint-i Herayş'a satmasına dairdir.

387. Belge: Kiremitçi el-Hâc Mahallesi'nden Fatmatü'z-zehra bint-i Mustafa nam Kıpti'nin, boşandığı eşi Mahmud bin İbrahim nam Kıpti'den on bir aylık kızı için nafaka talep etmesi hakkındadır.

388. Belge: Arabacı el-Hâc Hâmza Mahallesi'nden Kostandi ve Andri nam Ermenilerin ellerindeki bir hurda mülkü ve bir bakkal dükkânını içindeki malzemelerle birlikte bakkal esnafı ustalarından Yagorki veled-i Baro nam zımmiye iki yüz elli kuruşa satmaları hakkındadır.

389. Belge: Âşık Paşa Mahallesi'nden Hafize bint-i Süleyman'ın, ev, ahır ve kuyusunu iki yüz kuruşa Emine bint-i İbrahim'e satmasına dair belgedir.

390. Belge: Çöke Nahiyesi'ne bağlı Benefşe Sofiler Karyesi'nden Haviri veled-i Esteban'ın, Bolayık-ı Kebir Karyesi'nden geçerken öküzlerinin

Bani'nin tarlasına girmesiyle Bani ile oğlunun Haviri'yi yaralamaları ve bir gözünün çıkması sonucu açılan dava kayıdır.

391. Belge: Naib Çelebi Mahallesi'nden Süpürgeci Gorki veled-i Kirco'nun, ev ve ahırını üç yüz kuruşa Mariya bint-i Bavon'a satması hakkındadır.

392. Belge: Aya Nikola Mahallesi'nden Kürçü Nikola veled-i Yanaki'nin, ev, ahır, kuyu ve mahzen hissesinin yarısı annesinin yarısısında kendisine ait olan dört sehimlik bu mülkün, bir sehimini Tanaş zimmiye yüz elli kuruşa satması hakkındadır.

393. Belge: Kebe Yayı Mahallesi'nden Fatma bint-i Ali'nin, buluş çağına geldiğini belirtip beş sene ücretle çalıştığı Haffaf el-Hâc Mehmed Sadık'tan yüz on üç kuruşluk eşya ve parayı aldığını tescil eden kayıttır.

394. Belge: Kahtâlu Mahallesi'nden Lina bint-i Hırsto nam Nasraniye'nin, meyveli ve meyvesiz on dönüm bahçesini kendisinin izni olmadan eşi Estanco zımmının bunu bin beş yüz kuruşa Köstendi, Nikolaki ve Todori adlı zımmilere sattığını ve bunun geri verilmesini istemesi hakkındaki davasıdır.

395. Belge: Şam ahalisinden olup da Edirne'de ticaretle uğraşan Mihalzade Ahmed'in, İmaret-i Mezid Bey Mahallesi'nden Estobani veled-i Linor zımmiden alacağını almak için daha önce açtığı davanın sonucu olan Esteban'inin bu borcu ödeyeceği hakkındaki belgedir.

396. Belge: Yancıkçı Şahin Mahallesi'nden Aişe bint-i Abdullah'ın, Aynaoğlu Karyesi'nden Mehmed'in ölen kocasının oğlu olduğunu belirtip, üvey oğlu Mehmed'in elinde kalan eşyalarını aldığına dair belgedir.

397. Belge: Karaca Ahmed Mahallesi'nden Minako veled-i Kostandi zımmının, ev, sundurma ve kuyusunu bin kuruşa Mayşo veled-i Todori zimmiye sattığına dairdir.

398. Belge: Baba Timurtaş Mahallesi'nden Hafize bint-i Abdullah'ın, evini iki yüz kuruşa Aişe bint-i Abdullaha'a sattığına dairdir.

399. Belge: Firuz Ağa Mahallesi'nden Simon veled-i Asami nam Ermeni'nin, evini iki bin kuruşa Marini bint-i Aromin nam Ermeni'ye sattığına dairdir.

400. Belge: Çokalca Mahallesi'nden Menekşe bint-i Tanaş'ın, boşandığı eşi Bavon veled-i Estoban'dan yedi yaşındaki kızı ve karnındaki bebeği için nafaka talebinde bulunması hakkındadır.

401. Belge: Sıkça Murat Mahallesi'nden Zeyneb bint-i Hüseyin'in, ölen babasından kalan mülkünü annesine vermiştir. Reşid yaşına gelince defter-i kassamdan kendi payına düşen meblağı talep etmesine dairdir.

402. Belge: Medrese-i Ali Bey Mahallesi'nden Asakir-i Muhammediyye zümresinden es-Seyyid Mehmed bin es-Seyyid Mustafa'nın, vekili aracılığıyla evini beş yüz kuruşa annesi Rukiyye bint-i Mehmed'e sattığına dair belgedir.

403. Belge: Sitti Hatun Mahallesi'nden Bavon veled-i Limandri zımminin, evini üç yüz kuruşa Estordi veled-i Kalco'ya sattığına dairdir.

404. Belge: Sarıca Paşa Mahallesi'nden Silahşoran-ı Hassa'dan Kürdzade el-Hâc Mehmed Ağa ibn-i İsmail'in, vekili aracılığıyla evini, ahır, çeşme ve su darüşşasıyla ve yanındaki diğer eviyle birlikte dört bin kuruşa Ahmed Ağa ibn-i Hüseyin'e sattığına dair belgedir.

405. Belge: Seferşah Mahallesi'nden Azize bint-i Mehmed'in, vekili aracılığıyla ölen babası Mehmed'in terekesinden payına düşen eşya ve otuz kuruş bedel-i makbuz karşılığında annesi Beyye bint-i Abdullah ile anlaşığına dairdir.

406. Belge: Hacı Hoşkadem Mahallesi'nden Hırifaser bint-i Panabot nam Nasraniye'nin, evini yüz kuruşa Boyacı Eci Yanaki veled-i Esteban'a sattığına dairdir.

407. Belge: Kuru Çeşme Mahallesi'nden Tonir veled-i Barin nam zımminin, annesi Adra Nasraniye'ye ve kendisinin olan evin kendisine ait hissesini iki yüz kuruşa annesine sattığı hakkındaki belgedir.

408. Belge: Kızıl Mescid Mahallesi'nden Yorgi veled-i Bani'nin, evini yüz elli kuruşa Kosta veled-i Yorgi'ye satması hakkındadır.

409. Belge: Hacı İslâm Mahallesi'nden Aişe bint-i Abdullah'ın, vekili aracılığıyla evinin bir hissesini elinde bırakarak diğer hissesini iki yüz kuruşa Hafize bint-i Feyzullah'a satmasına dairdir.

410. Belge: İsmail Ağa Mahallesi'nden Mehmed Kâmil ve kardeşi Abdi ibn-i Ömer'in, Mehmed Tahir Ağa'nın elinde olan ev, hayvanhane, bir hamam

yeri ve bir miktar meyveli ve meyvesiz bahçelerini dokuz yüz yirmi beş kuruşa Aşçı Hasan'a sattıklarına dairdir.

411. Belge: Hacı Sarraf Mahallesi'nden Durmina bint-i Koton nam Nasraniye'nin, eşyalarını yüz kuruşa Bahura bint-i Esteraba'ya satması hakkındadır.

412. Belge: Mühürzade Abdurrezzak Efendi'nin bab mahkemesine tayini hakkındadır.

413. Belge: Anparson ve kız kardeşi Mari ile erkek kardeşi Simon'un olan evin Anparson ve Mari'nin kendi paylarını Simon'a iki bin yüz kuruşa satıp bu meblağı aralarında paylaşmalarına dairdir.

414. Belge: İbrahim Paşa Mahallesi'nden Ahmed bin Mustafa'nın, ev, kuyu ve sayebanını yüz kuruşa eşi Fatma bint-i Mustafa'ya satması hakkındadır.

415. Belge: Hacı Sarraf Mahallesi'nden Nursula bint-i Estabon'un, ölen babalarından kalan evin kız kardeşi Cerenya bint-i Estabon'a kendi payını üç yüz kuruşa satması hakkındadır.

416. Belge: Darüssaade Mahallesi'nden es-Seyyid el-Hâc Mustafa bin Mehmed'in, ev ve evdeki eşyasını dört yüz kuruşa eşi Emine bint-i Ahmed'e sattığına dairdir.

417. Belge: Beğce Mahallesi'nden Sultana bint-i Herlek nam Ermeni'nin, evini üç yüz kuruşa kızı Melike ve oğlu Estefan'a sattığına dairdir.

418. Belge: Daye Hatun Mahallesi'nden Hasan Ağa ibn-i Hüseyin'in, on yaşındaki Müslüman olan Mehmed Sadık'ın başka velisi olmadığını belirterek kendi hizmetine verilmesini içeren icar-ı sağır belgesidir.

419. Belge: el-Hâc Mümin Mahallesi'nden ölen Ali bin Abdullah'tan kalan mirasın, eşi Habibe ve kızı Aişe tarafından iki yüz kuruşa Emine bint-i Mustafa'ya satıldığına dairdir.

420. Belge: Gülbahar Mahallesi'nden Fatma bint-i Abdullah'ın, reşid yaşına geldiği ve sekiz sene hizmet ettiği Aişe bint-i Abdullah'tan hizmet karşılığı olarak Aişe'nin her sene ona elbise diktiğini söyleyerek bunu hizmetinin karşılığına sayması hakkındadır.

421. Belge: Baba Timurtaş Mahallesi'nden Fırıncı Aleksandır veled-i Bahoan'ın, çörekçi fırınında olan alet malzemeleri ve birkaç parça eşyanın

ortağı Oyına Nasraniye'nin eşi Tanaş'ın olduğunu belirtip, kendi payını iki yüz elli kuruşa Oyına Nasraniye'ye satması hakkındadır.

422. Belge: Hacı Hallac Mahallesi'nden Hanife bint-i Mustafa'nın, Seyyid Ömer'in de ortağı olduğu ahır, kuyu ve evinin kendisine ait hissesini kızı Nefize Hatun'a dört yüz elli kuruşa satması hakkındadır.

423. Belge: Ada Nahiyesi'ne bağlı Eyneoğlu Karyesi'nden Yanabot veled-i Yorgi'nin, Müslüman olup Mehmed şakir isimini aldığına dairdir.

424. Belge: Yorgi veled-i (boşluk) Müslüman olup Mustafa adını aldığına dair belgedir.

425. Belge: Bavoncu Revas Karyesi'nden Yorgi veled-i Köstendi'nin, Müslüman olup Hüseyin ismini aldığına dairdir.

426. Belge: Hayrabolu Kazası ahalisinden olup aklını kayıp eden Molla Ahmedê dairdir.

427. Belge: Çöke Nahiyesi'ne bağlı Eynesi Karyesi'nden aklını yitiren ve tımarhaneden iyileşipte çıkartılan Mehmed Tahir'in, tekrar aklını yitirdiği ve tımarhaneye gönderilip tedavi edilmesi hakkındadır.

428. Belge: şehabeddin Paşa Der-Kurb-ı Arasta Mahallesi'nden Mustafa bin Mehmed'in, aklını yitirdiği ve Darüşşifaya gönderilip tedavi edilmesine dairdir.

429. Belge: Berkuk Ağa Mahallesi'nden Mehmed Arif bin Mehmed'in Darüşşifaya gönderilmesine dairdir.

430. Belge: Filibe Kazası'ndan Asakir-i Mansure-i Muhammediyye'nin ikinci Yüzbaşısı Mehmed bin Ahmed'in, aklını yitirdiği ve Darüşşifaya gönderilip tedavi edilmesi hakkındadır.

SONUÇ

Osmanlı Devleti'nin ikinci başkenti olan Edirne, Balkan coğrafyası ile Anadolu'yu birbirine bağlayan önemli bir güzergâhta yer almasından dolayı tarihi süreç içerisinde hem askeri bir üs, hem de ticari bir merkez konumunda olmuştur. Şehir, padişahların bir müddet burada ikamet etmeleri ve önde gelen devlet adamlarının da kurdukları vakıflar yoluyla gelişmiş, burada görkemli yapılar bina edilmiştir.

Yargı, idari, beledi, noter gibi işlemleri içeren ve Osmanlı brokrisisinin belge tutma titizliğinin örneklerinden biri olan şer'iyeye mahkemesi kayıtları ya da kadı sicilleri, Osmanlı toplumuna dair sosyal, iktisadi, kültür, idari, yargı ve daha pek çok bilgiyi barındırmaktadır.

Tezin konusunu oluşturan 341 nolu Edirne şer'iyeye sicili, 1825-1827 yılları arası Edirne'nin bir buçuk yıllık sosyal, içtimai, iktisadi ve diğer tarihi yaşamı konusunda kıymetli bilgiler içermektedir. Bizlere Edirne'nin günlük ve yerel yaşantısına dair kesitler sunan bu befterde, mahkemeye intikal eden nikâh, nafaka, suç unsurları, mülk satışları, alacak davaları, müsadere, ihtida, ölüm keşfi, vakıf icarı vs. kazai her türlü konuyu barındıran belgeler bulunmaktadır. Defterde birinci sırada mülk satışlarıyla kirama işlemleri, ikinci sırada alacak davaları, üçüncü sırada ise nafaka ve boşanma işlemleri yer almıştır. Diğer vakalar ise cinayet, hırsızlık, tecavüz, mahalleden ihraç, ihtida gibi konulardan oluşmaktadır.

Belgelerde Çirmen Sancağı'na bağlı görünen Edirne'de, müsadere edilen mülkler Çirmen Sancağı Mutasarrıfı ve Edirne Muhafızı olan Mehmed İsmet Paşa'nın izni ve mahkemenin onayı ile yapılmıştır. Genellikle beytûlmala gönderilecekler ve el konulan mülklerle Sandık Eminliği ilgilenmiştir.

Defterde Yeniçeri Ocağı'nın lağv edilmesine dair önemli bilgiler bulunmaktadır. Yeniçerilikten sonra Edirne bostancıbaşılığı da kaldırılmış, son Edirne bostancıbaşısı Abbas Bey Asakir-i Mansure kışlasının yapımı için görevlendirilmiştir. Defterde buna dair Abbas Bey'in kışla yapımı için kurşun talebi yer almaktadır. Yeni kurulan Asakir-i Mansure neferleri Edirne Tophane Kışlası'na yerleştirilmiş olup defterde Mansure Seraskeri Hüseyin Paşa'nın bir vakfi tamir ettirdiği, yine Mansure Yüzbaşısı Osman'ın nikâhlı bir kadınla

evliliği ve Mansure'nin ikinci Yüzbaşı Mehmed'in de aklını yitirdiği bilgisi yer almaktadır. Ayrıca defterde öldürülen bir yeniçeri ve ortağının satılan bargirlerinin listesi de verilmiştir.

Defterde bir Edirne kadısının azledildiği ve yerine ulaşıncaya kadar da ona dikkat edilmesi gerektiği bilgisi geçmektedir. Yine esnaf şikâyetiyle kethüdanın azledildiği ve köylülerden fazla vergi alan tevliyet mütevellisi İsmail Ağa da dava edilmiştir. Ayrıca halk arasında mer'â ve mezra anlaşmazlıklarında kavgalar çıktığı bunun sonucunda yaralama eylemlerinin de meydana geldiği görülmektedir.

Belgelerden Edirne'de 140 mahalle, 4 nahiyeye ve bu nahiyelere bağlı 34 köy ismi tespit edilmiştir. Şehirde Müslüman, Hıristiyan, Yahudi, Ermeni ve Kıptilerin ortak alanları paylaştıkları, birbirileriyle alışverişte buldukları gözlenirken, genellikle Müslim ve gayr-i Müslimler ayrı ayrı mahallelerde oturmuşlardır. Boşanma davalarında Müslim ve gayr-i Müslimler birbirilerine yakın bir sayıda boşandığı görüldüğü ve şer'i mahkemeye başvuran gayr-i Müslim'e İslâm hukuku uygulanmıştır. Öte yandan bazen mahkemede yemin için İncil de kullanılmıştır. Defterde Müslümanlığı seçenlerin mahkemede Müslüman ismi aldıkları ve bunların çoğunun da erkek olduğu görülürken, biri cariye diğeri de gayr-i Müslim olan bir kadının Müslüman olduktan sonra Müslüman biriyle nikâhlandığı görülmektedir.

Belgelerde, bugün isimleri yok olan mahalle, tekke-zaviye, vakıf, hamam, han, debbağ, dülger, habbaz, kızaz, bezzaz, buzcu, nalband, kethüda, mutasarrıf, müteveli gibi çeşitli meslek, yapı ve yer adları geçmektedir.

1825-1827 tarih aralığını kapsayan defterimizde, kadın mülk sahiplerinin oldukça aktif olduğu ve bunların ev, eşya, vakıf icarı, arsa, dükkân, hisse ve tarla satışı yaptıkları görülmektedir. Boşanma talebinde daha çok kadınlar mahkemeye başvurmuş ve bazılarının çocuklarının nafakasını üzerine aldığını, bazılarının ise nafakayı çocuğun babasından istediği olmuştur. Ortada kalan çocuklar dede veya ninelerine bırakılmıştır. Net olmamakla birlikte belgelerden çok eşliliğin yaygın olmadığı ve normal bir ailenin çocuk sayısının da en fazla 3 ya da 4 olduğu görülmektedir.

Belgeler arasında kimsesiz ve fakir çocukların "ıcar-ı sağır" uygulamasıyla bir ailenin hizmetine verildiği, çocuğun Müslüman olduktan

sonra Müslüman bir ailenin yanına yerleştirildiği ve bunların reşid yaşına gelinceye dek ufakta da olsa bir ücret alıp bunu mahkemede tescil ettirdikleri bilgisi yer almaktadır.

Yaralama ve darp vakalarının oldukça yaygın olduğu ve bu vakalarda nacak, sopa, piştov kurşunu, saçma, deygel gibi aletler kullanıldığı görülmüştür. Gelenellikle bu olaylar çocuk kavgası, hayvan otlatma, tarla, araba kazası ve alacak davaları yüzünden başlamıştır. Darp ve yaralama suçlarına para cezası verilmiş, bazı davalarda da taraflar kendi aralarında anlaşma yoluna gitmiştir. Cinayet vakaları ise diğer çoğu olayda olduğu gibi delil yetersizliğinden dolayı aydınlatılamamıştır. Ayrıca vakaların bazılarında doktor raporunun mahkemede kullanıldığı görülürken, bazı vakalarda yerinde inceleme keşfi de yapılmıştır. Belgelerde tecavüzle ilgili fazla bilgi yer almamaktadır. Mahkemeye taşınan tecavüz davalarında da şahit yetersizliğinden ve zaman aşımından dolayı ceza verilmemiştir. Yalnızca bir dava kaydında tecavüze uğrayan kadın bu durumu ispatlayamadığı için suçluyla anlaşmaya razı olmuş, mahkeme de suçluya para cezası vermiştir. Hırsızlık vakalarında da delil yetersizliğinden dolayı bu davalar da sonuçsuz kalmıştır.

Şehirde asayiş ve sükûnete önem verildiğinden iftira ve küfür vakalarının mahkemeye taşındığı, bu tür olaylarda şahit rollerinin önemli olduğu görülmektedir. Topluma aykırı gelen davranışları sergileyenlerin mahalleden ihraç edildiği ve bunları mahallenin ileri gelenlerinin şikâyet ettiği görülmektedir. İhraç edilen iki vakadan biri hareketlerinden dolayı şikâyet edilen kadın iken, diğeri de etrafa hakaret ettikleri için şikâyet edilen bir karı-kocadır.

Edirne'nin günlük yaşamı hakkında kesitler sunan belgelerimizden hareketle, bu dönemde insanların güreş ve al-taşı müsabakası gibi sosyal ve spor etkinlikleri yaptığı görülmektedir. Yine Edirne evlerinin bir ya da iki katlı olduğu, evlerin birer avlusu, mutfağı, kileri, kuyusu ve çeşmesinin olduğu görülmektedir. Bazı evlerin yanında hamam, fırın, ahır, sayeban, çamlık, meyve bahçeleri ve ahır yer almıştır. Ayrıca o dönem kadınların kadife ve ketenden entari, fistan, basma, gömlek, içlik, şalvar giydiği ve yemeni ile kemer taktıkları anlaşılmaktadır.

Defterde aklını yitiren ve muhtemelen müderris veya tekke hocası olan Muhitti Mustafa Rasım Efendi'nin oldukça zengin kitap ve eşyaları dönemi aydınlatması bakımından oldukça kayda değerdir. Rasım Efendi'nin zengin kütüphanesinin arasında tarih kitaplarından ders kitaplarına kadar o dönemde okunulan kitaplar yer almaktadır. Bunların fiyatlarının dönemin diğer eşyalarına kıyasla oldukça yüksek olduğunu da belirtmek gerekir. Yine belgelerde adları geçen çeşitli eşya ve fiyatları dönemin iktisadi durumunu yansıtmaları bakımından bizlere kıymetli bilgiler sunmaktadır. Ayrıca eşyaların arasında eşya maiyyetinde listede yer alan Rasım Efendi'nin cariyesine biçilen fiyattan anlaşıldığına göre adı geçen dönemde ancak çok zengin bir kişinin cariye alabilmesi mümkündür.

Belgelerde özellikle aklını yitirenlerin darüşşifaya gönderilmesi, bu sağlık merkezinin oldukça önemli bir tedavi merkezi olarak kullanıldığını da göstermektedir.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), Meşihat (MŞH) Fonu, Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242 / 1825-1826).

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), Hatt-ı Hümayun (HAT), Dosya No. 4411 Şevval 1244 / 12 Nisan 1829).

Kitaplar

AKGÜNDÜZ, Ahmed, *Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukuki Tahlilleri*, 1. Kitap Osmanlı Hukukuna Giriş ve Fatih Devri Kanunnâmeleri, İstant Osmanlı Vakfı Araştırmaları Yayınları, 2006.

AKGÜNDÜZ, Ahmed ve ÖZTÜRK, Said, *700. Yılında Bilinmeyen Osmanlı*, İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı, 1999.

AVCI, Mustafa, *Osmanlı Hukukunda Suçlar ve Cezalar*, İstanbul: Gökkuşbu Yayınları, 2004.

AYDIN, Mehmed Akif, *Türk Hukuk Tarihi*, İstanbul: Beta Yayınları, 2010.

ARMAOĞLU, Fahir H. , *Siyasi Tarih 1789-1960*, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1975.

BARKAN, Ömer Lütfü, *Osmanlı Devleti'nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi Tetkikler-Makaleler*, İstanbul, C. 2, 2000.

CİN, Halil, *İslam Ve Osmanlı Hukukunda Evlenme*, Konya: Selçuk Üniversitesi Basımevi, 1988.

———; *Eski Hukukumuzda Boşanma*, Konya: Selçuk Üniversitesi Basımevi, 1988.

CİN, Halil ve AKGÜNDÜZ, Ahmed, *Türk Hukuk Tarihi*, Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları, C. 1, 1989.

———; *Türk Hukuk Tarihi*, Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları, C. 2, 1989.

———; *Türk Hukuk Tarihi*, İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı, C. 2, 2011.

CİN, Halil ve AKYILMAZ, Gül, *Türk Hukuk Tarihi*, Konya: Sayram Yayınları, 2011.

- FARUQHİ, Suraiya, *Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam Ortaçağdan Yirminci Yüzyıla*, çev. Elif Kılıç, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2010.
- GÜRAN, Tevfik, *19. Yüzyıl Osmanlı Tarımı*, İstanbul: Eren Yayıncılık, 1998.
- İNALCIK, Halil, *Devlet-i Aliyye-I*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2015.
- ; *Osmanlı'da Devlet, Hukuk, Adalet*, İstanbul: Eren Yayıncılık, 2005.
- KURT, Abdurrahman, *Bursa Sicillerine Göre Osmanlı Ailesi (1839-1876)*, Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi, 1998.
- KARAL, Enver Ziya, *Osmanlı İmparatorluğu'nda İlk Nüfus Sayımı 1831*, Ankara: T. C. Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, 1943.
- ; *Osmanlı Tarihi*, Ankara: Tarih Kurumu Yayınları, C. V, 1983.
- KAZANCIGİL, Ratip, *Edirne Mahalleleri Tarihçesi 1529-1990*, İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği Edirne Şubesi Yayınları, 1992.
- KAZICI, Ziya, *Osmanlı Medeniyeti Tarihi-3-*, İstanbul: Kayıhan Yayınları, 2014.
- ; *Osmanlı Medeniyeti Tarihi-4-*, İstanbul: Kayıhan Yayınları, 2014.
- KODAMAN, Bayram, *Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1999.
- MUTLU, Şamil, *Yeniçeri Ocağının Kaldırılışı ve II. Mahmud'un Edirne Seyahati (Mehmed Daniş Bey ve Eserleri)*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1994.
- ORTAYLI, İlber, *Osmanlı Toplumunda Aile*, İstanbul: Timaş Yayınları, 2009.
- ; *Türkiye Teşkilat Ve İdare Tarihi*, Ankara: Cedid Neşriyat, 2008.
- ; *Osmanlı'da Milletler Ve Diplomasi Seçme Eserler III*, İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları, 2009.
- ; *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, İstanbul: Timaş Yayınları, 2009.
- ÖZENDES, Engin, *The Second Ottoman Capital-Edirne*, İstanbul: Yapı Yayıncılık, 2005.

PEREMECİ, Osman Nuri, *Edirne Tarihi*, İstanbul: Resimli Ay Matbaası, 1939.
SAYDAM, Abdullah, *Osmanlı Medeniyeti Tarihi*, İstanbul: Kitabevi, 2014.

SEVİNÇ, Tahir, *1703 Edirne Vakası*, Ankara: Gece Kitaplığı, 2019.

TABAKOĞLU, Ahmet, *Türkiye İktisat Tarihi*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2008.

TANPINAR, Ahmet Hamdi, *XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2006.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2014.

———; *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriyye Teşkilatı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1984.

ÜNAL, Mehmed Ali, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Isparta: Fakülte Kitabevi, 2007.

ZINKEISEN, Johann Wilhelm, *Osmanlı İmparatorluğu*, çev. Nilüfer Epçeli, İstanbul: Yeditepe Yayınları, C. 7 (2011).

Makaleler

AKGÜNDÜZ, Ahmed, “İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer‘iyye Mahkemeleri ve Şer‘iyye Sicilleri”, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, S. 14 (2009), ss. 13-48.

AYDIN, M. Akif, “Osmanlı Hukukunda Kazâi Boşanma Tefrik”, *Osmanlı Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. V (1986), ss. 1-12.

AKÖZ, Alaaddin, “XVI. Yüzyıla Ait Bir Nikâh Defteri ve Bazı Değerlendirmeler”, *İSTEM*, S. 3 (2004), ss. 91-117.

AĞIRGAN, Mehmed, “Edirne’de Sultanların Av Bahçesi: Hadika-i Hassa”, *Acta Turcica Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi*, S. 1 (2009), ss. 73-78.

BAYKAL, Bekir Sıtkı, “Edirne’nin Uğramış Olduğu İstilalar”, *Edirne-Edirne’nin 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1965, ss. 179-195.

ÇADIRCI, Musa, “Tanzimat’ın İlanı Sıralarında Türkiye’de Yönetim (1826-1839)”, *Bellekten Dergisi*, C. LI, S. 201 (1987), ss. 1215-1240.

ÇAĞAN, Nazmi, “Balkan Harbinde Edirne”, *Edirne-Edirne’nin 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1965, ss. 197-213.

ÇELİK, Bülent, “Osmanlı Seferleri’nde Orducu Esnafı’nın Fonksiyonları”, *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. 3, S. 1 (2018), ss. 136-147.

ERGENÇ, Özer, “XVIII. Yüzyılın Başlarında Edirne’nin Demografik Durumu Hakkında Bazı Bilgiler”, *IX. Türk Tarih Kongresi’nden Ayrı Basım*, Ankara: Tarih Kurumu Basımevi, 1989, ss. 1415-1424.

———; “Osmanlı Şehrindeki Mahallenin İşlev ve Nitelikleri Üzerine”, *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, S. 4 (1984), ss. 69-78.

EYİCE, Semavi, “Bizans Devrinde Edirne Ve Bu Devre Ait Eserler”, *Edirne-Edirne’nin 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1965, ss. 39-76.

ERSOY, Osman, “Şer‘iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru”, *Ankara Üniversitesi Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. 13, S. 24 (1980), ss. 33-65.

GÖKBİLGİN, Tayyib, “Edirne Şehrinin Kurucuları”, *Edirne-Edirne’nin 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1965, ss. 161-178.

GEDİKLİ, Fethi, “Şer‘iyye Sicillerinin Hukuk Tarihi Açısından Önemi ve Sicillere Dayalı Araştırmalar”, *Dünden Bugüne Osmanlı Araştırmaları-Tespitler-Problemler-Teklifler*, der. Ali Akyıldız, Ş. Tufan Buzpınar, Mustafa Sinanoğlu, İstanbul, 2007, ss. 73-96.

———; “Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer‘iyye Sicilleri”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 3, S. 5 (2005), ss. 187-213.

GÜRKAN, Feyyaz, “Şer‘iyye Mahkemeleri Sicilleri Üzerinde Bir Araştırma”, *IX. Türk Tarih Kongresi’nden Ayrı Basım*, Ankara: Tarih Kurumu Basımevi, 1988, ss. 765-779.

- İNALCIK, Halil, “Edirne’nin Fethi (1361)”, *Edirne-Edirne’nin 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1965, ss. 137-159.
- İLGÜREL, Mücteba, “Şer’iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, S. 28-29 (1975), ss. 123-166.
- KARAKUŞ, Sadık Emre, “XIX. Yüzyıl Başlarında Edirne Mahkemesi ve Çalışma Düzeni”, *Oğuz Türkmen Araştırmaları Dergisi*, C. 2, S. 1 (2018), ss. 141-174.
- KONAN, Belkıs, “Osmanlı Hukukunda Tecavûz Suçu”, *Ankara Üniversitesi Dergiler Veritabanı*, S. 29 (2011), ss. 150-172.
- MANSEL, Arif Müfid, “İlk Çağda Edirne”, *Edirne-Edirne’nin 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1965, ss. 21-37.
- ÖZ, Tahsin, “Edirne Yeni Sarayında Kazı ve Araştırmalar”, *Edirne-Edirne’nin 600. Fethi Armağan Kitabı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1965, ss. 217-222.
- ÖZDEMİR, Rıfat, “Tokat’ta Ailenin Sosyo-Ekonomik Yapısı (1771-1810)”, *Belleten Dergisi*, C. LIV, S. 211 (1990), ss. 994-1052.
- ÖZCAN, Abdülkadir, “II. Mahmud’un Memleket Gezileri”, *Prof Dr. Bekir Kütükoğlu’na Armağan*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Araştırma Merkezi Basımevi, 1991, ss. 361-378.
- ; “II. Mahmut ve Reformları Hakkında Bazı Gözlemler”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, C. 10, S. 1 (1995), ss. 13-39.
- SARI, Serkan, “Şer’iyye Sicillerine Göre Diyarbakir’de Boşanma Hadiseleri (1655-1747)”, *Tarih Okulu Dergisi*, S. XXXII (2017), 349-371.
- SELÇUK, Hava, “Şer’iyye Sicillerine Göre Vidin, Silistre Ve Sofya’da İhtida Hareketleri (XVIII VE XIX. Yüzyıl)”, *The Jurnal of Akademic Social Science Studies*, S. 25-1 (2014), ss. 27-46.

ŞEHİSUVAROĞLU, Bedi N. , “Edirne II. Bayezid Darüşşifası”, *Edirne-Edirne'nin 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1965, ss. 257-264.

TAŞKIN, Ünal, “Rüsûm-ı Örfiye”, *Tarih Okulu Dergisi*, S. XIV (2013), ss. 55-73.

ÜNAL, Mehmed Ali, “Osmanlı İmparatorluğu'nda Müsâdere”, *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, S. 49 (1987), ss. 94-111.

ÜNVER, Süheyl, “Edirne Medeniyetimiz ve Tezyini Misalleri”, *Edirne-Edirne'nin 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1965, ss. 233-253.

YILMAZÇELİK, İbrahim, “Şer‘iyye Sicillerinin Bir Merkezde Toplanması Üzerine Bazı Mülâhazalar”, *I. Milli Arşiv Şûrası (20-21 Nisan 1998) Tebliğler-Tartışmalar*, Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayını, 1998, ss. 159-173.

El Yazmaları, Tezler, Seyahatnameler

AHMED BÂDİ EFENDİ, *Riyâz-ı Belde-i Edirne, 20. Yüzyıla Kadar Osmanlı Edirne'si*, (haz.), Niyazi Adıgüzel ve Raşit Gündoğdu, İstanbul: Trakya Üniversitesi Yayını, C. 1, 2014.

AHMED VÂSİF EFENDİ, *Mehâsinü'l-Âsâr ve Hakâ'iku'l-Ahbâr'ı 1209-1219 / 1794-1805 (inceleme ve metin)*, (haz.), Hüseyin Sarıkaya, (Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2013, Yök: Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 351689).

ANONİM OSMANLI TARİHİ (1099-1116 / 1688-1704), (haz.), Abdülkadir Özcan, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2000.

EVLİYA ÇELEBİ, *Seyahatname*, (Sadeleştiren), Tevfik Temelkuran ve Necati Aktaş, İstanbul: Üçdal Yayınları, 1986.

GÜVEN, Mehmet Ali, *33 Numaralı Konya Şer‘iyye Sicili (değerlendirme-transkripsiyon)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2001.

KARAKUŞ, Sadık Emre, *Osmanlı İdaresinde Edirne (1789-1839)*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2018.

KÜÇÜK, Fatih, *14 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicili (1080-1081 / 1669-1670) (değerlendirme ve transkripsiyon)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2013.

SARICAOĞLU, Mehmed Esat, *II. Mahmud Döneminde Edirne'nin Sosyo-Ekonomik Durumu*, (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, Türk İktisat Tarihi Anabilim Dalı, İstanbul 1997, Yök: Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 64641).

TOSYAVİZE RIFAT OSMAN, *Edirne Rehnüması (Edirne Şehri Klavuzu)*, (yayınlayan), Ratip Kazancıgil, Edirne: Türk Kütüphaneciler Derneği Edirne Şubesi Yayınları, 1994.

VAKANÜVİS HALİL NURİ BEY, *Nuri Tarihi* (inceleme ve metin), (haz.), Seydi Vakkas Toprak, (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2011, Yök: Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 280839).

YEŞİL, Fatih, *Nizam-ı Cedid'den Yeniçeriliğin Kaldırılışına Osmanlı Kara Ordusunda Değişim 1793-1826*, (Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2009, Yök: Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 254784).

Ansiklopediler

AKGÜNDÜZ, Ahmet, "İ'lâm", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 22, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2000.

AYDIN, Mehmed Akif, "Osmanlı Devleti'nde Mahkeme", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 27, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2003.

ATAR, Fahrettin, "Kadı", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 24, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2001.

———; "Mahkeme", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 27, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2003.

AHISKALI, Recep, "Muhzır", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 31, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006.

AKTAN, Hamza, "Miras", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 30, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2005.

AKYILDIZ, Ali, "Sened-i İttifak", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 36, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2009.

BAYKARA, Tuncer, "Kâza", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 25, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2002.

- BARDAKOĞLU, Ali, “Vesayet”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 43, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2013.
- BEYDİLLİ, Kemal, “II. Mahmud”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 27, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2003.
- CANATAR, Mehmet, “Kethüda”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 25, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2002.
- EYİCE, Semavi, “Edirne-Mimari”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 10, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1994.
- ; “Ağa Kapısı”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 1, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1988.
- ERBAY, Celal, “Nafaka”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 32, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006.
- ESEN, Hüseyin, “Zina”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 44, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2013.
- GÖKBİLGİN, Tayyib, “Edirne”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 10, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1994.
- ; “Edirne”, *İslâm Ansiklopedisi*, C. 4, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1945.
- GÜNAY, Hacı Mehmet, “Vakıf”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 42, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2012.
- HALAÇOĞLU, Yusuf, “Çirmen”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 8, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1993.
- İNALCIK, Halil, “Rumeli”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 35, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2008.
- İPŞİRLİ, Mehmet, “Bab Mahkemesi”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 4, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1991.
- ; “Naib / 2. Bölüm Osmanlılar’da”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 32, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006.
- ; “Mahzar”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 27, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2003.
- ; “Sadrazam”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 35, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2008.

- ; “Kazasker”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 25, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2002.
- İLGÜREL, Mücteba, “Subaşı”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 37, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2009.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S. , “Buyuruldu”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 6, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1992.
- ; “Ferman”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 12, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1995.
- ; “Temessük”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 40, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2011.
- KENANOĞLU, M. Macit, “Mülk”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 31, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006.
- MUMCU, Ahmed, “Divan-ı Hümayun”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 9, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1994.
- ORTAYLI, İlber, “Osmanlı Devleti’nde Kadı”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 24, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2001.
- ÖRENÇ, Ali Fuat, “Mutasarrıf”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 31, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006.
- ÖZCAN, Abdulkadir, “Bostancı”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 6, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1992.
- ; “Hüseyin Paşa-Ağa”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 19, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1999.
- ; “Asakir-i Mansûre-i Muhammediyye”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 3, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1991.
- ÖZGÜDENLİ, Osman Gazi, “Vakfiye”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 42, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2012.
- ÖZTÜRK, Sait, “Kassâm”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 24, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2001.
- ÖZTÜRK, Nazif, “Mütevelli”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 32, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006.
- SEZGİN, İbrahim, “Paşa Livası”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 34, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2007.

UĞUR, Yunus, “Şer‘iyye Sicilleri”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 39, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2010.

Sözlükler

DEVELİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2016.

MOĞOL, Hasan, *Şer‘iyye Sicilleri Sözlüğü*, Ankara: Mehter Yayınları, 1997.

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri Sözlüğü*, C. I, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1993.

———; *Osmanlı Tarih Deyimleri Sözlüğü*, C. II, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1993.

———; *Osmanlı Tarih Deyimleri Sözlüğü*, C. III, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1993.

SEZEN, Tahir, *Osmanlı Yer Adları*, Ankara: T. C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayını, 2006.

SAMİ, Şemseddin, *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul: Çağrı Yayınları.

İnternet Sayfaları

Bâbüssaâde ve Cihannüma Fotoğraf, [Https://www.kulturvarliklari.gov.tr](https://www.kulturvarliklari.gov.tr) (Erişim:28.12.2019).

DarüşşifaFotoğraf,[Https://www.trkynnzlr.blogspot.com/2012/05/anadolunun-hazineleri-ii-bayezid.html](https://www.trkynnzlr.blogspot.com/2012/05/anadolunun-hazineleri-ii-bayezid.html) (Erişim: 28.12.2019).

[Https:// www. Türkçebilgi. com](https://www.turkcebilgi.com) (Erişim: 29. 04. 2019).

Kum Kasrı ve Adalet Kasrı Fotoğraf, [Https://www.kulturvarliklari.gov.tr](https://www.kulturvarliklari.gov.tr) (Erişim: 28.12.2019).

Meriç Köprüsü Fotoğraf, Nisan 2016 Edirne Gezisinden.

Selimiye Camii Fotoğraf, [Https:// www.cnnturk.com/Turkiye/Selimiye-cami-dunya-miras-listesinden-çikarilabilir](https://www.cnnturk.com/Turkiye/Selimiye-cami-dunya-miras-listesinden-çikarilabilir) (Erişim: 28.12.2019).

Tunca Köprüsü Fotoğraf, [Https://www.mapio.net](https://www.mapio.net) (Erişim: 28.12.2019).

Yeniçeri Mezar Taşları Fotoğraf, Mart 2019 Edirne Gezisinden.

EKLER

EK 1: 341 Nolu Edirne Şer‘iyye Sicili Transkribe Metni (H.1241-1242 / M.1825-1826)

Sayfa: 1 (s. 1-1)

Milli Kütüphane Başkanlığı

Ş.S.D.

İli: Edirne

Demirbaş No: 341

Mikrofilm No: 4959

Poz Sayısı:

Çekildiği Yıl: 1998

Sayfa: 2 (s. 2-1: boş)

Sayfa: 3 / 1. Belge (s. 2-2 / b. 1)

Cısr-i Mustafa Paşa Kazası’na tâbi‘ Birtaklı Karyesi’nde Petro veled-i Mitor huzur-u şer‘e karşın şahâdetini nakz idub talebiyle ismi Ali tesmiye olunduğu işbu mâhle nasb ve kayıd olundu. Fî 10 Ra sene 41.

Sayfa: 3 / 2. Belge (s. 2-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne Kazası’na tâbi‘ muzâfat-ı Çöke Nahiyesi’ne tâbi‘ Bolayık-ı Sağır Karyesi’nden Elenko veled-i Estani nâm sağır huzur-u şer‘e karşın şahâdetini nakz ve talebiyle ismi Aişe tesmiye olunduğu iş bu mahle şerh verildi. Fî 13 Ra sene 41.

Sayfa: 3 / 3. Belge (s. 2-2 / b. 3)

Edirne’nin Sabuncu Toprağı Bağları nâm mahalde bir re’s turi bargir yere düşüp mürt-ı tekniline değın işbu sandık emini Ağa’ya teslim olunduğu iş bu mâhle şerh verildi. Fî Z sene 41.

Sayfa: 3 / 4. Belge (s. 2-2 / b. 4)

Muskovi olup Baron veled-i Merko huzur-u şer'e karşın şahâdetlerini nakz ve talebiyle ismi İsmail tesmiye olunduğu is bu mâhle şerh verildi. Fî 26 M sene 42. Çolak Hüseyin Ağa'nın kölesidir.

Sayfa: 3 / 5. Belge (s. 2-2 / b. 5)

Mahrusa-i Edirne kazasına muzâfat-ı Çöke Nahiyesine tâbi' Pabirler Karyesi'nde yere düşüp Mahrusa-i Edirne'de emin kürk-ı beyt-ül malına teslim olunan bir re's camuş öküzü müddet-i tekmiline değin emin beyt-ül mala teslim olunduğu iş bu mâhle şerh verildi. Sene 42. Üç para nafaka takdir-i şer'. Fî 3 Ra sene 1242.

Sayfa: 3 / 6. Belge (s. 2-2 / b. 6)

Mahrusa-i Edirne kazasına Çirmen Nahiyesi'ne tâbi' Paşa Karyesi zabiti Hüseyin Ağa'ya para düşen bir re's karasığır tosun dört buçuk yaşında defa' bir re's camuş öküzü defa' bir re's manda ineği cem'an üç re's hayvan camuşu nakil oluncaya değin beher yevm tosuna yirmişer para ve camuşların beherine yirmişer para nafaka takdir olunduğu iş bu mâhle şerh verildi. Fî 23 B sene 42.

Sayfa: 3 / 7. Belge (s. 2-2 / b. 7)

Zağra-i Cedid Kazası'na tâbi' Akikar Karyesi mütemekkinlerinden huzur-u şer'e karşın şahâdetini nakz ve talebiyle ismi Hüseyin tesmiye olunduğu iş bu mâhle şerh verildi. Fî 29 B sene 42.

Sayfa: 3 / 8. Belge (s. 2-2 / b. 8)

Hâla Çirmen Sancağı mutasarrıfı ve mahrusa-i mezbûr muhafızı sayire-i endaz devletlu es-Seyid Mehmed Paşa hazretlerinin kapu beyinin başısı teva'biatından Mehmed nâm kimesne bahs-ı mizaç edinceye değin muakabe (?)⁴⁷⁸ olunmak için Edirne dârü'ş-şifasına îrsal olunduğu iş bu mahle şerh verildi. Fî 4 L sene 42.

Sayfa: 3 / 9. Belge (s. 2-2/ b. 9)

Mahrusa-i Edirne dârü's-şifâsında reisü'l-etba' olan efendi bahrü'l-İslâm inha olunur ki mahrusa-i mezbûrede Mezid Hamam'ı demekle ma'ruf hamamda tellak olan Kara Mustafa nâm kimesnenin bi-emrillâhi Te'âlâ aklına tari olunduğu an'rül-şer'ü'l-kemayân olmakla bit-taleb iş bu merasime tahrir ve îrsal olundu gerekir ki mecnun-ı mezbûri tımarhaneye alunub mizacına medavat eylesin ve'l-İslâm. Fî 26 CA sene 42.

Sayfa: 4 (s. 3-1: boş)

Sayfa: 5 / 10. Belge (s. 3-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Timur Boğa Mahallesi sâkinlerinden Mercan bin Abdullah nâm kimesne canbaz taifesinden iş bu ba'sü'l-kitâb Ali Ağa ibn-i Mustafa mahzarında üzerine da'vâ ve takrir-i kelâm idup ben mukaddema ücret ile âhur hizmet eder makuleden olmayup ancak iş bu tarih için bir ay mukaddema gelince mezbûr Ali Ağa'nın canbaz âhurunda ve kürk çiftliği nezaretinde ücret konusuna beş sene hizmet idup beni it'am ve aylıktan ma'da bana ücret tamına bir akçe ve bir makulesinin mezkûrede eylediği hizmetimin ecr-i mislini mezbûr Ali Ağa'dan aliverilmesi matlubumdur dedikte hizmet-i mezbûrda mer'i-i mezbûr Mercan'ın takrir-i meşruhu üzere eylediği da'vasında ücret ile hizmet eder makuleden olduğunu ve ücret kul eylediğini mukarrer ve ma'ruf iken da'vayı mezkûresi şer'an şanına ve iltifata şayan olduğu ketb fakhiyyede mestur olmağla mezbûr Ali Ağa'ya suval dahi tevcib etmeyub mer'i mezbûr Mercan mezbûr Ali Ağa'ya ber-vech-i muarazadan men'olunmağın mâ-vaka' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi'l-salis min Zi'l-ka'dei's-şerife li-sene ihdâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ömer Ağa, Tahtacı Molla Mustafa Ağa, Ser-Muhzıran el-Hac Mehmed.

Sayfa: 5 / 11. Belge (s. 3-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Abdülrahman Mahallesi sâkinlerinden ma'rifetü'l-zat-ı Nesibe Hatun bint-i Abdullah'ın zevc-ı dâhili iş bu ba'sü'l-kitâb es-Seyyid Mehmed Sadık bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idup mezbûr Mehmed Sadık zevc-ı dâhilim olup lâkin

beynimizde hüsn-ü mübaşirimiz olmamağla biz hula‘ tâlibe ve mufarekat-ı rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer ve ma‘kud-u aleyh olan guruş mehr-i müeccelimden ben rızamla fariğa olup nafaka iddet-i ma‘niye-i ma‘lûmem ve iddet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak zevcim mezbûr Mehmed Sadık ile muhâlla-i sahih-a-i şer‘iyye ile hula‘ olduğumda olduğu ber-vech-i muharrer-i hula‘-ı mezkûri ba’del-kayd hukuk-u zevciyet vesair cem‘i hukuk-u şer‘iyyeye muteallık amme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan mezbûr Mehmed Saddık’ın zimmetini ibra-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile ibra ve iskat eyledikte olduğu kezalik benim zimmetimi ibra-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile ibrâ ve iskât idup tarafeynden her birimiz ber minval-i muharrer-i âharan ibrâsını kabûl eyledik dedikte gibbet-tasdik’l-şer‘i mâvaka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’l-hâmis min Zi’l-ka‘dei’ş-şerife li-sene ihdâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Muhbir Ali Rıza Efendi, Tahtacı Molla Mustafa, Ser-Muhzıran el-Hac Mehmed Tahir Ağa.

Sayfa: 6 / 12. Belge (s. 4-1 / b.1)

Mahrusa-i Edirne civarında vaki Kızılağaç Kazasına tâbi‘ Bey Karyesi’nde bundan akdem adama harb edup firar eden Mustafa kavasin zikri âtf eşyası olup marifet-i şer‘i ve hâlâ Çirmen Sancağı mutasarrıfı ve mahrusa-i mezbûr Edirne muhafızı vezir-ü ruşen-i zamir devletlü Mehmed İsmet Bey hazretlerinin inzimam taraf-ı müşîraneleri mahrusa-i mezbûr beyt-ül-mal âmme ve tamme zimmetini Ebubekir Ağa tarafından umur-u beyt-ül-mal rüyet-i vekil İsmail Ağa mahzarında Sûk-i Sultânide ba’del-müzayede bey‘ olup ba’del-hârc-ı el-sarf-ı vekil-i mezbûr İsmail Ağa’ya teslim olunan eşyaların müfredatı üzerine defterdeki ber-vech-i âti zikr olunur hurrira fi’l-yevmi’l-hâmis ısrîn Zi’l-ka‘dei’ş-şerife li-sene ihdâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Köhne çuka 1 cepken yekûn10

Köhne çuka tuzluk çift yekûn 1

Sırmalı ferman 1 kabama entari 1yelek 1yekûn100

Kıras denk-i 1 yekûn 5

Dizgin 1 pirinç su tası 1 yekûn 5

Meşin kebe ve kıl kebe 9
Köhne kürk ...8
Köhne çuka gömlek havlu 7
Fincan 4 ter tabak zarf 3 teneke kutu 1 duhân şişesi kahve ibriği ve na'1 ve tas
yekûn 5
Köhne entari 1 gömlek 1 çarşab 1 yekûn 7
Köhne aba 1 betût Çuka 1kaba aba1 yekûn 4
Doru re's bargir 1 yekûn 110
Kır bargir re's 1 yekûn 80
Cem'an
Sim meşin maa hurc yekûn 9, masaraf lâzıma yekûn 6, dellaliye yekûn 7, baha
yekûn 22
Sah yekûn 330 Beyt-ül Emini

Sayfa: 6 / 13. Belge (s. 4-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Emir Mescid Mahallesi sükkânından es-Seyid Yusuf bin Mehmed iş bu bâ'sü'l-kitâb Ömer bin Mustafa mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm edup akd-i âtiyyü'z-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' bir taraftan benim ahar-ı menzirim ve bir taraftan Şerife Hanım menzili tarafını tarîk-i amm ile mahdud bir bab-ı tahtani oda ve bir ahur ve bir miktar havluyu müştemil bir bab-ı mülk menzirim bi-cemi't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-îcâb ve kabulü hâvi şurut-ı müfside ve uhud-u mübteladına ve âri bey' bât-ı sahih-i şer' ile mezbûr Ömer'e yüz otuz beş guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz otuz beş guruşu müşteriye mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm meblâğı mezkûrün takrir ve tenbiye muteallık amme-i ve âri ve mutalebat ve kâffe'ül-miyan ve muhasamâtdan mezbûrun zimmetini ibra-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibra ve iskat edup her birimiz ber-minval muharrer-i âharan ibrasını kabul eyledikte fi'maba'd zikir olunan menzilde aslâ ve kât'a alâka ve medhâlim kalmayıp müşteri-yi mezbûrun mülk müşterisi ve hâkk-ı sarfi olmuştur keyfe-mâ-yeşâ

ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte gibbe't-tasdik-i şer'î mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî 11 Za sene 41.

Şuhûd-ül'l-hâl: ve Oğlu Abdullah, Mustafa, İsmail Dâi.

Sayfa: 6 / 14. Belge (s. 4-1 / b. 3)

Mahrusa'î Edirne'de Hacı Sarraf Mahallesi sükkânından es-Seyyid Mehmed Sami bin Mehmed nâm kimesne zevce-i metrukesi iş bu bâ'sü'l-kitâb Emine bint-i Hasan nâm hatun mahzarında takrir-i kelâm idub ben mezbûre Emine Hatun ile tarihten iki ay mukaddem mehr-i müeccelim ve nafaka iddet-i ma'niye-i malumesi üzerlerine ve meunet-i süknâm ben dahi üzerime almak üzere huzur-u saniyla ali-a-i sahih-i şer'îyye ile hula' olub hukuk-u zevciyet ve hukuk-u sair ve şer'îyyeye muteallık âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan tarafeynden her birimiz ahrân zimmetini ibra-i âmm ve sahih-i şer' ile ibra ve her birimiz ber-minvâl-i muharrer-i âharan ibrasını kabul etmişik lâkîn ibra-i mezkûrdan mütesseni Emine Hatun'un yedinde kalan benim bir kağrı ve bir tek piştov ve bir nacak ve bir sağır ve iki sağır sini ve bir beled-i döşek ve bir minder ve dört adet beled-i yasdık ve bir çuka cebemi mezbûreden taleb eyledikte olduğu eşya-yı mezkûre muma ba-ileyha bana teslim edup ben dahi yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-maba'd eşya-yı mezkûreden dahi mezbûre Emine Hatun'un yedinde bir nesnem kalmadı deyu Seyyid Sami'nin bil cümle eylediği takrir-i mezbûre Emine Hatun dahi vecahen ve şifahen tahkik ve tasdik etmekin mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi'l-rabi' ve'l-ısrîn min Zi'l-ka'dei's-şerife li-sene ihdâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ebubekir Sezani Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Ser-Muhzıran Hacı Tahir Ağa.

Sayfa: 6 / 15. Belge (s. 4-1 / b. 4)

Mahrusa-i Edirne'de Arabacı el-Hac Hâmza Mahallesi sakinlerinden zat-ı ma'rife Âzime bint-i Mehmed nâm Kiptiyenin Hasan bin Receb mahzarında takrir-i kelâm edup li-ebeveyn er karındaşım olup iş bu tarih için dört sene mukaddem müracatına gidip olan mahal-i mezkûr da olan Osman nâm kimesne kibel-i zihab mezbûr Hasan'ın kızı gaib-i ani'l-meclis Rukiye

nâm kebîr bahaya altmış gurusu mehr-i müeccel tesmiyesiyle tezcik edup kıbel-i duhul sâlifül-zikir Âzime canibine azimül meclis üç sene derununda mezbûre Rukiye Hatun karındaşım gaib-i mezbûrun zevce-i menkuha Azime hula‘ bahası olduğu halde taht-ı hazıra iken nikâh kast-ı ile nefsinı ahara tevzi‘ etti nikâh naktının fesadına binaen kastıyla benim ve Rukiyye babası mezbûre tenbiye olunmak matlubumuzdur deyu tasdik eylediği davası meşruha olmayup hısım-i şer‘i olmamağla mezbûr Hasan suval dahi veçhe tutmayup mezbûre Azime dava makulesiyle mezbûr Hasan’a ber-vech-i şer‘i muarazadan men‘ olunup mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevm’l-rabi‘ ve’l-ısrîn min şehr-i Zi’l-ka‘dei’ş-şerife li-sene ihdâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Muhzır Molla Ali, Tahtacı Molla Mustafa, Mukayyid Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 7 / 16. Belge (s. 4-2 / b. 1)

Ma‘ruz-ı dâ‘i-i Devletlerindir ki

Zıkr-i âtî hisarın mütehattim ve harab olmuş mahallenin tahkik kurumu babında şefâhen sadır olunan emr-i âlilerine itinaen canib-i şer‘den mazunen meb‘us katib es-Seyyid Hafız Hamid Nafiz Efendi da‘leri ve canib-i müşüranilerinden tayin buyurulan birun ahvatından şa‘îr emini el-Hac Menmed Ağa kulları mahrusa-i Edirne yeniçeriler ağası kaymakamı kethüdayı yeniçeriyân es-sabık-ı izzetlu Mehmed Sadık Ağa ve da‘ileri ve mimar hassa halifeleriyle ma‘en mahrusa-i mezbûr mahallerinin harab kapu ta‘bir olunur kapunun haricinde vaki‘ hisar-ı mezkûrun divarına müştemil menzilleri olan Sandıkçı Kostandi ve Boyacı Tanaş ve Dülger Kostandi ve Derzi Kacar nâm zımmiler ile Oyina Nasraniye ve vaki hisar-ı mezkûrda kezalik divar-ı münhall menzilleri olan Alil Giro ve Ketenci Yanaki ve Buzcu Samagiru ve Dülger Niyatri ve Estefani ve Bezaz Yogos ve Boyacı Tanaş nâm zımmilerden her biri menzil mezkûrelerinden hisar-ı mezkûrun divarı ve burçları üzerlerine iki kapu küşe ve iki tahtası ve matbah ve bahçe ve kenif ve saçak imdat etmiş olduklarını ba‘de’l-keşf ve re‘aya-yı zımmiden mersumdan huzur-u asafanelerine ihzar ve akd-ı meclis-i şer‘ olunur keşf ve istemiş oldukları kapuların esedi ve imdat etmiş oldukları tahtası ve matbah

ve bahçe ve saçak ve keşifleri yardım idup ber-vechle enbiya-i mir'iyeye tea'ddi ve zarar etmemelerine tenbiye-i şer'î olduğunu ve hisar-ı mezkûrun mahal-ı mezkûrda olan divarlarıyla Kıрма Kapu nâm mahalde vaki' divanının cem'an iki yüz zira' mahlinde münhedim ve harab olmuş mahalleri olmakla münhedim olan mahalleri dahi ba'de'l-keşf olmasına beher zıra'î yüzer paradan cem'an beş yüz guruş ile tecdid olunacağı mimar mezkûr ve halifeleri kayıd verdiklerini katib merkum mahlinde ketb ve tahrir ve ma'en meb'us itina-i şer'le meclis-i şer'de gelup âle'l-vuku'a eylediği inha ve takrirleri huzur-u âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı men leh el-umur hurrira fi'l- yevmi's-âşer min Zi'l-ka'dei's-şerife li-sene ihdâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 7 / 17. Belge (s. 4-2 / b. 2)

Mar'uz-u dâ'i-i Devletlerinindir ki

Derun-i i'lâmda ismi mestur Ali Efendi ibn-i el-Hâc Murad nâm kimesne kendi nefsinden asalete ve bundan akdem Müşir Kahire canibine firar edup hayatı ve mematı ve mekânı ma'lum olmayan Murad bin Mustafa nâm mefkurun emvalini ahz ve kabz ve hıfza bâ meclis-i şer' ile benim nasb olunmuş ra'iyyesinde olmağla bi'l-kabuya mahrusa-i Edirne'de meclis-i şer'î münirde Yusuf bin Hüseyin nâm kimesnenin sulbi kebîr oğlu ba-hüccet-i şer'iyeye tarafından vekâlet olmasıyla olan Molla Hüseyin mahzarında Şaban bin Molla Ahmed nâm kimesne hazır olduğu halde ikrar ve takrir-i kelâm edup mersum Amcazâde Hüseyin Paşa Evkâf-ı müskâfatından Hayrabolu Kazası'nda kâin büyük odayla ve ahur ve samanhaneye müştemil hanla ta'bir olunur bir bâb-ı vakıf çiftlik ve çiftlik-i mezkûre tâbi' ma'lum'ül-kıt'a tarlalara ber-vech-i vakıf ba-izn-i müteveli ecdadımız Molla Ahmed bundan akdem müştekaken mutasarrıf olub ba'de'l-vefat oğulları Molla Mehmed ve Hüseyin ile diğer oğlu babam el-Hac Murad intikâl-i âdi' ile ba'de'l-intikal onlar dahi fevt olup hisse-i şayi'aları benimle mebni olduğum mefkur-u mezbûr Murad'a ve hazur-ı mezbûr Şaban'a ve gâib-i ani'l-beled mezbûr Yusuf ve Mehmed ve Abdullah ve Azize ve Sadri ve Latife ve piruneden her birilerimiz gaiben ba'de'l-intikal ber-vechle ber-muceb-i defter vakf-ı mezbûr her birilerimiz hisse-i şayi'leri malumelerimizi âlel iştirak

mutasarrıfları olub ve çiftlik-i mezkûrda mevcut evvat-ı çift ve mefruşat ma'lume ve sağır ve kebîr elli üç re's karasığır hayvanat-ı dahi ecdadımız müteveffa-yı evvel mezbûr Molla Ahmed'in malı olup bilâ-vasıt-ı şer'î bit-tarîk alınmasına iki yüz kırk sehim itibarıyla kırk sehim bana ve kırk sehim dahi mebni olduğum mefkur mezbûra ve on dört sehim dahi hazır mezbûr Şaban'a ve on dört sehim dahi gaib-i an'ıl-beled Mehmed ve Abdullah'a ve on sehim dahi gaibe-i nıl-beled mu'ameneye ve beşer sehim dahi kezalik gaib-i ânıl-beled mezbûratımız bize ve Sadri ve Latife mezbûreden her birine mevrus olup eşya-yı mezbûrun ve hayvanat-ı mezkûrun dahi iktisam olunmayup bu ana kadar beyinlerimizde aliyü'l-iştirak mutasarrıflar olmalarımız ile ol-vechle sinin-i vakitte ve biz ve çiftlik-i mezkûr ve hayvanat-ı mezkûr ve tarla havi ve eşya-yı mezkûre bil-cümle ber-vech-i iştirak umura ve tasdik olunub hâsıl olan tamasını sehimlerimize göre beynimizde iktisam ede gelmiş iken mezbûr Molla Hüseyin babası mezbûrun tarafından bil-mukale hisse-i mezkûresini bir müddetimiz ve idare mutasarrıf ede gelup lâkin babası mezbûrun hisse-i mezkûresine isbat eden miktar katı' olmayub bizim hisselerimize dahi duhul ve ta'ruz-ı ra'yyesinde olmağla ber-vechle beynimizde münâzaat-ı kesire ve muhasamat dedikte cereyan etmişti ikmalımızda beynimizde müsimden vasıtat edup ma'mafih el-sabık cümlemiz ber-vech-i iştirak çiftlik mezkûri idare edup hâsıl olan tamasını eshamlarımıza göre beynimizde iktisam etmek üzere beynimiz ıslah ve tevkif olunub fi-ma'bad vekil-i mezbûr Molla Hüseyin babası gaib-i mezbûrun hissesinden ma'da bizim hisselerimizde duhul ve ta'arruz etmemeye taahhüd idub bizler dahi mezbûrun hissesine müdahale ve ta'arruz etmemek üzere müşahidler olmamız ile ber-vechle beyinlerimizde kat'a münaza ve kat'a husumet eyledik deyu tarafının olan ikrar ve tasdikleri tescil ve huzur-u âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı men leh el-umur hurrira fi'l-yevm'il-âşer min Zi'l-ka'dei'ş-şerife li-sene ihdâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 7 / 18. Belge (s. 4-2 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Sâhib-i arzuhâl Saka Giray Sultan ibn-i Ahmed Giray Sultan mahrusa-i Edirne'de meclis-i şer'î münirde derun-u arzuhâlde es-Selim Kulalı Karyesi

sükkânından el-Hâc Musi bin Mustafa mahzarında li-eb er karındaşım olup iş bu tarihi i'lâmdan on bir mah mukaddem fevt olan Murad Giray Sultan'ın veraseti benimle kız karındaşımız Hatice ve zevcesi Fatıma nâm hatuna ba'del inkısar-ı metrukası mezbûrun karye-i mezbûrede vaki' ma'lum mahdud-ı müştemilat-ı çiftlik ta'bir olunur bir bab-ı mülk-ı menzil ile bir bab-ı mülk-ı hanı arastan-ı mezbûrdan ba-terazi benim hisse-i arsama tahsis edup çiftlik-i mezkûre tâbi'at ile zira'at olunup ba-izni sahib-i arz-ı müteveffa-yı mezbûrun mutasarrıf olduğu ma'lumü'l-hudud-ı feth-i tarla ve çayırlarımızın dahi çiftlik-i mezkûr eylemesinden hisse-i arsalarına isabet eden miktar-ı kıyas ile ber-mütehakkık kalan hakk-ı tasdikleri arazi-i ma'lumeye dahi ba-izn-i sahib-i arz bundan akdem bana tasdik eylemeleriyle ol-vechle ben arsayı mezkûreye müstakilen malım ve arazi-yi mezkûreye dahi müstakilen mutasarrıf olmamla vakt-i harmana kadar mezra şerikleri çiftlik-i mezkûrun ve çiftlik-i mezkûrda rustasında sakinler olub bostan-ı mezkûrun mülkü olan eşcar-ı müsmiresi hassasiyetini kabz ve çiftlik-i mezkûr ebniyesini tarif edup kaide-i hasılasından hisse-i şerikime isabet eden miktar-ı mübalığı bana def' ve teslim etmeleri şartıyla emlak-ı mezkûre ve arazi-i mezkûreye sıfka-i vahide merkum el-Hac mersumeye yedi bin yedi yüz altı guruşu bundan akdem bey' etmiştim deyu akdına menfatı olan şartıyla evhal olunması bey'i ihbar eylediği kesb ve fakiheye de masrah olup vech-i meşruh üzre mezra'-ı şeriklerim çiftlik-i mezkûrda iskân ve eşcar-ı mezkûr müsmiratını kabz edup hâsıl olan mükâfatından bana hisse-i şerikte def' ve teslim etmeleri şartıyla bey'-i mezkûr ohal olmağla bey'-i mezkûr-i akar ile bundan başka arazi-i mezkûre dahi sahib-i arz ve kabz ile tasdik olunmayup ale'l-izn-i merkum el-Hac Musi'nin tasdike izn-i sahib-i arz olmamağla vech-i muharrer üzere bey'-i mezkûrun akarına ve arazi-i mezkûrede sahib-i arzın mer'î üzerine binaen semeni namıyla ma'cuen bana def' eylediği bin altı yüz guruşu kabz edup çiftlik ve han ve arazi-i mezkûreye bana red ve teslime-i tenbiye-i şer' olunmak matlubumdur dedikte gibbet-i suval-ı mer'îyye merkum el-Hâc mersûm cavabında mer'î mûmâ-ileyh Saka Giray Sultan cem'-i kelimat-ı meşruhasında tasdik-i husus-u merkum bit-tariâ ikrar ve itiraf-ı mahale ale'l-muceb-i ikrar-ı bey'-i mezkûrun fesadıyla ba'del hakkım meblâğ-ı merkum bin dört yüz guruşa ba'del-kabz-ı çiftlik ve han ve arazi-i mezkûreye mer'î

mûmâ-ileyh Saka Giray Sultan'a red ve teslim etmesiyle mûmâ-ileyh merkum el-Hac Musi'ye ba'de'l-tenbiye-i şer'-i mezbûr el-Hac Musi meclis-i mezkûrda mûmâ-ileyh Saka Giray Sultan mahzarında takrir-i kelâm edup iskat-ı bana rüyet-i tenbiye-i şer' olunan bin altı yüz guruşu mûmâ-ileyh Saka Giray Sultan'a tamamen bana def' ve teslim edup ben dahi yedinden ahz ve kabz eyledim deyu tarafeyn ber-vech-i muharrer olan ikrar ve tasdikleri tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 11 Za sene 41.

Sayfa: 7 / 19. Belge (s. 4-2 / b. 4)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Fi'l-asıl kadim-i ahalisinden olup mahrusa-i Edirne'de Eskici Hâmza Mahallesi'nde sâkin sahib-i arzuhal es-Seyyid el-Hac Hasan bin Hafız Bekir'in hâlâ zevce-i mersul bahası Fatma bint-i Mehmed Nureddin tarafından zikr-i âtî hususda vekâlet-i amme-i sahih ile vekil olduğu zat-ı mezbûreye ba-ma'rifet'ül-şer'-i-yye-i a'rifan olan mezbûr Hüseyin bin Mustafa ve Hasan bin Ahmed nâm kimesneler şahâdetleriyle âle'l-vech-i şer'e sabit olan es-Seyyid Mehmed Tahir bin Ali'ye takrir-i kelâm idup tarih-i i'lâmdan yedi mah mukaddem zevcim mevkule-i mezbûrenin vasileri olduğu (boşluk) nâm yetimlerin taht-ı tasarrufunda olan Güreşçine bahçelerinde vaki' rulabi' nâm vakıf-ı bahçe derununda bir çiftlik ta'bir olunub enbiyaya mevkule-i mezbûrenin beşeratü'l-recâ emriyle sarf eylediğim beş bin guruş ile sakin olduğu menziline hamam tâbiriye ve iki adet odaları enbiyesine kezalik beşeratü'l-recâ emriyle sarf eylediğim bin sekiz yüz guruş ve tarih-i mezkûr deyni mezkûreye işтира eylediğim malum-ı akar Kütahya tâbir olunur vesair bezaz emtia'sı semeninden dört yüz doksan guruşa cema' zimmetinde iki bin iki yüz dokuz guruş alacak hakkım olmağla vekil mezbûran suval olunup aliverilmesi matlubumdur deyu ba'de'l-dâ'va ve es-suval vekil mezbûr Derviş Tahir cevabında emti'a-i mezkûre semeninden mevkule-i mezbûre için yüz doksan guruş fima-ba'd emtia' iştirasını ikrar-ı ziyade mer' ası olan yedi bin on dokuz guruş beşeratü'l-recâ emriyle hakk-ı tamamen ba'de'l-inkâr mer'i mezbûr ber-vech-i muharrer dâ'va-yı mezkûresini beyandan izhar aciz edup teklife dahi taleb olmamağla mucebiyle vekil-i mezbûrun mukarrer olduğu meblâğ-ı mezkûr yüz doksan

guruşun mer'î mezbûr Hacı Hasan es-Seyyid mevkule-i mezbûreye esnafında vekil mezbûr Mehmed Tahir'e ba'de'l-tenbiye-i mer'î mezbûr Hacı Hasan ziyade merâsı olan yedi bin on dokuz guruşun davasıyla **Sayfa: 8 / (s. 5-1 / b. 1)** mevkule-i mezbûr Fatma Hatun'a bil-beyyine-i ma'ruzattan ba'de'l-men'î vekil mezbûr Mehmed Tahir meclis-i mezkûr da mezbûr el-Hâc Hasan muvacehesinde ba-mukale i'lâm-ı kelâm edup mevkule-i mezbûrun malından olmak üzere sarrafçı sarrafa bin guruş ve defa' altı yüz guruş ve han kirasından yüz yirmi bir guruş ve bahçeden ve han kirasından müstaciri Todori zımmiden buzhane kirasından yüz altmış guruş ve yine menziline kendi yeddinden on altı adet a'dile altunu yüz doksan iki guruş cem'an iki bin yedi yüz otuz üç guruş mevkule-i mezbûrenin alacak hakkı olmağla salif-ül zikir edâsıyla tenbiye-i şer' olunan yüz doksan guruş ba'de'l-ikta ve iştirak ba-kıymeti olunan dokuz bin beş yüz kırk üç guruşun aliverilmesi ba-mukale matlubumdur deyu ba'de'l-dâ-va ve es-suval mezbûr Hâcî Hasan cevabında meblâğ-ı mezkûrdan Fakto sarraf mersûm yedinden dokuz yüz doksan guruş mevkule-i mezbûreye yedinden beş yüz guruş ve defa' yüz guruşun cem'an bin beş yüz doksan guruşu ahz ve kabz edup ol-miktar guruş deyni olduğunu ikrar edup mâ'da bin yüz kırk üç guruş ahzını inkârından mâ'da meblâğ-ı mezkûrun dört yüz doksan guruşunu bir def'a ve beş yüz guruşunu bir defa' menziline tamamen kenduye def' ve teslim edup ba-kıymeti olan altı yüz guruşunu dahi iş bu yedimde olan defter mucebince emriyle umur-u şer'e sarf etmiştim deyu ve vekil merkumun mevkulesine esnaa'tla inkârına mekadan eylediği vuku'atı ve vekil-i merkumun mezbûr Hacı Hasan'ın inkârına mekadan ziyade merâsı olan bin yüz kırk üç guruş da'vâsını tarafeynden her biri beyandan acizan olub teklife dahi hal beyan olmamalarıyla herbirimiz ziyade merâlarına ben beyyine-i mua'razadan ba'de'l-men'î merkum Hâcî Hasan'a mukarrer olduğu bin beş yüz doksan guruşun zevcesi mevkule-i mezbûrenin zimmetinde olmasıyla tenbiye olunmak sali-fül-zikir yüz doksan guruşu ba'de'l-kıt'a ve menzil ba-kıymeti olan bin dört yüz guruşunu zevcesi mevkule-i mezbûreye verilmek üzere mezbûr Hâcî Hasan'a tenbiye-i şer' olduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 8 Ra sene 41.

Sayfa: 8 / 20. Belge (s. 5-1 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de muzâfat-ı Çöke Nâhiyesi'ne tâbi' Sarı Danışmend Karyesi sükkânından Mehmed Ağa ibn-i Süleyman sahib-i arzuhâl Pavlo veled-i Viru nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm edup benim mersum Pavlo zimmetinde hizmet ma'lumeden üç yüz guruş alacak hakkım olup mersum Pavlo zımmi dahi meblâğ-ı mezkûr mukabelesinde merhalin olmak üzere beher re's yirmi beşer guruş kıymetli dokuz re's sığır ve kebîr karasığır hayvanatı teslim etmişler elhâletü hazi de mersum Pavlo zımmi meblâğ-ı mezkûr üç yüz guruşu tamamen bana def' ve teslim edup ben dahi hayvanatı merhalinde mezkûreye mersum Pavlo zımmiye kezalik tamamen def' ve teslim etmemle müteahhid olmamla hâlâ yedimde mevcut olan meskûr dokuz re's hayvanat-ı mezkûre-i mukabelesinden ma'da cem'a ahz ve i'tâ ve ma'lumat-ı şa'i ve kâffe-i hukuk-u şer'iyeye müteallık âmm-i hâvi ve kâffe-i mutalebattan mesfur Pavlo zımmi benim ibra ve amm-i sahih-i şer' ile ben dahi ber-vech-i meşruh mesfur Pavlo zımminin zimmetini ibra ve iskat tarafından her birimiz ahrân ber-vech-i muharrer ibrasını kabul eyledik deyu tarafımın olan ikrar ve tasdikleri tescil ve huzur-u alilerine i'lâm olundu. Fî 13 Ra sene 41.

Sayfa: 8 / 21. Belge (s. 5-1 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne kazasına muzâfat-ı Manastır Nahiyesine tâbi' Deritçe Karyesi ahalileri ile Kızılağaç Kazası'na tâbi' Korucular Karyesi reayalarından mer'î neza'ları olup husus-u mezkûr mahaller reviyete muhtaç olan mevaridden olmağla huzur-u devletlerine takrir eyledikleri arzuhâlleri bil-esna-ı keşide buyurulan kapu mevacic-i esamilerine i'tinaen savb-ı şer'ilenverden Mevlana Ahmed Sırrı Efendi ibn-i eş-Şeyhi Mustafa Kabri Efendi mahdanen tayin ve îrsal olunub olduğu harb devletlerine mübaşir tayin buyurulan İbrahim Ağa kulları vesair emna'i-şer'le mahal-ı menzi'-i karye varup Kızılağaç Kazası naib-i Numan Efendi ve amilleri ve a'yanı ağa kulları vesâir cem'atin-i Müslimin hazuran oldukları halde akd-ı beka mübaşir buyur eyledikte olmayup arzuhâl-ı bâ'sü'l-ilâm Korucular Karyesi re'ayalarına

kendi neferatından ecel-i vesâir re‘ayalar karye-i mezbûr tarafından vekil-i müseccelleri Asiltiko veled-i Niko ve diğêr Asiltiko veled-i Manço ve Panço veled-i Celrasrire vesair meclis-i mukadder-i mezkûrda sâlifü’z-zikir Deridçe Karyesi ahalilerinden kezalik kendi nefslerinden ecel-i vesair ahali karye-i mezbûr taraflarından vekil müseccelleri Mehmed Saddık bin Ahmed ve Mustafa ibn-i Abdullah ve Mehmed bin İbrahim ve Halil bin İbrahim mahzarında takrir-i kelim edup iş bu karyeteyn-i mezbûreteyn beyinlerinde mu‘ayene ve müşahâde ve derununda akd-ı meclis olan mer‘alarda kadim-i ayandan beru bais-i cedit karyeteyn-i mezbûreteyn-i ahali ve reayalarının enâm vesair hayvanatı bil-iştirak ra‘olana gelmiş iken Diritçe Karyesi ahalileri mezbûrdan mer‘ayı mezkûrede bizim hayvanatımızı ra‘i ettirmeyup men‘ ederler suval olunub merakları def‘ olunmak matlubumuzdur deyu ba‘de’l-da-vâ ve suval-ı Diritçe Karyesi ahalileri mezbûrdan cevaplarında eğerce hininesinden beru bizim a’n-ı hakk ve müsahamız ile re‘ayayı karye-i mezbûr hayvanat-ı mer‘ayı mezkûre de ra‘i ettiler ise de elhalet-i hazide sadrı ma‘namızı tecavûze rastladığımız deyu mer‘iden mersumunun kadim davalarını inkâr ve ber-neç-i şer‘ tehcir sadır dahi iş bu muma ileyh mer‘den reayalar-ı mersumundan ber-vech-i şer‘ kadim davalarını mübeyyin beyyine talep olundukda udul-u âhrâr ricâ’l-i Müslimin’den ve ma‘en Bekli Karyesi sükkânından Mehmed Ağa ibn-i İbrahim ve Hasan Ağa ibn-i Ahmed vekili Bekli Karyesi sükkânından İsmail bin Mustafa Halil bin Ali ve Bekli Karyesi sükkânından Murtaza bin Ahmed vesair Hasan ve Estebâr kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis ma‘kur mezkûr hazuran olup istihşad olan kullarında fi tahkik iş bu derununda akd-ı meclis olunan mer‘anın mücedde‘inde kadim-i edâya mezbûr defterteyin ve mezbûreteyn ahali ve reayalarının e’nâm vesair hayvanatı bil-zira‘i bil-iştirak ra‘i oluna geldi ki bizim malumumuzdur ve biz bu husus-u ber-vech üzere şahidleriz şahâdet dahi ederiz deyu her biri bammuvacehe edây-ı şahâdet-i şer‘iyye ettiklerimiz de bâ’det-tadil ve’t-tezkıyye şahâdetleri makbule olduğunu mevlanayı mezbûr mahlinde ketb ve tahrir ve kabul ettiğim karyeteyn ve mezbûreteyn ahali ve reayalarını bu tarihe celb ve huzurlarında ale’l-vuku‘a i‘ta ve takrir eyledikte Diritçe Karyesi ahali mezbûrdan hakikat-ı mal ber-vech-i muharrer üzere olduğunu kendulere mahsus mer‘ayı mahdudları olduğunu bi-tavi‘ mühim-i huzur-u şer‘e ikrar

eylemeleriyle el-kadim-i tebrik âlel-kadime mukadince mar'ül-beyan Diritçe Karyesi ahalileri Korucular Karyesi reayaları mersumuna ber-veche muarazadan men' olundukları tescil ve huzur-u âlilerine ilâm olundu. Fî 14 R a sene 41.

Sayfa: 8 / 22. Belge (s. 5-1 / b. 4)

Mahrusa-i Edirne'ye muzafâ-ı Üsküdar Nahiyesi'ne tâbi' Kızacıklı Karyesi mütemekkinlerinden sahib-i ârzuhal Kırcı veled-i Kula ve Esteban veled-i Kanıl nâm zımmilerin karye-i mezbûr mütemekkinlerinden derun-u arzuhal de ismi mezkûr Diço veled-i Doreri nâm zımmi muvacehesinde mübaşiri hazır olduğu halde her biri takrir-i kelâm idup karye-i mezkûre de bizim câr-ı mülâsık-ı menzillerimizin sokak kapuları leyle kırılu menzilin mekân-ı mahzeni olan oda gözünde bir çuval derununa mevzu' emvalden bir çift sim baftalı kuşak ve bir çift sim bilezik ve bir çift sim gerdanlık ve bir sim sarkıtma ve iki adet sim heyceman ve kırk gurus miktarı ve yüz beş ufak para ve beşeran gurusum ile mersum Kırcı zımminin dahi kezalik menzili derununda mahali muharrerimden sekiz gurusluk dizilmiş evkaf parası ahz olunup bir gün mürurunda biz vakfa olmamızla mersum Diço zımmi dahi bundan akdem kareye-i mezbûrede bir re's ağnamı gasp edup ol-vechle şehm olduğuna binaen cani'yyüz-zikri bizim sirkat olunan eşyalarımızı mersum Diço zımmi ahz eylediği asla malumlarımız olmayup lâkin mersumdan şübhe de olmağla eşya-yı mezkûremizi mersumdan ta'zimen talep ederiz deyu takriri meşruhları üzere tayin hissım eyledikleri davalarında şahid-i şer'î olmadıklarından mersum Diço zımmiye suval dahi tevce etmeyup ber-vech-i şer'î muarazadan men' olundukları tescil ve huzur-u âlilerine ilâm olundu. Fî 19 Za sene 41.

Sayfa: 8 / 23. Belge (s. 5-1 / b. 5)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Sahib-i arzuhal Sabuncu Volko veled-i Korta nâm zımmi tarafından husus-ı atıyyü'l-beyanda taleb ve dâ-va ve ahz ve kabz ve ledel-iktizâ sulh ve ibraya ve husus-ı mezkûrun mutavakkıf olduğu talebine vekil olduğu el-Hâc Mehmed bin Mehmed ve Mehmed ibn-i Mustafa nâm kimesneler şahâdetleri

ile sabit olan Muhiddin Ağa ibn-ı İsmail mahrusa-i Edirne civarında Bağlık Kasabası sâkininden derun-ı ârzuhâl mezkûr es-Selim el-Hac Mehmed Tahir Ağa ibn-ı Osman taraf-ı müşiranelerinden ta'yin buyurulan mübaşir ağa kulları hazır olduğu halde bâ-mukale takrir-ı kelâm edup merkum mersum sabuncu Volko zımminin iki yüz kırk senesi Şa'ban'ıl-el-âzimin onuncu günü mahrusa-ı mezbûrede Zıdanı'l-Şaze vaki' mütemekkin olduğu han derununda kendi malından mezbûr el-Hac Mehmed Tahir Ağa'ya karz olarak üç bin guruşu def' ve teslim edup ol-vechle meblâğ-ı merkum hâlâ zimmetinde alacak hakkım olup sath-ı tarih-ı mezkûrda huzur-ı benimle merkum mersûma ol-miktar guruş deyni olduğunu mezbûr el-Hac Tahir Ağa cerha ikrar ve itiraf iştihad dahi etmemiştim deyu bâ-mukale ba'de'l-dâ-va ve es-suval ve el-inkâr mer'î vekil mezbûrdan ber-vech-ı muharrer merâsına mutabık beyyine talep olanda ahrâr-ı rical-ı Müslimin'den ledel-tezkıyye adaletleri zâhir ve numayan olan Bakıranlı Mehmed bin Hüseyin ve Bazarıcı Ahmed bin Mehmed nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-ı şer'e hazıran olup iştihad olunduklarında fil-hakikâ iki yüz kırk senesi Şa'banı'l-âzimin onuncu günü mahrusa-i mezbûrun zıdan altında isticar-ı sâkin olduğu halde vaki' oda derununda merkul mersum sabuncu Volko zimmi yedinden ve malından ber-vech kabz üç bin guruşu ahz ve kabz edup ol-vechle merkul mersuma üç bin guruş deyni olduğunu mezbûr el-Hac Mehmed Tahir Ağa bizim huzurumuzda bit-taria' ikrar ve itiraf edup bizler şahâdet dahi ederiz bizler bu hususa ber-vech üzere şahitleriz şahâdet dahi ederiz deyu her biri ber-vech-i meclis-i şer' üzere şahâdet-i şer'iyeye eylediklerinden mucebiyle ba'de'l-hüküm meblâğ-ı merkum üç bin guruşu mürsel mersuma izafatla vekil mezbûr Muhiddin Ağa'ya edâ ve teslim etmeyle mûmâ-ileyh mezbûr el-Hac Mehmed Tahir Ağa'ya tenbiye-i şer'î olunduğu tescil ve huzur-u alilerine i'lâm olundu. Fî 19 Za sene 42.

Sayfa: 9 / 24. Belge (s. 5-2 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Ahi Çelebi Kazâsı'na tâbi' muzafât-ı Mıskal Karyesi sükkânından sâhib-i ârzuhâl Hüseyin bin Hasan'ın bâ'sü'l-i'lâm Mustafa ve karındaşı Mehmed ibn-i Osman mahzarında hususi mezkûre mübâsir-i mütebeyyin buyurulan

kavas kulları hazır olduğu halde takrir-i kelâm edup mezbûr Mustafa ile karındaşı mezbûr Mehmed iş bu mah-ı Râmazân-ı Şerif'in on yedinci hâmis günü kaza-yı mezkûrda Arıncak ve Karaca Göri nâm karyeler maiyyetinde vâki' mukbire-i Müslimin derununda vakt-ı zuhurda babam mezbûr Hüseyin'i mezbûr Mustafa bir sim batkan nacak ile alnından bir yerinden ve karındaşı mezbûr Mehmed dahi bir kebe taş ile başına darb ve cerh edup mezbûranın her birinin darp ve cerhlerinden naş'ı babam mezbûr Hasan derâkab fevt oldukça üzerinde bin beş yüz guruş nakit akçe ve otuz guruş kıymeti birinin beş yüz ve seksen guruş kıymeti bir nacak ve yüz yirmi guruş kıymeti tûfengi mezbûran-ı Mustafa ve Mehmed ahz idub babam müteveffâ-yı mezbûrûn veraseti benimle zevcesi anâm Fatma bint-i Abdullah ve karındaşlarım sulbî sağır oğulları Salih ve İdris ve Mahmud muhtaç olmağla nakt-ı mezkûr bin beş yüz guruş ile eşya-yı mezkûre mevcut ise i'bâdını ve müstahakk ise bâ'de'l-şuyut-u kıymetlerini ve babam maktul-ı mezbûrun muceb-i şer'ini kendi nefsinden bi'l-asâle ve validem mezbûre tarafından bi'l-vekale ve karındaşlarım sağırın mezbûrun için bi'l-vâlâya taleb ederim deyu ba'del-da-vâ ve's-suvâl ve el-inkâr mer'i mezbûr Hüseyin validesi tarafından vekâleti ve karındaşları sağırın mezbûrun için asaleti sabit olmağla vakt-ı kendi nefsi hakkında da'vâyı mezkûreye mübeyyin-i beyyine taleb olundukda isbat-ı beyyineden külliyyen izhâr-ı âciz idub istihfa' etmekin mezbûran Mustafa ile karındaşı Mehmed'e mübeyyin tekâlif olundukda onlar dahi her biri ber-vech-i şer'i âli ve hakkü'l-minvâl-ı âli-i suret-i bi'l-muvacehe mübeyyin bi-lillâhi'l-âliyyü'l-âli etmekin mucebiyle mer'i mezbûr Hüseyin da-vâyı mezkûresiyle mezbûran Mustafa ve Mehmed'e mübeyyine mua'razadan men' olunduğu tescil ve huzur-u âlilerine i'lâm olundu. Fi'l-yevmi'l-ehad ve'l-ışrîn min şehri Zi'l-ka'dei's-şerife li-sene isnâ ve erbâ'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 9 / 25. Belge (s. 5-2 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de muzâfat-ı Ada Nahiyesi'ne tâbi' Emirli Karyesi sükkânından sahib-i ârzuhal Berberoğlu Mehmed ibn-i Osman'ın bâ'set'ül-i'lâm Emine bint-i Mustafa nâm Hatun mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm

idub benim mezbûre Emine Hatun'a zimmetimde bir entari ve bir misin ve bir lehen ve iki beledi döşek ve iki yorgan vesâir beynimizde ma'lum-ı cihaz eşyası semeninden ba-temellük ve benim olan bin on beş guruş mezbûre Emine Hatun benden taleb idub benim dahi hâlâ edâya iktidarda olmağla ben mezbûre Emine Hatun'dan istihmal eyledikde olduğu iş bu tarih-i i'lâmdan yüz otuz bir gün tamamına değin rızasıyla beni ta'cil idub ben dahi ecil-i mezkûri ba'de'l-kabul-ı hula' ecl-ı mezkûrda meblâğ-ı mezkûr bin on beş guruş mezbûr Emine Hatun'a edâ ve teslime taahhüd eyledim dedikte gıbbet-tasdik-i şer'i mezbûre Emine Hatun'a meclis-i mezkûr da mezbûr Berberoğlu Mehmed'in zevcesi diğer Emine Hatun mahzarında takrir-i kelâm idub mezbûr diğer Emine Hatun'un cinas ve iddet-i beynimizde ma'lum cihaz-ı eşyayı semeninden bana deyni olan dokuz yüz on altı guruşu tamamen edâ ve teslim idub ben dahi mezbûrenin kebîre kızı iş bu hazıra-i ba-meclis-i nisbanın malı olarak emriyle bana ref' deyn eylediği iki adet harir gömlek dört makreme ve bir uçkur ve iki dölbind bağlık ve bir bez bağlık ve bir eşme havlusunu mezbûreye def' ve teslim idub oldahi ba'de'l-ahz ve kabz tarafeynden her birimiz umurun zimmetinde mebna ve üsre hakkı şer'imiz kalmadı dedikte mukarrera-i mezbûre Emine'ye mezbûran diğer Emine ve kızı hazıra-i mezbûre Sâniye'ye vecahen ve şifahen tasdik eyledikleri tescil ve huzur-u alilerine i'lâm olundu. Fî 19 Ra sene 41.

Sayfa: 9 / 26. Belge (s. 5-2 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Âsitâne-yi Âliyye'de Süleymaniye civarında mükim Kasapbaşı İshâk Âli Efendi ibn-i Ömer tarafından husus-u ati'ül-beyanı taleb ve da'vâya ve ledelik-tizâ sulh ve ibraya husus-u mezkûrun mütevakkıf olduğu umurun talebine vekil olduğu İbrahim bin Mehmed ve Mehmed Emin bin İbrahim şahâdetleri ile sâbit olan sahib-i arzuhâl ba'sü'l-ilâm Hasan Ağa ibn-i Ahmed'in Ada Nahiyesi'ne tâbi' Azadlı Karyesi reâyâlarından Andon veled-i Cilo ve Kostandi veled-i Giro ve Munkor veled-i Mandi ve Minor veled-i Donço ve Nikola veled-i Esteban ve Hasko veled-i Cilo ve Dimitrali veled-i Dosko muvacehelerinde tarafat-ı derunlarından mübaşir tayin buyurulan kavas kulları hazır olduğu halde bi'l-vekâle takrir-i kelâm idub tarih-i i'lâmdan yedi

sene mukaddem mevkulem mûmâ-ileyden vekil-i ahârî Mustafa Efendi bin Hasan yeddiyle mersûm Endon yüz beş guruş ve mersûm Kostandi yirmi altı guruş ve mersûm Hasko zimmi yüz altmış bir guruş ve mersûm Minor zimmi yüz kırk üç guruş ve mersûm Nikola zimmi seksen yedi guruş ve mersûm Hasko zimmi yüz on altı guruş ve karye-i mezbûre sağır Taşçı Panço zimmi yirmi beş guruşla cem'an dokuz yüz yirmi guruş Munkor'a ahz ve kabz idub hâlâ zimmetlerinde deynleri olmağla bi'l-vekâle taleb ederim deyu bâ'de'l-da'vâ ve el-suval reâyâ-yı mersumundan her biri vekil mezbûrun ber-vech-i muharrer merâsını bâ'de'l-mühim ikrar ve i'tiraf etmekin ali-mucib-i ikrar-ı hısım mukarrer deyn oldukları meblâğ-ı mezkûreye her biri ikrarları üzere mevkul mezbûre isbat için vekil merbûr Hasan Ağa'ya ref' ve teslim re'âyâları mersumundan her birine âli suret-i tenbiye-i şer'î olunduğu tescil ve huzur-u âlilerine i'lâm olundu. Fî 19 Za sene 1241.

Sayfa: 9 / 27. Belge (s. 5-2 / b. 4)

Îzzet-meâb şer'âtü'n-nisab hâlâ bab naibimiz faziletli Ahmed Efendi daim-i muhızran ve mükerrerma gıbbetü't-tahtü'l-vakaya inha olunur ki iş bu bâ'sü'l-merasimle Osman Nazif Efendi er-bâb-ı isti'dadan olub fenn-i kitâbında mahareti olmağla âharan-ı talebiyle bâb muhakemesine ketb ve ta'yin olunmuştur gerekir ki Efendi merkum-ı sair kâtib-i misullu hizmet-i kitâbatda istihdam eylesiniz. Hurrira fi'l-yevmi'l-hâmis el-ısrîn min Zi'l-ka'dei's-şerife li-sene ihdâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 9 / 28. Belge (s. 5-2 / b. 5)

Fi-l-asıl vilayet-i Rum ilinde vâki' Osman Pazarı Kasabası'ndan olub mahrusa-i Edirne'de Yelli Burgoz'unda misafiren sakin iken bi-emrillâhi teâlâ candan ile mecnun olan Kara Hasan nâm kimesnenin zikr-i âtî eşyası olub telef olacağı ihbar olunmağla hâlâ Çirmen Sancağı mutasarrıfı ve mahrusa-i Edirne muhafızı vezir-i arim efendi devletlu Mehmed İsmet Paşa hazretlerinin inzımâm re'y-i müşiraneleri mârifet-i şer'î ve mecnun mezbûrin aklı gelinceye değin vasi nasb ve ta'yin vilayet sandık emini Mustafa Ağa marifetiyle tahrir ve bâ'de'l-müzayede bey' olunan mecnun-ı mezbûrun

muhallefatı defteridir ki ber-vech-i âti zikr olur. Hurrira fi'l-yevmi's-tasi' ve'l-ısrîn min Zi'l-ka'dei's-şerife li-sene ihdâ ve erba-in ve mieteyn ve elf.

Köhne eyer 1 kıymeti 5 guruş

Kara kabzalı nacak 1 kıymeti 5 guruş

Sarı takım piştov 1 kıymeti 10 guruş

Meşin eyer 1 kıymeti 2 guruş

Fincan maa' pirinç zarf 4 kıymeti 2 guruş

Köhne aba 2 kıymeti 5 guruş

Bargir başlık 1 kıymeti 1 guruş

Köhne gömlek 1 kıymeti 1 guruş

Doru bargir 5 kıymeti 360 guruş

On ikilik altun 11 kıymet 122 guruş

Cem'an yekûn

534

+013 14 Harç defter

521 26

+ 007 26 Dellâliye

513 000 Sahih-i elbatı

Sahih-i elbatı mezkûr on üç guruş vasi mezbûr Mustafa Ağa'ya teslim olunduğu iş bu zeyli deftere şerh verildi.

Sayfa: 10 / 29. Belge (s. 6-1 / b.1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'ye muzâfat-ı Çöke Nahiyesine tâbi' Sarı Dânişmend Karyesi sükkânından sahib-i ârzuhâl Mehmed bin Süleyman nâm kimesnenin derun-ı arzuhâlde ismi mezkûr Kara Kosto veled-i Hasto nâm zımminin mübaşiri hazır oldukları halde takrir-i kelâm idub iş bu tarih-i i'lâmdan iki buçuk sene mukaddem Kara Kosto zımmi kerye-i mezkûrda benim sakin olduğum menzilimde malımdan ve yedimden iktiraz ve kabz eyleyub hâlâ zimmetinde bana deyni olan bin beş yüz seksen altı guruş için iş bu kırk bir senesi mah-ı Zi'l-ka'de'nin altıncı günü tarihle mer'î mahrusa-i mezbûrede muhzır şahâdetde deyni mezkûrini ikrar ve i'tiraf ederek karz-ı endanıyla deyni kendüye i'ta idub meblâğ-ı mezkûr hâlâ zimmetinde olmakla suval

olunub aliverilmesi matlubumdur deyu bâ'de'l-da'vâ ve's-suval mersûm Kosto cevabında mahlın mezkûri ikrar lakin tarih-i mezkûrda benim mezbûr Mehmed Ağa'dan makbuzda nakid bin yüz yirmi beş guruştur deyu ziyade merâsı olan dört yüz altmış bir guruşunu kabzını huzur-u Müslimin'de ikrarını külliyyen bâ'de'l-inkâr mer'î mezbûr Mehmed Ağa mersûm Kosta zımminin kabzını ve ikrarını mezkûr olduğu sâlifü'z-zikr ziyade dört yüz altmış bir guruş dâ'vâsını ledel-tezkiyye adaletleri zâhir ve şahâdetleri makbule olan âhrâr-ı ricâl-ı Müslimin'den ve mahrusa-i mezbûre ahalisinden el-Hac Ahmed Efendi ibn-i Mehmed ve nazır es-Seyyid el-Hac Ahmed bin Hüseyin nâm kimesneler şahâdetleriyle ba-muvacehe âlel-veca-i şer'î bâ'de'l-isbat mer'î mezbûr Mehmed Ağa'nın mersum Kosto zımminin inkârına mukaran ziyade ziyade merâsı olub isbat eylediği ber-vech-i muharrer dört yüz altmış bir guruş davasında mübtel ve karib olduğuna mezbûr Mehmed Ağa'ya bi't-tâleb bâ'de'l-meclis-i şer'î mucebiyle mersûm Kosta zımminin ikrarıyla sabit olan bin yüz yirmi beş guruş ile şahidin mezkûr ile sabit eylediği dört yüz altmış bir guruşla cem'an bin beş yüz seksen altı guruşunu mer'î mezbûr Mehmed Ağa'ya edâ etmek üzere mersûm Kosta zimmiye tenbiye-i şer' olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 27 Za sene 1241.

Sayfa: 10 / 30. Belge (s. 6-1 / b. 2)

İzzet-ı me'ab mahrusa-i Edirne bâb naibi Ahmed Efendi bâ'de'l-serim enas olunur ki hâlâ mahrusa-i mezbûre kadısı İbrahim Elmasim Efendi iş bu Zi'l-ka'dei's-Şerife'nin yirmi üçüncü gününden ba-irade-i seniyye-i şahane-i azil ve yerine âharı nasb ve ta'yin olunmuş ve bu esnada ol-taraf-ı azlin etmek üzere ise de şimdilik ol-tarafa varıncaya kadar kaza-i mezbûr da konakta olan da'vâyı şer'iyeye istimâ-i vaziyet ve icrayı ve ahkâm beşeriyeye mübaderet dikkat eylemek için iş bu mektub tahrir ve tesyir olunmuştur bi-mennihi Te'âlâ huzurunda ber-vech-i muharrer meşi' ve îbret ve rehnacer-i bana âmil ve hareket eyleyesin ve'l-İslâm.

Sayfa: 10 / 31. Belge (s. 6-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Kâtipçu Mahallesi sakinlerinden ma'rifet-i zât-ı Zeyneb Hatun bint-i Hasan'ın kezalik ma'rifet-i zât iş bu bâ'sü'l-kitâb Ümmühan bint-i İbrahim nâm hatunun zevci ve tarafından şira-i cani'ül-zikri tasdik-i vekil darü's-İslâm es-Seyyid Ömer Efendi ibn-i Hasan mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-i âtiyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan mahalla-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan İbsalalı Mehmed Ağa ve Hasan Beşe ve Dükkâncı Mehmed Ağa menzilleri tarîk-i âmm ile mahdud üç bâb-ı tahtanî oda ve iki sofa ve iki izbe ve bir fevkanî çalılık ve bir matbah ve bir kuyu ve kanavat mulukânesine tâbi'at ile cereyan eden bir masura ma'î lezizi ve bir miktar havluyu müstemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimin mezbûr Hasan Beşe ve tarîk-i âmm taraflarında vâki' iki bâb tahtanî oda ve bir sofa ve bir fevkanî çalılık ve bir izbe ve bir kuyu ve ma'î leziz mezkûr ve bir miktar havluyu efrac ve âlamet-i fasıla ve da'i ile bâ'de'l- imtiyaz bi-cemi't-tevâbi' ve'l-levâhik tarareynden îcâb ve kabul-u hâvi şuru- ı müsfide uhud ve mübtela gîra mürazaadan âri bey' bât-ı sahih-i şer' ile mevkule-i mezbûr Ümmühan Hatun'a altı yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer iştira ve temellük ve temessük ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr altı yüz guruşu müşteriye-i mevkule-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz idub meblâğ-ı mezkûrun mübeyyin ve takririne muteallık amme-i ve âdi ve kâffe-i mutalebattan mevkule-i mezbûrenin zimmetini kabul-ı hâvi ibra-i âmm sahih-i şer' ile ibra ve iskat eyledim fî-mâ'bad menzil mefruz-ı mezkûr ile derununa cereyan eden mai'lezziz mezkûr mevkule-i mezbûre Ümmühan Hatun'un mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfi olub benim kat'a ve kattiyete alâka ve medhalim kalmadı keyfe-mâ-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdik-i şer'i mâ-vâk'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis min şehri Zi'l-ka'deş-ş-şerife li-sene ihdâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbsalalı Mehmed Ağa, Destereci Mehmed Ağa, Yusuf Efendi, Hafız Şerif Efendi, es-Seyyid Hafız Bekir Efendi.

Sayfa: 10 / 32. Belge (s. 6-1 / b. 4)

Mahrusa-i Edirne'de Katipçu Mahallesi sakinlerinden zat-ı ta'rif-i şer'î ma'rife olan Zeyneb Hatun bint-i Hasan'ın iş bu bâ'sü'l-kitâb es-Seyyid Mustafa bin İbrahim mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyü'z-zikrin suduruna deĝin yedimde mülk ve hakkım olan karye-i mezbûre de vaki' etraf-ı erba'dan İbsalalı Mehmed Aĝa ve Hasan Beşe ve Molla Mehmed Aĝa menzilleri ve târik-i âmm ile mâhdud üç bâb-ı tahtani oda ve iki sofa ve iki izbe ve fevkanî bir izbe ve bir matbah ve bir kuyu ve kundat-ı mulukânesine tâbi'at ile menzil mezkûr derununda cereyan eden bir masura mai' lezizi ve bir miktar havluyu müştemil bir bâb-ı mülk-i menzilimin mezbûr İbsalalı Mehmed Aĝa ve târik-i amm taraflarında bir bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir izbe ve bir matbah ve bir miktar havlusunu efrac ve alamet-i fâsıla ve da'î ile ba'de'l-ımtiyaz bi'cemi't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafaynden bi'l-îcâb ve'l-kabul-u bey' bât-ı sahih-i şer' ile mezbûr Seyyid Mustafa'ya dört yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduĝu ber-vech-i muharrer işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâĝ-ı mezkûr dört yüz guruş müşteri-yi mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fimâ-bâ'd menzil mefruz mezkûr cem'i müştemilatıyla mezkûr Seyyid Mustafa'nın mülk müşterası ve hakk-ı sarfi olup benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-mâ-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedikte ĝıbbet-tasdiki'ş-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb olundu. Fi'l-yevmi's-samin min Zi'l-ka'dei'ş-şerife li-sene ihdâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Döşemeci Mehmed Aĝa, Yusuf Efendi, Hafız Şerif Efendi, Seyyid Hafız Bekir Efendi.

Ala Hafız Ahmed el-ma'murü'l-esami el-ma'murü'l-ala-ı mahrusa-i Edirne gufira-ı el-fakir rahman-ı lehuma. Teme'tü'l-kelâm fi haze'l-makam.

Sayfa: 11 / 33. Belge (s. 6-2 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerininidir ki

Mahrusa-i Edirne'ye muzafâ-ı Üsküdar Nahiyesi'ne tâbi' Eskici Karyesi mütemekkininden Niçon veled-i Dostali nâm zımminin yine karye-i mezbûre mütemekkinlerinden Nacar veled-i Dimitri muvacehesinde mübaşiri kavas kulları hazır olduĝu halde takrir-i kalâm idub mersûm Nacar zımmi iş

bu tarihten üç gün mukaddem benim sol bazoma balta ile îmda darb ve cerh etti ben mersûmdan şer'ini talep ve da'vâ eyledikde olduğu cevabında ben istekle kirişi tuta değin baltasının kolunda olmağla ber-takri' hatta-i bazanı cerh eyledim deyu i'mda darbını inkâr etti ben dahi mersûmun îmda darb eylediğini beyan derununda iken ba-vasıtat-ı Müslimin ben mersûm Nacar zımmi ile cerhinden nakd yirmi guruş bedel-i makbuza ba'de'l-taslih ve'l-kabul fi-mâ'ba'd ben cerh mezkûrîma Nacar zımmiye muteallık amme-i hâvi ve mutalebattan ben mersûmun zimmetini ibra-i âmm sahih-i şer' ile ibra ve iskat eyledikde olduğu bedel-i namına beka merkumu olan yirmi guruşun mutalebesine muteallık da'vâ bedel-i kezalik benim zimmetimi ibra-i âmm sahih-i şer' ile ibra ve iskat idub tarafeynden her birimiz âharan ibrasını kabul eyledik deyu tarafının ikrar ve tasdikaları tescil ve huzur-u âlilerine îlâm olundu. Fî 5 Z sene 1241.

Sayfa: 11 / 34. Belge (s. 6-2 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerininindir ki

Sahib-i ârzuhâl mahrusa-i Edirne'de Sultan Selim Taş Odaları Mahallesi'nde kendi nefsinden asl-ı vesâir ahali-i mahle-i mezbûre taraflarında vekâlet eda eden İmam es-Seyyid Ahmed Efendi ibn-i el-Hac Hüseyin ve ahalisinden el-Hac Ahmed bin Mehmed ve Derviş Memiş bin Mehmed ve Mehmed Emin bin Ali ve Seyyid Mehmed Kâmil bin el-Hac Hüseyin nâm kimesnenin yine mahrus-i mezbûre sâkinlerinden derun-ı ârzuhâl de mezkûr el-Selim Beşyüzlü Hanı demekle ma'ruf Sara Hanım ile Halil mahzarında her biri takrir-i kelâm idub mezbûre Sara Hanım sakin olduğu vakf-ı menzili derununda saçak altına otuz uhdeye miktarı kadar giyâh vâz'idub lakin er-makule-i idaresine giyâh vâzi' aharını muceb-i ber-hâlet olduğu bedihi olub cümlemiz münferid olduğumuz iskar olmakla sarf-ı tâbi' olub bundan akdem her ne kadar ref' ve izalesiyle kendisine tenbiye olunmuş ise de iska etmeyub mersûme olmağla suval olunub mezkûr Beşyüzlü Hanı mahalinde nakliye-i tenbiye olunma matlubumuzdur dediklerinde gibbetü's-suval mezbûre Sara Hanım cevabında fi'l-hakikâ menzil-i mezkûrine üç uhdeye miktarı kadar ve ot vaz' eylediği bit-tari-i uhde ikrar ve i'tiraf etmekin âlel-muceb-i ikrara ba-âhali mahalinin emniyeti için mezkûr otları menzil-i

mezkûrdan defa'sına mezbûre Sara Hanım'a tenbiye-i şer' olunduğu huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı men leh el-umur hurrira fi'l-yevmi's-sabi' min Zi'l-hiccei'ş-şerife li-sene ihdâ ve erbâ'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 11 / 35. Belge (s. 6-2 / b. 3)

Tahkik-i îzzed-i şer'iyye binâen kâtib-i şer'iyat Ahmed Seri Efendi ibn-i Aşçı Mustafa Kabûlî Efendi harb-ı şer'iden mâzunen mahrusa-i Edirne mahkemesi kadısına zeyl-i vesikada muharrer-i esami kimesneler ile akd-ı meclis-i şer' bendi eyledikde mahrusa-i mezbûrede Kızaz Salih Efendi Mahallesi sakinlerinden zikr-i âtî menzile vaki' yeri mütehakkık olan zat-ı ma'rife Hadice bint-i Abdullah nâm hatun meclis-i ma'kur-u mezkûrda iş bu ba'isü'l-kitâb Fatma bint-i Ahmed mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyü'z-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûre de vâki' etraf-ı erba'dan Mustafa Beşe ve Şahin Ağa menzilleri ve tarîk-i âmm ile mâhdud iki bâb-ı tahtanî oda ve iki bâb-ı fevkanî oda ve bir sofa ve bir matbah ve bir kömürlük ve bir kuyu ve bir miktar havlıyu müstemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimin nisf-ı şayi' benim hakkım ve nisf-ı şayi' ahar dahi mezbûre Fatma'nın mülkü olmağla yine menzil-i mezkûrda olan nisf-ı hisse-i şayi'ada ile silki mülkümde münselek emvalden iki mamlu minder ve üç köhne kadife yasdık ve bir yorgan ve bir nahas mangal ve bir tencere ve bir tabe-i vasat ve bir lenger muma tarafınddan bi'l-îcâb ve'l-kabul bey' bât-ı sahih-i şer' i sıfka-i vâhde ile müşteriye-i mezbûre Fatma Hatun'a üç yüz elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr üç yüz elli guruşu müşteriye-i mezbûrenin yadinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-mâ'bâd menzil-i mâhdud-ı mezkûrun Mehmed Beşe cem'i müstemilatıyla ve eşya-yı muharrer mezkûre mezbûre Fatma Hatun'un mülk müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-mâ-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'i mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî 4 Z sene 1241.

Sayfa: 12 / 36. Belge (s. 7-1 / b. 1)

Masrusa-i Edirne Karabulut Mahallesi mütemekkinlerinden Dimitrali veled-i Gorki zımmi tarafından bey' âtiyü'z-zikri ikrara vekil olduğu İstavri ve Nikolaki veled-i Biratan nâm zımmiler şahâdetleriyle sabit olan Guruşni veled-i Samanti nâm zımminin mevkul-ı mersumun sulbiye kebîre kızı iş bu ba'issü'l-kitâb İline muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub merkum mersûm Dimitrali zımmi âkd-ı âtiyü'z-zikrin suduruna deĝin yedimde mülk ve hakkım olub mehle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erbâ'dan İštober ve Ankla zımmiler menzilleri ve tarîk-i has ile mahdud iki bâb fefkanî oda ve iki bâb tahtânî oda ve bir sofa ve bir izbe ve bir matbah ve bir kuyu ve bir mikdar havluyu müştemil bir bâb mülk menzili bi-cemî't-tevâbi' ve'l-levâhık tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul bey' bât-ı sahih-i şer' ile kızım müşteriye-i mersûme İline Nasraniye'ye beş yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâĝ-ı mezkûr beş yüz guruşu kızım müşteriye-i mezbûre yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-mâ'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'an müştemilatıyla kızım müşteriye-i mersûm İline nasraniyenin mülk müşterası olub benim aslâ ve kat'a âlâka ve medhalim kalmadı keyfe-mâ-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedi dedikte ğıbbet-tasdiki'ş-şer'i mâ-vâka bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-samin min şehr-i Zi'l-hiccei'ş-şerife li-sene ihdâ ve arba'in ve mi'eteyn ve elf. Şuhûdü'l-hâl: Liyandri Zımmi, Endorya Zımmi, Nitnaz Zımmi.

Sayfa: 12 / 37. Belge (s. 7-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne Kiremitçi el-Hâc Halil Mahallesi sükkânından el-Hâc Osman Aĝa ibn-i Ahmed nâm kimesne hâlâ mahrusa-i mezbûr kiracıbaşısı bâ'ssü'l-kitâb İsa Aĝa ibn-i İbrahim mahzarında ikrâr-ı tâm takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna deĝin ba-meclis-i şer'iyye şer'a-i yedimde mülk ve hakkım olan mahrusa-i mezbûre mahallatından Hazineदार Sinan Bey mahallesinde vâki' etrâf-ı erbâ'dan Hacı Mehmed darüşşesi ve Mehmed ve Mehmed Tahir Aĝa ve Hacı Mustafa menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud üç bâb fefkânî oda ve bir sofa ve üç bâb tahtânî oda ve bir harem ve bir matbah ve bir ve bir kuyu ve kanavat-ı mülukesine ta'biat ile menzil-i

mezkûr derununda cereyan eden bir masur mâ'î leziz ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb mülk menzilimi bi-cemmüt tesmiyesiyle rucûya tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul bey' bât-ı sahih-i şer' ile mezbûr Seyyid İsa Ağa'ya üç bin yedi yüz elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr üç bin yedi yüz elli guruş müşteriye-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz idub meblâğ-ı mezkûrun mübeyyin ve takririne muteallık âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan mezbûrun zimmetini kabul-ı hâvi ibra-i âm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledim fi-mâ'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'î müştemilatıyla mezbûr Seyyid İsa Ağa'nın mülk müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim aşla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki's-şer'î mâ-vâka bi't-taleb ketb olundu. Fi el-yevmi'l-hâmis min şehri Zi'l-hiccei's-şerife li-sene ihdâ ve arba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kâtib-i Huruf Ebubekir Sezani, İbrahim Ağa, Mîmar Hassa Mıstık Ağa, Kuşçu Hacı Murad Efendi, Yazıcı Hacı Safta Efendi, Mersum Çelebi Mustafa Paşazâde Âli Bey.

Sayfa: 12 / 38. Belge (s. 7-1 / b. 3)

Eşkiyya guruhundan olup mahrusa-i Edirne'de iştiranın ticaretiyle sakin iken ba-irade-i seniye-i ahz ve hâlâ Çirmen Sancağı mutasarrıfı ve mahrusa-i mezbûre muhafızı devletlu Mehmed İsmet Paşa hazretlerinin taraf-ı müşiranelerinden kayıd-ı bend ile Der-Âliye'ye îrsal olunan hasançeri-i erasil Uzun İbrahim nâm şâki caninin emvalinden ba-defter-i müfredat-i ba-mûmâyâ îrsal kılınan malından ma'da Edirne'ye hancı Hafız nâm kimesnenin yedinde ve mültezimi olduğu Kavaklı Karyesi'nde emanete mevcut ve merkumun takriri üzere zuhur idub ba'de'l-tahrir hazine müşarün-ileyde muhafaza olan eşyasının müfredat-ı üzere defteridir ki ber-vech-i âtiyü'z-zikir olunur. Fi'l-yevm el-tasi' min Zi'l-hiccei's-şerife li-sene ihdâ ve erbâ'in ve mi'eteyn ve elf.

Mani çuka atlu Şalvarı 1

Kalkandelik kâri sim takım piştov 1 çift

Kanca Şam kâri simli kılıç 1

Çuka kaput kisesi 1
Mani çuka kaplı naka kabsa kürk 1
Müsta'mel gömlek 2 iç don 2
Kehribar imameli sağır çubuk 1
Doru bargir maa' eyer re's 1
Penbe gezi kaplı naka cebe kürk 1
Yeşil gözi kaplı naka cebe kürk 1
Şemsiyesiz gögez kaput 1
Keteni ve çitari kadife entari 2
Keteni uzun entari 2
Gögez limanc köhne şal 1
İş bu eşya-yı muharreri mezkûr un hancı merkumun yedinde sudur olmuştur.
Beyazlı yemeni şal 1
Kara takım dağlı tüfenki 1
Vasıta çubuk 2
Basma şelte 1 yasdık 2 yorgan 1
Gömlek 5 iç don 5
Kaliçe seccade kilim 1
İbrişim libab ve başlık 1
Sir zarf 4
Terinak zarf 4
Fincan 7
Sim enâm muhafazası 1
Al mühri esb maa' eyer 1
Doru bargir maa' palan re's 1
Müsta'mel çuka çakşır maa' mest 1
Çuka uzun dolama entari 1
Köhne çuka sarka marka 1
Kırmızı dölbind kuşak 1
İşleme havlu 4
Başları işleme bez uçkur 1
İşleme dölbind hafif cerre 2
Basma 2

Köhne min Maraş kaşyesi 1
İşleme makreme 2
Basma parça 1
Yelek 1
Sararu havlu 2
Bez çarşab 1
Sağir evasıt kutusu 1
Samur çuka tuazluk çift 1
Ustura 2
Nahas kahve tebsisi 1 tas 1
Pirinç duhân tablası 5
Köhne kilim 1
Köhne sandık çift 1
Meşin hakir ve hırdavat saire

Sayfa: 12 / 38. Belge Devamı (s. 7-1 / b. 4)

Anadolu'da vâki' Simalih Kazası'nda Kurşuncu Karyesi kocabaşılıarı Benayut ve Aristol ve Dimitrali zımmilerin imzalarıyla memzi ve altı yüz altmış bir guruş deyni natık merkumun ve şerikinin istemelerine bir kıt'a deyn tahdiki hanın merkumun eşba'isi ve ba-Âliye-i îrsal olunan ûmurun eşyasından olub kezalik hancı mezbûrun yedinde zuhur ile tahrir ve kezalik derune-i müşarûn-ileyde ibkâ kılınan eşyası.

Bu mahle gelince tahrir olunan sername-i defterde muharrer-i merkumun Kavaklı Karyesi'nde mevcut olub zuhur eden eşyasıdır.

Sayfa: 13 / 38. Belge Devamı (s. 7-2 / b. 3)

Müsta'mel sırmalı çuka sarka marka 1
Gögez kühne çuka cebe 1
Atkulu çuka cebe 1
Gögez cedid çuka cebe 1
Müsta'mel çuka atlu şalvarı 1
Beyazlı lacivertli hasır şal 1
Yeşil gögez kaplu cebe duşani köhne kürk 1

Gögez çuka kaplu kürk 1 müştemel cedid kafa gocuk kürk 1
Kaliçe seccade 1
Basma baş yasdığı 1
Bir gözü mahdud ve bir gözü talyora (?)⁴⁷⁹ bir adet kıl heybenin mahdud
gözünde zuhur eden eşyadan köhne çarşab 1
Köhne gömlek 1
Hicazi sim paftalı kırmızı bir sakallı başlık rasine bend ve parparalı sim reşme
1
Kaput köhne tunç tonu 1 harir uçkur 1
Altıparmak müsta‘mel uzun entari 1
Müsta‘mel keteni entari 1
Mor kadife sırmalı sarka marka 1
Kâri kadim parparalı sim sine bez 1
Cedid keteni yelek 1
Şam alâcası müştemel uzun entari 1
Müştemel gömlek 1
Müsta‘mel Trablus kuşağı 1
Başları işleme bez uçkur 3
Kuşak saçağı 1
Piştov mintani 1
Hafif dölbend çuha 2
Muşammasız cedid nahas fenar 1
Cedid kırmızı ayak mesti çift 1
Müşta‘mel billur bardak 1
Kalyolu gözde zuhur eden kahve ibriği 3
Terlik 1
Kurşun ve mühürde rikab çift 1
Na‘ul ve hırdavat saire
Mezbûr hanın malından olmak üzere Kavaklı Karyesi’nden zuhur eden
eşyası yekûn.
Sim baztolu kollu tüfenk 1

Kır esb maa' eyer re's 1

Doru bargir re's 1

Kula bargir re's 1

Mezbûrun Mentçe Karyesi'nde babası Harisbon zimmetinde alacak olub bâ'de't-tasdik hazine tarafına teslim olunan yekûn 600.

Yine hancı mezbûrun yedinde zuhur idub hain merkumun veyâhut eşyanın olduğu ma'lum olmayarak tahrir kezalik hazinedar müşarûn-ileyhde hıfza olunan eşya.

Sim kaplamalı taban kılıç 1

Sim takımlı .... Taklidi piştov maa' meşin tek boru Çift 1

Tel altın sarmalı enâm kisesi 1gömlek 1

Müştemel gögez çuka kaput 1

Köhne çuka ağa montu 1

Siyah bez dizlik 1

Köhne keteni uzun entari 1

Beyazlı şal müştemel yelek 1

Köhne çuka sarka marka 1

Aba yağmurluk başlığı 1

Bir adet kıl heybe derununda cedit kırmızı ayak mesti çift 1

Şahıs hurdası ve bazı hırdavat ve defa' bir kıl heybe derununda kâğıt ve hırdavat vesaire

Köhne telatin üzerine sırmalı sarmalık 1

Kemik ve enbuş kılafı dörbe1 dirhem 100

Harir tura adet 144 yekûn 16

Keşan turasi kısrak maa' eyer re's

Sayfa: 13 / 39. Belge (s. 7-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Âli Kuşçu Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rife Satı bint-i Estanco nâm Nasraniye'nin zevc-ı dâhili iş bu bâ'issü'l-sefer Firuncu İliya veled-i Panço nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mersûm İliya zımmi beynimiz üzere bi'l-tesmiye mehr-i zevc-ı dâhilim olub lakin beynimizde hüsn-ı zindekanımız olmamağla mersûm İliya zımmi iş bu tarih-ikitab günü huzur-ı şer'ide beni bir talâk beyan tahkik etti

hukuk-ı zevciyete vesair cem'î hukuk-ı şer'iyeye muteallık âmme-i hâvi ve kâffe-i mütalebatdan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini ibra-i âmm sahih-i şer' ile ibra ve iskat idub her birimiz ber-minvâl muharrer âharan ibrasını kabul eyledik dedikte gibbet-tasdik'ül-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-râbi' min Zi'l-hiccei'ş-şerife li-sene ihdâ ve erbâ'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ebubekir Sezani, Tahtacı Molla Mustafa, Ser-Muhzıran el- Hâc Tahir Ağa.

Sayfa: 13 / 40. Belge (s. 7-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Camiî İbrahim Paşa Mahallesi sâkinlerinden sinin-i cüssesinin buluğa tekmili olub buluşunu huzur-ı şer'de ikrar ve îtirâf eden ma'rifet'ül-zat-ı Âişe Hatun bint-i Mehmed'in zevc-ı dâhili iş bu bâ'issü'l-kitâb Mehmed bin el-Hâc Rüstem Ağa mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Mehmed zavc-dâhilim olub lakin beynimizde hüsn-i mu'aşeretimiz olmamağla ben hula' talibe ve rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer ve mukud-u âliyye olan yüz kırk gurus mehri müeccel ile mübeyyin-i âkdda mehr-i müeccel tesmiyesiyle üzerine âkd olunub bedel-i hula' olmak üzere mezbûrun yedinde terk eylediğim yüz otuz beş gurus kıymetli bir basma entari ve bir şalvar ve bir canfes-i libade ve bir çift altun küpe ve dört adet ihram yasdık ve iki adet izlavi üzerlerine ve meunet-i süknâm dahi kendi üzerine olmak üzere zevcim mezbûr Mehmed ile muhalâ-i sahih-i şer' iyye ile hula' oldukta olduğu hula' mezkûri ba'de'l-kabul hukuk-ı zevciyete vesair cem'î hukuk-ı şer'iyeye müteallık âmme-i hâvi ve mutalebat ve kâffe-i ikmân ve muhasamattan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini ibra-i âmm sahih-i şer' ile ibra ve iskat idub her birimiz ber-minval muharrer âharan ibrasını kabul eyledik dedikte gibbet-tasdik'ül-şer'î mâ-vaka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn Zi'l-hiccei'ş-şerife li-sene ihdâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Sırrı Efendi, Mukayyid Âli Rıza Efendi, Ser-Muhzıran el-Hâc Mehmed Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa.

Sayfa: 14 / 41. Belge (s. 8-1 / b. 1)

Ma‘ruz-ı dâ‘i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne’de Karaca Ahmed Mahallesi mütemekkinlerinden sahib-i ârzuhâl Kosto veled-i Danco nâm zımmının ba’ssü’l-i‘lâm Mehmed Şakir bin Abdullah ve oğlu Mehmed nâm kimesneler mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûran Mehmed Şakir ve oğlu Mehmed iş bu tarih-i i‘lâmdan üç gün mukaddem beni bulmağla dikran ve dikranda ta‘bir olunur ağaçlar ile darb ve sağ kolumun destini cerh etmeleriyle ben teberruandan muceb-i şer‘ini talep ve da‘vâ huzurunda iken ba-vasıtat-ı Müslimin’den ben mezbûran Mehmed Şakir ve oğlu Mehmed ile âni’l-inkâr otuz guruş bedeli makbuzu ba‘de’l-sulh ve’l-kabul fi-mâ‘bâd cerh-i mezkûr bi-cemmi’t-înhâ müteallık kıra-i Müslimin âmme-i hâvi ve mutalebat ve kâffe-i ikmân ve muhasamattan mezbûran Mehmed Şakir ve oğlu Mehmed’in zimmetlerini ibra-i âmm-ı kat‘ı inza‘la ibra ve iskat eyledikte onlar dahi bana merkumların olan... müstahakıma mezbûrenin isterdadına müteallık-ı da‘vâdan kezalik benim zimmetimi ibra ve iskat idub tarafeynden her birimiz âharan ibrasını kabul eyledik deyu tarafın ikrar ve tasdikleri tescil ve huzur-ı âlilerine i‘lâm olundu. Fî 16 Z sene 1241.

Sayfa: 14 / 42. Belge (s. 8-1 / b. 2)

Ma‘ruz-ı dâ‘i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne’de Hacı İbrahim Paşa Mahallesi sâkinlerinden sahib-i ârzuhâl Rukiyye bint-i Süleyman nâm hatunun derun-u ârzuhâl de ismi mezkûr mahle-i mezbûr ahâlisinden Seyyid İbrahim bin Ebubekir takrir-i kelâm idub İbrahim tarih-i ilâmdan bir gün mukaddem yine benim menzirim kapusuna gelub bana suikast münasebetiyle kapuya rah-ı cemir etti muceb-i şer‘ini icra olunmak matlubumdur deyu ba‘de’l-da-vâ ve’l-inkâr mer‘iye-i mezbûre ber-vech-i muharrer hâvi-yi mezkûrunu beyandan bil-mukabele âciz olub teklife dahi talibe olmağla mer‘iye-i mezbûre Rukiyye Hatun hâvi-i mezkûresiyle mezbûr İbrahim’e beyyine mua‘razadan ba‘de’l-men‘i-i mezbûreye emniyet-i hâsıl olmak için i‘tasıyla kefil idub ber-vech-i kath-i niza‘ olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i‘lâm olundu. Fî 17 Z sene 1241.

Sayfa: 14 / 43. Belge (s. 8-1 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Hatunili Kazası'na tâbi' Fahye Karyesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem halik olan Bıtn Baron veled-i Baron nâm zımminin li-ebeveyn er karındaşı ve sulbi sağır oğulları Esteban ve Maranco ve sağire kızı kebîre Nuna'nın âmileri ve min-kıbeli'l-şer'î mensub vâsileri sahib-i ârzuhâl Burgo nâm haham bâ'issü'l-i'lâm Seyyid Mustafa Baba ibn-i Mustafa mahzarında takrir-i kelâm idub iş bu tarih-i i'lâmdan yirmi beş gün mukaddem Çarşamba günü vâsileri olduğum sağırın mezbûrunun babaları karındaşım halik-i mersûm Çöke Nahiyesi'nde kâin Muhiddin Baba Tekkesi'nin kâin karyesi'nde öküz ra'î ederken mezbûr Seyyid Mustafa Baba dikran (?)⁴⁸⁰ ta'bir olunur ağaç ile sol tarafından kolunun altından darb idub karındaşım halik mersûm münazaran halik olub veraseti uğulları sağirden mersûmuna muteahhid olmağla ben bundan akdem bil-vesaya mezbûrdan mucib-i şer'ini talep ve da'vâ eyledikte olduğu külliye inkâr idub ben dahi mahle-i mezkûrda ahalisinden kimesne bulunmadığından merâmı beyandan âciz olmamla ba-vasıtat-ı Müslimin'den nafaka-ı sağırın ben mezbûr Mustafa Baba ile a'ni-inkâr iki yüz elli guruş sağırın mezbûrun için mezbûr Seyyid Mustafa Baba yedinden bil-vesaya tamamen ba'de'l-ahz ve kabz mezbûr Seyyid Mustafa Baba sağırın mezbûrun için bana merfu' olan iki yüz elli guruşun mütalebesine müteallık âmme-i hâvi ve kâffe-i mütalebettan benim zimmetimi kabul-ı hâvi ibra-i âm-ı sahih-i şer' ile ibra ve iskat eyledi deyu ve mer'î mersûm Burgo zımminin eylediği takrir meşruhu mezbûr Seyyid Mustafa Baba vecâhen ve şifâhen tasdik eylediği tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 17 Zi'l-hicce sene 1241.

Sayfa: 14 / 44. Belge (s. 8-1 / b. 4)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Fi'l-asıl Anabolu Kazası sâkinlerinden olub Edirne'de misafiren sâkin tüccâr taifesinden sahib-i arzuhâl Hüseyin bin Mehmed mezbûr Hüseyin'in şeriki Mehmed bin Hasan nâm kimesnelerin derun-ı ârzuhâl de ismi mezkûr

480

tebadan esnafın bazar başları Mehmed Emin Ağa ibn-i el-Hâc Ahmed esnaf-ı mezkûr ustalarından Penaputa veled-i Dimitri ve Nikola ve Kostandi veled-i Ankih ve Baroli veled-i Mihail ve Burgali veled-i Tarhor nâm zimmiler hazuran oldukları halde her biri takrir-i kelâm idub mezbûr Mehmed Emin Ağa esnaf-ı mezkûrun bazarbaşısı olmak hasebiyle bizim mal-ı şerikimiz olub li-ecli'l-ticare mahrusa-i mezbûreye nakil eylediğimizin yüz elli kantar miktarı kantarının bir vukıyyesi yirmi beşer paraya olmak üzere esnaf-ı mezkûr ustaların hazuran mersûmuna müzaye' etmek için bizimle bazar idub ben dahi mah-ı mukaddem beher kantarı kırk dört vukıyye olarak on sekiz kantarını bizden iştirâ ve esnaf-ı mezbûr ustalarına tevzi' idub ma'dasını olan vezin kantarı baha etmeyub şer' den imtinai' etti mezbûr Mehmed Emin Ağa mücerred bazarbaşısı olub esnaf-ı mezkûr için bazar eylediği kundaklarımız dahi esnaf-ı mezkûr için iştirâ eylemesi matlubumuzdur deyu bil-iştirak-ı tasdi eyledikleri da'vâları iltifata şayan olmayub bazarbaşı merkum Emin Ağa'ya ve hazuran mersumundan her birine suval-ı şer'i dahi tevci etmemekle mer'iyân merkuman Hüseyin ve Mehmed Emin Ağa ve hazuran merkumuna ber-vech-i şer'i ma'ruzaddan men' olundukları tescil. Fî 17 Zi'l-hicce sene 1241.

Sayfa: 14 / 45. Belge (s. 8-1 / b. 5)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Sahib-i ârzuhâl Sebzeci Eci Kostandi veled-i Pavlo ve Firuncu Kostandi veled-i Miko muvacehesinde takriri kelâm idub ben mahrusa-i Edirne'de kâin Kafes Kapusu civarında vaki' firun derununda suya içinde mersûmla gürüş ederken muşama ile doksan üç guruşluk ecnas altunum karnımdan bir darp düşüb ve gaib olub muşamma mezkûre muma mersûm Kostandi zımminin yedinde bulmamla derununda mevcut doksan üç guruşluk ecnas altunum dahi mersûmdan hâlâ taleb ederim deyu ba'de'l-da-vâ ve'l-suval ve'l-inkâr mer'i- mersûmdan ber-vech-i muharrer hâvi-i mezkûresini beyandan âciz olub teklife dahi taleb olmamağla mer'i mersûm Kostandi zımmi hâvi-i mezkûresiyle mersûm firuncu Kostandi'ye bil-tenbiye mua'razadan men' olduğu tescil ve huzur-ı âlilerine îlâm olundu. Fî 17 Z sene 1241.

Sayfa: 14 / 46. Belge (s. 8-1 / b. 6)

Mahrusa-i Edirne'ye muzâfat-ı Çöke Nahiyesi'ne tâbi' Akbekar Karyesi mütemekkinlerinden Yorgi veled-i Muskor nâm zımminin iş bu ba'issü'l-sefer Dimitri veled-i Tanco muvacehesinde mer'î mersûmun sulbi kebîr oğlu Endorya hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub mahrusa-i mezbûr muhallatından Birgaruk Ağa Mahallesi'nde vâki' taraf-ı erba'dan Kara Mustafa ve Mehmed Beşe ve nalbandlar kethüdası menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud ma'lum'ül-müştemilat benim bir bâb-ı mülk-ı menzilimi benim için iska-i ahz ve kabz eylediği mersûm Endorya zımmi benim olunmasına mersûm Dimitri'ye tarih-i kitaptan üç buçuk sene mukaddem iki bin iki yüz guruş mukalebesinde ba'de't-tesmiye deyn vaz'î idub elhaleti-hinde oğlum mersûmun makbuzu olan meblâğ-ı mezkûr iki bin iki yüz guruşu mersûm Dimitri zımmiye ba'de'l-def' ve teslim ve temellük deyn ile menzil-ı mahdud-ı mezkûri bana edâ ve teslim etmesi matlubumdur deyu ba'de'l-da'vâ ve'l-suval mersûm Dimitri cevabında mer'î mersûm Yorgi zımmi menzil-ı mahdud-ı mezkûri tarih-i mezkûrda mahrusa-i mezbûre kadısı Seyfî Beyzâde Ahmed Bey Efendi'nin tesmiyle muharrer iş bu bir kıt'a hüccet-i şer'iyenin natk-ı olduğu üzere anâm olub iş bu tarih için dört mukaddem halik olan Zaferi bint-i Kinko nâm Nasraniye'ye meblâğ-ı mezkûr iki bin iki yüz guruşa binaen bey' ve teslim idub anâm halik mersûme dahi halik olmağla menzil-i mezkûr bana miras olmuştur deyu mersûm Dimitri zımminin ber-vech-i muharrer merâsını def'a mukabele ettirecek inde'l-istintak mer'î mersûm Yorgi ve def'î mersûm Dimitri zımminin ber-vech-i muharrer def'î mezkûrumu ve hüccet-i mezkûreye bit-tavli-inkâr ve i'tiraf etmekin mucebiyle mer'î mersûm Yorgi zımmi menzil-i mahdud-ı mezkûr da-vâsıyla mersûm Dimitri zımmiye ber-vech-i şer'î mua'razadan men' olunmağın mâ-vaka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-ışrîn min şehr-i Zi'l-hiccei'ş-şerife li-sene ihdâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûd'ül-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Mehmed Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Mukayyid Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 14 / 47. Belge (s. 8-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Sultan Selim Taş Odaları Mahallesi sükkânından iken bundan akdem candan mutabık ile mecnun olan Muhitti Mustafa Rasım Efendi'nin bi'l-cümle eşyasını bundan akdem ma'rifet-i şer' ve hâlâ Çirmen Sancağı mutasarrıfı ve mahrusa-i Edirne muhafızı vezir'arım devletlu es-Seyyid Mehmed Paşa hazretlerinin endam-ı râm-i müşiraneleri ile tahrir olunub bir miktar bedestende ve bir miktarı mutasarrıf olduğu menziline mahdud-ı mevcut olub lâkin eşya-yı mezkûre mürur-ı eyyam ile fenapezir olub becam-ı mecnun mezbûre muhbir olunduğundan şefa-ı nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyaç ile muhtaç olmağla iş bu mezkûre semeni şer' ile ledel-müzayede bey' olunub semeni ba'de'l-iştira bâki temasıyla mecnun-ı mezbûra nafaka ve kisve olunmak mecnun-ı mezbûrun hakkında ber-vech'l-niza' ve evvel olduğumuz beza-ı Müslimin huzur-ı şer'e ihbar etmeleriyle ol-vechle mecnun-ı mezbûr bi'l-cümle eşya-yı mübayasının tamamen semeni ahz ve kabz-ı kibel-i şer'den vasi nasb ve ta'yin kılınan Mevlevihane şeyhi es-Seyyid eş-Şeyhi Süleyman Baba Efendi ibn-i (boşluk) iltimas-ı mukter ve ma'rifet-i şer'i ve vezir müşarün-ileyh hazretlerinin endam-ı da-i müşiraneleri ve taraf-ı devletlerinden muhaciran kâtibi yamağından el-Hâc Yakub Efendi ma'ruzatıyla mahrusa-i mezbûre kazasında ledel-müzayede bey' olunan mecnun-ı mezbûrun bil-cümle eşya ve bâki defteridir ki ber-vech-i ati zikir olunur. Hurrira el-yevm el-hâmis âşer min Zi'l-ka'dei ş-şerife li-sene ihdâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Mushâf-ı Şerif hediyesi 1 yekûn 101 buçuk

Tefsir Kadı Beyzavi cild 2 yekûn 278

Sahih-i el-Buhari cild 1 yekûn 231

Delail'i Şerif cild 1 yekûn 50

Delail'i Şerif Şerhi Fasi cild 1

Nısf-ı Tevsir İbralis cild 1 yekûn 45 buçuk

Nıf-ı Tefsir mea'limü'l-Tezayil cild 1 yekûn 23

Kalabat-ı İbralika cild 1 41

Receb Efendi Risalesi Tarikat Şeyhi yekûn 150

Münşeat-ı Ocakzâde Ahariyet Kudsiyesi Veysi Kitab-ı Şah-ı Vakara 1 yekûn

15

Neşr-i Tarihi cild 1 yekûn 70 buçuk
Seinet'ül-Ragıb cild 1 yekûn 153
Basma Şerh Muvâkıf cild 1 yekûn 58 buçuk
Basma Mültezi Şerhi cild 1 yekûn 72
Basma Nişancı el-Nekari cild 1 yekûn 37
Şifa'ül-Şerif cild 1 yekûn 32 buçuk
Cami'ül-Netavi cild 1 yekûn 7
Basma Tarih-i Nayima cild-i Evvel 1 yekûn 32
Basma Kamus Tercümesi cild 3 yekûn 303
Burhan Fatih-i Lugat cild 1 yekûn 44
Türlü Fusûs Şerhi cild 1 yekûn 20 buçuk
Şerh Âkand ve Tefsir Sürre-i Fatıma yekûn 8
Âli Efendi Fetvası cild 1 yekûn 35 buçuk
Ahbâr'ül-Ûlum cildi sâni 1 Mustak-ı Eltaberi 1 yekûn 31
Telhis Menar maa' Vas'iyye cild 1 yekûn 12
Naks-ı Tarih-i Ecza 1 yekûn 14
Mütvel cild 1 yekûn 62
Keniz Şerhi 1 yekûn 8
Necat el-Fâkir Tasavvuat Haşyyesi Kara Dürr cild 2 yekûn 40 buçuk
Turunç cild 1 yekûn 40 buçuk
Divân-ı Hafız Şerhi Şerh-i Meâli mi Cami' cild 1 yekûn 34 buçuk
Basma Emanet Şerhi 1 yekûn 14 buçuk
Talim-i el-Sema-i Şerhi Buharistan Mecmua'-i Münnazarıma Divanı
Füsusdan Parça 1 Rahta'ül-yar cild 1 yekûn 32 buçuk
Def'a Düel-i Şerif 1 yekûn 21
Hâdikat'ül-Seyyida cild 1 yekûn 10 buçuk
Sadr'ül-Şerif cild 1 yekûn 14
Hâyali Künhar Şerhi ve Hayribend Kitab-ı Mirzecan yekûn 24
Tefriz-i Frateyn Fakr-Name-i Karar-ı Ahmed-i Münzarım 1 yekûn 6
Şakayık-ı Muma'niye 1 yekûn 15 buçuk
Şerh-i Mesalih cild 1 yekûn 20
Arab-ı Meyri cild 1 yekûn 20
Hâyali Üzerine Sukût cild 1 yekûn 14

Tehzib-i Hânberi cild 1 yekûn 16
Mekîb-ı Mollana cild 1 yekûn 5 buçuk
Haşiyye-i Sukût-ı âlel-el-Tavıl yekûn 10
Ebû-Sü'ûd Efendi Tefsiri kıt'a 1 yekûn 14 buçuk
Tarih-i Subhi ve Sâni ve Şakir cild 1 9 buçuk
Basma Molla Camiî cild 1 yekûn 15
Basma Nasurat yekûn 11 buçuk
Divân-ı Saib cild 1 yekûn 38 buçuk
Merce-i Zabıtan-ı Ahvâlden Kitab yekûn 15 buçuk
Kazmir (?)⁴⁸¹ cild 1 yekûn 17
Tarih-i Vâsıf Künfer Şerhi 1 Hayat'ül-Solhand 1 Sercezb Cemil cild 1 yekûn
58 buçuk
Mütevvel cild 1 yekûn 48
Tevzih cild 1 yekûn 12 buçuk
İttias cild 1 yekûn 81
Şerh-i Mukaid cild 1 yekûn 12
Talabat-ı Nabi 1 yekûn 8 buçuk
Şerh-i Mutali' 1 yekûn 10 buçuk
Divân-ı Minif 1 yekûn 9
Seyyid Haşiyye-i Mecmua' 1 yekûn 8
Basma Birgivi Şerhi cild 1 yekûn 13 buçuk
Defa' Divân Saib'i Şeref Ellatsan (?)⁴⁸² cild 1 yekûn 11
Darrü'l-Nâci cild 1 yekûn 14
Risale-i Kaşbiri 1 yekûn 6 buçuk
Kitab cild 7 yekûn 20 buçuk
Cam'den Üzerine Kemaleddin cild 1 yekûn 7 buçuk
Tarih-i Raşid Efendi ve Çelebizâde cildi sâni 1 yekûn 35 buçuk
Dürr cild 1 yekûn 79
..... âlel-kari..... cild 3 Yekûn 9
Takvim Tarihi 1 yekûn 6 buçuk

Şerh-i Âkaid Vesair Katib cild 7 yekûn 29 buçuk
Âlel-kari Hadis-i Erba'in Şerhi 1 yekûn 13
Menav Üzerine İbn'ül-Melik 1 yekûn 29
Divân-ı Hâfız 1 yekûn 10
Farsi Risale 1 yekûn 17
Tarîkat-ı Muhammediyye 1 yekûn 60
Tasvirat-ı Hâdikat cild 1 yakûn 16
Çelebi cild 1 yekûn 26
Mihfer Me'ani 1 yekûn 16 buçuk
Celal cild 1 yekûn 8 buçuk
Şerh-i Dılşan cild 1 yekûn 14 buçuk
Def'a Kazmir (?) cild 1 yekyûn 19
Arab-ı Velediyye Şerhi 1 yekûn 7
Mihfer Menzili 1 yekûn 5
Kadir-i ve Necaş'ül-Zikir Şerhi vesair cild 3 yekûn 8 + yekûn 30
Def'a Kitâb 3 yekûn 6
Şerh-i Attar ve Tafya (?)⁴⁸³ vesair cild 3 yekûn 11
Def'a kitâb cild 1 yekûn 18
Dilşâi Hafız vesair cild 1 yekûn 28
Def'a kitâb yekûn 17 buçuk
Evrak-ı perişan yekûn 8
Def'a dilşâdî 1 yekûn 6
Sandık yekûn 40
Cem'an yekûn 3262

Bu mahle gelince mecnun-ı mezbûrun bey' olunan kitâb semeni yekûnudur.

Müsta'mel ecnaslı mor şal 1 yekûn 28
Şal kaftan 1 yekûn 15
Çuka çakşır maa misin ve uçkur yekûn 33
Gezi kaplı olma kafası cebe kürk 117
Kaliçe seccade 1 yekûn 18 buçuk

Şal çakşır 2 yekûn 16
Çuka kaplı sansar cebe kürk 1 yekûn 90 buçuk
Cam küpeli çuka cebe 1 yekûn 46
Siyah cuka biniş 1 yekûn 54
Gömür entari 1 yekûn 18
Beyaz ahmediye 1 yekûn 17 buçuk
Beyaz kaftan 1 yekûn 14
Beyaz kaşe entari 1 yekûn 20 buçuk
Şeker zîn çuka cebe 1 yekûn 20
Beyaz kalın sof 1 içlik yelek 1 yekûn 11 buçuk
Kühne çuka hakım 1 yekûn 25 buçuk
Meşin çuka entari 1 yekûn 29

Sayfa: 16 / (47. Belgenin Devamı)

Yeşil çuka cebe 1 yekûn 41
Sarı çuka cebe 1 yekûn 28
Keteni çuka cebe 1 yekûn 23 buçuk
Mindal yelek 2 gümlek 1 yekûn 14
Basma kuşak 1 yekûn 40 buçuk
Mısır kâri çuka cebe 1 yekûn 34
Siyah sarfi biniş 1 yekûn 45 buçuk
Havlu 2 yekûn 16
Çuka çakşır 1 yekûn 30
Çuka yelek puşyesi 1 yekûn 36
Def'a basma kuşak 1 yekûn 41 buçuk
Şal cebe 1 yekûn 20
Def'a basma kuşak 1 yekûn 45
Çarşab 1 yekûn 6 buçuk
Beyaz şal cebe 1 yekûn 15
Kaşe basma bohça bezi 1 yekûn 12 buçuk
Hırdavat bez yekûn 8
Beyaz astar 1 yekûn 19
Def'a beyaz astar 1 yekûn 19 buçuk

Destar puşiyesi basma bohça ve hırdavat 1 yekûn 10
Kühne kaba kürk 1 basma bohça 1 şemsye 1 yekûn 23
Sim hırdavat dirhem yekûn 255...
Sim zincir dirhem yekûn 11
Sim zarf 10 yekûn 25 dirhem beheri 12
Basma çalar altun mina kâr-i Fars saat 1 yekûn 400
Çekmece saati 1 yekûn 35
Çalar saat 1 yekûn 42
Kehribar imame 1 yekûn 5
Sim takımlı piştov çift 1 yekûn 120
Altun Farsi şikest saat 1 yekûn 106 buçuk
Sudalık 1 yekûn 1
İngiliz kâri sağır piştov takım çift 1 yekûn 171
Sarı takım piştov çift 1 yekûn 26
Def'a sarı takım tek piştov çift 1 yekûn 21
Fildişinden kabzalı kara kınlı nacak 1 yekûn 15
Altun yıldızlı sim sürahi 1 yekûn 80 buçuk
Sim su taşı dirhem 64 yekûn 54
Sim pala 1 yekûn 83
Def'a sim pala 1 yekûn 221
Sim kılıç yekûn 235
Çift temirli filinta tüfenk 1 yekûn 120
Filinta tüfenk 1 yekûn 130 buçuk
Def'a filinta tüfenk 1 yekûn 102
Miz tezbih yekûn 1
Def'a kılıç kamçı merh 1 yekûn 17
Sağır çakiç maa müfras yekûn 2
Mısırak kühne çekiç 1 yekûn 13
Çekiç 1 yekûn 3
Kalem danlık maa divid ve mevad yekûn 142
Berber peşkiri 1 cüzdan 1 yekûn 12
Kutu 1 gözlük 1 yekûn 6
Beyaz tezbih 1 yekûn 2

Kama kabzalı yekûn 2
Mi‘yar altun pervazlı kırık kutu 1 yekûn 19
Mi‘yar sim sağir nacak 1 yekûn 5
Duhan çubuğu 6 yekûn 15
Sahan ve kapağı 8 yekûn 56
Sini 1 yekûn 58
Hevan 1 yekûn 30
Tencere 5 kapak 5 yekûn 43 buçuk
Hurda mangal 1 yekûn 20
Düdüklü sağir mangal 1 yekûn 30
Hurda kum saati 1 yekûn 48
Köhne ibrik 2 yekûn 25 buçuk
Tencere 1 kefçe 1 yekûn 10
Şamdan 3 yekûn 14
Güğümlü 1 leğen 1 sağir tas 1sağir sini yekûn 23 buçuk
Kırmızı nuhas döşek 1 yekûn 40
Fenar 2 yekûn 12
Basma yorgan 1 yekûn 40 buçuk
Tencere 1 kapak tas 1 yekûn 5
Köhne yorgan 1 yekûn 5
Def‘a köhne yorgan 1 yekûn 6
Kebe 2 yekûn 30 buçuk
Kilim 1 yekûn 17 buçuk
Def‘a köhne yorgan 1 yekûn 7
Tebzi 3 sağir sahan ve kapak 4 yekûn 29
Üç sağir tas 1 yekûn 29
Teber çukan ağaç çukan 1yekûn 3
Kurşun tencere1 yekûn 6
Sıtıl 3 yekûn 1
Timur kab çift 1 yekûn 2 buçuk
Âba kuşak 1 yekuûn 5
Kavuk 3 taç 2 yekûn 25
Başlık lebeb1 yekûn 2

Defa' başlık 1 yekûn 2
Yörükçe 2 palan 1 kilim 1 yekûn 10
İhram 1 yekûn 10
Fincan kutusu 1 yekûn 1
Mısır eyeri 1 ve kab 1ve lebeb 1 ve başlık yekûn 142
Çuka piştov îtanı yekûn çift 3
Hoşab kaşığı 5 ta'âm kaşığı 2 yekûn 6
Tesbih 1 yekûn 10
Sağir ve kebe bıyık bezi tabak 1 yekûn 18
Sağir tas 4 sağir tabak 17 yekûn 13
Yağkıl baş 2 şıma şamdan 1 billur kapak 1 yekûn 3
Nahas matara 1 yekûn 12
Basma şelte yasdık 2 yekûn 16
Şamdan seferi 2 yekûn 8
Kilim kayış 1 yekûn 8
Meşin hurç çift 1 yekûn 27
Pirinç divit kalemtıraş 2 yekûn 1
Çekmece 2 yekûn 12
Mini kâse 1 küllük çubukluk 1 yekûn 5
Billur nargile şişesi 1 tabak 1 bardak 1 sağir billur kumkuma yekûn 22
Tahta anbar 1 yekûn 11 buçuk
Kaşe kâğıdı deste 1 yekûn 2
Eldivan çift 1 yekûn 30
Tekatin enâm kisesi 1 yekûn 7
Sağir kepçe 1 yekûn 3
Pirinç nar tabesi 2 ter tabak zarf 6 fincan ma 3 pirinç bir miktar ... 3 yekûn
20 buçuk
Sebet sandık 1 ve Rumi el-îbare kitâb hırdavat saire 1 yekûn 20 buçuk
Fincan kupu1 yekûn 10
Rub' tahtası 1 yekûn 17
Santranç takımı 1 yekûn 51 buçuk
Mektup mumu 5 yekûn 3 buçuk
Kitâb 2 yekûn 3

Billur bardak kapağı 6 yekûn (fiyat yok)
Bardak kapağı 2 yekûn 10 buçuk
Misk sabunu ... 1 yekûn (fiyat yok)
Minder 4 yekûn 41
Tahta sandık 1 yekûn 4
Îhram 2 yasdık 1 Îhram 4 yekûn 55
Def'a minder 5 yekûn 53
Meşin memlu kara kadife yasdık 1 yekûn 26
Selanik kâri kebçe 1 yekûn 27 buçuk
Kühne çuka mak'ad 2 yekûn 25
Çuka yasdık 8 yekûn 20
Minder 1 çuka 5
Sekme 1 mangal tahtası 1 kazma 1 yekûn 2
Yağız turu esb re's 1 yekûn 221
Sa'tir 1 tokmak 1 yekûn 2
Bir miktar kömür hattab ve köhne mehir sağiri 3 yekûn 85
Zencine alacıl cariye-i yetam-ı tenvi' re's 1 yekûn 930
Def'a beyaz astar 1 yekûn 8 buçuk
Def'a sim kılıç 1 yekûn 205
Kepçe 1 yekûn 49
Safir mühür yekûn 270
Cem'an yekûn bu mahle gelince mecnun-ı mezbûrun bey' olunan eşyası aşanı
Yekûn 10292 23

- 257 12 harc-ı defter

10035 11

- 00205 dellaliye

9830 00 sah-ı elbatı

Sah-ı elbat-ı mezkûr dokuz bin sekiz yüz otuz guruş ba'de'l-tahsil ve ser mûmâ-ileyh ma'rife ve ma'rifet-i şer'le anhâ üzere olunacağı bu mahle şerh verildi.

Sayfa: 17 / 48. Belge (s. 9-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Kundak Osman Mahallesi sakinlerinden zat-ı ta'rif-i şer'ile ma'rif-i zikr-i âtî menzil ve eşyaya ve duhul yeri mütehakkik olan

Hadice bint-i Ali nâm hatun iş bu ba'issü'l-kitâb Rukiye bint-i Ahmed mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyü'z-zikrin suduruna deĝin yedimde mülk ve hakkım olub mahrusa-i mezbûrda vaki' etraf-ı erba'dan Nalband İbrahim ve Mehmed Beşe ve Hadice Hatun menzilleri ve tarîk-i âmm ile bir bâb tahtanî oda ve bir kîlar ve bir kuyu ve bir miktar havluyu müştemil bir bâb mülk-ı menzilim ile menzil-i mezkûr derununda mevcut silk-i mülkümde münselek emvalimden sekiz sahan ve iki sini ve iki tencere ve iki tebe-i vasat ve bir nahas güğüm ve bir döşek ve bir yorgan ve iki beledi yasdık ve iki saĝir memlu minder birinci tarafına vaki' etraf-ı erba'dan arabacı Hasan Beşe bağları ve tarîk-i âmm ile mahdud tahminen bir çeki dirhem miktarı kiralı mülk bağları tarafeynden bi'l-icâb ve el-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'î hâvi-i şurut-ı müsfideden âri bey' bât-ı sahih-i şer'î ve sıfka-i vahide ile mezbûre Rukiye Hatun'a yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduĝu ber-vech-i muharrer iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâĝ-ı mezkûr yüz guruş müşteriye-i mezbûr Rukiyye Hatun'na yedinden tamamen ahz ve kabz idub fi-ma'bâd menzil-i mezkûr eşya-i mahrusa-i mezkûre ve bağ-ı mahdud-ı mezkûr mezbûre Rukiyye Hatun'un mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadıĝından ma'da gerek menzil-i mezkûr derununda ve gerek Hadice ve benim rehnümün olduĝum bab-ı menzilden gayr-ı rasım mal-ı itlaf olunur malım yukaru menzil-i mezkûr salif'ül-zikir eşyadan ve mezkûr bağdan mahdud-ı menzil-i mezkûr derununda ve hadice sarfında deyu her neyi bulunur ise mezbûr Rukiyye Hatun'un mülküdür deyu mezbûre Hadice Hatun'un eylediĝi takririni mezbûre Rukiyye Hatun'dan vecâhen ve şifâhen tasdik etmekin mâ-vaka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min şehr-i Zi'l-hiccei'ş-şerife li-sene ihdâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Mehmed Tahir Aĝa, İbrahim Beşe, Saf Aĝa, Abdulrahman.

Sayfa: 17 / 49. Belge (s. 9-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Hoca Sipah Mahallesi mütemekkinlerinden Attar Sergiz veled-i İbrahim nâm Ermeni'nin hâlâ zevcesi iş bu ba'issü'l-kitâb Esfermarim bint-i Hamsur nâm Ermeni tarafından şer'î vecat-iyü'l-zikri

tasdik-i vekil İbrahim veled-i Sergiz nâm Ermeni muvacehesinde ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub âkd-ı atiyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûrda vaki' bir tarafına Basfahiro menzili ve bir tarafına Şekerci Arloti menzili ve iki taraftan tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı fevkanî oda ve iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve iki bâb izbe ve bir matbah ve bir kuyu ve bir miktar havluyu müştemil bir bâb mülk-i menzirim ile silk-i mülkümde münselek emvalimden dört adet memlu cebe yasdık ve iki adet alaca döşek ve beş adet alaca minder ve on adet sahan maa kapak ve bir sini ve bir çift hurç ve beş adet sağır ve kebîr kazanımı tarafeynden icâb ve kabulü hâvi şurut-ı müsfideden âri bey' bât-ı sahih-i şer'î sıfka-i vahide ile zevcim mersûme Mari Ermeniye'ye sekiz yüz guruşu bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr sekiz yüz guruşu zevcim müşteriye-i mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz idub meblâğ-ı mezkûrun mübeyyin ve takririne müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebattan zevcim mersûmenin zimmetini kabul-ı hâvi ibra-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibra ve iskat eyledim fi-mâ'bâd menzil-i mahdut-ı mezkûru cem'an müştemilatıyla ve eşya-yı muharreri mezkûrenin mecmu' Zevcem mersûm Marim Ermeni'nin mülk-ı müşteriyesi ve hakkı sarfı olub benim asla ve kat'a alâka ve medhim kalmadı dedikten sonra mutasarrıf olsun dedikte gibbe't-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis âşer min şehr-i Zi'l-hiccei'ş-şerife li-sene ihdâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Eci Burusi, Papas Agob, Papas Avros, Kürekçi Anyas, Evakim Ermeni.

Sayfa: 17 / 50. Belge (s. 9-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Zen Firuz Mahallesi sâkinlerinden kendi nefsinden asıl ve zikr-i âtî sağire kızı Hadçe'nin ve hâlâ zevcesi Fatma bint-i Hüseyin nâm hatun tarafından âtiyü'z-zikrin ikrara vekil olduğu zat-ı mezbûreye ba-ma'rifet-i şer'îye ârifan Mehmed bin Süleyman ve es-Seyyid Mehmed Ârif ibn-i Ali nâm kimesnelerin şahâdetleriyle sabit olan es-Seyyid Halil ibn-i Ali nâm kimesne iş bu ba'issü'l-kitâb es-Seyyid bin Ömer mahzarında bi'l-âsale ve bi'l-valâya ve bi'l-vekâle ikrar ve takrir-i kelâm idub

mezbûr es-Seyyid İsmail talkası olub iş bu tarih-i kitâbtan beş gün mukaddem karısını zecc curumca firun ününde tarîk-i âmm üzerinde gider iken talkası bargirine deĝnek ile vurub tarafından naşı bargir parlayub kızım saĝire-i mezbûrenin üzerine arahim idub talkanın tekerlekleri kızım saĝire mezbûrenin ayakları üzerinden geup ve saĝ ayaĝı çıkup ve sol ayaĝı Şikest olmaĝla mezbûrenin laĝusuna binaen mucib-i Şer‘ini bi’l-asâle ve bi’l-vesâya ve bi’l-vekâle taleb ederim deyu tasdi‘ eylediĝim da‘vâmdan ba-vasıtat-ı Müslim‘den ben mezbûr Seyyid İsmail ile doksan guruş bedel-i makbuza ba‘de’l-sulhu ve el-kabul fimâ‘bâd kızım saĝire mezbûr cerh mezkûresine ve mâ içun ânha müteallik âmme-i hâvi ve mutalebat ve kâffe-i ikmân ve muhasamattan ben mezbûr es-Seyyid İsmail’in zimmetini bi’l-asâle ve bi’l-vesaye ve bi’l-vekâle ibra-i âmm-ı ve sathi-i el-niza‘la ibra-i âmm-ı sahih-i Şer‘ ile ibra ve iskat eyledikte olduĝu bana merfu‘ olub istihak eylediĝim doksan guruşun mutalebesine müteallik-i da-vâyı keزالik benim zimmetimi ibra-i âmm-ı sahih-i Şer‘ ile ibra ve iskat idub tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı muharrer âharan ibrasını kabul eyledik dedikte ĝibbet-tasdiki’Ő-Şer‘i mâ-vâka bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’l-hâmis ve’l-işrîn min Zi’l-ka‘dei’Ő-Şerife li-sene ihdâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Sayfa: 18 / 51. Belge (s. 10-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne’de Mâruf Hoca Mahallesi mütemekkinlerinden Mato veled-i Kosto nâm zımmi iş bu ba‘issü’l-sefer Anitta bint-i Bani muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü’l-zikrin suduruna deĝin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûra vâki‘ etraf-ı erba‘dan Tira ve Nikola ve Kolan ve diĝer zımmiler menzilleri ve tarîk-i has ile mahdud bir bâb tahtanî oda ve bir âhur ve bir mikdar havlu-yu müştemil bir bâb-ı mülk-i menzilimi bi-cemmît’t-tevâbi‘ ve’l-levâhık silk-i mülkümde münessak-ı i‘lâmdan iki adet bakraç ve dört beyazı yasdık ve bir erge ve bir sahan ve bir minder ve bir saĝir bakır bakracı tarafeynden bil-icâb-ı ve’l-kabul bey‘ bât-ı sahih-i Şer‘i ve sıfka-i vahide ile müşteriye-i mersûme Anitta Nasraniye’ye yüz guruşa bey‘ ve temlik ve teslim eyledikte olduĝu ber-vech-i muharrer iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikte semeni olan meblâĝ-ı mezkûr yüz guruş müşteriye-i mersûmun yedinden tamamen

ahz ve kabz idub fi-mâ'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'î müştemilatıyla ve eşya-yı muharrer-i mezkûre müşteriye-i mersûme Anitta Nasraniyenin mülk-i müşterası olub benim asla ve kat'â alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'l-şer'î mâ-vâkâ bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevm ısrîn min şehri Zi'l-hiccei'ş-şerife l-i-sene ihdâ ve erbâ'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Agustol Zımmi, Mabuş Zımmi, İline Zımmi, Mahmud Paşa.

Sayfa: 18 / 52. Belge (s. 10-1 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Mirahur Ayas Bey Mahallesi sâkinlerinden Seyyid Halil bin Mustafa iş bu ba'issü'l-kitâb Abdüllatif bin Abdullah mahzarında takrir-i kalâm idub iş bu tarihten altmış yedi gün mukaddem ben mezbûr Abdüllatif ile mahrusa-i mezbûr civarında Taş Ermeni Mezarlığı Bağları dimekle meşhur bağları çalmayub ve ba'zen eshab-ı babamın bağlarını ticar idub hâsıl olan ücret-i beynimizde mesavi olmak üzere şirket-i vucuh ile şerilik olub el-halet-i hinde mash-ı şirket idub mürtü mezkûrda hâsıl olan ticaretten benim hisseme isabet eden ücretimin kırk gurus mezbûrun zimmetinde kalmağla hâlâ taleb ederim deyu ba'del-da-vâ ve'l-suval mezbûr Abdüllatif cevabında şirket-i mezkûreye ikrar idub lâkin müddet-i mezkûrda hâsıl olan ücret-i beynimizde âlel-iştirak-ı iktisam idub benim zimmetimde bir akçe dahi kalmadı deyu mer'î mezbûrun ber-vech-i muharrer merâsını inkâr etti mer'î mezbûr ber-vech-i muharrer merâsını beyandan âciz olub istihâk etmekin mezbûr Abdüllatif mübeyyin teklif olundukta olduğu âlel-vuku'ül-makul ber-nech-i şer'î bi'l-muvacehe mübeyyin bi-lillâhi âliyü'l-âli etmekin mucebiyle mer'î mezbûr Seyyid Halil hâvi-yi mezkûresiyle mezbûr Abdüllatif'e bil-tenbiye-i mu'arazadan men'î olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 26 Z sene 1241.

Sayfa: 18 / 53. Belge (s. 10-1 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Karaca Ahmed Mahallesi mütemekkinlerinden Celeb Dikan veled-i Ezatakur'un ba'issü'l-i'lâm Esseyid Mehmed Emin bin

Yusuf mahzarında takrir-i kalâm idub ben tarih-i i'lâmdan beş gün mukaddem mezbûr Seyyid Mehmed Emin'den beher-i re's yedi guruş yirmi dört paraya olmak üzere iki yüz yedi adet âğnâm iştira ve kabz idub mezkûr âğnâmın semeni olan cem'an bin altı yüz yetmiş altı guruş yirmi sekiz paradan beş on iki guruşu yirmi sekiz paraya mezbûr Mehmed Emin'e ba'de't-teslim zimmetin de bâki bin beş yüz altmış dört guruşu benim kalmış ise de âğnâm-ı mezkûrenin talika ta'bir olunur bâb-ı mülkûn kurbuna mütali' olmamla âğnâm-ı mezkûreyi mezbûr Mehmed Emin edâ teslim idub bundan makbuzu olan beş yüz on iki guruşu yirmi sekiz paraya mezbûr Mehmed Emin'nden isterdar ederim deyu ba'de'l-da-vâ ve'l-minvâl Mehmed Emin cevabında âğnâm mezkûrun ber-vech-i muharrer da'vâ-yı mezkûresini mübeyyin tenbiyye-i taleb olundukta ba'del-istihabdan ziyade malım isbat-ı beyyineden izhar-ı âciz idub kat'a dahi taleb olmamağla mer'î mersûm Dikan zımmi hâvi-yi mezkûresiyle mezbûr Mehmed Emin'e bil-tenbiye-i ma'lumatdan ba'de's-sulh-ı mezbûr Seyyid Mehmed Emin mersûm Dikan zımminin mukarrer olduğu semeni bâki mezkûr bin iki yüz altmış dört guruş mersûm Dikan'dan hâlâ taleb ederim meblâğ-ı bâki mezkûr bin yüz altmış guruşu mezbûr Mehmed Emine def' ve teslim mersûm Dikan zımmiye tenbiye-i şer'î olunur tescil ve huzur-ı âlilerine ilâm olundu. Fî 21 Z sene 1241.

Sayfa: 18 / 54. Belge (s. 10-1 / b. 4)

Ma'ruz-ı da'i-i Devletlerinindir ki

Husus-ı atiyü'l-beyan-ı mahalinde ketb ve tahrir ve mu'ayeneye muhtaç-ı muvareden olmağla kıbel-i şer'î enverden bil-iltimas Ahmed Sırrı Efendi ibn-i eş-Şeyh Mustafa Kabûlî Efendi ma'zunen ta'yyin ve îrsal olunub olduğu hâlâ Çirmen Sancağı mutasarrıfı vekili es-Seyyid Ali Şükrü Efendi ibn-i İbrahim ve taraf-ı devletlerinden mübaşir ta'yyin buyurulan çavuş kulları vesair erbab-ı vukuf ile ma'en zikr-i âtî menar-i nasb olan mahle varub akd-ı meclis-i şer'î bendi eyledikte sahib-i ârzu hâl taife ve Binurgaz'dan Bakkal Radi veled-i Dosto nâm zımmi meclis-i ma'kur-ı mezkûrda zikr-i âtî vakfın ber-vech-i cabi mütevellisi olan es-Seyyid Halil Ağa'nın ümmiyesi ve tarafından vekil mersûm Mustafa bin Musi hazır olduğu halde Gira Zilkaizâde Mehmed Şakir Ağa ibn-i Mehmed Efendi mahzarında takrir-i kelâm idub

cennet-i mekân Firdevs-i şâyân merhum ve ma'kurla Yıldırım Bayezîd Han hazretlerinin mahrusa-i Edirne'de bina ve ihya buyurdıkları cami'-i şerif ve îmaret-i âhdesi Evkâf müsakkâfından mahsusa-i mezbûre civarından Mer'uş nâm karye tarafında vaki' muşmulalık ta'bir olunur adada kâin ve etraf-ı erba'dan benim ve Hafız Mehmed Efendi ve mezbûr Mehmed Şakir Ağa tarlaları ve Nehr-i Arda ile mahdud tahminen on dönüm su rahandlısı arazi bin iki yüz senesinden beru ba-izn-i mütevellî taht-ı tasdikimde iken mezbûr Mehmed Şakir Ağa fuzulî zabt-ı vakıf-ı eder suval olunub arazi-i mezkûreden kifâyet idub ve bana teslime tenbiye olunmak matlubumdur deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval-ı mezbûr Mehmed Şakir Ağa cevabında iş bu mua'neye olunan mahâl bin iki yüz on beş ve yirmi senelerinde nehri mezkûrun mecrası olub ba'de'l-da'vâ-yı mezkûr-ı mecrâ-yı mezkûri terk-i mahal-ı ahârân-ı câri olmağla mahal-ı mezkûr ve ra'iyete salih oldukta mütevellî-i vakf-ı mezbûr es-Seyyid Halil Ağa iş bu yedimde olan mahdud-ı mütehaddim semenin mucebine mahal-ı mezkûri bedel-i ma'lum ve makbuz-ı mukabili bana tasdik ben dahi tasdik ve kabul idub çeki vazî'yed-i vakf ederim deyu ba'de'l-def ve'l-inkâr ragıb-ı mezbûr Mehmed Şakir Ağa ber-vech-i muharrer eylediği vakf-ı lede't-tezkıyye şahâdetleri ma'kul olan âhrar-ı ricâl-i Müslimin es-Seyyid İsmail bin Mehmed ve es-Seyyid Mehmed Emin bin Ahmed ve diğer Mehmed Emin bin Mehmed ve Seyyid Ömer bin Hüseyin ve Seyyid Osman bin Mehmed ve İbrahim bin Mehmed Şakir bin Ahmed ve Halil bin el-Hâc Ahmed ve Emrullah bin Ömer ve Mehmed Emin bin Ahmed vesair mazbut'ül-esami kimesneler şahâdetleriyle ber-nehc-i şer'î bil-muvacehe isbat etmekin mucebiyle mer'î mersûm Radi zımmi hâvi-yi mezkûresiyle mezbûr Mehmed Şakir Ağa'ya ber-vech-i mua'razadan men' olunduğunu mollana-yı mezbûr mahlinde ketb ve tahrir ve ma'en meb'us-ı emna-i şer'î ve müfettiş-i vekil mûmâ-ileyh ve mer'î ve muma âleyhden her biri ve çavuş kulları ile ma'en meclis-i şer'e gelub âlel-vuku'a eylediği inha ve takriri ba'de'l-iştikayata ve'l-tescil-i huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı el-umur hurrira fi'l-yevmi's-sabi' ve'l-işrîn min Zi'l-hiccei's-şerife li-sene ihdâ ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 19 / 55. Belge (s. 10-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Kundak Osman Mahallesi sükkânından Mustafa bin Ali ve Hasan bin Mehmed ve Halil bin Hasan ve Mehmed bin Hüseyin ve Mehmed bin İbrahim ve Ali bin Hamit vesair mazbutü'l-esâmi ve ma'lum eş-şeyh-i hümanalarım Musi bin Abdullah nâm kimesne hazır olduğu halde her biri takrir-i kelâm idub hazır mezbûr Musi'nin murası olub bundan akdem vefat eden el-Hâc İbrahim bin Adülhadi hayatında Meclular sükkânında kâin etraf-ı erba'dan Cabi Sami Ağa ve Divitçi Mustafa darüşşası ve hanları ve tarîk-i âmm ile mahdud üç kezâlik mülk-ü âkar dükkânında yedi yüz altmış sekiz sehim itibar-ı mülkü olan iki yüz kırk sekiz sehim hisse-i şayi'ası ahara icâr olunub hâsıl olan ücret-i mahle-i mezbûrede malıyla tanzim-i tenvirat idub icra-i taleb eylediği hisminin tamir ve termim ve sadr-ı gecesi mahyesine sarf olunur deyu ve müsbet idub mısra-i âlel- esma-i fevt olub talebini ma'da olmağla mübeyyin vefatından beru âlel-vasiye-i âmel olana gelmişken mürur-ı azmin ile ücret-i mezkûr cizr-i mezkûrunun tamir ve termim ve mahyesini idare etmeyub cizr-i mezkûr hârab olmağla hâlâ Âsakir-i Mansure-i Muhammediyye ser-askeri devletlu Hüseyin Paşa hazretleri cizr-i mezkûrenin tenvirat ve haznesini tecdit etturub âmel-i salih olmayana dört yüz elli vukıyye kıymet-i kurşun borularını hazır mezbûr Musi fuzuli ahz ve kabz olunmuştur el-hâlet-i hinde zikir olunan borular ma'rifet-i şer' ile hazır mezbûrun yedinden nezh ve semeni misliyle bey' olunub altı yüz on guruşu hâsıl olduğunu her biri huzur-ı şer'de ba'de'l-ihbar hisse-i şayia'-i dükkân-ı mezkûr kemât'üs-sabık icâr-ı dükkân-ı mezkûr altı yüz on guruş ba'de'l-şer' istibaha idub hâsıl olan ücret-i dükkandan cizr-i mezkûrunun iktizâ eden tamir ve termim sadr-ı gecesi mahyesine sarf olunub fazlası ecil-i malı benim olunmak üzere kibel-i şer'den ber-minvâl-ı nasb ve tâyin buyur idub hisse-i mezkûrenin âlel-devâm icrası matlubumuz dediklerinde hakikat-ı mal-ı mukarrerden mezbûrunun takrir-i meşruhları üzere olduğu mezbûr Musi dahi bi't-taria' ikrar ve mukarrerden mezbûrunu tasdik etmekin hâkim-i mevk-i sadr-ı kitâb-ı tûba leh ve meab efendi hazretleri dahi hisse-i şayi'a dükkân-ı mezkûri âlel-muceb-i hâyatta almadığı icâr ve semeni mezkûr altı yüz on guruşunu ona on buçuk guruşu hesabı üzere ba-hâvi-i şer'i istar bâ-i idub hâsıl olan ücret-i dükkandan hisse-i mezkûrenin iktizâ eden tamir ve termim ve

sadr-ı gecesi mahyesini idare idub fazlasını ecil-i malı hissem etmek ve beher sene ma'rifet-i şer'le mukabelesini diyet etmek üzere ahali-i mahle-i mezbûrenin muhtarları olub tevliyet-i mezkûreye idareye karar edeli ihbar olunan iş bu ba'issü'l-kitâb Mehmed bin Hüseyin nâm kimesne husus-ı mezkûre münif-i nasb ve ta'yin buyurdıklarından olduğu tevliyet-i mezkûreye kabul ve hizmet-i lâzimesini ki tembih-i edâya taahhüt etmekin mâ-vakâ bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis min şehr-i Zi'l-hiccei's-şerife li-sene ihdâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa ve Tahtacı Molla Mustafa, Mukayyid Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 19 / 56. Belge (s. 10-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Mâruf Hoca Mahallesi mütemekkinlerinden Ebustol ve li-ebeveyn kız karındaşları Oyina ve Katina bundan Yorgali'nin iş bu ba'issü'l-sefer Birasko veled-i Doco muvacehesinde her biri takrir-i kelâm idub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Mustafa Ağa ve Todori zımmi menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud ma'lum müştemilat bir bâb-ı mülk-ı menzil-i babamızın olub tarih-i kitâbtan on üç sene mukaddem halik olan mersûm Yorgali zımminin atiyü'l-rahmanın yedinde mülkü olub ba'd-halik-i saire bize muras olmuş iken mersûm Birasko zımmi menzil-i mezkûri fuzuli zabt ve tasrif-i eder suval olunub mersûmun menzil-i mezkûrdan kîfayedine ve bize teslime-i tenbiye-i şer'i olunmak matlubumuzdur deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mersûm Birasko zımmi cevabında menzil-i mezkûrun zikr-i ecel-i hâlik mersûm Yorgali'nin mülkü olub mer'iden mersûmuna muras olduğunu ikrar idub lâkin iş bu yedimde olan Edirne kadısı es-sabık Kalyonizâde Mehmed Emin Efendi'nin hatmiyle muhitdim bir kıt'a hüccet-i şer'iyeye na't olduğu üzere tarih-i mezkûr mer'iden mersûmumuzun mal-ı sebatlarında kibel-i-şer'den mensuba vasileri ve haltaları (boşluk) bint-i (boşluk) menzil-i mahdud ve mezkûr da'vâya müşerref olduğundan ma'da mer'iden merkumdan nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyaç ile muhtaçlar olduklarını ile ketb-i mezkûrda isimleri mukayyed kimesnelerin taraf-ı şer'e ihbarlarıyla taraf-ı şer'den kaddiren menzil-i mahdud-ı mezkûri ba'de'l-müzayede semeni şayi' olduğu ihbar olunan iki yüz guruşa Taprami veled-i Baron nâm zımmiye

bil-vesaye bey' idub mersûm Zabram zımmin dahi ba'de'l-iştira ve kabz iş bu tarih için on bir sene mukaddem iki yüz yetmiş guruşu bana bey' eyledi deyu takrir-i meşruhuna mutabık bir kıt'a hüccet-i şer' iye ibrasıyla ba'de'l-def'i vaki' mersûm Birasko zımminin yedinde olan hüccet-i mezkûrenin ber'ini dahi müseccel muhfuzda mukayyed bulunmağın kâtib-i fakih-i muteberadan tenbiye ve hâvi ve cami'ü'l-kazuleyn ve bizide mestur imamü'ül-kitâb'ül-şer'i ez-rucuna'-ı hâkim Efendi âlel-enye-i ref'i (?)⁴⁸⁴ ve leymü'l-küzzat-ı kitab'ül-küzzat el-mazin ve rahim-i fetva-yı şerif mucebiyle mer'iden merasûmdan Ebustol ve Oyina ve Katina menzil-i mezkûr da-vâsıyla mersûm Birasko zımminye ber-vech-i şer'i mua'razadan men'i olunmağın ma-vâka bi't-taleb ketb olunur. Fi'l-yevmi'l-hâmis âşer min şehr-i Zi'l-hiccei'ş-şerife li-sene ihdâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Mustafa, Mukbir Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 19 / 57. Belge (s. 10-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne hısn-ı dâhilinde Hoca Sıpa Mahallesi sâkinlerinden şahs-ı ta'rif -i şer' ile ma'rife Zusifa bint-i Burusub nâm Ermeni'nin sadriye kebîre kızı iş bu ba'issü'l-sefer Eshabet bint-i İnkörim tarafından şera-i atıyyü'l-zikrin tasdik-i vekil Mehmed Bin Ali mahzarında takrir-i kelâm idub akd-ı atıyyü'z-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrda vâki' etraf-ı erba'dan Agop ve Sergüz ve Hasob nâm ermeniler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb fevkanî oda ve bir sofa ve bir mahzen ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb mülk-ı menzilin nısf-ı şayi' benim nısf-ı şadi-i ahari kızım mevkule-i müşteriye-i mersûme Eshabit Ermeni'nin mülkü olub ben menzil-i mahdud-ı mezkûrda nısf-ı hisse-i şayia'sı bi-cemî't-tevâbi' ve'l-levâhık tarafeynden bil icâb ve el-kabul-i bey'-i bât-ı sahih-i şer' ile kızım mevkule-i mersûme Eshabit Ermeni'ye elli guruşu bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğı ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr elli guruşu kızım mevkule-i müşteriye-i mersûme yedinden

tamamen ahz ve kabz eyledim fi-mâ'bâd menzil-i mahdud mezkûrun mahcur-
ı cem'an müştemilatıyla kızım mevkule-i müşteriye-i mersûm Eshabit
ermeninin mülkü müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim
kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdik-i şer'î mâ-vâka
bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tasi' ve'l-ısrîn min şehr-i Zi'l-hiccei'ş-
şerife li-sene ihdâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Ağa, Mahmud Ağa, Sikas Ermeni, Terzi Agop
Ermeni.

Sayfa: 20 / 58. Belge (s. 11-1 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerindir ki

Mahrusa-i Edirne'de mütemekkin sarraf taifesinden sahib-i ârzuhâl
Maruros veled-i Agob nâm Ermeni el-hükümde ve ba'de'l-huzur-ı derununda
mesfurun derun-ı merhâlde ismi mezkûr sarraf taifesinden diğer Maruros
veled-i Anbahum nâm Ermeni muvacehesinde takrir-i kelâm idub bin iki yüz
otuz senesinde Dimetoka Kazası ayarı olan Salih Ağa'nın ben sarraf olub
mersûm diğer Maruros mezbûr Salih Ağa'nın hiyabında bana gelub benim
Salih Ağa zimmetinde cehet-i deyn-i şer'iden dört bin beş yüz guruş alacak
hakkım vardır deyu taraf olduğum münasabetiyle benden talep eylediğinde
ben dahi meblâğ-ı mezkûri mezbûr Salih Ağa'nın deyni olmak zannıyla
mersûma tamamen teslim eyledikten saonra bir müddet mürurunda mezbûr
Salih Ağa'ya Asitane-i Âliyye'de ma'ni olub ru'yet-i hesap eylediklerimizde
meblâğ-ı mezkûr dört bin beş yüz doksan üç guruş mersûm diğer Maruros'un
deyni olduğundan mezbûr Salih Ağa inkâr idub hesabıma evhal etmemekle
ol-vechle mersûm Maruros meblâğ-ı mezkûri benden ta'bir-i hakkı
eylediğinde binaen meblâğ-ı mezkûri mezbûr mersûmdan şer'en isterdar
olunmak matlubumuzdur deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mersûm diğer
Maruros Ermeni cevabında meblâğ-ı mezkûr dört bin beş yüz doksan üç
guruşu mer-i mersûmun yadinden kabzını ikrar ve îtiraf idub lakin kaza-i
mezkûrun âyanı es-Sabık Hâcî Osman Ağa'nın hini-i âzimetle kaza-i mezbûr
ahalisinde alacağı olan meblâğ-ı ma'lumeden meblâğ-ı mekumu halifi olan
mezbûr Salih Ağa'ya ahali-i kaza ma'rifetleriyle ba'de'l-ikvale ve'l-kabul-ı
ve'l-kabz ol-vechle mezbûr Salih Ağa'nın ol-miktar guruş mezbûr Hâcî

Osman Ağa'ya zimmetinde mecruh-ı deyni olduktan sonra otuz sekiz senesi Şa'ban'ın on beşinde kaza-i mezbûr âyan konağında mezbûr Hâcı Osman Ağa hazır olduğu halde mezbûr Salih Ağa deyn-i mezkûrunu mersûm Maruros Ermeni üzerine havale idub mersûm Maruros dahi ol-meclisde hâvale-i mezkûreye ba'de'l-kabul ben dahi sarrafi olduğum hasebiyle mezbûr el-Hâc Osman Ağa meblâğ-ı mezkûri mersûm Maruros Ermeni'den kabz etmekle bana emir etmekle çeki kabz etmişdim deyu ba'de'l-def'i ve'l-inkâr rafî' mersûm diğer Maruros Ermeni'den def'i mezkûrine müsabık beyyine talep olundukta müddet-i mahal-ı şer'î güzara ve mürar-ı mürur edup isbat-ı beyyineden külliyyen izhar âciz etmekle mersûm Maruros Ermeni vech-i vechiye-i Şer'î üzere bi't-taleb ba'de'l-tahlif'ül-şer'î mucebiyle mersûm diğer Maruros Ermeni'nin kabzını mukarrer ve mu'terif olduğu salifü'z-zikir dört bin beş yüz doksan guruşun mer'î mersûm Maruros Ermeni'ye verile mersûm diğer Maruros Ermeni'ye tenbiye-i şer'î olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 5 M sene 1242.

Sayfa: 20 / 59. Belge (s. 11-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Tahsin Ağa Mahallesi sükkânından kendi nefsinden asl-ı vâlâm kız karındaşı Afife bint-i Kâdir nâm hatun tarafından bey' âtiyü'z-zikir ikrara vekil olduğu zat-ı mezbûreye ba-ma'rifeti şer'iyeye a'rifan Halil Bey ibn-i Ali ve İbrahim bin Halil nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit olan el-Hâc Hüseyin bin el-Hâc Mahmud iş bu ba'issü'l-kitâb Nûman Ağa ibn-i el-Hâc Mehmed mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mevkulem kız karındaşım mezbûr Afife akd- âtiyü'z-zikrin suduruna değin âlel-iştirak esedi yeddimizde mülk ve hakkım olan mahrusa-i mezbûre hısn-ı dâhilinde Mersuled Mahallesi'nde vaki' etraf-ı erba'dan Hasan Efendi darüşşası ve bağı Ali menzilleri ve kemer-ı havlu odaları ve tarîki âmm ile mahdut dört bâb fevkanî oda ve bir küşk ve divanhâne ve iki tahtanî oda ve bir sofâ ve bir matbah ve bir kuyu ve bir izbe ve bir havluy-ı müştemil bir bâb mülk-ı menzillerimizi cemmüt-i mayişetimle vucuya tarafeynden icâb ve kabullerine hâvi-i şurut-ı müfside âhidde ve mübtela ve gîru mu'arazadan âri bey' bât-ı sahih-i şer'ile mezbûr Nûman Ağa'ya üç bin altı yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eylediğimizde olduğu ber-vech-i muharrer iştira ve temellük ve

tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr üç bin iki yüz guruş müşteriye-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz ve beynimizde münasafa-i iktisam idub meblâğ-ı mezkûrun mübeyyin ve takririne müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebattan tarafeynden her birimiz bi'l-âsale ve vakale âharan zimmetini ibra-i âmm ve sahih-i şer'ile ibra ve iskat idub her birimiz ber-minvâl muharrer bi'l-âsale ve bi'l-vakale âharan ibrasını kabul eyledik deyu asl-ı vekil-i mezbûr el- Hâc Hüseyin Efendi'nin ba-cümle takrir-i meşruhunu mezbûr Numan Ağa dahi vecâhen tahkik ve şefâhen tasdik etmekin mâ-vaka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l- yevmi's-sânî min Muharremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mumcu Süleyman, Hâcî Alemdar, Leblebici Hüseyin Ağa, Kahveci Mustafa Efendi, Buzcu Hâcî Hafız Mehmed Efendi.

Sayfa: 20 / 60. Belge (s. 11-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Sultan Bayezîd Mahallesi sükkânından Osman bin İbrahim'in sabıka ve i'marı ba'issü'l-i'lâm Ali bin Abdullah mahzarında takrir-i kelâm idub mezbûr Ali iş bu tarihten beş sene mukaddem diyâr-ı ahara gider olmağla ba-defter-i müfredat ma'lumü'l-esami ve el-şanı has kimesneler zimmetlerinde alacağı olan bin sekiz yüz guruşu ahz ve kabz ve kezalik ma'lum el-sami ve el-şami hakkı kimesnelerde olan hayvan ma'lumesini edâya beni muhzır şahadide-i vekil idub ben dahi vekâlet-i mezkûreye ba'de'l-kıbel-i kendi diyâr-ı âhardan âvdet edince menzil-i umurunu idareye dahi inkâr etti ben dahi mezbûrun bin sekiz yüz guruş alacağını zamm-ı nasdan ahz ve hayvan ma'lumesini ba'de'l-edâya ve mezkûrine binaen iki bin sekiz yüz yirmi üç guruş dahi ma'den mübaşirat'ül-rucu'a emriyle menzil-i umuruna harç ve sarf idub ol-vechle mezbûrun zimmetinde iki bin sekiz yüz yirmi üç guruş alacak hakkım olmağla hâlâ taleb ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve esuval-ı mezbûr Ali cevabında mezbûr Osman filhakika zamm-ı nasda olan bin sekiz yüz guruş alacağını ahz ve kabza-i vekil eylediğini ve makbuzu olan bin sekiz yüz guruştan bin seksen yedi guruş zimmetini edâya emrini ikrar idub menzil-i ahurunu idareye umurunu ve ziyade deyni alacağını inkâr etti mer'î mezbûr Osman ber-vech-i muharrer

mezbûr Ali menzil-i ahurunu idareye umurunu ve ziyade seher vakti mübeyyin beyyine taleb olundukta ba'de'l-istihsal ve el-muhâl-ı isbat-ı beyyineden külliyyen izhar-ı âciz idub teklife dahi taleb olmamağla mer'î mezbûr Osman kabzını mukarrer olduğu bin sekiz yüz guruşdan mezbûr Ali'nin mukarrer olduğu bin seksen yedi guruş ba'de't-menzil-i bakî yedi yüz on guruş mezbûr Ali'ye edâya mezbûr Osman Ağa'ya ba'de't-tenbiye ziyade mutalebe olan iki bin sekiz yüz yirmi üç guruş mutalebesiyle bi'l-beyyine-i mu'arazadan men' olunduğu huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 3 M sene 1242.

Sayfa: 21 / 61. Belge (s. 11-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Hatice Hatun Mahallesi mütemekkinlerinden Esterco veled-i Dosto nâm zımmi tarafından bey' atıyyü'z-zikri ikrara vekil olduğu Hâfız Süleyman bin Ahmed ve Taşçı Ahmed Ağa ibn-i Mahmud nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit olan Betmorci veled-i Birasko nâm zımmi iş bu ba'issü'l-sefer Eskarlot veled-i İştabar nâm zımmi muvacehesinde ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub mevkûlum mersûm Esterco zımmi akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûrda vaki' etraf-ı erba'dan Süpürgeci Kostandi ve Kabuncu Dorta ve mevkûl mersûm Esterco zımminin ahara menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir izbe ve bir miktar havluy-ı müştemil bir bâb-ı mülk-i menzilimi bi-cemmî't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabulu bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Eskarlot zımmiye beş yüz kırk guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr beş yüz kırk guruşu müşteriye-i mersûm yedinden tamamen ahz ve kabz idub meblâğ-ı mezkûrun mübeyyin ve takririne müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebattan tarafından her birimiz âharan-ı zimmetini ibra-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibra ve iskat ve her birimiz ber-minvâl muharrer-i âharan ibrasını kabul eyledik dedi dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î mersûm Eskarlot veled-i İştabar zımmi meclis-i mezkûrda Bahçıvan Dosto veled-i Tanaş zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin iska-ı iştira eylediğim bâlada sudur ve müştemilatı muharrer-i bir bâb-ı mülk-ı menzil-i mezkûri cemmüt mayişetimle vucuya tarafeynden icâb ve

kabul-ı hâvi-i şurut-ı müsfideden âri-i bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Dosto zımmiye sekiz yüz yirmi beş guruşuna bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr sekiz yüz yirmi beş guruşu müşteriye-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz idub meblâğ-ı mezkûrun mübeyyin ve takririne müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebattan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini ibra-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibra ve iskat idub ve her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrasını kabul eyledik dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'i mâ-vâka bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sabi' min Muharremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Yanaki Zımmi, Çarıkcı Anastaş Zımmi, Kürekçi Binhor Zımmi, Nalband Nikor Zımmi.

Sayfa: 21 / 62. Belge (s. 11-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Hadice Hatun Mahallesi mütemekkinlerinden Anastaşa bint-i Duco nâm Nasraniye tarafından bey' âtiyyü'z-zikri ikrara vekil olduğu zat-ı mersûmeye bi'l-ma'rifeti'l-şer'iyeye-i ârifan es-Seyyid Mehmed bin Mehmed ve Seyyid Hüseyin bin Hasan nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit olan Leyfori veled-i Metro nâm zımmi iş bu ba'issü'l-sefer Nikolaski veled-i Dimitri nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mevkûlem Anastaşa Nasraniye akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûra vâki' etraf-ı erba'dan Nalband Nikolasır ve İсроco zımmiler menzilleri ve Rustaco zımmi bahçesi ve tarîk-i âmm ile mahdud dört bâb tahtanî oda ve iki mahzen ve bir miktar havluyu müştamil bir bâb mülk-ı menzilimi bi-cemmî't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden icâb ve kabul-ı hâvi şurut-ı müsfideden âri bey'i bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Nikolaski zımmiye bin yüz guruşunu bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr bin yüz guruşu müşteriye-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz idub bey' ve mezkûrun mübeyyin ve takririne müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebattan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibâ ve

iskât ve her birimiz ber-minvâl-ı muharrer âharan ibrasını kabul eyledik dedi dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sabi' min Muharremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Bahçuvan Zımmi, Çarıkçı Anastaş Zımmi, Kürekçi Binhor Zımmi, Nalband Niko Zımmi.

Sayfa: 21 / 63. Belge (s. 11-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Sitti Hatun Mahallesi mütemekkinlerinden Yamandi veled-i Abrustol nâm zımminin iş bu ba'issü'l-sefer Kostandi veled-i Estobar tarafından şıra-i âtiyyü'l-zikri tasdika vekil anası Nurlo bint-i Estoban muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûra vâki' etraf-ı erba'dan Nikos ve Tinho zımmiler menzilleri ve tarîk-i has ile mahdud bir bâb-ı tahtanî oda ve iki bâb-ı fevkanî oda ve bir matbah ve bir kuyu ve bir miktar havluyu müşt Emil bir bâb-ı mülk-ü menzilimi bi-cemmî't-tevâbi ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mevkûl müşteriye-i mersûm Kostandi zımmiye beş yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iş tıra ve temellük ve tesellüm ve kabz eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr beş yüz guruşu müşteriye-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud mezkûru cem'î müşteriyle mevkûl müşteriye-i mersûm Kostandi zımminin mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î mâ-vaka bit'-taleb ketb olundu. Fî 11 M sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Ve Restomata Zımmi ve Paço Zımmi, Nikos Zımmi.

Sayfa: 22 / 64. Belge (s. 12-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Şeyhi Çelebi Mahallesi Hatun Mahallesi sakinlerinden ma'rifeti'l-zat-ı Hadice Hatun bint-i Mahmed iş bu ba'issü'l-kitâb Aişe Hatun bint-i İbrahim mahzarında ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûra vâki' etraf-ı erba'dan Hasan ve Kuşçu Mehmed ve Musi Beşe menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb tahtanî oda ve bir kapu ve bir

miktar havluyu müstemil bir bâb-ı mülk-ı menzilin ile silk-i mülkümde münselek emvalimden altı adet sırma müsta'mel kadife yasdık ve dört izlavi ve bir kilim ve bir köhne şilte entari ve bir Şam alacalı entari ve bir nak başına kablu sincab kürk ve üç adet sahan maa kapak ve bir adet kapaksız sahan ve iki adet maa kapak ve bir ta'âm tabesi ve üç adet lengerimi tarafeynden icâb ve kabulü şurut-ı müsfideden âri bey'î bât-ı sahih-i şer'î ve sıfka-i vahide ile anâm mezbûre Aişe Hatun'na iki yüz elli guruşa bey' ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz elli guruşu anâm müşteriye-i mezbûr yedinden tamamen ahz ve kabz ve umuruya sarfla ba'de'l-istihak meblâğ-ı mezkûrun ve takririne müteallık âmme-i hâvi ve mutalebat ve kâffe-i ikmân ve muhasamattan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini ibra-i âmm-ı sahih-i şer'î ile ibrâ ve iskât ve her birimiz ber-minvâl muharrer âharan ibrasını kabul eyledik fi-ma'bad menzilin mahdud-ı mezkûr ile eşya-yı mahle-i mezkûrenin mecmu' anâm mezbûre Aişe Hatun'un mülk-ı müşterası ve ve hakk-ı sarfi olup benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadığından ma'da anamla benim olduğum libas-ı köhnemden ma'da benim mal-ı itlaf olunur malım yoktur mecmu' anâm mezbûre Aişe Hatun'un mülküdür keyfe-mâ-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki's-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi el-yevmi'l-tasi' min Muharrermi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kâtib Ekruf Sezani Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Tahir Ağa.

Sayfa: 22 / 65. Belge (s. 12-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne hısn-ı dâhilinde Mevlana Veliyüddin Mahallesi mütemekkinlerinden Sultan bint-i Ebustol nâm Nasraniye tarafından bey' atıyyü'z-zikri ikrar-ı vekil olduğu şahsı mersûmeye ba-ma'rifeti's-şer'î ârifan Keresteci Petro veled-i Zulkar ve Dosto veled-i Radi nâm zımmiler şahâdetleriyle sabit olan mevkûle-i mersûmenin güvegisi Yanaki veled-i Yanaki nâm zımmi meclis-i şer'î şerif-i enverde mevkûle-i mersûmenin diğer güvegisi iş bu ba'issü's-sefer Eci Kostandi veled-i Kurbazi nâm zımmi muvacehesinde ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub mevkûlem kayın anâm

mersûme Sultan nâm Nasraniye akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna deĝin yedimde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Boyacı Kostandi zımmi menzili ve bir taraftan Cebehane Âmiri Hulusi ve bir taraftan Nankah zımmi menzili ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdud üç bâb-ı fevkâni oda ve iki mahzen ve bir matbah ve bir kuyu ve bir miktar havluyu müstemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimin nısf-ı şayi'ini yedimde iskâ ve nısf-ı şayi' âharını tarafeynden bi'l-icâb ve kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile güveğim mersûm Eci Kostandi zımmiye bin beş yüz guruşuna bey' ve temlik ve şayi'i teslim eyledikte olduĝu ber-vech-i muharrer iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâĝ-ı mezkûr bin beş yüz guruşu güveğim müşteriye-i mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz idub meblâĝ-ı mezkûrun mübeyyin ve takririne müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mütalebattan tarafeynden her birimiz âharan ibrâsını kabul eyledik fi-mâ'bad menzil-i mahdud-ı mezkûrun nısf-ı şayi' göveğim mersûm Eci Kostandi zımminin mülk-ı müşterası ve hakkı sarfı olub nısf-ı şayi' mezkûrda benim asla ve kât'a alâka ve medhalim kalmadı dediĝi gibi mutasarrıf olsun dedikte ğıbbet-tasdiki'ş-şer'i mâ-vaka' bi't-taleb ketb olunur. Fi'l-yevmi's-sabi' âşer min Muharremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Bazarcı Yorgi Zımmi, Keresteci Pano Zımmi, Filibeli Tanaş Zımmi.

Sayfa: 22 / 66. Belge (s. 12-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de bâb-ı niyabeti hizmetiyle şerefyab olan faziletme'ab Rusçuklu Hafız Ahmed Efendi ibn-i İbrahim'in ba'issüt-i haze'l-kitâb Zahide diĝer Dühveş bint-i Abdullah nâm hatun tarafından ikrar-ı âtiyyü'z-zikri tasdik-i ve nefsinî mûmâ-ileyh Ahmed Efendi'ye tezvice vekil olduĝu zat'ı mezbûreye bi'l-ma'rifetü'ş-şer'iiyyeye-i a'rifan olan ser-Muhzıran el-Hâc Mehmed Tahir Aĝa ibn-i Ahmed ve müderrisinü'l-kirâmda es-Seyyid Hafız Abdülfettah Efendi ibn-i Hâfız Mehmed Efendi şahâdetleriyle sabit olan Aşçı Mustafa Kabûlî Efendi ibn-i el-Hâc Ömer Efendi mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mevkûle-i mezbûre rüyet-i alacıl Zahide Hatun akna ve ma'rife ve hâlâ Müslimat-ı âlâ olarak benim yedimde cariye-i memlukem olarak ben mevkûle-i mezbûre Zahide'ye yedinden ikdam hasbeten Te'âla

malımdan azâd ve i'tak ve kıydırıkdan ıtlak ve harâid asilyane ilhak idub ol-
vechle mezbûrenin üzerinde ve âlâ-i şer'iden âbd-ı hakkım kalmadığından
hükmü değer mûmâ-ileyh Aşçı Mustafa Kabûlî Efendi memkulesi mezbûre
Zahide'ye zeyl-i vesikada muharrer-i esami-i cem'at-i Müslimin mahzarında
ba-terazi iki yüz elli guruşu mehr-i müeccel tesmiyesiyle bi'l-ve kale bana
tezvic ve tenkih idub ben dahi ber-vech-i muharrer tezvic ve tenkih ve kabul
eyledim dedikte gıbbet-i tasdiki'ş-şer'de def' bi't-taleb ketb olunur. Fi'l-
yevmi's-sadis âşer min Muharremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve
mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Halik Efendi, müderrisan-i kiramdan es-Seyyid Hafız
Hamdünnatif Efendi, müderrisan-i kiramdan es-Seyyid Mehmed Habib
Efendi, Ahmed Sırrı Efendi, Rusçuklu Ali Efendi, silahşuran-ı hassadan
Kürdzâde el-Hâc Mehmed Ağa, İslambol sükkânından Naim Ağa,
...müderrisi faziletli Halil Efendi.

Sayfa: 23 / 67. Belge (s. 12-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Şehabeddin Paşa Der-Kurb-ı Sultan Mahallesi
sakinlerinden zat-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife Ümmügülsüm bint-i Mehmed nâm
hatun iş bu ba'issü'l-kitâb Molla Mustafa bin Mehmed Emin mahzarında
ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Molla Mustafa iş bu meclis-i şer'ile
mua'yene olunan sulbi sağır oğlu Ali yedi günlük ve ma'lum iken li-ecli el-
irzai' beher mah on ikişer guruş ücret koluyla beni isticar ben dahi ber-vech-
i muharrer nefsimi ba'de'l-icâr sağır-i mezbûri hükm-ı rıza taahhüd itmekin
iki sene irzai' ve ba'd-ı yedi sene dahi yanımda terbiye ve nafaka ve kisve
idub hükm-ı rızamda iken iki sene ücret-i mezkûremi tamamen i'ta idub
ma'da yedi sene mahye beşer guruş verub yedişer guruşumu ve bir cem'an
mezkûrenin zimmetinde terakim eden cem'an beş yüz seksen sekiz guruşu
ben bundan akdemce mezbûr Molla Musafa'dan talep ve da-vâ eyledikte
olduğu cevabında bana seni sağır mezbûr hükm-ı rızamda iken iki sene
mahyeden yedişer guruşa ve ve ba'de mahye yedişer guruşu ba-terazi hatta
ve kabul idub mahye beşer guruşa isticar etmiştim deyu beni def'a tasdi idub
ben dahi ba'de'l-inkâr-ı mezbûr Molla Mustafa def'i mezkûrini beyan
sudurunda iken ba-vasıtat-ı Müslimin ben mezbûr Molla Mustafa ile seksen

guruş bedel-i mukayyede ba‘de’s-sulh ve’l-kabul-ı ziyade merâm olan beş yüz seksen sekiz guruşun mütalebesine müteallık âmme-i da‘vâdan mezbûr Molla Mustafa’nın zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu bedel-i sulh namına bana merfu’ olan seksen guruşun mütalebesine müteallık da-vâdan kezalik benim zimmetimi ibrâ ve iskât idub tarafeynden her birimiz âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gıbbet-tasdiki’ş-şer‘i ma‘vaka bi’t-taleb ketb olunur. Fi’l-yevmi’l-hâmis min şehr-i Muharremi’l-harâm li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Mehmed Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Mukayyid Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 23 / 68. Belge (s. 12-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne’de divân-ı hisarda tahtü’l-kal‘a mütemekkinlerinden Kızaz Kahmıl veled-i Mikail nâm Yahudi’nin iş bu ba‘issü’s-sefer Evakim ve karındaşı Sekbasin Esteban nâm Ermeniler muvacehesinde takrir-i kelâm idub mersûmanın babaları olub bundan akdem halik olan mersûm Esteban zimmiye tarih-i kitâbtan iki sene mukaddem sağılığında benden yüz otuz yedi guruş kıymeti kızaz emtia’sı iştira idub kıbel-i def‘ etmek halik olub ve reşid-ı oğulları mersûman Evakim ve Sekbas ile anaları zevcesi Akul kadına münhasıra olub terekesine vazi’l-yed olmalarıyla meblâğ-ı mezkûr yüz otuz yedi guruştan mersûman Evakim ve Sekbas’ın hisselerine isabet eden yüz yirmi dokuz guruş otuz beş paraya mersûmandan hâlâ taleb ederim deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’s-suval ve’l-inkâr mer‘i mersûm Kıhal Yahudi’den ber-minvâl-ı muharerer hâvi-i mezkûresine mutabık kimesne taleb olundukta ba‘de’l-iştihsal ve elra-muhal-ı isbat-ı beyyineden izhar-ı âciz idub teklife dahi taleb olmamağla mer‘i mersûm Kıhal Yahudi hâvi-i mezkûresiyle mersûman Evaki ve Sekbasin Ermenilere bi’l-tenbiye-i mu‘arazadan men‘ olunur etmekin mâ-vaka‘ bi’t-taleb ketb olunur. Fi’l-yevmi’s-samin ve’l-işrîn min şehr-i Zi’l-hiccei’ş-Şerife li-sene ihdâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Muhzır Ali Molla, Tahtacı Mustafa, ser-Muhzıran el-Hâc Mehmed Tahir Ağa.

Sayfa: 23 / 69. Belge (s. 12-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Mâruf Hoca Mahallesi sakinlerinden zat-ı ta'rif-i şer'ile ma'rife iş bu ba'issü'l-kitâb Fatma bint-i Mehmed nâm hatun'un zevce-i matluku Mehmed bin Abdullah mahzarında ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub mezbûr Abdullah ile zevciyet-ı beynimizde kalmai iken mezbûrun kar eşinden hâsıla ve benden mütevellide hâlâ bi-hakkı'l-hızâne-i hacr ve terbiyemde olan bir yaşında sağire kızı Hafize nafaka ve kisveye eşed-i ihtiyaç ve muhtaç olmağla babası mezbûr üzerine kıbel-i şer'iden karar-ı ma'ruf nafaka ve kisve baha farzı ve takdir olunub istidaneye dahi bana izin vermeğın ba-ihzâne matlubumdur dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'i hâkim hâsım ma'ruf-ı sadr-ı kitâb tubâ leh ve hüsn-ı me'ab efendi hazretleri dahi sağir-i mezbûrun nafaka ve kisvesi için babası mezbûr Mehmed üzerine beher mah ba-terazi beşer guruş sarfa ve vakt-i zarûretde istidaneye ve lede'z-zafer babası mezbûr üzerine recâ'-ı hazne mezbûre Fatma Hatun'a izin vermekin mâ-vaka' bi't-taleb olunur. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ışrîn min şehr-i Muharremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Mehmed Tahir, Tahtacı Mustafa, Mukayyid Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 24 / 70. Belge (s. 13-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Süle Çelebi Mahallesi mütemekkinlerinden Lulura bint-i Baron nâm Nasraniye tarafından bey' âtiyyü'z-zikri ikrar-ı vekil olduğu şahsı mersûmeye ba-ma'rifet-i şer'iyye-i ârifan Uskoraki veled-i Nikola ve Bavlo veled-i Gencor nâm zimmiler şahâdetleriyle sabit olan mevkûle-i mersûmenin hâlâ zevci Tanaş veled-i Nikola iş bu ba'issü'l-sefer kendi nefsinden asıl ve hâlâ zevcesi Veliko bint-i Dosto tarafından şer'a-i caniyyü'z-zikri tasdik-i vekil Celeb Tori veled-i Dimitri nâm zimmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub zevcem mevkûle-i mersûme Lulura Nasraniye akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûreye vâki' etraf-ı erba'dan derzi Baron ve çoban Rovi ve bakkal Koni menzilleri ve tarîk-i âmm ile iki bâb tahtanî oda ve bir sofa ve bir izbe ve bir miktar havluyu müştemil mülk-ı menzilimi bi-cemmî't-tevâbi' ve'l-levâhık tarafeynden bi'l-icâb ve kabul-ı bey' bât-ı

sahih-i şer' ile zevcan-ı müşteriban-ı mersûbana âle'l-iştirak bin üç yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte onlar dahi ber-vech-i muharrer iştirâ tamamen iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr bin üç yüz guruş zevcan-ı müşteriban-ı mersûman yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-mâ'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'î müştemilatıyla zevcan-ı müşteriban-ı mersûman Veliko ve Tori zımmilerin mülk-ı müşteraları olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dedikleri gibi mutasarrıf olsunlar dedikte gibbet't-tasdikî'ş-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-ehad ve'l-işrîn min şehr-i Muharremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Derzi Paron Zımmi, Rasiko Zımmi, Osman Efendi, Hamdünnatif Efendi.

Sayfa: 24 / 71. Belge (s. 13-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de sâkin pazarının ustalarından İbrahim Ağa ibn-i Ahmed nâm kimesne iş bu ba'issü'l-sefer Ovrânos veled-i Agop nâm Ermeni muvacehesinde ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yadimde mülk ve hakkım olan mahrusa-i mezbûr civarında Sabuncu Bağları dimekle ma'ruf-ı nâm mahalde vâki' etraf-ı erba'dan Gazizade Mehmed Ağa ve Lincari ve Sipahasi Bağları ve tarîk-i âmm ile mahdud üç dönüm miktarı kira-ı mülk-ı bağım tarafeynden bi'l-icâb ve kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Ovrânos zımmiye yüz yirmi beş guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz yirmi beş guruşa müşteriye-i mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd bağı mahdud-ı mezkûr-ı mersûm Avranos zimminin mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdikî'ş-şer'î mâ-vaka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-samin min Muharremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Tiryaki Mehmed Ağa, Mumcu Mıstık Ağa, Gazizade Hasan Ağa.

Sayfa: 24 / 72. Belge (s. 13-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Meydan Mahallesi mütemekkinlerinden Mariya bint-i Baron nâm Nasraniye tarafından bey' âtiyyü'z-zikri ikrar-ı vekil olduğu şahs-ı mersûmeye ba-ma'rifeti'ş-şer'ıyyeye ârifan es-Seyyid Ahmed bin el-Hâc İbrahim ve Seyyid Hasan bin Ahmed nâm kimesneler şahâdetleri ile sabit olan mevkûle-i mersûmenin karındaşı Simor veled-i mersûm Baron iş bu ba'issü'l-sefer kendi nefsinden asıl ve hâlâ zevcesi Maryoni bint-i Alaşani tarafından şera-i caniyyü'z-zikri tasdika vekil Nikola veled-i Digor nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mevkûlem kız karındaşım mersûme Mariya Nasraniye akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna deġin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûreye vâki' etraf-ı erba'dan Dosto ve Kostandi ve Baron zımmiler menzilleri ve tariki âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir izbe ve bir kâğıdhâne ve bir kuyu ve bir miktar havluyu müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmî't-tevâbi' ve'l-levâhık tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile zevcan-ı müşteriban-ı mersûman âle'l-iştirak olur dokuz yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte onlar dahi iştirak tamamen iştirak ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâġ-ı mezkûr dokuz yüz guruşa zevcan-ı mersûbanların yedlerinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'âd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'i müştemilatıyla zevcan-ı müşteriban-ı mersûman Nikola ve Maryoni zımmilerin mülk-i müşteraları olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dedikleri gibi mutasarrıfan olsunlar dedi dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'i mâ-vaka' bi't-taleb ketb olunur. Fi'l-ıyevmi'l-rabi' min Muharremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Samancı Ahmed Aġa, Mehmed Aġa, Halil Aġa.

Sayfa: 25 / 73. Belge (s. 13-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Daye Hatun Mahallesi sükkânından Katırcı İbrahim ibn-i Mehmed nâm kimesne zat-ı ma'rif iş bu ba'issü'l-kitâb Aişe Hatun ibn-i Ahmed mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna deġin yedimde mülk ve hakkım olan mahrusa-i mezbûre mahallatından Hoca Aris Mahallesi'nde vâki' bir taraftan Hacı Ali Aġa

darrüşşası menzili ve bir taraftan Nalbur Hâcı Mehmed menzili ve tarafeyn-i tarîk-i âmm ile mahdut üç bâb fevkanî oda ve üç bâb tahtanî oda ve bir ahur ve bir kiler ve kundat-ı mulukanesine ta'biat ile menzil-i mezkûr derununa cereyan eden bir masura ma'î leziz ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimin dört sehim itibarıyla üç sehim şayi'î müşteriye-i mezbûre ile kız karındaşı Hafize ve er karındaşları Mahmud ve Ömer nâm kimesnelerin arsa-i mülk ve hakları ve bir sehim şayi'î âhuru şer'ayi benim mülküm olmağla ben menzil-i mezkûrda olan bir sehim hisse-i şayi'î-i rub'î çuvaldız mah-ı leziz-i tâli ile tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'ile mezbûre Aişe Hatun'a yedi yüz elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yedi yüz elli guruşu müşteriye-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz ve cem'an mezbûrun mübeyyin ve takririne mütaallık âmme-i hâvi ve mutalebat ve kâffe-i ikmân ve muhasamattan tarafeynden her birimiz âharan-ı zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'ile ibrâ ve iskât ve her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrâsını kabul eyledik fi-ma'bâd benim menzil-i mezkûrda olan salifü'z-zikir bir sehim hisse-i şayi'ada mezbûre Aişe Hatun'un mülk-ı mahseni ve hakk-ı sarfı olup benim menzil-i mezkûrda kat'a ve kat'iyete alâka ve medhalim kalmadı keyfe-mâ-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olunur. Fi'l-yevmi's-samin âşer min Muharremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kundak Ali, Ebubekir Efendi, Mahmud Nacib Efendi, Hâfız Latif Efendi.

Sayfa: 25 / 74. Belge (s. 13-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Arabacı el-Hâc Hâmza Mahallesi sakinlerinden ma'rifeti'l-zât-ı Fatma bint-i Mehmed nâm hatun zevcem muhaliî iş bu ba'issü'l-kitâb Hasan bin Süleyman mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Hasan altmış guruş mehr-i müeccel-i tesmiyesiyle zevcim olup lâkin beynimizde hakk-ı muaşeretimiz olmamağla talibe ve rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer ve ma' kud-u âliye olan altmış guruş mehr-i mezkûrumdan ben rızamla fariğa olup nafaka iddet-i mahiye-i ma'lum

üzerine ve me'unet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Hasan ile muhala-i sahih-i şer'iyeye ile hulu oldukta olduğu ber-vech-i muharrer hula' mezkûri ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesair beynimizde câri-i cem'î hukuk-ı şer'iyeye müteallık âmme-i hâvi ve kâffe-i muhasamattan mezbûr Hasan'ın zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu mülkün benim zimmetimi ibrâ ve iskât idub her birimiz ber-minvâl-ı muharrer âharan ibrasını kabul eyledik dedikte gıbbet-tasdik-i şer'î mâ-vaka' bi't-taleb ketb olunur. Fi'l-yevmi'l-ısrîn min şehri-i Muharremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'teyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Mehmed Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Mukayyid Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 25 / 75. Belge (s. 13-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de derun-ı hisarda Hoca Sıpa Mahallesi sükkânından İsmail Ağa ibn-i Ali nâm kimesne iş bu ba'issü'l-kitâb Taşçı Ahmed Ağa ibn-i Mehmed mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin arsa ve şer'ayi yedimde mülk ve hakkım olub mahrusa-i mezbûrda Kapan-ı Dakik iskânında vâki' bir taraftan Kapan-ı Dakik ve bir taraftan Saçlı İsmail dükkânı ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdud beş kapan bir bâb-ı mülk-ı üçüncü dükkânı tarafeynden bi'l-icâb-ı ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile müşteri-i mezbûr Ahmed Ağa'ya bin üç yüz guruşa bey ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer iştıra ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul idub semeni olan meblâğ-ı mezkûr bin üç yüz guruşu müşteri-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz ve bey'î mezkûrun mübeyyin ve takririne müteallık âmme-i ve kâffe-i mesalibattan tarafeynden her birimiz âharan-ı zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât ve her birimiz ber-minvâl-ı muharrer âharan ibrâsını kabul eyledik ba'de'l-yevm dükkân-ı mahdud-ı mezkûr mezbûr Ahmed Ağa'nın mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfî olub benim dükkân-ı mahdud-ı mezkûrda asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-mâ-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki's-şer'î mâ-vaka' bi't-taleb ketb olundu. Fi selh-i Muharremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'teyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Halil Ağa, Emin Ağa, Doğramacı el-Hâc Mustafa, Çıkrıkçı Ahmed Ağa, Hâmid Efendi.

Sayfa: 26 / 76. Belge (s. 14-1 / b. 1)

Ma'ruz

Mahrusa-i Edirne'de Evliya Kasım Paşa Mahallesi sükkânından ba'issü'l-i'lâm İmam Mehmed Efendi ve ahalisinden Seyyid Mehmed Şakir bin Mustafa ve Mehmed bin Mehmed ve Ebubekir bin Mehmed ve Ali bin Mustafa ve Seyyid Halil bin Ahmed bin Mehmed ve Mehmed Sadık bin Mehmed nâm kimesneler ile sair mazbûtü'l-esâmi kimesnelerin mahle-i mezbûre sakinlerinden Fatamat'ül-zehra bint-i el-Hâc mahzarında her biri takrir-i kelâm idub mezbûre Fatma Hatun'a mahlemiz sâkinlerinden olup lâkin kendi halinde arz-ı muradıyla müfide olmayub hadid-i elsen olduğundan daima çilemizi ta'ciz ve rencideden hali olmamağla birkaç def'a kendüye nush ve bend eylediğimiz de bir türlü tembihe ve mütenneha olmayub ef'âl fe-bihâsında ısrar idub bundan yedimde dahi mahlemizde sakin olur ise bir fesad îtbarı alacağı alacağı cümlemizin âcizimiz olmağla mezbûre Fatma Hatun'un mahle-i mezbûreden hurc ve mahal-ı ahara nakle eylemesi matlubumuzdur dediklerinde mezbûre Farnat'ül-zehra Hatun'a dahi iş bu tarihimizin beş güne değin mahle-i mezbûreden huruç ve mahal-ı ahara nakle taahhüd eylediği tescil ve huzuru âlilerine i'lâm olundu.

Sayfa: 26 / 77. Belge (s. 14-1 / b. 2)

Ma'ruz

Sahibü'l-ârzuhal mahrusa-i Edirne'de misafiren sâkin iken talikacı güruhundan Sultan Yarı İbrahim bin Ebubekir ve Hotonlu İsmail bin Mustafa ve Bazarcıklı Süleyman bin Ahmed ve Babadağlı Mustafa bin Velüyüddin ve şahs-ı Seyyid Hasan bin Mehmed ve Mustafa bin Hüseyin nâm kimesnelerin derun-ı ârzuhalde mezkûr mahrusa-i mezbûre esb-arabacı ve ser-mihmân esnafının ba-berat-ı âlişan kethüdaları olan es-Seyyid Efendi Mahmud ve yakuti başları Nureddin ve ustalarından el-Hâc Ömer Ağa ve Mehmed Ağa ve Hasan Ağa ve Raşid Ağa ve Araboğlu Mehmed Ağa muvacehesinde her biri takrir-i kelâm idub bizler talikacı taifesinden olup mahrusa-i mezbûre

derununda ve bazı ahara mahallere üzeri hasır örtülü ve zahari tahtalı talikalarımız ile kiracılık ve ta'yiş eder iken esnaf-ı mezkûr ustaları mezbûrdan bizi ticaret-i mezkûreden men' etmeleriyle suvâl olunub nadileri men' olunmak matlubumuzdur dediklerinde gıbbet-suvâl-ı mezbûrdan cevablarından fil-hakika mer'iden mezbûrini üzeri hasır örtü ve aralık taşlaklarından etmiş idik lâkin bizim esnafımız on bir gün itibarıyla on bir ustadan umur-ı mühimme ve gayr-ı mühimme müstahdem ve orduyu humayun haricinde sefer araba-ı kadim-i esnafı olduğundan üzeri örtü ve zahari tahtalı talka i'malı ancak esnafımıza mahsusa ve îcâbından kimesne i'mâl etmez iken Bermundimiz ve Rafer kimesneler beriki tahmil istedikleri talikalarına örtü ve aralık tahtası ve da'ila bazı kurb-ı bair mahallere insan tâhmil ederek esnafımız talikasına ba'is olduklarını biz bundan akdem ba'issü'l-hâl iade ve men'ini istidâ eylediğimiz de ma'rifet-i şer'i ve vucuda mülk ma'rifetleriyle ismi Samokoma'dan yirmi nefer kimesne esnafımızda ilhak olarak ve esnafımızın rayiyasından çıkmayarak ve içlerinden birisi hıfz-ı mezkûreye üç aya yahud dahi ziyade terk eyledi olur ise esnaf-ı mezkûr ustalarının rayıyla birine ahd-ı nasb olunmak üzere her birimiz müteahhüd ve ber-vechle yedlerimizde bir kıt'a i'lâmı şer'i itâ olunmuş idi el-halet iş bu mer'iden mezbûrun balâda isimleri muharrer altı nefer kimesne dahi enam-ı sabıkta talika îmalıyla ticaret ve Kasım derununda bargirlerini bey' ile ticareti mezkûreden kifâyed ve esnafımızda varide olan hizmet-i devlet-i âliyyede esnafımıza îâne istememeleriyle men' etmiştik el-haleti hinde beynimizde Müslüman-ı vasıatla biz mezbûrunu dahi ruz-i Kasım'ından sonra bargirlerini bey' etmeyub ve ederi olur ise dahi mesaremizde îâne etmek veyâhut birine âhar nasb olunmak üzere ba ma'rifet-i şer'i esnaf-ı mezkûre îlave idub mezbûrun dahi fi-mâ'bâd esnafımızın zaâfina dikkat etmeyub ve ederi olur ise esnafımızın raibesiyile her birimiz razılar olub ber-vechle kath-ı nizâ' ve def'-i muhasama eyledik deyu tarafeyn ikrar ve tasdikleri tescil ve huzuru âlierine i'lâm olundu. Fî 11 S 1242.

Sayfa: 26 / 78. Belge (s. 14-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de vâki' müteveffa-yı Ramazan Zaviyesi ve vakfının vazife-i mu'ayanei ile ba-berat-ı şerif-i âlişan mütevellisi olub mahrusa-i mezbûrede misafiren sakin es-Seyyid İbrahim İmam Efendi ibn-i Mehmed iş bu ba'issü'l-kitâb es-Seyyid Hafız Ahmed Efendi ibn-i Hafız Ali Efendi mahzarında takrir-i kelâm ta'bir-i âni'l-meram idub ba-berat-ı şerif-i âlişan mutasarrıf olduğum zaviye-i mezkûrenin müsakâfatından iktizâ eden icaretini cem' ve kefil ve icar-ı isticarına ve umur-ı sairesini ra'ıyyet tarafından mûmâ-ileyh es-Seyyid Hafız Ahmed Efendi'ye vakâlet-ı âmme-i müteallık-ı sahih-i şer'ıyye ile vekil ve nazır-menab-ı nasb ve tayin eyledikte olduğu vekâle-i merkûmeye kabul ve hizmet lâzımesini kemâ-yenbağî edâya taahhüd ve iltizam etmeğın ma-vaka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-salis min Saferi'l-hayr li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: es-Seyyid Ağazade Ahmed Arif Ağa, Mehmed Slih Efendi, Mehmed Şakir Ağa.

Sayfa: 26 / 79. Belge (s. 14-1 / b. 4)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Hâdım Firuz Mahallesi sükkânından Mehmed bin Ahmed nâm kimesne zevcesi Hadice bint-i Hâmza nâm hatun mahzarında takrir-i kelâm idub mezbûre Hadice Hatun zevce-i mevkûlem olub lâkin bana itaat etmeyub menzirimde olan bi'l-cümle eşyasını ahz ve mahal-i ahara nakl idub kendi dahi benim menzilime gelmeyub mahal-i ihraç-i iskân istemekle suval olunub mezbûrenin benim menzirimde kalub bana itaat üzere olunmasına tenbiye-i şer'i buyurmak matlubumdur deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mezbûre Hadice mer'i mezbûrun zavce-i mevkûlesi olduğunu ve bi'l-cümle eşyasını kabz ve mahal-ı ahare nakil idub kendi dahi mahal-i aharde sakin olduğunu bit-tavi-înha ikrar ve i'tiraf etmekle bi'l-izzedi's-şer'i zevc-i mezbûrun menzilinden huruç etmeyub zevci mezbûr Mehmed'e mütabaat eylemesine mezbûre Hadice'ye tenbiye-i şer'i olunduğu tescil ve huzuru âlilerine i'lâm olundu. Fî 12 S 1242.

Sayfa: 27 / 80. Belge (s. 14-2 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'ye muzâfat-ı Ada Nahiyesi'ne tâbi' Kuleli Birhuz Karyesi sükkânından Hâcî Ebubekir bin Halil nâm kimesne derun-ı ârzuhâlde ismi mezkûr mahle-i mezbûre tâbi' Sufil Karyesi Ali bin Ali nâm kimesne muvacehesinde mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub karye-i mezbûre tarafında cari-i Nehir-i Meriç sahilinde vâki' benim ba-izn-i sahib-i ârz mutasarrıf olduğum ma'lum'ül-mahdud bir kıt'a tarlamın ününden cereyan eden nehir-i mezkûre mezbûr Ali bir kıt'a sal değirmanını bundan akdemce boğub ve değirman-ı mezkûri hayratı için benim izin ve icazatım boğulan tarlam derununa bir miktar kazık darp idub mezkûr tarlaya katl-ı birle bana zararını olmağla mezkûr kazıkları ihraç ile zararı def' olunmak matlubumdur deyu da'vâya tasdi etmişim lâkin mezbûr Ali benim zararına eylediğim zikr-i mürur eden kazmaları tarlamdan bana ve kaybolan zararını def' etmekle husus-ı mezkûre müteallık-ı mezbûr Ali ile asla da'vâ ve lâzımı yoktur deyu tarafeynden ber-vechle olan ikrar ve tasdikleri tescil ve huzuru âlilerine i'lâm olunur. Fî 14 S sene 1242.

Sayfa: 27 / 81. Belge (s. 14-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Kızıl Paşa Mahallesi sâkinlerinden ma'rifet-i zat-ı Aişe bint-i Sami'nin zevc-i muhâlai iş bu ba'issü'l-kitâb es-Seyyid Mehmed bin Hasan mahzarında takrir-i kelâm idub mezbûr Mehmed zevcim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu'aşeretimiz olmamağla hula' talibe ve rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutakarrer ve ma'kud-ı aleyhe olan yüz elli guruş mehr-i müeccelim ve nafaka-i iddet-i mahye-i ma'lumem üzerlerine ve me'unet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere ve mezbûrun kar eşinden hâsıl bedenimizde zuhur olan beş aylık haml-ı mezkûr tulu eder ise yedi yaşını ve me'unet-i tulu' eder ise dokuz yaşını tescil edinceye değin kendi malımdan nafaka ve kisve etmek ve haml-ı mezkûr ba'de'z-zuhur vefat eder ise nafaka ve kisve bahasından ve benim yedi olmak üzere zevcim mezbûr Mehmed ile muhâla'-i sahime-i şer'iyye ile hula' olduk olduğu ber-vech-i muharrer hula' mezkûri ba'de'l-kabul hukuk-ı zevciyete vesair cem'i hukuk-ı şer'iyyeye müteallık âmme-i hâvi ve kâffe-i muhasamatdan mezbûrun zimmetini ibrâ-i

âmm-ı sahih-i şer‘ ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu kezalik her birimiz ber-
minvâl muharrer âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gıbbet-tasdiki’ş-şer‘i
ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fî 24 sene 1242.

Şuhûdü’l-hâl: ser- Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Mustafa, Ali
Rıza Efendi.

Sayfa: 27 / 82. Belge (s. 14-2 / b. 3)

Ma‘ruz-ı dâ‘i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne’de Umur Bey Mahallesi ahalisinden ba‘issü’l-haze’l-
i‘lâm Bölükbaşı Ahmed ibn-i Mehmed ve el-Hâc Veli Efendi ibn-i Abdullah
ve Muhibir Süleyman ibn-i Mustafa Berber Süleyman ibn-i Hüseyin Pehlivan
İsmail ibn-i Osman ve Çorbacı Süleyman ibn-i Mustafa ve Eskici Salih ibn-i
Ali ve Sarraç Ahmed ibn-i İbrahim vesair mezbut’ül-esami kimesneler
meclis-i şer‘i münirde Abdi Beşe bin Ali ve zevcesi Aişe bint-i İbrahim
mahzarında her biri takrir-i kelâm idub zevcan-ı mezbûran Abdi ve Aişe
mahlemiz sakinlerinden olup lâkin kendi halleriyle mukayyed olmayub bize
ve ıyallarımıza muceb-i takrir olur elfaz-ı gayza ile leb eylediklerinden ârî-i
kendulere rıfa‘tıyla nush ve bend eylediğimizde bir türlü mütenbiye olmayub
aharı’l-emir ber-fesad ve âzime bari olacakları şayan olmağla mezbûranın
mahlemizden ihraç ve mahle-i ahara nakl olunması matlubumuzdur
dediklerinde zevcan mezbûran Abdi ve Aişe dahi mahle-i mezbûreden huruç
ve mahle-i ahara nakl-ı taâhhüd eyledikleri tescil ve huzuru âlilerine i‘lâm
olunur. Fî 15 sene 1242.

Sayfa: 27 / 83. Belge (s. 14-2 / b. 4)

Ma‘ruz-ı dâ‘i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne’de Sultan Selim Taş Odaları’nda sâkin sahib-i ârzuhâl
zat-ı ma‘rife Fatma bint-i Ömer nâm hatunun derun-ı ârzuhâlde ismi mezkûr
veli-yül zümresinden Rıdvan Ağa ibn-i Ali takrir-i kelâm idub iş bu huzur-ı
şer‘le muâ‘lia olunan dört yaşında sağır Mahmud mezbûr Rıdvan Ağa’nın
sulbi oğlu olup atası karşında kendisini ırzâ‘i ve nafaka edecek velisi olmayub
ve babası mezbûr dahi diyar-ı aharda bulunduğundan sağır-i mezbûrun li-eb
ceddi es-Seyyid Ali dahi ma‘dum ve müessir olup sağır-ı mezbûri ırzâ‘i ve

sağire isticarına kadarını olmayub bi'l-vâlâyâ sağir-i mezbûri bana teslim eyledikten sonra ben sağir-i mezbûrun nafaka ve kisveye ve mülâzıme-i saireye muhtaç olduğunu huzur-ı şer'le taktır ve babası gaib-i mezbûrun nafaka takdirini istedi eyledikte cedit mezbûr Ali Ağa dahi beni ba'de'l-tasdik otuz sekiz senesi Zi'l-hicce'sinin yirmi yedinci gününden sağir-i mezbûrun nafaka ve kisvesi için babası mezbûr Rıdvan Ağa üzerine taraf-ı şer'den beher mah sekizer guruş farz ve takdir buyurulub istidaneye dahi bana ba'de'l-izn-i barike bir kıt'a cehet-i şer'iyeye i'ta olmuş idi el-haz ben mezbûr Rıdvan Ağa'ya zafer bulub nafaka miktarı mezkûreden cehet-i mezkûre tarihinden iş bu kırk iki senesi sağir-i ekber nihayetine gelince otuz yedi beher-i muhtacıma olan iki yüz doksan altı guruşun kırk guruşu bundan akdem kaynı yedinden ahz idub bakî iki yüz elli altı guruşu mezbûrdan talep eyledikte olduğu cevabında kaynım mezbûrdan kırk guruşdan ma'da doksan dahi guruş dahi ziyade kabz etmiştik deyu beynimizde münaza' ve kullandıktan sonra ba-vasıtat-ı Müslimin ben merâm olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz elli altı guruşu mezbûr Rıdvan Ağa ile iki yüz yirmi guruş bedel-i makbuza ba'de'l-sulh ve'l-kabul-ı ziyade merâm olan otuz altı guruşun mütalebesine müteallık âmm-e-ı hâvi ve kâffe-i mutalebatdan mezbûr Rıdvan Ağa'nın zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât idub ve tarafeynden her birimiz âharan ibrâsını ba'de'l-kabul mezbûr Rıdvan Ağa oğlu sağir mezbûri kemat-ı el-sabık benim ba-hinde terk idub nafaka ve kisvesi için kal-ı evvel beher mah bana sekiz guruşu vermekle müteahhid olub şerh-i ber-vech-i muharrer sağir mezbûri nafaka ve kisveye taâhhüd eyledik deyu tarafeyn ber-vechle olan ikrar ve tasdikleri tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olunur. Fî 17 S 1242.

Sayfa: 28 / 84. Belge (s. 15-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de derun-ı hisarda Kuru Çeşme Mahallesi sakinlerinden Hadice bint-i Mehmed Emin nâm hatun tarafından bey'âtıyyü'z-zikri ikrar-ı vekil olduğu zat-ı mezbûreye ba-ma'rifet-i şer'iyeye-i ârifan Molla Ahmed bin Süleyman ve İbrahim Elbeşe bin Mehmed Emin nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit olan Hafız Mehmed Kâmil bin Ali nâm kimesnenin iş bu ba'issü'l-kitâb es-Seyyid Ali Molla bin Mehmed

mahzarında ikrar ve takriri kelâm idub mevkûlem mezbûre Hadice Hatun akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna deĝin yedimde mülk ve hakkım olub mahrusa-i mezbûrede mahaller sükkânında vâki' etraf-ı erba'dan Molla Mustafa'nın ve İbrahim Elbeşe dükkânları ve Mahmud Aĝa kahvehanesi ve tarîk-i âmm ile mahdud arsası sened-i Sarraf Mustafa dükkânına altmış para mukâta'a-i kadimelu binası mülkü bir kepenk muaccelelu dükkânı bi'cemmî't-tevâbi ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'î ile müşteriye-i mezbûr Molla Ali'ye bin guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduĝu ber-vech-i muharrer-i iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâĝ-ı mezkûr bin guruş müşteriye-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd dükkân-ı mahdud-ı mezkûru cem'î müştemilatıyla müşteriye-i mezbûr Molla Ali'nin mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe mâ-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedi dedikte gibbet-tasdiki's-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-rabi' min şehr-i Saferi'l-hayr li-sene isnâ ve erba'in ve mieteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Molla Ahmed, el-Hâc Ahmed, Hafız Ali.

Sayfa: 28 / 85. Belge (s. 15-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Çokalca Mahallesi sakinlerinden ma'rifetü'l-zat-ı Hafize bint-i Mehmed'in zevce-i muhâlii iş bu ba'issü'l-kitâb Süleyman bin Mehmed mahzarında takrir-i kelâm ve ta'bir ani'l-meram idub mezbûr Süleyman zevcem olub lâkin beynimizde hüsn-ü mu'aşeretimiz olmamaĝla ben hula'î talibe ve raĝbe olduĝum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer ve ma' kud-u âleyhe olan yüz guruş mehr-i müeccelimden ben rızamla fariĝa olub nafaka-i iddet-i ma'niye-i ma'lumem üzerine ve me'unet-i süknâm dahi kendi üzerine olmak üzere zevcem mezbûr Süleyman ile muhâla-i sahih-i şer'iyye ile hula' olduĝumda olduĝu ber-vech-i muharrer hula' mezkûri ba'de'l-kabul hukuk-ı zevciyete vesair cem'î hukuk-ı şer'iyyeye müteallık âmme-ı hâvi ve kâffe-i muhasamatdan ben mezbûr Süleyman'nın zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'î ile ibrâ ve iskât eyledikte olduĝu kezalik benim zimmetimi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'î ile ibrâ ve iskât idub her birimiz ber-

minvâl-ı muharrer âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî 20 M sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 28 / 86. Belge (s. 15-1 / b. 3)

Ma'ruz

Havas-ı Mahmud Paşa Kazası'na tâbi' Osmanlı Karyesi sükkânından Kara Hüseyin bin Halil'in Somalkolu Karyesi'nde bostan bekçisi Hasan bin Mehmed'in mübaşiri hazır olduğu halde taktır-i kelâm idub karye-i mezbûre arazisinde Aktoprak nâm mahalde kâin tarladan demet kaldırmak için gidub mahal-i mezkûrda oturan mezbûr Hasan Bey'in öküzü bağlara girdi deyu benim sol ayağımın topuğunun iki tarafından saçma ile darp ve cerh ile deyu tasdi eylediğim da'vâmdan ben ba-vasıtat-ı Müslimin yirmi guruş bedel-i makbuza ba'de'l-sulh-u ve'l-kabul cerh-i mezkûreye ba-hüccet-i înhâ müteallik-i da'vadan ben mezbûr Hasan'ın zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu bana merfu-i olan yirmi guruşun mütalebesine müteallik-i da'vadan kezalik benim zimmetimi ibrâ ve iskât idub tarafeynden her birimiz âharan ibrâsını kabul eyledik deyu tarafının ber-vechle vuku bulan ikrar ve tasdikleri tescil. Fî 22 S sene 1242.

Sayfa: 28 / 87. Belge (s. 15-1 / b. 4)

Mahrusa-i Edirne'de Abdulrahman Mahallesi sakinlerinden zat-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife Rukiyye bint-i İbrahim nâm hatunu iş bu ba'issü'l-kitâb Zayide bint-i Emrullah mahzarında ikrar ve taktır-i kelâm idub akd-ı âti'yyüz-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olup mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı arba'dan İbrahim Rani ve Mehmed Şakir Efendi ve Ebubekir nâm kimesneler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı tahtanî oda ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmî't-tevâbi ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'i ile müşteriye-i mezbûre Zayide Hatun'a yetmiş guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yetmiş guruşu

müşteriye-i mezbûre yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-mâ'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'î müştemilatıyla müşteriye-i mezbûre Zayide Hatun'un mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-mâ-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî 17 S sene 1242.

Şuh'udü'l-hâl: Mehmed Ağa, Mehmed Sadık Efendi, İbrahim Beşe.

Sayfa: 29 / 88. Belge (s. 15-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Hâcı Sarraf Mahallesi mütemekkinlerinden Lovri veled-i Dimitrali nâm zımmi li-ebeveyn er karındaşı iş bu ba'issü'l-sefer Dankıl nâm zımmi muvacehesinde takrir-i kelâm idub karındaşım mersûm Dankıl zımmi iş bu tarih için yirmi beş sene mukaddem benden altmış sekiz guruş istikraz ben dahi ikraz idub her takdir ikimiz belde-i mezbûrede mütemekkinler olduk ise de karındaşım olmak hasebiyle ben taleb ve hâvi etmeyub lâkin el-hâlet-ü hinde alıverilmesi matlubumuzdur deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval ve'l-inkâr vech-i meşruh üzere mer'î mersûm Lovri zımmi sinin-i mezkûre ve biz ve karındaşı mersûmla belde-i vahde mütemekkinler olub bi'l-îzzed-i şer'î sukut eylediğini mukarrer ve ma'ruf iken bi'l-emir hâvi-i mezkûresi istima' ve iltifat-ı şayan olmamağla mersûm Lovri zımmi karındaşı mersûm Dankıl zımmiye ber-vech-i şer'î mu'arazadan men' olunmakın ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî 20 S sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Molla Musrafa, Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 29 / 89. Belge (s. 15-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne hısn-ı dâhilinde Firuz Ağa Mahallesi mütemekkinlerinden Keresteci Sekbas veled-i Kirfor nâm Ermeni'nin iş bu ba'issü'l-sefer Raşine bint-i Endon nâm Nasraniye'nin sulbi kebîr oğlu ve tarafından şer'î âtü'l-zikri tasdik-i vekil İstaş veled-i Nikola nâm zımmi muvacehesinde ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan mahrusa-i mezbûrede Sakalar Mahallesi'nde vâki' etraf-ı erba'dan Sofiya Nasraniye ve Pano zımmi mahzenleri ve mukabir-i Müslimin ve Nehr-i Tunca ile mahdud zuhurunda

eşcar-ı müsmire ve gayr-ı müsmireli bir miktar bahçeye-i müştemil ârsanın senedi Sarı Mehmed Efendi vakfına seksen dokuz akçe icare-i kadimesi olub bi'l-cümle ebniye ve eşcar-ı mülk-ı bir bâb-ı dahi mahzen ile derununda mevcut bir arsa ve iki adet piliç ve bir çekmece ve bir akçe tahtası vesair mübeyyin ve'l-esnaf-ı kürek ta'bir olunur alat-ı lâzıme-i ma'lumenin olan nısf-ı hisse-i şayia'amı cemm'î't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey'î bât-ı sahih-i şer'î sıfka-i vâhide ile mevkûle-i mersûme Raşine Nasraniye'ye iki bin dört yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelâyığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki bin dört yüz guruşu müşteriye-i mersûmanın yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-mâ'bâd benim mahzen-i mezkûrede olan hısf-ı hisse-i şayi'am ile nısf-ı kürek-i mezkûrede mersûme Raşine Nasraniye'nin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim mahzen-i mezkûrede ve kürek mezkûrede asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî 3 S sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Tahtacı Eci Dosto, Keresteci Fabit, Keresteci Maruros, Keresteci Eci İbrahim.

Sayfa: 29 / 90. Belge (s. 15-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de el-Hâc İvaz Mahallesi mütemekkinlerinden Kahuruk veled-i Urustin nâm zımmının iş bu ba'issü'l-sefer Balu bint-i Dimitri Nasraniye muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm edup akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mük ve hakkım olub Saburi Saka Mahallesi'nde vâki' etraf-ı erba'dan Eci Gasrak ve tavukçu zımmiler menzilleri kal'a civarı ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb fevkanî oda ve bir bâb tahtanî oda ve bir sofa ve bir matbah ve bir sayiban ve bir miktar havluyu müştemil bir bâb mülk-ı menzilimi bi-cemmî't-tevâbi ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey'î bât-ı sahih-i şer' ile müşteriye-i mersûme Palu Nasraniye'ye beş yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr beş yüz guruşa müşteriye-i mersûme yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i

mahdud-ı mezkûr cem'î müştemilasıyla müşteriye-i mersûme Palu Nasraniye'nin mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki's-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî 20 S sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Buzcu Yanaki Zımmi, Kantarcı Mehmed Emin Ağa, Meyhaneci İstani, Çolakoğlu Ahmed Ağa, Kantarcı Mahmud Ağa.

Sayfa: 30 / 91. Belge (s. 16-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Hâcı Sarraf Mahallesi mütemekkinlerinden Anastaş veled-i Layzi nâm zımminin iş bu ba'issü's-sefer Yorgi veled-i Esteban muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Derzi Kosdi ve Boyacı Mihahil ve Boyacı Tafir nâm zımmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahkanî oda ve bir mahzen ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmî't-tevâbi ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'ile müşteriye-i mersûm Yorgi zımmiye ve dört yüz otuz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr dört yüz otuz guruşu müşteriye-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'î müştemilatıyla müşteriye-i mersûmun Yorgi zımminin mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki's-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî 13 S sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Kasab Dostali, Bakkal Birasko, Dülger Vasil.

Sayfa: 30 / 92. Belge (s. 16-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Papa Kacnoz Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rife Marina bint-i Nikola nâm Nasraniye'nin haltası iş bu ba'issü's-sefer kezalik şahs-ı ma'rife Saltinora bint-i Dosto nâm Nasraniye muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub ben ücret ile hizmet eder makulesinden olmayub lâkin iş bu tarihe gelince hâl-ı sağiremde ve hâl-ı kiramda haltam mersûmenin menziline bi't-tesmiye ücret on üç sene etmekle halitam mersûme sinin-i

mezkûrede muhtacıma olan ücretimin mukalebesi namıyla Mehmed Ali üç yüz elli guruş kıymetli bir basma fistan ve bir gezi kablu sincab kürk ve iki adet harir gömlek ve bir çift sim kuşak ve iki adet tunç maa kapak ve sekiz adet kapaksız sahan ve bir sini ve bir tebsi ve bir tabe-i vasat ve üç adet memlu müsta‘mel kadife yasdık ve bir alaca düşek ve bir minder ve bir basma mak‘ad ve bir kilim ve bir döşek çarşabı bana def‘ ve teslim idub ben dahi yedinden ba‘de‘l-ahz ve kabz fi-ma‘bâd eylediğim hizmetimin ecr-i misline vesair cem‘i hukuk-ı şer‘iye müteallik âmm-e-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan halitam mersûme Saltinora Nasraniye’nin zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu ecr-i misl namına bana merfu-i olan eşya-ı mezkûrenin iştirâ olana müteallik âmm-e-i hâvi ve mutalebatdan kezalik benim zimmetimi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile ibrâ ve iskât idub tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı muharrer âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gıbbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olunur. Fî 13 S sene 1242.

Şuhûdü’l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Mehmed Tahir, Mukayyid Rıza Efendi, Ebubekir Sezani.

Sayfa: 30 / 93. Belge (s. 16-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne hısn-ı dâhilinde Hıristos Mahallesi mütemekkinlerinden Yanako veled-i Kostandi nâm zımminin mahrusa-i mezbûre mütemekkinlerinden iş bu ba‘issü’s-sefer Çizmecî Yorgali veled-i Manol nâm zımmi muvacehesinde takrir-i kelâm idub mersûm Yorgali babam olub bundan akdem hâlik olan mersûm Kostandi zımmiden iş bu tarih için yedi sene mukaddem hayatında yedi yüz doksan beş guruş iktiraz ve kabz idub mukabelesinde mahrusa-i mezbûre de çizmeciler sükkânın da vâki‘ ma‘lum mahdud-ı müştemilat bir bâb-ı mülk-ı çizmecî dükkânı tarih-i mezkûrda babam hâlik mersûmun deyn-i teslim eyledikten sonra dükkân-ı mezkûrda mersûm Yorgali zımmi bi’t-terazi çizmecinin i‘mal idub babam mersûmun deyni mezkûri olan meblâğ-ı mezkûr yedi yüz doksan beş guruş babam hâlik mersûm kabul’ül-ahz hâlik olub ve reşid-ı anâm gâibân-ı ani’l-meclis ma‘lum Nasraniye ile bana ve kezalik gâibân-ı ani’l-meclis kız karındaşım Sovatça Nasraniye’ye ve er karındaşım Eci Estekanali zımmiye ba‘de‘l-iştirâ-ı er karındaşım mersûm Eci Estekanali zımmi babamız hâlik

mersûmun terekesinden âlel-tarîk-i ihtiyaç-ı şer'î bizimle be'de'l-ı ma'lum ve makbuza sulh olub ol-vechle babam halik mersûmun bâki terekesini biz anâm ve kız karındaşım mersûman ile beynimizde iktisam babam halik mersûmun malından olmak üzere bizim hisse-i irsiyeme filhâkika-ı kılınan salifü'z-zikir yedi yüz doksan beş guruştan benim hisse-i irsiyeme isabet eden dört yüz yirmi sekiz guruş iki paraya ben mersûm Yorgali zımmiden bi'l-verase hâlâ taleb ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mersûm Yorgali zımmi cevabında mer'î mersûmun babası halik mersûm Eci Kostandi yedinden yedi sene mukaddem yedi yüz doksan beş guruş iktirazını ve dükkân-ı mezkûri meblâğ-ı mezkûr için deyn idub bi't-terazi derununda mütemekkin olduğunu ikrar idub lâkin meblâğ-ı mezkûri halik mersûm Eci Kostandi zımmiye hasbet-i hasbete def'î ve teslim idub hin-i iş bu tarihinden iki buçuk sene mukaddem mersûm Eci Kostandi meblâğ-ı mezkûr yedi yüz doksan beş guruşu benden tamamen ahz ve kabz idub ba'de'l-fenn-i rahman-ı dükkân-ı mezkûri bana ba'de't-teslim meblâğ-ı mezkûrdan benim zimmetimde bir akçe ve bir cebe hakkı kalmadığını muhzır şahâdete rıf'âtla ikrar idub ol-vechle mer'î mersûma verme-i saireye bir akçe deynim kalmamıştır deyu ba'de'l-ref'î ve'l-suval ve el-inkâr raf'î mersûm Yorgali zımmiden ber-vech-i muharrer def'î mezkûrunu mübeyyin-i beyyine taleb olundukta ahrâr-ı rical-ı nasranadan mer'î mersûmun er karındaşı mersûm Eci Estefanali veled-i Kostandi ile İstimato veled-i Nikola nâm zımmiler li'l-ecli's-şehade meclis-i şer'e hazıran olub iştihad olununduklarında fil-hakika iş bu mer'î mersûm Yanako zımminin babası hâlik mersûm Eci Kostandi veled-i Volko zımmi iş bu tarihinden iki buçuk sene mukaddem kibel-i el-rahman reşid-ı mersûm Yorgali zımmi zimmetinde ceheet-i karzdan alacak hakkı olan yedi yüz doksan beş guruşu mersûm Yorgali zımmi yedinden hasbete-i hasbete tamamen ahz ve kabz idub meblâğ-ı mezkûrdan mersûmun zimmetinde bir akçe alacak hakkı kalmamıştır deyu bizim huzurumuzda iktar idub mersûm Yorgali'nin mülkü olub meblâğ-ı mezkûr mukabele-i arzu-man eylediği dükkânını ba'de'l-fenn'il-rahman-ı kendisine teslim bizim ma'lumumuzdır biz bu hususa ber-vech üzere şahitleriz şahâdet dahi ederiz deyu her biri ber-nech-i şer'î bi'l-muvacehe olur şahâdet-i şer'iyye istediklerinde gibbet-du'ayane-i şer'iâta kabul-ı şahâdetleri makbule olmağın mucebiyle mer'î mersûm

Yanako zımmi hâviyi mezkûresiyle mersûm Yorgali zımmiye ber-vech-i şer'î mu'arazadan men' olunmakın ma-vâka' bi't-taleb ketb olunur. Fî 25 S sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Ebubekir Sezani, Mukayyid Rıza Efendi, ser-Muhzıran Hâcı Tahir Ağa.

Sayfa: 31 / 94. Belge (s. 16-2 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Medine-i Dimetoka Kasabası'nın mütemekkinlerinden olup Edirne'de misafiren mütemekkin sahib-i ârzuhâl Dülger Paskal veled-i İbrali nâm zımminin sabıka kaza-i mezbûr âyanı Seyyid Ebubekir Ağa ibn-i Mehmed mahzarında mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub kaza-i mezbûre mütenekkinlerinden gâib-i ân-ı ânı'l-beled Kalina nâm Nasraniye'nin kezalik kasaba-i mezbûrede mütemekkin gâ'ibân-ı ânı'l-meclis bâbçioğlu zımmi zimmetinde menzil-i semeninden bâki bin iki yüz guruş alacak hakkı olmağla mersûme Kalina Nasraniye iş bu tarihinden on dört ay mukaddem meblâğ-ı mezkûri mersûmdan ahz ve kabz ve kenduye isale beni vekil ben dahi meblâğ-ı mezkûri bi'l-vekale mersûmdan ahz idub yedimde emanet-i mahfuz iken Ağa'yı mûmâ-ileyh beni hasb'el-kavurur zincir idub meblâğ-ı mezkûrun beş yüz guruşunu fuzuli benden gasb etmekle meblâğ-ı mezkûri Ağa'yı muma ileyhden isterdad ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval muma ileyh Seyyid Ebubekir Ağa cevabında mer-i mezbûr Paskal zımminin mevkûle-i gaibe mersûme tarafından meblâğ-ı mezkûri kabza vekil olduğunu ve meblâğ-ı mezkûrin beş yüz guruşunu ahzını ikrar idub lâkin menzil-i mezkûr mevkûle-i mersûmenin oğlu gâibân-ı ânı'l-beled Bani zımminin mülkü olup gâib mersûm dahi hal-i şebh bulmakla beb dahi kasaba-i mezbûrede ve burada olup beyt'ül-malı bana aid olmağın binaen âliye-i mâhlul oldu zanıyla ba-izni hâkimmü'ş-şerh zımmi mersûmun yedinden mahfuz bin iki yüz guruşun beş yüz guruşunu ahz idub nısfı olan iki yüz elli guruşunu ol-terihte hâkim bulunan efzaye virilub ve nısf-ı âharı yedimde kalmıştır deyu müddet-i def'ada eylediği takriri şer'en iltifata şayan olmayub âle'l-muceb-i ikrara kabzını mukarrer ve ma'fuz olduğu meblâğ-ı mezkûr beş yüz guruşun mer'î mersûm Paskal zımmiye verile muma ileyh Seyyid Ebubekir Ağa'ya tenbiye-

i şer'î olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fi'l-yevmi's-sabi' ve'l-işrîn min Saferi'l-hayr li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 31 / 95. Belge (s. 16-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Naib Çelebi Mahallesi sükkânından Ahmed bin Mustafa nâm kimesnenin iş bu ba'issü's-sefer Anastaş veled-i Dimitri nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Ahmed Ağa ve Estanko nâm kimesneler menzilleri ve müşteri-i mersûmun ahz-ı menzili ve tarîk-i has ile mahdud derununda bir kuyuya müştemil tahminen yirmi dara' ârsamı tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'ile müşteri-i mersûm Anastaş zımmiye yüz yirmi guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer iştırâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz yirmi gurusunu müşteri-i mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd arsaî mahdud-ı mezkûre cem'i müştemilatıyla müşteri-i mersûm Anastaş zımminin mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki's-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis âşer min şehri-l-Muharremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Esteban Zımmi, Pasban Ahmed, İsmail Beşe.

Sayfa: 31 / 96. Belge (s. 16-2 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'ye müzâfa-ı Çöke Nahiyesi'ne tâbi' Eynesi Karyesi sakinlerinden Fatma bint-i Mustafa nâm hatunun zevci ve tarafından faraz'î âtiyyü'z-zikri takrire vekil olduğu zat-ı mezbûreye ba-ma'rifet-i şer'iyye-i a'rifan Ahmed bin Mehmed ve Mehmed bin Ali nâm kimesneler şahâdetleriyle sabitü'l-vekâle olan Kara Ahmed bin Hüseyin'in sahib-i ârzuhâl Hafize'nin kebîr oğlu ba'issü'l-i'lâm Mustafa ibn-i (boşluk) mahzarında zikr-i âtî vakf-ı bağı ve tarlanın kaimakam mütevellisi (boşluk) ile mübaşir kulları hazıran oldukları halde ba-vekâle takrir-i kelâm idub zevcem mevkûlem mezbûre Fatma ile mezbûr Mustafa ba-izn-i kaimakam-ı

mütevelli bi'l-iştirak-ı mutasarrıfan olduğumuz karye-i mezbûre arazisinde kâin etraf-ı erba'dan bâki Hasan ve Yano zımmi ve Gira zımmi ve ârab Mustafa bağları ile mahdud tahtaya bir buçuk dönüm vakf-ı bağı ile cevizlik ta'bir olunur mahalde vâki' üç dönümü mezbûr Mustafa'nın tarlaları ve bir tarafını Çömlek Karyesi deresi ile mahdud tahtasız dönüm miktar-ı vakf-ı tarlam olan nisf-ı hissemi müşterim mezbûr Mustafa'ya ba-izn-i kaymakam-ı vakf-ı mezbûr meccanen ferağ ve teslim idub olduğu ber-vech-i muharrer tefri' ve teslim ve kabz ve kabul'ül-inkâr salifü'z-zikr bağı ve tarlam benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dedi dedikte sahib-i ârzuhâl şahs-ı ma'rife Hafize bint-i Mehmed dahi meclis-i mezkûrda mezbûr Ahmed mahzarında kezalik mübaşiri hazır olduğu hâlde ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Kara Ahmed tarih-i i'lâmdan üç gün mukaddem karye-i mezbûre bağlarında ben kendi bağımdan üzüm cem' ederken sen benim bağıma girmişsin deyu bağa bi-gayr-ı hakk-ı balta ile darb eyledi deyu tasdi eylediğim da'vâmdan ba-vasıtat-ı Müslim'den ben mezbûr Kara Ahmed ile ânî'l-inkâr meccanen fariğa olub husus-ı mezkûre vesair müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i muhasamatdan ben mezbûr Kara Ahmed'in zimmetini kabul-ı hâvi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'ile ibrâ ve iskât eyledim deyu tarafeyn ber-vech-i vuk'u bulan ikrar-ı tasdikleri tescil-i huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 27 S sene 1242.

Sayfa: 31 / 97. Belge (s. 16-2 / b. 4)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Zincirli Kuyu Mahallesi mütemekkinlerinden sahibe-i ârzuhâl şahsı ma'rife Marika bint-i Dimitri nâm Nasraniye'nin derun-ı ârzuhâlde ism-i mezkûr çiftlik nazırı Mehmed Kâmil bin Ahmed'in mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub gâ'ibân-ı ânî'l-beled el-Hâc Mehmed nâm kimesne kendu malından bana üç kile hinta i'ta ve temlik ve teslim idub mezbûr el-Hâc Mehmed'in izniyle tarlasına hisse-i mezkûreye vaz'ı ettürdüb vakt-i semada ve rahende nazır merkum Mehmed Kâmile hinta-ı mezkûremi mücazefene yüz on guruşa bey' idub olduğu ba'de'l-iştirak-ı hinta-i mezkûreye kabul etmesiyle semeni mezkûr yüz on guruşu alacak hakkım mezbûrun zimmetinde olmağla hâlâ taleb ederim deyu ba'de'l-da'vâ

ve's-suval ve el-inkâr mer'iyeye-i mersûme Marika Nasraniye'ye ber-vech-i muharrer hâvi-i mezkûresini isbatdan âciz olub merkum Mehmed Kâmil'e bi't-taleb tahlif'üş-şer'i mucabiyle mer'î mersûme Marika Nasraniye da'vâyı mezkûresiyle merkum Mehmed Kâmil'e bi'l-beyyine mu'arazadan men' olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 27 S sene 1242.

Sayfa: 32 / 98. Belge (s. 17-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de el-Hâc Ömer Mahallesi mütemekkinlerinden iş bu ba'issü'l-sefer Eci Olsali veled-i Bani nâm zımminin kendi nefsinden asıl ve hâlâ zevcesi ve mersûm Eci Olsali zımminin sulbiye kızı Azimiraydaa tarafından şer'an-i âtiyyü'z-zikrin tasdik-i vekil Estefan veled-i Estano nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrda vâki' etraf-ı erba'dan Oyina ve Linberni nâm Nasraniyeler menzilleri ve tarîk-i âmm-ı ev-tarîk-i has ile mahdud bir bâb-ı tahtanî oda ve bir bâb-ı fevkanî oda ve bir mahzen ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimin tarafeteyn mezkûreteyn ve mersûme Oyina menzili taraflarında vâki' nisfini yedimde ibkâ ve mersûme Linberni menzili tarafında vâki' nisf-ı âharını efrâz ve âlamet-i fasıla ve da'ile-i ba'de'l-ımtiyaz tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile müşteriyan-ı mersûman kızım Azmirayda ve güvegim Estefan zımmide âlel-iştirak olur iki yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte onlar dahi ber-vech-i muharrer işтира tamamen işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz guruşunu zevcan-ı müşteriban-ı mersûman yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fî-mâ'bâd nisf-ı menzil-i mefruz-ı mahdud-ı mezkûr cem'i müştamilatıyla müşteriban mersûban kızım Azmirayda nasraniye ile güvegim Estefan zımminin mülk-ı müşteraları olub nisf-ı menzil-i mahdud-ı mezkûrda benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dedikleri gibi mutasarıfan olsunlar dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'i ma'vâka bi't-taleb ketb olunur. Fî 14 S sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Eci Mihail Halifa, Ankli Halifa, Mimar Mıstık Ağa.

Sayfa: 32 / 99. Belge (s. 17-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de İmâret-i Mezid Bey Mahallesi mütemekkinlerinden Tafir veled-i Doshi nâm zımminin hâlâ zevcesi iş bu ba'issü's-sefer Durira bint-i Yorgali nâm Nasraniye muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna deĝin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrda vâki' etraf-ı erba'dan Tudoralı veled-i Zişo ve Paso nâm zımmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb tahtanî oda ve bir fevkanî oda ve bir matbah ve bir izbe ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb mülk-i menzilimin nısf-ı şayi'î benim ve nısf-ı âharı Dosânî veled-i Tafir nâm zimminin olmaĝla ben menzil-i mahdud-ı mezkûrda olan nısf-ı hisse-i şayi'amı tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'î ile zevcem müşteriye-i mersûme Dorira Nasraniye'ye iki yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduĝu ber-vech-i muharrer iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâĝ-ı mezkûr iki yüz gurusunu zevcem müşteriye-i mersûme yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûrun nısf-ı şayi'î mersûm Dosânî zımminin ve nısf-ı şayi'î âharı dahi zevcem müşteriye-i mersûme Dorira Nasraniye'nin mülk-ı müşterası olub nısf-ı menzil-i mezkûri benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı eylediĝi gibi mutasarrıf olsun dedikte ğıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma'vâka bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yemis-selh min şehri Muharremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Zişo Zımmi, Molla Mahmud, Molla Mustafa.

Sayfa: 32 / 100. Belge (s. 17-1 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Karaca Ahmed Mahallesi mütemekkinlerinden sahib-i ârzuhâl Dostan veled-i Tako nâm zımminin Tekfur Daĝı Kazası sükkânından ba'issü'l-i'lâm Kasab Abdüllatif ibn-i Mehmed mahzarında mübaşiri hazır olduĝu halde takrir-i kelâm idub iş bu iki yüz kırk senesi malımdan altmış re's karasıĝır ineĝi mezbûr Abdüllatif Aĝa salhanisinde zebih idub beher re's yüzer vukıyye itibarıyla beher vukıyyesi on sekizer paraya hesabıyla beher re'sinde yedişer guruş salhane ücreti ihraç olunub bakıyyesini bana vermek üzere mukavele idub olduĝu ber-vech-i muharrer-i

kabul zebih ve ahar-ı ba‘de’l-bey‘ semeni olan cem‘an iki bin dokuz yüz yirmi beş guruşun dört yüz elli beş guruşunu ücret-i salhane için ba‘de’l-haraç bâki iki yüz kırk yedi guruşun dahi dört yüz yirmi yedi guruşunu mezbûr Abdüllatif Ağa bana teslim idub bâki-i zimmetinde kalan iki bin on üç guruşu mezbûrdan hâlâ taleb ederim deyu ba‘de’l-da‘vâ ve’s-suval mezbûr Abdüllatif Ağa cevabında mer‘i mersûmun ber-vech-i muharrer merâsını külliyyen inkâr idub mer‘i mersûm dahi ba‘de’l-istihmal ve el-mahal isbattan âciz olub istihlaf etmekin mersûm Abdüllatif Ağa’ya ber-nech-i şer‘i ba-muvacehe ba‘de’l-tahlif’il-şer‘i mer‘i mersûm Dostan zımmi da‘vâyı mezkûresiyle Abdüllatif Ağa’ya beyyine-i mu‘arazadan men‘ olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i‘lâm olundu. Fî gurre-i Ra sene 1242.

Sayfa: 33 / 101. Belge (s. 17-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne’de el-Hâc Ömer Mahallesi mütemekkinlerinden Eci Olsali veled-i Eci Pani nâm zımminin iş bu ba‘issü’s-sefer kendi nefsinden asıl ve hâlâ zevcesi ve mersûm Olsali zımminin sulbiye kızı Azmarayla tarafından şer‘rayi âtiyyü’z-zikri tasdik-i vekil-i Estefan veled-i Askanor nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki‘ etraf-ı erba‘dan Oyina ve Layzini nâm Nasraniyeler menzilleri ve tarîk-i âmm ve tarîk-i has ile mahdud bir bâb-ı tahtanî oda ve bir fevkanî oda ve bir mahzen ve bir kuyu ve bir miktar havku-yı müştemil bir bâb mülk-ı menzilimin tarafeyn mezbûreyin ve mersûme Oyina menzili taraflarında vâki‘ nısfını yedimde ibkâ ve mersûme Layzini menzili tarafında vâki‘ nısf-ı âharını ikraz ve âlamet-i vasıla ba‘de’l-ımtiyaz tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ ile müşteriman-ı mersûman kızım Azmarayla ve güvegim Estefan zimmetinde aliyü’l-iştirak olur iki yüz guruşunu bey‘ ve temlik ve teslim eyledikte onlar dahi ber-vech-i muharrer iştiraka iştirâ tamamen iştirâ ve temlik ve teslim ve kabz ve kabul eylediklerinden sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz guruşu zevcan müşteriyân-ı mersûman yedlerinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma‘bâd nısf-ı menzil-i mefruz-ı mahdud-ı mezkûr cem‘i müştemilatıyla müşteriban-ı mersûman kızım Azmirayda Nasraniye ile güveğim Estefan zımminin mülk-ı müşteraları olub nısf-ı

menzil-i mefruz-ı mahdud-ı mezkûrda benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dedikleri gibi mutasarrıfan olsunlar dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'ı ma-vâka bi't-taleb ketb olunur. Fi'l-yevmi'l-rabi' âşer min şehr-i Saferi'l-hayr li-sene isnâ ve erba'in ve mi'etety'n ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Eci Maynas Halife, Ankalih Halife, Mimar Mustafa Ağa.

Sayfa: 33 / 102. Belge (s. 17-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Hâdım Timurtaş Mahallesi zat-ı ma'rife Tacide Hanım bint-i Mahmud Ağa'nın rafı'ül-kitâb münir-i miran-ı kiramdan Ali Paşa hazretleri tarafında şer'an'ıl-camı'z-zikr-i tasdik-i vekil Hasan Ağa ibn-i Mehmed mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' bir taraftan müşteriye-i mûmâ-ileyh tarafından menzili ve bir taraftan Arif Ağa menzili ve bir taraftan cami'ş-şerif civarı ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdud haricen üç bâb-ı fevkanî oda ve bir ahur ve bir sayeban ve bir kuyu ve bir miktar dâhilen bir bâb-ı fevkanî oda ve iki bâb-ı tahtanî oda ve bir hamam ve bir matbah ve bir kiler ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil konak ta'bir olunur bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmî't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffe-i el-tahakkuk ve el-merafik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile müşteri-i mevkûl mûmâ-ileyh Ali Paşa hazretlerinde beş bin yedi yüz elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul idub semeni olan meblâğ-ı mezkûr beş bin yedi yüz elli guruşu müşteri-i mevkûl mûmâ-ileyhin yedinden tamamen ahz ve kabz ve meblâğ-ı mezkûrun mütebeyyin ve takririne müteallik âmme-ı âdi ve kâffe-i mutalebatdan müşteri-i mevkûle mûmâ-ileyh Ali Paşa hazretlerinin zimmetlerini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu kezalik benim zimmetimi ibrâ-i âmm ile ibrâ ve iskât ve her birimiz ber-minval-ı muharrer âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'ı ma-vâka' bi't-taleb ketb ulundu. Fî gurre-i Ra sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Debbağ Molla Hasan, Sai'diler Şeyhi es-Seyyid Mustafa Efendi, el-Hâc Hâfız İbrahim Efendi, Seyyid Ebubekir Ağa, Karazade Ahmed Ağa.

Sayfa: 33 / 103. Belge (s. 17-2 / b. 3)

Tahakkuk-ı ârz-ı şer‘e binaen husus-ı âtiyyü’l-beyanın mahlinde ketb ve tahrir-i iltimas olunmakin savb-ı şer‘i enverden Mevlana İsmail Hakkı Efendi ibn-i el-Hâc Mehmed Sadık Efendi nazıranen ta‘yin ve îrsal olunub olduğu mahrusa-i Edirne’de Gazi Mihail Bey Mahallesi’nde vâki‘ zikr-i cani-i menzile varub zeyl-i vesikada muharreri’l-esami kimesneler ile akd-ı meclis-i şer‘i bendi eyledikte mahle-i mezbûre sakinlerinden sahıbe-i menzil-i Hafize bint-i Halil nâm hatun meclis-i ma‘zur-ı mezkûrda iş bu ba‘issü’l-kitâb kendi nefsinden asıl ve hâlâ zevcesi Emine bint-i Osman tarafından şer‘a-yı caniyyü’z-zikri tasdik-ı vekil İbrahim bin Mustafa mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki‘ etraf-ı erba‘dan Ali Beşe ve Süleyman Beşe menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir matbah ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzirim ile derununda vâki‘ silk-i mülkümde münselek emvalimden bir kebîr pekmez tabesi ve iki aded kebîr bakraç ve iki adet tulum ve bir leğen ma‘i ibrik ve bir nahas mangal ve iki yemek sinisi ve iki adet tencere maa kapak ve üç adet sahan maa kapak ve üç adet şorba tası ve bir nahas kefkir ve bir tabe-i vasat tarafeyden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bat-ı sahih-i şer‘i ve sıfka-i vahide ile zevcan-ı müşteriban-ı mezbûran İbrahim ve Emine’ye iki yüz elli guruşa bey‘ ve teslim ve temlik eyledikte onlar dahi ber-vech-i muharrer iştira tamamen iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz elli guruşu zevcan-ı müşteriban-ı mezbûran yedlerinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma‘bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem‘i müştemilatıyla ve eşya-yı mahle-i mezkûr zevcan-ı müşteriban-ı mezbûran İbrahim ve Emine’nin mülk-ı müşteraları olub benim asla ve kat‘a alâka ve medhalim kalmadı dedikleri gibi mutasarrıfan olunur dedikte mezbûr İbrahim dahi ba-lâya-i mukarerra-i mezbûre Hafize Hatun cem‘i kelimat-ı meşruhasında asâlete ve vekâlete tasdik eylemekin Mevlana-yı mezbûr mahlinde ketb ve tahrir ve ma‘en mebhus-ı emna-i şer‘le meclis-i şer‘e gelub âlel-vuku‘a inha ve takrir etmekin ba‘de’l-tenfiz ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olunur. Fi’l-yevmi’s-samin ve’l-ışrîn min şehr-i Saferi’l-hayr li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Beşe, Kahveci Mehmed Ağa, İmam Halil Efendi, Berber Ahmed.

Sayfa: 34 / 104. Belge (s. 18-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Kavaklı Mahallesi sakinlerinden Hadice bint-i Osman nâm hatun tarafından bey' âtiyyü'v-zikri takrire vekil olduğu zat-ı mezbûreye ba-ma'rifet-i şer'iyeye-i ârifan Molla Mustafa bin İbrahim ve Kasım bin Abdullah nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit olan el-Hâc Mehmed Sadık bin Mustafa'nın iş bu ba'issü'l-kitâb İbrahim bin Mustafa mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mevkûlem mezbûre Hadice Hatun akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mevbûrede vâki etraf-ı erba'dan Mehmed Ağa ve Ahmed Ağa ve Mehmed Said Ağa ve Cemile Hatun menzilleri ve tarîk-i has ile mahdud üç bâb-ı tahtanî oda ve dört bâb-ı fevkanî oda ve bir matbah ve iki kiler ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmî't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve kabul-ı bey'i bât-ı sahih-i şer'i ile müşteri-i mezbûr İbrahim'e üç bin beş yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr üç bin beş yüz guruşu müşter-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'i müştemilatıyla müşteri-i mezbûr İbrahim'in mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-mâ-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedi dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olunur. Fi'l-yevmi'l-rabi' min şehr-i Rebi'ü'l-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mahmud Ağa, İsmail Ağa, Mehmed Emin Ağa, Mehmed Raşid Ağa.

Sayfa: 34 / 105. Belge (s. 18-1 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Muradiye Mahallesi sükkânından sahib-i ârzuhal Mehmed Sadık bin Mustafa tarafından husus-ı âtiyyü'l-beyan-ı taleb ve da'vâ ve ahz ve kabz ve rucuya ve lede'l-iktizâ-ı sulh ve sulh ve ibrâya ve husus-ı

mezkûrin mütevakkıf olduğu umurun halyesine vekil olduğu Ali bin Süleyman ve Mehmed Arif bin Ahmed nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit olan mevkûl-ı mezbûrun validesi Azize bint-i Süleyman nâm hatun meclis-i şer‘i münirde ba‘issü’l-i‘lâm Mehmed Arif bin Ali mahzarında mübaşiri hazır olduğu hâlde takrir-i kelâm idub mezbûr Mehmed Akif tarih-i i‘lâmdan otuz sekiz gün mukaddem oğlum mevkûlum mezbûri Niğbolu Kazası’na tâbi‘ Aksümbül Karyesi tarafında vâki‘ çeşme başında sebt günü âliyyü’l-sabah saât yedi tüfenk kurşunu ile sol ayağını tarafeynden bir yerinden hatta ve darb ve cerh etmekle ben bundan akdem mevcud-ı şer‘ini mezbûrdan bi’l-vekâle taleb ederim deyu tasdi eylediğim da‘vâmdan ben mezbûr Mehmed Akif ile yüz elli guruşu bedel-i makbuza bi’l-vekâle ba‘de’l-akdı’s-sulh ve el-kabul fi-ma‘bâd oğlum mevkûlum mezbûr Mehmed Sadık’ın cerh-i mezkûresine vermesi için înhâ müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i muhasamatdan mezbûr Mehmed Akif’in zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu ba‘de’s-sulhu namına merfu‘i olub bi’l-vekâle makbuzum olan yüz elli guruşun mutalebesine müteallik benim ve oğlum mevkûl mezbûr Mehmed Sadık’ın zimmetlerimizi kezalik ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ile ibrâ ve iskât idub tarafeynden her birimiz âharan ibrâsını bi’l-asâle ve bi’l-vekâle kabul eyledik deyu tarafeynden ber-vechle vuku‘ bulan ikrar ve tasdikleri tescil ve huzur-ı âlilerine i‘lâm olundu. Fî 7 Rebiü’l-evvel sene 1242.

Sayfa: 34 / 106. Belge (s. 18-1 / b. 3)

Husus-ı âtiyyü’l-beyân mahlinde zahiyata muhtaç olan mevaddan olmağla bi’l-iltimas kibel-i şer‘i enverden Mevlana Ahmed Sırrı Efendi ibn-i el-Şeyh Mustafa Kabûlî Efendi ma‘zunen ta‘yin ve îrsal olunub olduğu mahrusa-i Edirne civarında kâin Timurtaş Karyesi tarafında vâki‘ münazaa-ı kıy‘a olan mahle varub zeyl-i vesikada muharrerü’l-esâmi-i Müslimin ile akd-ı meclis-i şer‘i tebd-i eyledikte mahrusa-i mezbûrede Evliya Kasım Paşa sükkânından es-Seyyid Ali bin Mehmed nâm kimesne meclis-i ma‘kur-ı mezkûrda iş bu ba‘issü’l-kitâb es-Seyyid Molla Ahmed bin Osman mahzarında vakf-ı mezbûrun kaimakam-ı mütevellisi hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub ben tarih-i kitâbtan altı buçuk sene mukaddem iş bu derununda akd-ı meclis olunan bahçenin ba‘de’l-i‘lâma iki dönümünü ikraz

ve âlamet-i fâsıla ba‘de’l-ımtiyaz ba-ızn-i mütevellı-i mezbûr Seyyid Ahmed yüz yirmi beş guruşa bedel-i mukabil-i fariğ olmuş idim lâkin mezbûr Seyyid Ahmed mahal-ı mefrûr-ı mezkûre müteselli-i ziya‘en benim üç yüz altmış beş ve za‘i mahleme tecavüz idub fuzuli zabta eder-i suval olunub tecavüz eylediği mahal-ı mezkûrdan kefâyedine bana teslim-i tenbiye-i şer‘i olunmak matlubumdur deyu oldu ve’s-suval mezbûr Seyyid Ahmed cevabında iş bu mua‘yene olunan mahal-ı münazaa-ı kıy‘a fi’l-asıl Nehri Arda’nın mecra-yı kadimi olub nehr-i mezkûr mecra-yı kadimini terk idub ve kadim bırakub âmel-i salihı olarak mahal-ı mezkûr canib-i vakfa ând olmağla ben dahi iş bu tarih için beş sene mukaddem mahal-ı mezkûri vakf-ı mezkûr mütevellisinden bedel-i ma‘luma tefri‘ ve nüfuz idub çeki-i hayrat-ı tasrif ederim deyu ba‘de’l-def‘ ve’l-inkâr vâki‘ mezbûr Seyyid Ahmed’den ber-vech-i muharrer def‘i mezkûrunu mübeyyin beyyine taleb olundukta udul-ı âhrar-ı ricâl-ı Müslimin’den es-Seyyid Mustafa bin Mehmed ve Seyyid Ali bin Abdulrahman ve Mehmed Tahir bin Ahmed ve Mustafa bin Abdulrezzak ve Ali bin Mustafa vesair mazbut’l-esami kimesneler li-ecli şahade meclis-i ma‘kud-ı mezkûra hazıran olub istintak olunduklarında fi’l-hâkika iş bu mu‘ayene olunan mahal-ı mezkûr nehr-i mezkûr betrakandısı olarak canib-i vakf-ı şerife âid olduktan sonra vakf-ı mezbûr mütevellisi mezbûr Seyyid Ahmed’in bedel-i ma‘lume-i karh olduğu bizim matlubumuzdur ve bizler bu husus-ı ber-vech üzere şahidleriz şahâdet dahi ederiz deyu her biri ber-nech-i şer‘i muvacehe olur şahâdet-i şer‘iyye ile geldiğimevlana-yı mezbûr mahlinde ketb ve tahrir ve maa meb‘us-ı emna-i şer‘i ve mer‘i ve muma-âleyhden her biri meclis-i şer‘e gelub âlel-vuku‘a înha ve takrir etmekle mer‘i mezbûr âlel-mahal-i mezkûr da‘vâsıyla mezbûr Seyyid Ahmed’e ber-vech-i mu‘arazadan men‘i olunub ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-sabi‘ âşer min şehr-i Saferi’l-hayr li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Muhzır Ali Molla, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran el-Hâc Mehmed Tahir Ağa.

Sayfa: 35 / 107. Belge (s. 18-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne’ye muzafâ-ı Üsküdar Nahiyesi’nde tâbi‘ Ozgaz Karyesi mütemekkinlerinden derun-ı zeyl-i vesikada muharreri’l-esâmi

Müslimin ihbarlarıyla şahs-ı ma'rife Emlemensi bint-i Kopo nâm Nasraniye iş bu tarih-i kitâb günü huzur-ı şer'î münirde şeref-i İslamla müşerref ve Leyliye ismiyle Müslime konulduktan sonra mezbûr Leyliye meclis-i mezkûrda iş bu ba'issü'l-kitâb Musi bin Mehmed mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Musi ile tezvice taleb olmağla ben dahi yüz guruşu mehr-i muaccel ve mecmu'ü yüz elli guruş kıymetli bir şakari entari ve bir naka kaba kürk ve bir kızıl şalvar ve bir mısın ve bir miz ve bir çift mest papuç ve iki adet beyaz memlu minder ve iki izlavi ve dört adet memlu kadife yasdık ve bir baca perdesi mehr-i muaccel olmak üzere mezbûr Musi'ye nefsimi tezvic ve tenki' eyledikte olduğu ber-vech- muharrer beni tezvic ve tenki' ve kabul idub ber-minvâl-ı muharrer mehr-i muaccel mezkûrimi bana def' ve teslim-i taahhüd eyledi dedikte mezbûr Musi dahi mukarrer-i mezbûre Leyliye Hatun vecâhen ve şifâhen tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olur. Fi'l-yevmi't-tasi'î min şehri Rebi'ü'l-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ve Ali bin Mustafa ve Ömer bin Mehmed Emin, Mehmed bin Mehmed.

Sayfa: 35 / 108. Belge (s. 18-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Hâdım Firuz Mahallesi sakinlerinden ma'rifeti'z-zat-ı Hadice bint-i Ali hatunun zevc-i muhâlai iş bu ba'issü'l-kitâb Mehmed bin Ahmed mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Mehmed zevcim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu'aşeretimiz olmamağla ben hula' talibe ve rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer ve ma' kud-ı aleyhe olan iki yüz guruş mehr-i müeccelim ve nafaka-i iddet-i ma'niye-i ma'lumem ve mehr-i müeccelimden bedel-i sulh olmak üzere zevcim mezbûrin yedinden terk eylediğim sekiz adet beledi yasdık ve dört adet izlavi ve dört adet minder ve bir kilim ve bir baca perdesi üzerlerine ve meunet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Mehmed ile muhâlai sahih-i şer'iyeye ile hula' oldukta olduğu ber-vech-i muharrer hula' mezkûri ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesair cem'î hukuk-ı şer'iyeye mütallik âmme-i hâvi ve mutalebat ve kâffe-i ikmân ve muhasamatdan ben mezbûr Mehmed'in zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu kezalik

benim zimmetimi ibrâ ve iskât idub her birimiz ber-minvâl-ı muharrer âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bit-taleb ketb olunur. Fi'l-yevmi'l-ehad min şehr-i Rebi'ü'l-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Molla Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran el-Hâc Mehmed Tahir Ağa.

Sayfa: 35 / 109. Belge (s. 18-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edine'de Mâruf Hoca Mahallesi sakinlerinden ma'rifeti'z-zat-ı Fatma bint-i Abdülrezzak nâm hatunun zevc-i muhâli'i iş bu ba'issü'l-kitâb Mehmed bin Abdullah mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Mehmed yüz guruş mehr-i müeccel tesmiyesiyle zevcim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu'aşeretimiz olmamağla ben hula' talibe ve rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer mukud-ı aleyha yüz guruş mehr-i müeccelim ve nafaka-i iddet-i ma'une-i ma'lumem ve bedel-i sulh olmak üzere mehr-i müeccelimden zevcem mezbûrun yedinde terk eylediğim bir gezi şalvar ve bir selimiye entari ve bir burgurlu ve bir gezi bâde ve bir şal kuşak ve dört beledi yasdık ve iki minder ve iki izlavi üzerlerine ve meunet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Mehmed ile muhâlai sahih-i şer'iyeye ile hula' olduğumda olduğu ber-vech-i muharrer hula' mezkûri ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesair beynimizde cari cem'i hukuk-ı şer'iyeye müteallik-ı âmm-ı hâvi ve mutalabatdan ve kâffe-i ikmân ve muhasamatda ben mezbûrun zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu kezalik benim zimmetimi ibrâ ve iskât idub her birimiz ber-minvâl-ı muharrer âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb olundu. Fî 25 M sene 1242.

Sayfa: 35 / 110. Belge (s. 18-2 / b. 4)

Ma'ru'z-ı dâ'i-i Develtlerinindir ki

Zâğra-i Cedid Kazası'na tâbi' Nalbandlar Karyesi sakinlerinden olub mahrusa-i Edirne'de misafiren sakin sahib-i ârzuhâl zat-ı ma'rife Emine Hatun bint-i Osman'ın derun-ı ârzuhâlde ismi mezkûr zevc-dâhili Kara

Mustafa bin Hasan muvacehesinde mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub mezbûr Mustafa zevcem olub lâkin benim nafaka ve kisvemi ve bermuceb ve beni bi-gayr-ı hakk-ı darb etmekle benim ile muhâlai olsun deyu da'vâ eylediğinde mezbûr dahi cevabında mer'îye-i mezbûrenin merâsını ba'de'l-inkâr mer'îye-i mezbûre isbatdan izhar-ı aciz idub mer'î âleyhi mezbûrun teklife dahi taleb olmadığından sonra fi-ma'bâd karar-ı ma'ruf olarak zevc-i mezbûrenin nafaka ve kisve bahası için beher mah otuzar guruş vermekle ve bi-gayr-ı hakk-ı mezbûreye darb etmekle huzur-ı şer'le ba'de't-taâhhüd mezbûr Mustafa ber-vech-i muharrer zevcesinin matluba olan hula' ra'bet olmamağla hula' mezkûri mezbûrin kabulüne cebir olunmak meşruhu olduğu mer'îye-i mezbûre Emine Hatun ba'de'l-tefiham bundan sonra mahli- 1 aharda iskân etmeyub zevc-i mezbûre mutava'tına mezbûre Emine'ye tenbiye-i şer'î olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 14 Ra sene 1242.

Sayfa: 36 / 111. Belge (s. 19-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Has Murad Mahallesi sakinlerinden ma'rifeti'l-zat-ı Emnuralya bint-i Hüseyin nâm hatunun iş bu ba'issü'l-kitâb el-Hâc Mehmed bin el-Hâc Hüseyin mahzarında ikrar ve takriri kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Ahmed Ağa ve diğer Ahmed ve Salih nâm kimesneler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir matbah ve bir izbe ve ahur ve bir kuyu ve bir miktar-ı havlu-yı müşt Emil bir bâb-ı mülk-ı menzilim ile silk-i mülkümde münselek emvalimden altı adet beledi yasdık ve iki adet yün memlu minder ve sekiz adet sahan ve iki adet tenceremi tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabulu bey' bât-ı sahih-i şer'î ve sıfka-i vahide ile mezbûr el-Hâc Mehmed'e yüz elli guruşa bey' ve temlik ve vecelayığı olmak üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz elli guruşu müşteriye-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'î müşt Emilatıyla ve emtia-yi mahle-i mezkûrenin mecmu'-i mezbûr el-Hâc Mehmed'in mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfi olub benim asla ve kat'a alâka

ve medhalim kalmadı keyfe-mâ-yeşâ ve yuhattar mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb ulunur. Fi yevmi'l-ehad âşer min şehri Saferi'l-hayr li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: el-Beşe Dai, Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa.

Sayfa: 36 / 112. Belge (s. 19-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Abdulrahman Mahallesi sakinlerinden ma'rifetü'z-zat-ı ba'issü'l-kitâb Fatma bin-i Ali nâm hatundan istihcar-ı şer'i huzurunda udûl-ı ahrâr-ı rical-ı Müslimin'den Seyyid Mehmed bin Ahmed ve Musi bin Ahmed nâm kimesneler li-ecli ihbar-ı meclis-i şer'e hazıran olub istintak olunduklarında iş bu melis-i şer'de hazıran olan müstahbere mezbûre Fatma bint-i Ali nâm hatunun zevc olduğu âlem-i şer'ile ma'lumumuz olan İsmail bin Halil nâm kimesne tarih-i kitâbdan yirmi sekiz gün mukaddem Cisir-i Ergene Kazası'nda bizim huzurumuzda zevcesi mezbûr Fatma Hatun bertalâk-ı bâine tatlik idub bizi işhar eyledi biz bu hususa vakt-ı hasikte bu vechle şahâdet dahi ederiz deyu her biri huzur-ı şer'de müstahber-i mezbûre Fatma Hatun muvacehesinde âliyyü'l-tarîk-i şahade haber verdiklerinden müstahbera-i mezbûre Fatma Hatun dâha muhzıran-ı mezbûran-ı Seyyid Mehmed ve Musa'ya beher-i mezkûrlarında tasdik etmekin hıfza-i ma'kal ma-vâka' bi't-taleb ketb olunur. Fî 13 Ra sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Muhzır Molla Ali, Tahtacı Molla Mustafa.

Sayfa: 36 / 113. Belge (s. 19-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Çokalca Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rife Sorsima bint-i Avanos nâm Ermeni'nin iş bu ba'issü's-sefer Dimitri veled-i Tarhar nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûrede vâki'i etraf-ı erba'dan Kasab Ali darüşşası ve Marko zımmi ve Kostandi zımmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir sayeban ve bir ahur ve bir kuyu ve bir miktar-ı havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmît-tevâbi' ve'l-levahik ve kâffe-i el-hukuk-ı mürafık-ı tarafeynden bi'l-icâb-ı ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i

şer‘ ile mersûm Dimitri zımmiye dört yüz guruşu bey‘ ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr dört yüz guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz idub meblâğ-ı mezkûrun mübeyyin ve takririne müteallik-ı âmme-i ve kâffe-i mutalebatdan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini ibâra-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile ibrâ ve iskât ve her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrâsını eyledik dedikte gıbbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olun olundu. Fi’l-yevmi’s-sadis min şehr-i Rebi’ü’l-evvel li-sene isnâ ve erba’in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Duhani Espir Bafco, Arton Ermeni, Hancı Baron, Hancılar Kethüdası Ebubekir Ağa.

Sayfa: 36 / 114. Belge (s. 19-1 / b. 4)

Ma‘ruz-ı dâ‘i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne’de Şehabeddin Paşa Mahallesi mütemekkinlerinden ba‘issü’l-i-lâm el-Hâc Mahmud Ağa ibn-i Mehmed nâm kimesnenin Dosto veled-i Niko nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub tarih-i kitâbtan beş sene mukaddem ben mersûm Dosto zımmiye benim kendi hanemde misafiren Narh Çarşısı üzere bey‘ etmek için mecmu‘ iki bin dört yüz guruşu kıymetli ve dört yüz kile şâîr ile şâîr-i mezkûre vaz‘-ı samanı teslim idub ba‘de’t-teslim ve’kabz ve’l-kabul kezalik Terzi Çarşısı üzere mahzene kalan misafirine bey‘ ve semenini ahz ve kabz idub saman-ı mezkûrun beş yüz guruşunu bana def‘ ve teslim ben dahi ba‘de’l-ahz zimmetinde bâki bin dört yüz guruş alacak hakkım olmağla hâlâ talep ederim deyu ba‘de’t-da‘vâ ve’s-suvâl-ı mersûm Dosto cavabında mer‘i mersumdan ber-vech-i muharrer bin dört yüz guruş kıymet-i dört yüz kile şâîr ile şâîr-i mezkûre kadar vaz‘-ı ma‘lum el-miktar samanı kabz idub Narh Çarşısı üzere bey‘ini ve ol-vechle mezbûr Mehmed Ağa’ya cem‘an zimmetinde ol-miktar-ı guruş deyni olduğunu bi-t-tavıma ikrar ve itiraf idub lâkin ben mebkâğ-ı mezkûrun iki bin yüz guruşunu hasbete-i hasbete mer‘i mezbûra def‘ ve teslim idub zimmetimde üç guruş bâki ve benim kalmamıştır deyu def‘ayı tasdi etti ise de def‘i mezkûreyin bi’l-isbatdan âciz olub teklife dahi talep olmamağla hâl-i mucib-i ikrar-ı meblâğ-ı mezkûr yüz doksan guruşu mer‘i

mezbûr el-Hâc Mehmed Ağa'ya def' ve teslime mersûm Dosto zimmiye tenbiye-i şer'î olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 19 RA 1242.

Sayfa: 37 / 115. Belge (s. 19-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Mümin Hoca Mahallesi sakinlerinden Aişe Sıdika Hatun bint-i Ahmed'in zevc-ı dâhili iş bu ba'issü'l-kitâb Mekari es-Seyyid Hafız Ali bin Osman mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr es-Seyyid Hafız Ali zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu'aşeretimiz olmamağla ben hula' talibe rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer ma' kud-ı aleyha olan üç yüz gurus mehr-i müeccelimden ben rızamla fariğa olub nafaka-ı iddet-i mu'ayane-i ma'lumem üzerine me'unet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Seyyid Hafız Ali ile muhâli'i sahih-i şer'îye ile hula' olduğumda olduğu ber-vech-i muharrer-i hula'-i mezkûri ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zezciyeteve hukuk-ı sâire-i şer'îyeye müteallık-ı âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât idub ve her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-yaleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-ehad ve'l-ışrîn min Saferi'l-hayr li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ebubekir Sezani, Mukayyid Rıza Efendi, ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa.

Sayfa: 37 / 116. Belge (s. 19-2 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Saraca Mahallesi sakinlerinden sahib-i ârzuhal Mehmed Selim bin Abdullah'ın derun-ı ârzuhalde ismi mersûm Boluca Karyesi re'ayalarından Danço veled-i Mihail nâm zimmi muvacehesinde mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub mersûm Danço zimminin temlik ettiği Boluca Karyesi'ne karib olan Çömlek Karyesi'nde vâki' benim çiftliğim derununda saman-ı memlu bir kebîr samanhânem ile etrafında vâki' bir ahurumu iş bu tarihinden on üç gün mukaddem mersûm Danco zimmi leylen ihrak-ı bi'l-nar etmekle mucceb-i şer'ini mersûmdan talep ederim deyu

ba'de'l-da'vâ ve's-suvâl ve'l-inkâr mer'î mezbûr ber-vech-i muharrer hâvi-yi mezkûresini ba-makule-i isbatdan aciz olub mersûm Danço zimmiye bi't-taleb-i ba'de't-tahlifü's-şer'î mucebiyle mer'î mezbûr Mehmed Seyyid Ağa hâvi-yı mezkûresiyle mersûm Danço zimmiye bi't-tenbiye-i mua'razadan men' olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı men leh el-umur hurrira fi'l-yevmi'l-Hâmis ve'l-ısrîn min şehr-i Rebi'ü'l-evvel li-sene isan ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 37 / 117. Belge (s. 19-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Meydan Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rife Oyina bint-i Halti nâm Nasraniye'nin iş bu ba'issü'l-rakım güveğisi Yorgali veled-i Musko muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Hasan Ağa ve İzeddin nâm kimesneler menzilleri ve tarîk-i âmm ve tarîk-ı has ile mahdud bir bâb-ı fevkanî oda ve iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir izbe ve bir mahzen ve bir kuyu ve bir mikdar-ı havlu-yı müştemil-ı bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'ile güveğim müşteri-i mersûm Yorgali zimmiye yüz elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz elli guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'î müştemilatıyla güveğim müşteri-i mersûm Yorgali zimminin mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı dediği gibi mutassarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki's-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sânî min şehr-i Saferi'l-hayr li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Tanaş zimmi, Kostandi Zimmi, Dasko Zimmi.

Sayfa: 37 / 118. Belge (s. 19-2 / b. 4)

Mahrusa-i Edirne'de Abdulrahman Mahallesi sakinlerinden ma'rifet-i zat-ı Zeliha bint-i Eyüb nâm hatunun zevc-ı muhâli'i iş bu ba'issü'l-kitâb Mahmud bin Ali mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Mahmud

zevcim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu‘aşeretimiz olmamağla ben hula‘ talibe rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer ve ma‘kud-ı aleyha olan yüz on guruş mehr-i müeccelim ve nafaka-i iddet-i mu‘ayane-i ma‘lumem ve mehr-i müeccelimden bedel-i hula‘ olmak üzere zevcim mezbûrun yedinde terk eylediğim iki adet beledi yasdık ve iki minder ve iki izlavi üzerlerine ve me‘unet-i süknâm dahi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Mahmud ile muhâla-i sahih-i şer‘iyyeye hula‘ eylediğimde olduğu ber-vech-i muharrer-i hula-i mezkûri ba‘de’l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir cem‘i hukuk-ı şer‘iyyeye müteallik-ı âmm-ı hâvi ve mutalebat ve kâffe-i ikmân ve muhâsamatddan ben mezbûr Mahmud’un zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu kezalik benim zimmetimi ibrâ ve iskât idub her birimiz ber-minvâl-ı muharrer âharan ibrasını kabul eyledik dedikte gibbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-sânî âşer min şehr-i Rebi‘ü’l-evvel li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 38 / 119. Belge (s. 20-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne’de Alemdaran Mahallesi sakinlerinden zat-ı ma‘rife Rukiyye bint-i İsmail nâm hatunun iş bu ba‘issü’l-kitâb es-Seyyid bin Abdullah mahzarında ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değin yedimde mülkce hakkım olan mahle-i mezbûrede vâki‘ etraf-ı erba‘dan Derviş Mustafa ve Molla Ahmed ve Basmacı Ahmed Ağa menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı tahtanî oda ve bir ahur ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştetil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi’t-tevâbi‘ ve’l-levâhik tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ile mezbûr Seyyid İsmail’e elli guruşa bey ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan elli guruşu müşteri-i mezbûrin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma‘bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem‘i müştetilatıyla mezbûr Seyyid İsmail’in mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim asla ve kat‘a alaka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtar mutasarıf olsun dedikte gibbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb

ulunur. Fi'l-yevmi's-sânî âşer min şehr-i Rebi'ü'l-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İmam Hafız Mehmed, Berber Molla Tahir, Hafız Abdulhamid.

Sayfa: 38 / 120. Belge (s. 20-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Şehabeddin Paşa Kurb-ı Sultan Selim Mahallesi sâkinlerinden Hafize bint-i Mehmed nâm hatun tarafından bey' âtiyyü'z-zikri tasdik-i vekil olduğu zat-ı mezbûreye ba-ma'rifet'ş-şer'iyeye-i a'rifan el-Hâc Mehmed bin Abdullah ve Seyyid Molla Ahmed bin Ali nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit olan Seyyid Molla Mustafa bin Mehmed nâm kimesnenin iş bu ba'issü'l-kitâb Seyyid Ahmed Ağa ibn-i Mehmed mahzarında ba-vekâle takrir-i kelâm idub mevkûlem mezbûre Hafize Hatun akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkın olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Ahmed Ağa ve Aişe Hatun ve Mustafa Ağa menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı fevkanî oda ve iki bâb tahtanî oda ve bir matbah ve bir miktar-ı havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mezbûr Seyyid Ahmed Ağa'ya bin sekiz yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr bin sekiz yüz guruşu müşteri-i Seyyid Ahmed Ağa'nın yedinden tamamen ahz ve kabz idub bey'i mezkûrun mübeyyin ve takririne müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan mezbûr Seyyid Ahmed Ağa'nın zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu kezalik-ı mütebeyyin ve takrir-i da'vâsına müteallik benim zimmetimi ibâ ve iskât idub tarafeynden her birimiz âharan-ı ibrâ-i mezkûrunu kabul eykedik fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'i müştemilatıyla mezbûr Seyyid Ahmed Ağa'nın mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtar mutasarıf olsun dedi dedikte mezbûr Seyyid Ahmed Ağa dahi vekil-i mutekarrer-i mezbûr Seyyid Molla Mustafa'nın bi'l-vekâle eylediği takrir-i mezkûrunu vacahen tahkik ve şifahen tasdik etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olunur. Fi'l-yevmi's-sânî âşer min şehr-i Rebi'ü'l-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 38 / 121. Belge (s. 20-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Şehabeddin Der-Kurb-ı Sultan Selim Mahallesi sakinlerinden Hafize bint-i Mehmed nâm hatun tarafından bey'î âtiyyü'z-zikri takrir-i vekil olduğu zat-ı mezbûreye ba-ma'rifeti'ş-şer'iyeye-i ârifan el-Hâc Mehmed bin Abdullah ve Seyyid Molla Ahmed bin Ali nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit olan es-Seyyid Molla Mustafa bin Mehmed nâm kimesnenin iş bu ba'issü'l-kitâb Aişe bint-i Ahmed nâm hatun tarafından takrir-i caniyyü'z-zikri tasdik-i vekil Seyyid Ahmed Ağa ibn-i Mehmed mahzarında bi'l-vekale takrir-i kelâm idub mevkûlem mezbûre Hafize Hatun akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna deĝin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan vekil mezbûr Seyyid Ahmed Ağa ve Mustafa Ağa ve tarık-i âmm ile mahdud iki bâb-ı fefkanî oda ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul bey' bât-ı sahih-i şer' ile müşteriye-i mevkûle mezbûre Aişe Hatun'a beş yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâĝ-ı mezkûr beş yüz gurusunu müşteriye-i mevkûle-i mezbûre Aişe Hatun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'î müştemilatıyla müşteriye-i mevkûle mezbûre Aişe Hatun'un mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedi dedikte ĝibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olunur. Fî 19 Ra sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Mustafa, Mukayyid Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 39 / 122. Belge (s. 20-2 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerininindir ki

Selveri Kasabası sakinlerinden olub Edirne'de misafiren sakin sahib-i ârzuhâl zat-ı ma'rife Emine Hanım bint-i Hüseyin derun-ı ârzuhâlde ismi mezkûr Burgas Kasabası'na tâbi' Paşa Karyesi'ne mükim zevc-i mutallakı

Selim Giray Sultan ibn-i Tunç Giray Sultan'ın mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub mûmâ-ileyh Selim Giray Sultan ile zevciyet-i beynimizde kalma-i iken mûmâ-ileyhin firâşından hâsıl ve benden mütevellid iş bu huzur-ı şer'ile mu'ayane olan sulbi oğlu Şahin Giray bi-hakkı'l-hızâne benim hacr ve terbiyemde olub lâkin babası mûmâ-ileyha oğlu mezbûrun nafaka ve kisvesini görmediğinden ma'da sağır mezbûr dahi sekiz yaşını tecavüz etmekle hakk-ı hakanesinden sakita olub terbiyeye dahi muhtaç olmakla babası mûmâ-ileyhin li-ecli'l-terbiyeyi ahz eylemesi muradımdır deyu mutekarrer-i mezbûre Emine Hatun bi'l-cümle eylediği takrir-i meşruhunu mûmâ-ileyh Selim Giray Sultan dahi tasdik ve oğlu sağır-i mezbûri ahz eylediği huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 27 Ra sene 1242.

Sayfa: 38 / 123. Belge (s. 20-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de kâin yügüncü esnafı ustalarından Artan veled-i Kirkor ve Bohos veled-i Artan ve Anabuyos veled-i Kirkor ve Kahvurk veled-i Mıgırzic ve Maruros veled-i Zaferya ve Buraşkah veled-i Yorgi ve Artan veled-i Agob ve İbrahim veled-i İşban ve Huçak veled-i Buras ve Karbat veled-i Simon ve Hacır veled-i Mirasor ve Artan veled-i İskondi ve Disil veled-i Raco ve Nikola veled-i Koto nâm zimmiler Basko veled-i Baito ve Yako veled-i İsak ve Bunyamin veled-i Aron İkran veled-i Yako ve Uram veled-i Sitayi ve Yako veled-i Mayim ve Nitor veled-i Basko ve diğer Nitor veled-i Savima ve Musama veled-i Salman ve Salman veled-i Musema ve Salman veled-i İsak ve Sadi veled-i Musima ve Salman veled-i Menahim ve Yako veled-i Habim ve Musama veled-i Sarini nâm Yahudiler meclis-i şer'î şerif-i enverde her biri takrir-i kelâm ve ta'bir-i âni'l-meram idub biz mahrusa-i mezbûrede yügüncü esnafından olub lâkin esnafımız işçilerden i'maret-i başlı sana'at olmadığından mahrusa-i mezbûrede kazzâz ve kolancu esnafına kethüda olan büzmeci esnafımızın kethüdalık hizmetini raîyyed ede gelmiş ise de hâlâ esnaf-ı mezbûrun kethüdası olub Dimetoka kal'a sında münha-yı mükim olan Kız Mehmed bizi cur ve azad-ı rencideden hâl olma vuk'uğundan biz bundan akdem esnafımızda menkul kethüda nasbını Çirmen Sancağı mutasarrıfı es-Sabık Menduh Celal Paşa hazretlerinden ba-ârzuhâl-ı eşedd-i istediğimizde müteveffa-yı muşarün-ileyh hazretleri dahi merkum

Kız Mehmed yügüncü esnafına kethüdalıktan men' ve yerine kulbaşı İbrahim nâm kimesne yügüncü esnafı ustalarına kethüda-yı nasb ve ta'yin ol-vechle esnafımızın ustaları zulm ve te'addiden hâl olub lâkin merkûm Kız Mehmed ber-takrib-i kethüdamız merkum-ı kethüdalık-ı mezbûrdan târu ettürdüb yine kendi bize kethüdalık ederek her birimizi ber-vechle takrir ve rencideden hâli olmadığından ma'da merkumun üzerinde diğerkethüdalıkları olub yerine lâyıkıyla hizmet etmeyub sana'tımızın ta'til ve bizim perişanımıza ba'is olacağı derkâr olmağla merkum kethüdalık mezkûreden âzil ve yerine ma'rifat-i şer'le esnafımızdan mütedeyyin ve mütemekkim bir Müslim ustanın menkul-ı kethüda nasb-ı olunmamızın matluplarımızdır dediklerinde bi'l-ha kinaye-i hame-i miskin-i kâm ile terşih ve tezyin buyuran hâkim-i hassım ba'de't ma'dele-i kitâb bi't-tevkî-i ref'ül-müntab-ı tûbâ leh ve hüsn-ı me'ab efendi hazretleri dahi ve bant ve istikamatını şika' ve ihbarları ile lede'ş-şer'il-umur-ı zahir ve kethüdalık mezkûr înhasından kalemler mutekarrer edeli numayan ve esnaf-ı mezkûre ustalarının mülzemleri olan ba'issü'l-kitâb Abdullah Ağa ibn-i Ali nâm kimesneye merkumunun iltimasları üzere kal-u evvel esnaf-ı mezkûrin üzerine kethüda nasb ve tayin ve esnaf-ı mezkûr ustalarından kovulmasına ber za'fı kanun-ı vaka'da rencide ve te'di etmemek üzere tenbiye buyurdularında olduğu ber-vech-i muharrer kethüdalık mezkûri kabul ve merasimini kema yenbağ-ı edâya taahhüd ve iltizam etmeğin ma-vâka' bit-taleb ketb olundu. Fi el-yevmi's-sadis ve'l-ışrîn min şehr-i Rebi'ü'l-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Hamid Hafız Efendi, Ebubekir Sezani, Mukayyid Ali Rıza Efendi, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa.

Sayfa: 39 / 124. Belge (s. 20-2 / b. 3)

Ma'ru'z-ı dâ'i-i Devletlerinindit ki

Mahrusa-i Edirne'de Şehabeddin Paşa Der-Kurb-ı Arasta Mahallesi sakinlerinden es-Seyyid el-Hâc Hafız İbrahim Efendi ibn-i Feyzullah'ın bahçıvan esnafı ustalarından Baron veled-i Yorgali nâm zımmi muvacehesinde mersûm Baron zımminin zevcesi şahs-ı ma'rife Sofiya bint-i Niro nâm Nasraniye hazıran olduğu halde takrir-i kelâm idub benim Asma Bahçeleri nâm mahalde kâin benim bir kıt'a dönüm bahçem derununda

bahçıvan olan gaib-ı an-ı anı'l-meclis Karabost Baron zimmi demekle ma'ruf nâm zimminin bana cihet-i karzdan zimmetinde yedi yüz guruş cem'an deyni olub mersûm Karabost Baron zimmi iş bu tarihinden üç sene mukaddem bahçe-yi mezkûre derununda malik olduğu iki çift karasığır öküzü ve iki uhdeye vesâir mübeyyin-i el-esnaf-ı kürk ta'bir olunur arasta zümresi esnaf-ı mezkûr ustaları muvacehelerinde sekiz yüz sekiz guruşa iş bu Baron zimmiye bey' ve temlik olduğu tesellüm ve kabul eyledikten sonra gaib-i mersûm Karabost meblâğ-ı mezkûr sekiz guruşunun yedi yüz guruşunu bana deyni olan yedi yüz guruşu mersûm Baron zimmiden almak üzere üçümüz meclis-i vahdede olduğumuz halde benim üzerime havale-i müteallik-ı sahih-i şer'iyeye ile havale idub tarafeynden her birimiz havale-i mezkûreye ba'de'l-kabul mersûm Baron zimminin ol-vechle cihet-i havale-i mezkûreden bana yedi yüz guruş deyni olduktan sonra sene-i mezkûre Muharrem'in yirmi üçüncü günü senesi hatmine kadar mersûm Baron zimmi bahçe-i mezkûreye üç yüz yirmi beş guruşa benden isticar idub ben dahi ber-vech-i muharrer mersûma ba'de'l-icâr-ı ücret-i müsamadan dahi üç yüz yirmi beş guruşla cehetin mezkûrundan cem'an bana bin yirmi beş guruş zimmetinde cem'an deyni olduğunu iş bu tarihinden iki sene mukaddem münir-i şer' ile zevcesi mezbûre Sofiya Nasraniye hazıran olduğu halde tali'a ve kat'a ikrar ve îtiraf idub zevcesi mersûme dahi bi'l-emrû'l-kabul-ı meblâğ-ı mezkûrin edâsına kefil olduktan sonra meblâğ-ı mezkûri rıf'at-ı edâya iktidarları olmadığından iki sene tamımına değin benden isticar eylediklerinde ben dahi ber-vech-i muharrer-i ba'de'l-ta'cil mersûme Sofiya Nasraniye kefâlet-i mezkûresine binaen emvalimden Hâcî Sarraf Mahallesi'nde vâki' iş bu yedimde olan cehet-i şer'iyede sudur ve müştemilat-ı muharrer bir bâb-ı mülk-ı menzilini ba'de'l-tahliye-i deyn-i mezkûri mukabelesinde bana vaz'-i rimal ve teslim idub mürt-i ecel-i mezkûr hululunda meblâğ-ı mezkûri bana edâ edmez ise menzil-i mezkûri tamamen müştemilatıyla ba-ma'rifet-i şer'i âhra bey'i ve semeninden deyn-i mezkûri ba'de'l-ahz-ı fuzule kalur ise kenduye teslim istifradan me'une-i vekâlete durur-ı âmme-i mutallaka ile beni vekil idub ben dahi vekâlet-i mezkûreye kabul eylediği natk-ı tarih-i mezkûrda masrusa-i mezbûre kadısı bulunan Kundakzade İbrahim Halil Efendi hazretlerinin imza ve hatimini hâvi-i yedime bir kıt'a hüccet-i şer'iyeye i'ta olunduktan

sonra yine makule Sofya Nasraniye'ye menzil-i mezkûrda iskâna izin verirmesinde el-hâlet-i hinde ecl-i mezkûr hulasa idub meblâğ-ı mezkûri bana edâ etmemeleriyle suval olunub aliverilmesi matlubumdur deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suvâl mersûm Baron zımmi ile zevcesi hazıra mersûme Sofiya Nasraniye cavablarında mer'î mezbûr Seyyid Hafız İbrahim Efendi'nin ber-vech-i muharrer hâvi-i mezkûresini bi't-tevi'l-saf-ı ikrar ve îtiraf etmeleriyle âlel-mücebi ikrahıma meblâğ-ı mezkûr bin yirmi beş guruşu mer'î mezbûr Seyyid Hafız İbrahim Efendi'ye bi'l-asâle veclim-i vekale-i edâya ve teslimine zevcan-ı mersûman Baron zımmi ve Sofiya Nasraniye'ye tenbiye-i şer'î olduğu tescil ve huzur-ı âlilerinde i'lâm olundu. Fî 29 Ra sene 1242.

Sayfa: 40 / 125. Belge (s. 21-1 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Çokalca Mahallesi mütemekkinlerinden sahib-i ârzu hâl Duhani Dimitri veled-i Tanaş nma zımminin derun-ı ârzu hâlde ismi mezkûr kezalik Duhani Bako veled-i Mosi nâm Yahudi muvacehesinde mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub tarihinden bir sene mukaddem mesfûr Bako zımmiye malımdan bey' eylediğim ma'lumü'l-rezn ve el-ecnaâs-ı duhan ve tebna kolonlarından ve yine tarih-i mezkûrda mesfura ikraz olduğu yedimden iktiraz ve kabz eylediği on sekiz guruş ile mesfûre malımdan bey' eylediği bir çift terazi ve üç adet duhan kutusu samanlarından bilinen mecmu'-ı hesaplarını tarih-i mezkûrda mesfûr ile hesap eylediğimizde mersûmun bana hüccet-i mezkûreden dokuz yüz guruş deyni zuhur idub meblâğ-ı mezkûr bana zimmetinde cem'an deyni olduğunu meşu'riyedime bir kıt'a tahvil i'ta eyledikten sonra tekrar benden iştıra ve kabz eylediği yirmi üç buçuk vukıyye biçme duhan samanı yetmiş beş guruş ile beşerat-ı recâ' emriyle kendisine iştıra eylediğim bir dizlik samanı yirmi beş guruşumun mübaş'ül-mecmu' ba-temellük-ı mezkûr ve bi'l-temellk-ı mersûmun zimmetinde alacak hakkım olan bin guruşun üç yüz on beş guruşunu hasbete hasbete bana teslim idub bâki zimmetinde altı yüz seksen beş guruş alacak hakkım kalmakla suval olunub aliverilmesi matlubumdur deyu ba'de'l-da'vâ ve'l-suval mersûm Bako Yahudi cevabında mer'î mersûmun ber-vech-i muharrer hâvi-i mezkûresini bi't-tev'i'l-saf-ı ikrar ve îtiraf etmekle âlel-

muceb-i ikrar meblâğ-ı mezkûr altı yüz seksen beş guruşu mer'î mersûm Dimitri zimmiye edâ ve teslime-i mesfûr Bako Yahudi'ye tenbiye-i şer'î olunduğu tescil. Fî selh Ra sene 1242.

Sayfa: 40 / 126. Belge (s. 21-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Hâdim Firuz Mahallesi sakinlerinden ma'rifetü'l-zat-ı Hafize bint-i Abdullah nâm hatunun zevc-ı dâhili iş bu ba'issü'l-kitâb İbrahim bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm edub mezbûr İbrahim zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu'aşeretimiz olmamağla ben hula' talibe ve rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer ve ma' kud-ı aleyha olan kırk guruş mehr-i müeccelimden ben rızamla fariğa olub nafaka-i iddet-i ma'niya-i ma'lumem üzerine ve me' unet-i süknâm dahi kendi üzerine olmak üzere zevcim mezbûr İbrahim muhâlaa-i sahih-i şer'iyye ile hula' olduğumda olduğu ber-vech-i muharrer-i meblâğ-ı mezkûru ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete ve hukuk-ı vesâir-i şer'iyye müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât idub her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan zimmetini kabul eyledik gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olunur. Fî selh Ra sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: İsmail Saka Efendi, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa.

Sayfa: 40 / 127. Belge (s. 21-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Sarıca Paşa Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife olan iş bu ba'issü'l-kitâb Aişe bint-i Mehmed nâm hatunun zevc-ı mutallakı Mehmed bin Selim mahzarında takrir-i kelâm idub mezbûr Mehmed ile zevciyet-i beynimizde kalma-i iken mezbûrun kar eşinden hâsıla ve benden mütevellid hâlâ bi-hakkı'l-hızâne-i hacr ve terbiyemde olan bir yaşında sağire kızı Fatimet'ül-zehra'yı nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyaç ile muhtaç olmağla sağire-yi mezbûrenin babası üzerine kıbel-i şer'den karar-ı ma'ruf-ı nafaka ve kisve-i baha farz ve takdir olunub istidasına dahi bana izinverilmek ba-ihzane matlubumdur dedikte gıbbet-tasdik-ı şer'î hâkim müvekkî-i sadr-ı kitâb tûba leh ve hüsn-ı me'âb efendi hazretleri dahi sağire-

i mezbûrenin nafaka ve kisvesi için babası mezbûr Mehmed üzerine iş bu tarih-i kitâbtan beher mah ba-terazi yedişer buçuk guruş nafaka ve kisve baha-ı farz ve takdir buyurub meblâğ-ı mefruz-ı mezkûr-i sağire-i mezbûrun nafaka ve kisvesine vesâir levazim-i zaruriyesine harc ve sarf ve vuku'at-ı zarurette istidaneye ve lede'l-zafer babası mezbûr üzerine rûcu' mezbûre Aişe Hatun'a izin varmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olunur. Fî 23 Ra sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 40 / 128. Belge (s. 21-1 / b. 4)

Cısr-i Ergene Evkâfi mükâfatından mahrusa-i Edirne'de kâin Araplar Hânı demekle meşhur hanın cabisi faziletli Said Efendi ba'de'l-İslâm-ı inha olunur ki mahrusa-i mezbûrede bina ve inşasına irade-i Âliye taâllük eden kışlak-ı âlâya bir miktar kurşun lâzım olub mahal-ı aharda bulunmayıb hân-ı mezkûrun harabe mahallerinden bir miktar kurşun derleyub mahfuz-ı kurşun olduğu kışlak-ı mezkûrun bina emini hâlâ Edirne Bostancıbaşısı saâdetlu Abbas Bey hazretlerinin mesmu' olub hin-i hâcetle yerine cedid-ı kurşun verilmek şartıyla salifü'z-zikr mahfuz-ı kurşundan kadar-ı vâki' kurşun verilmesini iltimas etmekle iş bu vasıla tahrir ve îrsal olundu gerekir ki taraf-ı şer'eden ta'yin olunan emna-i şer'î ma'rifeti ve ma'rufunla izin alınub hin-i hâcetle cedid-i kurşunu vermek şartıyla kışlak-ı mezkûr için mir-i mûmâ-ileyh kuruvazi kurşundan verub mikdarını tescil-i mahfuza kayıd etdirmesine ve'l-İslâm. Fî 2 R sene 1242.

Yekûn: 2406

Ber-muceb-i vâsıla emna-i şer'le Edirne Bostancıbaşısı Ağa'ya teslim ve izin olunan kurşundur zikir olunur.

Sayfa: 41 / 129. Belge (s. 21-2 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Hâcî Sarraf Mahallesi mütemekkinlerinden sahib-i ârzu hâl Azviyo veled-i Tanaş nâm zımminin ârzu hâl ismi mezkûr Birasko veled-i Endorya nâm zımmi muvacehesinde mübaşiri hazır olduğu hâlde takrir-i kelâm idub ben tarih-i i'lâmdan bir sene mukaddem mersûm Birasko

zımmiyle birer arabası doksan guruş olmak üzere mücazatın iki koçu üzümü bey' ve temlik idub olduğu ba'de't-tesellüm ve'l-kabul semeni olan yüz seksen guruşunu yüz yetmiş sekiz buçuk guruşu hasbete-i hasbete tamamen bana def' ve teslim ben dahi yedinden ahz ve kabz eyledikten sonra meblâğ-ı mezkûrdan bâki bir buçuk guruş ile mersûm Birasko zımminin beşeratü'l-recâ' emriyle mezkûr üzüm arabalarına ücret verdiğim elli guruş ve kezalik emriyle mezkûr üzümlerin iktizâ eden mekerresine ve mesarif-i vesairesine sarf eylediğim kırk beş guruşla cem'an mersûmun zimmetinde doksan altı buçuk guruş alacak hakkım olmağla suval olunub aliverilmesi matlubumdur deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval-ı mersûm Birasko zımmi cevabında ber-vech-i muharrer mezkûr üzümleri iştirasını ve semeninden bir buçuk deyn kaldığını ikrar idub ancak salifü'z-zikir araba kirası ve mekeri ve mesarif-i saire için merfu'i olan doksan beş guruşu mersûm Azviyo'ya kendi malından çıkmak üzere benimle akd-ı bey' etmiş idi deyu izn-i ba'de'l-inkâr-ı mer'i mersûm Azviyo zımmi ber-vech-i muharrer merâsını isbatdan âciz olub mersûm Birasko zımmiye bi't-taleb mübeyyin-i teklif olundukta olduğu arabasından nakl etmekin mucebiyle nasb-ı mezkûr semeninden bâki bir buçuk guruş ile mer'i mersûm Birasko zımminin emriyle sarf idub mersûm Birasko'nun arabasından nakl eylediği doksan beş guruşla cem'an doksan altı buçuk guruşun mer'i mersûm Azviyo zımmiye def' ve teslim mersûm Birasko zımmiye tenbiye-i şer'i olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî gurre-i R sene 1242.

Sayfa: 41 / 130. Belge (s. 21-2 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Gülbahar Mahallesi sükkkanından sahib-i ârzuhal Derviş Murad bin Ahmed derun-ı ârzuhalde ismi mezkûr câr-ı mülâsık Hüseyin bin Ali muvacehesinde mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm tarih-i i'lâmdan yedi gün mukaddem Penşembe günü benim menzilim hali iken mezbûr Hüseyin menzilime girib menzil-i mezkûrum derununda mevcud-ı emvalimden bir basma zen entarisi ve bir çuka salta-ı marka ve bir ketalife şalvar ve bir tob dağlı bezi ve üç aded harir gömlek ve iki adet çarşab ve bir çift altun küpe ve bir altun yüzük ve bir armudiye âli altun ve iki adet

münakkaş havlu ve bir cedid uçkur ve bir çuka ve bir donu gasb etmekle eşya-yı mezkûreyi mezbûrdan taleb ederim deyu ba‘de‘l-da‘vâ ve‘s-suvâl ve‘l-inkâr mer‘i mezbûr ber-vech-i muharrer da‘vâ-yı mezkûresini bi‘l-vekaye isbatdan âciz olub mezbûr Hüseyin‘e bi‘t-taleb ba‘de‘t-tahlifü‘ş-şer‘i mucebiyle mer‘i mezbûr Derviş Murad da‘vâ-yı mezkûresiyle mezbûr Hüseyin‘e bi‘t-tenbiye-i mu‘arazadan men‘ olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i‘lâm olundu. Fî 28 Ra sene 1242.

Sayfa: 41 / 131. Belge (s. 21-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne‘ye muzâfat-ı Ada Nahiyesi‘ne tâbi‘ Ahur Karyesi sükkânından Mehmed bin Hasan nâm sarbanın sulbiye kebîre kızı iş bu ba‘issü‘l-kitâb Leyliye Hatun‘un zevci ve tarafeynden şer‘an-i câniyyü‘z-zikr-ı tasdik-ı vekil Mehmed bin Hüseyin mahzarında ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyü‘z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan karye-i mezbûrede vâki‘ etraf-ı erba‘dan Arapoğlu Mehmed Sarban ve Mustafa Sarban ve Ali Molla menzilleri tarîk-i âmm ile mahdud ve ahz üç bâb-ı tahtanî oda ve bir kilar ve bir anbar ve bir kuyu ve haricen bir bâb-ı tahtanî oda ve bir ahur ve bir samanhâne ve iki sayeban ve bir miktar havlu-yı müştemil-i hariciye ve dâhiliyelu çiftlik ta‘bir olunur mülk-ı menzirim ile durununda mevcut-ı emvalimden iki çift karasığır öküzü ve iki re‘s camuş ineği ve iki re‘ s karasığır ineği maa dana ve beş re‘ s hergele (merkeb) ve dört tay ile nahye-i mezkûre tâbi‘ Taşçı Arnabut Karyesi‘nde Nehr-i Tunca üzerinde kâin Borgoz sal‘a ve kurmananın nısf-ı şayi‘ benim ve nısf-ı şayi‘ ahar-ı kareye-i mütemekkinlerinden Mosko zimminin mülkü olmağla ben ve kurman-ı mezkûrda olan nısf-ı şayiamı tarafeynden bi‘l-icâb ve‘l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘i ve sıfka-i vahide ile kızım mezbûre Leyliye Hatun‘a bin guruşa bey‘ ve temlik ve vecelâyığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr bin guruşu kızım müşteriye-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz ve meblâğ-ı mezkûrun mübeyyin ve takririne müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mütalebatdan kızım mezbûre Leyliye Hatun‘un zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘i ile ibrâ ve iskât eyledim fi-ma‘bâd çiftlik-i mahdud-ı mezkûrun derununda mevcut-ı mezkûr meşhur

sal‘anın-ı mecmu‘ ve nisf-ı kurman-ı mezkûr cem‘i müştemilatıyla kızım mezbûre Leyliye Hatun’un mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim kat‘a ve kattiyet alâka ve medhalim kalmadı keyfe-mâ-yeşâ ve yahtar mutasartıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fî 26 Ra sene 1242.

Şuhûdü’l-hâl: Berber Molla Ahmed, Nalbandbaşı Murad Ağa, Berber Mehmed Kalfa, Mehmed Efendi, Hâncı el-Hâc Ahmed Ağa.

Sayfa: 41 / 132. Belge (s. 21-2 / b. 4)

Ma‘ruz-ı dâ‘i-i Devletlerinindir ki

Mahsusa-i Edirne’de Bihruz Mahallesi sâkinlerinden sahib-i ârzuhal Mehmed bin Ahmed nâm kimesnenin derun-ı ârzuhalde ismi mezkûre ma‘rifetü’z-zat-ı Fatma bint-i Mehmed nâm hatun muvacehesinde Asakir-i Mansure-i Muhammediyye neferatından Onbaşı Osman bin Mustafa ile mübaşiri hazır oldukları halde takrir-i kelâm idub mezbûre Fatma Hatun zevce-i mersûl-ı saham olub ben diyar-ı aharda iken iş bu tarihinden üç sene mukaddem nefsin-i hazır-ı mezbûr Osman Onbaşıya tezviç eyledikte olduğu tezvic-i duhul idub lâkin mezbûre Fatma Hatun hâlâ benim nikâhımda olduğundan nikâh-ı şahidinin fesadına binaen mezbûre ile cabeleri tefrik olunub ba‘de’l-nikâh-ı iddet-i kal-ı evvel bana zevciyete muta‘vatına mezbûre Fatma Hatun’a tenbiye-i şer‘i olunmak matlubumdur deyu ba‘de’l-da‘vâ ve’s-suval mezbûre Fatma Hatun cevabında mer‘i mezbûrun ber-vech-i muharrer zevc-i mersûl saham olub kıbel’il-tatbik-i nefsin (silik) mezbûre tezvicini bi’t-tev‘il-saf-ı ikrar ve i‘tiraf idub lâkin bundan akdem gaib’il-anı’l-meclis Talkacı Mehmed nâm kimesne zevcim zevc-i evvelim mer‘i mezbûrun zimmetini bana (silik) idub ben dahi tasdik etmekle teba-i Âliye hazır-ı mezbûr Osman Onbaşıya nefsimi tezvic etmişdim dedikte mezbûre Fatma Hatun’un takrir-i meşruhu üzere hazır mezbûr Osman dahi mer‘i mezbûr Mehmed mezbûrenin zevc-i evveli olduğunu ba‘de’l-tasdik-i beyinleri tefrik olunub ba‘de’l-nikâha ve akd-ı ber-vech-i muharrer-i zevc-i mer‘i mezbûr Mehmed’de zevcine-i muta‘vatına mezbûre Fatma Hatun’a tenbiye-i şer‘i olduğuna tescil ve huzur-ı âlilerine i‘lâm olunur. Fî 21 Cemâziye’l-âhir sene 1242.

Sayfa: 42 / 133. Belge (s. 22 -1 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne hısn-ı dâhilinde Balıkçı Pazarı Karyesi'de mütemekkin Eci Tarasyin bint-i Zafer nâm Nasraniye'nin gögesi ve tarafeynden husus-ı âtiyyü'l-beyânı taleb ve hâvi ve ahz ve kabz ve husumet-i recâ'aya ve lede'l-iktizâ-yı sulh ve ibraya ve husus-u mezkûrin mütevakkıf olduğu umurun talebine vekil olduğu şahs-ı mersûme ba-ma'rifeti'ş-şer'iyeye i ârifan Ali bin Ömer ve diğer Ali bin Cafer kimesneler şahâdetleriyle sabit olan Kürekçi Dimitrali veled-i Goranıl nâm zımmi ba'issü'l-ilâm Petrali veled-i Kostandi nâm zımmi muvacehesinde mübaşiri hazır olduğu halde bi'l-vekâle takrir-i kelâm idub mersûm Petrali zımmi bundan akdem kayın anâm mevkûlem mersûme Eci Tarasyin yedinden ba-temellük yüz elli guruşu iktiraz ve ahz ve kabz idub mukabelesinde ma'lum el-vezin ve kıymetli bir miktar incu vâz'ı deyn idub ol-vechle mevkûlem mersûmenin zimmet-i mersûmenin alacak hakkı olmağla deyn-i mezkûrini red ile meblâğ-ı mezkûri bi'l-vekale hâlâ taleb ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mersûm Petrali zımmi cavabında filhakika mevkûle mersûmeden ba-temellük yüz elli guruşu iktiraz ve kabz eylediğinde ikrar idub lâkin iş bu tarihten kırk dört gün mukaddem mevkûle-i mersûmenin emriyle meblâğ-ı mezkûri oğlu gaib-i ani'l-meclis Eci Andon zımmiye tamamen def' ve teslim idub mutalebasından zimmetim berî olmuştur deyu ba'de'l-def' ve'l-inkâr-ı vâki'-i mersûm Petrali zımmi ber-vech-i muharrer def'-i mezkûrini lede't-tezkıyye şahâdetleri makbule olan ahrâr-ı rical-i nasradan bakkal İlya veled-i Nikola ve Kostandi veled-i Yanaki nâm zımmiler şahâdetleriyle ber-nech-i şer'i ba-muvacehe-i isbat etmekin mucibiyle mevkûle mersûmenin yedinde deyn olan salifü'l-beyân-ı inculeri mersûm Petro zımmiye def' ve teslim eylemesi için vekil mersûm Dimitraliye tenbiye-i birle mua'razadan ba'de'l-men' vekil-i mersûm dahi zikir olunan inculeri huzur-ı şer'le mersûm Petrali zımmiye def' ve teslim idub ber-vechle kat'-ı niza olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Hurrira el-yevmi't-tasi' ve'l-ışrîn min şehr-i Saferi'l-hayr li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 42 / 134. Belge (s. 22-1 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Sahib-i ârzuhalın kayınvalidesi zat-ı ma'rife Rukıyye bint-i Mustafa'nın derun-ı ârzuhalde ismi mezkûr İsmail bin Mehmed takrir-i kelâm idub mezbûr İsmail kızım gaib-i ani'l-meclis Aişe Hatun'un zevc-ı mutallakı olup zevciyette beynimizde kalma-i iken mezbûrun kar eşinden hâsıl ve kızım gaibe-i mezbûreden mütevellid iş bu huzur-ı şer' ile mu'ayene olunan sağır Mehmed'in anası sağır-i mezbûre ecnebi ahara nefsinı tezvic etmekle hakk-ı hakkane kendu dahi sakita ve bana aid olduktan sonra iki yüz kırk senesi Rebi'ül-evvel'in ikinci günü tarihle müdde-i iş bu yedimde olan nafaka-yı hüccet-i mucebine sağır-i mezbûrin nafakası için babası mezbûr üzerine kıbel-i şer'den ba-terazi-i beher mah yedişer gururuş nafaka ve kisve baha farz ve takdir olunub istidaneye dahi bana ba'de'l-izin ben tarih-i mezkûrdan beru bi'l-istidane-i sağır-i mezbûri bi'l-ihzane intak-ı vekil etmekle nafaka-yı makule-i mezkûreden muhtacıma olan iki senelik yüz seksen guruşu mezbûrdan taleb ve da'vâ eylediğimde olduğu husus-ı mezkûri fi-ma'bâd el-ikrar ve'l-ikelâm mezbûr İsmail meblâğ-ı merkumu tamamen bana def' ve teslim ben dahi yedinden ahz ve kabz idub nafaka-yı miktarı mezkûreden iş bu tarih-i i'lâma gelince mezbûrun zimmetinde bir akçe ve bir cebe kalmadı deyu tarafeyn ber-vechle olan ikrar ve tasdikleri tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî R sene 1242.

Sayfa: 42 / 135. Belge (s. 22-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Akmescid Mahallesi sakinlerinden şahs-ı ma'rife Nana bint-i Mihail Nasraniye meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı dâhili Radi veled-i Baron nâm zimmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mersûm Radi zimmi zevc-ı dâhilim olup lâkin beynimizde hüsn-ı zindekânımız olmamağla ben hula' talibe ve rağbe olduğum ecilden mersûmun zimmetinde olan mehr-i müeccelim ile ve malımdan bedel-i hula' olmak üzere mersûmeye def' ve teslim eylediğim altmış guruş üzerine ve me'unet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mersûm Radi zimmi ile muhâlaa-i sahih-i şer'ıyye hula' olduğumda olduğu ber-vech-i muharrer hula' mezkûri ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete ve hukuk-ı vesâire-yi şer'ine müteallik-ı âmme ve

âdi ve kâffe-i mutalebatdan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât idub ve her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gıbbet-tasdik-i şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-ehad ve'l-ışrîn min şehr-i Rebi'ü'l-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mukayyid Ali Rıza Efendi, ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa.

Sayfa: 42 / 136. Belge (s. 22-1 / b. 4)

Mahrusa-i Edirne'de İmaret-i Mezid Bey Mahallesi mütemekkinlerinden Kostandi veled-i Gorgi nâm zımmi meclis-i şer'î şerif-i enverde zat-ı ma'rife iş bu ba'issü's-sefer Nike bint-i Radi nâm Nasraniye muvacehesinde ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Kasab Mehmed ve bölükbaşı ve Attar Endon zımmi menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir kiler ve bir izbe ve bir ahur ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müstemil bir bâb-ı mülk-ı menzil babamın olub halik olan Gorgi zimminin ale'l-halikin yedinde mülk ve hakkım olub ba'de'l-halik-i menzil-i mezkûr sağira bana muras olmağla ben dahi menzil-i mahdud-ı mezkûri bi-cemmî't-tevâbi' ve'l-levâhık tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahihi-i şer' ile mersûme Nika Nasraniye'ye iki yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz guruşa müşteriye-i mersûmenin yedinden yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûri cem'an müstemilatıyla mersûme Nika Nasraniye'nin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı eylediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-samin min şehr-i Rebi'ü'l-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Bahçıvan Topal Bani Zımmi, Kürekçi Dimitrali Zımmi, Papuççu Tanaş Zımmi.

Sayfa: 43 / 137. Belge (s. 22-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Akşemseddin Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rife Durina bint-i Estarani nâm Nasraniye meclis-i şer'î şerif-i enverde takrir-i kelâm ve ta'bir-i anı'l-meram idub mahle-i mezbûrda vâki' etraf-ı erba'dan Bahhor ve Mato ve Dañço zımmiler menzilleri ve tarik-i has ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir izbe ve bir mahzen ve bir muyitâb karhânesi ve bir miktar bâb-ı havlu-yı müştemil menzilin arsası senede Yıldırım Bayezid Vakfı'na sekiz pare mukâta'a-i karyesi olup yanası mülk olmakla el-yevm derununda tahmin ettiğim bir bâb-ı menzil otuz beş sene ve benim şer'ayi yedimde mülküm olup bundan akdem sathını ber-takrib sanâ'î etmekle iş bu haziran-ı ba-meclis olan mahle-i mezbûre imamı Mutan Efendi ibn-i Mehmed Sâid nâm kimesne ile Attar İbrastol veled-i Dersavi ve Kazhani Ankıl veled-i Kostandi ve Muyitâb Maşu veled-i Zafer ve Abacı Eşzabo veled-i Panço nâm zımmilerden ba'de'l-istihcar ve el-ihbar li-ecl-i el-sened-i yedime bir kıt'a hüccet-i şer'îye i'ta olunmak matlubumdur deyu mukarrere-i mersûme Dorina Nasraniye'in bi'l-cümle takrir-i meşruhunu vakıa'-ı mutabık ve şefaü'l-emre muvaffik ettiğini hazuran-ı mezbûrundan her biri dahi tarif'ül-şehade ihbar etmeleriyle hıfza-i ma'kal bit-taleb ketb olundu. Fî 5 R sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Mukayyid Ali Rıza Efendi, Muhzırbaşı Hacı Tahir Ağa, Tahtacı Molla mustafa.

Ma'lumü'l-vakıf-ı el-sahih ve'l-has'ül-sarh der-i küllihaları ve hükmümle umuruma maa umumuma ve husus-u âmme-i vakıfı'l-ıcarı mersumü'l-umuru esami-i el-sadavadü'l-masraf ve el-ma'mur-ı helal reşide-i el-hass-ı mahrusa-i Edirne âliyyü'l-ula

Sayfa: 43 / 138. Belge (s. 22-2 / b. 2)

El-hamd'ülillah ve's-salavat ve's-selâm âlâ seyyidinâ Muhammed ve âlâ sahhibe ecmâ'in imâba'd iş bu kitâb-ı sıhhat-ı nişanın tahri ve inşasına ba'is ve bâdi olduğu mahrusa-i Edirne'de Devletşah Mahallesi sâkinlerinden zat-ı Hasan bin Ahmed ve Mehmed bin Sâid bin Abdülşükür tarifleriyle ma'rife olan sâhibü'l-hesenad Emine Hatun bint-i Mehmed Emin bin Abdullah'ın Ahmedi ve Mahfûl ibn-i Münif mahdud-ı zikr-i âtî vakfına li-

ecli't-tescil-i mütevellî-i nasb ve ta'yin eylediği Kuloğlu es-Seyyid Ahmed Ağa ibn-i Mehmed mahzarında bi'l-tevî'-i el-saf ikrar-ı sahih-i şer'î ve i'tiraf-ı sarh-ı mer'î idub ve vakf-ı canibü'z-zikrin suduruna değin silk-i mülkümde münselek-i atıb-ı emvalimden mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Astarıcı Mehmed ve Mısırcı Beşer ve Sarraç Halil Ağa menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülkü menzilimi hasbeten lillahi' ahad ve talbâ mârzâti rabbis settar valef-ı sahih-i mu'bir ve habs-ı cerh-i mahal ile vakıf ve hisse idub şöyle şart ve ta'yin eylemekle ben hayatda oldukça ber-vech-i vakıfta menzil-i mezkûrda sakin olam ben ba-emri teâla vefat eylediğimde sakin olduğum Devletşah Mahallesi cami'î şerifinde ba-berat-ı âlişan her kim enâm olur ise vakf-ı mezkûrda mutlaka vakf-ı fikra-yı Müslimin ola deyu menzil-i mezkûri ba'de't-tahliye-i fariğa ânı's-suval-ı mütevellî-i mezbûr Seyyid Ahmed Ağa'ya teslim eyledik olduğu ber-minvâl-ı muharrer tesellüm ve kabul idub evkâf-ı saire mütevellîlerinin vakıfla tasarruf eyledikleri gibi tasarruf eyledi eyledikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka-i mezbûre Emine Hatun Kalamani-Semti vakıfdan canibü'ş-şafaka sarfa olub vakf-ı mezkûrundan ve cerh-i ve menzil-i mezkûri kal-ı evvel mülküne ise var eylediğimde ki mütevellî-i mezbûr dahi teslimden emtina-i birle mütereffi'n ve her biri fazıl-ı kalban oluruyla hâkim-i müvekkî-i sadr-ı kitâb ref'î karar-ı Mollahü'l-Vahhab Efendi hazretleri dahi tarafynin küll'i-men-ı nazır ve mena-i hakir olmakdan hazır idub âlel-kull-ümen-i birah mine'l-esmaü'l-tacühüddin el-saf-ı fi misalü'l-vakıf evvel-i vakf-ı mezkûrin hinna şayana-ı lâzımına hüküm-i sahih-i şer'î ma-vâka huruc-ı merha buyurdan naks ve naksına mecal-ı mahal ve tebdil-i ta'biri adîm istihmal oldu fem'en birle ba'd-ı müsamaha-ı kaima el-şanı Alaeddin yoluna ina'l-Allah'u semi'i-âlim ve icarü'l-vakıf-ı âlel-hükmü için el-kerim-i hayr-ı zemin ve hurrira fi'l-yevmi's-samin min şehr-i Rebi'ü'l-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ebubekir Sezani, Mukayyid Rıza Efendi, Muhzır Kara Ali Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa.

Sayfa: 44 / 139. Belge (s. 23-1 / b. 1)

Îzzed-me'âb şer'iatü'n-nisab hâlâ bâb naibimiz fahrü'l-küzzat Hafız Ahmed Efendi daim-i mufaka-yı ba-hayr gibbe't-tahtü'l-vakaya inha olunur ki erbab-ı isti'dadan Hafız Mehmed Emin Efendi ibn-i İlyas bâb mahkemesi kitâbatına taleb ve rağbe olmağla ser-kitâbe-i şer'iatü'ş-Şeyh Mustafa Kabûlî Efendi rayı ve ma'rifeti ve ihvan sairesi ve ma'rifet-i iltimasıyla mezbûr Hafız Mehmed Emin Efendi mahkeme-i mezbûreye kâtib nasb ve ta'yin olunub yerine iş bu merasimle i'ta olunmuştur gerekir ki mezbûr-i mukteza-yı tarîkleri üzere hizmet-i mezkûrede istihdam eylesin ve'l-islâm. Hurrira fi'l-yevmi't-tasi' min şehr-i Muharremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 44 / 140. Belge (s. 23-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne hısn-ı dâhilinde Veled Veleyüddin Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rife Herso veled-i Tarhar nâm Nasraniye'nin güvegisi iş bu ba'issü'l-sefer Yorgi veled-i Ankıl nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Kazğancı Yorgali ve Anasta Nasraniye ve kal'a civarı ve tarîk-i âmm ile mahdud üç bâb-ı fevkanî oda ve bir sofa ve bir matbah ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilin nasb-ı şayi' gaib-i anı'l-meclis Pano zımminin ba-hüccet-i şer'ayı yedinde mülk ve hakkı olup ba nısf-ı şayi'i aharı arsa benim akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olmağla ben menzil-i mezkûrda olan nısf-ı hisse-i şayi'amı tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' i ve müşterim gaib-i mersûmun izni ve icazatıyla güvegim mersûm Yorgi zımmiye bin beş yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelâyıkıyla teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr bin beş yüz guruşu güvegim müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz ve meblâğ-ı mezkûrun mübeyyin ve takririne müteallik-ı âmme-i havi ve kâffe-i mutalebatdan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini ibrâ-i amm-ı sahih-i şer' ile ibra ve iskât idub her birimiz ber-minvâl-ı muharrer âharan ibrâsını kabul eyledik fi-ma'bâd menzil-i mezkûri olan benim nısf-ı hisse-i şayi'am güvegim mersûm Yorgi

zımminin mülk-ı müşterası olub benim nısf-ı menzil-i mezkûrda kat'a ve katiyen alaka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-âşer min şehr-i Rebi'ü'l-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Bakkal Ankıl, Keresteci Pano, Kürekçi Yanaki Zımmi, Mumcu Bako Zımmi.

Sayfa: 44 / 141. Belge (s. 23-1 / b. 3)

Îzeet-me'ab şer'îâtü'n-nisab hâlâ bâb naibimiz fahrü'l-kûzzat Hafız Ahmed Efendi müfaka-yı ba-hayr gibbe't-tahtü'l-vakaya inha olunur ki er-bâb-ı isti'dadan es-Seyyid Abdülkadir Efendi ibn-i İlyas bâb mahkemesi kitâbatına taleb ve rağbet olmağla ser-kitâbe-i şer'î-âtü'ş-Şeyh Mustafa Kabûlî Efendi rayi ve ma'rifeti ve ihvan sairesi ma'rifet ve iltimaslarıyla mezbûr es-Seyyid Abdülkadir Efendi mahalle-i mezbûreye kâtib-ı nasb ve tayin olunub yerine iş bu merasimle i'ta olunmuştur gerekir ki mezbûri mukteza-yı tarîkleri üzere hizmet-i mezkûrede istihdam eylesin ve'l-islâm. Hurrira fi'l-yevmi't-tasi' min şehr-i Muharremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 44 / 142. Belge (s. 23-1 / b. 4)

Îzzet-meâb hâlâ bâb naibimiz fahrü'l-kûzzat Hafız Ahmed Efendi müfaka-yı ba-hayr gibbe't-tahtü'l-vakaya inha olunur ki er-bâb-ı isti'dadan Salim Rüşdi Efendi bâb mahkemesi kitâbatına taleb ve rağbe olmağla ser-kitâbe-i şer'î-âtü'ş-Şeyh Mustafa Kabûlî Efendi rayi ve ma'rifeti ve ahvan-ı sairesi ma'rifet ve iltimaslarıyla mezbûr Salim Efendi mahkame-i mezbûreye kâtib-i nasb ve tayin olunub yerine iş bu merasimle i'ta olunmuştur gerekir ki mezbûru mukteza-yı tarîkleri üzere hizmet-i mezkûrda istihdam eylesin ve'l-islâm. Hurrira el-yevmi't-tasi' min şehr-i Muharremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 45 / 143. Belge (s. 23-2 / b. 1)

Dersâdetden gelur iken çömlekçi taifesinden bargir garat etmiş olub kabir serdârı Halil Ağa ma'rifatiyle ahz ve huzu-ı hazret-i veliyü'l-mumaya

ihzar olunmuş olan Tahir nâm mehterinin ma‘rifet-i şer‘le tahrir olunan eşyası defteridir ki zikir olunur. Hurrira fî 5 R sene 1242.

Bir adedinin bileziği noksandır.

Sim kılıç Arnavud kâri pišto çift 1

Sim kılıç mercanlıca batahanı nacağ1

Yedi adet sim bilezikli dağlı tüfenki 1

Kaçun çift 2

Bayağı şal 1

Çorab çift 4

Siyah çizme çift 1

Şayan tobra 1

Meşin heybe 1

Üzerinde gögez müsta’mel saman

Kezalik gögez çuka entari 1

Kezalik penbe köhne sor şal 1

Kezalik beyazlı nivm şal 1

Kezalik meşin sudalık 1

Kezalik nefes maa külah 1

Kezalik gögez müsta’mel sako

Huzurda murafaa olan Estabko veled-i Petro zımminin sârıka olan eşyası zuhura çıkmıştır.

Sayfa: 45 / 144. Belge (s. 23-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne’de Naib Çelebi Mahallesi sakinlerinden Hüseyin Alemdar bin Ömer meclis-i şer‘i şerif-i enverde iş bu ba‘issü’s-sefer kendi nefsinden asıl ve hâlâ zevcesi Zelita bint-i Alsandri nâm Nasraniye tarafından şer‘i âtiyyü’z-zikri tasdik-i vekil Ankıl veled-i Kosto muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki‘ etraf-ı erba‘dan Kuku ve Anastaş nâm zımmiler menzilleri ve müşteri-i mezbûrin ahar menzili ve tarîk-i âmm ile mahdud bir miktar menzil-i arsasını tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bat-ı sahih-i şer‘ ile zevcan-ı müşteriban-ı mersûman Ankıl ve Zelita zımmilere yüz on beş guruşa bey‘ ve temlik ve teslim eyledikte onlar dahi

iştira tamamen iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz on beş guruşu zevcan-ı müşteriban-ı mersûman yedlerinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd hisse-i mahduda-i mezkûru cem'î müştemilatıyla zevcan-ı müşteriban-ı mersûman Ankıl ve Zelita zımmilerin mülk-ı müşteraları olup benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dedikleri gibi mutasarıfan olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olunur. Fî 4 Ra sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Debbağ Osman Ağa, Mukayyid Ahmed Ağa, Topsakal İsmail Ağa.

Sayfa: 45 / 145. Belge (s. 23-2 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Fi'l-asıl Eflak re'ayasından olup mahrusa-i Edirne'de Paşa Kapısında mütemekkin sayıs taifesinden sahib-i ârzuğâl Yorgi veled-i Baron nâm zımmi derun-ı ârzuğâlde ismi mezkûr taife merkumundan Mihail veled-i Manol nâm zımminin mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub tarih-i i'lâmdan iki ay mukaddem ben mersûm Aleksî zımmi ile Vidin canibinden bu tarafa gelmek için refakat etmekle malımdan mersûma iki yüz yirmi beş guruşluk yirmi bir adet ârâlî altunu bi'l-imane teslim idub meblâğ-ı mezkûrun otuz altı guruşunu benim emrumla esna-yı rahda emvalıma sarf ve bir kıt'a hazinedar mutasarıfa verir idub nakda dahi yüz elli üç guruşunu bana ba'de't-teslim bâki zimmetinde altmış üç guruş alacak hakkım kalmağla hâlâ taleb ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mersûm Aleksî zımmi cevabında mer'î mersûmun ber-vech-i muharrer hâvi-yi mezkûresi bi't-tev'î el-saf-ı ikrar ve i'tiraf etmekin âlel-muceb-i ikrar-ı meblâğ-ı bâki mezkûr altmış üç guruş mer'î mersûm Yorgi zımmi def' ve teslim mersûm Aleksî zımmiye tenbiye-i şer'î olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 17 R 1242.

Sayfa: 46 / 146. Belge (s. 24-1 / b. 1)

Dimetota Kasabası sükkânından Hasan Ağa ibn-i Ahmed nâm kimesne iş bu rafi'ül-kitâb sabıka-ı kaptan derya-yı es-sabık devletlu es-Seyyid Hasan Paşa ibn-i Ahmed tarafından şer'a-i ve fera'î âtiyyü'z-zikri tasdik-i vekil Mehmed Saddık Ağa bin Abdülbadî mahzarında ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm

idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahrusa-i Edirne kazası muzâfat-ı Ada Nahiyesi'ne tâbi' Ahcılı Karyede vâki' tahrir ve tasbikden tamamını harca beş bâb benim fevkanî oda ve beş bâb tahtanî oda ve iki kilar ve bir matbah ve bir firun ve bir kebîr ahur ve bir kebîr samanhâne ve bir miktar kanavat-ı mulukânasiyle ebniye-i mezkûrin derununda cari bir miktar ma'î leziz ve dâhili iki bâb-ı tahtanî oda ve bir anbar ve firun havlusu ve bir miktar havluyu müştemil çiftlik ta'bir olunur bir bâb-ı mülk-ı menzili ile derununda mevcut hayvanatımdan dokuz çift karasığır öküzü ve üç çift camuş öküzü ve üç re's camuş ineği ve üç re's camuş kutaası ve üç yüz adet ecnas ağnâm ve yedi adet ecnas hergele (merkeb) ve üç adet tay ve dört araba ve beş adet dükkân ve beş kazma ve beş adet çapa ve on adet saban timur maa takım ve dört palan timur maa takım ve dört balta ve üç adet tırpan ve dört tencere ve yedi sahan ve yedi taş maa kapak ve dört tabe ve bir kebîr sini ve üç adet bakraç ve bir leğen ve yirmi beş adet ecnas karasığır hayvanatı ve beş adet sığır buzağı ve üç adet camuş düğesi ve bir re's camuş boğası ve der anbar olarak dört yüz iki buçuk kile hinta ve üç yüz yetmiş iki buçuk kile şair ve dört yüz yirmi kile çavdar ve seksen kile alf ve otuz altı kile üzümüni tarafından bi'l-icâb ve'i-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'î ve sıfka-i vahide ile mezkûr müşarün-ileyh es-Seyyid Hasan Paşa hazretlerine altı bin guruşa bey' ve temlik ve teslim ve çiftlik-ı mezkûre tâbi' çiftlik-i mezkûrin garb tarafına kâin Söğütlü etrafına kumluk ondan tepe nihayetinde Kara Ağaç ondan gül boyunca Kara Burun'a ve ondan Çoban Çayırı'na ve ondan Çoban Meşavin'e ve ondan dere boyunca Kâfir Pınarı'na ve ondan garbdan şarka doğru tarîk-i âmm ile Kartal Tepesi'ne ve ondan şarkdan garba doğru bağlara ve Dikili Taş ve ondan Bayır Üstence ve diğer Dikili Taş ve ondan Cisir-i Ergene tarîki üzerinde Alamet Taşı'na ve ondan Oğullu Karyesi'ne doğru hatta mütemekkim ile yine Ata'î mezkûre nihayet bulub iş bu sudur ile mahdud olan tahmina iki yüz bin kile tohum istiab eder tarlalarım ile tahmina üç yüz dönüm miktarı mer'aya sabit korucu ba-izni sahib-i ârz on bin guruş meakul müşarün-ileyhe furuh ve tahdik ve teslim eyledikte olduğu ber-vechi muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve tahdik ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni mezkûr altı bin guruşla bedel-i mukaddem on bin guruşu mevkul müşarün-ileyh es-Seyyid Hasan Paşa hazretlerine ba-hükmü

şer‘i zimmetimde deynim olan otuz bir bin beş yüz guruşunun on altı bin guruşunu nakz ve mahsub eylediğimde olduğu ber-minvâl-ı muharrer-i makama ve kabul idub fi-ma‘bâd çiftlik-i mezkûr ile derununda mevcud-ı salifü’l-beyân zehayir ve eşya ve hayvanat-ı mezkûre mevkul müşarün-ileyh es-Seyyid Hasan Paşa hazretlerinin mülk-ı müşterası ve maru’z-zikir tahmina iki yüz bin kile tohum istemad eder tarlalarım dahi mevkul-ı müşarün-ileyh hazretlerinin hakk-ı makbuzu olub gerek çiftlik-i mezkûr ve gerek hayvanat ve alat-ı çift ve eşya-yı vesaire ve arazi mahdud-ı mezkûrede benim asla ve kat‘a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtar mutasarıf olsun dedikte gibbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi el-yevmi’l-hâmis âşer min şehri Rebi‘ü’l-âhir li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Müderrisin-i kiramdan Ebubekir Sezani Efendi, Müderrisin-i kiramdan Kâtib Molla Ahmed Sırrı Efendi, Müderrisin-i kiramdan Hamdünnatif Efendi, Müderrin-i kiramdan Mukayyid Ali Rıza Efendi, Müderrisin-i kiramdan es-Seyyid Mehmed Necib Efendi, Dimetokalı Hâcızade Ali Ağa, Muyitâb Molla Mustafa, Bostancı Ahmed Ağa, Emin-i Mizan Harirî el-Hâc Mehmed Arif Ağa, Mehmed Efendi ve Adam.

Sayfa: 46 / 147. Belge (s. 24-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne’de Akşemseddin Mahallesi sakinlerinden Tanaş veled-i Manol nâm zimminin iş bu ba‘issü’s-sefer Kostandi veled-i Lagor nâm zimmi muvacehesinde takrir-i kelâm idub iş bu tarihinden iki mah mukaddem ben mersum Kostandi zimmiye yetmiş guruş kıymetli bir re’s camuş öküzümü ibrâ ve teslim idub hâlâ yedinde olmağla taleb eylediğimde bana red ve teslimden imtinai‘ eder suval olunub aliverilmesi metlubumdur deyu ba‘de’l-da‘vâ ve’s-suvâl mersûm Kostandi cevabında camuş-ı mezkûr yedinde olduğunu ikrar lâkin benim mer‘i mersûmun zimmetinde yetmiş guruş alacak hakkım olmağla mukabelesinde ba-terazi camuş-ı mezkûri yetmiş guruşa bana bey‘ ve teslim ve semenini deyn-i mezkûr e nakz ve mahsub eyledi deyu beni def‘a tasdi ben dahi inkâr idub olduğu def‘i mezkûr beni beyân sudurunda iken ba-vasıtat-ı müslmin ben mersûm Kostandi zimmi ile ânî’l-nakd on guruş bedel-i makbul ba‘de’s-sulh ve’l-kabul fi ma‘bâd husus-ı mezkûr müteallik-ı âmme-i hâvi ve kâffe-i muhasamatdan mersûmun

zimmetini kabul-ı hâvi-i âmm-ı sahih-i şer'î ile ibrâ ve iskât eyledim dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olunur. Fi'l-yevmi's-sadi min şehri Rebi'ü'l-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 47 / 148. Belge (s. 24-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Şehabeddin Mahallesi mütemekkinlerinden sahib-i ârzuhâl ba'issü'l-i'lâm Hüseyin Ağa ibn-i Hüseyin derun-ı ârzuhâlde isimleri mezkûr Pano veled-i Kalo ve Milo veled-i Hayso nâm zimmiler muvacehelerinde mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub mersûman benim çiftliğimde bir sene kalmağla hizmet etmek için tarih-i i'lâmdan on beş gün mukaddem ruz-ı Kasım gününe kadar bir sene-i kalmağla ben mersûm Pano zımmiye iki yüz elli guruş ve mersûm Milo zımmiye yüz yirmi guruş ücret tesmilesiyle her birini işcar idub onlar dahi ba-terazi ber-vech-i muharrer nakillerini bana ba'de'l-icâr-ı ücret-i mezkûrelerinden yirmi beş guruşu mersûm Pano zımmiye ve on guruşu mersûm Milo zımmiye nakd-i def'i teslim idub onlar dahi ba'de'l-ahz bil-îzzed-i şer'î beni terk idub nakillerini ahara icâr-ı murad ederler suval olunub ber-minvâl-ı muharrer ücret-i mezkûreleriyle minvâl-ı muharrer üzere bir sene kalmamla çiftliğimde hizmet etmeleri matlubumdur deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mersûman Palo ve Milo zimmiler cevaplarında çiftlikte mal-ı mer'i mûmâ-ileyhin takrir-i meşruhu üzere olduğunu bi't-tev'î inha ve ikrar ve i'tiraf idub mah-ı icâre-i müteallik-ı ber-îzzed-i şer'î beyân etmemeleriyle mersûman Palo ve Milo ücret-i musamayı mezkûreleriyle müddet-i mezkûre tamamına değin mer'i mûmâ-ileyhin çiftliğinde bir sene kalmayla hizmet etmek üzere mersûman Palo ve Milo zimmilere tenbiye-i şer'î olduğu tescil ve huzuru âlilerine i'lâm olundu. Fî 20 R sene 1242.

Sayfa: 47 / 149. Belge (s. 24-2 / b. 2)

Îzzed-meâb hâlâ bâb naibimiz fahrü'l-küzzat Hafız Ahmed Efendi daim-i müfaka ba-hayr gıbbe't-tahtü'l-vakaya inha olunur ki erbab-ı isti'dadan Hafız Ahmed el-Rüşdi Efendi mahkeme-i mezbûre-i kâtibi nasb ve ta'yin

olunub yerine iş bu merasimle ita' olunmuştur gerekir ki mezbûri mükteza-yı tarîkleri üzere istihdam eylesin ve'l-islâm. Hurrira fi'l-yevmi'l-hâmis-i âşer min şehr-i Rebi'î'l-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 47 / 150. Belge (s. 24-2 / b. 3)

Ma'ruz

Mahrusa-i Edirne'de Yancıkçı Şahin Mahallesi sakinlerinden sahib-i ârzuhal Fatma bint-i İsmail ile mezbûre Fatma'nın kebîr oğlu Mehmed'in mahrusa-i mezbûreye muzâfat-ı Ada Nahiyesi'ne tâbi' Umur Bey Karyesi sükkânından derun-ı ârzuhalde ismi mezkûr ba'issü'l-i'lâm Osman bin Osman mahzarında mübaşiri hazır olduğu halde her biri takrir-i kelâm idub bizim ve gaib-i anı'l-meclis kızım Rukiyye'nin karye-i mezbûrede vâki' ma'lumü'l-mahdud ve'l-müştemilat bir bâb-ı mülkü menzilimi iş bu tarihinden altı mah mukaddem beş yüz guruş semen-i makbuza mezbûr Osman'a bey' ve nasiye-i mezbûre hâkim efendi huzurunda ber-vechle takrir etmiştik lâkin mezbûr Osman'ın ben dahi gaib-i anı'l-meclis Rukiyye Hatun ise menzil-i mezkûri zevcim mezbûreye beş yüz guruşa bey' eyleyin ben size izn-i canibinden yüz guruş dahi ziyade veririm deyu ve âhd idub bizler dahi izn-i kelamına i'timad ve minvâl-ı mezkûri zevc-i mezbûr Osman'a beş yüz guruşa bey' idub gaibet-i mezbûre mer'î da'vâ olan yüz guruşu bize verirmemekle biz meblâğ-ı mezkûri gaibe-i mezbûreden hâlâ taleb ve da'va etmemiz ile mezbûr Osman gaibina mezbûrin zevci olduğuna binaen meblâğ-ı merkum yüz guruşu mezbûr Osman'dan taleb ederiz deyu tasdi eyledikleri da'vâlarında gaiban-i mezbûre hazıra-i bi'l-meclis olduğundan ma'da zevci mezbûr Osman tarafından vekil-i dahi olmamağla mezbûr Osman'a şer'en suval dahi tevcih etmeyub mer'iban-ı mezbûrdan da'vâ-yı mezkûreleriyle mezbûr Osman'a ber-vech-i şer'i mu'arazadan men' olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 21 R sene 1242.

Sayfa: 47 / 151. Belge (s. 24-2 / b. 4)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Çoban Kasabası'na tâbi' Alacuka Karyesi mütemekkinlerinden sahib-i ârzuhal Pavlo veled-i Petro nâm zımminin ba'issü'l-ilâm Kıpti Mehmed bin

Muhsin mahzarında takrir-i kelâm idub mezbûr Mehmed Kıpti tarih-i i'lâmdan yirmi gün mukaddem Penşembe gecesı saat dörtde yirmi yaşında kebîr oğlum Petro zimmiye pişto kurşunla bedenın sol tarafında bir yerinden hemde darb ve cerh idub bir gün mürurunda mütessir-i hâlik olmağla muceb-işer'ini taleb ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval ve el-inkâr mer'ı mersûm ber-vech-i muharrer da'va-yı mezkûresini isbatdan aciz olub istihlaf etmekin mezbûr Kıpti Mehmed'e ber-nech-i şer'ı ba-muvacehe ba'det-tahlifü'ş-şer'ı mer'ı mersûm Pavlo zimmi da'vâ-yı mezkûresiyle mezbûr Mehmed'e bi't-tembiye-i mu'arazadan men' olunduğú tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 22 R 1242.

Sayfa: 47 / 152. Belge (s. 24-2 / b. 5)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Karaca Ahmed Mahallesi sakinlerinden sahib-i ârzu hâl Hüseyin bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'ı münirde derun-i ârzu hâlde ismi mezkûr Mustafa ibn-i Mehmed muvacehesinde mübaşiri hazır olduğı halde takrir-i kelâm idub ben tarih-i i'lâmdan dört sene mukaddem mezbûr Mustafa Ağa'ya beher sene kırk guruş ücret kalmayla iki sene va'de altmış guruş ücret tesmiyesiyle bir sene nısf-ı mezbûre nefsinı mezbûre icar idub olduğı ber-vech-i muharrer beni ba'de'l-isticâr üç sene âlel-iltiva'-ı hizmet etmemle sinin-i mezkûrede ücret-i müsahamasına mezbûrin zimmetinde terakkim eden yüz kırk guruş ile sinini mezkûrede mezbûrin bundan iştira ve kabz eylediğı iki beher kile üçer buçuk guruş kıymetli on sekiz kile hinta semeni alınmış üç guruş ile keزالik malımdan iştira ve kabz eylediğı iki mahye sahan parası on sekiz guruşla cem'an mezbûrin zimmetinde alacak hakkım olan iki yüz yirmi bir guruşu mezbûrdan taleb eyledikte olduğı cevabından iş bu tarihindən bir sene mukaddem ba'd menhü'l-icâr-ı rü'yet-i hesab eylediğimizde nakt-ı zimmetinde sana yüz doksan guruş ve deynim zuhur etmiştir deyu ziyade merâm olan otuz bir guruşu inkâr idub ben dahi ziyade merâmı isbat-ı sudurunda iken ba-vasıtat-ı Müslim'den ben mezbûr Mustafa ile mükarrer-i deyn olduğı yüz doksan guruşa razı olub ziyade merâm olan otuz bir guruşun mutalebesine müteallik-i âmme-i hâvi ve kâffe-i mütalebatdan mezbûr Mustafa'nın zimmetini ibra-i

âmm-ı sahih-i şer'î ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu bedel-i sulh-ı mezkûr yüz doksan guruşu bana edâya taahhüd eyledi deyu tarafeynin ber-vechle vuk'û bulan ikrar ve tasdikleri tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olunur el-umuru men leh el-umur. Fî 20 R sene 1242.

Sayfa: 48 / 153. Belge (s. 25-1 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Akmescid Mahallesi mütemekkinlerinden şahsı ma'rife Agraşta bint-i Dosto nâm Nasraniye'nin Bahçivan Dostodol veled-i Andon nâm zımmi muvacehesinde mersûme Agraşta Nasraniye'nin zevci-i sahib-i ârzuhâl Kostandi nâm zımmi hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub tarih-i i'lâmdan iki gün mukaddem mersûm Dostodol zımmi bizim oğlumuz gaib-i anı'l-meclis sekiz yaşında Niko nâm sağıri bi-gayr-i hakk-ı değnek ile darb idub ben dahi oğlum sağır mersûmu tahlis-i murad eylediğimde ben dahi yumruk ile bi-gayr-ı hakk-ı ağzıma darb ve iki adet düşümü ihraç etmekle mersûmdan mucceb-i şer'ini talep ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mersûm Dostodol zımmi cevabında mer'ıye-i mersûme ile zevci hazır-ı mezbûrun oğulları sağır-i mezbûri darbını ikrar idub lâkin mer'ıye-i mersûmeye ber-vech-i muharrer darbını düşrûğü ihrac eylediğini külliya inkâr-ı mer'ıye-i mersûme ber-vech-i muharrer da'vâ-yı mezkûresini isbatdan âciz olub teklife dahi talibe olmamağla mer'ıye-i mersûme da'vâ-yı mezkûresiyle mersûm Dostodol zımmiye bi'l-tenbiye-i mu'arazadan ba'de'l-men'i-i mersûm Dostodol sağır-i mersûm darbını mukarrer olduğu ecilden ebeveyn-i zevcan-ı mersûmanın ba-edâya talebleriyle mersûm Bahçivan Dostodol zımmiye takrir-i şer'î iktizâ eylediği tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu el-umuru-men la el-umur. Fî 21 R sene 1242.

Sayfa: 48 / 154. Belge (s. 25-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Zen İbrahim Paşa Mahallesi sakinlerinden ma'rifetü'z-zat-ı Aişe bint-i Halil nâm hatunun zevci-i muhâla-ı iş bu ba'issü'l-kitâb Hüseyin bin Hüseyin mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Hüseyin zevci-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu'aşeretimiz olmamağla ben hula' talibe ve rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde

mutekarrer ma' kud-ı aleyha olan yüz guruş mehr-i müeccelimden ben rızamla fariğa olub nafaka-i mâniya-ı ma' lumem üzerine ve bedel-i hula' olmak üzere malımdan zevc-i mezbûrin yedinde terk eylediğim bir minder ve bir izlavi ve bir oda perdesi ve bir kürk üzerlerine ve me' unet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Hüseyin ile muhâlaa-i sahih-i şer' iyye ile hula' oldukta olduğu ber-vech-i muharrer-i hula' -i mezkûri ba' de' l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir beynimizde cari' i-i hukuk-ı şer' iyyeye müteallik âmme-i hâvi ve mutalebat ve kâffe-i ikmân ve muhasamatdan ben mezbûrun zimmetini ibrâ-i âm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu kezalik benim zimmetimi ibrâ ve iskât idub tarafeynden her birimiz âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gıbbet-tasdik-i şer' i ma-vâka' bi' t-taleb ketb olundu. Fi' l-yevmi' l-âşeri min şehr-i Rebi' ü' l-âhir li-sene isnâ ve erba' in ve mi' eteyn ve elf.

Şuhûdü' l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Mukayyid Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 48 / 155. Belge (s. 25-1/ b. 3)

Mahrusa-i Edirne' nin hısn-ı dâhilinde Ababan Mahallesi mütemekkinlerinden Mano veled-i Dodro nâm zımminin güvegisi iş bu ba' issü' s-sefer Tanaş veled-i Mihail nâm zımmi tarafından şer' a-i canıyyü' z-zikri tasdik-i vekil Kostandi veled-i Mihail nâm zımmi muvacehesinde ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü' z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba' dan Kanusna Nasraniye ve Mari Nasraniye ve Derzi Estori zımmi menzilleri ve tarîk-i âm ile mahdud iki bâb-ı fevkanî oda ve bir bâb-ı tahtanî oda ve bir camekân ve bir matbah ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi dört sehim i' tibarıyla üç sehim şayi' -i yedimde ibkâ ve bir sehim şayi' i âharan-ı tarafeynden bi' l-icâb ve kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile güvegim mersûm Tanaş zımmiye dört yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr dört yüz guruşu güvegim müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz ve meblâğ-ı mezkûrun mütebeyyin ve takririne müteallik-ı

âmm-e-i hâb-vi ve kâffe-i mutalebatdan güvegim mevkûl-ı mersûmun zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'î ile ibrâ ve iskât eyledim fi-ma'bâd menzil-i mezkûrin dört sehim i'tibarıyla bir sehim şayi'i-i güvegim mevkûl-ı mersûm Tanaş zımminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarf-ı olub sehim-i mezkûrda benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-i tasdik-i şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis âşer min şehr-i Rebi'ü'l-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Eci Şabo Zımmi, Panol Zımmi, Bakkal Dosto Zımmi.

Sayfa: 48 / 156. Belge (s. 25-1 / b. 4)

Mahrusa-i Edirne'de Timur Boğa Mahallesi mütemekkinlerinden Mihail veled-i Digo nâm zımminin iş bu ba'issü's-sefer Salomon veled-i Ador nâm Yahudi muvacehesinde ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Pani ve Pazarcı Yamandri ve Buzcu Ankıl zımmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı fevkanî oda ve bir bâb-ı tahtanî oda ve bir matbah ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimin nısf-ı şayi' ahar-ı gaib-i anı'l-meclis Emine nâm Nasraniye'nin mülkü olmağla ben menzil-i mezkûrda olan salif'üz-zikir nısf-ı hisse-i şayi'amı tarafeynden bi'l-icâb ve kabul-ı hâvi ve şurut-ı müsfideden âri bey'-i bât-ı sahih-i şer'î ile mersûm Salomon Yahudi'ye beş yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr beş yüz guruşu müşteri-i mesfûrun yedinden tamamen ahz ve kabz ve meblâğ-ı mezkûrin mütebeyyin ve takririne müteallik âmm-e-i hâvi ve mutalebat ve kâffe-i ikmân ve muhasamatdan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini ibra-i âmm-ı sahih-i şer'î ile ibrâ ve iskât ve her birimiz ber-minvâl-ı muharrer âharan ibrâsını kabul eyledik fi-ma'bâd benim menzil-i mezkûrda olan nısf-ı hisse-i şayi'am mersûm Salomon Yahudi'nin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim menzil-i mezkûrda asla ve kat'a ve kat'iyen alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutassarrıf olsun dedikte

gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis âşer min şehr-i Rebi'ü'l-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ebubekir Sezani Efendi, Mukayyid Ali Rıza Efendi, Tezkereci Numan Efendi.

Sayfa: 49 / 157. Belge (s. 25-2 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Alaeddin Mahallesi sükkânından sahib-i ârzuhal-ı ba'issü'l-i'lâm Sarrac el-Hâc Ali bin Mustafa'nın arabacı taifesinden Ahmed bin Mustafa mahzarında takrir-i kelâm idub ben tarih-i i'lâmdan bir mah mukaddem beher yüz vukıyyesini dokuz guruş ücret koluyla mahrusa-i Edirne'ye îrsal etmek üzere dört bin guruşluk ma'lumü'l-vukıyye sarraç emtiası mezbûr Ahmed'e def' ve teslim ve arabasına tekml idub olduğu ba'de'l-kabz-ı eşya-yı mezkûreye Birhus Kasabası'nda ahâr kimesnenin arabasına nakil ile te'adi idub emtia-i mezkûremden üç yüz yirmi guruş kıymetli bir sehim kari lebab ve yetmiş guruş kıymetli yedi çift kayış ve on beş guruş kıymetli bir esb keçesi ki cem'an dört yüz beş guruş kıymetli eşyam zayı' olmağla meblâğ-ı mezkûr dört yüz beş guruşu mezbûr Ahmed'ten talep ve hâvi eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i merâmı bi't-tev'î-i ikrar etti ise ba-vasıtat-ı Müslim'den ben matlubum olan dört yüz beş guruşunu rızamla terk idub mezbûr Ahmed ile üç yüz guruş üzerine ba'de's-sulh ve'l-kabul-ı ziyade-i merâm olub terk eylediğim yüz beş guruşun mutalebesine müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i müsahamatdan mezbûr Ahmed'in zimmetini kabul-ı hâvi-i ibâ-i âmm-ı sahih-i şer'î ile ibrâ ve iskât eyledim ve dedikte mezbûr Ahmed dahi mer'î mukarrer-i mezbûr el-Hâc Ali'ye cem'î takrir-i meşruhunda ba'det-tasdik-i bedel-i sulh-ı mezkûr üç yüz guruşu mer'î mezbûr Ahmed'e tenbiye-i şer'î olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerilerine i'lâm olundu. Hurrira fi'l-yevmi's-salis ve'l-ısrîn min şehr-i Rebi'ü'l-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 49 / 158. Belge (s. 25-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Seferşah Mahallesi sükkânından Mahmud bin Mustafa nâm kimesnenin iş bu ba'issü'l-kitâb Emine bint-i Mehmed Salih

mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûrede vâaki' etraf-ı erba'dan Mehmed Beşe ve Minval Ahmed ve Mustafa Ağa menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud üç bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir ahur ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzirim ile menzil-i mezkûr derununda mevcut emvalimden olmak üzere iki adet sağır bakraç ve iki adet sağır tencere ve iki adet sağır sini ve iki adet köhne yorgan ve iki adet kebîrimi tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'î ve sıfka-i vahide ile zevcim mezbûre Emine Hatun'a yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz guruşu zevcim müşteriye-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûr derununda salfü'z-zikir ber-vech-i muharrer eşyanın mecmu'î zevcim mezbûre Emine Hatun'un mülk-ı müşterası olub benim asla alâka ve medhalim kalmadı keyfe-mâ-yeşâ ve yahtar mutasarraf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî 21 R sene 1242.

Şuhûd'ül-hâl: Molla Ahmed ve Kahveci Hasan Ağa, Kahveci Mehmed Ağa.

Sayfa: 49 / 159. Belge (s. 25-2 / b. 3)

Zikr-i âtî bir bâb-ı mülk-ı menzil-i arsa ve şira-i mutasarraf olan Todori veled-i Mihail nâm zımmnin iş bu ba'issü's-sefer Darassam veled-i Yanaki nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede mahrusa-i Edirne'de Ali Kuşçu Mahallesi'nde vâki' bir taraftan Enfıyeci Dostali zımmi menzili ve bir taraftan Kostandi zımmi menzili ve bir taraftan Eci Toni zımmi menzili ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir mahzen ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir mülk-ı menzilin mersûm Darassam zımmi tarafında vâki' bir bâb-ı tahtanî oda ve bir mahzen ve nisf-ı kuyu ve bir miktar havlu ve nisf-ı sokak kapusunu ikraz ve âlamet-i fâsıla ve sâni'î ba'den münbaz tarafından bi'l-icâb ve kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile müşteri-i mersûm Darassam zımmiye altı yüz elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve

tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr altı yüz elli guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ba'de'l-ahz ve kabz-ı menzil-i mahdud ve mezkûrdan mahle-i mefrûz-ı mezkûrun mütebeyyin ve takririne müteallik âmme-i ve âdi ve kâffe-i mutalebatdan mersûm Darassam zımmının zimmetini kabul-ı hâvi ibrâ-i âmm-ı sahi-i şer'î ile ibrâ ve iskât eyledim fi-ma'bâd mahle-i mefruz-ı mezkûr müşteri-i mersûm Darassam zımmının mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim asla ve kat'en alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bit-taleb ketb olundu. Fi selh şehri Rebi'ü'l-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Katib Halil Ağa, Eci Manok Zımmi, Kostandi Zımmi, Kocabaş Yorgali Zımmi, Eci Tolo Zımmi, Sebetçi Said Ağa, Babagir Yorgi Zımmi, Enfiyeci Darastali Zimi, Muhzır Molla Ahmed.

Sayfa: 50 / 160. Belge (s. 26-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Çokalca Mahallesi sakinlerinden ma'riet-i zat-ı Fatma bint-i Hasan nâm hatunun iş bu ba'issü'l-kitâb Ömer Ağa bin Hüseyin mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yadimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Hüseyin Baba ve Yemencioğlu Ahmed Beşe ve Astarıcı Bekir Ağa nâm kimesneler menzillleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı tahtanî oda ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi tarfeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'î ile müşteri-i mezbûr Ömer Ağa'ya yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz guruşu müşteri-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'î müştemilatıyla müşteri-i mersûm Ömer Ağa'nın mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-i tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sabi' min şehri Rebi'ü'l-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Süleyman Beşe, İmam Mehmed Efendi, Veli Beşe.

Sayfa: 50 / 161. Belge (s. 26-1 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Hazine Dar Sinan Bey Mahallesi sükkânından sahib-i ârzuhâl es-Seyyid el-Hâc Ahmed bin Mehmed Emin'in Ahmed bin İsmail mahzarında mübaşiri ve Oğlanlı Hamamcısı İbrahim bin Abdülrezzak vesair hamam-ı mezkûr hademeleri hazuran oldukları halde takrir-i kelâm idub ben tarih-i i'lâmdan on iki gün mukaddem âliyyü's-salih-ı hamam-ı mezkûre varub tehyir ve duhul eylediğimde çameşum derununda terk eylediğim akçe kise Medine altun ve ufak para olarak cem'an elli dört guruşumu mezbûr Ahmed ahz etmekle fakat mezbûr Ahmed'den hâlâ taleb ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval ve'l-inkâr mer'î mezbûr el-Hâc Ahmed ber-vech-i muharrer hâvi-i mezkûresini beyandan aciz olub istihak etmekte Ahmed'e mütebeyyin teklif olundukta olduğu âlel-vuku'atü'l-minvâl ba-muvacehe ber-nech-i şer'î mübeyyin-i ba'ü'l-âli'yyü'l-Müslimin mucebiyle mer'î mezbûr hâvi-i mezkûresiyle mezbûr Ahmed'e bi't-tenbiye-i muarazadan men' olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 23 R sene 1242.

Sayfa: 50 / 162. Belge (s. 26-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Sitti Hatun Mahallesi mütemekkinlerinden Fano bint-i Yorgali nâm Nasraniye tarafından bey'î âtiyyü'z-zikri takrir-i vekil olduğu şahs-ı mersûmeye ba-ma'rifetü's-şer'î a'rifan ve Vasil veled-i Şebdid ve İştâr veled-i Eskarlat nâm zımmiler şahâdetleriyle sabit olan Nikola veled-i Ankıl nâm zimi meclis-i şer'î şerif-i enverde mevkûle-i mersumenin zevci iş bu ba'issü's-sefer Kostandi veled-i Eskor nâm zımmi muvacehesinde takrir-i kelâm idub mevkûlem mersûm Fano Nasraniye akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Ahmed Ağa nâm kimesne ile Landori ve Dimitrali zımmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı fevkanî oda ve bir sofa ve bir mahzen ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilin nısf-ı şayi'î -i arsa benim mahdud-ı mezkûrda olan nısf-ı şayi' aharı kızandaşım Maritica nâm Nasraniye'nin arsa mülkü olmağla ben menzil-i mahdud-ı mezkûrda olan nısf-ı şayi'mi tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey'-i bât-ı sahih-i şer'î ile zevcim Kostandi zımmiye yüz elli guruşa bey' ve

temlik ve vecelayığı üzere ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz elli guruğu zevcim müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd benim menzil-i mahdud-ı mezkûrda olan nısf-ı hisse-i şayi'am zevcim müşteri-i mersûm Kostandi zımminin mülk-ı müşteri-i olup benim menzil-i mezkûrda asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-i tasdik-ı şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sabi' min şehri Rebi'ü'l-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Ali ve Rıza Efendi.

Sayfa: 50 / 163. Belge (s. 26-1 / b. 4)

Mahrusa-i Edirne'de Belil Hatun Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ta'rif-i şer'i ile ma'rife iş bu ba'issü's-sefer Pano veled-i Diho nâm Nasraniye'in zevc-ı dâhili Kostandi veled-i Yorgi nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Kostandi zımmi beynimiz üzere ba'de't-teslime mehr-i zevc-ı dâhilim olup lâkin beynimizde hüsn-ı zindekanimiz olmamağla iş bu tarih-i kitâb günü beni bâinen bir talâk tatlik ekmekle ben mersûm Dimitri zımminin hukuk-ı zevciyete vesâir meclis-i şer'iyeye müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan mersûm zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'i ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu kezalik benim zimmetimi ibrâ ve iskât idub her birimiz ber-minvâl-ı ahar-ı zimmetini ibrâ ve iskât idub her birimiz ber-minvâl-ı aharan ibrasını kabul eyledik dedikte mukarrer-i mersûme Pano Nasraniye'nin ber-vech-i muharrer takrir-i mersûm Kostandi zımmi vecâhen ve şifahen tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sânî ve'l-ışrîn min şehri Rebi'ü'l-ahir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 51 / 164. Belge (s. 26-2 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Masrusa-i Edirne'de Karabulut Mahallesi mütemekkinlerinden sahib-i ârzu hâl Yorgali bint-i Kanco nâm Nasraniye ile sadriye kebire kızı Elenko bint-i Dimitri nâm Narsânîyeler tarafından husus-ı âtiyyü'z-zikri taleb ve hâvi ve ahz ve kabz ve lede'l-iktizâ-yı sulh ve ibraya ve husus-ı mezkûrin mutevakkıf olduğu umurun talebine vekil olduğu muhızır hükm-ı sabahda sabit olan İstavri veled-i İstavri nâm zımmi meclis-i şer'î münirde ba'issü'l-haze'l-i'lâm Taso ve Anastaş veled-i Baron ve Tanaş veled-i Ankıl ve Anastaş veled-i Andon ve Yanabut veled-i Yanaki ve Naşo veled-i Andon ve Kostandi veled-i Safa ve Pano veled-i Ankıl ve Yamandi veled-i Panabot ve Gabriko veled-i Nikola nâm zımmiler muvacehelerinde ba-vekâle takrir-i kelâm idub zımmiden-i mersûman-ı tarih-i i'lâmdan dört sene mukaddem her biri bi'l-umur-ı ve'l-kabul-ı aharan-ı zimmetine lâzım gelen mala kefil ve zaman olarak mevkûlem mersûm Yorgali'nin zevc-i mersûm Elenko'nun babası mersûm Dimitri yeddiyle mersûme Yorgali'nin malından yüz yetmiş guruşla cem'an bin üç yüz yirmi iki guruşu iktiraz ve ahz ve kabul idub hâlâ zimmetlerinde olmağla ben mersûmandan bi'l-vekale taleb ve hâvi eyledikte onlar dahi cevablarında mevkûlatan mersûmanın malından olarak mersûm Dimitri yeddiyle dokuz yüz altmış guruşu ahz ve kabz eylediklerinden ve her biri bi'l-umur-ı ve'l-kabul-ı ahara kefil olduklarını ikrar idub ma'da üç yüz altmış guruş bedel-i darüşşüma tamamdır deyu beni def'î sudurunda iken bavasitat-ı Müslimin ben zımmiden-i mersûmdan ile bin yüz kırk beş guruşu bana def' ve teslim ben dahi bi'l-vekâle ba'des-sulh ve'l-kabul-ı bedel-i sulh-ı mezkûrin altı yüz guruşunu bana def' ve teslim ben dahi bi'l-vekâle kabul idub onlar dahi ecl-i mezkûr hululunda edâya ba'de't-taâhhüd-ı ziyade merâm olan yüz seksen guruşun mutalebesine müteallik-ı hâvidan ben mersûmanın zimmetlerini kabul-ı hâvi-i ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'î ile bi'l-vekâle ibrâ ve iskât eyledim deyu tarafının ber-vech-i vuk'u bulan ikrar ve tasdikleri tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 23 R sene 1242.

Sayfa: 51 / 165. Belge (s. 26-2 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne hısn-ı ebvâbından Keçeciler Kapusu civarında mütemekkin sahib-i ârzuhâl şahs-ı ma'rife Lofsandri bint-i Baskal nâm Nasraniye derun-ı ârzuhâlde ismi mezkûr li-ebeveyn er karındaşı Fıfıncı Mihail nâm zımminin mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub ben ücret ile hizmet eder makulesinden olmayub bundan akdem karındaşım mersûmun menziline bil-tesmiye-i ücret sekiz sene hizmet etmeyle karındaşım mersûm iş bu tarihinden bir sene mukaddem eylediğim hizmetimin ecr-i misl mukabelesinde mecmu' üç yüz guruş kıymetli bir yorgan ve bir izlavî ve bir nuhas maa ibrik ve bir yasdık içi ve bir minder içi ve bir iki minder ve bir meydan sinisi ve bir iskemle ve bir faraş ve bir şamdan bana ve yedimle taâhhüd idub ben dâhi razıya olub hizmet-i mezkûrem ecr-i misl mukabelesinden olmuştu lâkin karındaşım mersûm eşya-yı mezkûreyi bana vermeyub imtina' etmekle suval olunub eşya-yı mezkûrenin înhâ alıverilmesi matlubumdur deyu ben bundan akdemce taleb-i hâvi eyledikte olduğu külliye inkâr idub ben merâmı beyan-ı sudurunda iken ba-vasıtat-ı Müslimin ben karındaşım mersûm ile yüz yetmiş guruş bedel-i makbuza ba'de's-sulh ve'l-kabul fi-ma'bâd eşya-yı mezkûre ile sinin-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ziyade ecr-i misl mutabelesine müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan ben karındaşım mersûmun zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'i ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu ba'de's-sulhu namıyla bana merfu' olan meblâğ-ı mezkûr yüz yetmiş guruşun isterdadında müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan kezalik benim zimmetimi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'i şer'i ile ibrâ ve iskât idub her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i aharan ibrâsını kabul eyledik deyu tarafeyn ber-vechle olan ikrar ve tasdikleri tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 24 R 1242.

Sayfa: 51 / 166. Belge (s. 26-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Noktacızade Mahallesi sakinlerinden ma'rifetü'z-zat-ı Aişe Melike bint-i Mustafa nâm hatunun zevc-i mutalakı iş bu ba'issü'l-kitâb Ali bin Mehmed mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Ali doksan guruş mehr-i müeccel-i tesmiyesiyle zevc-ı dâhilim olub lâkin

beynimizde hüsn-ı mu‘aşeretimiz olmamağla ben hula‘ talibe ve rağbe olduğum ecilden cem‘an yüz guruş kıymetli dört adet beledi yasdık ve iki adet minder ve iki adet izlavi ve bir baca perdesi ve bir şeltari entari ve bir gezi libave bunu hula‘ olmak üzere mezbûrun yedinde terk idub olduğu mehr-i müeccel-i mezkûrum olan doksan guruşla bi’t-terazi nafaka-i iddet-i ma‘lumemi bana def‘ ve teslim yedinden ahz ve kabz idub ol-vechle mezbûr ile muhâla-i sahih-i şer‘iyye ile hula‘ olduğumda olduğu ber-vech-i muharrer-i hula‘-i mezkûri ba‘de’l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir cem‘i hukuk-ı şer‘iyye müteallik âmm-i hâvi ve kâffe-i muhasamatdan mezbûr Ali’nin zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘i ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu kezalik benim zimmetimi ibrâ ve iskât idub her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrasını kabul eyledik dedikte gıbbet-i tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’l-hâmis min şehr-i Rebi‘ü’l-âhir li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Mehmed Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 51 / 167. Belge (s. 26-2 / b. 4)

Derun-ı ilâm-ı şer‘iyyede ismi muharrer Mehmed Ağa’nın medyun-ı mersûm Kara Kosta zımmi muvacehesinde mübaşiri hazır olduğu halde iş bu yedimde olan i‘lâmı şer‘i natık olduğu üzere mersûmun bana edâsıyla tenbiye olunan bin beş yüz seksen altı guruş alacak hakkımı mersûm tamamen bana def‘ ve teslim idub ben dahi yedinden ba‘de’l-ahz ve kabz-ı meblâğ-ı mezkûran zimmetinde asla ve kat‘a hakkım kalmadı deyu eylediği ikrarı zuhur-ı i‘lâma şerh verildi. Hurrira 10 S sene 1242.

(27 ve 26. sayfalar aynıdır)

Sayfa: 52 / 168. Belge (s. 28-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne’de Kürd Hoca Mahallesi sükkânından Elbeşe bin Mustafa tarafından bey‘-i âtiyyü’z-zikr-i tasdika vekil olduğu Mustafa bin Süleyman ve Mehmed bin Ebubekir nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit Seyyid Ahmed bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer‘i şerif-i enverde

mevkûl-ı mersûmun zevcesi iş bu ba'issü'l-kitâb Aîşe bint-i Mehmed nâm hatun mahzarında takrir-i kelâm idub mevkûlüm mezbûr Elbeşe akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna deĝin yedimde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Ahmed Ağa ve Feşçi Mehmed Emin Ağa menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir bâb-ı fevkanî oda ve bir matbah ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilin merkûman-ı Ahmed Ağa ve Feşçi Mehmed Emin Ağa taraflarında vâki' iki bâb-ı tahtanî oda ve bir bâb-ı fevkanî oda ve bir matbah ve bir miktar havlusunu efraz ve âlamet-i fasıla ve da'ile ba'de'l-ımtiyaz tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey'-i bât-ı sahih-i şer'î ile zevcem mezbûre Aîşe Hatun'a yüz guruşa bey ve temlik ve teslim eyledikte olduĝu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve ahz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâĝ-ı mezkûr üç yüz guruşu zevcim Aîşe Hatun'un yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mefruz-ı mahdud-ı mezkûru cem'î müştemilatıyla zevcim müşteriye-i Aîşe Hatun'un mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'en alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yaşâ ve yahtar mutassarrıf olsun dedi dedikte gibbet-i tasdik-i şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-hâmis ve'l-ısrîn min şehr-i Rebi'ü'l-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Osman Ağa, Mustafa Ağa, Hüseyin, Baba Ali.

Sayfa: 52 / 169. Belge (s. 28-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Yeşilce Mahallesi sakinlerinden zat-ı ta'rif-i şer'î ile mârife olan Aîşe bint-i Ahmed nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde sulbi kebîr oĝlu iş bu ba'issü'l-kitâb es-Seyyid Mahmud bin Mehmed Said mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna deĝin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' bir taraftan el-Hâc Ahmed Ağa menzil-i ve bir taraftan Çizmeci Elbeşe Ağa menzili ve bir taraftan mekteb-i şerif ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir kilar ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilin nısf-ı şayi'î benim ve nısf-ı şayi'î aharı oĝlum mezbûrin mülk-ı müşterası olmaĝla ben menzil-i mezkûrda olan nısf-ı hisse-i şeyi'mi tarafeynden bi'l-icâb-ı ve'l-kabul-ı bey'î bât-ı sahih-i şer'î ile oĝlum mezbûr

es-Seyyid Mahmud'a üç yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr üç yüz guruşu oğlum müşteri-i mezbûrin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûrun mecmu' oğlum mezbûr es-Seyyid Mahmud'un mülk-i müşterası olub benim menzil-i mezkûrda asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'sş-şer'i ma-vâka' bi't-tleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis min şehri Rebi'ü'l-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Talikacı Ahmed, Baba Mıstık, Debbağ Halil Ağa, Kapıcı İbrahim Da'i.

Sayfa: 52 / 170. Belge (s. 28-1 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Sahib-i ârzuhal Endorya veled-i Baron nâm zımmi derun-ı ârzuhalde ismi mezkûr aşçı taifesinden Mehmed bin Salih nâm kimesne mahzarında mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub ben ücret ile hizmet eder ma'kuleden olub tarihi i'lâmdan üç buçuk sene mukaddem mezkûr baş kapısı matbahında aşçıbaşılığı esnada beher mah on iki şer guruş ücret koluyla matbahı mezbûrda hizmet etmeyle müddet-i mezkûre müstahak olduğum yüz otuz iki guruş ücret-i müstahakkımın on iki guruşunu bana teslim idub bâki zimmetinde yüz yirmi guruş alacak hakkım kalmağla hâlâ taleb ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mezbûr Mehmed cevabında mer'î mersûm ücret-i mezkûresiyle fakat dokuz ay isticarını ikraz idub ziyade iki ay hizmetini inkârından ma'da mahye-i mezkûreye beher mah-ı tamamında matbah-ı mezkûrede kendine tamamen def' ve teslim etmiştim deyu ba'de'l-def'-i ve's-suval-ı ve'l-inkâr-ı def'î mezbûr Mehmed ber-vech-i muharrer-i def'î-i teslim-i mezkûrini lede't-tezkıyye âdaletleri zâhir ve şahâdetleri makbule olan ûdul-ı âhrâr-ı ricâ'l-ı Müslimin'den Mehmed Tahir bin el-Hâc Ahmed ve Mehmed bin Abdullah nâm kimesneler şahâdetleriyle ba-muvacehe ber-nehc-i şer'î ba'de'l-isbat-ı mer'î mersûm Endorya zımmi ber-vech-i muharrer ziyade iki ay hizmet da'vâsını isbatdan âciz olub bi't-taleb mezbûr Mehmed'e ba'de'l-tahlifü'l-şer'î mucebiyle mer'î mersûm Endorya zımmi hâvi-i

mezkûresiyle bi't-tenbiye-i muarazadan men' olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu el-umur-ı men leh el-umur-ı el-umur. Hurrira fi'l-yevmi's-sabi' ve'l-ısrîn min şehri Rebi'ü'l-âhir li-sene isnâ erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 53 / 171. Belge (s. 28-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Şeyhi Çelebi Mahallesi sükkânkanlarından ma'rifet-i zat-ı Zeyneb bint-i Mehmed nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı dâhilim iş bu ba'issü'l-kitâb Ali bin İbrahim mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Ali zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu'aşeretimiz olmamağla ben hula' talibe ve rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer ve ma' kud-ı aleyha da'vâ olan yüz yirmi guruş mehr-i müeccelimden ben rızamla fariğa olub nafaka-i iddet-i ma'niye-i malumem üzerine ve me'unet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Ali ile muhâlaa-i sahih-i şer'iyeye ile hula' olduğumda olduğu ber-vech-i muharrer hula' mezkûri ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir beynimizde cari-i hukuk-ı şer'iyeye müteallik âmme-i âdi ve mutalebatdan ve kâffe-i ikmân ve muhasamatdan ben mezbûr Ali'nin zimmetini ve ibrâ-i âmm-ı sahih-i ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu kezalik benim zimmetimi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât idub tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sabi' âşer min şehri Rebi'ü'l-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ali Rıza Efendi, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Tahir Ağa.

Sayfa: 53 / 172. Belge (s. 28-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Derviş Abi Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ta'rif-i şer'î ile ma'rife iş bu ba'issü's-sefer Moni bint-i Estenco nâm Nasraniye meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-mutâllakı İlmo veled-i Manço nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mersûm İlmo zımmi beynimiz üzere bi't-tesmiye-i mehr-i zevcem olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu'aşeretimiz olmamağla tarih-i kitâbdan dört mah mukaddem beni tatlik

idub fi-ma'bâd hukuk-ı zevciyete vesâir beynimizde cari-i cem'i-i hukuk-ı şer'ıyyeye müteallik âmme-i ve âdi ve kâffe-i muhasamatdan benim zimmetimi ibrâ-i amm-ı sahih-i şer'ıyye ile ibrâ ve iskât idub ben dahi kezalik mersûm İlmo zımmının zimmetini ibrâ-i âm-ı sahih-i şer'ıyye ile ibrâ ve iskât ve her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrasını kabul eyledik dedikte mersûm İlmo zımmi mukarrer-i mersûm Moni Nasraniye'ye cem'i kelimat-ı meşruhunda vecâhen ve şifâhen tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî 28 R sene.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Muhzır Kara Ali.

Sayfa: 53 / 173. Belge (s. 28-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Gazi Hoca Mahallesi sükkânından Mehmed bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'i şerif-i enverde iş bu ba'issü's-sefer Kostandi veled-i Tanaş muvacehesinde takrir-i kelâm idub ben timurcu esnafından on dört sene mukaddem beher gemi kırk paraya olmak üzere mersum Kostandi zımmiye hasbete-i hasbete iki bin gemi naklı bey' idub olduğu ba'de'l-iştira ve'l-kabz iş bu tarihinden iki gün mukaddem hesabımızı ruviyyet eylediğimizde gayrı ez-teslim zimmetinde bana deyni zuhur eden iki yüz guruşu mersûm Kostandi huzur-ı şer'de bana tamamen def' ve teslim idub ben dahi yedinden ba'de'l-ahz ve kabz-ı husus-ı mezkûri müteallik âmme-i ve âdi ve mutalebat ve kâffe-i ikmân ve muhasamatdan ben mersûm Kostandi zımmının zimmetini ibrâ-i âm-ı sahih-i şer'i ile ibrâ ve iskât eylediğimizde olduğu sinin-i merkûme ve biz o mahal-ı hesabımızda vâki halât olmuştur deyu bana merfu' olan iki yüz guruşun isterdadına müteallik ve da'vâ olan kezalik benim zimmetimi ibrâ ve iskât idub her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i aharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min şehri Rebi'ü'l-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ali Rıza Efendi, Tahtacı Molla Mustafa, el-Hâc Tahir Ağa.

Sayfa: 54 / 174. Belge (s. 29-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Hâcî Havacegi Mahallesi sükkânından es-Seyyid Mustafa Ağa bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitab zevcesi Şerife Emine bint-i Ahmed nâm hatun tarafından şirâ-i âtiyyü'z-zikri tasdika vekil Seyyid Mehmed Tahir Ağa bin Mehmed Emin nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahrusa-i mezbûrede Eski Arasta nâm mahalde vâki' etraf-ı erba'dan Macar Ali Ağa dükkânı ve Mehmed Salim menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud arsasının Daye Hatun Cami-i Şerif Vakfı'na kendi altmışar guruş mukâta'a-i kadimesi olub bi'l-cümle ebniyesi mülk altı kebenk haffaf dükkânının nısf-ı şayi' benim ve nısf-ı şayi' aharı gaib-i anı'l-meclis Mehmed Emin Ağa'nın mülk-ı müşterası olmağla ben mülküm olan nısf-ı hisse-i şayi'amı tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'î ile zevce-i müşteriye-i mezbûre Şerife Emine Hatun'a iki yüz guruşa bey' ve temellük ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz guruşu mevkûle-i müşteriye-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd dükkân-ı mahdud-ı mezkûrun nısf-ı şayi'-i zevce-i müşteriye-i mezbûre Şerife Emine Hatun'un mülk-ı müşterası olub nısf-ı dükkân-ı şayi'-i mezkûrda benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî 24 R sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Saddık Ağa, Direkçi Molla Tahir, Mücellid Hafız Mehmed, Hafız Ali Efendi.

Sayfa: 54 / 175. Belge (s. 29-1 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Fi'l-asıl Bazarcık Kazası'na tâbi' Beşdere Karyesi mütemekkinlerinden olub mahrusa-i Edirne'de Kapan-ı Dakik civarında mütemekkin bozacı taifesinden Yorgi veled-i Miço nâm zimminin derun-ı ârzu hâlde mezkûr Kutucu Hüseyin bin Mustafa ve Kahveci Hüseyin bin Ahmed nâm kimesneler muvacehelerinde mübaşirleri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub tarih-i

i'lâmdan üç gün mukaddem mezbûran benim bozahaneme gelub boza içme esnasında iken dükkân-ı mezkûrda kâin Cerahim Endon zımmiyi mahale-i ahara gönderub ol-vechle dükân-ı mezkûr sami iken mezbûran-ı dükkân-ı mezkûrun fevkanî odasının havluya içinde bir çorab derununa yüz mevzu' yüz kırk guruşluk memlu ter akçemi bi'l-ittifak fuzuli gasb etmeleriyle meblâğ-ı mezkûri mezbûrandan isterdar ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval-ı ve'l-inkâr mer'î mersûm ber-vech-i muharrer hâvi-i mezkûresini isbatdan âciz olub teklife dahi teleb olmamağla mucebiyle mer'î mersûm Yorgi zımmi da'va-yı mezkûresiyle mezbûran Kutucu Hüseyin ve Kahveci Hüseyin nâm kimesnelere bi't-tenbiye-i mu'arazadan men' olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerinde i'lâm olundu. El-umur-ı men leh el-umur hurrira fi'l-yevmi'l-rabi' min Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 54 / 176. Belge (s. 29-1 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Has Murad Mahallesi sükkânından sahib-i ârzuhâl Ahmed bin Mustafa Birhuz Kasabası sükkânından ba-buyur lede'l-esami izhar olunan ba'issü'l-i'lâm İsmail bin İbrahim mahzarında mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub ben tarih-i i'lâmdan yirmi beş gün mukaddem sarrac esnafından gaib-i anı'l-meclis el-Hâc Ali'nin dört bin guruşluk sarrac emtia'sını beher yüz vukıyyesini dokuzar guruş olmak üzere mahrusa-i mezbûreye nakil ve kendüye îrsal etmek üzere Asitâne-yi Aliye'den arabama tahmil ve esna-yı rahda Birhus Kasabası'na vürudumda öküzlerime sa'af-ı tari olmağla ben dahi eşya-yı mezkûreye kezalik mahrusa-i mezbûreye nakil ve mezbûr Hâcî Ali'ye teslim etmek için ba-ücret-i ma'lume mezbûr İsmail ba-âyana teslim idub lâkin mezbûr İsmail emtia'-yı mezkûrede üç yüz yirmi beş guruş kıymetli bir sim kari lebeb ve yetmiş guruş kıymetli yedi çift kayış ve on beş guruş kıymetli bir esb keçesini ber-takrib zayi' etmekle el-Hâc Ali bundan akdem eşya-yı mezkûreyi huzur-ı şer'le benden da'vâ idub ben dahi ta'addimi ikrar etmekle ba-vasıtat-ı Müslimin üç yüz guruş bedel-i makbuzanıyla sulh olmuş idi lâkin eşya-yı mezkûre mezbûr İsmail'in yedinde zayi' olmağla ben dahi bedel-i sana'i-i mezkûrdan talep ederim deyu ba'de'l da'vâ ve's-suval mezbûr İsmail cevabında mer-i mezbûr

zayıf olan eşya-yı mezkûreyi bi'l-inha bana teslim etmeyub bana teslim ettiği eşya-yı saireye ben tamamını mezbûr Hâcî Ali'ye teslim eyledim deyu sanai olan eşya-yı mezkûreyi mer'î mezbûrun kenduye teslimini inkâr etmekle mer'î mezbûr Ahmed'den ber-vech-i muharrer sana'î olan eşya-yı mezkûreyi mezbûr İsmail'e teslimini mübeyin-i beyyine taleb olanda ityan-ı beyyineden izhar-ı âciz idub istihlaf etmekin mezbûr İsmail'e ba-muvacehe ber-nehc-i şer'î mütebeyyin bi-lillâhi âliyü'l-âli etmekin mucibiyle mezbûr Ahmed da'vâ-yı mezkûresiyle mezbûr İsmail'e bi'l-beyyine-i mu'arazadan men' olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Hurrira fî 3 CA sene 1242.

Sayfa: 54 / 177. Belge (s. 29-1 / b. 4)

Fi'l-asıl Medine-i Niğbolu sükkânından olup Edirne'de misafiren sakin sahib-i ârzuhal ba'issü'l-i'lâm Mehmed Selim bin Veliyüddin ve es-Seyyid Mehmed Emin bin İbrahim mahzarında mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub ben tarih-i i'lâmdan iki sene mukaddem malımdan mezbûre bey' ve teslim olduğu yedimden işтира ve kabz eylediği yedi re's camuş ineği semeni dokuz yüz doksan guruşdan bâki mezbûrun zimmetinde üç yüz otuz beş guruş alacak hakkım kalmağla meblâğ-ı bâki mezkûri mezbûr Mehmed Emin'den talep ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mezbûr Mehmed Emin cevabında mer'î-i mezbûrana ber-vech-i muharrer cehet-i mezkûreden bâki zimmetinde üç yüz otuz beş guruş deyni olduğunu bi-t-tav'î-i ikrar ve i'tiraf etmekin âlel-muceb-i ikrar-ı meblâğ-ı mezkûr üç yüz otuz beş guruşu mer'î mezbûr Mehmed Selim'e edâ ve teslimi mezbûr Mehmed Emin'e tenbiye-i şer'î olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerinde i'lâm olundu. Fî 4 CA sene 1242.

Sayfa: 55 / 178. Belge (s. 29-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Naib Çelebi Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ta'rif-ı şer'î ile Zoya bint-i Yorgi nâm Nasraniye meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü's-sefer Karanfila bint-i Baron nâm Nasraniye ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olup mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Estanco ve Tacok ve Giro ve Daco nâm zımmiler ve tarîk-i has ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir kömürlük ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-i

menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile müşteriye-i mersûme Karanfila Nasraniye'ye yüz elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştırâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz elli guruşu müşteriye-i mersûme yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'i müştemilatıyla müşteriye-i mersûme Karanfila Nasraniye'nin mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alakam kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sami min şehr-i Rebi'ü'l-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Dayço ve Estako ve Estabo.

Sayfa: 55 / 179. Belge (s. 29-2 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Gazi Hoca Malallesesi sükkânından sahib-i ârzuhal Selim bin Mehmed Emin'nin ba'issü'l-i'lâm Mehmed bin Mustafa mahzarında mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan benim ahar menzirim ve Mehmed ve Hasan nâm kimesneler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud ve ma'lumü'l-müştemilat binasının rebbi-i gulaması mahle-i mezbûre mescid-i şerifinde imam olanda meşrut-ı vakıf ve selase-i erba'ıma dahi mülk-ı bir bâb-ı menzil babamın olub bundan akdem fevt olan mezbûr Mehmed Emin'in ale'l-vefatı yedinde mülk ve ba-izn-i müteveli-i hakk-ı menfuzu olub ba'de vefata vakıf olan mahali benimle li-ebeveyn er karındaşım Mehmed Said'e münasafa-ı âdi' ba-eşkâl ve mülk olan mahal-i on altı sehim itibarıyla on altı sehim validem zevce-i müteveffa-yı mezbûr Emine bint-i Abdülrahman'a ve yedişer sehim benimle karındaşım Mehmed Said'e ba'de'l-mevrus-ı karındaşım mezbûr Mehmed Said fevt olub menzil-i mahdud-ı mezkûrun vakfı olan mahlinde nısf-ı hisse-i canib-i vakfa âid ve raci' ve mülk-ı mahlinde olan yedi sehim hisse-i şayi'ası ve nam-ı mezbûre Emine ile bana muras olmuş iken mezbûr Mehmed menzil-i mezkûri fuzuli zabt eder suval olunub kifayetiyle ve bana teslime-i tenbiye-i şer'i olunmak matlubumdur deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mezbûr Mehmed cevabında menzil-i mahdud-ı mezkûrun

mecmu'na validin mezbûre Emine ve ba-izn-i mütevell-i vakfiyet üzere mutasarrıf iken iki sene mukaddem menzil-i mezkûri benim ile zevcem Nefise Hatun'a ba-izn-i mütevell-i münasafa bedel-i ma'lume fariğa olmuş idi deyu beni def'a tasdi ve def'-i mezkûri beyan-ı sudurunda iken ba-vasıtat-ı Müslimin ben mezbûr Mehmed ile üç yüz guruş bedel-i makbuza ba'de's-sulh ve'l-kabul fi-ma'bâd menzil-i mezkûre müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i muhasamatdan mezbûrun zimmetini kabul-ı hâvi ve ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledim deyu tarafeyn ber-vechle ikrar ve tasdikleri tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Hurrira fî 23 R sene 1242.

Sayfa: 55 / 180. Belge (s. 29-2 / b. 3)

Cami-i Arda Kasabası mütemekkinlerinden Taşo veled-i Esterbo nâm zimminin Hadika-i Hassa ustalarından Mustafa Ağa bin Mehmed Emin mahzarında mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub mezbûr Mustafa babam mezbûr Esterbo zimmiye tarihi i'lâmdan on üç gün mukaddem Üsküdar Nahiyesi'ne tâbi' Köse Hâmza Karyesi'nde leylen sakin kebîr ağaç ile arkasına ve kaburgalarına darb idub babam mersûm bir hafta derununda darb-ı mezkûrdan mütessir-i halik olmağla mevcut şer'ini mersûmdan talep ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval ve'l-inkâr mer'î mezbûr Taşo zimmi ber-vech-i muharrer da'vâ-yı mezkûresini bayandan âciz olub istihlaf etmekin mezbûr Mustafa Ağa'ya mübeyyin-i teklif olundukta olduğu âlel-vakfû'l-minvâl bi'l-muvacehe ber-nehc-i şer'î mübeyyin ba-te'âla âlel- âli etmekin mucebiyle mer'î mersûm Taşo zimmi da'vâ-yı mezkûresiyle mezbûr Mustafa Ağa'ya bi't-tenbiye-i mu'arazadan men' olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 4 C sene 1242.

Sayfa: 56 / 181. Belge (s. 30-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Mâruf Hoca Mahallesi sakinlerinden ma'rifetü'z-zat-ı Fatmatü'z-zehra bint-i Hüseyin nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı dâhili hasbü'l-ba'issü'l-kitâb Mehmed Emin bin Hüseyin mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Hüseyin zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu'aşeretimiz olmamağla ben hula' talibe ve rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer ve ma' kud-ı aleyha olan

elli guruş mehr-i müeccelimden rızamla fariğa olub nafaka-i iddet-i ma'niya-
i ma'lumem üzerine ve me'unet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere
hukuk-ı zevciyete vesâir beynimizde cari cem'î hukuk-ı şer'iyeye müteallik
âmme-i ve âdi ve mutalebat ve kâffe-i ikmân ve muhasamatdan ben mezbûr
Mehmed'in zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledikte
olduğu kezalik benim zimmetimi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât
idub tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrasını kabul
eyledik dedikte gıbbet-tasdik-i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-
sadis min şehr-i Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ali Rıza Efendi, Tahtacı Molla Mustafa, el-Hâc Tahir Ağa.

Sayfa: 56 / 182. Belge (s. 30-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Turgud Bezirgân Mahallesi sakinlerinden zat-ı
ta'rif-i şer' ile ma'rife olan iş bu ba'issü'l-kitâb Habibe bint-i Ahmed nâm
hatunun zevc-ı mutallakı Mehmed Emin bin Ahmed nâm kimesne
mahzarında takrir-i kelâm ta'bir-i âni'l-merâm idub Mehmed Emin ile
zevciyet-i beynimizde kalmayı iken mezbûrun firâşından hâsıla ve benden
mütevellid hâlâ bi-hakkı'l-hızâne-i hacr ve terbiyemde olan iki buçuk aylık
sağır oğlu Mehmed Emin nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyaçla ile muhtaç
olmağla sağır-i mezbûrin babası mezbûr üzerine kıbel-i şer'den karar-ı
ma'ruf-ı nafaka ve kisve bâha-ı farz ve takdir olunub istidaneye dahi bana izin
vermek ba-ihzane matlubumdur dedikte gıbbet-tasdiki's-şer'î hâkim
müvekk-i sadr-ı kitâb-ı tûba leh ve hüsn-ı me'ab efendi hazretleri dahi sağır-
i mezbûrin nafaka ve kisvesi için babası mezbûr Mehmed Emin üzerine iş bu
tarih-i kitâbdan beher mah ba-terazi sekiz guruş nafaka ve kisve bâha farz ve
takdir buyurub meblâğ-ı mefruz-ı mezkûri sağır mezbûrun nafaka ve
kisvesine vesâir levazim-ı zaruresine harç ve sarf ve vakt-ı zaruratde
istidaneye ve lede'z-zafer babası mezbûr üzerine rucu' mezbûre Habibe
Hatun'a izin vermenin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis
min şehr-i Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran el-
Hâc Mehmed Tahir Ağa.

Sayfa: 56 / 183. Belge (s. 30-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Vize Çelebi Mahallesi sükkânından Hasan bin İbrahim nâm kimesnenin iş bu ba'issü'l-kitâb kendi nefsinden asıl ve hâlâ zevcesi Ümmügülsüm bint-i Mustafa tarafından şirâ-i âtiyyü'z-zikir tasdika vekil olduğu Mustafa bin Hüseyin mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Ali Beşe ve Nâzır Ali darüşşası ve Kahveci Ahmed menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir izbe ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmü't-tevâbi ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile zevcan-ı müşteriban Mustafa ve Ümmügülsüm nâm kimesnelere âlel-iştirak esedi iki yüz guruşunu bey' ve temlik ve teslim eyledikte onlar dahi ber-vech-i muharrer-i iştirak ve tamamen iştirak ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz guruşu zevcan-ı müşteriban-ı mezbûran-ı yedlerinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'i müştemilatıyla zevcan-ı müşteriban-ı mezbûran Mustafa ve Ümmügülsüm'ün mülk-ı müşteraları olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşân ve yahtaran mutasarrıfan olsunlar dedikte gıbbet-tasdiki's-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-hâmis âşer min şehr-i Muharremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 57 / 184. Belge (s. 30-2 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Asitane-i Âliyye sükkânından olub el-hâze hinde Hayrabolu Kasabası'nda misafiren mükim sahib-i ârzuhal Ali Efendi ibn-i el-Hâc Murad'ın ba'issü'l-i'lâm İsmail ve Salih ibn-i Yusuf mahzarında mübaşiri ve mezbûran İsmail ve Salih'in müşterikleri Şaban bin Ahmed hazuran oldukları halde takri-i kelâm idub bin iki yüz otuz üç senesi Rebi'ül-evvel'in gurreti tarihiyle mevruh iş bu yedimde olan bir kıt'a mülkünün natık olduğu üzere ba-izn-i müteveli mutasarrıf olduğu cennet-mekân Şehid Mehmed Paşa

hazretlerinin evkâf-ı mükâfatından Bihruz Kasabası'nda vâki' Nehr-i Ergene üzerine dair tahrir-i tersifden müstagni sened-i vakf-ı mezbûre elli gurusu icare-i mu'accelu Üç Gün Karaca Değirmeni mezbûran İsmail ve Salih tarih-i mezbûreden iş bu tarihe gelince bâzı sene üç yüz ve bâzı sene üç yüz yirmi kile âynen hinta mukabelesinde fuzuli ahara icâr ve ücret-i mezkûresini ahz etmeleriyle sinini mezkûre ve biz ve yedlerinde terakim eden cem'an bin dokuz yüz kile hintamı mezbûrandan âynen taleb eyledikte mezbûran İsmail ve Salih cevaplarında değirman-ı mezkûr otuz üç senesi mu'atal kalub otuz beş senesinden otuz sekiz sene değin dört senesini dahi hüsn-ı güzîn ben ahara icâr ve ücret-i müsemmasını simamha-yı müstenaceri yedinden ahz ve kabz idub otuz dört ve otuz dokuz ve kırk ve kırk bir seneleri dahi biz senedi yüz beş kile hinta ücret ile ahara icâr ve icâr eylediğimiz sinin-i mezkûre ücretlerinin fakat sasanını ahz ve sa'aa aharını sana i'ta merâsını beyan-ı sudurunda iken ba-vasıfat-ı Müslimin ben mezbûran İsmail ve Salih ile dört yüz elli kile âyni hinta mukabelesinde ba'de's-sulh ve'l-kabul fi-ma-bâ'd sinin-i mezkûre için ziyade merâm olan bin dört yüz elli kile hintanın mutabelesine müteallik-i âmme-i hâvi ve kâffe-i muhasamatdan ben mezbûranın zimmetlerini ibrâ-i âmm-ı sahihi şer'ile ibrâ ve iskât eyledikte onlar dahi ibrâ-i mezkûremi ba'de'l-kabul-ı bedel-i sulh-ı mezkûr dört yüz elli kile hintayı bana def' ve teslime taâhhüd eylediler deyu bu vechle vuk'u bulan ikrar ve tasdikleri tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 9 CA sene 1242.

Sayfa: 57 / 185. Belge (s. 30-2 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Hocalı Mahallesi sakinlerinden sahib-i ârzuhâl zat-ı ma'rife Cemile Hanım bint-i Mustafa Ağa'nın derun-ı ârzuhâlde ismi mezkûre olub zikr-i âtî menzile vaz'iyedi mütehakkik olan kezalik zat-ı ma'rife Fatmat'üz-zehra bint-i Mehmed Sadık muvacehesinde zikr-i âtî vakfın cabisi Mehmed Salim Ağa ile diğer etmenin mütevellisi Hafız Ali Efendi ve mübaşiri hazıran oldukları halde takrir-i kelâm idub mahmiye-i İslambol ve gayrıma vâki' müteveffi Ahmed Çelebi nâm sahib-i ekberin evkâfı mükâfatından mahalle-i mezbûrede kâin etraf-ı erba'dan Emin Ağa

ve İsmail Ağa ve Mustafa Ağa menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud ma'lumü'l-müştemilat-ı icâre-i mu'accele ve beherresine vakf-ı mezbûre kırk para icâre-i mu'accelelu bir bâb-ı vakf-ı menzil babamın olup iş bu tarihten dört sene mukaddem feft olan mezbûr Mustafa Ağa'nın ale'l-vefat ba-izn-i müteveli-i vakf-ı taht-ı tasarrufunda olup ba'de'l-vefata ârîya bana ba'de'l-intikal ol-vechle menzil-i mezkûr benim tasarrufumda olduğu câbi-i vakfının inhasıyla hâlâ müteveli ve vakfının imzasıyla memzi ve hatmiyle muhterem-i yedimde olan bir kıt'a temlik natik olduğu üzere menzil-i mezkûr benim taht-ı tasarrufumda iken halitam mezbûre Fatmatü'z-zehra Hatun babam müteveffa-yı mezbûrun hal-i hayatında on iki sene dair fuzuli zabt ve tasarruf eder suval olunub menzil-i mezkûrdan kifâyed ve câbi hazır mezkûrun tevkil ve ihalesiyle bana teslime-i talibe olunmak matlubumdur deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval-ı mezbûre Fatmatü'z-zehra Hatun cevabında mer'îye-i mezbûre Cemile Hatun'un ber-vech-i muharrer-i da'vâ-yı mezkûresini bi't-tav' el-saf-ı ikrar ve itiraf idub lâkin mezbûre Cemile'nin babası karındaşım müteveffa-yı mezbûr Mustafa Ağa iş bu tarihten on iki sene mukaddem benim mahle-i mezkûrede vâki' ma'lumü'l-mahdud-ı müştemilat müteveli-i hazır mezbûr Hafız Ali Efendi'nin ba-berat-ı şerif-i alişan mütevellisi olduğu Firuncu Duhan'ı Vakfi'na senedi yirmi akçe icâre-i mu'accelelu iş bu yedimde olan mülk-ı temessük kenarıya natik olduğu üzere hâlâ tasarrufumda olan bir bâb-ı vakf-ı menzilin ile ba-izn-i şer'î beynimizde mübadele ederek benim menzil-i mezkûrimi mektub ihdasıyla tahsiman için mezbûr müteveli-i Hafız Ali Efendi'ye teslim idub olduğu derununda olan sâkin olmağla ben dahi karındaşım müteveffa-yı mezbûrun evvel tarihinde bana bil-mübadele ba-izn-i müteveli teslim eyleyub kızı mer'îye-i mezbûrenin da'vâ eylediği menzil-i tasarruf ve derununda sakin oluveririm deyu eylediği takririni müteveli-i hazır mezbûr Hafız Ali Efendi dahi tasdik etmekin sadrın mezkûrede mezbûre Fatmatü'z-zehra Hatun'un takriri meşruhası üzere menzilin mezkûrunu ba-izn-i müteveli ve ba-izn-i şer'î mübadele eylemeleri emir-i meşruh olmağla âlel-muceb-i ikrarı ha evvel mer'îye-i mezbûre Cemile Hatun'un babası müteveffa-yı mezbûrdan müstakil-i menzil-i mezkûr-i mezbûre Cemile Hanım'a red ve teslime haltası mezbûre Fatmatü'z-zehra Hatun'a ba'de'l-tembiye-i şaniya mezbûre

Fatmatü'z-zehra Hatun'un ber-mantuk temessük-ı mezkûr mutasarrıfa olub mütevell-i hazır mezbûr Hafız Ali Efendi'nin mektub ihdasıyla derununda sakin olduğu menzil-i mezkûri kezalik mezbûre Fatmatü'z-zehra Hatun'a red ve teslime mütevell-i hazır mezbûr Hafız Ali Efendi'ye tenbiye-i şer' olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî CA sene 1242.

Sayfa: 58 / 186. Belge (s. 31-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Hazinedar Sinan Bey Mahallesi sükkânından İbrahim bin Mehmed meclis-i şer'î şerif-i enverde Rukiyye bint-i Halil nâm hatunun zevci ve tarafından şirâ-i âtiyyü'z-zikri tasdika vekil es-Seyyid Rasim bin Veliyüddin mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan benim mülk-ı menzirim ve Ahmed Beşe menzili ve tarîk-i âmm ile mahdud tahminen iki yüz elli altı zirai' mülk-ı menzil-i arsamı tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mevkule-i müşteriye-i mezbûre Rukiye Hatun'a yirmi guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yirmi guruşu mevkûle-i müşteriye-i mezbûre yedinden Rukiyye Hatun'un mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'en alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka- bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi'l-ehad ve'l-ışrîn min şehr-i Saferi'l-hayr li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Ömer Efendi, Hasan Ağa, Todori Halife, Tanaş Halife, Kostandi Halife.

Sayfa: 58 / 187. Belge (s. 31-1 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Molla Fahreddin Mahallesi sükkânından ba'issü'l-i'lâm el-Hâc Hüseyin bin Musi meclis-i şer'î münirde Hırsto veled-i Hırsto nâm zimmi muvacehesinde takrir-i kelâm idub tarih-i i'lâmdan iki sene mukaddem mersûm Hırsto zimmiye malımdan yüz yirmi iki guruşa bir çift karasığır öküzü bey ve teslim olduğu ba'de'l-iştirâ ve kabz-ı semeni mezkûr

yüz yirmi guruş kalan mersûnun zimmetinde alacak hakkım olmağla taleb ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mersûm Hırsto zımmi cevabında mer'î mezbûrun ber-vech-i muharrer da'vâ-yı mezkûresini bi't-tev'î ve el-rıza-ı ikrar ve i'tiraf etmekin âlel-muceb-i ikrara meblâğ-ı mezkûr yüz yirmi iki guruşu mer'î mezbûr Hüseyin'e edâ ve teslim ve mersûm Hırsto zımmiye tenbiye-i şer'î olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Hurrira fi'l-yevmi's-sânî âşer min şehr-i Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 58 / 188. Belge (s. 31-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Şarabdar Hâmza Bey Mahallesi sükkânından Emine bint-i İsmail nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitâb Mustafa bin İbrahim mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub tarihinden yedi sene mukaddem mezbûr Mustafa benden iki yüz kırk dört guruşu istikraz ve ahz ve kabz idub hâlâ zimmetinde alacak hakkım olmağla taleb ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mezbûr Mustafa cevabında mer'îye-i mezbûreden yüz guruş istikraz idub zimmetinde deyni olduğu ikrar ma'da yüz kırk dört guruş ahzını inkâr etmekin mer'îye-i mezbûreden ber-vech-i muharrer-i ziyade merâsını mübeyyin-i beyyine taleb olundukta ba'de'l-istihmal ve'l-ümmü'l-hal-ı isbat-ı beyyineden izhar-ı âciz idub teklife dahi talibe olmamağla mezbûr Mustafa mukarrer-i deyn olduğunu yüz guruşu mezbûre Emine'ye edâya ba'de't-tenbiye-i ziyade yüz kırk guruş da'vâsıyla mezbûr Mustafa'ya bi't-tenbiye-i mu'arazadan men' olunduğunun ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sabî' âşer min şehri Rebi'ü'l-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ali Rıza Efendi, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa.

Sayfa: 59 / 189. Belge (s. 31-2 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Karaca Ahmed Mahallesi sükkânından sahib-i ârzuhal Osman bin Mustafa'nın ba'issü'l-i'lâm Dosto veled-i Panoş muvacehesinden mübaşiri derun-ı ârzuhalde isimleri mezkûr ahali-i mahle-i

mezbûrede hazıran oldukları halde takrir-i kelâm idub Dosto zımmi benim mahle-i mezbûrede vâki' ma'lum mahdud-ı menzirim etrafında bir çürekçi firunu bina ve ihdas idub bana zararı beyni olmağın fûrun-ı mezkûrun bana vuku' bulan zararını men' ve def'i olunmak matlubumdur dedikte husus-ı mezkûr mahlinde ruiyete muhtaç-ı mevaddan olmağla savb-ı şer'i enverden bi'l-iltimas İsmail Hakkı Efendi ibn-i el-Hâc Mehmed Sadık Efendi hazuranen ta'yin ve îrsal olunub olduğu mu'araza muma Mustafa Ağa vesâir ehl-i vakıf ile mahal-ı mezkûre varub ba'de'l-keşf i'malina fûrun-ı mezkûrun zâhirde mer'i mezbûr Osman'a mahzunu olmayub lâkin fûrun-ı mezkûrun etraf-ı harcen ve rahlen kerpiçten mebn-i arşun-ı cidar ile hıfza muhtaç olduğunu mi'mar-ı mezbûr vesâir ehl-i vakıf mahlinde bi'l-muvacehe hayr vermeleriyle âlel-muceb-i ihbar-ı hükm-ı Mevlana-yı mezbûr fûrun-ı mezkûrun etrafını ber-vech-i muharrer arşu-ı cidar ile hıfza mersûm Dosto zımmi ba'de't-tenbiye-i Mevlana-yı mezbûr ve mi'mar-ı merkum ma'en meb'us-ı emna-i şer'i ba-serahim meclis-i şer'e gelub âlel-vuku'a inha ve takrir etmeleriyle ba'de't-tenfiz ve'l-tescil-i huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı men leh el-umur hurrira fi'l-yevmi's-salis âşer min şehr-i Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mieteyn ve elf.

Sayfa: 59 / 190. Belge (s. 31-2 / b. 2)

Tahkik-i îzzed-i şer'iyeye binaen husus-ı âtiyyü'l-beyanın mahlinde ketb ve tahrir-i iltimasları olunmağın savb-ı şer'i enverden nazdına mürsel-i kâtib-i şerifin es-Seyyid Numan Rasim Efendi ibn-i el-merhum Mehmed Sadık Efendi mahrusa-i Edirne'de Hasan Paşa Mahalllesi sükkânından olub müterikiat-ı menzil-i bey'i murad eden Mehmed Emin Ağa ibn-i Ali'nin sakin olduğu menziline varub zeyli ve tabakada muharrerü'l-esami-i Müslimin huzurlarına akd-ı meclis-i şer'i münir eyledikte mezbûr Mehmed Emin Ağa meclis-i mezkûrda hâlâ zevcesi iş bu ba'issü'l-kitâb Nefize Hatun bint-i İsmail mahzarında ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olub iş bu derunda meclis olan etraf-ı erba'dan Ahmed Efendi ve Hafız İbrahim Efendi ve Kolancı Kara Ahmed menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud dört bâb-ı tahtanî ve bir bâb-ı fevkanî oda ve bir matbah ve bir izbe ve bir ahur ve iki adet kuyu ve bir miktar

havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimin tarafları Ahmed Efendi ve İbrahim Efendi ve Kara Ahmed ve tarîk-i mezkûr derununda vâki' iki bâb-ı tahtanî oda ve bir ahur ve bir izbe ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı efrac âlamet-i fasıla ve dai'le ba'de'l-ımtiyaz tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile zevcim mezbûre Nefise Hatun'a beş yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelayıĝı üzere teslim eyledikte olduĝu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve teslim ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâĝ-ı mezkûr beş yüz guruşa zevcem müşteriye-i mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd mahdud-ı mefruz-ı mezkûr cem'i müştemilatıyla zevcim mezbûre Nefise Hatun'un mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfi olub benim mahdud-ı mefruz-ı mezkûrda kat'a ve kattiyen alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtar ve mutasarrıf olsun dedikte ĝıbbet-tasdiki'ş-şer'i kâtib mûmâ-ileyhe mahlinde ketb ve tahrir ve ma'a meb'us-ı emna ve şer'le meclis-i şer'e gelub âlel-vuku'a inha ve takrir etmekin ba'de't-temfizü'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-ıyevmi's-sadis min Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mieteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Dergâh-ı Muallam kapucubaşlarından Filibe Nazırı esbak âtufetlu Hüseyin Aĝa, Dergâh-ı Âli kapucubaşlarından âtufetlu Müşrin Efendi, Seyfi eş-Şeyh Mehmed Efendi, Mültezim Ali Rıza.

Sayfa: 59 / 191. Belge (s. 31-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne hısn-ı dâhilinde Papa Kaçnoz Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rife Viltari bint-i Tanaş nâm Nasraniye meclis-i şer'i şerif-i enverde li-ebeveyn kız karındaşım Marboni Nasraniye'nin zevci iş bu ba'issü's-sefer Endon veled-i Tanaş nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna deĝin yedimde mülk ve hakkım olan mahrusa-i mezbûrede Sûk-ı Kettâncılarda vâki' bir taraftan İsmed Aĝazade dükkânı ve bir taraftan kız karındaşım mersûme Marboni'nin dükkân-ı mefruz-ı dükkân ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdud arsasının senedi Firuz Aĝa ve vakfına sekizer akçe mukabelesi kadimesi olan binası mülkü bir kepenk kettâncı dükkânı tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Endon zımmiye bin guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduĝu ber-vech-i

muharrer-i iştirâ ve temellük ve teslim ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr bin guruşu müşterâ-yı mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz ve meblâğ-ı mezkûrun mütebeyyin ve takririne müteallik âmme ve âdi kâffe-i mutalebatdan tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrâsını kabul eyledik fi-ma'bâd dükkân-ı mezkûr-ı mersûm Endon zımminin mülk-ı müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub benim dükkân-ı mahdud-ı mezkûrda kat'a ve kat'en alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi gurre-i Cemâziyel-evvel-i Rebi'î'l-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kettâncılar Kethüdası Mehmed Ağa, Kettâni Kapucu Zımmi, Kettâni Meymalan Zımmi.

Sayfa: 60 / 192. Belge (s. 32-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Mâruf Hoca Mahallesi mütemekkinlerinden Metro veled-i Franko nâm zımmi meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü's-sefer Ezladi veled-i Esteban nâm zımmi muvacehesinde ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan Dimetoka Kazasına tâbi' Ortaköy nâm keryede vâki' etraf-ı erba'dan Hemab ve Kolancı ve Eci Tanaş ve Dülger Vasır zimiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı tahtanî oda ve bir izbe ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmü't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile tarihinden bir sene mukaddem mersûm Ezladi zımmiye yüz yirmi beş guruşa bey' ve temlik ve tarihi mezkûrun mahlinde teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve teslim kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz yirmi beş guruş müşterâ-yı mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim menzil-i mezkûr-i tarih-i mezkûr ve biz ve mersûm Ezladi zımminin mülk-ı müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub benim menzil-i mezkûrda kat'a ve kat'tiyen alâka ve medhalim yoktur dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis min Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Baba Andon Zımmi, Margrid Zımmi, Marin Oğlu Estebor.

Sayfa: 60 / 193. Belge (s. 32-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Kiremitçi Hâcî Halil Mahallesi sakinlerinden zat-ı ta'rif-i şer' ile ma'rif olan iş bu ba'issü'l-kitâb Ümmügülsüm bint-i Hasan meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı muhâlaa-ı Ahmed bin Abdullah nâm kimesne mahzarında takrir-i kelâm ve ta'bir-i ânı'l-meram idub mezbûr Ahmed ile zevciyet-i beynimizde kalma-i iken mezbûrun firâşından hâsıla ve benden mütevellide hâlâ bi-hakkı'l-hızâne-i hacr ve terbiyemde olan sabi sağire kızım Aişe Sıdika nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyaç ile muhtaç olmağla sağire mezbûrenin babası üzerine kıbel-i şer'den karar-ı ma'ruf nafaka ve kisve baha farz ve takdir olunub istidane dahi bana izin verilmek ba-ihzane matlubumdur deyu dedikte gibbet-tasdik-i hâkim-ı hasım ma'rül-kitâb tûba leh ve hüsn-ı me'ab efendi hazretleri dahi sağire mezbûrenin nafaka ve kisvesi için babası mezbûr Ahmed üzerine iş bu tarih-i kitâbtan birer mah yedişer guruş nafaka ve kisve-i baha farz ve takdir buyurub meblâğ-ı mefrûz-ı mezkûri sağire-i mezbûrenin nafaka ve kisvesine vesâir levâzım-ı zaruresine harç ve sarfa ve vakt-ı zaruretden ve istidaniye ve lede'z-zafer babası mezbûr üzerine rucua' mezbûre Ümmügülsüm Hatun'a izin vermekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-âşer min şehr-i Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Muhzır Kara Ali.

Sayfa: 60 / 194. Belge (s. 32-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Bazarcı Hatun Mahallesi sakinlerinden zat-ı ma'rife Zeliha bint-i Süleyman nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitâb es-Seyyid İsmail bin İbrahim mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Mustafa Ağa ve Ahmed Ağa ve diğeri Mustafa Ağa bahçesi menzilleri ve tarîk-i has ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir miktar havlu-yı müştamil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmü't-tevâbi ve'l-levâhık tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mezbûr es-Seyyid İsmail'e yüz elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğı ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm

ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz elli guruşu müşteriye-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma' bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'î müştemilatıyla mezbûr es-Seyyid İsmail'in mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim keyfe-ma-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Arnavudzade Said Ağa, Debbağ Mustafa Ağa, Debbağ el-Hâc Tahir Ağa.

Sayfa: 61 / 195. Belge (s. 32-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Hâcî Sarraf Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rife Kaliloti bint-i Dimitrali nâm Nasraniye meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü's-sefer kendi nefsinden asıl ve hâlâ zevcesi Katina bint-i Dimitrali nâm Nasraniye tarafeynden şerâ-i ve cani'yyü'z-zikri tasdika vekil Yorgi veled-i Anastasar nâm zımme muvacehesinde ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Yorgi ve Volko ve Yovan zımmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud üç bâb-ı fevkanî oda ve bir bâb-ı tahtanî oda ve bir kilar ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'ile kızım mevkule-i mersûme Katina Nasraniye ve zevci güvegim mersûm Yorgi zımme âlel-iştirak esedi yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelâyığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer iştirak tamamen iştirak ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz guruşu zevcan-ı müşteriban-ı mersûman yedlerinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma' bâd menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'î müştemilatıyla kızım mevkûle mersûme Katina Nasraniye ile güvegim mersûm Yorgi zımminin âlel-iştirak esedi-i mülk-ı müşteraları olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dedikleri gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sânî âşer min şehr-i Rebi'ü'l-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mukayyid Rıza Efendi, ser-Muhzıran Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa.

Sayfa: 61 / 196. Belge (s. 32-2 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Cısr-i Ergene Kasabası sakinlerinden olup Edirne'de misafiren sakin sahib-i ârzuhâl zat-ı ma'rife Aişe bint-i Ahmed nâm kendi nefsinden asıl ve hâlâ li-ebeveyn kız karındaşı olup ârzuhâlde ismi mezkûre Hafize Hatun tarafeynden vekil olduğunu hısmı tasdikle vekâlet-i meclis-i şer'î münirde hazuran Mustafa bin Mehmed mahzarında mübaşiri hazır olduğu bi'l-âsale ve bi'l-vekâle takrir-i kelâm idub mahrusa-i mezbûre mahalinden Kasım Paşa Mahallesi'nden vâki' bir taraftan nişastacı karhanesi ve iki taraftan dud bahçesi ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı mülk-ı menzil-i arsa babamın olup iş bu tarihten yirmi iki sene mukaddem fevt olan mezbûr Ahmed'in âle'l-numanın yerinde mülk ve hakkım olup ba'de'l-vefata benimle kız karındaşım mevkûle-i mersûmeye mevrus olmuş iken mezbûr Hafız Mustafa fuzuli zabt eder suval olunub arsa-i mezkûreden kifayed-i bana bi'l-asâle ve bi'l-vekâle tesmiye-i tenbiye olunmak matlubumdur da'vâ eylediğimde olduğu cevabında arsa-i mezkûreye tarihten dokuz sene mukaddem Salim Efendi nâm kimesneden yirmi beşer guruşa iştira idub va'ziyedini ikrar ve babam müteveffa-yı mezbûrun mülkü olup bize mevrus olduğu ba'de'l-inkâr ben merâmı isbat-ı sudurunda iken beynimizde Müslimin vasıtat idub mezbûr Hafız Mustafa ile yirmi iki guruşa bedel-i makbuza beynimizde inşa-i akd-ı sulh eylediklerinde tarafeynden her birimiz sulh-ı mezkûri ba'de'l-kabul ben husus-ı mezkûru müteallik âmme-i âdi ve kâffe-i mutalebatdan mezkûrun zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'ile ibrâ ve iskât idub her birimiz.

Sayfa: 62 / 197. Belge (s. 33-1 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne Ağaç Bazarı'nda sakin sahib-i ârzuhâl Hadice bint-i İsmail nâm hatun derun-ı ârzuhâlde ismi mezkûr zevc-ı mutalâlakı Mehmed bin Ali'nin mübaşiri hazır olduğu hâlde takrir-i kelâm idub mezbûr Mehmed

tarih-i i'lamdan altı sene mukaddem beni bâinen tatlik idub zimmetinde mutekarrer ve ma' kud-ı aleyhe olan yüz elli guruş mehr-i müeccelim olmak üzere mezbûrun benim ve ahza eylediği dört adet memlu beledi yasdık ve iki izlavi ve bir orta kilim ve on altı adet ârâlı altunu ve canfes şalvar ve bir tamhurhane entari ve bir kadife sarka-ı marka ve bir İngiliz şal-ı kuşak ve bir çift altun küpe ve bir fes ve bir dograma misin mezbûrun zimmetinde olmağla suval olunub mehr-i müeccel-i mezkûr yüz elli guruş ile eşya-ı mezkûre mevcut ise i'batını müstahil ise ba'de'ş-şuyut-ı kıymeti şer'iyelerini mezbûrdan talep eyledim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mezbûr Mehmed cevabında mer'ıye-i mezbûrenin yüz guruş mehr-i tesmiyesiyle zevc-ı dâhili olub tarih-i mezkûrede tatlikini ikrâr dub lâkin ziyade elli guruş mehr-i müeccel-i merâsı olan eşya-yı mezkûre olduğunu külliyyen inkârından ma'da mehr-i mezkûr yüz guruşu tarih-i mezkûrda zevcim mezbûrenin emriyle babası gaib-i anı'l-meclis İsmail'e teslim etmiştim deyu ba'de'l-def' ve suval-ı ve'l-inkâr mer'ıye-i mezbûre Hadice Hatun ziyede elli guruş mehr-i müeccel-i merâsını ve mehr-i müecceli olarak mezbûr Mehmed'in eşya-yı mezkûreyi ahz ve kabz eyledi deyu merâsını isbatdan âciz olub mezbûr Mehmed'e bi't-taleb ba'de't-tahifü'ş-şer'ı mucebiyle mer'ıye-i mezbûrda ziyade mehr-i müeccel ve ber-vech-i muharrer eşya-yı mezkûre da'vâsıyla zevc-ı mutallâkı mezbûr Mehmed'e bi't-tenbiye-i mu'arazadan ba'de'l-men'ı mezbûr Mehmed'in mukarrer olduğu mehr-i mezkûr yüz guruş zevc-ı mutallâkası mezbûrenin emriyle babası gaib-i mezbûre teslimen kezalik isbatdan âciz olub teklife dahi olmamağla âlel-muceb-i ikrar-ı mehr-i mezkûr yüz guruşu zevc-ı mutallâkası mezbûre Hadice'ye edâ ve teslime-i mezbûr Mehmed'e ba'de'-i iltizam mer'ıye-i mezbûre Hadice Hatun'a meclis-i şer'le i'lam-ı kelâm mezbûr Mehmed edâsıyla iltizamlarım olunduğu meblâğ-ı merkum yüz guruş iş bu meclis-i şer'de tamamen edâ ve teslim idub ben dahi yedinden ahz ve kabz eyledim deyu mukarrere-i mezbûr Hadice'ye mezbûr Mehmed tasdik eylediği tescil ve huzur-ı âlilerinde i'lam olundu. Fî 19 CA 1242.

Sayfa: 62 / 198. Belge (s. 33-1 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Cisr-i Ergene Kasabası sakinlerinden Edirne'de misafiren sâkin sahib-i ârzuhâl zat-ı ma'rife Aişe bint-i Ahmed nâm hatun kendi nefsinden asaleten ve li-ebeveyn kız karındaşı olub ârzuhâlde ismi mezkûre Hafize Hatun tarafında vekil olduğunu tasdik etmekle vekâlette hafız Mustafa bin Mehmed mahzarında mübaşirri hazır olduğu hâlde takir-i kelâm idub mahrusa-i mezbûre mahallatından Kasım Paşa Mahallesi'nde vâki' bir taraftan nişastacı karhanesi ve iki taraftan dut bahçesi ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı mülk-ı menzil-i arsası babamın olub iş bu tarihten yirmi iki sene mukaddem fevt olan mezbûr Ahmed'in ale'l-vefata yedinde mülk ve hakk-ı ba'de't-vefata benimle kız karındaşım mevkule-i mersûmeye mevrus olmağın mezbûr Hafız Mustafa fuzuli zabt eder suval olunub arsa-i mezkûreden kıfayede bana bi'l-asâle ve bi'l-vekâle teslime-i tenbiye olunmak matlubumdur deyu da'vâ eyledikte olduğu cevabında arsa-i mezkûreye tarihinden dokuz sene mukaddem Selim Efendi nâm kimesneden yirmi beş guruşa iştirâ idub vaziyedini ikrar babam müteveffa-yı mezbûrun mülkü olub bize mevrus olduğu külliye ba'de'l-inkâr ben da'vâ-yı mezkûremi beyânı sudurunda iken beynimizde Müslimin-i vasıtâ idub mezbûr Hafız Mustafa ile yirmi iki guruş bedel-i makbuza beynimizde eşya-yı akd-ı sulh eylediklerinde tarafından her birimiz sulh-ı mezkûri ba'de'l-kabul ben husus-ı mezkûre müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan mezbûr Hafız Mustafa'nın zimmetini bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu bedel-i sulh-ı müstehakkımın isterdadına müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan kezalik benim zimmetimi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât idub ve her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i ahârân ibrâsını kabul eyledik mukarrere-i mezbûre Aişe Hatun'un bi'l-asâle ve bi'l-vekâle eylediği takrir ben mezbûr Hafız Mustafa tasdik eylediği tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 18 CA 1242.

Sayfa: 62 / 199. Belge (s. 33-1 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlrinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Saçlı Dede Mahallesi mütemekkinlerinden sahib-i ârzuhâl Co veled-i Zafer nâm zımmi derun-ı ârzuhâlde ismi mezkûr Vasir veled-i Kostandi nâm zımmi muvacehesinde mübaşiri hazır olduğu hâlde takrir-i kelâm idub mersûm Vasir zımminin menzili benim menzile car-ı mülasık olub tarihinden bir gün mukaddem mersûmenin sağire kızını benim sağire kızımı darb idub ben sağiran-ı mersûman-ı tefrik sudurunda iken mersûm Vasir zımmi benim üzerime hücum ve beni darb esnasında alati darbına sağir nacak ile sol kolunun altından bir yerinden bozunu cerh eyledi ve yukarı eylediğim da'vâmdan ba-vasıtat-ı Müslimin mersûm Vasir zımmi ile beyannamemizde yirmi guruşar bedel-i makbuzamız ikrar-ı sulh eylediklerinde ben dahi ber-vech-i muharrer sulhu mezkûri ba'de'l-kabul fi-ma'bâd cerh-i mezkûre verilmesi için münir-i müteallik-i âmme ve âdi ve kâffe-i muhasamatdan mersûm Vasir zımminin kabul-ı hâvi-i zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'ile ibrâ ve iskât eyledim ve Co zımminin ikrara ve tasdikleri tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm. Fî 21 CA 1242.

Sayfa: 62 / 200. Belge (s. 33-1 / b. 4)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de muzâfa-ı Üsküdar Nahiyesi'ne tâbi' Sulün Karyesi ahalisinden sahib-i ârzuhâl Hüseyin bin Osman nâm kimesnenin ben karye-i mezbûre ahalisinden Halil bin İsmail mahzarında üzerime da'vâ ve takrir-i kelâm idub mezbûr Halil'in bir re's camuş ineği olub inek-i mezbûr taife-i nisvâna tasallut eder oldukda mezbûr Halil ineği karyemizden def' eylediği karar ve ısrar ve ifade ve tenbiye olundukda mezbûr Halil ber-vechle inek-i mezkûri def' etmeyub karyemizde bil-fakat geştü-güzar eder iken tarih-i i'lâmdan yirmi beş gün mukaddem zevcim Emine bint-i Abdullah nâm hatuna mezbûr Halil'in camuşu darb idub camuşun darbindan naşı zevcim mezbûre hamıl olmağla bedeninde müstebin'üt-tehlike veledim fevt olmağın mezbûr Halil'den suval olunub mucab-i şer'ini matlubumdur deyu ba'de'l-da'vâ-yı ve's-suval ve'l-inkâr-ı mer'î mezbûr ber-vech-i muharrer mer'sını isbat

edemeyub talibe mezbûr Halil'e teklif-i şer'î olunduğu huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 21 CA sene 1242.

Sayfa: 63 / 201. Belge (s. 33-2 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerindir ki

Sahib-i ârzuhal Mehmed Ağa ibn-i İsmail nâm kimesnenin derun-ı ârzuhalde ismi mezkûre Rusçuk'lu Fatma bint-i Ahmed nâm hatun mahzarında mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub iş bu tarih-i i'lâmda bir mah mukaddem mezbûre Fatma ceddimiz olmak bilâ-sebebiyle evladlarımız birbirileriyle tez' ettiklerinde mezbûre Fatma koşu kapumuza gelub zevcem gaib-i anı'l-meclis Zeyneb Hatun'a darb-ı fesadıyla üzerine hücum ve zevcem dahi koşu kapu ile kenduye muhafaza üzere iken mezbûre Fatma kapuya mezkûre ile zevcem mezbûrenin bedenine darb ve mezbûrenin darbindan naşı zevcim mezbûre iş bu tarihten bir gün mukaddem müstebinü't-tehlike biz korucuyun-ı cem'an ilka' idub ba'de cenin-i mezkûr fevt olunmağın mezbûre Fatma'dan suval olunub mucib-i şer'ini icra olunmak matlubumdur deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval-ı ve'l-inkâr mer'î mezbûr Mehmed Ağa ber-vech-i muharrer merâsını isbatdan âciz olub mezbûr Fatma Hatun'a bi't-taleb ba'de't-tahlifü's-şer'î mucibiyle mer'î mezbûr Mehmed Ağa da'vâ-yı mezkûresiyle mezbûr Fatma Hatun'a bi't-tenbiye-i mu'aradan men' olunduğu tescil. Fî 19 CA 1242.

Sayfa: 63 / 202. Belge (s. 33-2 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Bâlaban Mahallesi ahalisinden ba'issü's-haze'l-i'lâm el-Hâc Ebubekir Ağa ibn-i Zeynel-abidin ve es-Seyyid Mustafa bin Mehmed ve Süleyman bin Mehmed ve Ali bin Osman ve es-Seyyid Mehmed bin Osman vesâir mazbut'ül-esami kimesnelerin mahle-i mezbûre sakinlerinden zat-ı ma'rife Rusçuk-i Fatma bint-i Ahmed nâm hatun mahzarında her biri takrir-i kelâm idub mezbûre Fatma Hatun mahle-i mezbûrede sâkin olub lâkin kendi hâlinde ârz-ı adâbına mukayyede olmayub daima bizi tebcil-i tenkidden hâli olmamağla mezbûrenin bu misüllü-ı nihadar-ı hareketinden cümlemiz bizar olub birkaç def'a nush ve bend

eylediğimizde bir dürlü tembihe olmayub ef'al-ı kabilesinde ısrar etmekle bundan beriyle dahi mahlemizde sâkin olur ise ber-fesad-ı âzime duçar olarak cümlemiz mutekarrer olacağımız emr-i yeddisi ve işkar olduğundan mezbûrenin mahle-i mezbûreden huruç ve mahle-i aharda iskân eylemesi cümlemizin matlubumuzdur dediklerinde mezbûre Fatma Hatun dahi ahali mahle mezbûrenin ister'adları üzere tarih-i i'lâmdan üç güne değin mahle-i mezbûreden huruç ve mahal-ı ahâra naklı taâhhüd eylediği tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı men leh el-umur hurrira fi'l-yevmi's-salis ve'l-ısrîn min şehri Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 63 / 203. Belge (s. 33-2 / b. 3)

Husu-ı âtiyyü'l-beyanın mahlinde ketb ve tahriri olunmağın savb-ı şer'î münirden Mevlana es-Seyyid Hamdünnatif Efendi ibn-i es-Seyyid Abdülfettah Efendi ta'yin ve îrsal olunub olunduğu mahrusa-i Edirne'de Hoca İvaz Mahallesinde mi'maride Mustafa Ağa'nın sakin olduğu menzile varub zeyl-i vesikada muharrerü'l-esami-i Müslimin huzurlarında akd-ı meclis-i şer'î âli etdikte ve izn-i ta'rif-i şer'ile ma'rife olan Zeliha bint-i el-Hâc Ali Ağa meclis-i ma' kud-ı mezkûrda iş bu ba'issü'l-kitâb mezbûr es-Seyyid Osman Ağa ibn-i Süleyman mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahrusa-i mezbûre mahallatından Molla Fahreddin Mahallesi'de vâki' bir taraftan İsmail Ağa menzili ve bir taraftan Hasan Ağa menzilleri ve bir tarafatan imam-ı meşruhası vakf-ı menzili ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir hamam ve bir kilar ve bir kanavat-ı mulukâsına tâbi'at ile hamam-ı mezkûr derununda cari bir çuvaldız maa'-i leziz ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffe-i hukuk ve'l-umurunda tarafeynden bi'l-icâb ve kabul-ı hâvi-i şurut-ı müsfideve ûhde ve matluba ve muvahaddan âri bey' bât-ı sahih-i şer'ile mezbûr es-Seyyid Osman Ağa'ya iki bin guruşa bey' ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul idub semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki bin guruşu müşteri-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-el-yevm

menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'an müştamilatıyla müşteri-i mezbûr es-Seyyid Osman Ağa'nın mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim asla ve kat'en alâka ve medhalim kalmadı mukarrerarına bi'l-yemine keyfa-ma-yaşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedikte müşteri-i mezbûr es-Seyyid Osman Ağa'ya mukarrer ve mezbûr Zeliha'ya cem'i kelimat-ı meşruhasında fecâhen ve şifâhen tahkik ve yasdik eylediği Mevlana-yı mûmâ-ileyhe mahlinde ketb ve tahrir ve ma'en meb'us emna ve şer'le meclis-i şer'e gelub âlel-vuku'a inha ve takrir etmekin ba'de't-tenfizü's-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-salis ve'l-ısrîn min Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Kâmil Ağa, es-Seyyid Ömer Ağa, el-Hâc Hüseyin Ağa, Hasan Ağa, Timurcu Süleyman Ağa, Timurcu diğer Ahmed, Timurcu Ahmed, Bezirgân Mustafa.

Sayfa: 64 / 204. Belge (s. 34-1 / b. 1)

Ba'de't-tahrir ve el-defter Bezaz Mayor veled-i Taser nâm Yahudi meclis-i şer'i münirde vasi-i mûmâ-ileyh mahzende mecnun-ı mezbûr zimmetinde bezaz eşyası esmanından ba-defter-i müftredat alacak hakkım olan meblâğın hesabını mecnun-ı mezbûrun âkıl ve reşadi olduğu halde kırk bir senesi Cemâziyel-evvel'in on beşinci günü kendi sakin olduğu menzilde muhzır-ı şuhudda hesabımızı reviyet eylediğimizde mecnun-ı mezbûr zimmetinde dokuz yüz elli guruş alacak hakkım zuhur idub meblâğ-ı mezkûr iki yüz elli guruşunu bana def' ve teslin ben dahi mezbûrun yedinden ba'de'l-ahz ve'l-kabz mecnun-ı mezbûrun zimmetinde yedi yüz guruş bâki alacak hakkım kalmağla meblâğ-ı bâki-i mezkûri ben kabule ahz ve'l-istifa mezbûr mecnun olmağla hal-ı hatından talep ederim ve mûmâ-ı mezbûrdan suval olunub bana verilmesi matlubumdur deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval ve'l-inkâr mer'i mesfur ber-vech-i muharrer merâsını lede't-tezkıyye âdaletleri zâhir Ali Molla ibn-i Mehmed Emin ve Mehmed Tahir ibn-i Mehmed nâm kimesneler şahâdetleriyle bi'l-muvacehe ber-nehc-i şer'i ba'de'l-isbat ve teklif-i mucebiyle meblâğ-ı baki-i mezkûr yedi yüz guruşu mer'i mesfûre teslime vasi mûmâ-ileyhe tenbiye-i şer'i olunduktan sonra meblâğ-ı bâki ve sahhü'l-bâki

mezkûruna hatta ve zeyl olunmak iktizâ etmekle bi'l-edâ-ı muharrer-i sahhü'l-bâki-i mezkûr.

Yekûn

6830 Tamam-ı tereke

00040 Mecnun-ı mezbûrun ahâra icar olunan vakf-ı menzilin gurre-i Rebi'ül-ahere gelince terakim

+160 Eden ücret-i hakkım

10030

+0500 Mecnun mezbûrun nafakası

9530

+700 Deyn-i müsbet Lakoma ve Yamo Yahudiler

8830

+0030 Ücret-i muharir bab Muhzır Beşir Ağa

8800 Sahnü'l-bâki

Mecnun-ı mezbûrun sahhü'l-bâki eşyası semeni olan sekiz bin sekiz yüz guruşun yedi bin yedi yüz kırk yedi guruş Rum milletine ba-temellük ve bin elli üç guruş hazinedar şeyhi mûmâ-ileyhe edâne-i olunduğu iş bu mahle şerh verildi. Hurira fi gurre-i Rebi'ü'l-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 64 / 205. Belge (s. 34-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Kızıl Mescid Mahallesi mütemekkinlerinden Vasıl veled-i Nikola nâm zimmi meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü's-sefer Ostodrali veled-i Ankıl zimmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakım olan mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Kasab ve Süpürgeci Kostandi ve Avlacıl menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı fevkanî oda ve iki bâb-ı tahtanî oda ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevabi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Ostodrali zimmiye iki yüz kırk guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz kırk guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd

menzil-i mahdudu mezkûru cem'î müştemilatıyla mersûm Ostodori zımminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olup benim menzil-i mahdud-ı mezkûrda asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-rabi' ve'l-ısrîn min Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mukayyid Rıza Efendi, ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa.

Sayfa: 65 / 206. Belge (s. 34-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Ali Kuşçu Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rife Furanzula bint-i Estoban nâm Nasraniye meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı mutâllakı iş bu ba'issü's-sefer Duhani Toni veled-i Nikola nâm zımmi muvacehesinde takir-i kelâm idub mersûm Toni zımmi zevc-ı müeccel baham olup iş bu tarih-i kitâbtan yedi ay mukaddem beni bir talâk-ı bâina tatlik ve zimmetinde mutekarrer ve ma' kud-ı aleha on beş guruş mehr-i müeccelimi iş bu huzur-ı şer' de tamamen bana def' ve teslim ben dahi yedinden ahz ve kabz idub hukuk-ı zevciyete müteallik âmme ve âdi ve kâffe-i mutalebatdan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât idub ve her birimiz ber-minvâl muharrer-i haran ibrâsını kabul eyledik dedikte mersûm Toni zımmi zevc-ı mutâllakı mukarre-i mersûme Furanzula Nasraniye'ye cem'î takrir-i meşruhasında vecâhen ve şifahen tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-âşer min Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzırbaşı el-Hâc Tahir Ağa, Tahsis Ağası Osman Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Numan Efendi.

Sayfa: 65 / 207. Belge (s. 34-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Mümin Hoca Mahallesi mütemekkinlerinden Hamandi veled-i Todori nâm zımmi meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü's-sefer İlina bint-i Dosto nâm Nasraniye muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan mehle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Bazarcı Dosto ve Genco ve Miler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı tahtanî oda ve

bir matbah ve bir miktar havlu-yı müstemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûm İline Nasraniye'ye kırk guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr kırk guruşu müşteriye-i mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'i müstemilatıyla mersûme İline Nasraniye'nin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfi olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki's-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tasi' âşer min Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Mukayyid Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 65 / 208. Belge (s. 34-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Ali Kuşçu Mahallesi mütemekkinlerinden ma'rifetü's-şahs-ı Karina bint-i Zafer nâm Nasraniye meclis-i şer'i şerif-i enverde zevc-ı dâhili Dülger Vasi veled-i Kostandi nâm zimmi muvacehesinde mersûm Vasıl zımmının babası mersûm Kostandi veled-i Yorgi nâm zimmi hazır olduğu halde ikrar ve takrir-i kelâm idub mersûm Vasıl zimmi zevc-ı dâhilim olub lâkin beni daima bi-gayr-ı hakk-ı darb ve bi-nafaka terk idub ve bazende kendi kendine beynimizde münazaran vak'a olmuş idi el-hâletü hinde beynimiz ıslah olunub fi-ma'bâd zevcim mersûm Vasıl zimmi beni bi-gayr-ı hakk-ı darb etmeyeceğine ve bi-nafaka terk idub mahal-ı ahara gider ise benim nafaka ve kisvem için bir mah bana yirmişer guruş verme zevcim mersûmun emriyle babası hazır mersûm Kostandi iş bu huzur-ı şer'de kefil ve zaman olmağla ben dahi ber-vech-i muharrer-i kefalet-i mezkûresini kabul eyledim ve bu mukarrere-i mersûmenin bi'l-cümle takrir-i meşruhasını zevci mersûm Vasıl zimmi ile babası hazır mersûm Kostandi zımmiden her biri vecâhen ve şifâhen tahkik ve tasdik etmeleriyle ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sabi' ve'l-ışrîn min Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Bahçıvanlar Kethüdası Ahmed Ağa.

Sayfa: 66 / 209. Belge (s. 35-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Şarabdar Hâmza Bey Mahallesi sâkinlerinden Aişe bint-i Mehmed nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitâb Emine bint-i Yusuf mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mehle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Mehmed Ağa ve Hasan Dai menzilleri ve Mulabir Müslimin ve tarîk-i has ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'î ile müşteriye-i mezbûre Emine Hatun'a yüz elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz elli guruşu müşteriye-i mezbûre yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr-ı cem'i müştemilatıyla müşteriye-i mezbûre Emine Hatun'un mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtar mutassarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis min Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Mehmed Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Mahle-i mezbûre imamı Ahmed Efendi, Mustafa Ağa, Za'im Mustafa Ağa.

Sayfa: 66 / 210. Belge (s. 35-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Sitti Hatun Mahallesi'nde mütemekkin firuncu esnafı ustalarından Niko veled-i Dosto nâm zımminin esnaf-ı mezkûr ustalarından iş bu ba'issü'l-kitâb es-Sefir Ustaber veled-i Valko nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mahrusa-i mezbûre mahallatından Almuşçu Mahallesi'nde vâki' bir bâb-ı çörekçi firunu derununda mevcut ahraf kürek ta'bir olunur alat-ı lâzıme-i ma'lumun dört sehim itibarıyla üç sehim mersumun ve bir sehim şira-i benim mülküm olub lâkin mersûm

Ustober zımmi dokuz sene ve biz ve kendi hissesiyle benim rub‘ hissemi fuzuli zabt eder suval olunub benim rub‘ hissemın kıfayedi bana teslim-i tenbiye olunmak matlubumdur deyu da‘vâ eyledikte olduğu cevabında benim kürek-i mezkûrda olan rub‘ hisseme vazi‘yedini ikrar idub lâkin tarih-i mezkûrda sen diyar-ı aharda olduğun halde senin ve vekilin olub bundan akdem halik olan malik Pano zımmi esnaf-ı loncasında yüz elli guruş semeni makbuza rub‘-ı hisse-i mezkûreye ba (silik) bana rub‘ etmekle çeki vaziyed ederim deyu beni def‘a tasdi ve def‘i mezkûrini bayân-ı sudurunda iken beynimizde Müslüman vasıtat idub da‘vâ-yı mezkûremden mersûm Ustober zımmi ile beyannamemizde elli guruş semeni makbuza inşa-ı âkd-ı sulh eylediklerinde tarafeynden her birimiz sulh-ı mezkûri ba‘de’l-kabul-ı firma‘bâd rub‘-ı hisse-i mezkûre müteallik âmme-i hâvi ve mutalebat ve kâffe-i ikmân ve muhasamatdan mersûm Ustober zımminin zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu bedel-i sulh münselek-i isterdadına müteallik âmme-i hâvi ve mutalebatdan kezalik benim zimmetime ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ile ibrâ ve iskât idub tarafeynden her birimiz berminvâl-ı muharrer-i âharan ibrasını kabul eyledik dedikte mersûm Ustober zımmi mesrufun Fıruncu Nikola zımmiye cem‘i takrir-i meşruhasında vecâhen ve şifahen tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi 27 Ca sene 1242.

Şuhûdü’l-hâl: Esnaf-ı mezkûr yakuti başısı, ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Fıruncu Molla Mustafa.

Sayfa: 66 / 211. Belge (s. 35-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne’de Mümin Hoca Mahallesi mütemekkinlerinden Sonadi veled-i Todori nâm zımminin iş bu ba‘issü’s-sefer Pano veled-i Todori nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki‘ etraf-ı erba‘dan Kürekçi Kiho ve Dosto zımmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı fevkanî oda ve bir bâb-ı tahtanî oda ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi’t-tevâbi‘ ve’l-levâhik tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ile mersûm Pano zımmiye seksen guruşa bey‘ ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i

muharrer-i iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr seksen guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma‘bâd menzil-i mahdud-ı mezkûru cem‘i müstemilasıyla mersûm Pano zımmının mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat‘a alaka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’t-tasi‘ âşer min Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Kürekçi Kiho Zımmi, Kasab Tanaş Zımmi, Papuççu Yanako Zımmi.

Sayfa: 67 / 212. Belge (s. 35-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne’de Akşemseddin Mahallesi mütemekkinlerinden Petro veled-i Nikola nâm zımmi meclis-i şer‘i şerif-i enverde iş bu ba‘issü’s-sefer Haruza veled-i Pani nâm zımmi tarafeynden şerâ-i cani’yyü’z-zikri tasdika vekil Ankıl veled-i Haruza nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan mahrusa-i mezbûre kazasına muzâfat-ı Ada Nahiyesi’ne tâbi‘ Tokuncaraz Karyesi’nde vâki‘ etraf-ı erba‘dan Dimitrali zımmi Kömürcü Tanaş zımmi Nikolaki zımmi menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı tahtanî oda ve bir mahzen ve bir sayeban ve bir miktar havlu-yı müstemil bir bâb-ı mülkü menzilimi tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ile mersûm Haruza zımmiye yüz guruşa bey‘ ve temlik ve teslim ve vecelâyığî üzere teslim eyledikte olduğu muharrer-i iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz guruş müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma‘bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem‘i müstemilatıyla mersûm Haruza zımmının mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim asla ve kat‘a alaka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-sabi‘ ve’l-ısrîn min Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Rıfat Ağa, Nikolaki Zımmi, Dimitrali Zımmi.

Sayfa: 67 / 213. Belge (s. 35-2 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne hısn-ı dâhilinde Hoca Ömer Mahallesi mütemekkinlerinden sahib-i ârzuhâl şahs-ı ma'rife Malamani bint-i Ekşanco nâm Nasraniye'nin derun-ı ârzuhâlde ismi mezkûr Dülger Estefan veled-i Estaliko nâm zımmi muvacehesinde mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub mersûm Estefan zımminin menzili benim menzile câr-ı mülâsık olub tarih-i i'lâmdan bir gün mukaddem mersûm bi-gayr-ı hakk-ı keser ile benim sol omuzuma ve başımdan darb eylediğinden ma'da ve bana fahişü'l-faz'ıyla kazf etmekle muceb-i şer'ini mersûmdan talep ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval ve'l-inkâr mer'iyeye-i mersûman Malamani Nasraniye ber-vech-i muharrer da'vâ-yı mezkûresini isbatdan âciz olub mersûm Estefan bi't-taleb ba'de't-tahlif'ül-şer'i mucebiyle mer'i mersûme Malamani Nasraniye ne da'vâ-yı mezkûresiyle mersûm Estefani'ye bil-beyyine-i mu'arazadan men' olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fi'l-vevmi's-sadis ve'l-ısrîn min Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 67 / 214. Belge (s. 35-2 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Maruf Hoca Mahallesi mütemekkinlerinden sahib-i ârzuhâl şahs-ı ma'rife Encanar bint-i Kane nâm Nasraniye'nin derun-ı ârzuhâlde ismi mezkûr güvegisi Yamandi veled-i Kostandi muvacehesinde mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub mersûm Yamandi zımmi tarih-i i'lâmdan iki gün mukaddem menzirim derununda mevcut emvalimden yüz elli guruş kıymetli bir elmas yüzük ve yirmi beş guruş kıymetli bir gezi don ve on beş guruş Bağdad'i bir gezi entari ve üç guruş kıymetli bir gezi mor yelek ve otuz guruş kıymetli on adet penye gömlek bezimi menzirimden fuzuli gasb eylediğinden ma'da ve bana kams'ül-faz'ıyla bi-gayr-ı hakk-ı kazf etmekle mezkûr eşyalarım mevcut ise i'bâdını ve müstahak ise ba'de's-şuyut-ı minnet-i şer'iyyeleri ile kazf-ı mezkûr muceb-i şer'iyyesi matlubumdur deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval ve'l-inkâr mer'iyeye-i mersûme ber-vech-i muharrer-i merâsını isbata âciz olub bi't-taleb mersûm Yamandi

zımmiye ba‘de’t-tahlif’üş-şer‘i mucebiyle mer‘iyye-i mersûme Encanar Nasraniye merâyı mezkûresiyle mersûm Yamandi zımmiye bi‘l-beyyine mu‘arazadan men‘ olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i‘lâm olundu. El-umur-ı men leh fi 4 CA sene 1242.

Sayfa: 67 / 215. Belge (s. 35-2 / b. 4)

Ma‘ruz-ı

Mahrusa-i Edirne hısn-ı ebvâbindan Manyas Kapusu civarında mütemekkin sahib-i ârzuhal Musi veled-i İshak nâm Yahudi’nin derun-ı ârzuhalde isimleri mezkûr taife-i Kıptiyan’dan Hüseyin bin Hasan ve Süleyman bin Memiş nâm Kıptiler muvacehelerinde mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub tarih-i i‘lâmdan on dört gün mukaddem ben mahrusa-i mezbûre kazasına tâbi‘ Azadlı Karyesi’nde Küçük Estako nâm zımminin menziline misafiren beytutet üzere iken zımmi mersûmun ahurunda durur cem‘an iki yüz yirmi üç guruş kıymetli bir re’s tori bâgirim ile bir re’s yağız bâgirimi merkuman bi‘l-iştirakiyle sârik eylemeleriyle mezkûr bâgirleri merkûmandan taleb ve da‘vâ eyledikte onlar dahi cevablarında ber-vech-i muharrer-i merâmı külliye inkâr etmeleriyle ben dahi merâyı mezkûri isbatdan âciz olmamla beyyine inha Müslim’den tavsi idub ben da‘vâ-yı mezkûremden meccanen fari‘ olub husus-ı mezkûre müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan merkumun zimmetlerini kabul-ı hâvi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ile ibrâ ve iskât eyledim deyu tarafeynin ber-vechle olan ikrar ve tasdikleri tescil ve huzuru âlilerine i‘lâm olundu. Fî 25 CA sene 1242.

Sayfa: 67 / 216. Belge (s. 35-2 / b. 5)

Ma‘ruz-ı dâ‘i-i Devletlerinindir ki

Selvi Kazasına tâbi‘ Rambanda Karyesi sükkânından sahib-i ârzuhal Mustafa bin Ahmed’in derun-ı ârzuhalde ismi muharrer Hasan bin Ali nâm kimesne mahzarında mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub tarih-i i‘lâmdan dört sene mukaddem merkum Hasan’a bey‘ ve teslim olduğu yedinden iştirâ ve kabz eylediği bir çift karasığır öküzü semeninden iş bu yedimde olan temessük natık olduğu üzere alacak hakkım olan beş yüz yetmiş

iki guruşun bâki mezbûrun zimmetinde dört yüz guruş alacak hakkım olmağla meblâğ-ı mezkûr-i mezbûr Hasan'dan hâlâ taleb ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval merkûm Hasan cevabında mer'î mezbûrun ber-vech-i muharrer da'vâ-yı mezkûresini bi't-tev'î el-saf-ı ikrar ve i'tiraf etmekin âlel-muceb-i ikrar-ı meblâğ-ı mezkûr dört yüz guruşu mer'î mezbûr Mustafa'ya edâ ve teslimi merkum Hasan'a tenbiye-i şer' olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fi'l-yevmi's-selh min Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 68 / 217. Belge (s. 36-1 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Mevlana Fahreddin Mahallesi sakinlerinden zat-ı ma'rife Zeliha Hatun ibn-i İsmail'in mahle-i mezbûre sakinlerinden Hüseyin bin İbrahim nâm kimesne mahzarında takrir-i kelâm idub mezbûr Hüseyin iş bu tarih-i i'lâm günü (boşluk) nâm mahalde tarîk-i âmm üzerinde bana fahiş ve kahbe ve sarfû'l-elfaz'ıyla bana kazf ve şetim etmekle muceb-i şer'ini mezbûrdan taleb eylediğimde olduğu külliyyen ba'del-inkâr ben merâmı mezkûremi lede't-tezkıyye âdaletleri zâhir ve şahâdetleri makbule olan ahrâr-ı rical-ı Müslimin ve mahle-i mezbûre ahalisinden Mehmed bin Ahmed ve Ahmed bin Mehmed nâm kimesneler şahâdetleriyle bi'l-muvacehe ber-nehc-i şer'î isbat idub mucebiyle mezbûr Hüseyin'in ser-kazf (?)⁴⁸⁵ olmasına ve takririne bi't-taleb hükm-ı şer'î olunmuş ise de beynimizde Müslimin vasıtat idub salifü'z-zikir merâm olan ser-kazf ve takrir-i da'vâmdan mezbûr Hüseyin'i meccanen ba'de'l-ahz fi-ma'bâd husus-ı mezkûre müteallik-i âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan mezbûr Hüseyin'in zimmetini kabul-ı hâvi ve ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledim deyu tarafının ber-vechle olan ikrar ve tasdikleri tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 28 Ca sene 1242.

Sayfa: 68 / 218. Belge (s. 36-1 / b. 2)

Vilayet-i Rum ilinde vâki' Keşan Kasabası sükkânından olup mahrusa-i Edirne'de sakin ve müteveffayı âtiyyü'l-İslam ber-vech-i âti veraset u'la eden iş bu ba'issü'l-kitâb Mehmed Said bin Abdi nâm kimesnenin Molla Tahtacı Mustafa bin Hüseyin mahzarında taktir-i kelâm idub Vilayet-i Anadolu'da vâki' hâlâ Mudan valisi devletlu Mehmed Salih Paşa hazretlerinin hazinedarları iken bundan akdem fevt olan Mehmed Sadık Ağa benim li-ebeveyn er karındaşım olup babamızın ismi kadim Abdül ve dedemizin ismi Abdullah ve validemizin ismi Hadice ve müstakar-ı darüşşamız Edirne mezrasından Çöke Nahiyesi'ne tâbi' Malkoçlar Karyesi olup ber-vechle müteveffayı mezbûrin li-ebeveyn er karındaşı olup benden gayr-ı hissedarına ve terekesine müstahak-ı ahara olmamağla karındaşım müteveffa-yı mezbûrun mezbûr Molla Mustafa zimmetinde hüccet-i farzdan alacak hakkı beş guruşu mezbûrdan kıbel-i ahz ve'l-istifa fevt olup meblâğ-ı mezkûr müstakarı bana mevrus olmağla mezbûrdan bi'l-vekâle hâlâ taleb ederim deyu bade'l-da'vâ ve's-suval mezbûr Molla Mustafa cevabında müteveffa-yı mûmâ-ileyh Mehmed Sadık Ağa'ya hüccet-i mezkûreden beş guruş zimmetinde deyni ikrar hakkı mer'î mezbûrun li-ebevyn er karındaşım olup hissedarına ve terekesine müstehak olduğunu külliye-i ba'de'l-inkâr mer'î mezbûrdan ber-vech-i muharrer da'vâ-yı mezkûresine mutabık-ı beyyine taleb olundukda udûl-ı ahrârı rical-ı Müslimin'den va mahrusa-i mezbûre ahalisinden Şekerci İsmail Ağa ibn-i Abdullah ve Abdül ibn-i İbrahim nâm kimesneler kıbel-i şahâdete meclis-i şer' de hazıran olup eş-şahid olunduklarında filhakika Vilayet-i Anadolu'da vâki' hâlâ Mudan valisi devletlu Salih Paşa hazretlerinin hazinedarı iken bundan akdem fevt olan Mehmed Sadık Ağa iş bu mer'î mezbûr Mehmed Said Ağa ile li-ebeveyn er karındaşım olup babaları ismi Abdül ve dedemizin ismi Abdullah ve validesi ismi Hadice ve muzafâ-ı Üsküdar Çöke Nahiyesi'nde Malkoçlar Karyesi olup ol-vechle mezbûr Mehmed Said Ağa müteveffa-yı mûmâ-ileyhin li-ebeveyn er karındaşı ve hissedaratı olup bundan gayr-ı veraset-i ma'ruf ve ma'rufasatı olmadıkta bizim malumlarımız değildir biz bu hususa bu vech üzere şahidleriz şahâdet dahi ederiz deyu her biri mütevaffikü'l-feza ve a'ni olur şahâdet-i şer'iyye etdiklerinde gıbbet'ül-ta'dil ve't-tezkıyye şahâdetleri

makbule olmağın mucebiyle mer'î mezbûrun verasete ba'de'l-hüküm mezbûr Molla Mustafa'nın mukarrer olduğu meblâğ-ı mezkûr beş guruşu mer'î mezbûr Mehmed Said Ağa'ya edâ ve teslime mezbûr Molla Mustafa'ya tenbiye-i şer'î olunmağın ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî 5 C sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: ve Abdi Ağa ve Adam, Şekerci İsmail Ağa.

Sayfa: 68 / 219. Belge (s. 36-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Kızıl Mescid Mahallesi mütemekkinlerinden Nalband Raco veled-i Baron nâm zımmi meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü's-sefer Çoban Kosto veled-i Mihail nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Kômürcü Todori ve Bakkal Kosni ve Kunduracı Bayer zımmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhik bi'l-icâb ve'l-kabul bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Kosto zımmiye dört yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr dört yüz guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz idub cem'î mezkûrun mütebeyyin ve takririne müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât ve her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrâsını kabul eyledik fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'î müştemilatıyla mersûm Kosto zımminin mülk-ı müşteri ve hakk-ı sarfı olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki's-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sânî min Cemâziyel-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Manço Zımmi, Kroşni Zımmi, Todori Zımmi.

Sayfa: 68 / 220. Belge (s. 36-1 / b. 4)

Mahrusa-i Edirne'de Baba Timurtaş Mahallesi sükkânından Mehmed Emin bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitâb Habibe bint-i Süleyman nâm hatun mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm

idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Abdülrahim Efendi ve Mehmed Ağa ve Ali menzilleri ve tarîk-i has ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir izbe ve bir divân-hâne ve bir mikdar havlu-yı müştemil arsasının senedi Baba Timurtaş Vakfı'na mukâta'a-i karyesi olub ben sahhı mülk bir bâb-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mezbûre Habibe Hatun'a yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz guruşu müşteriye-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'i müştemilasıyla mezbûre Habibe Hatun'un mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî gurre-i şehri Cemâziyel-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Hafız Ahmed Efendi, Ali Ağa, Şekerci Veliyüddin Ağa.

Sayfa: 69 / 221. Belge (s. 36-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Arabacı el-Hâc Hâmza Mahallesi sâkinlerinden ma'rifetü'z-zat-ı Fatmatü'z-zehra bint-i Mehmed nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı dâhili iş bu ba'issü'l-kitâb Ali bin Mehmed mahzarında takrir-i kelâm idub mezbûr Ali zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu'aşeretimiz olmamağla ben hula' talibe ve rağbe olduğum ecilden mazbûrun zimmetinde mutekarrer ve ma'kud-ı aleyhe olan kırk guruş mehr-i müeccelim üzerine ve mazbûrun firâşından nath-ı bedenimde hamıl zâhir olmağla haml-ı mezkûr-ı mezbûr tevlid eder ise yedi yaşını ve meunet-i tevlid eder ise dokuz yaşına tekml edinceye değin kendi malımdan nafaka ve kisvesinin üzere meunet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Ali ile muhâlaa-i sahih-i şer'ile hula' oldukda olduğu ber-vech-i muharrer hula'-i mezkûri ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir cem'i hukuk-ı şer'iyyeye müteallik âmme ve âdi ve kâffe-i muhasamatdan mezbûrun zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu mezbûrun benim zimmetimi ibrâ-i âmm-ı cem'i şer'ile ibrâ ve iskât

idub tarafından her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis ve'l-ısrîn min Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Mehmed Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Muhzır Kara Ali.

Sayfa: 69 / 222. Belge (s. 36-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne kazasına tâbi' muzâfat-ı Ada Nahiyesi'ne tâbi' Bali Birhus Mahallesi sükkânından Ahmed bin Mehmed nâm kimesnenin li-ebeveyn karındaşı iş bu ba'issü'l-kitâb Ömer bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-ikelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub karye-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Ahmed ve İmam Molla İbrahim menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir ahur ve bir firun ve bir sofa ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'ile karındaşım müşteri-i mezbûr Ömer'e iki yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz guruşu karındaşım müşteri-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'i müştemilatıyla karındaşım mezbûr Ömer'in mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî gurre-i C sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran el-Hâc Mehmed Tahir Ağa.

Sayfa: 69 / 223. Belge (s. 36-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Noktacızade Mahallesi sakinlerinden ma'rifetü'z-Zehra bint-i Mehmed nâm zevc-ı dâhilim iş bu ba'issü'l-kitâb Mehmed bin Ahmed mahzarında takrir-i kelâm idub mezbûr Mehmed zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu'aşeretimiz olmamağla ben hula' talibe ve rağbe

olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer ve ma' kud-u aleyha yüz yirmi guruş mehr-i müeccelim ile nafaka iddet-i ma' niye-i ma' lumem üzerlerine ve me' unet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Mehmed ile mûmâ-ileyh-i sahih-i şer' iyye ile hula' oldukta olduğu ber-vech-i muharrer hula' -i mezkûri ba' de' l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir cem' i hukuk-ı şer' iyyeye müteallik âmme-i âdi ve kâffe-i muhasamatdan mezbûr Mehmed'in zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu kezalik benim zimmetimi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât idub tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı muharrer âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gibbet-tasdiki' ş-şer' i ma-vâka' bi' taleb ketb olundu. Fî 3 C sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran el-Hâc Mehmed Tahir Ağa.

(37 ve 36. sayfalar aynıdır)

Sayfa: 70 / 224. Belge (s. 38-1 / b.1)

Ma' ruz-ı dâ' i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne hısn-ı dâhilinde Hâcî Ömer Mahallesi mütemekkinlerinden Fıruncu Baron veled-i Todori nâm zımmi meclis-i şer' i münirde Dülger Estefan veled-i Estâbiko nâm zımmi muvacehesinde takrir-i kelâm idub mersûm Estefan zımminin menzili benim menzile câr-ı mülâsık olub akdemce mersûm menzil-i mezkûresini harm-ı tecdide şuruh idub lâkin mersûmun harminden naşı benim menzirim tahtanî ve fevkanîsinden bina sıvaları dökülüb vesâir harabesini olmağla mezbûr mezkûrun def' iyle mersûma tenbiye olunmak ravimdir deyu ve da' vâ eylediğinde husus-ı mezkûr mahlinde ruiyet-e muhtaç-ı mevaddan olmağla savb-ı şer' i enverden katib-i şer' iat Mevlana es-Seyyid Numan Efendi hazuran ta' yin ve îrsal olunub olduğu hassa mimarı Mustafa Ağa ve mazbut' ül-esâmi neccar kalafalarıyla ba-ma' niye-i ebniye-i mezkûrenin üzerine varub nazar eylediklerinde filhakika mersûm Estefan zımminin menzil-i mezkûr-i harmından naşı câr-i mer' i mersûmun menziline vâki' havlu-yı divarı ile fevkanî-i divanhâne-i divarlarının sıvaları dökülüb vesâir harabeyini

olduğunu ba'de'l-keşf ve ianeye-i husus-ı mezkûri mahlinde ketb ve tahrir ve maa meb'us-ı emniya-i şer'î ve mer'î âliye-i mersûm mimar-ı mezbûr ve neccar kalfalarıyla ba-serahim-i meclis-i şer'e gelub âlel-vuku'a eylediği ikrar takririni mersûm Estefan zımmi ba'de't-tasdik-i mer'î mersûmun menziline vuku' bulan harab divarlarını iş bu tarihten on beş güne değin kalû'l-evvel-i baliğa ba'de't-taâhhüd-ü mer'î mersûm dahi mersûm Estefan zımminin taâhhüdünü kabul idub bu vechle feza'-i niza' ve def'i muhasam ile eyledikleri tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı menle el-umur hurrira fi'l-yevmi's-sânî ve'l-ışrîn min Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 70 / 225. Belge (s. 38-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Şehabeddin Paşa Der-Kurb-ı Arasta Mahallesi sükkânından es-Seyyid el-Hâc Hafız İbrahim Efendi ibn-i Feyzullah nâm kimesnenin iş bu ba'issü's-sefer Hersula bint-i Nikola nâm Nasraniye'nin li-ebeveyn er karındaşı tarafından şerâ-i caniyyü'z-zikri tasdika vekil Büzmeci Tanaş zımmi muvacehesinde mezbûr Hafız İbrahim'in müdürane-i Bahçıvan Baron veled-i Gorki zımmi ile mersûm Baron'un zevcesi Sofya bint-i Petro nâm Nasraniye hazuran oldukları halde ikrar ve takrir-i kelâm idub benim mersûm Baron zımmi zimmetinde hüccet-i ma'lumemden bin yirmi beş gurus alacak hakkım olub iş bu tarihten yirmi beş buçuk ay mukaddem zevcesi hazıra-i mersûme Sofya Nasraniye dahi meblâğ-ı mezkûrun edâsına ba-emir ve'l-kabul-ı kefil ve zaman olarak iş bu yedimde olan hüccet-i şer'iyede natık olduğu üzere yedinde mülküm olan mahrusa-i mezbûre mahallatından Hâcı Sarraf Mahallesi'nde vâki' etraf-ı erba'dan Eci Barudom oğlu Paşkuri ve Kasab Zafer ve Tekye Karyeli Furuncu Baron zımmiler menzilleri ve tarik-i âmm ile mahdud ma'lum-ı müştemilat bir bâb-ı mülk-ı menzilini mersûme Sofya Nasraniye meblâğ-ı mezkûrun mukabelesinde ba'de't-tahlifü'ş-şer'î bana irtihan ve teslim eyledikten sonra ben dahi ba'de'l-irtihan ve teslim meblâğ-ı mezkûru iki sene tamamına değin bana edâ idub fenn-i rahan mulukün olmaz ise menzil-i mezkûri ba-ma'rifet-i şer'î lede'l-imzayla semen-i misliyle ahara bey'e ve semeninden alacak hakkım olan meblâğ-ı mezkûri ahz ve kabza kalur ise kenduye îrsal ve isale-i âzl ve ahz eden

merhune ve hinn-i akd-ı rahanda meşruta vekâlet-i hurrira-i âmme-i mutallâka ile beni huzur-ı şer‘le vekil nasb idub ben dahi ber-vech-i muharrer vekâleti mezkûresini kabul ve menzili mezkûri kendisi bi’l-emane sâkin olmak üzere mersûme Sofya’ya verdikten sonra ecel-i mezkûr-ı duhul idub edâ ve deyn ile fenn-i rahan ettiklerinden ben bundan akdemce mersûmandan bi’l-asâle ve hükmü’l-kefale meblâğ-ı mezkûr bin yirmi beş guruşu taleb ve da‘vâ eylediğimde onlar dahi benim merâmı ber-vech-i muharrer ikrar ve i‘tiraf etmeleriyle ikrarları mucebiyle meblâğ-ı mezkûri bana edâ ve teslim mersûm Baron zımmi ile zevcesi Sofya Nasraniye’ye tenbiye-i şer‘i olunmağın natık-ı yedimde bir kıt‘a muharrer-i ilâm-ı şer‘i dahi i‘ta olunmuş idi el-hâletü hinde zevcan-ı mersûman meblâğ-ı mahkûm-ı mezkûri bana edâ etmemeleriyle ben dahi menzil-i mezkûri ba-ma‘rifet-i şer‘i hassa müşarün-ileyh Mustafa Çelebi yeddiyle bey’e arz eyledikte Sûk-ı Sultânide ve mecmu‘-ı nas olan mahallerde ba‘de’l-nidâ ve eza ile i‘nat-ı nas bi’l-cümle munkatı‘ olduktan sonra altı yüz yetmiş beş guruşu mersûm Hersula Nasraniye üzerinde karar ve ziyade ile kalub ve da‘vâ-yı zuhur etmeyub ve meblâğ-ı mezkûr menzil-i mezkûrun el-yevm semen-i misli verdiği menari-i mersûm vesâir Bihruz-ı Müslimin ihbarlarıyla i‘nde’ş-şer‘ü’l-ender-i zâhir ve numayan olduktan sonra ben dahi menzil-i mezkûr-i tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ile semeni müzayedesini olan salif’üz-zikir altı yüz yetmiş beş guruş ve vekâlet-i mahkûmeye hasebiyle mersûme Hersula Nasraniye’ye bey‘ ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr altı yüz yetmiş beş guruşu müşteriye-i mersûmenin yedinden bi’l-vekâle tamamen ahz ve kabz ve zevcan-ı hazuran-ı mersûman zimmetinde mahkûm alacak hakkım olan mar‘û’z-ı zikir bin yirmi beş guruşun altı yüz yetmiş beş guruşunu her birimizin bi’t-terazi takaza ve mukasa ve kabul ederek fi-mâ‘bad menzil-i mahdud-ı mezkûr cem‘i müştemilatıyla mersûme Harsula Nasraniye’nin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfi olub zevce-i hazıra-i mersûme Sofya Nasraniye’nin asla ve kat‘a alâka ve medhalim kalmadı dedikte mersûme Hersula’nın vekili mersûm Tanaş zımmi ile zevcan hazuran mersûmandan her birileri mukarrer mezbûr el-Hâc İbrahim Efendi’nin bi’l-vekâle eylediği cem‘i takrir-i meşruhunu vecâhen ve

şifahen tahkik ve tasdik etmeleriyle ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-
yevmi’s-sabi‘ âşer min Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba‘in ve mieteyn ve
elf.

Şuhûdü’l-hâl: Mukayyid Rıza Efendi, Tahtacı Molla Mustafa, ser-
Muhzıran el-Hâc Mehmed Tahir Ağa.

Sayfa: 71 / 226. Belge (s. 38-2 / b. 1)

Ma‘ruz-ı dâ‘i-i Devletlerinindir ki

Zıkr-ı âtî Havâs Mahmud Paşa Kazasına tâbi‘ Çavuşlu Karyesi
mezrasına vazı‘yyed olanların mahlinde ma‘rifet-i şer‘le def‘a evkâf hakkı
olunmak babında taraf-ı samilerine ve kaza-i mezkûrin naibi efendi da‘ilerine
hitaben sadır olan emr-i âlişana imtisalen husus-ı mezkûre ba-buyurları
esami-i naib muma-ileyhe havale olunmuş ise mûmâ-ileyhin nazırcılığı
cehetiyle husus-ı mezkûrdan istinkâh-ı hâvi-i takdim eylediği muharrer-i
i‘lâmına nazaran mezra-ı mezkûrenin üzerine taraf-ı da‘ilerinden mevla ta‘yin
olunması da‘vâ ve edâ olan mezrada esamilerine imtina‘i savb-ı şer‘i
enverden Mevlana Mehmed ibn-i Mehmed Nureddin Efendi kulları hazreten
ta‘yin ve îrsal olunub olduğu Havâs Mahmud Paşa Kazası’na tâbi‘ minare-i
kariha olan Çavuşlu Karyesi arazisi üzerine varub muharrer-i esami-i
Müslimin mahzarında akd-ı meclis-i şer‘i âli ettikde Asitane-i Âliyye’de
kal‘a-i hakkaniye dizdarı Hafız Mehmed Tahir bin Ebubekir tarafından zıkr-
ı âtî mezbûreye taleb ve da‘va ve ahz ve kabza ve husus-ı mezkûrun
mütevakkıf olduğu umurun külline mazmun-ı müsbet-i bir kıt‘a hüccet-i
şer‘iyye ile vekil ve şuyut-ı vekâletine hükm-ı şer‘i hakkı olan Mehmed Ağa
ibn-i Abdullah meclis-i ma‘kud-ı mezkûrda iş bu ba‘issü’l-i‘lâm Mehmed
Arif Ağa ve Mehmed Haşim Ağa ibn-i İsmail Ağa mahzarında bi’l-vekâle
takrir-i kelâm idub mevkulum mûmâ-ileyhin ba-berât-ı şerif-i âlişan
mutasarrıf olduğu Kara Evler zeameti muhallefatından olub iş bu derununda
akd-ı meclis-i şer‘i âli olunan ma‘lumü’l-karar-ı mezra mevkulum mûmâ-
ileyhin zeameti muhallefatından olarak tarafından zabt olunub ahara ta‘ruz-
ı îcâb etmez iken mezbûran Mehmed Arif Ağa ve Mehmed Haşim Ağa fuzuli
bil-sened-i zabt ve mezra-ı mezkûrenin mecmu‘unda müşekkaen kendi
hayvanlarını ra‘i ettürdüb mevkulum mûmâ-ileyh ahara bey‘den men‘

eyledikerinden ma'da ismi vakıf namına her bir sene vermemeleriyle suval olunub mezra-i mezkûre kıfayed ve mevkulum mûmâ-ileyh için bana teslimi tenbiye olunmak matubumdur deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval-ı mezbûran Mehmed Arif ve Haşim Ağa cevablarında arsa-i mezkûre-i mezra-ı olmayub mezra-i mezkûrede vâki' bizim bi'l-iştirak mutasarrıfan olduğumuz çiftliğimizin mer'asını ve ata ve beru bizim çiftliğimizde mutasarrıf olduk hayvanatımız tahkik kılınmış mer'i olub kışlak ve yaylak kaydıyla mukayyed mer'i değildir deyu tarihan muhtelifan eylediği kıt'a umur-ı kışlak ve bir ...kıt'a hüccet-i şer'iyeye inraz eylediklerinden ma'da çiftlik-i mezkûr bundan mukaddem mutasarrıfan olduk hayvanatını ra'i ede gelüb kadim ileyhi mezbûr mer'aları verdiklerinde surat-i mezkûrede mer'a-yı mezkûrun şahâdet-i şayi'ası mezbûran Mehmed Arif ve Haşim Ağa'nın mer'ası ve cehetle meşrud olunmasına beyyine taleb olundukda Karye-i mezkûr civarında vâki' Bostancı Karyesi ahalisinden hüsn-ı vasıtalarından lede't-tezkıyye âdaletleri zâhir ve şahâdetleri makbule olan Molla Ömer bin Hüseyin ve Molla Mehmed bin Mustafa ve beni Mehmed ve kaza-i mezbûr ayanı Abdullah Ağa ibn-i Mehmed ve Hasan vesâir mazbutü'l-esami kimesneler hazuran olub eş-şehade olunduklarında filhakika iş bu derununda akd-ı meclis olan arazi-i keryelerimiz ve mezraa-i mezbûrede vâki' çiftliğin hayvanata mahsus mer'a olub kışlak ve yaylak kaydıyla mukayyid-i mezrada olduğu bizim ma'lumumuzdur deyu her biri ba-şahâdet ve ittifak-ı edâ-yı şahâdet-i şer'iyeye eylediklerinde ma'da ketb-i muhtırat-ı fıkhiyeden mevaride ve gayr-ı behere-i mer'-i bil-rız'a terketmen zamanü'l-feth-i bil-resm-i mühümle ve'l-tezvi' ve'l-tahris ve't-tasarruf-ı vecahen min-el vücuh'üş-şer'iyeye yalnızın liecli'l-mer'i Mehmed'in deyu mestur olan fitrat-ı şer'in müceblerince mevkul mezbûr Mehmed Ağa da'vâ-yı mezkûresiyle mevkul mûmâ-ileyh Mehmed Tahir Ağa'ya iltifatla mezbûran Mehmed Arif ve Haşim Ağa'ya mu'arazadan mevlanayı mûmâ-ileyh mahlinde men' ve ketb ve tahrir ve sa'en meb'us emna-i şer'le gelüb âlel vuku'a inha ve takrir etmekin ba'de't-tenfizü'ş-şer'i huzur-ı âlilerine i'lâm olundu baki el-umuru menle el-umur hurrira fi'l-yevmi's-salis min Cemâziyel-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 71 / 227. Belge (s. 38-2 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Yıldırım Bayezıd Mahallesi sâkinlerinden sahib-i ârzuhal zat-ı ma'rife Rukiyye bint-i Osman nâm Kıbtiye meclis-i şer'i münirde derun-ı ârzuhalde ismi mezkûr zevc-ı mutallâkı Mustafa bin Ali nâm Kıbti muvacehesinde mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub mezbûr Mustafa zevcim olub tarih-i i'lâmdan beş buçuk sene mukaddem beni talâk eyledikte zimmetinde mutekarrer ve ma' kud-ı aleyha olan seksen guruş mehr-i müeccelim üzere mecmu' üç yüz kırk guruşa kıymetli bir altun gerdanlık ve bir çift altun küpe ve bir altun yüzük ve dört adet memlu beledi yasdık ve iki adet minder ve iki adet izlavî ve bir baca perdesi ve bir gezi entari ve bir şal cebe ve bir şalı şalvar ve bir keteni şalvar ve iki adet basma yorgan ve bir döşek ve altı adet kapaksız sahan ve iki adet sahan ve maa kapak ve bir kebîr tencere ve bir tabe ve sini ve bir tahta sandık ve bir vukıyye kenane iliği ve iki buçuk vukıyye penye iliği ve bir vasat halı dahi bana teslim etmeyub zimmetinde olmağla mehr-i mezkûrda olan meblâğ-ı mezkûr seksen guruş ile salif'üz-zikir eşya-yı mezkûrun mevcud ise i'batını müstehakkai ise ba'de'sşuyut-ı hüccet-i şer'iyelerini mezbûr Mustafa'dan hâlâ taleb ederim ve ba'de'l-da'vâ ve's-suval mezbûr Mustafa cevabında mer'ıye-i mezbûre Rukiyye Hatun kırk guruş mehr-i müeccel tesmiyesiyle zevcem iken tarih-i mezkûrede mezbûreye tatlik eyledikte mehr-i mezkûri olan meblâğ-ı mezkûr kırk guruş ile eşya-yı mezkûresini tamamen kendisine def' ve teslim eyledikte olduğu yedinden ahz ve kabz idub hukuk-ı zevciyete ve hukuk-ı sâire-i şer'ıyyeye müteallik âmme-i ve âdi ve kâffe-i mutalebatdan benim zimmetimi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât idub ben dahi kabul etmiştim deyu ba'de'l-def'i ve'l-inkâr vazı'-ı mezbûr Mustafa ber-vech-i muharrer-i def'-i mezkûresini lede't-tezkıyye âdaletleri zâhir olan ve şahâdetleri makbule olan ahrar-ı ricâl-ı Müslimin ve mahle-i mezbûre ahalisinden İmam es-Seyyid Hafız Süleyman Efendi ibn-i Ahmed ve Mustafa bin Hüseyin nâm kimesneler şahâdetleriyle bi'l-muvacehe ber-nehc-i şer'i isbat etmekin mucebiyle mer'ıye-i mezbûre Rukiyye Hatun'a da'vâ-yı mezkûresiyle zevc-ı mutallâkı mezbûr Mustafa'ya ber-vech-i şer'i mu'arazadan men' olunduğu tescil ve

huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. El-umuru menle el-umur hurrira fi'l-yevmi't-tasi' min Cemâziyel-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 72 / 228. Belge (s. 39-1 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Vilayet-i Rum ilinde vâki' Üsküp Sancağı'nda vâki' Kalkandelen Kasabası'nda sâkin Molla Yusuf bin Hüseyin ibn-i Molla Ahmed'n oğlu ve tarafından husus-ı âtiyyü'z-zikre vekil olduğu kasaba-i mezkûre ahalisinden Çıracı Osman bin Ebubekir ve Sinan bin Ahmed nâm şahidin âdaleyn şahâdetleriyle muhızır-ı hükm-ı cihet-i şer'iyede sabit ve şuyut-ı vekâletine hükm-ı şer'ü'l-hakk olan sahib-i ârzuhâl Çıracı İsmail nâm kimesne mahrusa-i Edirne bâb mahkemesinde derun-ı ârzuhâlde mezkûr Rasim Kazası'ndan Ali Efendi ibn-i el-Hâc Murad mahzarında mübaşiri hazır olduğu halde babam ve mevkulum merkum Molla Yusuf ve merkum Ali Efendi zimmetinde iş bu yedimde olan dört kıt'a meşk ve bâde Asitane-i Âliyye'de et bazarında Yusuf nâm kimesnenin kahvesinde ikrar ve imza ve sath-ı hakika bir kıt'a cedit kebe cem'an beş kıt'a temessük-ı mantuklarınca bi'l-defat-ı malından ve yedinden iktiraz ve kabz ve umuruna sarfla istihsan eylediği cem'an yedi bin yüz doksan guruşun alacak hakkım olmağla meblâğ-ı mecmu' mezkûr yedi bin yüz doksan guruşu merkum Ali Efendi'den bi'l-vekâle hâlâ taleb ederim ba'de'l-da'vâ ma'da istintak-ı merkum Ali Efendi cevabında mer'i vekil mezbûr İsmail'in ber-minvâl-ı meşruh-ı merâsını külliyyen inkâr etdikte mer'i vekil merkum İsmail ber-minvâl-ı muharrer-i da'vâ-yı mezkûresini ûdul-ı âhrar-ı ricâl-ı Müslimin'den ve Hayrabolu Kasabası ahalisinden lede't-tezkıyye-i âdaletleri zâhir ve şahâdetleri makbule olan Ali bin Ahmed ve Mehmed Sadık bin Mehmed nâm kimesneler şahâdetleriye ba-muvacehe ber-nehc-i şer' isbat etmekin mucebiyle meblâğ-ı mezkûr yedi bin yüz doksan guruş mer'i vekil merkum İsmail'e edâ ve teslime ba'de'l-hükü-ı merkum Ali Efendi'ye tenbiyi şer' olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 10 C 1242.

Sayfa: 72 / 229. Belge (s. 39-1 / b. 2)

Ma'ruz

Mahrusa-i Edirne'de Has Fırın demekle ma'ruf nâm mahalde sâkin iken bundan akdem fevt olan İbrahim bin Mehmed Selim'in ve reşid-ı babasının anası Fatma bint-i Abdullah ile li-ebeveyn kız karındaşı sağire Emine'nin babası olub bundan akdem mefkûr olan mezbûr Mehmed Selim'e münhasır olduğu lede's-şer'î enver-i zâhir ve Kapan-ı Ahur kolundan Varna mezbûrundan sahib-i ârzuhâl zat-ı ma'rife Fatma bint-i Abdullah nâm hatunun derun-ı ârzuhâlde mezkûr-ı asım canbaz-ı dana taifesinden es-Seyyid Hasan bin Osman'ın mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub on altı yaşında olub ücret ile hizmet eder makulesinden olan merkum müteveffa-yı mezbûr İbrahim mezbûr Hasan Ağa iş bu tarihi i'lâmdan iki mah mukaddem otuz guruş ücret tesmiyesiyle kenduye hizmet etmek için isticar idub ol-vechle hizmetinde iken bir re's bârgirini mezbûrun yedine verub üzerine diyar-ı Herseki'sine îrsal idub hinn-i îrsalında merkum bârgirin üzerine rakıb olub sair kimesneler ile sabıka idub seyr-ı serh eyleyesun deyu mezbûr İbrahim'i umur-ı tenbiye etmekle mezbûrun emrine bana ve merkum İbrahim seyr-ı serh seyr ettirirken bârgir-i mezkûrdan düşüpde mecruh ve kara bere olub beş gün derununda münazaa fevt olmağla mezbûr Hasan Ağa emr-i mezkûruna binaen mezbûr İbrahim'in fevtine sebep olmağla müteveffa-yı mezbûrun zimmetinden benim hisse-i irsiye-i şer'iiyeme isbat eden miktarını mezbûrdan hâlâ taleb ederim deyu takrir-i meşruhu üzere tasdi' eylediği da'vâsında umur-ı cehedden ma'da ibrâsını beyân edemeyub ketb-ı fikhiyede umur-ı lâyıkan bi'l-umuru fî hi nazar-ı mevazi'ü'l-evvel-i izâ kânei'l-umur-ı saltanat-ı seniyye izâ kâne-i mevla el-ma'murü's-şayanına izâ kânei'l-ma'mur Abdülhayr kadı-i Abdülhayr-ı bâlâ-ı bâkî ol-bâhtü'l-neferü'l-rağbe izâ kânei'l-ma'muri badıl-ı müşir-i eza-ı emr-i cafer bâb fi-hazretü'l-hayr fazl-ı kadı nat'-ı inhamız deyu tasdi' ve beyan olunduğuna binaen mer'ıye-i mezbûre Fatma Hatun'un da'vâ-yı mezkûresi şer'en istihmale ve iltifat-ı şayan olmayub mezbûr Hasan Ağa'ya suval dahi tevci etmediği tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî C 11 sene 1242.

Sayfa: 72 / 230. Belge (s. 39-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Cedid Kasım Paşa Mahallesi sakinlerinden zat-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife olan Aişe bint-i Ali nâm hatunun damadı iş bu ba'issü'l-kitâb Mehmed bin İsmail nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mahle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Berber Osman menzili ve bir taraftan karım Emine Hatun'un iş bu bey' eylediğim menzilimden mefruz ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdud mümtaz bir bâb-ı tahtanî oda ve bir ahur ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzirim ile silk-i mülkümde münselek emvalimden bir kıymız tabesi ve bir sağır kazğan ve bir memlu döşek ve bir yorganımı tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ve sıfka-i vâhide ile damadım mezbûr Mehmed'e iki yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz guruşu damadım müşteri-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'del-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûr ile eşya-yı mahdud-ı mezkûru damadım mezbûr Mehmed'in mülk-ı müşterası olub benim asla alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki's-şer'i ma-vâka. Fî 4 C 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Ali Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa.

Sayfa: 73 / 231. Belge (s. 39-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Akmesjid Mahallesi mütemekkinlerinden sahib-i ârzu hâl Mayto veled-i Hayri nâm zımminin derun-ı ârzu hâlde ismi Mehmed Memiş bin Hasan nâm kimesnenin mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub tarih-i i'lâmdan altı sene mukaddem merkur Memiş malımdan bey' ve teslim olduğu yedimden işтира ve kabz eylediği bir çift karasığır öküzü ile bir uhdeye semeni yüz on guruş için tarih-i mezkûrda fırsat-ı ind-ı anıyla yedimde bir kıt'a temellük i'ta idub meblâğ-ı mezkûri bana teslim etmeyub zimmetinde hâlâ alacak hakkım olmağla meblâğ-ı mezkûrun yüz on guruşunu merkur Memiş'den talep ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval ve'l-inkâr-ı mer'i mersûm ber-vech-i muharrer-i merâsını isbatdan âciz olub teklife dahi talep olmamağla mucebiyle mer'i mersûm Mayto zımmi da'vâ-yı

mezkûresiyle merkur Memiş'e bi'l-beyyine-i mu'arazadan men' olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı menle el-umur hurrira fî 8 C 1242.

Sayfa: 73 / 232. Belge (s. 39-2 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Şeyhi Çelebi Mahallesi sükkânından sahib-i ârzuhâl Mehmed bin Ahmed nâm kimesnenin derun-ı ârzuhâlde ismi mezkûr kayın atası Mehmed bin Abdullah nâm kimesne mahzarında mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub kayın atam mezbûrun menzili benim menzile câr-ı mülâsık ve benim menzirim derunu konşu kapusu olub kayın atam mezbûrin menziline sâkin benim zevceme ecinne diğer güvegisi olmağla ben mezkûr-ı konşu kapunun serini bundan akdem mezbûrdan taleb ve da'vâ eylediğimde olduğu beni ba'de't-tasdik-i mahlinde mezkûr kapunun serini kayın mezbûre tenbiye-i şer' olunmuş iken el-hâletü hinde kabu-yı mezkûri seddi etmeğinden ma'da kızı zevcem mezbûreye benim izin ve icazatımı menziline götürmekle mezkûr kapunun serine ve kızı zevcem mezbûreye benim olunmasına menziline götürmemesine tenbiye-i şer' olunmak matlubumdur deyu da'vâ etledikte olduğu ber-minvâl-ı muharrer-i merâm olan mezkûr konşu kapuya seddi ve kızı zevcem mezbûreye benim olunmasına menziline götürmemekle iş bu huzur-ı şer'de taâhhüd idub ben dahi zevcem mezbûreye kendi rızamla haftada bir kere babası mezbûrun menziline göndermekle taâhhüd etmemle ol-vechle kath-ı niza' ve def muhasama eyledik deyu tarafının olan ikrar ve tasdikleri huzuru âlilerine i'lâm olundu. El-uumr-ı men leh el-umur hurira fî'l-yevmü's-sânî âşer min Cemâziyel-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 73 / 233. Belge (s. 39-2 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'ye muzafâ-ı Üsküdar Nahiyesine tâbi' Kızancıklı Karyesi mütemekkinlerinden sahib-i ârzuhâl Daço veled-i Daço nâm zımmi meclis-i şer'î münirde derun-ı ârzuhâlde ismi mezkûr Hadika-ı Hassa ustaları münka'dlarından Halid Ağa ibn-i İbrahim mahzarında mübaşiri hazır olduğu

halde takrir-i kelâm idub tarih-i i'lâmdan yirmi bir gün mukaddem ben malımdan yüz kile hinta ve yüz on kile şâir ve on kile cedvarımı sal ta'bir olunur sefineye tahmilen Nehr-i Meriç üzerinde Edirne'ye götürmek esnasında nehr-i mezkûrun üzerinde kâin Cebece nâm karye karşusunda vâki' mezbûr Halil ayanın diğer malının müdür îdar edenlere mahsus bozaluk tâbir olunur her kangı zâhir vurud edenlere vuk'u bulacak müfredatını def' eylemesi için Edirne muhafızı devletlu Mehmed İsmet Paşa efendimiz müfredatlarının taraf-ı müşiranelerinden beher sene ba-buyuruldu sami-i kenduye tenbiye ve takdim-i şer' olunmuş iken hadika-i mezkûri harami-i zâhirlerinden naşı sefine-i mezkûre hadika-i mezkûreden hinn-i mürurunda âzk olub merkum zehayirim bi'l-külliyeye telef olmağla ol-vechle zehayir-i mezkûrum mezbûr Halid Ağa'nın ta'disinden naşı telef olmağla zehair-i mezkûremi tezyil ettirmesi matlubumdur deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mezbûr Halid Ağa cevabında harîk-i mezkûrun zâhiri için beher sene kendulere tenbiye ve takdim-i şer' olunduğu ve sefine-i mezkûre nehri merkumda harîk olduğunu ikrar idub lâkin sefine-i mezkûre-i harîk-i mezkûrdan müdürü huruç idub yüz elli za'i miktarı mübaderet eyledikten sonra kaza-i emr-i Te'ala harîk olmağla ber-vechle sefine-i mezkûrenin harîk ve telef olmasına asla ve kat'a benim te'adi ve men' ve sebep dahi olduğum yokdur deyu ba-külliyeye inkâr etmekle mer'î mersûmuna merâsına mutabık-ı beyyine talep olundukta isbat-ı beyyineden izharı âciz idub merkum Halid Ağa'ya ber-vech-i şer' üzere bi't-taleb ba'de't-tahlifü'ş-şer'î mucebiyle mer'î mersûm Dico zımmi da'vâ-yı mezkûresiyle merkum Halid Ağa'ya bi't-tenbiye-i mu'arazadan men' olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî C 9 sene 1242.

Sayfa: 73 / 234. Belge (s. 39-2 / b. 4)

Mahrusa-i Edirne'de Hâcı Sarraf Mahallesi sakinlerinden ma'rifetü'z-zat-ı Fatma bint-i Mehmed Emin nâm hatunun meclis-i şer-i şerif-i enverde zevc-ı dâhili iş bu ba'issü'l-kitâb Seyyid Osman bin Mehmed nâm kimesne mahzarında takrir-i kelâm idub mezbûr Seyyid Osman zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu'aşeretimiz olmamağla ben hula' talibe ve rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer ma' kud-ı aleyhe olan yüz

elli guruş mehr-i müeccelim ile nafaka iddet-i ma'niye-i ma'lumem üzerine ve hinni âkdda üzerine ma' kud-ı mehr-i müeccelimden olub bedel-i hula' olmak üzere zevcim mezbûrin yedinde terk eylediğim bir kıymetli telli entari ve bir çifteli gezi naka kürk ve bir balini gezi şalvar ve dört köhne papür memlu kadife yasdık ve iki izlavi ve bir orta kilimi ve iki haccal memlu minder üzerlerine ve meunet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere mezbûr Osman ile muhallâa-ı sahih-i şer' ile hula' oldukta olduğu ber-vech-i muharrer-i hula' mezkûri ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir cem'i hukuk-ı şer' iyyeye müteallik âmme-i âdi' ve kâffe-i muhasamatdan mezbûr Osman'ın zimmetini ibrâ-i âm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât oldukta olduğu kezalik benim zimmetimi ibrâ-i âm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât idub tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı muharrer âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-ısrîn min Cemâziyel-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran Mehmed Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Muhzır Ali Molla.

Sayfa: 74 / 235. Belge (s. 40-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'ye muzâfat-ı Ada Nahiyesi'ne tâbi' Ahur Karyesi sükkânından Ahmed bin Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer' i şerif-i enverde karye-i mezbûre sâkinlerinden iş bu ba'issü'l-kitâb İbrahim bin Mustafa nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub karye-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan İbrahim Çorbacıoğlu Mustafa ve Yunus Vani menzilleri ve tarîk-i âm ile mahdud mahdud-ı müştemilat bir bâb-ı mülk-ı menzilimi tarih-i kitâbtan sekiz sene mukaddem mezbûr İbrahim'e üç yüz kırk beş guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni mezkûrun yüz doksan guruşunu tarih-i mezkûrda bana teslim idub ben dahi ba'de'l-ahz ve kabz bâki-i mezbûrun zimmetinde yüz kırk beş alacak hakkım kalmağla meblâğ-ı bâki mezkûr yüz kırk beş guruşu mezbûr İbrahim'den hâlâ taleb idub ve ba'de'l-da'vâ ve's-suval mezbûr İbrahim cevabında mezil-i mezkûri tarih-i mezbûrda mer'i mezbûrdan ber-vech-i muharrer üç yüz kırk beş guruşu işтира eylediğini ikrar lâkin semeni mezkûr üç yüz kırk beş guruşu mer'i

mezbûrana semeni nakd tamamen def^ç ve teslim etmişim deyu takrir-i meşruhuna mutabik tarih-i mezkûrda nahye-i mezkûre naibi Mehmed Said Nişancı Efendi'nin imzasıyla memzi ve hatmiyle muhterem bir kıt'a mübayaa memzi ibrazıyla ba'de'd-def^ç ve's-suval ve'l-inkâr vâki' mezkûr İbrahim ber-vech-i muharrer def^ç-i mezkûrini lede't-tezkıyye âdaletleri ve zâhir ve şahâdetleri makbule olan ûdul-ı âhrar-ı ricâl-ı Müslimin'den ve karye-i mezbûre ahalisinden Mehmed Raşid bin Ahmed ve Mehmed bin Mehmed Şerif nâm kimesneler şahâdetleriyle ba-muvacehe ber-nehc-ı şer'i isbat etmekin mucebiyle mer'ci mezbûr Ahmed ve da'vâ-yı mezkûresiyle mezbûr İbrahim'in ber-vech-i şer'i mu'arazadan men' olunub ma-vâka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmîs min Cemâziyel-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mukayyid Rıza Efendi, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa.

Sayfa: 74 / 236. Belge (s. 40-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'ye müzafa-ı Ada Nahiyesi'ne tâbi' Timurtaş Karyesi mütemekkinlerinden Şeyrad bint-i Estâbiko nâm bâkir-i bâliğa meclis-i şer'i şerif-i enverde iş bu ba'issü's-sefer karye-i mezbûre mütemekkinlerinden Taşo veled-i Bani nâm zımmi muvacehesinde mersûm Şeyrad'ın babası mersûm Esteko zımmi hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub mersûm Taşo zımmi beni tezvic-i talibe ve nikâha ragıb olmağla ben dahi elli guruş mehr-i müeccel ve kıymetleri vasıt bir basma fistan ve bir kısa naka kürk ve bir sim gerdane mehr-i müeccel olmak üzere nefsimi iş bu huzur-ı şer'de babam hazır mersûmun izin ve icazatıyla mersûm Taşo zımmiye tezvic ve tenkih eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer beni tezvic ve tenkih ve kabul idub mehr-i müeccel-i mezkûri bana edâya taâhhüd eyledi dedikte mersûm Taşo zımmi ile hazır mersûm Bani zımmiden her birileri mukarrer-i mersûmeye cem'-i takrir-i meşruhunda vecâhen ve şifahen tahkik ve tasdik etmeleriyle ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdi âşer min Cemâziyel-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Molla Mustafa, Ahmed Ağa, Hafız Mustafa Efendi.

Sayfa: 74 / 237. Belge (s. 40-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Ali Kuşçu Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife Dorina bint-i Naydin nâm Nasraniye'nin zevc-ı dâhili iş bu ba'issü'l-rakım Dimitri veled-i Mayıs nâm zımmi muvacehesinde mersûm Dimitri zımmi ve beynimiz üzere bi't-tesmiyeleri zevc-dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı zindekanımız olmamağla ben hula' talibe ve rağbe olduğum ecilden mersûmun zimmetinde mehr-i müeccelimden ben rızamla fariğa olub nafaka iddet-i ma'niya ma'lumem üzerine ve bedel-i hula' olmak üzere ve mersûm Dimitri'ye malımdan merkum olan on sekiz guruş kıymetli bir sim bilezik ile bir sim yüzük üzerlerine ve me'unet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mersûm muhalâa-i sahih-i şer'iyye hula' olduğumda olduğu ber-vech-i muharrer-i hula'-i mezkûri ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir cem'-i hukuk-ı şer'iyyeye müteallik âmm-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan her birimiz âharan zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât ve her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-salis âşer min Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 74 / 238. Belge (s. 40-1 / b. 4)

Mahrusa-i Edirne'de Gazi Mihail Koç Mahallesi sâkinlerinden Aişe bint-i Abdullah nâm hatun tarafından bey' âtiyyü'z-zikir ikrara vekil olduğu zat-ı mezbûreye ba-ma'rifet-i şer'i a'rifan Mehmed Arif bin Mehmed ve Mehmed bin Hüseyin nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit olan Mehmed bin Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'i şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitâb Hüseyin bin Halil mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mevkûlem mezbûre Aişe Hatun akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Mehmed ve İbrahim Ağa ve İsmail Ağa menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı fevkanî oda ve iki bâb-ı tahtanî oda ve bir matbah ve bir miktar havlu-yı müştetil bir bâb-ı mülk-ı menzilim ile silk-i mülkümde münselek emvalimden dört adet haccal

memlu basma yasdık ve iki adet izlavi ve dört adet haccal memlu minder ve sekiz adet haccal memlu beledi yasdık ve otuz adet kapaklı sahan maa bakraç ve iki adet izlavi ve bir kebe ve iki kilim ve beş adet burhani tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bat-ı sahih-i şer' ile sıfka-i vahide ile merkum Hüseyin'e bin beş yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim ve vecelayığı üzere eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr bin beş yüz guruşu müşteri-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz ve meblâğ-ı mezkûrun mübeyyin ve takririne müteallik âmm-e-i âdi' ve kâffe-i mutalebatdan mezbûrun zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'i müştematıyla ve eşya-yı mahdud-ı mezkûrenin mecmu' mezbûr Hüseyin'in mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedi dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis âşer min Cemâziyel-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran Mehmed Ağa, Salih Çelebi, Ömer Çelebi, Mehmed Çelebi, İmam Mehmed Ali Efendi.

Sayfa: 75 / 239. Belge (s. 40-2 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'ye muzafâ-ı Üsküdar Nahiyesi'ne tâbi' Büyük Asma Bahçesi Karyesi mütemekkinlerinden sahib-i ârzuhâl Nano veled-i Mavri nâm zımmi meclis-i şer'i enverde derun-ı ârzuhâlde ismi muharrer Mehmed bin Abdullah mahzarında mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub merkum Mehmed tarih-i i'lâmdan iki ay mukaddem malımdan beher re's altmışar guruş kıymetli yirmi adet ağnamı fuzuli ahz etmekle suval olunub mezbûr ağnamlar mevcude ise i'bâdını müstahaka ise ba'de'ş-şuyut-ı hüccet-i şer'iyelerini mezbûr Mehmed'den hâlen talep ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mersûm Mehmed cevabında mer'i mersûmun ber-vech-i muharrer yüz yirmi guruş kıymetli yirmi adet ağnamını kabzı ve hâlâ mevcude olduğunu ikrar ve i'tiraf idub lâkin hâlâ Cısr-i Ergene mütevellisi olan ağnanın emriyle ahz etmiştim ve bu surat-i vak'ada eylediği umur-ı muharrer ve

da'vâsı mu'teber olur makuleden olmayub âlel-mucebi-i ikrara salifü'z-zikir yirmi adet ağnamları mersûm Nano zimmiye inba-edâ ve teslime merhum Mehmed'e tenbiye-i şer' olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı men le el-umur hurrira fi'l-yevmi's-salis ve'l-ısrîn min Cemaziyel-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 75 / 240. Belge (s. 40-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne hısn-ı dâhilinde Hıristos Mahallesi mütemekkinlerinden Derzi Zafer veled-i Gürbagi nâm zimmi tarafından bey' âtiyyü'z-zikir ikrara vekil olduğu Derzi İbrastol veled-i Baron ve Mihail veled-i Yorgi nâm zimmiler şahâdetleriyle sabit olan Kürekçi Estoral veled-i Nikola nâm zimminin mevkul-ı mersûmun zevcesi Gorbakança bint-i Dobri nâm Nasraniye ile diğer sulbi kebîr oğulları Tanaş ve Yakoli zimmiler haziran oldukları halde takrir-i kelâm idub mevkulum mersûm Zafer akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mevbûrede vâki' etraf-ı erba'dan limoncu oğlu daruşşası ve Mumcu Nolko ve Nalband Kostandi zimmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı fevkanî oda ve bir sofa ve iki bâb-ı tahtanî oda ve iki izbe ve bir matbah ve bir ahur ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilin nısf-ı şayi' oğlum müşteri-i mersûm Kostandi'in mülk ve nısf-ı şayi' aharı dahi benim mülküm olmağla ben dahi nısf-ı menzil-i mezkûrumu tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile oğlum müşteri-i mersûm Kostandi zimmiye iki bin beş yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki bin guruşun beş yüz guruşunu oğlum müşteri-i mersûmun yedinden ahz ve kabz idub bâki bin beş yüz guruşdan beş yüz guruşunu hazuran-ı mersûmandan zevcem mersûme Görbagi Nasraniye'ye ve beşer yüz guruşunu dahi oğullarım hazuran-ı mersumandan Tanaş ve Yako için her birilerine havale-i sahih-i şer' ile havale eyledikte tarafeynden her birine havale-i merhumeye ba'de'l-kabul-ı ber-vechle meblâğ-ı mezkûr iki bin guruşu nakden ve havale oğlum müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûrun mecmu' oğlum müşteri-i mersûm Kostandi

mülk-1 müşterası ve hakk-1 sarfi olub benim nısf-1 şayi'-i mezkûrda asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedi dedikte mersûm Kostandi zımmi ile hazıran-ı mersûman Tanaş ve Yako ve Gorbagi'dan her biri vekil-i mersûm Estoral zımmiye tasdik etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-ehad ve'l-ısrîn min Cemâziyel-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Hırsto Papa Zımmi, Banabot Zımmi, Eci Ankıl Zımmi, Derzi Kostandi Zımmi.

Sayfa: 75 / 241. Belge (s. 40-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Karaca Ahmed Mahallesi sâkinlerinden Hafize bint-i Yusuf nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitâb Zeyneb bint-i Mehmed mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Derviş Ali ve Bekçi Ahmed ve Kostandi zımmi menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-1 menzilimin nısf-1 şayi' i yedimde ibkâ ve nısf-1 şayi' aharını tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'ile müşteriye-i mezbûre Zeyneb Hatun'a yüz elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz elli guruşu müşteriye-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'mâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'i müştemilatıyla müşteriye-i mezbûre Emine Hatun'un mülk-1 müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-salis ve'l-ısrîn min Cemâziyel-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Banbomi, Berber Molla Mustafa, Yazıcı Hâcı Ali.

Sayfa: 76 / 242. Belge (s. 41-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Arif Ağa Mahallesi'nde sâkin ser-kitâbe-i kassam askeri umur-ı sinin-i kiramdan es-Seyyid Hafız Abdülfettah Efendi ibn-i meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitâb Ali bin Halil nâm kimesne

mahzarında ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değin silk-i mülkümde münselek emlakdan olub mahrusa-i mezbûr mahallatından Daye Hatun Mahallesi’nde vâki‘ bir taraftan İsmail kalfanın nalband dükkânı ve bir taraftan Mehmed Ağa’nın arsası ve iki taraftan tarîk-i âmm ile mahdud iki kepenk bir bâb-ı mülk-ı timurcu dükkânı tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ ile mezbûr Ali’ye altmış beş guruşa bey‘ ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr altmış beş guruşu müşteriye-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma‘bâd dükkânı mahdud-ı mezkûr cem‘i müştemilatıyla mezbûr Ali’nin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim dükkân-ı mezkûrda kat‘a ve kat‘iyen alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte gibbet-taddiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’l-ehad âşer mim Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: İbrahim Baba, Ahmed Efendi, Osman Kalfa.

Sayfa: 76 / 243. Belge (s. 41-1 / b. 2)

Ma‘ruz-ı dâ‘i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne’de Hazinedar Sinan Mahallesi sâkinlerinden sahib-i ârzuhâl Fatma bint-i Abdülkadir nâm hatun tarafından husus-ı âtiyyü’z-zikri taleb ve hâvi ve ahz ve kabz ve lede’l-iktizâ-ı sulh ve ibraya ve husus-ı mezkûrun müteveffa olduğu umurun talebine vekil olduğu zat-ı mezbûreye ârifan-ı Mehmed bin Ahmed ve Ahmed bin Mehmed şahâdetleriyle ber-vech-i şer‘i sabit olan Mehmed bin Mustafa’nın zencinü’l-asıl Hadice bint-i Abdullah mahzarında mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub mezbûre Hadice tarih-i i‘lâmdan dört gün mukaddem mevkulem mezbûrenin mahle-i mezbûrda vâki‘ menzilinde odası derununda sandık içinde mevcut emvalinden bir adet şeltari entari ve bir kilim kari entari ve bir gezi şalvar ve bir gezi mor yelek ve iki harir gömlek ve bir keten gömlek ve bir çuka ferace ve bir miktar beyaz dölbend ve bir halısını fuzuli ahz etmekle suval olunub eşya-yı mezkûrenin alıverilmesi matlubumdur deyu mezbûre Hadice’nin inkârına mukaraan bi’l-vekâle tasdi‘ eylediğim da‘vâyı mezkûremden

meccanen fariğ olub husus-ı mezkûre müteallik âmm-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan mezbûre Hadice'nin zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'ile bi'l-vekâle ibrâ ve iskat eyledim deyu tarafının ikrar ve tasdikleri tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı men leh el-umur hurrira fi'l-yevmi'l-rabi' ve'l-ısrîn min Cemâziyel-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 76 / 244. Belge (s. 41-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Umur Bey Mahallesi sâkinlerinden ma'rifetü'z-zat-ı Zeyneb bint-i Hasan nâm hatunun iş bu ba'issü'l-kitâb Memiş bin Osman mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Rukiye Hatun ve Musi ve Marbatı Nasraniye menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud ma'lumü'l-müştemilat bir bâb-ı mülk-ı menzilimi tarih-i kitâbtan dokuz sene mukaddem mezbûr Memiş'e altmış guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan mezkûrun on altı guruşu bana teslim idub ben dahi yedinden ba'de'l-ahz ve kabz meblâğ-ı mezkûrdan bâki-i mezbûrun zimmetinde kırk dört guruş alacak hakkım kalmağla meblâğ-ı mezkûru mezbûr Osman'dan hâlâ taleb ederim deyu bade'l-da'vâ ve's-suval mezbûr Memiş cevabında menzil-i mezkûr-ı mer'iyye-i mezbûreden ber-minvâl-ı muharrer altmış guruşa iştira eylediğimiz ikrar semeni mezkûr altmış guruşa tarih-i mezkûr-ı mahle'i mezbûrede muhzır-ı müşahidde mer'iyye-i mezbûre Zeyneb Hatun'a tamamen def' ve teslim eyledikte olduğu yedimden ahz ve kabz idub ol-vechle meblâğ-ı mezkûrdan benim zimmetimde hakkı kalmamıştır deyu ba'de'l-def' ve's-suval ve'l-inkâr-ı vâki' mezbûr Memiş'den ber-vech-i muharrer def'-i mezkûruna mutabık-ı beyyine taleb olundukta udûl-ı ahrâr-ı rical-ı Müslimin'den ve mahle-i mezbûre ahalisinden es-Seyyid Yakub bin Ahmed ve Ömer bin Ali nâm kimesneler li'l-ecl-i şahade meclis-i şer'e hazuran olub müşahid olunduklarında filhakika mer'iyye-i mezbûre Zeyneb Hatun Umur Bey Mahallesi'nde vâki' etraf-ı erba'dan Rukiye Hatun ve Musi ve Maribone Nasraniye menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud ma'lumü'l-müştemilat-ı bir bâb-ı mülk-ı menzilimi tarih-i kitâbtan dokuz sene mukaddem mer'i aleyh olan Memiş'e altmış guruşunu bey' ve temlik ve

teslim idub ol-dahi iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni mezkûr altmış guruşu mer'iyeye-i mezbûre Zeyneb Hatun mezbûr Memiş'in yedinden tamamen ahz ve kabz eylediği bizim matlubumuzdur biz bu hususa bu vech üzere şahidleriz şahâdet dahi ederiz deyu her biri olur şahâdet-i şer'iyeye ettiklerinde gibbet-tahdi ve't-tezkıyye-i şahâdetleri makbule olmağın mucebiyle mer'iyeye-i mezbûre Zeyneb Hatun da'vâ-yı mezkûresiyle mezbûr Memiş'i ber-vech-i şer'iyeye-i mu'arazadan men' olunmağın ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis min Cemâziyel-âhir li-sene isnâ erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mukayyid Rıza Efendi, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 76 / 245. Belge (s. 41-1 / b. 4)

Mahrusa-i Edirne'de Mümin Hoca Mahallesi sükkânından Osman bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'i şerif-i enverde iş bu ba'issü's-sefer Bakkal Rado veled-i Marin nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Osman menzili ve Mehmed bahçesi ve arsa-i Malya ve tarîk-i âmm ile mahdud üç dönüm miktarı mülk-ı dut bahçemi tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'ile mersûm Rado zımmiye altı yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr altı yüz guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd bahçeyi mahdud-ı mezkûru cem'i müştemilatıyla mersûm Rado zımminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfi olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki's-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-salis ve'l-ışrîn min Cemâziyel-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Elbeşe, Süleyman Efendi, Mehmed Efendi, Duhani Molla Osman, Bakkal Tanısıl.

Sayfa: 77 / 246. Belge (s. 41-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Şehabeddin Der-Kurb-ı Paşa Hamâm-ı Fil Mahallesi sükkânından Börekçi Ömer Ağa ibn-i Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'î şerif-i enverde hâlâ zevcesi iş bu ba'issü'l-kitâb Aişe bint-i Ömer nâm hatun tarafından şerâ-i âtiyyü'z-zikir tasdik-i vekil olduğu Mehmed Salih bin Ahmed ve Mehmed bin Ahmed nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit olan Mehmed bin el-Hâc Mustafa mahzarında ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin mahrusa-i mezbûrede bazarcılar sarfında Bal Kabağı emsalinde kâin bir bâb-ı Börekçi Zaron derununda mevcut sağır ve kebîr altı adet beşme ve iki adet kebîr kazgan ve on beş adet sağır ve kebîr fuçı vesâir mübeyyin el-esnaf-ı kürek ta'bir olunur alat-ı lâzime-i ma'lumunun dört sehim i'tibarıyla iki sehim şayi' benim ve iki sehim şayi' aharı gaib-ı anı'l-meclis Osman nâm kimesnenin mülkü omağla ben kürek-i mezkûrda olan iki sehim hisse-i şayi'amın bir sehimini yedimde ibkâ ve bir sehim şayi' aharını tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'ile sıbka-i vahide zevcim mevkul-ı mezbûre Aişe Hatun'a beş yüz guruşa bey ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr beş yüz guruşu zevcim müşteriye-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd benim kürek-i mezkûrda olan iki sehim hisse-i şayi'amın bir sehimini zevcem mevkule-i mezbûre Aişe Hatun'un mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub sehim-i mezkûrda benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfa-ma'yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis âşer min Cemâziyel-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Dülger Osman, Firuncu Osman, Firuncu Usta Ali.

Sayfa: 77 / 247. Belge (s. 41-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Zen Firuz Mahallesi sükkânından es-Seyyid Mustafa bin es-Seyyid Hafız Mehmed meclis-i şer'î şerif-i enverde kendi nefsinden asıl ve li-ebeveyn er karındaşı iş bu ba'issü's-sefer Evrostol veledi-i Zişo nâm zımmi tarafından şerâ-i caniyyü'z-zikir tasdika vekil Yanaki zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mahrusa-i mezbûre

mahallatından Alemdaran Mahallesi'nde vâki' etraf-ı erba'dan Eci Kaşni ve Eci Baron ve Franko ve Haruy ve Nabron zımmiler menazilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud ma'lumü'l-müştemilat-ı bir bâb-ı mülk-ı menazi babamın olub bundan akdem fevt olan mezbûr Hafız Mehmed bin Osman alıyyü'l-vefatın yedinde mülk ve hakkım olub ba'de'l-vefata-ı menazil-ı mezkûre sekiz sehimi i'tibarıyla yedi sehimi bana ve bir sehimi zevcesi anâm Zeyneb bint-i el-Hâc Hüseyin nâm hatuna mevrus olduktan sonra anâm mezbûre Zeyneb Hatun dahi müteveffa olub ve reşid-ı sağira bana mevrus olmağla ol-vechle menzil-i mezkûr müşkilatı bana mevrus olub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olan bir bâb-ı mülk-ı menazilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levahık ve kâffe-i el-hukuk ve'l-mürafıma tarafeynden icâb ve'l-kabul-ı hâvi şuyut-ı müsfi deden âri bey' bât-ı sahih-i şer'ile mersûman Evrostol ve Yanaki zımmilere âlel-iştirak esedi iki bin dokuz yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte onlar dahi ber-vech-i muharrer-i iştirâ-ı tamamen iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki bin dokuz yüz guruşu müşteriman-ı mersuman yedlerinden tamamen ahz ve kabz ve meblâğ-ı mezkûrun mübeyyin ve takririne müteallik âmme-i âdi' ve kâffe-i mutalebatdan mersûmanın zimmetlerini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'ile ibrâ ve iskât eyledim fi-ma'bâd menazil-i mahdud-ı mezkûru cem'i müştemilatıyla mersûman Evrostol ve Yanaki zımmilerin âlel-iştirak esedi-i mülk-ı müşteraları ve hakk-ı sarfları olub benim menazil-i mezkûrede kat'a ve kattiyet alâka ve medhalim kalmadı dedikleri gibi mutasarrıfan olsun dedikde gıbbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-rabi' ve'l-ısrîn min Cemâziyel-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Derviş Mustafa, Hafız Mehmed, Adalı Hancı Halil, Muýtâb Molla Mustafa, Nalband Hasan, Döşemeci Molla Hüseyin.

Sayfa: 78 / 248. Belge (s. 42-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Fındık Fakih Mahallesi sâkinlerinden Emine nâm hatunun babası ve tarafından hula' âtiyyü'z-zikri takrir-i vekil olduğı zat-ı mezbûreye ba-ma'rifet-i şer'iyye ârifan Nalband Ahmed bin Ali ve Hüseyin bin Mustafa nâm kimesneler şahâdetleriyle şer'a vekâlet-i sabit olan İbrahim

bin Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı dâhili iş bu ba'issü'l-kitâb Abdülatif Ağa ibn-i Numan mahzarında bi'l-vekâle ikrar ve takrir-i kelâm idub kızım mevkulem mezbûre Emine Hatun mezbûr Latif Ağa'nın zevce-i muhallâsı olub beyinlerinde hüsn-ı mu'aşeretleri olmamağla kızım mevkulem mezbûreye izafetle ben hula' talibe ve rağbe olduğum ecilden kızım mevkulem mezbûrenin zevci mezbûr Latif Ağa zimmetinde mutekarrer ve ma' kud-ı aleyhe olan üç yüz guruş mehr-i müeccelim ile nafaka-ı iddet-i ma' niya-i ma'lumesi üzerlerine ve mezbûrun firâşından haml ve kızım mevkulem mezbûreden mütevellid hâlâ bi-hakkı'l-hızâne-i hacr ve terbiyesinde olan iş bu iki yaşında sağır zamanı ve himaye-i yaşını teknil edinceye değin kendi malından ve nafaka ve kisvesinin ve me'unet-i süknası dahi kızım mevkulem mezbûrenin üzerine olmak üzere mezbûr Latif Ağa bi'l-vekâle muhallâa-i sahih-i şer' ile hula' oldukta olduğu ber-vech-i muharrer-i hula'-ı mezkûri ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir cem'î hukuk-ı şer'iyeye müteallik âmme-i âdi ve kâffe-i mutalebatdan ben mezbûr Latif Ağa'nın zimmetini ibrâ-i âmme-i sahih-i şer' ile bi'l-vekâle ibrâ ve iskât eyledikte mezbûr Latif Ağa dahi kızım mevkulem mezbûre Emine Hatun kezalik cem'î hukuk-ı şer'iyeye müteallik âmme ve âdi ve kâffe-i mutalebatdan kızım mevkulem mezbûrenin zimmetini ibrâ-i âmme-i sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât idub ve tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrasını kabul eyledik deyu dedikte vekil-i mezbûr İbrahim meclis-i mezkûrda mezbûr Latif mahzarında i'adei kelâm idub kendi malımdan olmak üzere bir kıt'a temessük mucebince cehet-i farz-ı şer'iden olmak üzere mezbûr Latif Ağa zimmetinde dört yüz seksen guruş alacağım olub meblâğ-ı mezkûr dört yüz seksen guruşu mezbûr Latif Ağa'ya hibe-i sahih-i şer'iyeye ile hibe eyledikte olduğu meclis-i hibede inha ve kabul idub meblâğ-ı mezkûr dört yüz seksen guruşu mezbûr Latif Ağa'nın mülk-ı mevhub olmuştur ve meblâğ-ı mezkûr mutalebesine müteallik mezbûr Latif Ağa'nın zimmetini kabulü hâvi-i ibrâ-i âmme-i sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledim dedikte ma'vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-ehad ve'l-ısrîn min Cemâziyel-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Molla Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 78 / 249. Belge (s. 42-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Maruf Hoca Mahallesi sâkinlerinden Şerife Hurinursima bint-i Ahmed nâm hatunun babası ve tarafeynden hula' ve ibrâ-i âtiyyü'z-zikirleri takrir-i vekil olduğu zat-ı mezbûreye ba-ma'rifeti-i şer'iyye-i â'rifan el-Hâc Hafız Murad Efendi ibn-i Mehmed ve Hâcî Mehmed Tahir Ağa ibn-i Mehmed nâm kimesneler şahâdetleriyle şer'-i sabit olan Ahmed Ağa ibn-i Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'î şerif-i enverde kızım mevkulem mezbûrenin zevc-ı dâhili iş bu ba'issü'l-kitâb Salih Ağa ibn-i Mehmed mahzarında bi'l-mukâle ikrar ve takrir-i kelâm idub kızım mevkule-i mezbûre-i şerife Hurinursima Hatun'dan mezbûr Salih Ağa'nın zevc-ı muhallâsı olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu'aşeretimiz olmamağla kızım mevkulem mezbûre-i hula'-ı talibe ve rağbe olduğu ecilden kızım mevkulem mezbûrenin mezbûr Salih Ağa zimmetinde mutekarrer ve ma' kud-ı aleyhe olan üç yüz elli guruş mehr-i müeccelinden kızım mevkule-i mezbûreye izafatla fariğa olub nafaka-i iddet-i ma'niye-i ma'lumesi üzerine ve meunet-i süknası dahi kızım mevkule-i mezbûrenin üzerine olmak üzere mezbûr Salih Ağa ile bi'l-vekâle muhallâa-i sahih-i şer'iyye ile hula' oldukta olduğu ber-vech-i muharrer-i hula'-ı mezkûri ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete ve inda'-ı zevciyeten iş bu tarih-i kitaba gelince cem'î hukuk-ı şer'iyyeye müteallik-i âmme-i hâvi ve kâffe-i ikmân ve muhasamatdan ben mezbûr Salih Ağa'nın zimmetini bi'l-vekâle-i ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu kezalik cem'î hukuk-ı şer'iyyeye müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan kızım mevkulem mezbûre şerife Hurinursima Hatun'un zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ idub ve tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrasını kabul eyledik dediklerinde vekil-i mezbûr Ahmed Ağa'nın cem'î takrir-i meşruhunu mezbûr Salih Ağa vecâhen ve şifâhen tasdik etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi gurre-i Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Debbağ Kara Ahmed, Şehametlu Hafız Mehmed Seyyid Efendi, Kara Sarıklı Hafız Mehmed Efendi, Ali Molla Muhzırcızade eş-Şeyh Mehmed Efendi.

Sayfa: 79 / 250. Belge (s. 42-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Zincirli Kuyu Mahallesi mütemekkinlerinden İlina bint-i Baron nâm Nasraniye tarafından bey' âtiyyü'z-zikri ikrara vekil olduğu şahs-ı mersûmeye ba-ma'rifeti'ş-şer'iyeye-i a'rifan Balıkçı Oslovi veled-i Korli ve Haskodali veled-i İslövi nâm zımmiler şahâdetleriyle sabit olan Kasab Kostandi veled-i Uslovi nâm zımmi meclis-i şer'i şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-rakım Balıkçı Lonir veled-i Dimitrali nâm zımmi muvacehesinde bi'l-vekâle ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub mevkule-i mersûme İlina Nasraniye akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Bekçi Kosto darüşşası menzili ve bir taraftan Karlı oğlu Dimitrali zımmi menzili ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı fevkanî oda ve bir sofa ve bir mahzen ve bir miktar havluyu müştemil bir bâb-ı mülkü menzili dört sehim i'tibarıyla iki sehim şayi'-i benim ve iki sehim şayi' aharı aharan mülkü olmağla benim mülküm olan iki sehim şayi'inden bir sehim şayi'ği yedimde ibkâ ve bir sehim şayi' aharını tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'ile mersûm Balıkçı Lonir zımmiye iki yüz guruşa bey' ve temlik ve şayi'en teslim eyledikte olduğu ber- vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz guruşu müşteri-i mersûmun yedinden yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûrda olan bir sehim şayi'i mersûm Lonir zımminin mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-salis min şehr-i Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Mehmed Emin Çelebi, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 79 / 251. Belge (s. 42-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Kasım Paşa Mahallesi sâkinlerinden Fatma bint-i İbrahim nâm hatun tarafından bey' âtiyyü'z-zikir ikrara vekil olduğu zat-ı mezbûreye ba-ma'rifetü'ş-şer'iyeye-i a'rifan Ahmed bin Ali ve Ali bin Mehmed nâm kimesneler şahâdetleriyle şer'an sabit olan Ahmed Çelebi ibn-

i Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitâb Aişe bint-i Hüseyin nâm hatun mahzarında bi'l-vekâle ikrar ve takrir-i kelâm idub mevkulem mezbûre Fatma Hatun akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin silk-i mülkümde münselek emvalimden iki sağır sini ve üç sahan ve iki tencere ve iki yorgan ve iki döşek ve iki minder ve üç beledi yasdiğımı tarafeyinden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'î ve sıfka-i vahide ile mezbûre Aişe Hatun'a yüz on guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-ı iştira ve temellük ve tesellüm ve teslim ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz on guruşu müşteriye-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd eşya-yı muharrer-i mezkûru mezbûr Aişe Hatun'un mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedi dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi gurre-i Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve arba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 79 / 252. Belge (s. 42-2 / b. 3)

Husus-ı âtiyyü'l-beyan-ı mahlinde ketb ve tahrir-i iltimas olunmağın savb-ı şer'î enverde me'zunen olan ser-kitabe-i askeri es-Seyyid Hafız Abdülfettah Efendi ibn-i es-Seyyid Hafız Mehmed Efendi ta'yin ve îrsal olunub olunduğu fi'l-asıl Asitane-i Âliyye'de Sinan Ağa Mahallesi sâkinlerinden derun-ı mahrusa-i Edirne'de Fıruncu Doğan Mahallesi'inde müstece'ren sâkin es-Seyyid Mehmed Ağa ibn-i Halil'in ber-vech-i muharrer-i menziline varub izn-i vesikada muharererü'l-esami-i Müslimin mahzarlarında akd-ı meclis-i şer'î-âli ettikte mezbûr es-Seyyid Mehmed Ağa meclis-i ma' kud-ı mezkûrda hâlâ zevce-i menkuhası ma'rifeti'z-zat-ı iş bu ba'issü'l-kitâb Emine Hatun bint-i Mehmed mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub ben ve zevcem mezbûre Emine Hatun ile sâkin olduğumuz menzil derununda mevcut iş bu ricâl-ı vesâir sahh olub lâkin el-hâletü hinde zevcem mezbûre Emine Hatun ile ber-vech-i muharrer sâkin olduğumuz menzil derununda har'üz-zikir ricâl-ı vesâir sahh her ne var ise zevcem mezbûre Emine Hatun'un mülkü ve iş bu mu'ayane ve müşahade olunan Rumi'ül-asıl

Müslüman olma tahmina sekiz yaşında teba‘am Canfera nâm carye dahi zevcem mezbûre Emine Hatun’un mülkü olup benim menzil-i mezbûr derununda vesâir mahalde ancak üzerimde nasb olduğum sebab-i yüzdenden ma‘da ismim mal-ı idrak olunur senetde yoktur dedikte zevcem mezbûre Emine Hatun dahi mukarrer es-Seyyid Mehmed Ağa’ya cem‘i kayıt meşruhasında vecâhen ve şifâhen tahkik ve tasdik eylediğimiz mevlanayı mâmâ-ileyh mahlinde ketb ve tahrir ve meb‘us-ı emna-i şer‘le meclis-i şer‘e gelub âlel-vuku‘a inha ve takrirleri ba‘de’t-tenfiz ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fî gurre-i Recebi’l-ferd sene 1242.

Şuhûdü’l-hâl: Otuz Akçe es-Seyyid el-Hâc Hasan, es-Seyyid Mehmed Memiş Ağa, Bezazkani Ahmed Ağa, el-Hâc Süleyman, es-Seyyid İsmail Efendi, es-Seyyid Mehmed Emin.

Sayfa: 80 / 253. Belge (s. 43-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne’de Sitti Hatun Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma‘rife Marboti bint-i Esteban nâm Nasraniye meclis-i şer‘şerif-i enverde güvegisi iş bu ba‘issü’l-râkım Anastaş veled-i Esteban nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olup mahle-i mezbûrede vâki‘ etraf-ı erba‘dan Bakkal Minor zımmi ve Yorgi nâm zımmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir matbah ve bir mahzen ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimin nısf-ı şayi‘ yedimde ibkâ ve hakk-ı şayi‘-i aharanı tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ ile mersûm Anastaş zımmiye yüz elli guruşa bey‘ ve temlik ve şayi‘ mi teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz elli guruşu mersûm Anastaş zımminin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba‘de’l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûrun nısf-ı şayi‘i mersûm Anastaş zımminin mülk-ı müşterası olup benim asla ve kat‘a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fî gurre-i Recebi’l-ferd li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kürkcü Dimitri Zımmi, Derzi Yorgali Zımmi, Bakkal Satar Zımmi.

Sayfa: 80 / 254. Belge (s. 43-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Sofu İlyas Mahallesi sâkinlerinden ma'rifeti'z-zat-ı Fatma bint-i İbrahim nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı dâhili iş bu ba'issü'l-kitâb Seyyid İbrahim bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Seyyid İbrahim zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu'aşeretimiz olmamağla ben hula' ve talibe ve rağbe razı olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer ve ma' kud-ı aleyhe olan yüz on guruş mehr-i müeccelim ile nafaka iddet-i ma'niya-i ma'lumem üzerlerine ve hinni naktında üzerine ma' kud-u mehr-i müeccelimden olub bedeli hula' olmak üzere zevcim mezbûrin yedinde terk eylediğim altı adet beledi yasdık ve iki adet minder ve iki adet izlavi ve bir çiçekli entari ve bir çiçekli libade ve bir şalvar ve bir çift mest papuç ve bir fes ve bir yemeni ve bir altun yüzük ve bir basma yorgan ve bir döşek üzerlerine ve meunet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Seyyid İbrahim ile muhallâa-i sahih-i şer'iyeye ile hula' olduğumda olduğu ber-vech-i muharrer-i hula'-ı mezkûri ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir cem'î hukuk-ı şer'iyeye müteallik âmm ve âdi ve kâffe-i muhasamatdan mezbûr Seyyid İbrahim zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu kezalik benim zimmetimi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât idub tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrasını kabul eyledik dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis min Recebi's-sefer ve li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Yanbollu, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 80 / 255. Belge (s. 43-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de hısn-ı dâhilinde Kuru Çeşme Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rife Müşru bint-i Nikola nâm bâkir-i bâliğa meclis-i şer'î şerif-i enverde kendi nefsinden asıl ve hâlâ zevcesi iş bu ba'issü'l-rakım Suzani bint-i nâm Nasraniye tarafından ibrâ-i âtiyy'z-zikir

tasdik-i vekil Mektubçu Karabont veled-i Marurossi nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub ben ücret ile hizmet eder makulesinden olmayub altı sene mersûmun menziline bi't-tesmiye-i ücret-i hizmet etmesinin mezkûrede eylediğimin hizmetimin ecr-i misl mukabelesinde mersûm Karabont zımmi mecmu' iki yüz on altı guruşu kıymetli bir kebîr beyaz dölbend ve bir fes ve dört doğrama mücessem yemeni ve üç adet petgir ve bir dölbend bağık ve telli şeritli şallı cebe ve bir basma heftan ve bir çuka salta-ı marka ve bir kadife heftan ve iki adet ve bir gömlek ve bir penye gömlek ve bir iç donu ve bir çarşab ve bir kısa kürk ve bir basma fistan ve bir kollu gömlek beyazi bezi ile iki adet ârâlî altun yirmi dört guruşla cem'an iki yüz kırk guruş kıymetli eşya ve altunumdur bana teslim idub ben dahi yedinden ba'de'l-ahz ve'l-kabz fi-ma'bâd sinin-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ziyade ecr-i misl mutalebesine müteallik âmme ve âdi ve kâffe-i mutalebatdan mersûm Karabot zımmi ile zevcesi mevkule-i mersûme Suzani Nasraniye'nin zimmetlerini kabullerini hâvi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'ile ibrâ ve iskât eyledim dedikte mersûm mersûm Karabot zımmi mukarrere-i mersûme Muşru Nasraniye'ye cem'i kelimat-ı meşruhasında vecâhen ve şifâhen tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis ve'l-ısrîn min Cemâziyyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Papuçcu Segbari Zımmi, Papuçcu Zafo Zımmi, Baba Esterani Zımmi, Baba Bako Zımmi.

Sayfa: 81 / 256. Belge (s. 43-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de el-Hâc Hoşkadem Mahallesi sükkânından iken bundan akdem fevt olan Halil Çavuş Ağa ibn-i Abdullah'ın ve reşid-ı zevce-i menkuhâ-i metrukesi Aişe bint-i Musi ile sulbi kebîr oğulları Mehmed Sadık ve Mustafa Efendi ve sulbiye kebîr kızı Şerife Nefise'ye münhasıra mezbûr Mustafa Efendi kendi tarafından aslen validesi mezbûre Aişe ile ve li-ebeveyn karındaşları mezbûran Mehmed Sadık ve Şerife Nefise tarafından bey' âtiyyü'z-zikir ikrara vekilleri olub mezbûratan-ı mezbûr Nano zımmi bama'rifeti'ş-şei'yee-i â'rifan Mehmed Sadık ibn-i Halil ve İbrahim Elbeşe bin Halil nâm kimesneler şahâdetleriyle vekâleti sabit olan merkum Mustafa

Efendi nâm kimesne meclis-i şer‘i şerif-i enverde iş bu baissü’l-kitâb Ali Ağa ibn-i Ömer nâm kimesne mahzarında bi’l-asâle ve bi’l-vekâle ikrar ve takrir-i kelâm idub mahle-i mezbûrede vâki‘ etraf-ı erba‘dan Mehmed Emin ve Hâcî Ömer darrüşası ve Sarraç Mehmed menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud üç bâb-ı tahtanî oda ve bir bâb-ı fevkanî oda ve bir kılar ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzil babamızın olub bundan akdem fevt olan Çavuş Halil Ağa’nın ali’yyü’l-vefata yedinde mülk ve hakkı olub ba‘de’l-vefata cümlemize mevrus olduktan sonra ben dahi bi’l-asâle ve bi’l-vekâle menzil-i mahdud-ı mezkûri bi-cemmi’t-tevâbi‘ ve’l-levâhık tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ile mezbûr Ali Ağa’ya yedi yüz yirmi beş guruşa bey‘ ve temlik ve teslim eylediğimizde olduğu bervech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan mebla-ı mezkûr yedi yüz yirmi beş guruşu müşteri-i mezbûrun yedinden bi’l-asâle ve bi’l-vekâle tamamen ahz ve kabz idub bikarârü’l-husus-ı beynimizde iktisam eyledik ba‘de’l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûr cem‘i müştemilatıyla mezbûr Ali Ağa’nın mülk-ı müşterası olub benim ve mevkulun-ı mezbûrun validem Aişe ve karındaşlarım Nefise ve Mehmed Sadık’ın kat‘a alâka ve medhallerimiz kalmadı keyfa-ma-yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun dedi dediklerinde gibbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’l-hâmis min şehr-i Recebi’l-ferd li-sene isnâ ce erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Hasan Ağa, el-Hâc Hüseyin, Mustafa Ağa.

Sayfa: 81 / 257. Belge (s. 43-2 / b. 2)

Ma‘ruz-ı dâ‘i-i Devletlerinindir ki

Sahib-i ârzuhâl Yakub Ağa ibn-i el-Hâc Ahmed kendi nefsinden asalete li-ebeveyn kız karındaşı Uduye Hanım tarafından husus-ı âtiyyü’l-beyânda vekil olduğu şahidin ma‘deleyn şahâdetleriyle muhzır-ı hükm-ı cehdede âlel-recâ’ü’ş-şer‘i sabit ve şuyut-ı vekâleten hükm-i şer‘i li-hakk-ı olmağla ve vekâletde derun-ı ârzuhâlde ismi mezkûr olub zikr-i âtî dört sehim i‘tibarıyla bir sehim şayi‘na mutasarrıf olan habbazan esnafı ustalarından Anatoştı veled-i Dosto nâm zımmi muvacehesinde zikr-i âtî firunun kezalik dört sehim i‘tibarıyla bir sehim şayi‘na mutasarrıf olan mûmâ-ileyh Yakub Ağa’nın li-

ebeveyn er karındaşı Duhani el-Hâc Mehmed Ağa'nın vekil-i sabitü'l-vekâlesi Abdülhalim Efendi ibn-i Mustafa ile mübaşirleri hazır oldukları halde bi'l-asâle ve bi'l-vekâle takrir-i kelâm idub Asitâne-i Âliye'de vâki' dâr'ül-hâdis evkâfi müsakkafatından mahrusa-i Edirne'de hassa firun demekle ma'ruf bir bâb-ı vakf-ı firunun dört sehim i'tibarıyla bir sehim şayi'i benimle mevkulem mûmâ-ileyhanın ve bir sehim şayi'i ahar dahi mevkul hazır merkum ile mersûm Anatoşti zımminin ba-izni müteveli-i vakf-ı taht-ı tasdikimizde iken tarih-i i'lâmdan on buçuk sene mukaddem bir hisse-i mezkûrelerimiz mecmu'î beher mah on beşer guruş ücret ile mersûma icar ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve kabul eyledikten sonra sinnin-i mezkûrede ücret-i mezkûreden muhtacıma olan bin sekiz yüz doksan guruşun bin otuz beş hasbete-i hasbete bize def' ve teslim idub ben dahi yedinden ahz ve kabz ve hisselerimiz mezkûre-i beynimizde iktisam eyledikten sonra cehet-i mezkûreden bâki mersûmun zimmetinde alacak hakkımız kalan sekiz yüz elli beş guruşu mersûmdan bi'l-asâle ve bi'l-vekâle taleb eyledikte olduğu cevabında ber-vech-i muharrer benim merâmı bi't-tav'î el-saf-ı ikrar ve i'tiraf idub lâkin meblâğ-ı mezkûri bize edâya iktidarı olmamağla biz merâmız olan meblâğ-ı mezkûr sekiz yüz elli beş guruşun dört yüz elli beş guruşundan ba-terazi fariğ olub hisse-i mezkûre müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan mersûm Anatoşti zımminin zimmetini her birimiz bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ibra-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eylediğimizde olduğu cehet-i mezkûreden bâki zimmetinde cem'an deyni olan meblâğ-ı mezkûr dört yüz guruş mukabelesinde salif'üz-zikir firun-ı mezkûr derununda muzâfat-ı mülk olduğu mübeyyinü'l-esnaf-ı kürek ta'bir olunur alat-ı lâzıme-i ma'lumesini iş bu iki yüz kırk iki senesi Şevvalü'l-mükerrem on birinci gününde vuk'u bulan ruz-ı haziranasından sene-i ayına ruz-ı hazirana kadar bir seneliğini bize icaz ve vakt-ı mezkûrda teslim ve sene-i mezkûre hatmininden ücret-i mezkûre dört yüz guruşu salifü'l-beyân bize zimmetinde olan dört yüz guruşa takas ve mahsuba taahhüd etmekle biz dahi ber-minvâl-ı muharrer-i isticar ve kabul idub ber-vechle kath-ı niza' ve def'î muhasama eyledik deyu muharrer-i isticar-ı mukarrer-i ecl ve vekil-i mûmâ-ileyh Yakub Ağa'nın bi'l-cümle takarir-i meşruha hazır-ı vekil merkum Abdülhalim ile mersûm Anatoşti zımmiden her birileri tasdikleri

tescil ve huzuru âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı men leh el-umur fi'l-yevmi'l-hâmis min Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 82 / 258. Belge (s. 44-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Gazhâne Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-i ma'rife Olivya bint-i Aleksandır nâm Nasraniye meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-rakım güvegisi Lanasaki veled-i Estâbiko mahzarında akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin ba-hüccet-i şer'iyeye yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan karındaşım Yanaki zımmi ve Marko ve Vecihovi menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı fevkanî oda ve bir sofa ve bir tahtında değirman ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülkü menzilimin nısf-ı şayi'î yedimde ibkâ ve nısf-ı şayi'in ahârını tarafeynden bi'l-icâb ve kabul-ı bey' bât-ı sahi-i şer'ile güveğim müşteri-i mersûm Lanasaki zımmiye bin elli guruşa bey' ve temlik ve şayi'en teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellik ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr bin elli guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûrda nısf-ı şayi'î mersûm Lanasaki zımminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasidi'ş-şer'î ma-mâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-samin min Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Estâbiko Zımmi, Dülger Kostador Zımmi, Derzi Estefanali Zımmi.

Sayfa: 82 / 259. Belge (s. 44-1 / b. 2)

Fi'l-asıl Filibe Kazasına tâbi' .... Karyesi mütemekkinlerinden olub mahrusa-i Edirne'de misafiren mütemekkin Çoban Nako veled-i Nano nâm zimi meclis-i şer'î şerif-i enverde celeb taifesinden iş bu ba'issü's-sefer Hırsto veled-i Kınıha nâm zımmi muvacehesinde takrir-i kelâm idub ben ücret ile hizmet eder ma'kulesinden olub tarih-i kitâbtan bir sene mukaddem beher mah altmışar guruş ücret ile malından yetmiş beş re's ağnâm işтира ve kendi ağnamlarına ihtilata ile mezkûr yetmiş beş ağnamın yalnız hâsıl olan

ticaretlerini bana verilmek üzere beni işticar ben dahi ber-vech-i muharrer nısfımı icar idub on buçuk ay hizmet etmemle müddet-i mezkûrede ücret-i muhasamadan mecmu'î olan altmış üç guruşu ile salifü'z-zikir benim nısfıma âid ağnâm ticaretinden hâsıl olub mersûmun kabz eylediği iki yüz yirmi beş guruşla cem'an iki yüz seksen sekiz guruşun yüz kırk guruşunu bana def' ve teslim idub ben dahi yedinden ba'de'l-ahz ve kabz meblâğı mezkûrdan bâki-i mersûmun zimmetinde alacak hakkım olan yüz kırk sekiz guruşu mersûmdan talep eyledikte olduğu cevabında ber-vech-i muharrer beni isticar beni ikrar lâkin mezkûr ağnamlardan ol-miktar-ı ticaret-i hâsıl olduğunu inkâr ve ve ol-vechle beynimizde ba'd-ı vuk'u el-niza' el-hâletü hinde beynimizde Müslüman tavsıt idub salifü'z-zikir merâm olan yüz kırk sekiz guruşdan kırk guruşu ba'de'l-makbuzu üzerine beni inşa ve akd-ı sulh eylediklerinde tarafeynden her birimiz sulh-ı mezkûri ba'de'l-kabul-ı fi-ma'bâd ziyade merâm olan yüz guruşun mutalabesine mütallik âmme ve âdi' ve kâffe-i mutalebatdan mersûm Hırsto zımmının zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledikte oluşu bedel-i sulhu müstemilin isterdadına müteallik âmme ve âdi ve kâffe-i mutalebatdan kezalik benim zimmetimi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskat idub tarafeynden her birimiz âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gibbet-tasdiki's-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis min şehr-i Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 82 / 260. Belge (s. 44-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Ali Kuşçu Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rife Oyina bint-i Mavroyi meclis-i şer'î şerif-i enverde Nişo veled-i Hanco nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takirir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Çilingir Hürmuz Ramani menzili ve Nayirin ve Eci Baron menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir mahzen ve bir sofa ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müstemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhık tarafeynden bi'l-icâb-ı ve'l-kabul-

ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Nişo zimmiye yedi yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yedi yüz guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'î müştemilatıyla mersûm Nişo zimminin mülkü müşterası ve hakk-ı sarfi olup benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdi âşer min Recebi'l-ferdi li-sene isan ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Bavon Zımmi, Enfiyeci Hıristali, Naydin Zımmi.

Sayfa: 83 / 261. Belge (s. 44-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Kâtib Çelebi Mahallesi sükkânından es-Seyyid Ali bin Mehmed nâm kimesnenin iş bu ba'issü'l-kitâb Molla Ahmed bin Süleyman mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olup mahrusa-i mezbûrede Meclular Sokağı'nda vâki' etraf-ı erba'dan Mehmed Emin dükkânı ve Molla Ahmed darüşşası dükkânı ve Mehmed Ağa kahvehânesi ve tarîk-i âmm ile mahdud arsası senedi İbrahim'in vakfına yirmi dört para mukata-i kadimelu derununda nisf-ı odaya müştemil binasını mülkü bir kebenk muaccele dükkânı bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhik ve tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile müşteri-i mezbûr Ahmed'e beş yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr beş yüz guruşu müşteri-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd dükkân-ı mahdud-ı mezkûr cem'î müştemilatıyla müşteri-i mezbûr Ahmed'in mülk-ı müşterası olup benim asla ve kat'a alâka ve medhâlîm kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr nutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-râbi' min şehr-i Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Molla Elbeşe, Halil Efendi, Molla Süleyman.

Sayfa: 83 / 262. Belge (s. 44-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Ali Kuşçu Mahallesi mütemekkinlerinden Ankıl veled-i Ziyako meclis-i şer'î şerif-i enverde İntacı veled-i Ankıl nâm Nasraniye tarafından bey'î âtiyyü'z-zikir tasdik-i vekil hâlâ zevci Banayoti veled-i Hodori nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-î âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki etraf-ı erba'dan Aleksânî ve Yanabot ve Eci Birasko zımmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud üç bâb-ı tahtanî oda ve nisf-ı kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimin tarîk-i âmm tarafında vâki' bir bâb-ı tahtanî oda ve bir miktar avlu ile nisf-ı sokak kapusu ikraz ve âlemet-i fâsıla ve da'ila ba'de'l-ımtiyaz salifü'z-zikir mefrûz mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'î mevkul mersûm İntacı Nasraniye'ye yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz gurusunu müşteriye-i mevkule-i mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mefruz-ı mahdud-ı mezkûri cem'î müştemilatıyla mevkule-i mersûme İntacı Nasraniye'nin mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis min Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Anastaş Zımmi, Birasko Zımmi, Esnamat Zımmi, Yorgali Zımmi.

Sayfa: 83 / 263. Belge (s. 44-2 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Sultan Bayezıd Mahallesi sâkinlerinden Sarraç İbrahim Ağa ibn-i Mehmed Emin nâm kimesnenin mahrusa-i mezbûre muzafatından Manastır Nahiyesi'ne tâbi' Şerefbeyi Karyesi mütemekkinlerinden Daço veled-i Esteban nâm zımmi muvacehesinde takrir-i kelâm idub tarih-i i'lâmdan bir sene mukaddem mersûm Daço zımmiye malımdan ikraz olduğu yedimden iktiraz ve kabz eylediği altı yüz on bir guruş ile tarih-i mezkûrda mersûm gaib-i âni'l-meclis Daço veled-i Radval nâm

zımmilere her biri aharan zimmetine lâzım gelen meblâğın edâsına kefil-i bi'l-vekâle olarak mersûma âlel-iştirak malımdan bey' ve teslim eylediğim mâhlud-ı e'nâm semeninden dokuz yüz on beş guruşla iş bu yedimde olan mersûmun asalet-i vekâletini müşir imzasıyla memzi-i iki kıt'a münselek natık olduğu üzere cem'an zimmetinde bin beş yüz yirmi yedi guruş alacak hakkım olmağla meblâğ-ı mezkûru bi'l-asale ve hükm-ı vekâle mersûm Daço zımmiden hâlâ taleb ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mersûm Daço zımmi cevabında mer'î mezbûru ber-vech-i muharrer-i cehet-i farz-ı zimmetinde altı yüz on bir guruş deyni olduğunu ve salifü'z-zikir gaib-i mersûm Daço zımmi ile bi'l-iştirak eyledikleri e'nâm semeni dokuz yüz on beş guruş dahi bi'l-emir-i el-kabule edâsına kefil ve zaman olduğunu kat'tiyen ve kat'en ikrar-ı i'tiraf etmekin âlel-muceb-i ikrar-ı meblâğ-ı mecmu'-ı mezkûr bin beş yüz yirmi yedi guruşu mer'î mezbûra bi'l-asale ve hükmü'l-kefâle edâ etmek üzere mersûm Daço zımmiye tenbiye-i şer' olduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 14 B sene 1242.

Sayfa: 84 / 264. Belge (s. 45-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne hısn-ı dâhilinde Karaca el-Hâc Halil Mahallesi mütemekkinlerinden olub bundan akdem hâlik olan Serkoz veled-i Esvadorok veraseti zevce-i metrukesi Ebra bint-i Samodon ile sulbi kebîr oğulları Esvador ve Arvini ve Mardos ve sulbiye kebîre kızı Oskohayi'yaya münhasır ba'de zevce-i mersûme Ebra dahi hâlik olub veraseti sulbi kebîr oğulları mersûmun Esvador verasetini ve Mardos ve sulbiye kebîre kızı mersûma Oskohayi'yaya münhasır bahs-ı memlu-i meramları bi't-tarîki'l-nushû's-şer'iyeye ve'l-ecli'l-i ihzarıdı sehinden olub sehimi mezbûreden ikişer sehimi mersûmdan olduğunu ve Esvador ve Mardos'dan her birine bir sehimi dahi mersûme Oskolahayi'yaya isbat-ı tahkikinden sonra mersûm Mardos veled-i mersûm Serkoz muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Boyol ve Entarabin'in ve Sorbiya Nasraniyeler ve Edason Ermeni menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir bâb-ı fevkanî oda ve bir kâğıthâne ve bir matbah ve bir kuyu ve bir mahzen ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzili mersûmumuz babamızın ve anamızın hâlikan-ı mersûmanın iştirak-ı esedi

üzere ale'l-hâlik-i yedlerinde mülk ve hakları olub ba'de'l-hâlikıma cümlemizin mevrus olduktan sonra ben dahi menzil-i mahdud-ı mezkûrda olan bir sehim merkum iki sehim hisse-i irsiye-i şayi'imi tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile karındaşım mersûm Esvador Ermeni'ye dört yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve şayi'a tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr dört yüz guruşu karındaşım müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûrda olan maârrü'ül-beyan iki sehim hisse-i irsiye-i şayi'im karındaşım mersûm Esvador'un mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki's-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi gurre-i Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Eci Sekbaz, Evakim Ermeni, Eci Doço Ermeni, Eci Mahurak Ermeni.

Sayfa: 84 / 265. Belge (s. 45-1 / b. 2)

Tahkik-i i'zzed-i şer'iyye bina-i zikr-i âtî hususumun mahlinde ketb ve tahrir için savb-ı şer'i enverden Mevlana es-Seyyid Numan Efendi ibn-i el-Merhum Mehmed Sadık Efendi ma'zunen tayin ve irsâl olunub olduğu mahrusa-i Edirne hısn-ı dâhilinde Hırıstos Mahallesi'inde vâki' zikr-i âtî vakf-ı menzile varub zeyl-i vesikada muharrei's-esami-i Müslimin hazuran oldukları halde akd-ı meclis-i şer'i âli ettikte menzil-i mezkûri ferağ-ı murad eden Eci Zafrali veled-i Margarit zımmi ile zevcesi şahs-ı ma'rife İlinsafi bint-i (boşluk) nâm Nasraniye meclis-i ma' kud-ı mezkûrda celeb taifesinden iş bu ba'issü's-sefer Eskinço veled-i Naşo nâm zımmi muvacehesinde Nikola veled-i Dimitri zımmi ile zevcesi ma'rifeti's-şahsı İlina Nasraniye hazıran oldukları halde her biri takrir-i kelâm idub mahrusa-i mezbûrede vâki' Metruki İbrahim Bey ibn-i Sinan nâm sahibi'l-haberin bana vaziya eylediği mescid-i şerif evkâfı muskâfatından olub iş bu derununda akd-ı meclis-i şer'i kılınan etraf-ı erba'dan Aya İbrastol Kenaisi ve Duhani Yorgali menzili ve kal'a civarı ve tarîk-i âmm ile mahdud üç bâb-ı fevkanî oda ve bir matbah ve bir ahur ve bir miktar havlu-yı müştemil icâre-i mu'accele ve beher sene vakf-

ı mezkûre üç yüz altmış akçe icâre-i mu‘accelelu bir bâb-ı vakf-ı menzilin dört sehim i‘tibarıyla üç sehim şayi‘ hazuran zevcan-ı mersûmandan Nikola zımmının ve bir sehim şayi‘i zevcesi mersûme İlinsafi Nasraniye’nin ba-izn-i mütevellî ve temessük-ı mütevellî-i taht-ı tasdiklerinde iken zevcan-ı mersûmandan her birileri hisse-i mezkûreleri bundan akdem kendi hüsn-ı rızaları ve ferağ-ı kat‘î mu‘teber ile iş bu yeddimizde olan mülk natık olduğu üzere ba-izn-i mütevellî-i vakıf bize âlel-iştirak olur bedel-i ma‘lum ve makbuza farzan-ı fariğân olduklarında ben dahi ber-vech-i muharrer ba‘de’t-tefrih-i ve’l-kabul ol-vechle menzil-i mahdud-ı mezkûru bi-cemmit mayışatımla Doço’ya kendi hüsn-ı rıza ve taleb-i istidarlarımız ile sekiz bin gurus bedel-i makbuza mersûm Eskinço zımmiye her birilerimiz ferağ-ı kat‘î mu‘teber ile ferağ-ı kat‘îyet eylediğimizde olduğu ba‘de’t-tefrih ve kabul-ı fi-ma‘bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr ba-izn-i mütevellî-i vakf-ı mersûm Eskinço zımmının dahi-i taht-ı tasrifinde olub bizim menzil-i mezkûrda kat‘a ve kat‘tiyen alâka ve medhâlerimiz kalmadı keyfe-ma-yeşâ ba-izn-i mütevellî-i vakıf-ı mutasarrıf olsun dediklerinde hazuran-ı zevcan-ı mersûmandan her birileri ve mersûm Eskinço zımmi mukarreran-ı mersûman Eci Zafralı ile zevcesi İlinsafi Nasraniye’ye gıbbet-tasdik-i mu‘teber Mevlana mûmâ-ileyh mahlinde ketb ve tahrir ve maa meb‘us-ı emna-i şer‘le meclis-i şer‘e gelub âlel-vuku‘a inha ve takrir etmekin ba‘de’t-tenfizü’ş-şerh ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fî 13 B sene 1242.

Şuhûd’l-hâl: Muhzır Küçük Yanbolulu, es-Seyyid Mehmed Arif, Abdi Ağa.

Sayfa: 85 / 266. Belge (s. 45-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne’de Hüsnü Paşa Mahallesi sükkânından ve hacedân-ı Divânı-ı Hümâyûn’dan el-Hâc Abdullah Reşad Efendi ibn-i el-Merhum Mustafa tarafından bey‘ âtiyyü’z-zikir ikrara vekil Mustafa Ağa ibn-i Mehmed Emin ve Hâcî Mehmed Emin ibn-i Mehmed Sadık nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit olan Duhani Halil Bey ibn-i el-Merhum Ahmed Ağa nâm kimesne meclis-i şer‘i şerif-i enverde habbaz kethüdası iş bu ba‘issü’l-kitâb es-Seyyid Mehmed Ağa ibn-i Hasan mahzarında bi’l-vekâle ikrar ve takrir-i kelâm idub mevkulem mûmâ-ileyh el-Hâc Abdullah Reşad Efendi akd-i

âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Duhâni Halil Ağa darüşşası menzili ve bir taraftan Rukiyye Hatun menzili ve iki taraftan tarîk-i âmm ile iki bâb-ı tahtanî oda ve bir fefkanî oda ve bir sofa ve bir matbah ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile merkum es-Seyyid Mehmed Ağa'ya yedi yüz elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yedi yüz elli guruşu müşter-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'i müştemilatıyla merkum es-Seyyid Mehmed Ağa'nın mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-samin âşer min Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Osman Efendi, Mustafa Ağa, el-Hâc Mehmed Emin, Molla Ali, Mehmed Sadık Ağa.

Sayfa: 85 / 267. Belge (s. 45-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Karaca Ahmed Mahallesi sükkânından es-Seyyid Ahmed bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitâb es-Seyyid Mehmed bin İsmail ile hâlâ zevcesi Emine bint-i Mehmed Said nâm kimesneler mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Yüncü Ahmed ve Asta zımmi ve Hasan menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb-ı ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile zevcan-ı mezbûran Mehmed ile Emine Hatun'a âlel-iştirak esedi yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira-ı tamamen iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz guruşu zevcan-ı müşteriman-ı mezbûran yedlerinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûru

cem‘i müştemilatıyla zevcan-ı mezbûran Mehmed ile Emine Hatun’un âlel-
iştirak-ı esedi mülk-ı müşteraları olub benim asla ve kat‘a alâka ve medhâlîm
kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâran mutasarrıfan olsunlar dedikte gibbet-
tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’r-rabi‘ âşer min
şehr-i Recebi’l-ferd li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Yüncü Molla Ahmed, Pasbanoğlu Ahmed, Hasan Çelebi.

Sayfa: 85 / 268. Belge (s. 45-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne’de Kızıl Mescid Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-
ı ma‘rife Katina bint-i Todori nâm Nasraniye meclis-i şer‘i şerif-i enverde li-
ebeveyn kız karındaşı iş bu ba‘issü’l-rakım kezalik şahs-ı ma‘rife Anastaşa
bint-i mersûm Todori nâm Nasraniye muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm
idub mahle-i mezbûrede vâki‘ bir taraftan benim mefruz menzîlim ve bir
taraftan Dimitri zımmi menzili ve iki taraftan tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-
ı fevkanî ocaklık ve dört bâb-ı tahtanî oda ve bir bâb-ı tahtanî sofa ve bir
mahzen ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzili bi’l-arş-ı
şer‘i ve hüccet-i şer‘iyye benimle kız karındaşım Anastaşa Nasraniye’nin âlel
iştirak-ı esedi beynimizde mülk-ı mevrusumuz olub menzil-i mahdud-ı
mezkûr-ı kabul-ı taksim olmağını beynimizde taksim-i murad eylediğimizde
salifü’l-beyân-ı menzil-i mahdud-ı mezkûrun müştemilatından ikraz olunan
üç bâb-ı tahtanî oda bir bâb-ı fevkanî ocaklık salsanı ve bir miktar havlusıyla
nısf-ı sokak kapusunu ikraz ve âlamet-i fasılâ ve da‘ile i‘mtiyaz olunarak kız
karındaşım mersûme Anastaşa Nasraniye’nin hisse-i irsiyesine tahkik
eyledim ba‘de’l-yevm menzil-i mefruz-ı mahdud-ı mezkûru cem‘i
müştemilatıyla kız karındaşım mersûme Anastaşa Nasraniye’nin mülk-ı
müşterası olub benim asla ve kat‘a alâka ve medhâlîm kalmadı dediği gibi
mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb
olundu. Fi’l-yevmi’s-sabi‘ âşer min şehr-i Recebi’l-ferd li-sene isnâ ve
erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Muhzır Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran
Mehmed Ağa.

Sayfa: 86 / 269. Belge (s. 46-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Kızıl Mescid Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rife Anastas bint-i Todori nâm Nasraniye'nin li-ebeveyin kız karındaşı iş bu ba'issü'l-rakım kezalik şahs-ı ma'rife Katina bint-i Todori nâm Nasraniye muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mahle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Estemat zımmi menzili ve bir taraftan Dimitrali zımmi menzili ve iki taraftan tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı fevkanî ocaklık ve dört bâb-ı tahtanî oda ve bir tahtanî sofa ve bir mahzen ve bir miktar havlu-ya müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzili bi'l-arş-ı şer'î ve ba-hüccet-i şer'iyye benimle kız karındaşım mersûme Katina Nasraniye'nin ale'l-iştirak-ı esedi yeddimizde mülk ve mevrusumuz olub menzil-i mahdud-ı mezkûru kabul-ı taksim olmağla menzil-i mahdud-ı mezkûrun salif'ül-beyan müştemilatından mersûm Astamat zımmi tarafında vâki' bir bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir mahzen ve fevkanî olan bocaklık salsanı ve bir miktar havlusuyla nısf-ı sokak kapusunu ikraz ve âlamet-i fasılâ ve da'ile i'mtiyaz olunarak kız karındaşım mersûme Katina Nasraniye'nin hisse-i irsiyesine tahkik eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mefruz-ı mahdud-ı mezkûr cem'î müştemilatıyla kız karındaşım mersûme Katina Nasraniye'nin mülk-ı mevrusu olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlîm kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki's-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sabi' âşer min Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Estemat Zımmi ve Adam, Dimitrali Zımmi.

Sayfa: 86 / 270. Belge (s. 46-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de derun-ı hisarda Tahtakele Mahallesi mütemekkinlerinden Zafer veled-i Pani nâm zımmi meclis-i şer'î şerif-i enverde sulbiye kebîr kızı iş bu ba'issü'l-rakım Ankola bint-i mersûm Zafer nâm Nasraniye tarafından ibrâ-i âtiyyü'z-zikri tasdik-i vekil Bakkal Yanaki veled-i Anastas nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takirir-i kelâm idub kızım mevkule-i mezbûre Ankola Nasraniye'nin yedine malımdan olmak üzere bi'l-emanete vaz' eylediğim bir sandık ve bir tencere ve bir güğüm ve bir tabe-i vasat ve bir çuka cebe ve bir şelte ve iki gömlek ve bir kühne kebe ve bir tarak ve beş tonbak yüzük ve üç peşgiri kızım mevkule-i mersûme bana def' ve

teslim ben dahi yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma‘bâd eşya-yı mahdud-ı mezkûreye ve iş bu tarih-i kitaba gelince cem‘i hukuk-ı şer‘iyyeye müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan kızım mevkule-i mersûme Ankola Nasraniye’nin zimmetini kabul-ı hâvi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile ibrâ ve iskât eyledim dedikte gıbbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-samin âşer min şehr-i Recebi’l-ferd li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Papa Bako, Eci Todori Zımmi, Bakkal Bihmar Zımmi, Şâireci Yanaki Zımmi.

Sayfa: 86 / 271. Belge (s. 46-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne’de Fındık Fakih Mahallesi mütemekkinlerinden olub zikr-i âtî bir bâb-ı mülk-ı menzilin beş sehim i‘tibarıyla ikişer sehim şayi‘i ba-hüccet-i şer‘le arsa ve şirâ-i vâz‘ulyed olan Tanaş ve Dimitri veled-i Zolo nâm zımmiler ile bir sehim şayi‘i ahârına kezalik arsa ve şira-i vâzı-ulyed olan li-ebeveyn kız karındaşları şahs-ı ma‘rife Marya Nasraniye’den her biri kendi nefsinden asıl ve hâlâ zevcesi iş bu ba‘issü’s-sefer Nado bint-i Danço nâm Nasraniye tarafından şirâ-i canıyyü’z-zikri tasdik-i vekil celeb taifesinden Nikola veled-i Estâbiko nâm zımmi muvacehesinde her biri ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değin mahle-i mezbûrede vâki‘ bir taraftan Layna Nasraniye menzili ve bir taraftan Estabon zımmi menzili ve bir taraftan alaca hân ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı fevkanî oda ve bir mahzen ve bir matbah ve bir ahur ve iki bâb-ı tahtanî oda ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilin beş sehim i‘tibarıyla ikişer sehim şayi‘i arsa ve şira-i bizim ve bir sehim şayi‘i ahara li-ebeveyn kız karındaşlarımız mersûme Marya Nasraniye’nin mülkü olmağla biz mahdud-ı mezkûrda olan hisse-i şayi‘alarımızın mecmu‘unu bi-cemi’t-tevâbi‘ ve’l-levâhik tarafeynden icâb ve kabul-ı hâvi şurut-ı müsfideden âri-i bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ ile mersûm Nikola zımmi ile zevcesi mevkule-i mersûme Nado Nasraniye ale’l-iştirak olur iki bin yüz yetmiş beş guruşa bey‘ ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eylediğimizde onlar dahi ber-vech-i muharrer-i iştirâ-i tamamen iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki bin yüz yetmiş

beş guruşu zevcan-ı müşteriban-ı mersûmanın yedlerinden tamamen ahz ve kabz ve hisse-i mezkûrelerimize göre beynimizde iktisam eyledik fi-ma‘bâd menzil-i mahdud-ı mezkûru cem‘i müştemilatıyla mersûm Nikola zımmi ile zevcesi mevkule-i mersûme Nado Nasraniye’nin âlel-iştirak olur mülk-ı müşteraları ve hakk-ı sarfları olub bizim menzil-i mezkûrda asla ve kat‘a alâka ve medhâllerimiz kalmadı dedikleri gibi mutasarrıfan olsunlar dediklerinde mersûm Nikola zımmi mukarrerden mersumdan Tanaş ve Dimitri zımmi ile karındaşları Marya Nasraniye cem‘i takrir-i meşruhalarında bi’l-asâle ve bi’l-vekâle vecâhen ve şifâhen tahkik ve tasdik etmekim ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fî 14 B sene 1242.

Şuhûdü’l-hâl: Mirzade Yusuf Kabûlî Efendi, Molla Ahmed, el-Hâc Ebubekir.

Sayfa: 87 / 272. Belge (s. 46-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne’de Mümin Hoca Mahallesi sâkinlerinden Ümmügülsüm bint-i Ömer nâm hatun tarafından bey‘ âtiyyü’z-zikir ikrar-ı vekil olduğu zat-ı mezbûreye ba-ma‘rifeti’ş-şer‘iyye-i a‘rifan İsmail bin Hasan ve İbrahim bin Mehmed nâm kimesneler şahâdetleriyle şer‘a sabit olan Mustafa bin Ebubekir nâm kimesne meclis-i şer‘i şerif-i enverde mevkule-i mezbûrenin hâlâ zevci iş bu ba‘issü’l-kitâb İbrahim bin Salih nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mevkulem mezbûre Ümmügülsüm Hatun akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki‘ etraf-ı erba‘dan Osman ve Muýtâb Hasan menzilleri ve Kirazlızade Mehmed Efendi bahçesi Mehmed Efendi bahçesi ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilin nısf-ı şayi‘i tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ ile zevci mezbûr İbrahim’e altmış guruşa bey‘ ve temlik ve şayi‘i teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr altmış guruşu zevcem müşteri-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba‘de’l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûrun nısf-ı şayi‘i zevcim mezbûr İbrahim’in mülk-ı müşterası ulub benim asla ve kat‘a alaka ve medhâlim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun

dedi dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'ı ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-
yevmi's-samin âşer min Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve
elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Muýtâb Hasan Dai, Tahtacı Molla
Mustafa, Osman Dai', Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 87 / 273. Belge (s. 46-2 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Sahib-i ârzuhâl Manol veled-i Bıraşkoh nâm zımminin derun-ı ârzuhâlde
isimleri mezkûr Koronhil veled-i Estoban ve Estoban veled-i Kihor nâm
zımmiler muvacehesinde mübaşirleri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub
tarih-i i'lâmdan kırk gün mukaddem mersûban Karonhil ve Estoban
zımmilere her biri aharan üzerine lâzım gelen mübayaa kefil ve zaman olarak
malımdan bey' ve teslim onlar dahi ber-minvâl-ı muharrer yedinden iştira-ı
tamamen iştira ve kabz eyledikleri zamana bir semeni beş yüz yetmiş iki
guruş alacak hakkım için yeddime rami'ül-ibare bir kıt'a temessük i'ta
etmeleriyle ber-muceb-i münselek-i meblâğ-ı mezkûr beş yüz yetmiş iki
guruşu mersûman Karonhil ve Estoban zımmilerden hâlâ taleb ederim deyu
ba'de'l-da'vâ ve's-suval-ı mersûman cevablarında mer'ı mersûm ber-vech-i
muharrer-i merâsını bi't-tav'-i înhâ-ı ikrar ve i'tiraf etmeleriyle âlel-muceb-i
ikrahıma meblâğ-ı mezkûr beş yüz yetmiş guruşu mer'ı mersûm Manol
zımmiye edâ ve teslime-i mersûman-ı Karohil ve Estaban zımmilere tenbiye-
i şer' olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 19 B sene 1242.

Sayfa: 87 / 274. Belge (s. 46-2 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de nevâhisinden Üsküdar Nahiyesi'ne tâbi' Pehlivan
Karyesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rife İlina bint-i Haço nâm
Nasraniye'nin karye-i mezbûre mütemekkinlerinden ba'issü'l-i'lâm Daco
veled-i Baron nâm zımmi muvacehesinde mübaşiri ile mer'ıyye-i
mersûmenim babası hazıran oldukları halde tarih-i i'lâmdan sekiz mah
mukaddem karye-i mezbûre deresinde mersûm Daco zımmi bana rast gelub
cebrî bana zina-ı duçâr beni izale etmekle muceb-i şer'ini taleb ederim deyu

ba'de'l-da'vâ ve's-suval ve'l-inkâr mer'iyeye-i mersûmenin ber-vech-i muharrer-i merâsının vuk'u sekiz mah olmuş olduğundan zina hususunda bir mahdan ziyade takaddüm zamanıyla şahâdet-i istima'ına mesâg-i şer'i olduğundan ma'da hususuma mezkûr için mersûm Daco zımmiye şer'en mübeyyin dahi lâzım gelmemakle mucubiyle mer'iyyeye-i mersûme İline Nasraniye'nin tasdi' eylediği da'vâsına iltifat olunmadığı tescil ve huzu-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 20 B sene 1242.

Sayfa: 87 / 275. Belge (s. 46-2 / b. 4)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerindedir ki

Cisr-i Ergene Kazası'na tâbi' Zalif Karyesi mütemekkinlerinden sahib-i ârzu hâl Dosto veled-i Dimitri nâm zımminin derun-ı ârzu hâlde ismi mezkûr Ankıl veled-i Gabro nâm zımmi muvacehesinde mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub mersûm Ankıl zımminin babası olub bundan akdem hâlik olan mersûm Gabro zımmi tarih-i i'lâmdan üç sene mukaddem Bulgar Karyesi tarafında vâki' tahminen on üç kile tohumun isterdar eder bir kıt'a tarlasını doksan iki guruş bedel-i makbuz mukabelesinde bi'l-izn-i sahib-i ârz bana ferağ ve tasdik idub ben dahi ber-vech-i muharrer-i tasdik eyledikten sonra tarla-yı mezkûrun müstahak-ı aharı zaruri ve ba-ma'rifet-i şer' tarla-yı mezkûri yedimden nez'i etmekle ben dahi mersûm Ankıl zımmi babası hâlik-i mersûmun terkesine vaz'ulyed olduğuna binaen tereke-i hâlik mersûmdan olmak üzere meblâğ-ı mezkûri mersûm Ankıl zımmiden isterdar ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval ve'l-inkâr mer'i mersûm ber-vech-i muharrer-i da'vâ-yı mezkûresini isbatdan âciz olub mersûm Ankıl zımmiye bi't-taleb ba'de't-tahlifü's-şer'i mucubiyle mer'i mersûm Dosto zımmi da'vâ-yı mezkûresiyle mersûm Ankıl zımmiye bi'l-beyyine-i mu'arazadan men' olunduğu tescil ve huzuru âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı men leh el-umur hurrira fi'l-yevmi's-samin âşer min şerh-i Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 88 / 276. Belge (s. 47-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne hısn-ı dâhilinde Mevlana Veliyüddin Mahallesi mütemekkinlerinden Estefanaki veled-i Eci Kostandi nâm zımmi meclis-i

şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü's-sefer Eci Zafraki veled-i Margirit nâm zımmi muvacehesinde takrir-i kelâm idub tarih-i kitâbtan bir sene mukaddem mersûm Eci Zafraki'ye malımdan ikraz eylediğim bin guruşla cem'an mersûmun zimmetinde üç bin guruş alacak hakkım için tarih-i mezkûrda kendi hattıyla muharrer ve hatmiyle mahtum Rum el-ibare yedinde i'ta eylediği iki kıt'a deyn-i temessükleri mantuklarınca meblâğ-ı mezkûr üç bin guruş mersûmun zimmetinde hâlâ alacak hakkım olmağla mersûmdan talep ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mersûm Eci Zafraki zımmi cevabında mezkûr-ı temessükleri ve meblâğ-ı mezkûr üç bin guruşu mer'î mersûmun yedinden iki def'a da iktirazını ikrar idub lâkin meblâğ-ı mezkûr üç bin guruşun bin iki yüz otuz sekiz guruşunu iş bu tarihten on ay mukaddem kendi menzilinde bi'l-def'at-ı mersûma teslim eyledikte olduğu tesellüm ve kabz eyledikten sonra meblâğ-ı mezkûrdan bâki mersûmun zimmetinde fakat bin yüz altmış iki guruş deynim kalmıştır deyu ba'de'l-da'vâ ve'l-inkâr vâki'-i mersûmdan ber-vech-i muharrer def'i mezkûrine mutabık-ı beyyine talep olundukta ahrar-ı ricâl-ı Nasra'dan hâkim Petrali veled-i Kostandi ve Kiracı Eci Todori veled-i Dico nâm zımmiler li-ecl-i şahade meclis-i şer'e haziran olub istişhad olunduklarında filhakika iş bu tarihten on ay mukaddem mersûm Eci Zafrali zımmi mer'î mersûm Estefanaki zımmiye iki kıt'a temessük ile hüccet-i karzdan zimmetinde deyni olan üç bin guruşun bin sekiz yüz otuz sekiz guruşunu kendi menzilinde mer'î mersum Estefanaki zımmiye bi'l-def'at-ı teslim idub olduğu ber-vech-i muharrer-i tesellüm ve kabz eylediği bizim matlubumuzdur biz bu hususa bu vech üzere şahitleriz şahâdet dahi ederiz deyu her biri ba-muvacehe olur şahâdet-i şer'iyye ettiklerinde gıbbet-ta'dil ve't-tezkıyye şahâdetleri makbule olmağın mucebiyle mer'î mersûm Estefanaki zımmi ziyade merâsı olan salifü'z-zikir bin sekiz yüz otuz sekiz guruşun mutalebesiyle mersûm Eci Zafraki zımmiye ber-vech-i şer'î mu'arazadan ba'de'l-men'-i âlel-muceb-i ikrara meblâğ-ı bâki mezkûr bin yüz altmış iki guruşu mer'î mersûm Estefanaki zımmiye edâ etmek üzere mersûm Eci Zafraki zımmiye ba'de't-tenbiye-i şer'î mersûm Estefanaki zımmi meclis-i mezkûrda i'ade-i kelâm idub inha bana edâsıyla tenbiye-i şer'î olan salif'ül-beyân bin yüz altmış iki guruşu mersûm Eci Zafraki zımmi bana def' ve teslim ben dahi yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim dedikte ma-

vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdi âşer min şehr-i Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mürur-ı tezkeresi tahririne Mamur Numan Efendi, Mukayyid Ali Rıza Efendi, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 88 / 277. Belge (s. 47-1 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne nevâhisinden Çöke Nahiyesi'ne tâbi' Hacılar Karyesi mütemekkinlerinden sahib-i ârzuhâl Gorki veled-i Dosto nâm zımminin derun-ı ârzuhâlde ismi muharrer Baron veled-i Bahas nâm zımminin mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub karye-i mezbûrede benim menzirim ittisalında kâin saman memlu bir bâb-ı samanlığı tarihinden beş gün mukaddem Pazar gecesi saat beşde mersûm Baron zımmi ihrak-ı bi't-târ etmekle muceb-i şer'ini mersumdan talep ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval-ı ve'l-inkâr mer'î mersûm ber-vech-i muharrer da'vâ-yı mezkûresini bi'l-kale isbatdan âciz olub mersûm Baron zımmiye bi't-teleb ba'de'l-tahlif'üş-şer'î mucebiyle mer'î mersûm Gorki zımmi da'vâ-yı mezkûresiyle mersûm Baron zımmiye bi'l-beyyine-i mu'arazadan men' olunduğu tescil. Fî 19 B sene 1242.

Sayfa: 88 / 278. Belge (s. 47-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne Kızıl Mescid Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife olan iş bu ba'issü'l-kitâb Fatma bint-i Ali nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde sulbi kebîr oğlu Mustafa bin Mehmed mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm ve ta'bir ân'l-meram ben hasta ve ihtiyare olub kar ve kesbe kudretim olmadığından başka malım dahi olmayub nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyâç ve muhtaç olduğum ecilden oğlum mezbûr Mustafa kıbel-i şer'den karar-ı ma'ruf nafaka ve kisveye takdir buyurub istidaya dahi bana izin verilmek matlubumdur dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î hâkim müvekki-i sadr-ı kitâb tûba hüsn-ı meâb-ı efendi hazretleri dahi ber-minvâl-ı muharrer oğlum mezbûr Mustafa üzerine bi't-terazi tarih-i kitâbtan beher yevm otuz para nafaka-ı farz ve takdir buyurub meblâğ-ı mefruz-ı mezkûri validesi mezbûrenin nafaka ve kisvesine harç ve sarfa ve vakt-ı zarurunda istidaneye

ve lede'z-zafer oğlu mezbûr Mustafa üzerine ber-vech-i mezbûre Fatma Hatun'a izin vermekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis âşer min Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran Ali Rıza, Tahtacı Molla Mustafa, Muhzır Ali Baba.

Sayfa: 89 / 279. Belge (s. 47-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Kıncı Firuz Mahallesi sükkânından Numan Ağa ibn-i Rasim nâm kimesne meclis-i şer'î şerif-i enverde hâlâ zevcesi iş bu ba'issü'l-kitâb Aişe Hatun bint-i el-Hâc Mehmed Emin şira-i âtiyyü'z-zikir tasdika vekil Yusuf Efendi ibn-i el-Hâc Ömer mahzarında ikrarı tam ve kelâm idub âkt-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Saka Mehmed menzili ve Aişe Hatun menzili ve tarafını tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir matbah ve bir kuyu ve bir ahur ve bir sofa ve bir miktar havlu-yı müştemil ve hudud-ı mezkûr dâhilinde tarîk-i âmm tarafında vâki' Hameynü's-Şerifeyn Vakfi'ndan zimmetinde olmak üzere üçer akçe icâre-i muaccelelu tarla yirmi altı zira' ve arazinin on dört zira'-i hesab-ı terbi üç yüz altmış dört zira' ârz-ı hâliya ikraz ve Saka Mehmed ve Aişe Hatun menzilleri tarafta vâki' iki bâb-ı tahtanî oda ve bir matbah ve bir sofa ve bir miktar havluyu dört sehim i'tibarıyla üç sehimisiyle ibkâ ve bir sehim şayi'i tarafeynden bi'l-icâb-ı ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile zevcem mezbûre mevkule Aişe Hanım'a iki yüz guruşa bey ve temlik ve şayi'en teslim eyledikte ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz guruşu zevcem mevkule-i mezbûre Aişe Hatun'un yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûrun salif'ül-beyân-ı mülk-ı mahlin dört sehim i'tibarıyla üç sehim şayi'i benim ve bir sehim şayi'i aharı zevcem mevkule-i mezbûre Aişe Hanım'ın mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki's-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Hurria fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: es-Seyyid Numan Efendi, Adam Mehmed Arif, Mehmed Ağa Mahallesi İmamı Hafız Ahmed Efendi.

Sayfa: 89 / 280. Belge (s. 47-2 / b. 2)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Hâne sükkânından olan Dumanlı Karyesi demekle ma'ruf nısf-ı Dumanlı Karyesi ahâlisinden kendi nefslерinden asıl vesâir ahâli-i karye taraflarından muhtarları olub vekâlet iddi'a eden Mehmed Ağa ibn-i Ali ve Hasan bin Kara Ahmed ve Murad bin Ali ve Süleyman bin Mustafa ile ahâl-i zımmın re'ayalarından Laço veled-i Petro ve Duço veled-i Duço nâm zimmiler ile tevliyet-i mezbûreye mubir Terkos Karyesi ahâlisinden kezalik kendi nefslерinden asıl vesâirleri taraflarından vekâlet iddi'a eden es-Seyyid Koca Hasan bin İbrahim ve Yusuf bin Musi ve Gaysi bin Ömer ile Tarandi Karyesi mütemekkinlerinden kezalik Niko veled-i Kosto ve Co veled-i Niko ve Oduncuk Karyesi'nden Estoban veled-i Baron ve Lona veled-i Biratan ve Guruma Karyesi'nden Gabriko veled-i Tonca ve Ziko veled-i Gurlana ve Kara Orman Karyesi'nden Dabroşto veled-i Dosto ve Raycır veled-i Halko nâm zimmiler meclis-i şer'i münirde tevliyet-i merkumenin ba-buyurları esami hâlâ mütevellisi olan İsmail Ağa ibn-i Mustafa mahzarında mübaşiri hazır olduğu halde her biri bi'l-asâle ve bi'l-vekâle takrir-i kelâm idub mezbûr İsmail iş bu iki yüz kırk bir senesi Mard'ı ibtidasından Şubat gayetine gelince tevliyet-i mezkûrenin mütevellisi olub bundan akdem Dumanlı ve Tarandi kurrularından bi't-tarîki's-selem akçesini ve bir manastırın beher kıyyesini otuzar guruş baha ile yeddimizden ahz eylediği on sekiz vukıyye on beş seham ve her birinin beher kıyyesi elli ikişer guruşa haraç eyledikten sonra otuzar guruştan iktizâ eden beş yüz elli bir guruşunu biz teslim ziyadesi olan dört yüz üç guruşunu ticaret zammıyla kendi ahz etmekle meblâğ-ı mezkûr dört yüz üç guruş ile kurra-i ahâli mezkûreden beher kıyyesi altmışar buçuk guruş gaibat ile ahara bey' eylediği doksan bir kile sisam semeni ziyade kıymetinden iki yüz yetmiş üç guruş ve bereciği bozulmuş bazı kimesnelerden öşür namıyla beher kıyyesini altmışar guruş hesabıyla ahz eylediği iki vukıyye harir semeni yüz yirmi guruş ve kurra-ı ahali-i mezkûreden beher sene kâfi lâzım gelen dönüm-ı duhan rüsumatını kefile

memur hâlâ Hasköy (?)⁴⁸⁶ mütesellimi Ağa tarafından rüsumu Dumanlı Karyesi'ni tahsil esnasında iken merkum İsmail Ağa ve kızlarına ahz idub mübeyyin hakkında bir dönüm mahalı iki hesap ederek ziyade kabz eylediği üç yüz elli altı guruşu beher sene kurra-i ahali-i mezkûreden takrir namıyla kefil mu'dad olan rüsumatı üzerine ve iskânın kefil ede geldüklerinden ziyade kabz eylediği beş yüz guruşla münasebet üç bin altı yüz iki guruşu merkum İsmail Ağa'dan isterdar ederiz beynimizde münâza'at-ı kesire vuku'atından sonra el-hâletü hâze beynimizde Müslimin tavsıt idub salif'üz-zikir da'vâ-yı mezkûrelerimizden merkum İsmail Ağa bize bin beş yüz guruş ve bir mülk üzere inşa-ı âkd-ı sulh eylediklerinde tarafından her birilerimiz bi'l-asâle ve bi'l-vesâle sulh-ı mezkûri ba'de'l-kabul-ı fi-ma'bâd ziyade merâlarımız olan yüz elli iki guruşun mutalebe ve ibtida-i tevliyetinden iş bu tarihe gelince cem'i şer'iyeye müteallik âmme ve âdi' ve kâffe-i muhasamatdan merkum İsmail Ağa'nın zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eylediğimizde olduğu kabul ve bedel-i sulh-ı mezkûr bin beş yüz guruşu bize reaya taahhüd eyledi deyu mukarreran-ı mezbûrunun bi'l-asâle ve bi'l-vekâle eyledikleri takrir-i meşruhlarını merkum İsmail Ağa vecâhen ve şifâhen tahkik ve tasdik eylediği tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı men leh el-umur hurrira fi 21 B sene 1242.

Sayfa: 90 / 281. Belge (s. 48-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Kürd Hoca Mahallesi sükkânından ma'rifeti'z-zat-ı Akife bint-i Mehmed nâm hatun meclis-i şer'i şerif-i enverde iş bu ba'issetü'l-kitâb Akife bint-i İsmail nâm hatun tarafından ibrâ-i âtiyyü'z-zikir tasdik-i vekil ser-Muhzıran Mehmed Ağa ibn-i Abdülkadir nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub ben ücret ile hizmet eder ma'kulesinden olub ücret kulunuz mevkule-i mezbûre Akife Hatun'a üç sene hizmet etmekle sinin-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ecr-i misl mukabelesinde mecmu' yüz altmış beş guruş kıymetli iki münakkaş bağlık ve bir sade bağlık ve bir ibriş makremesi ve bir uçkur ve bir harir gömlek def'a bir harir cebe gömlek ve bir münakkaş makreme ve iki parça bez ve iki

486

uçkurluk bez ve iki makreme ve bir köhne yün memlu yasdık ve bir yapağı memlu köhne döşek ve bir köhne yorgan maa şarşab ve bir iç don ve bir döşek ile ve bir adet ârâlı altun on iki guruşluk cem'an yüz yetmiş yedi kıymetli eşya ve altunu bana def' ve teslim ben dahi yedinden ahz ve kabz fi-ma'bâd sinin-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ziyade ecr-i misl mutalebesine müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan mevkule-i mezbûre Akife Hatun'un zimmetini kabul-ı hâvi-i ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledim dedikte vekil-i mezbûr Mehmed Ağa mukarrer-i mezbûre Akife Hatun cem'i kelimat-ı meşruhasında vecâhen ve şifahen tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-ısrîn min Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mukayyid Ali Rıza Efendi, Tahtacı Molla Mustafa, Muhzır Kara Ali.

Sayfa: 90 / 282. Belge (s. 48-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Hasan Paşa Mahallesi sükkânından Mehmed bin Hasan'ın iş bu ba'issü'l-kitâb Ahmed Çelebi bin Mehmed nâm kimesne muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Hüseyin ve Duhâni Halil ve Rukiyye Hatun menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud üç bâb-ı tahtanî oda ve bir fevkanî oda ve bir sofa ve bir ahur ve bir izbe ve bir kömürlük ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştamil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mezbûr Ahmed Çelebi'ye sekiz yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr sekiz yüz guruşu müşter-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'i müştemilatıyla mezbûr Ahmed Çelebi'nin mülk-ı müşterası olub benim menzil-i mahdud-ı mezkûrda asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki's-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sânî ve'l-ısrîn min Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'dan ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Nacakçı Mehmed, Kazancı, Tabancacı Yunus, Kalaycı Molla Salih.

Sayfa: 90 / 283. Belge (s. 48-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Hâcı Sarraf Mahallesi mütemekkinlerinden Pano bint-i Nikola nâm Nasraniye tarafından bey' âtiyyü'z-zikir ikrara vekil olduğu şahs-ı mersûmeye ba-ma'rifet-i şer'iyye-i a'rifan Pasban Ömer bin Hüseyin ve Panço veled-i Rado şahâdetleriyle sabit olan Celeb Esteban veled-i Laymın nâm zımminin mevkulem mersûmenin hâlâ zevcesi iş bu ba'issü'l-rakım Vasıl veled-i Esteban nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mevkulem mersûme Pano Nasraniye akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mebûrede vâki' etraf-ı erba'dan Yorgi ve Tanaş zımmiler Etmiraza Nasraniye menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud üç bâb-ı tahtanî oda ve bir sayeban ve bir ahur ve bir havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimin nisf-ı şayi'i mevkulem mersûme yedinde ibkâ idub ve nisf-ı şayi' aharını tarfeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile zevcim mersûm Vasıl zımmiye bi'l-vekâle üç yüz guruşa bey' ve temlik ve şayi'anı teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr üç yüz guruşa zevcim müşteri-i mersûmun yadinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûrun nisf-ı şayi'i zevcim mersûm Vasıl'ın mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlîm kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedi dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdi ve'l-ışrın min Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Panço Zımmi, Tanasaki Zımmi, Yorgi Zımmi.

Sayfa: 91 / 284. Belge (s. 48-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Yıldırım Bayezîd civarında Miranoğlu Sofu Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rife Sabinna bint-i Ceyasko nâm Nasraniye meclis-i şer'i şerif-i enverde zevc-ı dâhili iş bu ba'issü's-sefer Dalko veled-i Bavon nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mersûm Dalko zımmi zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı

mu‘aşeretimiz olmamağla ben hula‘ talibe ve rağbe olduğum ecilden mersûmun zimmetinde mutekarrer ve ma‘kud-ı aleyhe olan kırk guruş mehr-i müeccelden ben rızamla fariğa olub nafakamdan ma‘niye-i ma‘lumem üzerine ve meunet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mersûm Dalko zımmi ile muhâla-i sahih-i şer‘ ile hula‘ olduğumda olduğu ber-vech-i muharrer-i hula‘ mezkûri ba‘de’l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan mersûm Dalko zimminin zimmetini ibrâ-i âm-ı sahih-i şer‘ ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu kezalik benim zimmetimi ibrâ ve iskât idub tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gibbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi selh Cemâziyel-evvel li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Muhzır Mehmed Ağa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa, Tahtacı Molla Mustafa.

Sayfa: 91 / 285. Belge (s. 48-2 / b. 2)

Ma‘ruz-ı dâ‘i-i Devletlerininindir ki

Taşçı esnafı ustalarından sahib-i ârzuhal Kostandi veled-i Yanaki ve Nikola veled-i Daco ve Penaboti veled-i Baron nâm zımmiler esnaf-ı mezkûr ustalarından zikr-i âtî bir bâb-ı vakıf-ı dükkânı bi’l-izn-i müteveli-i bi’l-icâreteyn mutasarrıf olan derun-ı ârzuhalde ismi mezkûr Yorgali veled-i Tanaş nâm zımmi muvacehesinde vakıf etmekin hâlâ kaymakamı tarafından vekil mersûm ile mübaşiri hazıran oldukları halde takrir-i kelâm idub sadr-ı esbak-ı müteveffa Ali Paşa’yı Cedid hazretlerinin evkâf-ı müskâfatından olub mersûm Yorgali zimminin ba-izn-i müteveli-i vakıf-ı mutasarrıf olduğu mahrusa-i Edirne’de Korucular Sokağı’nda vâki‘ bir bâb-ı vakf-ı dükkânı tarih-i i‘lâmdan sekiz mah mukaddem sekiz yüz guruş bedel-i makbuz mukabelesinde âle’l-iştirak-ı esedî beynimizde bi’l-izn-i müteveli-i bize ferağ ve teslim biz dahi ber-vech-i muharrer-i tefrih ve tasdik ve kabul-ı dükân-ı mezkûrun tamir ve terminine mallarımızdan iki yüz guruşu sarf eylediğimizden sonra mersûm Yorgali zımmi ferağ-ı mezkûruna nadım olub bedel-i namına bizden makbuzu olan salifü’z-zikir yüz guruşunu red ve dükân-ı mezkûrdan bizi ihraç-ı murad eylediğinde biz dahi dükân-ı mezkûri senedinden bedel-i ma‘luma tefrih etmiştik deyu bi’l-izn-i müteveli-i

tescilden imtina'î etmeme şer'â mu'teber olmadığı bize ba'de'l-tasfihim ol-
vechle dükkân-ı mezkûra masrafımız olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz guruşu
mersûmdan taleb ve da'vâ eylediğimizde beynimizde münâza'at-ı kesire
vuk'uatından sonra el-hâletü hinde beynimizde Müslimin-i tavsıt idub da'vâ-
yı mezkûremizden bizi mersûm Yorgali zımmi ile seksen beş guruş bedel-i
makbuza inşa-ı akd-ı sulh eylediklerinde tarafeynden her birilerimiz sulh-ı
mezkûri ba'de'l-kabul-ı fî-ma'bâd-ı ziyade merâmız olan yüz on beş guruşun
mutalebesine müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan mersûm Yorfali
zımminin zimmetini kabul-ı hâvi-i ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât
eyledik deyu mukarreran-ı mersûmanın bi'l-cümle takrir-i meşruhlarını
mersûm Yorgali zımmi vecâhen ve şifâhen tahkik eylediği tescil ve huzur-ı
âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı men leh el-umur hurrira fi'l-yevmi'l-râbi'
ve'l-ısrîn min şehr-i Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 91 / 286. Belge (s. 48-2 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'î-i Devletlerininindir ki

Mahrusa-i Edirne'ye muzâfat-ı Çöke Nahiyesi'ne tâbi' Gayber Karyesi
imamı sahib-i ârzuhâl es-Seyyid Molla Ali ibn-i Mehmed nâm kimesnenin
derun-ı ârzuhâlde ismi mezkûr Çoban Mustafa bin İbrahim mahzarında
mübaşiri hazır olduğu halde tarih-i i'lâmdan bir sene mukaddem karye-i
mezbûre civarında vâki' tarlama hendek i'mal etmek için âmeleler ile tarlama
tohumları zai' ve çubuk hâsıl olmuş tarlama mezbûr Mustafa üzümlerini i'ma
ile samanları kile-i yüz beş olduğundan üzümlerini tarlamdan ihraç eyle deyu
mezbûr Mustafa'ya ifade eylediğimde mezbûr Mustafa üzerime hücum ve
piştov endahtıyla vücudumun baş maguzundan saçmalar isabet idub
mezbûrun darbından naşı cerh-i hâsıl olmuş olmağla el-hâletü hinde
mezbûrun cerruhundan naşı vücudumda biraz kalmayub ber' nâm hâsıl
olmağın mezbûr Mustafa'dan muceb-i şer'ini taleb ederim deyu mezbûr
imam Molla Ali Efendi'nin eylediği takrir-i meşruh üzere şer'en mezbûr
Mustafa'ya bir sened lâzım gelur dedikte bana bu ba'de'l-tasfihim hususuma
mezkûre ve muhtecaratımına müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan
mezbûr Mustafa'nın zimmetini kabul-ı hâvi-i ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile edâ

eyledim deyu tarafının ikrar ve tasdikleri tescil ve huzuru âlilerine i'lâm olundu. Fî 22 B 1242.

Sayfa: 91 / 287. Belge (s. 48-2 / b. 4)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Medine-i Sofya ahalisinden sahib-i ârzuhal el-Hâc Osman bin Ali nâm kimesnenin mahrusa-i Edirne'ye Çöke Nahiyesi'ne tâbi' Gayber Karyesi imam-ı karye Ali bin Molla ibn-i Mehmed ve Halil bin Ahmed ve Hüseyin bin İbrahim ve Mehmed bin Halil ve Ahmed bin Feyzullah ve Kanber bin Mehmed ve Ali bin Halil vesâir mazbut-ı esami-i ahali-i karye mahzarında mübaşir-i kulları hazır olduğu halde üzerlerine da'vâ ve takrir-i kelâm idub Medine-i merkum Sofya Kazası'nda vâki' ormanlı mukâta'ası müskâfatından olmak üzere salifü'l-beyân Gayber Karyesi bin iki yüz otuz sekiz senesi benim ûhde-i iltizamımda olub sene-i merkumede hâsıl eylediğim iş'ar-ı şer'iden cem'i kehl-i der-anbar eylediğim hinta ve çavdar cem'an beş yüz yetmiş üç kile olmağın tarih-i mezkûrda karye-i mezbûrede der-anbar eylediğim salifü'z-zikir beş yüz yetmiş üç kile hinta ve çavdarımdan dört yüz dört buçuk kilesi mevcud ve bâki yüz altmış dört kile noksan iş'arda zuhur etmekle noksan zuhur eden yüz altmış dört kile hinta ve çavdarım merkumun ta'dilerinden naşı telef etmeleriyle ber-muceb-i ta'dil ve telef eyledikleri salifü'z-zikir yüz altmış dört kile tahlit-i hinta ve çavdarımı merkumundan talep ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval her biri ba'de'l-inkâr mer'i mezbûrdan ber-vech-i muharrer-i merâsını mübeyyin-i beyyine talep olundukta isbat-ı beyyineden zuhur-ı âcizdirler teklife dahi talep olmamağla mucebiyle mer'i mezbûr el-Hâc Osman Ağa ahali-i karye-i mezbûrundan Ali Molla ve Halil ve Hüseyin ve Mehmed ve Ahmed ve Kanber ve Ali'ye bi't-tenbiye-i mu'arazadan men' olundu tescil. Fî 25 B sene 1242.

Sayfa: 92 / 288. Belge (s. 49-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Akmescid Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife Estano veled-i Petro nâm Nasraniye meclis-i şer'i şerif-i enverde zevc-ı dâhili iş bu ba'issü's-sefer Lui veled-i Araş nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Araş zımmi beynimiz

üzere yirmi guruş müeccel ve bi't-tesmiye mehr-i müeccel zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı zindekanımız olmamağla iş bu tarih-i kitâb günü beni bâyin-i ber-tâlak tatlik idub müeccel-i mezkûr yirmi guruşu bana def teslim eyledikte mersûm Araş zımmının zimmetinde bir akçe alacak hakkım dahi kalmayub fi-ma'bâd hukuk-ı zevciyete vesâir cem'î şer'iyeye matluka-ı mersûmun zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu kezalik benim zimmetimi ibrâ ve iskât idub her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte mukarrer-i mersûme Estano Nasraniye'nin ber-vech-i muharrer-i takrir-i mezkûrunu mersûm Araş zimmi vecâhen ve şifahen tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sabi' min şehr-i Rebi'ü'l-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ali Rıza Efendi, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa.

Sayfa: 92 / 289. Belge (s. 49-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Kiremitçi el-Hâc Halil Mahallesi sükkânından Tatar el-Hâc Süleyman Ağa ibn-i Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'î şerif-i enverde hâlâ zevcesi iş bu ba'issü'l-kitâb Şerife Hanife bint-i eş-Şeyh İbrahim Efendi tarafından şirâ-i âtiyyü'z-zikri tasdik-i vekil es-Seyyid Mehmed Ağa ibn-i Musi nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yadimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Tatar Ahmed Ağa menzili ve bir taraftan Arabacı Süleyman menzili ve bir taraftan Tano Kâfir ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı fevkanî oda ve iki adet tahtanî oda ve bir matbah ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilim ile silk-i mülkümde münselek emvalimden dört kebîr tencere ve dört sağır tencere ve bir kapaklı sahan ve on kapaklı sahan ve bir lenger ve bir yumurta tabesi ve bir balık sinisi ve iki sağır tebsi ve iki börek sinisi ve iki kapaklı şorbe tası ve bir sağır mangal ve bir abdest leğeni ve bir leğen ma' ibrik ve iki bakraç ve iki kebîr şamdan ve yedi papur memlu köhne yasdık ve iki izlavi ve bir sağır kilim ve bir keçe ve bir köhne beledi döşek ve bir basma şelte ve iki basma köşe yasdığı ve bir basma yorgan ve iki köhne yorgan ve üç kebe ve bir

sandığı tarafeynden bi'l-icâb-ı ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile sıfka-i vâhîde muma-aleyhe zevcem mevkule-i mezbûre Şerife Hanife Hatun'a beş yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr beş yüz guruşu zevcem müşteriye-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'î müştemilatıyla ve eşya-yı mahdud-ı mezkûrenin mecmu' zevcem mevkule-i mezbûre Şerife Hanife Hanım'ın mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis ve'l-ışrîn min Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: es-Seyyid Mehmed Ağa, Arabacı Süleyman Ağa, Tatar Ahmed Ağa.

Sayfa: 92 / 290. Belge (s. 49-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Arabacı el-Hâc Hâmza Mahallesi mütemekkinlerinden Estefan veled-i Dosto nâm zimmi meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitâb Mehmed bin Mehmed mahzarında üzerine da'vâ ve takrir-i kelâm idub tarih-i kitâbtan on bir mah mukaddem malımdan olmak üzere bir çift camuş öküzü mezbûr Mehmed'e üç yüz on guruşa bey' ve teslim olduğu ber-vech-i muharrer-i yedimden iştira ve kabz etmekle salifü'l-beyân-ı camuş-ı mezkûrların semeni olan meblâğ-ı mezkûr üç yüz on guruş mezbûrun zimmetinde alacak hakkım olmağın meblâğ-ı mezkûr üç yüz on guruşu hâlâ mezbûr Mehmed'den talep ederim suval olunub virilmesi matlubumdur dedikte gibbe's-suval-ı mezbûr Mehmed cevabında tarih-i mezkûrda mer'î mersûm Estefan zimmiden ber-vech-i muharrer üç yüz on guruşa bir çift camuş öküzünü iştira eylediğini ikrar lâkin tarihten on bir mah mukaddem mer'î mersûm Estefan zimmi benden iki yüz guruşa iki çift kara öküzü ile karza dahi olduğu yetmiş guruş ve mersûmun emriyle âharan yirmi altı guruşa iştira olunub mersûma teslim eylediğim bir çift çuval ile kezalik karza verdiğim on dört guruşla cem'an üç yüz on guruşu mer'î mersûmun zimmetinde alacak hakkım zuhur idub hinn-i huzur-ı Müslimin'de vech-i muharrer üzere olduğu mecmu' ve karza mersûm dahi etmiş olub ol-vechle

zimmetinde üç yüz on guruş deynim bana mütebeyyin eylediğinden sonra deynim olan meblâğ-ı mezkûr üç yüz on guruş mukabelesinde merâsı olan bir çift camuş öküzünü deynine mahsuben bana takas ben dahi muhasama ve kabul eyledim deyu ba'de'l-def' ve's-suval ve âkibü'l-inkâr-ı vaz'ı mezbûrdan ber-vech-i muharrer-i def'i mezkûrunu sinini-i beyyine taleb olundukta ûdul-ı âhrar-ı ricâl-ı Müslimin'den Hasan Ali ve Mehmed bin Hasan nâm kimesneler li-ecl-i şahade meclis-i şer'e hazıran olub istişhad olunduklarında filhakika mer'î mersûmun Estefan zımmiyle mezbûr Mehmed bizim huzuranlarımızda hesap eylediklerinde mer'î mersûm Estefan zımmi mezbûr Mehmed'den tarih-i mezkûrda iki yüz guruşa iki çift karasığır öküzü ile karza iki def'ada seksen dört guruş ve bir çift çuval yirmi altı guruşa edâyla olduğunu ve mezbûr Mehmed'e üç yüz on guruş deynini ba'de'l-ikrar mersûm zımmi deyni mukabelesinde malı olan bir çift camuş öküzünü ve beyyine mahsuben mezbûr Mehmed'e nakz olduğu mühasama ve kabul idub biz bu hususa ber-vech üzere şahidleriz şahâdet dahi ederiz deyu her biri edâ-ı şahâdet-i şer'iyeye ettiklerinde gibbe't-ta'dil ve't-tezkıyye-i şahâdetleriyle makbule olduğunu mucebiyle mer'î mersûm Estefan ve âdi-i mezkûresiyle mezbûr Mehmed'e ber-vech-i şer'î mu'arazadan men' olunmağın ma'vâka bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sânî' ve'l-ışrîn min Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 93 / 291. Belge (s. 49-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Aişe Hatun Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife olan iş bu ba'issü'l-kitâb Hadice bint-i İsmail nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde sabık ve imavi (?)⁴⁸⁷ es-Seyyid Mustafa ibn-i Ahmed mahzarında takrir-i kelâm idub ve ta'bir-i anı'l-meram idub mezbûr Seyyid Mustafa'nın firâşından hâsıl ve sadriye kızım olub bundan akdem fevt olan kızım Aişe'den mütevellide hâlâ bi-hakkı'l-hızâne-i hacr ve terbiyemde olan iş bu bir buçuk yaşında sağire Aişe'nin validesi müteveffiyeye mezbûreden

müstakil malı dahi olmayub nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyaç ile muhtaç olmağın babası mezbûr Seyyid Mustafa üzerine kibel-i şer' den karar-ı ma' ruf nafaka ve kisve baha farz ve takdir buyurub istidaneye dahi bana izin verilmek matlubumdur dedikte gıbet-tasdik'i-ş-şer'i hâkim mükim-i sadr-ı kitâb tûba leh hüsn-ı meâb efendi hazretleri dahi ber-minval-ı muharrer-i sağire mezbûrenin nafaka ve kisvesi için babası mezbûr Seyyid Mustafa üzerine tarih-i kitâbtan beher yevm bi't-terazi onar para nafaka ve kisve baha farz ve takdir buyurub meblâğ-ı mefrûz-ı mezkûri sağire mezbûrenin nafaka ve kisvesine vesâir lâzım-ı zaruresine harç ve sarfa ve vakt-ı zaruretinde istidaneye ve lede'z-zafer sağire mezbûrenin babası Seyyid Mustafa üzerine cedde mezbûre Hadice Hatun'a izin verilmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fî gurre-i Şa'bânı'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Ali Baba, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 93 / 292. Belge (s. 49-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de el-Hâc Sarraf Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rife kendi nefsinden asıla li-ebeveyn kız karındaşı Livana bint-i Andon Nasraniye tarafından şahs-ı mersûmeye ba-ma'rifet-i şer' iyye-i ârifan Yorgo veled-i Dosto ve Petro veled-i Maço nâm zımmiler şahâdetleriyle şer'a sabit olan Estemo bint-i Andon nâm Nasraniye meclis-i şer' i şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-rakım Pano veled-i Sabayot nâm zımmi muvacehesinde bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ikrar ve takrir-i kelâm idub mahrusa-i mezbûreye muzâfat-ı Manastır Nahiyesi'ne tâbi Kavaklı Karyesi'nde Bulgar Mahallesi'nde vâki' etraf-ı erba'dan müşteri-i mersûmun ve Aleksî ve Diço ve Yorgali zımmiler menzileri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı mülk-ı menzil arsası babamızın olub bundan akdem hâlik olan Andon veled-i Baron ale'l-hâlikin yedinde mülk ve hakkı olub ba'd-ı hâlike benimle karındaşım mevkulem mersume Yavana Nasraniye münhasıra olduktan sonra bi'l-asâle ve bi'l-vekâle arsa-i mahdud-ı mezkûreye tarafından bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Pano zımmiye otuz beş guruşa bey' ve temlik ve teslim eylediğinde olduğu işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten

sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr otuz beş guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz idub mütekarrer-i beynimizde iktisam ayledik ba‘de’l-yevm arsa-i mahdud-ı mezkûr mersûm Pano zımmının mülk-ı müşterası olub benim ve karındaşım mevkulem mersûme Livana Nasraniye’nin asla ve kat‘a alâka ve medhallerimiz kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dediklerinde gibbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-salis min şehr-i Şa‘bânı’l-âzim li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Muhzır Yanbolulu Mehmed, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa, Kosto Zımmi, Yorgo Zımmi ve Danço Zımmi.

Sayfa: 94 / 293. Belge (s. 50-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne’de Şeyhi Çelebi Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta‘rif-i şer‘ ile ma‘rife olan Hadice bint-i Abdülgani nâm merakifenin validesi ve veliyesi Nayibe bint-i Mehmed nâm hatun meclis-i şer‘i şerif-i enverde merakife mezbûre mezbûrenin zevc-ı dâhili iş bu ba‘issü’l-kitâb es-Seyyid Mehmed bin Mustafa mahzarında merakife mezbûre Hadice hazıra olduğu halde ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub mezbûr es-Seyyid Mehmed yüz guruş mehr-i tesmiyesiyle kızım merakife mezbûrenin zevc-ı dâhili olub lâkin beyinlerinde hüsn-ı mu‘aşeretleri olmamağla ben bil-vâlâya hula‘ talibe ve rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer ma‘kud-ı aleyhe olan yüz guruş mehr-i müeccelinden fariğa olub ve nafaka-ı iddet-i ma‘niye-i ma‘lumesi üzerlerine ve me‘unet-i süknası dahi kızım merakife-i mezbûrenin kendi üzerine olmak üzere mezbûr Seyyid Mehmed ile bil-vâlâya muhallâa-i mühimme-i şer‘iyye ile hula‘ oldukta olduğu ber-vech-i muharrer-i hula‘-ı mezkûri ba‘de’l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir cem‘i hukuk-ı şer‘iyyeye eyledikte olduğu kezalik kızım merakife mezbûrenin zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile edâ idub tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı âharan ibrâsını ba‘de’l-kabul-ı kızım merakife-i mezbûre ba‘de’l-bâliğa mezbûr Seyyid Mehmed’den mehr-i mezkûrini vesâire müteallik ve âdiye taâhhüdi idub şer‘a eğer nakd arz eder ise miktarıma-i mezbûrına ben kefile razanegim dedikte gibbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu.

Hurrira fi'l-yevmi's-salis min şehr-i Şa'bânî'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 94 / 294. Belge (s. 50-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'ye muzafâ-ı Üsküdar Nahiyesi'ne tâbi' Sarayı Akbekar Karyesi mütemekkinlerinden Tanaş veled-i Gorli nâm zımmi meclis-i şer'î şerif-i enverde zikr-i âtî terkıye vâz'ulyed olan iş bu ba'issü'l-rakım Estanko veled-i Bavon zımmi muvacehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelâm idub mersûmun babası benim âbim olub hâl-i hayatında tarih-i kitâbtan on üç sene mukaddem âbim hâlik olan Bavon nâm zımmiye ben ganemlerini rai etmek için ücret-i kulunuz yedi sene hizmet etmekle sinin-i mezkûrda eylediğim ecr-i mislim beher sene on beşer guruştan cem'an yüz beş guruş ile âbim mersûmun sağlığında malından olarak on re's kuzusunu bana hibe ve teslim idub ve kendi malımdan olmak üzere hâlik-i mersûmun ağnamları darüşşasında beş kuzumu dahi ağnamlarına katmamla salifü'z-zikir on beş kuzuyu mersûmun babasından kıbel-i ahz hâlik olmağla beher sene on beşer guruştan yedi senede mecmu' olan ecr-i mislim cem'an yüz beş guruş ile salifü'l-beyân on beş kuzum mevcut ise i'batlarını ve müstehak ise ba'de'sşuyut-ı kıymet-i şer'iyeleri olub beher re's beşer guruştan yetmiş beş guruş ile ecr-i mislim yüz guruşla cem'a yüz seksen guruşu mersûm Estanko zımmiden hâlâ taleb ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval ve'l-âkibü'l-inkâr mer'î mersûmdan ber-vech-i muharrer merâsına mübeyyin-i beyyine taleb olundukta isbat-ı beyyineden izhar-ı âciz olub istihlaf etmekin mersûm Estanko zımmiye yemin teklif olundukta olduğu yemini billâhi'l-âzim'ül-nâzil olan İncil-i âli İsa a'leyhisselâm etmekin mucibiyle mer'î mersûm Tanaş zımmi da'vâ-yı mezkûresiyle mersûm Estanko zımmi bi'l-beyyine mu'arazadan men' olunmakın ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Hurrira fi selh-i Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Ali Molla, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 95 / 295. Belge (s. 50-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Umur Bey Mahallesi sâkinlerinden Elife bint-i Mustafa nâm hatun sadriye kebîre kızı ve tarafeynden ibrâ-i âtiyyü'z-zikir tasdik-i vekil olduğu zat-ı mezbûreye ba-ma'rifet-i şer'iyeye-i ârifan Mehmed bin Ali ve Ali bin Hüseyin nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit olan Hadice bint-i Mehmed nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitâb Zeyneb bint-i Feyzullâh nâm hatun mahzarında bi'l-vekâle ikrar ve takrir-i kelâm idub tarih-i kitâbtan üç gün mukaddem mezbûre Hadice validem mevkulem mezbûre Elife Hatun'un menziline gelub mevkulem mezbûrenin başının sol tarafına deygel⁴⁸⁸ ta'bir olunur alat ile ömrümü darb ve cerh etmekle mezbûrenin darb ve cerhinden naş-ı validem mevkulem mezbûre sahib-i ferş olub muceb-i şer'ini mezbûre Zeyneb Hatun'dan bi'l-vekâle talep ve da'vâ eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer benim bi'l-vekâle merâmı ba'de'l-ikrar beynimizde Müslüman-ı vasıtat idub validem mevkulem mezbûrenin cerh-i mezkûresini ihbar eden ceriha bi'l-vekâle on gurus ve validem mevkulem mezbûrenin cerhinde ber'-i tamamıyla oluncaya değin beher yevm kırk para nafaka ve lâzım-ı sâiresine harc ve sarf olunmak üzere mezbûre Zeyneb Hatun ile bi'l-vekâle-i sefale oldukta olduğu ber-vech-i muharrer sulh-ı mezkûri ba'de'l-kabul fi-ma'bâd validem mevkulem mezbûre Elife Hatun ile mezbûre Zeyneb Hatun'un darb ve cerhinden naş emir-i hakk-ı vâki' olur ise asla ve kat'a alâka ve teraîm yoktur dedikte müteallik-i âmme-i âdi' ve kâffe-i mutalebatdan bi'l-vekâle mezbûre Zeyneb Hatun'un zimmetini kabul-ı hâvi-i ibrâ-i tam sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledim dedi dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis min şehr-i Şa'bân-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ve Hüseyin, Mehmed Çelebi, Hulusi Baba.

Sayfa: 95 / 296. Belge (s. 50-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Devletşâh Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ta'rif-i şer' ile ma'rif olan iş bu ba'issü'l-kitâb Mariboti veled-i Estako meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı mutallâkı Vasıl veled-i Nikola nâm zımmi mahzarında takrir-i kelâm ve ta'bir-i âni'l-merâm idub mezkûr Vasıl ile zevciyet-i beynimizde kalma-i iken mezbûrun firâşından hâsıl ve benden mütevellide bi-hakkı'l-hızâne-i hacr ve terbiyemde olan iş bu dört yaşında ve sağır oğlum Estavri nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyaç ile muhtaç olmağla sağır-i mezbûrun nafaka ve kisve için babası mezbûr üzerine kıbel-i şer' den karar-ı ma'ruf nafaka ve kisve bâha farz ve takdir olunur istidaneye dahi bana izin verilmek ba-ihzâne matlubumdur dedikte gbbet-tasdiki'ş-şer'î hâkim mevki-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ı me'ab efendi hazretleri dahi sağır-i mezbûrun nafaka ve kisvesi için babası mezbûr Vasıl üzerine iş bu tarih-i kitâbtan beher mah ba-terazi yedişer buçuk guruş nafaka ve kisve bâha ve takdir buyurub meblâğ-ı mefrûz-ı mezkûri sağır-i mezbûrun nafaka ve kisvesine vesâir levazzım-ı zaruriyyesine harç ve sarf ve vakt-ı zaruretde istidaneye ve lede'z-zafer-i babası mezbûr üzerine rücu' mezbûre Mariboti Nasraniye'ye izin vermekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'sâmin min şehr-i Şa'bânı'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Baba, Mehmed Baba, Ali Baba.

Sayfa: 96 / 297. Belge (s. 51-1 / b. 1)

Ma'ruz

Sahib-i ârzuhâl Seyyid Mustafa ibn-i Hasan ile hâlâ zevcesi zat-ı ma'rife Seda bint-i Hüseyin nâm zikr-i âtî menzile vaz'ulyed olub derun-ı ârzuhâlde ismi mezkûr diğer Mustafa bin Mehmed mahzarında mübaşiri çavuş kulları hazır olduğu halde her biri üzerlerine da'vâ-i takrir-i kelâm idub mahrusa-i Edirne'de Yancıkçı Şahin Mahallesi'nde vâki' etraf-ı erba'dan Kara Osman ve Hâcı İbrahim darüşşası ve Mumcu Memiş Ağa menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı fevkanî oda ve bir izbe ve bir matbah ve bir ahur ve bir kuyu ve bir miktar havhu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzili tarih-i i'lâmdan iki sene mukaddem mezbûr Mustafa'nın babası Mehmed bin İsmail

bin Abdullah hal-ı hayatında ve kemâl-ı hizmetinde menzil-i mahdud-ı mezkûru huzur-ı Müslimin'de benimle zevcem mezbûre Seda Hatun'a âlel-iştirak-ı eseddi-i dört yüz guruşa semeni makbuz mukabelesine binaen bize bey' idub hatta mezbûr Mustafa'nın babası mezbûr Mehmed tarih-i mezkûrda bey'-i kat'ı ile bey'ini natk-ı kibel-i şer' den bir kıt'a mübayaa-ı hücceti bize inha etmiş olub ol-vechle menzil-i mahdud-ı mezkûru benimle zevcem mezbûrenin âlel-iştirak-ı esedi-i mülk-ı müşteralarımız olmuş iken mezbûr Mustafa menzil-i mahdud-ı mezkûru yeddimizden fuzuli ahz etmekle suval olunub menzil-i mahdud-ı mezkûri bize teslim-i tenbiye-i şer'i olunmak matlubumuzdur deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mezbûr Mustafa cevabında babam olub bundan akdem fevt olan mezbûr Mehmed bin İsmail menzil-i mahdud-ı mezkûri zevcan-ı mezbûran ölünceye değin bakmak şartıyla fesaden bey' etmiş olmağ şartıyla fesadına binaen menzil-i mahdud-ı mezkûr zevca-ı mer'iban-ı mezbûrana edâ-ı teslimden imtina' ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval ve'l-inkâr-ı bu sudurunda bey' bât-ı beyyinesiyle şart-ı fesad-ı beyyinesi cem' olan şart-ı fesad-ı beyyinesi evvel olduğu ketb-ı fikhiyye-i muteberan-ı mestur olmağın ber-muceb-i istişhad-ı mezbûr Mustafa'dan şart-ı fesad-ı beyyinesi taleb olundukta ba'de'l-istihmal ve'l-muhal isbat-ı beyyineden ba'de'l-izhar-ı âciz mer'iban-ı zevcan-ı mezbûrandan ber-vech-i muharrer bey' bât-ı beyyinesi taleb olundukta bi't-tezkıyye-i âdaletleri zâhir ve şahâdetleri ma'kule olan Seyyid el-Hâc Ahmed Ağa ibn-i İbrahim ve Seyyid Ali bin Abdullah nâm kimesneler şahâdetleriyle mezbûr Mustafa'nın muvacehesinde ber-vech-i şer'i ba'de'l-isbat mucebiyle menzil-i mahdud-ı mezkûri mer'iban-ı zevcan-ı mezbûran Seyyid Mustafa ile Seda Hatun'a edâ-ı teslim-i mezbûr Mustafa'ya ba'de'l-tenbiyye-i şer'i zevcan-ı mezbûran Seyyid Mustafa ile zat-ı ma'rife Seda Hatun meclis-i mezkûrda ba'issü'l-i'lâm kendi tarafından asalete ve hâlâ zevcesi Emine binti Mustafa hatun tarafından şira-i âtiyyü'z-zikir tasdik-i vekil mezbûr Mustafa bin Mehmed mahzarında yine mübaşir-i kulları hazır olduğu halde her biri iade-i kelâm idub bala-i i'lâmda münezzeh olan mezkûr'ül-mahdudu ve'l-müştemilat yeddimizde ma'lum babamızın olan bir bâb-ı mülkü menzirimizi tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul bey' bât-ı sahih-i şer' ile mezbûr Mustafa ile zevcesi Emine Hatun'a âlel-iştirak olur dört yüz guruş semen-i makbuzu

ba'de'l-bey' onlar dahi ber-vech-i muharrer-i iştirâ-ı tamamen iştirâ ve kabz ve kabul etmeleriyle menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'î müştemilatıyla zevcan-ı mezbûranın âlel-iştirak-ı mülk-ı müşteraları olmuştur fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûru ve ziyade semeni mutalebemize müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan zevcan-ı mezbûran Mustafa ve Emine Hatun'un zimmetlerini kabulü hâvi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledik deyu tarafının takrir ve tasdikleri tescil ve huzuru âlilerine i'lâm olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin şehr-i Şa'bânı'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 96 / 298. Belge (s. 51-1 / b. 2)

Medine-i Dimetoka mütemekkinlerinden olup mahrusa-i Edirne'de misafiren mütemekkin Yorgali veled-i Tanaş nâm zimmi meclis-i şer'î şerif-i enverde taşçı esnafından iş bu ba'issü'l-rakım Kostandi veled-i Yanal ve Nikola veled-i Diço ve Banavat veled-i Bavon nâm zimmiler muvacehelerinde mahrusa-i mezbûrede Ali Paşa sarf-ı vakfî müskafatından olmak üzere Keçeciler Sokağı'nda vâki' bi'l-icareteyn ba-izn-i mütevellî-i vakıf benim taht-ı tasdikimde olan bir bâb-ı vakıf taşçı dükkânı iş bu tarih-i kitâbtan mah-ı Recebi'l-ferd'in guresinden bin iki yüz kırk üç senesi guresi Şa'bân'ına değin bir sene ve sene-i merkumenin gurre-i Şa'bân'ından kırk dört senesi gurre-i Râmazan'ına değin bir sene ki cem'an iki sene dükkân-ı mevkuף-ı mezkûratıma beher sene yetmiş guruşa mersûm Kostandi ve Nikola ve Banabot'a icar eyledikte mersûmdan dahi isticar ve kabul eyediklerinden sonra iki senelik lâzım gelen mukarrer-i mersûmun kelimat-ı meşruhu mersûmdan Kostandi ve Nikola ve Banabot zimiler dahi vecâhen ve şifâhen tahkik ve tasdik eylediklerinde ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-salis ve'l-ısrîn min Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'ateyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Molla Mustafa, Molla Hüseyin, Ali Ağa.

Sayfa: 96 / 299. Belge (s. 51-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Ada Nahiyesi'ne tâbi' Bosna Karyesi mütemekkinlerinden Zafer veled-i Lonro nâm zimmi meclis-i şer'î şerif-i enverde hâlâ zevcesi iş bu ba'issü's-sefer şahs-ı ma'rife Nera veled-i Boroş

nâm Nasraniye muvacehesinde ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna deĝin yedimde mülk ve hakkım olan karye-i mezbûrede vâki' bir taraftan Deĝirmenci Dolko zımmi menzili ve bir taraftan Anastaş zımmi menzili ve bir taraftan Diko oĝlu Vasil menzili ve bir taraftan Bahor zımmi menzili ve bir taraftan tarîk-i has ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir ahur ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-îcâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile zevcem mezbûre Nera Nasraniye'ye yüz yirmi guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduĝu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâĝ-ı mezkûr yüz yirmi guruşu zevcem müşteriye-i mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'i müştemilatıyla zevcem müşteriye-i mersûme Nera Nasraniye'nin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfi olub benim asla ve kat'a alâka ve medhalim kalmadı dediĝi gibi mutasarraf olsun dedikte ĝıbbet-tasdiki'ş-şer'i ma'vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Şa'bânî'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Anastaş Zımmi, Tanaş Zımmi, Bahor Zımmi, Vasil Zımmi.

Sayfa: 97 / 300. Belge (s. 51-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de muzâfat-ı Manastır Nahiyesi'ne tâbi' Kozlıca Karyesi mütemekkinlerinden Hırsto veled-i Gabro meclis-i şer'i şerif-i enverde ba'issü'l-rakım Doco veled-i Herko nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna deĝin yedimde mülk ve hakkım olub karye-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Toni zımmi ve Panayod ve Yorgi ve Hırsto bahçeleri ile mahdud beş evlek mülk-ı bahçemi tarafeynden bi'l-îcâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i ile mersûm Doco zımmiye yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduĝu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâĝ-ı mezkûr yüz guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm bahçe-i mahdud-ı mezkûr Doco zımminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfi olub benim asla ve kat'a alaka ve

medhalim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevm-i selh-i min Recebi'l-ferd li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Karuna Zımmi, Dimitrali Zımmi, Panayod Zımmi.

Sayfa: 97 / 301. Belge (s. 51-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de İmâret-i Mezîd Bey Mahallesi mütemekkinlerinden Tanaş ve karındaşı Dimitrali veled-i Yorgali zımmiler ile büyük anaları şahs-ı ma'rife Oganna bint-i Yorgi Nasraniye meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu baissü'l-rakım Bahçıvan Bavon veled-i Nikola muvacehesinde her biri ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin ba-hüccet-i şer'iyeye-i müsaveme yeddimizde mülk-ı müşteralarımız olub mahle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Papuççu Kostandi zımmi menzili ve bir taraftan Pani zımmi menzili ve tarafını tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı fevkanî oda ve iki bâb-ı tahtanî oda ve bir kuyu ve bir sofa ve bir mahzen ve bir miktar havlu-yı müstemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-îcâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Bavon zımmiye iki yüz elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eylediğinde olduğu bervech-i muharrer-i işтира ve temlik ve teslim ve kabz eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr altı yüz elli guruşu müşteri-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz idub beynimizde iktisam eyledik ba'de'l-yevm menzili mahdud-ı mezkûru cem'i müstemilatıyla mersûm Bavon zımminin mülk-ı müşterası olub bizim kat'a alaka ve medhallerimiz kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dediklerinde gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdi âşer min şehr-i Şa'bânı'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Derzi Şeysad, Bahçıvan Bani, Papuççu Kostandi, Yoğurdçu Eyvaskor.

Sayfa: 98 / 302. Belge (s. 52-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Devletşah Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife Marboti bint-i Estâbiko nâm Nasraniye meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı dâhili iş bu ba'issü'l-rakım Vasıl veled-i Nikola nâm

zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mersûm Vasıl zımmi zevc-
ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı zindekanımız olmamağla ben hula‘
talibe ve rağbe olduğum ecilden mersûmun zimmetinde mutekarrer ve
ma‘kud-ı aleyhe olan otuz guruş mehr-i müeccelim ile nafaka iddet-i
ma‘niye-i ma‘lumem üzerlerine ve me‘unet-i süknâm dahi kendi üzerime
olmak üzere zevcem mersûm ile muhallâa-i sahih-i şer‘ ile hula‘ oldukça
olduğu ber-vech-i muharrer-i hula‘-ı mezkûri ba‘de’l-kabul-ı hukuk-ı
zevciyete vesâir hukuk-ı şer‘iyyeye mütallik âmme-i ve âdi ve mutalebat ve
kâffe-i ikmân ve muhasematdan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini
kabulü hâvi-i ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘i ile ibrâ ve iskât eyledik dedikte gibbet-
tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Hurrira fi’l-yevmi’s-sabi‘ min
şehr-i Şa‘bânî’l-âzim li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Emin Baba, Molla Mehmed, Ali Baba.

Sayfa: 98 / 303. Belge (s. 52-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne’de Külâhdüz Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta‘rif-i şer‘
ile ma‘rife olan Zeyneb bint-i Ali nâm hatun meclis-i şer‘i şerif-i enverde hâlâ
zevci iş bu ba‘issü’l-kitâb es-Seyyid Molla Hasan bin Abdülnaci nâm
kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü’z-zikrin
suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûrede vâki bir
taraftan İsmail Ağa menzili ve bir taraftan Emin Ağa menzili ve iki taraftan
tarîk-i âmm ile mahdud üç bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir matbah ve bir
kömürlük ve bir ahur ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müstemil bir bâb-ı
mülk-ı menzilimin nısf-ı şayi‘i yedimde ibkâ ve nısf-ı şayi‘i aharını
tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ ile zevcem mezbûr
es-Seyyid Molla Hasan’a üç yüz elli guruşa bey ve temlik ve şayi‘i teslim
eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz
ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr üç yüz elli guruşu
zevcem müşteri-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-
ma‘bâd menzil-i mahdud-ı mezkûrun nısf-ı şayi‘i zevcem mezbûr Molla
Hasan’ın mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub nısf-ı şayi‘i mezkûrda benim
kat‘a ve kattiyet alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yaşâ‘ ve yahtâr
mutasarıf olsun dedikte gibbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb

olundu. Fi'l-yevmi's-salis âşer min Şa'bânî'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İmam-ı mahalle İsmail, Hasırcı Hâcî Molla Tahir, Molla Hâcî Mustafa, Nalband Molla Mustafa.

Sayfa: 98 / 304. Belge (s. 52-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne hısn-ı dâhilinde Kâtib Camiî Şerif Mahallesi mütemekkinlerinden Arani bint-i Cerovri nâm Nasraniye tarafından bey' âtiyyü'z-zikir ikrar-ı vekil olduğu şahs-ı mersûmeye ba-ma'rifet-i şer'iyye-i ârifan Artaz veled-i Hacır ve Manas veled-i Koz nâm zimmiler şahâdetleriyle sabit olan Olkanas veled-i Bağrisar nâm zımmi meclis-i şer'i şerif-i enverde iş bu ba'issü's-sefer Datrehay bint-i Ivanaş Nasraniye muvacehesinde ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub mevkulem mersûme Arani Nasraniye akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Eci Mihail ve Derzi Takovır ve Mişon Yahudiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud-ı tabaka-i ulyada üç bâb-ı oda ve bir sofa ve tabaka-ı settarda ve iki bâb-ı oda ve bir sofa ve bir izbe ve bir ahur ve bir kilar ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâd-ı mülk-ı menzilin nısf-ı şayi'i benim ve nısf-ı şayi'i aharı zevcemın olub bundan akdem hâlik olan İbrahim veled-i Yarsaf zımmının olub bâd-ı hâlikin yedinde mülk ve hakkı olub bâd-ı halik-i nısf-ı menzil-i mezkûrin on altı sehim i'tibarıyla iki sehim şayi' bana ve yedi sehim şayi'i oğulları Sadaviedi ve Erdomin zımmilere mevrus olub ol-vechle menzil-i mezkûrin otuz iki sehim i'tibarıyla nısf-ı şayi'i olan on altı sehim şirai ve iki şayi'i artana cem'an menzil-i mezkûri olan on sekiz sehim hisse-i şayi'in dokuz sehim şayi'ini yedimde ibkâ ve bâki dokuz sehim şayi'i aharan tarafeynden bi'l-icâb ve kabulü hâvi-i şurut-ı müsfideden âri-i bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûme Datrehay Nasraniye'ye iki yüz elli guruşa bey' ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz elli guruşu müşteriye-i mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûrun otuz iki sehim i'tibarıyla dokuz sehim şayi'i mersûme Datrehay Nasraniye'nin mülk-ı müşterası olub sehim-i mezkûrda benim asla ve kat'a alâka ve

medhâlim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî 23 Za sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Ardinan Ermeni, Kazzâz Likanlı, Derzi Niko

Sayfa: 99 / 305. Belge (s. 52-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Emir Mescid Mahallesi sâkinlerinden Ümmügülsüm bint-i Mehmed nâm hatun tarafından bey' âtiyyü'z-zikir ikrarı vekil olduğu zat-ı mezbûreye ba-ma'rifet-i şer'iyye-i ârifan es-Seyyid Ahmed bin Ebubekir ve Osman bin Ömer nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit olan Molla Ömer bin İbrahim nâm kimesneler meclis-i şer'i şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitâb İbrahim bin Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mevkulem mezbûre Ümmügülsüm Hatun akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Molla Ali ve Murad Ağa ve Bostancı Veliyüddin menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud üç bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimin mezbûr Molla Ali ve tarîk-i âmm tarafında vâki' bir bâb-ı tahtanî oda ve bir miktar havlusunu efrac ve âlemet-i fasıla ve da'ile ba'de'l-imtiyaz tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul bey'i bât-ı sahih-i şer' ile mezbûr İbrahim'e seksen guruşa bey' ve temlik ve vecelâyığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr seksen guruşu müşteri-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd mahle-i mefruz-ı mezkûru cem'i müştemilatıyla mezbûr İbrahim'in mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedi dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi'l-hâmis âşer min Şa'bânı'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Hadika-ı Hassa Bölükbaşlarından Ahmed Ağa, Korulacı Molla Mehmed, Pasban Ömer Efendi.

Sayfa: 99 / 306. Belge (s. 52-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Mirahur Ayas Bey Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta'rif-i şer'ile ma'rif olan iş bu ba'issü'l-kitâb Zeliha bint-i Mustafa nâm hatun ber-vech-i âti-i istihbar-ı şer'î sudurundan sonra kaza-i Müslimin'den Ahmed bin Hüseyin ve Hüseyin bin Mehmed nâm kimesneler li-ecl-ı ihbar-ı meclis-i şer'e hazıran olub istintak olunduklarından filhakika iş bu müste'cire-i mezbûrenin zevci olub şahs-ı ma'lumumuz olan Mehmed bin Feyzullah nâm kimesne tarih-i kitâbtan on mah mukaddem vilayet-i Anadolu'da Çeşme Yakası ta'bir olunur nâm kapuda ecel-i saadetiyle fevt olub bizler cenazesi salavatına hazıran ve defini rayi olmağın reviiyyet ve müşahede olub ol-vechle müteveffa-yı mezbûrun fevti bizim ma'lumlarımızdur ve hîn-i iktizâda şahâdet dahi ederiz deyu müste'cire-i mezbûre Zeliha Hatun muvacehesinde her biri âlel-tarîki'ş-şehade haber verdiklerinde müste'cire-i mezbûr dahi tasdik etmekin hıfzanı'l-makâl ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin âşer min Şa'bânı'l-â'zim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 99 / 307. Belge (s. 52-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Selçuk Hatun Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife olan Aişe bint-i Ali nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı dâhili iş bu ba'issü'l-kitâb Ali bin Ali mahzarında takrir-i kelâm idub mezbûr Ali zevc-ı dâhilim olub iş bu tarih-i kitâb günü beni talâk-ı bâina tatlik etmekle zimmetinde mutekarrer ve ma' kud-ı aleyhe seksen guruş mehrim ile nafaka-i iddet-i ma'niye-i ma'lumem için bi't-terazi yirmi guruşu emvalimden olub mezbûrun umuruna sarfla istihlâk eylediği ma'lumü'l-udulü'l-meunetlerimin semeni ve kezalik ahara bey' ve semeni umuruna sarfla istihlak eylediği bir kıt'a mülk-ı bağı ve bir tencere ve semenleri yetmiş yedi buçuk guruşla cem'an yüz yetmiş yedi buçuk guruş alacak hakkıma mezbûr Ali tamamen bana def' ve teslim idub ben dahi yedinden ahz ve kabz idub fi-ma'bâd hukuk-ı zevciyete ve hukuk-ı sâire-i şer'iyye müteallik âmme ve âdi ve kâffe-i mutalebatdan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini ibrâ-

i âmm-ı sahi-i şer' ile ibrâ ve iskât ve her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte mezbûr Ali zevce-i mutallakası mukarrere-i mezbûre Aişe Hatun'a cem'i takrir-i meşruhasında vecâhen ve şifahen tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis âşer min Şa'bânî'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mukayyid Ali Rıza Efendi, Sucu Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 100 / 308. Belge (s. 53-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Darüssaâde Mahallesi'nde sâkin sinin ve hatbesinin buluğa takmili olub huzur-ı şer'de buluşunu mukarrer ve ta'rif olan İbrahim Elbeşe bin İsmail meclis-i şer'i şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitâb Fatma bint-i İsmail nâm hatunun zevci ve taraftan şira-i caniyyü'z-zikir tasdik-ı vekil es-Seyyid Mehmed bin Ali mahzarında ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olan mahrusa-i mezbûreye muzâfat-ı Timurtaş Karyesi tarafında vâki' etraf-ı erba'dan Kalaycı Mustafa ve Tanaş zimmi ve Derzi Agob zimmi bahçeleri ve tarîk-i âmm ile mahdud ve mümtaz tahminen iki dönüm miktarı ve bir kıt'a mülk-ı mendud bahçemi tarafından bi'l-îcâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mevkule-i mersûme Fatma Hatun'a kırk guruşa bey' ve temlik ve vecelâyığı üzere eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr kırk guruşu müşteriye-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd bahçe-i mezkûrede kat'a ve kattiyen alâka ve medhalim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sabi' âşer min Şa'bânî'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Nacakcı Mustafa, Nalband Hasan, Kalaycı Mehmed, Debbâğ Musi.

Sayfa: 100 / 309. Belge (s. 53-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Mümin Hoca Mahallesi ahalilerinden İmam es-Seyyid Mehmed Efendi ibn-i Süleyman ve Hüseyin bin Mehmed ve Ömer bin Hüseyin ve Seyyid Mehmed bin Hasan ve İbrahim bin Ali vesâir mazbutü'l-esâmi-i kimesneler meclis-i şer'î münirde sahib-i ârzuhâl Aişe bint-i Süleyman nâm hatun mahzarında mübaşiri hazır olduğu halde her biri takrir-i kelâm idub mahle-i mezbûrede mescid-i şerif-i mükâfatından olub sükkânası mahle-i mezbûre ahalilerinin pasban-ı eshâb eyledikleri kimesneye meşrut olan ma'lumü'l-mahdudü'l-müştemilat bir bâb-ı vakf-ı menzil-i mezbûre Aişe Hatun kimesnenin izin ve icazatı yok iken fuzuli zabt ve derununda iskân etmekle suval olunub menzil-i vakıf-ı mezkûrdan kifâyed ve pasban-ı merkum için ahali-i mahle-ye teslime mezbûre Aişe Hatun'a tenbiye-i şer'î olunmak matlubumuzdur dediklerinde gıbe's-suval-ı mezbûre Aişe cevabında mutekarrerden merkumunun ber-vech-i muharrer-i takrir-i meşruhalarını bi't-tav'-i ve's-saf-ı mukarrere ve mutasarrıf olmağını âlel-mucebi ikrarına menzil-i mezkûrdan huruç ve kıfayedine ber-minvâl-i muharrer-i ahali-i mahle-i mezkûrdan teslime mezbûre Aişe Hatun'a tenbiye-i şer'î olduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı men leh el-umur hurrira fi'l-yevmi's-sâni ve'l-işrîn min Şa'bânı'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 100 / 310. Belge (s. 53- 1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Karabulut Mahallesi sâkinlerinden şahs-ı ta'rif-i şer'î ile ma'rife iş bu ba'issü'l-rakım Anastâşa bint-i Banayot nâm Nasraniye meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı dâhili ve Duhâncı Kostandi ve Meracı Dimitri nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takir-i kelâm idub mersûm Kostandi zımmi bi't-tesmiye-i mehr-i beynimiz üzere zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı zindekanımız olmamağla ben hula' talibe ve rağbe olduğum ecilden nafaka-i iddet-i ma'niye-i ma'lumem üzerine ve me'unet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mersûm Kostandi zımmi ile muhallaâ-i sahih-i şer'iyeye ile hula' oldukta olduğu ber-vech-i muharrer-i hula'-i mezkûri ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir cem'î hukuk-ı şer'iyeye müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan mersûm Kostandi

zımminin zimmetini kabul-ı hâvi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile ibra idub ve tarafeynden her biri ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte mukarrere-i mersûme Anastaşa Nasraniye'nin takrir-i meşruhasını mersûm Kostandi zımmi dahi vecâhen ve şifahen tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka‘ bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ısrîn min Şa'bânı'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Dosto Zımmi, Bavon Zımmi, Tahtacı Molla Mustafa.

Sayfa: 101 / 311. Belge (s. 53-2 / b. 1)

Edirne'de vâki‘ tertib-i evvel Âsakir-i Mensure-i Muhammediyye neferatından iskân ettikleri tophâne kışlasında hasta olanları için sükkânaya dahi münasib olmadığından ve Asakir-i Mansure'nin dahi her-vechle tımarları ve ecilden olduğunun bina-i kocane-i mezkûr civarında Baba Timurtaş Mahallesi'nde kâin Dergâh-ı Alî kapucubaşlarından Tekfur Dağları İskelesi serhat mübayacısı âtufetlu Halil Bey Efendi'nin hâriciye ve dâhiliyeli bir bâb konağında bırakmış olduğu eşyası hâlâ Çirmen Sancağı mutasarrıfı ve vezirarım ve nazır devletli Mehmed İsmet Paşa hazretlerinin inzıam-ı re‘yle müşiraneleri ve ta‘yin buyurulan birun ahvatından mübaşiri Mehmed Ağa ve savb-ı şer‘i ahvatdan Mürsel Katib Yusuf Vehab Efendi kulları ba-yâ konak-ı mezkûre varub âsakir-i mezkûrenin başısı el-Hâc Davud Ağa ve vilayet-i sandık emini ve konak-ı mezkûrda sâkin mir-i mûmâ-ileyhin ümmisi hazıran oldukları halde konak-ı mezkûr dâhiliyesinde mevcut olub yegân yegân tahrir ve derununda vaz‘ ve mübaşir ve kâin-i merkum ve makrun-ı merkumdan her birileri muharrer-i âharan eyledikleri eşyanın zimmetleridir ki müfredat-ı âtiyyü'z-zikir olunur. Hurrira fi'l-yevmi'l-râbi‘ ve'l-ısrîn min Şa'bânı'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Hoşbeş memlu basma yasdık yekûn 10

Yün memlu köhne mai çuka yasdık yekûn 3

Def'a sağır çuka yasdık yekûn hoşbeş memlu yekûn1

Yön memlu beledi yasdık yekûn 1

Hoşbeş memlu köhne ihram yasdık yekûn 1

Yün memlu köhne minder yekûn 5

Def'a yün memlu sağır minder yekûn 2

Nahas ....ma‘i tahta yekûn 1
Köhne mani ihram yekûn 2
Kara vasıt sandık yekûn 2
Yerinin derununda köhne hurç hasır yekûn 2
Def‘a kara sırtlı cebehâne sandığı yekûn 1
Teneke yüzük yekûn 1
Meşin ma‘sum salıncağı yekûn 2
Bil imame kiraz duhan çubuğu yekûn 10
Def‘a bil imame yasemin çubuğu yekûn 3
Def‘a bil imame ayva çubuğu yekûn 1
Sargılı çubuk yekûn 2
Köhne halat yekûn 1
Köhne bargir kolan yekûn 1
Köhne ma‘sum beşiği yekûn 2
Çekmece sağı yekûn 1
Yaldızlı mevad yekûn 1
Şişhâne tüfenki yekûn 1
Kebîr nahas mangal ma’ tabe yekûn 1
Nahas leğen yekûn 3
İbrik yekûn 2
Pirinç leğen yekûn 2
İbrik yekûn 1
Sade neşter tarağı yekûn 3
Hoşbeş memlu köhne beledi yasdık yekûn 8
Penbe memlu gügez köhne çuka yasdık yekûn 4
Gıyaser memlu basma yasdık yekûn 5
Penbe memlu sağır köhne sevaî yasdık yekûn 5
Köhne sevaî şelte yekûn 2
Hoşbeş memlu kühne ihram yasdık yekûn 2
Sağır tobra ve derununda bir miktar penye
Yün memlu sağır basma yasdık yekûn 5
Yün memlu sağır minder yekûn 3
Kebîr minder yekûn 1

Kara ser kahribar pupa karmaşık duhan çubuğu yekûn 1

Îmarı vasat yekûn 1

..... yekûn 1

Sağır bardak yekûn 4

Kütahya kâri bilaser nargile şişesi yekûn 2

Sağır kâse yekûn 2

Beş tahta çekmece yekûn 1

Kara sırtlı tahta sandık yekûn 1

Sağır kazgan yekûn 1

Nahaser kebîr leğen yekûn 1

Yeşil hadika derununda zuhur idub sandık-ı mezkûre vaz' olunan eşya.

Köhne dolama yekûn 1

Kapucu başlara mahsus mücevveze yekûn 2

Köhne basma yasdık yüzü yekûn 20

Köhne basma makad yekûn 3

Köhne kabur eyer çift yekûn 1

Köhne maric yekûn 1

Def'a diğér beşer sandık derununda zuhur idub yine sandık-ı mezkûre vaz' olunan kan taşı üzerine âlel hatt-ı mülluk altın mühür yekûn 1 ve bir miktar evrak-ı perişan.

Konağı mezkûr kömürlüğünde ber-vechle semeni kömür yekûn 1000
Kezalik ber-vechle muharrer hattab araba yekûn 2.

Sayfa: 102 / 312. Belge (s. 54-1 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Karaca Mahallesi sâkinlerinden sahib-i ârzuhâl Emine bint-i Abdullah nâm hatunun zevci ve tarafından husus-ı âtiyü'l-beyânda vekil olduğu mezbûrenin zat-ı ârifan el-Hâc Müşir bin Feyzullah ve Abdüllatif bin Veliyüddin nâm kimesneler şahâdetleriyle âlel-vechi'ş-şer'î sabit olan es-Seyyid Ahmed bin es-Seyyid Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'î münirde derun-ı ârzuhâlde mezkûrda el-asım zat-ı ma'rife Hafize Hatun ibn-i Yusuf mahzarında mübaşiri hazır olduğu halde bi'l-vekâle takrir-i kelâm idub mezbûre Hafize Hatun'un menzili benim menzilime câr-ı mülâsık olub

menzileyn-i mezkûreyn-i beyinlerinde şıra olan divarın mirasından mezbûre Hafize Hatun zevcem mevkule-i mezbûreye bi-gayr-ı hakk-ı şütüm-ı galiz ile şanınım ve istima‘ ettirdiğinden zevcem mevkule-i mezbûreye ârla-ı hakk olmağla muceb-i şer‘iyesini mezbûreden bi’l-vekâle taleb ederim deyu ba‘de’l-da‘vâ ve’s-suval ve’l-inkâr mer‘i vekil mezbûr ber-vech-i muharrer-i merâsını isbattan âciz olub teklife dahi taleb olmamağın mucebiyle mer‘i vekil mezbûr Seyyid Ahmed da‘vâyı mezkûresiyle mezbûre Hafize Hatun’a bi’l-beyyine-i mu‘arazadan ba‘de’l-men‘ mezbûre Hafize Hatun’un kefilî ahali-i mahalleden İmam Mehmed Efendi ve Hâcî Ömer ve Hâcî Münir ve Hüseyin ve Mehmed Emin vesâire mazbutü’l-esami-i kimesnelerden tahkik olundukta mezbûre Hafize Hatun müddet-i vakitte biz ve mahlemizde sakin ve kendi arzıyla mukayede olub bir kerede bu misillu-ı kelâmı kendisinden sudur etmediğini mer‘i vekil mezbûr Seyyid Ahmed muvacehesinde her biri âlel-tarîk-i eş-şehade-i ihbar eyledikleri tescil ve huzuru âlilerine i‘lâm olundu. El-umur men leh el-umur hurrira fi’l-yevmi’s-sânî ve’l-işrîn min Şa‘bânî’l-âzîm li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Sayfa: 102 / 313. Belge (s. 54-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne’de İbrahim Paşa Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta‘rif-i şer‘ ile ma‘rife Fatmatü’z-zehra bint-i Veliyüddin nâm hatun meclis-i şer‘i şerif-i enverde zevc-ı dâhili iş bu ba‘issü’l-kitâb Seyyid Mehmed bin Mustafa nâm kimesneler mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Seyyid Mehmed zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu‘aşeretimiz olmamağla ben hula‘ talibe ve rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer ve ma‘kud-ı aleyhe olan yüz elli guruş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma‘niya-i ma‘lumem üzerlerine ve meunet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevc-i mezbûr ile muhallâa-i sahih-i şer‘ ile hula‘ olduğunda olduğu ber-vech-i muharrer-i hula‘-ı mezkûri ba‘de’l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir cem‘i hukuk-ı şer‘iyye müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan mezbûr Seyyid Mehmed’in zimmetini kabulü hâvi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile ibrâ ve iskât idub tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte mezbûrenin cem‘i takrir-i meşruhunu mezbûr Seyyid Mehmed dahi vecâhen ve şifâhen tahkik ve tasdik

etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî gurre-i Şa'bânî'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi, Hasan Çelebi, Mehmed Çelebi, Mustafa Çelebi.

Sayfa: 102 / 314. Belge (s. 54-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Firuz Ağa Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rife İnanna bint-i Vartın nâm Ermeni meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-rakım sadri kebîr oğlu Bezaz Sacador veled-i Anahom mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin ba-hüccet-i şer'îyye yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan atufetlu bey konağı ve mazunen-i meşrutası vakf-ı menzil ve Kürkçü Birrus Ermeni menzili ve tarîk-i âmm ile mahdud-ı iki bâb-ı fevkanî oda ve üç bâb-ı tahtanî ve bir izbe ve bir ahur ve bir matbah ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile oğlum mersum Sacador Ermeni'yeye sekiz yüz elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr sekiz yüz elli guruşu oğlum müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'î müştemilatıyla mersûm Sacador Ermeni'nin mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki's-şer'î ma-vâka' bit-taleb ketb olundu. Hurrira fî'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ısrîn min şehr-i Şa'bânî'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Numan Efendi, Sarraf Sacador Çorbacı, Kazzâz Anparsom, Mektubçu Evastır.

Sayfa: 103 / 315. Belge (s. 54-2 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Gömülçine Kazası'na tâbi' Şancı Karyesi mütemekkinlerinden ba'issü'l-i'lâm-ı şer'î Edirne'ye îrsal olunan zat-ı ma'rife Tayyibe bint-i Molla Hüseyin keşide buyurulan fermane-i samilerine ihtilal-ı evvel paşa kapusunda huzur-ı

devletlerinde ve ba'de mahkemede meclis-i şer'î münirde kezalik i'lâmî mezkûrda muharrer-i karye-i mezbûre sâkinlerinden Ali bin Mehmed nâm kimesne mahzarında takrir-i kelâm idub tarih-i i'lâmdan bir buçuk mah mukaddem Cumartesi gecesi mezbûr Ali karye-i mezbûrede benim menzilime leyl-i duhul ve bana fi'l-i şeni' kasd eylediğinde ben dahi nefsi-i tahlis için feryad esnasında iken mezbûr Ali a'rim teslimden naşıma piştov kurşunuyla bi-gayr-ı hakk-ı benim göğsümden darb ve omuz başımdan huruç idub ol-vechle mecruh olmamla mucib-i şer'ini mezbûrdan talep eyledikte olduğu külliya ba'de'l-inkâr ben dahi da'vâ-yı mezkûremi isbatdan âciz olub teklif iradesinde iken ba-vasıtat-ı Müslimin mezbûr Ali ile ânî'l-inkâr yüz gurusu üzerine beni inşa-i akd-ı sulh eylediklerinde tarafeynden her birimiz sulhu mezkûri ba'de'l-kabul fi-ma'bâd cerh-i mezkûrema için .....müteallik âmme-i da'vâ ve kâffe-i mutalebatdan mezbûr Ali'nin zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahhi-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu ba'de's-sulhu mezkûr yüz gurusu bana edâya taâhhüd eyledi ve bu tarafının bu vechle vuku' bulan ikrar ve tasdikleri tescil ve huzuru âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı men leh el-umur hurrira fi'l-yevmi'l-rabi' ve'l-ışrîn min Şa'bânî'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 103 / 316. Belge (s. 54-2 / b. 2)

Fi'l-asıl Mora ahalisinden olub el-hâletü hinde mahrusa-i Edirne'de Maraşa Ali Bey Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife olan iş bu ba'issü'l-kitâb Hadice bint-i Mustafa nâm hatun isticar-ı şer'î sudurundan sonra salifü'z-zikir Mora ahalisinden olub mahrusa-i mezbûrede sâkin İbrahim bin Mehmed ve Ebubekir bin Hüseyin nâm kimesneler meclis-i şer'e hazıran olub istintak olunduklarında mezbûre Hadice Hatun'un zevci olub ilm-i şer'ile ma'lumumuz olan gaib-i ânî'l-bâd Süleyman bin Mehmed nâm kimesne tarih-i kitâbtan on altı mah mukaddem diyar-ı ahara gider olduğu halde mezkûrin zimmetinde mutekarrer ve ma'kud-ı aleyhe olan yüz gurusu mehrini ve nafaka iddet-i me'unesi için bi't-terazi elli gurusla cem'an yüz elli gurusu zevcesi mezbûre Hadice Hatun'a def' ve teslim idub bizler hazıran olduğumuz halde talâk-ı bâyyine tatlik idub ol-vechle mezbûre Hadice hâlen gaib-i mezkûr Süleyman zevce-i matlukesı olduğu bizim ma'lumumuzdur

deyu her biri meclis-i şer‘de müste‘cire-i mezbûre Hadice Hatun muvacehesinde âlel-tarîkü’l-işhâd haber vermeleriyle müste‘cire-i mezbûre Hadice Hatun dahi müste‘ciran-ı mezbûran İbrahim ve Ebubekir nâm kimesneleri mezbûre Hadice tasdik etmekin hıfzeni’l-mâkal ketb ve mezbûre Hadice Hatun yedine i‘ta olundu. Fi’l-yevmi’l-rabi‘ ve’l-ısrîn min Şa‘bânıl’-âzim li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Molla Mustafa, Mehmed Çelebi, İbrahim Çelebi.

Sayfa: 103 / 317. Belge (s. 54-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne’de Yancıkçı Şahin Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta‘rif-i şer‘ ile ma‘rife olan iş bu ba‘issü’l-kitâb Birruze bint-i Hasan nâm hatun meclis-i şer‘i şerif-i enverde zevc-ı dâhili Ebubekir bin Ahmed nâm kimesler mahzarında takrir-i kelâm ta‘bir-i ânı’l-meram idub mezbûr Ebubekir ile zevciyet-i beynimizde kalmai iken mezbûrun firâşından hâsıl ve benden mütevellid hâlâ bi-hakkı’l-hızâne-i hacr ve terbiyemde olan iş bu bir yaşında sağır oğlu Ebubekir nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyaç-ı muhtaç olmağla sağır-i mezbûrun nafaka ve kisvesi için babası mezbûr üzerine kıbel-i şer‘den kararı ma‘ruf-ı nafaka ve kisve baha-ı farz ve takdir olunub istidaneye dahi bana izin verilmek bi’l-ihzâne matlubumdur dedikte gibbet-tasdik-i şer‘i hâkim müvekki-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ı me‘ab efendi hazretleri dahi sağır-i mezbûrin nafaka ve kisvesi için babası mezbûr üzerine Ebubekir iş bu tarih-i kitâbtan beher mah bi’t-terazi yedişer buçuk guruş nafaka ve kisve baha farz ve takdir buyurub meblâğ-ı ma‘ruf-ı mezkûri sağır-i mezbûrin ve kisvesine vesâir levazım-ı zaruriyyesine harç ve sarfa ve vakt-ı zaruretde istidaneye ve lede’l-zafer-i babası mezbûr üzerine rucu‘a-yı mezbûre Birruze Hatun’a izin vermekin ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-salis âşer min Cemâziyel-âhir li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: ser-Muhzıran Mehmed Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Muhzır Kara Ali.

Sayfa: 104 / 318. Belge (s. 55-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne’de Hâyali Çelebi Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ta‘rif-i şer‘ ile ma‘rife Tedori bint-i Masko nâm Nasraniye meclis-i şer‘i

şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-rakım Daşnor veled-i Gorhari zımmi tarafından şirai'yyü'z-zikir tasdik-ı vekil Todori veled-i Naşo nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Hâncı Esteban ve Nikola ve Bakkal Limandi zımmiler menzilleri ve tarîk-i has ile mahdud iki bâb-ı fevkanî oda ve tahtanî mahzen ve bir bâb-ı tahtanî ve bir matbah ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülkü menzilimin mersûm Esteban zımmi tarafından vâki' bir bâb-ı tahtanî oda ve bir sayebân-ı vakf-ı kapu tahmina iki evlek miktarı havlu-yı efraz-ı âlamet-i fasıla ve dai'ile ba'de'l-ımtiyaz-ı tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mevkule-i mezbûri Daşnor zımmiye üç yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr üç yüz on guruşu müşteri-i mevkule Lağor zımminin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mefruz-ı mahdud-ı mezkûru cem'î müştemilatıyla mevkul-ı mukarrer Daşnor zımminin mülk-ı müşterası olub benim menzil-i mefruz-ı mezkûrda asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis ve'l-ısrîn min Şa'bân-ı'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Bakkal Limandi Zımmi, Çoban Raşakor Zımmi, Dülger Vasıl Zımmi.

Sayfa: 104 / 319. Belge (s. 55-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Kıncı Firuz Mahallesi sükkânından ve ocağ-ı mülga mensubatından olub bundan akdem ba-irade-i seniyye Tuna sahiline nefiy ve eceli olunmuş olan Kiracı Abdülfâni Bey'in meşruhu Asitâne-i Aliyye kirâcıbaşısı olub kezalik ba-irâde-i seniyye canib-i mezkûra nefiy ve eceli olunmuş olan Mehmed Ağa ile ber-vech-i müsaham-ı müşterek olarak mahrusa-i mezbûrede Paşa Bazarı Sokağı'nda nefiy merkur Abdülfâni Bey'in hânında mevcut zikirleri âtiye göre bargirleri nefiy-i merkur Abdülfâni Bey'in nakil ve yine Bey'inin masrafından dolayı zararlısı olacağından başka yevmen kapıma telef olacağını menfi-i merkur Abdülfâni

Bey'in zevcesi huzur-ı şer'e ihbar ederek sük-i sultanîde lede'l-müzayede semeni müsellemleriyle ahara bey'le semenlerinin nakdı kendüye teslim olunmasını iltimas etmekle husus-ı mezkûre merkuf namı olan Beykoz Müslimin'den ba'de'l-istifa ve ber-vech-i muharrer-i vak'a mutabık eylediği ihtisar olunmağla ol-vechle menfi-i merkum Abdülfâni Bey'in bargir-i mezkûr semenlerinden nısf-ı hissesini ahz ve kabz ve kendüye îrsal ve isale kıbel-i şer'den benim ve dahi nasb ve ta'yin olunan zevce-i mezbûre Kura Hatun bint-i Halil ve mezbûr Mehmed Ağa'nın kezalik hissesini ahz ve kabz ve kendüye isale ve îrsal kıbel-i şer'den benim ve dahi nasb ve ta'yin olunan iltimasları ve marifetleri ve ma'rifet-i şer'de tahrir ve ba'de'l-müzayede men' olunan bargir-i mezkûrların müfredatı üzere zimmetleridir ki ber-vech-i âtiyyü'z-zikir olunur. Hurrira fi'l-yevmi's-sabi' min şehr-i Şa'bânî'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 105 / 320. Belge (s. 55-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Hızır Ağa Mahallesi sâkinlerinden Aişe Sıdika Hanım bint-i el-Merhum el-Hâc Mehmed Ağa tarafından bey' âtiyyü'z-zikir ikrar-ı vekil olduğu zat-ı mûmâ-ileyha ba-ma'rifet-i şer'iyye-i a'rifan Molla Ahmed bin Abdullah ve Molla Ömer bin Ali nâm kimesneler şahâdetleriyle şer'a sabit olan Hüseyin Ağa ibn-i Hasan Ağa ibn-i Hasan nâm kimesne meclis-i şer'i şerif-i enverde devletlu Karanlı Paşa hazretlerinin hulasa-i tahrirleri iş bu rafî'ül-kitâb Rahime Hatun bint-i Merhum Osman tarafından şira-i aliyü'z-zikri tasdik-ı vekil Hafız Ahmed Arif Efendi ibn-i Halil nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle ikrar ve takrir-i kelâm idub mevkulem mûmâ-ileyha Aişe Sıdika Hanım akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahrusa-i mezbûrede Zen İbrahim Paşa Mahallesi'nde vâki' etraf-ı erba'dan Boğaçacı Mehmed ve Molla Mustafa menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud ânbar havlusunu ve derununda vâki' üç göz ânbar-ı müştemil-i bir bâb-ı mülk-ı arsada tarafından bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mevkule-i mûmâ-ileyha Rahime Hanım'a yedi yüz elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr tedi yüz elli guruşu müşteriye-i mevkule-yi

mumâ-ileyha yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba‘de‘l-yevm arsa-i mahdud ve derununda üç göz ânbar-ı mezkûre-i mevkule-i mûmâ-ileyha Rahime Hanım’ın mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat‘a alâka ve medhâlim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedi dedikte gıbbet-tasdiki‘ş-şer‘i ma-vâka‘ bi‘t-taleb ketb olundu. Fi‘l-yevmi‘t-tasi‘ ve‘l-ısrîn min Şa‘bânı‘l-âzim li-sene isnâ ve erba‘in ve mi‘eteyn ve elf.

Şuhûdü‘l-hâl: Abdullah Ağa, Mehmed Ağa, Hüseyin Ağa.

Sayfa: 105 / 321. Belge (s. 55-2 / b. 2)

İzzet-meâb şer‘iâtü’n-nisab hâlâ bâb naibimiz fahrü‘l-kûzat es-Seyyid Abdülrahimi Efendi daim-i müfaka-ı gıbbe‘t-tahtü‘l-vakaya inha olunur ki erbâb-ı isti‘dadan es-Seyyid Mehmed Said Efendi ibn-i es-Seyyid Ahmed bâb mahkemesi kitâbatına taleb ve rağbet olmağla katib-i şer‘i‘âtü‘ş-şanı Mehmed Said Efendi rayi ma‘rifet ve ihvan-ı sâiresi ma‘rifet ve iltimaslarıyla mezbûr es-Seyyid Mehmed Said Efendi mahalle-i mezbûreye kâtib-i nasb ve tayin olunub yerine iş bu merasimle i‘ta olunmuştur gerekir ki mezbûri mukteza-yı tarîkleri üzere hizmet-i mezkûrede istihdam eylesün ve‘l-islâm. Hurrira fi‘l-yevmi‘s-sâmin ve‘l-ısrîn min Şa‘bânı‘l-âzim li-sene isnâ ve erba‘in ve mi‘eteyn ve elf.

Sayfa: 105 / 322. Belge (s. 55-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne‘de Mâruf Hoca Mahallesi mütemekkinlerinden Zabran veled-i Bano nâm zımminin tarafından bey‘ âtiyyü‘z-zikri ikrar-ı vekil olduğu Nikola veled-i İlber ve Raco veled-i Harobir nâm zımmiler şahâdetleriyle sabit olan Bakkal Pani veled-i Marin nâm zımminin mevkul-ı mersûmun hâlâ zevcesi iş bu ba‘issü‘s-sefer Todoriya bint-i Yorgi nâm Nasraniye muvacehesinde takrir-i kelâm idub mevkulem mersûm Zabran zımmi akd-ı âtiyyü‘z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûrede vâki‘ etraf-ı erba‘dan Küçük Milo ve Kazak Endorya zımmi menzilleri ve zincirli kuyu ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı tahtanî oda ve bir izbe ve bir çamlık ve bir kömürlük ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi‘t-tevâbi‘ ve‘l-levâhık ve kâffe-i el-hukuk-ı ve‘l-murafık tarafeynden bi‘l-icâb-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ ile zevce-

i mersûme Todoriya Nasraniye'ye yüz on guruşa bey' ve temlik ve vecelâyığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz on guruşu zevcem müşteriye-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'i müstemilatıyla zevcem mersûme Todoriya Nasraniye'nin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ısrîyn min şehr-i Râmâzani'l-mübarek li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Anastaş Zımmi, Küçük Milo, Endorya Zımmi.

Sayfa: 106 / 323. Belge (s. 56-1 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Sadr-ı âzam es-Sabık Müteveffa Çelebi Mustafa Paşazade sahib-i ârzuhal müderrisin-i kiramdan Ali Bey Efendi tarafından zikr-i âtî meblâğ-ı talep ve da'vâ ve ahz ve kabz kenduye isal ve îrsal ve lede'l-iktizâ-ı sulh ve ibraya ve husus-ı mezkûrun mutevavfık olduğu umurun kelimine vekâlet-i âmme-i muteallık ile vekil olduğu Numan Ağa ibn-i el-Hâc Mehmed ve Seyyid Hafız Ahmed bin İbrahim nâm kimesneler şahâdetleriyle mühim-i hükm-ı cehedde âlel-vechi'ş-şer'i sabit-i sübut-ı vekâletine hükm-ı şer'i li-hakkı olan Abdülhâlim Efendi ibn-i Mustafa meclis-i şer'i şerif-i münirde derun-ı ârzuhalde bi'l-vekâle-i takrir-i kelâm idub mevkulem mûmâ-ileyhin Yelli Burgos Karyesi'nde vâki' bir bâb-ı mülk-ı çiftlik müste'ciri olan gaib-i âni'l-meclis Hırsto veled-i Andon zımminin çiftlik-i mezkûr üzerinden ücretinden bâki mevkulüm mûmâ-ileyhe üç bin sekiz yüz guruş zimmetinde cem'an deyni olduğunu gaib-i mersûm kırk bir senesi Şevval'in gurreinde mûmâ-ileyhin konağından külliye ve kattiyen ikrar ve i'tiraf eyledikten sonra mersûm Kostandi dahi gaib-i mersûmun deyn-i mezkûr beni tasdik ederek gaib-i mersûmun emriyle meblâğ-ı mezkûrun edâsına kefâlet-i müteallık sahih-i şer' ile kefil-i def'a men' olmağla meblâğ-ı mezkûr üç bin sekiz yüz guruş kefalet-i mezkûresine ben ve mersûm Kosto zımmiden bi'l-vekâle hâlâ talep ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mersûm Kosto zımmi

cevabında tarih-i mezkûrda gaib-i mersûmun emriyle meblâğ-ı mezkûrun semeni olan bin iki yüz altmış altı guruşu yirmi altı paraya kefil olmuştum deyu meblâğ-ı mezkûrin semenine kefaletini ikra-ı ziyade tamamını olan iki bin beş yüz otuz beş guruşu on dört paraya kefaletini ba'de'l-inkâr mer'î vekil-i mezbûr ber-vech-i muharrer-i da'vâ-yı mezkûresini lede't-tezkıyye-i âdaletleri zâhir ve şahâdetleri makbule-i ahrâr-ı rical-ı Müslimin'den el-Hâc Mehmed Madak Efendi ibn-i Mustafa ve Karali Mustafa Efendi ibn-i İbrahim nâm kimesneler şahâdetleriyle ba-muvacehe ber-nehc-i şer'î isbat etmekin mucebiyle meblâğ-ı mezkûr üç bin sekiz yüz guruşu mevkul mûmâ-ileyh için vekil-i mezbûr Abdülhâlim Efendi'ye hükm-ı kefâle edâ ve teslime-i mersûm Kosto zimmiye tenbiye-i şer' olunduğu tescil ve huzuru âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı men leh el-umur hurrira fi'l-yevmi's-sâlis âşer min Muhârremi'l-harâm li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 106 / 324. Belge (s. 56-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Şehabeddin Paşa Der-Kurb-ı Arasta Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife Fatma bint-i Osman nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı dâhili iş bu ba'issü'l-kitâb Yügüncü Hasan bin Ali nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Hasan zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu'aşeretimiz olmamağla ben hula'-ı talibe ve rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer ve ma' kud-ı aleyhe olan yüz yirmi guruş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma'niye-i ma'lumem üzerlerine zevcim mezbûr Hüseyin akd-ı mehr-i müeccel namıyla tesmiye olunan bedel-i sulh olmak üzere dört beledi yasdık ve iki izlavî ve üç minderimi mezbûrun yedinde terk etmek ve me'unet-i süknâm dahi kendi üzerine olmak üzere zevcem mezbûr ile muhasama-i sahih-i şer' ile hula' olduğumda olduğu ber-vech-i hula'-ı mezkûri ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir cem'î hukuk-ı şer'ıyyeye müteallik âmme-i âdi ve kâffe-i mutalebatdan mezbûr Hasan'ın zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ eyledikte olduğu kezalik cem'î hukuk-ı şer'ıyyeye müteallik âmme-i da'vâdan benim zimmetimi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ idub ve tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte mezbûr Hasan dahi mukarrer ve tasdik etmekin ma-

vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis ve'l-işrîn min Şa'bânî'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Emin Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 106 / 325. Belge (s. 56-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de İmaret-i Mezid Bey Mahallesi mütemekkinlerinden Asmancır veled-i Naho nâm zımminin iş bu ba'issü'l-rakım kendi nefisinden asaleten ve hâlâ zevcesi Şila bint-i Lamancır Nasraniye tarafından tasdik-ı vekil İlo veled-i Saytako nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Volko zımmi menzili ve bir taraftan Dülger Todori menzili ve iki taraftan tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir ahur ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhık tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile zevcan-ı mezkûran Şila ve İlo zımmiye âlel-iştirak dört yüz kırk guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr dört yüz kırk guruş zevcan-ı müşteriban-ı mezkûran yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'i müştemilatıyla zevcan-ı mezkûran Şila ve İlo zımminin âlel-iştirak-ı esedi-i mülk-ı müşteraları olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı dedikleri gibi mutasarrıfan olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka bi't-taleb ketb olundu. Fî 5 Za sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Lanço Zımmi, Todori Zımmi, Dalko Zımmi.

Sayfa: 107 / 326. Belge (s. 56-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Sitti Hatun Mahallesi mütemekkinlerinden Elena bint-i Dimitrali nâm Nasraniye'nin zevci ve tarafeynden husus-ı âtiyyü'l-beyân-ı taleb ve da'vâya ve ahz ve kabz-ı vekil olduğu şahs-ı mersûmeye ba-ma'rifet- i şer'iyeye-i a'rifan Şerbetçi Toboz veled-i Agob ve Dosto veled-i Vasıl nâm zımmiler şahâdetleriyle sabit olan Eci Anastaş veled-i Olasaki nâm zımminin zikri-âti menzile ba-hüccet-i şer'iyeye vaz'ül-yed olan iş bu

ba'issü's-sefer kendi nefsinde asıl ve hâlâ zevcesi Hursula bint-i Dimitri Nasraniye tarafından husumet ve reca ile vekil meclis-i şer'iyeye Dülger Yorgali veled-i Pani nâm zimmi muvacehesinde bi'l-vekâle takrir-i kelâm idub mahrusa-i mezbûre muhallatından Arabacı el-Hâc Hâmza Mahallesi'nde vâki' etraf-ı erba'dan Derossa ve Marboti ve Boyacı Yorgali zımmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud-ı ma'lumü'l-müştemilat bir bâb-ı mülk-ı menzile müstakil zevcem mevkulem mersûme Elena Nasraniye'nin babası hâlik-i mersûm Dimitrali zımmiden müstakil zevcem mersûmenin hissesine ikrar olunan menziline mûlasık olub karındaşları Yamandi ve Koştî zımmilerin arsa-ı darüşşâ malik oldukları bir bâb-ı mülk-ı menzillerini mersûman-ı Koştî ve Yanmandi zımmiler tarih-i gününden bir mah-ı mukaddem zevcan-ı mersûman-ı Hursula ve Dülger Yorgali'ye âlel-iştirak-ı esedi bin iki yüz guruşa bey' ve teslim idub lâkin mevkulem mersuma bey'-i mezkûri istiham eylediği inha-ı taleb-i şefea' ve mevayiş ve eşhad etmekle ol-vechle zevcan-ı mersûman meblâğ-ı mezkûr-ı bin iki yüz guruşu zevcem mevkule-i mersûmeden ba'de'l-ahz-ı menzil-i mezkûri çeki'ş-şefea' zevcem mevkule-i mezbûreye teslim eylemesi bi'l-vekâle matlubumuzdur deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mersûm Yorgali zimmi cevabında filhakika mer'î mersûmun zevcesi Elena Nasraniye'nin menzil-i iştirak eylediği menzil-i mezkûre câr-ı mûlasık olduğunu ikrar lâkin menzil-i mahdud-ı mezkûri ben mersûmandan iştirak eyledim inha-ı mevkule-i mersûmeye tefhim eyledikte olduğu bey'-i mezkûre mucize oldukta Allah u Te'ala mübarek-i aydan deyu icazetini bana ifade ve ol-vechle iskât-ı şefea' etmiş idi deyu ba'de'l-da'vâ def' ve's-suval ve'l-inkâr-ı evvela vâki-i mersûmdan ber-vech-i muharrer-i da'vâ-ı ref'î mezkûrini mübeyyin-i beyyine taleb olundukta isbat-ı beyandan âciz-i izhâr idub şayit-i mer'î vekil mersûmdan ber-vech-i muharrer-i da'vâ-yı mezkûresine mutabık-ı beyyine taleb olundukta olduğu kezalik isbat-ı beyandan izhar-ı âciz idub tarafeynden her biri dahi teklife taleb olmamağla mucebiyle mer'î vekil mersûm Anastas zimmi zevcesi mevkule-i mersûmeye izafetle da'vâ-yı mezkûresiyle mersûm Dülger Yorgi zimmi ile zevcesi mersûme Hursula Nasraniye'ye bu vechle mu'arazadan men' olunub ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî 25 Za sene 1242.

Sayfa: 108 / 327. Belge (s. 57-1 / b. 1)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Develetlerinindir ki

Medine-i Filibe sâkinlerinden duhâncı tüccârlarından olub mahrusa-i Edirne'de misafiren sâkin sahib-i ârzuhâl Hasan bin Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer'î münirde derun-ı ârzuhâlde ismi mezkûr Sadık Ali Paşa mütemekkin-i sarraf taifesinden Edirne kapulü demekle ma'rif Eci Agob veled-i Bahresat nâm zımmi muvacehesinde mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub Edirne sâkinlerinden olub bundan akdem ba-irade-i seniyye nefiy ve mahali muzafatında fevt olan tüccâr taifesinden boyacı ve imamı demekle ma'rif Mehmed Ağa tarih-i i'lâmdan on dört mah mukaddem Eci Agob'un akd-ı kefâleti muntazaman şirket-i Annan ile şeriki olan Medine-i Filibe'de mütemekkin Sarraf Manok zımmiden yüz çuval bin kile erz matlub idub ve erz-i mezkûri kenduye îrsal için bana teslim mersûm Manok zımmiye bir kıt'a mektub ile emir eylediğinde mersûm dahi müteveffayı merhumun emrindeki deyne binaen mezkûr erzleri müteveffayı merkuma îrsal için bana teslim ve mezkûr erzlerin beher kilesi altışar buçuk guruştan icâb eden altı bin beş yüz guruş ile çuval ve malından sâirelerine mersûmun masrafı olan dört yüz guruşla cem'an altı bin dokuz yüz guruşa erz semenlerini Edirne'de müteveffayı merhumdan almak üzere şeriki mersûm Eci Agob'a îrsal için mezkûr erzleri benim kıymetimi meşru-ı deyn-i müteveffa-yı merhumun olarak bundan tarih-i mezkûrda böylece tarîkiyle bir kıt'a tahvil ahz eyledikten sonra ben mezkûr erzleri sallarımla tahmil ve müteveffa-yı merkuma teslim ve mersûm Manok zımmi tahmil-i mezkûri müteveffayı merhumdan almak üzere şerik-i mersûm Eci Agob havale eylediğimde mersûm Eci Agob tahmil-i mezkûr-i müteveffa-yı merkuma erzleri eylediğinde olduğu tahmil ve havale-i mersûma edâya müteahhid olub meblâğ-ı mezkûrin üç bin iki yüz guruşunu mersûm Eci Agob'a teslim ve ba-kıymeti dahi edâ ettikte iken merhum Mehmed Ağa fevt oldukta mersûm Manok zımmi müteveffayı merhumdan havale eylediği salifü'z-zikir altı bin dokuz yüz guruştan şeriki mersûmun gayrına makbuz-ı müteveffanın zimmetinde alacak erz bahasından hakkı kalan üç bin yedi yüz guruşu mersûm Manok zımmiye teslim ettim deyu ber-vechimanı kıymetini meşruh olub mûmâ-ileyhe teslim eyledik şahitden izhar-ı âciz eyledi deyu hilaf-ı şer'î

meblâğ-ı bâki mersûm Manok zımmiye edâsıyla bana tenbiye ve tahsira olunub lâkin deyn-i mezkûr-i müteveffayı merkumun deyni olup ben vasıta olacağımdan ma‘da müteveffa-yı merkumun deyni için benim i‘ta eylediğim poliçe tahvilini merkum Mehmed Ağa hayatında mersûm Manok zımminin şeriki mersûm Eci Agob’a havalete kabul ve edâya müteahhid olup mahle-i mezkûrede hüccet-i bulunmağla şeriki-i mersûmun bundan fuzuli ahz eylediği meblâğ-ı mezkûr üç bin yedi yüz guruşu kefalet-i mezkûresine binaen ben dahi mersûm Eci Agob’dan talep ederim deyu ba‘de’l-da‘vâ ve’s-suval-ı mersûm Eci Agob zımni cevabında mer‘i mezbûrin ber-vech-i muharrer-i da‘vâyı mezkûresini el-hâya-ı vuku’a ikrar ve i‘tiraf etmekin âlel-muceb-i ikrara meblâğ-ı mezkûr üç bin yedi yüz guruşu mer‘i mezbûra edâ ve teslime ve mahal-ı mezkûrdan bâki alacağını şerik-i müteveffa-yı mezbûrdan ba‘de’l-da‘vâ ve isbat-ı ahz ve kabza mersûm Eci Agob’a tenbiye-i şer‘i olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerinde i‘lâm olundu. Fî 27 Ş sene 1242.

Sayfa: 108 / 328. Belge (s. 57-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne’de el-Hâc Sarraf Mahallesi’nde mütemekkin bahçıvan esnafı ustalarından Kara Baron veled-i (boşluk) nâm zımminin iş bu ba‘issü’s-kitâb es-Seyyid el-Hâc Hafız İbrahim Efendi ibn-i Feyzullah mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değın Efendi merkumun mahrusa-i mezbûre civarında Yıldırım Ovası demekle ârif nâm mahalde kâin bir kıt‘a hulabi (?)⁴⁸⁹ bahçesi derununda mevcut şira-i yedimde mülk ve hakkım olan bir çapa ve üç adet çuta (?)⁴⁹⁰ ve bir balta ve dört adet ağaç kazık ve bir timur tırmık ve bir araba maa buyundurak ve bir çift karasığır öküzü vesâir mübeyyin esnaf-ı kürek tâbir olunur alat-ı lâzıme-i ma‘lumem ile bahçe-i mezkûre derununda kendi elim ile ahara bey‘ ve semenini kendim kabz etmek için evrak eylediğim size ve iki esnaf-ı mezkûr kethüdası ve ustaları hazuran oldukları halde tarafından bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ ile sıfka-i vâhide ile merkum el-Hâc Hafız İbrahim

489

490

Efendi'ye sekiz yüz doksan guruşa bey' ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûrumuz yüz doksan guruşun üç yüz elli guruşu benim Efendi merkuma ba-i'lâm-ı şer'i bin yirmi beş guruşu merkum yeddimizden bâki zimmetimde olan deyn-i sahih-i olan üç yüz elli guruşu her birimiz bi't-terazi ba'de'l-takas ve'l-kabul-ı bâki beş yüz kırk guruşunu dahi Efendi-i merkum ânı'l-nakd bana teslim idub ben dahi tamamen yedinden ahz ve kabz ve meblâğ-ı mezkûrin mütebeyyin ve takririne ve ibtida-i ahz ve i'tamızdan iş bu tarih-i kitâba gelince beynimizde güzeran eden cem'î hukuk-ı şer'iyeye müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan merkumun zimmetini ibrâ-i âm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledim fi-ma'bâd kezalik mezkûr-ı alat-ı lâzimesiyle merkum es-Seyyid Hafız İbrahim Efendi'nin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olup benim gerek mezkûrda gerek kat'a ve kattiyet alaka ve medhâlim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedikte. Fî 15 L sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Bekçi Molla Ahmed, Kethüda Ahmed Ağa.

Sayfa: 109 / 329. Belge (s. 57-2 / b. 1)

Derun-ı i'lâm-ı şer'iyede ismi mezkûr duhâncı tüccârlarından Hasan bin Hüseyin nâm kimesneye kezalik derun-ı i'lâmda ismi muharrer-i sarraf taifesinden medyuni Eci Agob veled-i Bahresad zımmi muvacehesinde mübaşiri hazır olduğu halde iş bu yedimde olan i'lâm-ı şer'iyeye natık olduğu üzere mersûm Eci Agob'un bana edâsıyla tenbiye-i şer'î olunan üç bin yedi yüz guruşu huzur-ı şer'de tamamen bana def' ve teslim ben dahi yedinden ahz ve kabz idub meblâğ-ı mezkûrdan bâki-i mersûmun zimmetinde bir akçe ve bir hibe hakkım kalmadı deyu huzur-ı şer'de ikrar ve i'tiraf eylediği muharrer-i ilâma nasb ve kayd olundu. Fî 29 Ş sene 1242.

Sayfa: 109 / 330. Belge (s. 57-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Sevindik Fakiye Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife olan iş bu ba'issü'l-kitâb Hadice bint-i Osman nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı matluku Ömer Ağa ibn-i Salih nâm kimesne mahzarında takrir-i kelâm ve ta'bir-i ânı'l-meram idub mezbûr Ömer

Ağa ile zevciyet-i beynimizde kalma-i iken mezbûrin firâşından hamıl-ı bedenimde hamlım zuhur olmağla def'i hal ile nafaka alacak ârim nafakası için mezbûrun kibel-i şer' den karar-i ma'rif-i nafaka farz ve takdir buyurub istidaneye dahi bana izin vermek matlubumdur dedikte gıbet-tasdiki'ş-şer'i hâkim-i müvekkî-i sadr-ı kitâb tûba leh ve hüsn-ı meâb Efendi hazretleri dahi ber-minvâl-ı muharrer-i mezbûre Hadice Hatun def'i hâl ile nafaka alacak iddet-i nafakası için zevc-ı matluku mezbûr Ömer Ağa üzerine tarih-i kitâbtan beher yevm bi't-terazi onar para farz ve takdir buyurub meblâğ-ı mefruz-ı mezkûri-i mezbûrenin nafaka ve levazım-ı zaruriyesine harç ve sarf ve vakt-ı zarurette istidaneye ve lede'z-zafer-i zevc-i matluku mezbûr Ömer Ağa üzerinde reca-yı mezbûre Hadice Hatun'a izin vermenin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-ışrîn min Şa'banı'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 109 / 331. Belge (s. 57-2 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerindedir ki

Mahrusa-i Edirne'de Çavuş Bey Mahallesi sükkânından kendi nefsinden asıl ve li-ebeveyn er karındaşı olup bundan akdem sahih-i şerife-i âzim olan el-Hâc Ahmed bin Ali tarafından husus-ı babında vekil olduğu muhzır-ı hüküm-ı cahetde ber-nehc-i şer'i şahideyn-i mu'adileyn- müdde şahâdetleriyle sabit ve şuyut-ı vekâletine hüküm-ı şer'i li-hakkı olan sahib-i ârzuhal Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'i münirde derun-ı ârzuhalde isimleri mezkûr-i Müslim'i nâm kimesne ile mezbûr-ı Müslimin babası İsmail bin el-Hâc Ahmed mahzarlarında mübaşiri hazır olduğu halde bi'l-asâle ve bi'l-vekâle takrir-i kelâm idub tarih-i i'lâmdan dört mah mukaddem benimle şerikim olan karındaşım mevkul mezbûr Hâc Ahmed sinin-i tarih-i mezkûrdan altmış bir gün ecıl ile muaccel her biri aharan zimmetine lâzım gelen müteallik-i edâsına kefil-i bi'l-mal olarak mezbûr Müslim ile babası mezbûr İsmail'e mal-ı şirketimizden bey' ve teslim onlar dahi ber-minvâl-ı muharrer-i yeddimizden ahz ve kabz eyledikleri ma'lumü'l-vezin ve'l-kıyye-i basdırma semeninden mezbûranın zimmetlerinden bin doksan yedi guruş alacak hakkım olup ecil-i

mezkûrin hululuna binaen meblâğ-ı mezkûri mezbûrandan bi'l-asâle ve bi'l-vekâle hâlâ taleb ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval-ı mezbûr cevablarında mer'î-i eclin ve vekili mezbûrin ber-vech-i muharrer-i da'vâsını bi't-tav'î es-saf-ı ikrar ve i'tiraf etmeleriyle âlel-muceb-i ikrar dahi meblâğ-ı mezkûr bin doksan yedi guruşu mer'î-i ecl ve vekil mezbûr Mustafa'ya edâ ve teslim mezbûr Müslim ile babası mezbûr İsmail ile tenbiye-i şer'î olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. El-umur-ı men leh el-umur hurrira fî selh-i Şa'bânî'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 110 / 332. Belge (s. 58-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de derun-ı hisarda Kahtâlu Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife olan Egıla bint-i Aragil nâm Nasraniye meclis-i şer' i şerif-i enverde sadriye kebîre kızı iş bu ba'issü'l-rakım Dimigrakila bint-i Sakmos nâm Nasraniye tarafından şira-i âtiyyü'z-zikir tasdika vekil hâlâ zevci Yogos veled-i Sergoz nâm Ermeni mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Toto Karanir ve Eci Bahos ve Baho menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı fevkanî oda ve iki sofa ve bir mahzen ve bir matbah ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimin nısf-ı şayi' i yedimde ibkâ ve nısf-ı şayi' aharımı tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile kızım mevkule-i mezbûre Egıla Nasraniye'ye bin guruşa bey' ve temlik ve şayi' i teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr bin guruşu kızım müşteriye-i mevkûle-i mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûr-ı nısf-ı şayi' i kızım mevkûle-i mersûme Egıla Nasraniye'nin mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlîm kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tasi' ve'l-ışrın min Şa'bânî'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Babası Bazil Zımmi, Tirdasar (?)⁴⁹¹ Vernini, Kazancı Roaşer.

Sayfa: 110 / 333. Belge (s. 58-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Hâcî Veli Tarlası mütemekkinlerinden şahs-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife iş bu ba'issü'l-rakım Ayrogi veled-i Kostandi nâm Nasraniye meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı dâhili Ebustol veled-i Kosta nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mukarrer Ebustol zımmi bi'l-tesmiye-i mehr-i beynimiz üzere zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı zindekânımız olmamağla ben hula' talibe ve rağbe olduğum ecilden nafaka-i iddet-i ma'niye-i ma'lumem üzerine me'unet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere mesfûr Ebustol ile muhallâa-i sahih-i şer' ile hula' olduğumda olduğu ber-vech-i muharrer-i hula'-ı mezkûrimi ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir cem'î hukuk-ı şer'iyeye müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan mesfûr Ebustol zımminin zimmetini ibrâ-i âm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât idub tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrasını kabul eyledik dedikte mukarrere-i mersûme Ayrogi Nasraniye'nin cem'î takrir-i meşruhasını mesfûr Ebustol zımmi vecâhen ve şifâhen tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tasi' ve'l-ışrîn min Şa'bânı'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 111 / 334. Belge (s. 58-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Karaca Ahmed Mahallesi mütemekkinlerinden Çano veled-i Şeyir nâm zımmi meclis-i şer'î şerif-i enverde hâlâ zevcesi iş bu ba'issü'l-rakım şahs-ı ma'rife Heradır bint-i Birko nâm Nasraniye muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Bargi zımmi menzili ve bir taraftan Nikola zımmi menzili ve iki taraftan tarîk-i âm ile mahdud dört tahtanî oda ve bir sofa ve bir matbah ve bir kuyu ve

bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-1 mülk-1 menzilimin mersûm Borli zımmi tarafında vâki' bir bâb-1 tahtanî oda ve bir matbah ve bir miktar havlu-yı ifrazıyla sokaka varınca âlamet-i vasıla ve da'ila ba'de'l-imtiyaz-ı tarafından bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-1 sahih-i şer' ile zevcem mesfûre Heradır Nasraniye'ye yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz guruşu zevcem müşteriye-i mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mefruz-1 mahdud-1 mezkûru cem'i müştemilatıyla zevcem mersûme Heradır Nasraniye'nin mülk-1 müşterası olub benim menzil-i mefruz-1 mahdud-1 mezkûrda kat'a alâka ve medhâlim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki's-şer'i ma-vaka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min Şa'bânı'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Abdullah Çelebi, Baksi Bey, Arabacı Mehmed, Molla Mustafa.

Sayfa: 111 / 335. Belge (s. 58-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Hâcı Sarraf Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rife Harmina bint-i Katon nâm Nasraniye meclis-i şer'i şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-rakım Niharya bint-i Esterbo nâm Nasraniye muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Estako ve Dostali nâm zımmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-1 fevkanî oda ve iki bâb-1 tahtanî oda ve bir sofa ve bir mahzen ve nısf-1 kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-1 mülk-1 menzilimin nısf-1 şayi'i yedimde ibkâ ve nısf-1 şayi'i aharını tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-1 sahih-i şer' ile mersûme Niharya Nasraniye'ye dört yüz guruşa bey' ve temlik ve şayi'i teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr dört yüz guruşu müşteriye-i mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd fuzuli-i mahdud-1 mezkûrin nısf-1 şayi'i mersûme Niharya Nasraniye'nin mülk-1 müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlim

kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî selh-i Şa'bânî'l-âzim li-sene isnâ ve.

Şuhûdü'l-hâl: Dimitrali Zımmi, Estako Zımmi, Herastaki, Kapucu Dimitrali.

Sayfa: 111 / 336. Belge (s. 58-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'nin hısn-ı dâhilinde Havâce Sipah Mahallesi sâkinlerinden Ta'iyye Rukiyye Hanım bint-i es-Seyyid Halil Ağa tarafından hula' ve ibrâya vekil olduğu zat-ı mezbûreye ba-ma'rifet-i şer'iyeye-i a'rifan olan şehir kethüdası İsmail Ağa ibn-i Ali ve Hâncı Seyyid Mehmed Ağa ibn-i Mustafa nan kimesneler şahâdetleriyle sabit olan İbrahim Evham Efendi ibn-i Osman meclis-i şer'î şerif-i enverde mevkule-i mezbûrenin zevc-ı dâhili iş bu ba'issü'l-kitâb es-Seyyid Mehmed Efendi ibn-i es-Seyyid eş-Şeyh Halil Efendi mahzarında mevkule-i mezbûre babası ve hâlâ mahrusa-i mezbûrede Yıldırım Bayezid Hân âlîyü'l-rahmete-i gufran hazretlerinin ber-vechle naib-i mütevellisi olan merkum Seyyid Halil Ağa ibn-i Süleyman hazır olduğu halde bi'l-vekâle takrir-i kelâm idub mezbûr Mehmed Efendi mevkûle-i mezbûrenin zevc-ı dâhili olub lâkin beyinlerinde hüsn-ı mu'aşeretleri olmamağla mevkûle-i mezbûre hula' talibe ve murafakat-ı rağbe olduğu ecilden zevc-i mezbûrin zimmetinde mutekarrer ve ma' kud-ı aleyhe olan beş yüz guruş mehr-i müeccelimden rızasıyla fariğa olub nafaka-i idded-i ma'niye-i ma'lumesini üzerine ve meunet-i süknası dahi kendi üzerine olmak üzere mevkûle-i mezbûreye ihtifadla zevc-i mezbûr Mehmed Efendi ile bi'l-vekâle muhallâa-i sahih-i şer'iyeye bi'l-vekâle hula' olduğumda olduğu ber-vech-i muharrer-i hula' mezkûri ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete ve ibtida-i zevciyeden iş bu tarih-i kitaba gelince beyinlerinde güziran eden cem'î hukuk-ı şer'iyeye müteallik âmme-i ve âdi' ve mutalebat ve kâffe-i ikmân

Sayfa: 112 / (s. 59-1 / b. 1) ve muhasamatdan mezbûr Mehmed Efendi'nin zimmetini kabul-ı hâvi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile bi'l-vekâle ibrâ ve iskât eyledikte olduğu kezalik mevkûle-i mezkûre ile kayın anası Hafize'nin ve kayın atası gaib-i ânî'l-meram-ı ânî'l-meclis Nefise bint-i Mehmed'in zimmetlerini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledikten sonra hazır merkum Halil Ağa güvegisi mezbûr Mehmed Efendi'nin zimmetinde hüccet-

i ma‘lumedden alacak hakkı olan üç yüz kırk guruştan hücceten fariğ olub meblâğ-ı mezkûrun mutalebasına cem‘i hukuk-ı şer‘iyyeye müteallik âmme-i âdi‘ ve kâffe-i mutalebatdan güvegisi mezbûrun zimmetini ibrâ-i âm-ı sahihi-i şer‘ ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu mukarrer-i vekil mûmâ-ileyhin bi’l-cümle takrir-i meşruhunu mezbûr Mehmed Efendi ile hazır-ı merkum Halil Ağa’dan her birileri vecâhen ve şifahen tahkik ve tasdik ettikte ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-sâdis ve’l-işrîn min Şa‘bânı’l-âzim li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl:

Kâtib Ekruf Ebubekir Sezani Efendi

Umur-ı tezkere ser-kâtibi Numan Efendi

Müderresin kiramdan ser-kitâbe-i kısmet Abdulseyyid Kâtib Efendi.

Sayfa: 112 / 337. Belge (s. 59-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne’de Gâzi Mahallesi sükkânından Mehmed Salim bin Ahmed nâm kimesne meclis-i şer‘i şerif-i enverde hâlâ zevcesi iş bu ba‘issü’l-kitâb Fatma bint-i İsmail nâm hatun tarafından tasdik-ı vekil Ahmed bin Müşir nâm kimesne mahzarında ikrar-ı tam ve takdir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki‘ etraf-ı erba‘dan Hasan Çelebi ve Siverekli Ali Ağa ve İmadi ve Ahmed menzilleri ve tarîk-i âm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir matbah ve bir izbe ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimin nısf-ı şayi‘i yedimde ibkâ ve nısf-ı şayi‘i aharını tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ ile zevcem mevkûle-i mezbûre Fatma Hatun’a iki yüz elli guruşa bey‘ ve temlik ve şayi‘-i teslim eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz elli guruşu zevcem mevkûle-i mezbûre yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma‘bâd nısf-ı menzil-i mahdud-ı mezkûrda benim asla ve kat‘a alâka ve medhâlim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtar mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’l-hâmis min şehr-i Râmazânı’l-mübârek li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Ali Çelebi, Molla Halil, Ahmed Çelebi.

Sayfa: 112 / 338. Belge (s. 59-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Arabacı el-Hâc Hâmza Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ma'rife iş bu ba'issü'l-kitâb Emine bint-i Ahmed nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı matluku Abdullah bin Mehmed nâm kimesne mahzarında takrir-i kelâm ve ta'bir ân'l-meram idub mezbûr Abdullah ile zevciyet-i beynimizde kalmai iken mezbûrun kar eşinden hâsıla ve benden mütevelliden hâlâ bi-hakkı'l-hızâne-i hacr ve terbiyemde olan iki buçuk yaşında sağire kızı Âzike ve iki aylık sağir oğlu Mustafa nâm sağiran-ı nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyaç ile muhtaçlar olmalarıyla sağiran-ı mezbûranların babaları mezbûr Abdullah üzerine kıbel-i şer'den karar-ı ma'ruf-ı nafaka ve kisve baha farz ve takdir buyurub istidaneye dahi bana izin vermek ba-ihzane matlubumdur dedikte hâkim-i müvekki-i kitâb tûbâ leh ve hüsn-ı meâb Efendi-i hazretleri dahi ber-minvâl-ı muharrer-i sağiran-ı mezbûranın babaları mezbûr üzerine bi't-terazi ve tarih-i kitâbtan beher yevm her birine onar paradan cem'a yirmi para farz ve takdir buyurub meblâğ-ı mefruz-ı mezkûru sağiran-ı mezbûran nafaka ve kisvelerine vesâir levâzım-ı zaruriyetlerine harç ve sarf ve vakt-ı zaruretde istidaneye ve lede'z-zafer-i babaları mezbûr Abdullah üzerine rucua' mezbûre Emine Hatun'a izin vermekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâdis min şehri-Râmâzânı'l-mübârek li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran Mehmed Ağa, Muhzır Mehmed Çelebi, Tahtacı Molla Mustafa.

Sayfa: 113 / 339. Belge (s. 59-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Ali Kuşçu Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife Zonicer bint-i Panço nâm Nasraniye meclis-i şer'î şerif-i enverde hâlâ zevci iş bu ba'issü'l-rakım Fıruncu Ankıl veled-i Nikola nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Eci Bavon zımmi menzili ve bir taraftan Eci Birasko zımmi menzili ve bir taraftan Todori zımmi menzili ve bir taraftan tarîk-i has ile mahdud-ı iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir matbah ve bir mahzen ve bir nısf-ı kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-

tevâbi‘ ve’l-levâhık tarafeynden bi’l-icâb ve’l-levâhık bey‘ bâ-tı sahih-i şer‘ ile zevcim mersûm Ankıl zımmiye üç yüz guruşa bey‘ ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr üç yüz guruşu zevcim müşteriye-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba‘de’l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûru cem‘i müştemilatıyla zevcim mersûm Ankıl zımminin mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat‘a alâka ve medhâlim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-sâmin min şehri Râmâzanı’l-mübârek li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Bağcı Bavon Zımmi, Eci Bavon Zımmi, Büzmeci Yorgali Zımmi, Todori Zımmi, Berber Dimitrali Zımmi.

Sayfa: 113 / 340. Belge (s. 59- 2 / b. 2)

Ma‘ruz-ı dâ‘i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne’de Umur Bey Mahallesi mütemekkinlerinden olub bundan akdem maktul-ı hâlik olan Raşina bint-i Yorgi nâm Nasraniye’nin veraseti anası Mariboni bint-i Yorgi nâm Nasraniye ile sulbi kebîr oğlu Yakuron ve sulbiye kebîre kızı İlina veled-i Hırıston zimmetinde ba‘de’l-kufâran mersûme Mariboni dahi hâlik olub veraseti bi’t-tarîkü’l-nasihatu’ş-şer‘iyye kızı hâlik-i mersûmenin evvel-i veled-i mersûban Yakuron ve İlina’ya veraseti küffârandan sonra mersûman Yakuron ve İlina meclis-i şer‘i münirde Fıruncu Milo veled-i Esteban nâm zımmi muvacehesinde mübâşiri hazır olduğu halde her biri bi’l-asâle ve bi’l-vekâle takrir-i kelâm idub mersûm Milo zımmi tarih-i i‘lâmdan dört buçuk sene mukaddem anamız hâlik-i mersûme Raşina Nasraniye’ye bi-gayr-ı hakk-ı nacak ile karnundan darb ve cerh ve münazaraa-ı der-akab hâlik olub veraseti bizimle büyük anamız hâlike-i mersûme Mariboni Nasraniye’ye mevrus olduktan sonra biz anamız hâlike-i mersûmenin zimmetini mersûm Milo zımmi ile üç yüz guruş üzerine sulh ve bedeli-i sulh-ı mezkûrun yüz elli guruşunu büyük anamız hâlik-i mersûme Mariboni Nasraniye’ye ve yüz elli guruşunu dahi kız karındaşımız İlina Nasraniye’ye ahze eyledikten sonra ben kendi nefsimden asale ve büyük anâm hâlik-i mersûmun tarafından vekâleti ba‘de’ş-şuyut-ı

vekâlete ve kız karındaşım mersûme İlina dahi asalete tarih-i mezkûrda huzur-ı şer‘de mersûm Milo zımminin tasdik-ı vekili Nikola zımmi muvacehesinde anamız hâlik-i mersûmenin Rum milletinden katil-i mersum Milo zımmi ile husus-ı mezkûre müteallik âmme-i da‘vâdan mersûmun zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile her birimiz bi’l-asale ve bi’l-vekâle ibrâ eyledik deyu takrir ve yedine bir kıt‘a hüccet-i şer‘iyye i‘ta buyurulmasını iltimas etmiştik lâkin hüccet-i mezkûrede mübhemat-ı kayıd olduğumuza binaen ibrâ-i mezkûrdan maktul ve muceb-i şer‘ini mersûmdan taleb ederiz deyu tasdi eyledikleri da‘vâları âlel-muceb-i ikrar-ı huma-i şer‘a istima‘i ve iltifatı şayan olmayub mersûm Milo zımmiye suval dahi tevcih itmemekle ber-vech-i şer‘i muarazadan men‘ olundukları tescil ve huzur-ı âlilerine i‘lâm olundu. El-umur-ı men leh el-umur hurrira fi’l-yevmi’t-tasi‘ min şehr-i Râmâzânı’l-mübârek li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Sayfa: 113 / 341. Belge (s. 59-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne nevahından Mustafa Paşa Kazası’na tâbi‘ Hâcî Karyesi sâkinlerinden zat-ı ta‘rif-i şer‘ ile ma‘rife Hadice bint-i Osman nâm bâkir-i bâliğa meclis-i şer‘i şerif-i enverde iş bu ba‘issü’l-kitâb Ali bin Mehmed mahzarında bâkir-i bâliğa mezbûre Hadice’nin babası ve velisi mezbûr Osman hazır olduğu halde ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Ali beni tezvic-i murad idub ben dahi iş bu tarih-i kitâb günü seksen guruş mehr-i müeccel ve on adet penye ve bir gezi entari ve bir çiçekli entari ve bir kısa libas ve bir gezi şalvar ve bir kuşak ve bir çift mest papuç mehr-i müeccel müştemilatıyla ben nefsimi mezbûr Ali’ye tezvic ve tenkih eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i tezvic ve tenzih ve kabul ve mehr-i müeccel-i merkumu bana tesmiye-i taâhhüd etmekin bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’t-tasi‘ ve’l-ışrîn min Şâ‘bânı’l-âzim li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, Muhzırbaşı Mehmed Ağa.

Sayfa: 114 / 342. Belge (s. 60-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Kahtâlu Mahallesi mütemekkinlerinden Kostandi veled-i Legorali ve Dülger Nikolaki veled-i Martin ve Todori veled-i Volkaham zımmiler meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü's-sefer Dimitrali veled-i Volko nâm zımmi muvacehesinde her biri ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin âliyyü'l-iştirak esedi-i şira-i yeddimizde mülk ve hakkımız olan mahle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Bakkal Sotur menzili ve bizim ahara bahçemizi ve tarîk-i âmm ile mahdud tahmina yirmi dönüm miktarı eşcar-ı müsmire ve gayr-ı müsmireli mülk-ı bahçemizi tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Dimitrali zımmiye beş yüz altmış beş guruşa bey' ve temlik ve vecelâyığı üzere teslim eylediğimizde olduğu ber-vech-i muharrer-i iştirak ve tamellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr beş yüz altmış beş guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz idub savb-ı beynimizde iktisam eyledik fi-ma'bâd bahçe-i mahdud-ı mezkûru mersûm Dimitrali zımminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfi olup bizim asla ve kat'a alâka ve medhâllerimiz kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dediklerinde gibbet-tasdiki's-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sânî ve'l-ısrîn min Şâ'bânî'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Evın Zımmi, Süpürgeci Goron, Kürkçü Panayod.

Sayfa: 114 / 343. Belge (s. 60-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Kahtâlu Mahallesi mütemekkinlerinden Kostandi veled-i Likorali ve Dülger Nikolaki veled-i Marin ve Todori veled-i Volko nâm zımmiler meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü's-sefer Kürkçü Vasıl veled-i Kosto nâm zımmi muvacehesinde her biri ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin âlüyyü'l-iştirak esedi-i yeddimizde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Evın zımmi bahçesi ve bir taraftan Keçeci Kostandi zımmi bahçesi ve iki taraftan bizim ahâr bahçemiz ile mahdud ve mümtaz-ı tahmina bir evlek miktarı mefrûz-ı mülk-ı arsamızı tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Vasıl zımmiye altmış guruşa bey' ve temlik ve vecelâyığı üzere teslim

eylediğimizde olduğu ber-vech-i muharrer-i iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr altmış guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz ve savb-ı beynimizde iktisam eyledik fi-ma‘bâd arsa-i mahdud-ı mezkûru mersûm Vasıl zımminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfi olub bizim asla ve kat‘a alâka ve medhâllerimiz kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsunlar dediğinde gıbbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-sânî ve’l-işrîn min Şa‘bânî’l-âzim li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Nalband Miho Zımmi, Keçeci Kostandi Zımmi, Süpürgeci Panayod Zımmi.

Sayfa: 114 / 344. Belge (s. 60-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne’de Kahtâlu Mahallesi mütemekkinlerinden Ostonco veled-i Lostera nâm zımmi meclis-i şer‘i şerif-i enverde oğlunun oğlu iş bu ba‘issü’s-sefer Vasılaki veled-i Şaydır nâm zımmi muvacehesinde ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakım olan mahle-i mezbûrede vâki‘ bir taraftan benim ahara bey‘ eylediğim bahçe ve ve bir taraftan benim ahar ahurum ve bir taraftan Kapucu Korına menzili ve bir taraftan tarîk-i has ile mahdud ve mümtaz tahmina yarım dönüm miktarı arsamı tarafından bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ ile mersûm Vasılaki zımmiye yüz elli guruşa bey‘ ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz elli guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma‘bâd arsa-i mahdud-ı mezkûre mersûm Vasılaki zımminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfi olub benim asla ve kat‘a alâka ve medhâlim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’t-tasi‘ âşer min şehr-i Şa‘bânî’l-âzim li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Evın Zımmi, Süpürgeci Hodoni, Kürkçü Bavot.

Sayfa: 115 / 345. Belge (s. 60-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Kahtâlu Mahallesi mütemekkinlerinden Kostandi veled-i Likorali ve Dülger Nikolaki veled-i Marin ve Todori veled-i Volko nâm zımmiler meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü's-sefer Süpürgeci Evin veled-i Kostandi nâm zımmi muvacehesinde her biri ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin âlel-iştirak-ı esedi-i şira-i yeddimizde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Keçeci Kostandi ve Kürkçü Vasil menzilleri ve bizim ahar bahçemiz ve tarîk-i âmm ile mahdud-ı eşcar-ı müsmire ve gayr-ı müsmireli iki evlek miktarı mefrûz-ı mülk-ı bahçemi tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey'-i bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Evin zımmiye yüz on beş guruşa bey' ve temlik ve vecelâyığı üzere teslim eylediğimizde olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz on beş guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz idub savb-ı beynimizde iktisam eyledik fi-ma'bâd bahçe-i mahdud-ı mezkûr mersûm Evin zımminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olup bizim asla ve kat'a alâka ve medhâlerimiz kalmadı dediği gibi mutasarrif olsun dediklerinden gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sânî ve'l-ısrîn min Şa'bânî'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Eci Milo Zımmi, Dülger Nikolaki, Nalband Niko.

Sayfa: 115 / 346. Belge (s. 60-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Arabacı Hâcı Hâmza Mahallesi sâkinlerinden ma'rifetü'z-zat-ı ma'rife Habibe bint-i Abdullah nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde zikr-i âtî menzile vazü'l-yed olan Hâcı Dânişmend Karyesi sâkinlerinden iş bu ba'issü'l-kitâb Ali bin Hüseyin nâm kimesne mahzarında takrir-i kelâm idub karye-i mezbûrede vâki' etraf-ı arba'dan Tiryaki Mehmed ve Dülger Mehmed ve Ahmed menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı tahtanî oda ve bir ahur ve bir miktar havlu-yı müstemil bir bâb-ı mülk-ı menzil babamın olup tarih-i kitâbtan on dört sene mukaddem hâlik olan Esteban veled-i Bavon zımminin ale'l-aslın yedinde mülk ve hakkı olup bâd-ı hâlikin veraset-i zevcesi Dormina Nasraniye ile li-ebeveyn er karındaşım

Miho zımmiye ve bana isbat-ı tahkikinden sonra karındaşım mersûm Miho zımmi hâlik olub veraseti benimle anâm mersûme Dormina Nasraniye'ye münhasıra olmuş iken mezbûr Ali menzil-i mezkûrun mecmu'unu fuzuli zabt eder el-hâletû hinde ben şeref-i asılımla müşerref-i evvele suval olunub menzil-i mahdud-ı mezkûrda olan bi't-tarîk-i alınmasına ve ş-şeriyye-i benim hisse-i erba'ımdan kıfâyedine ve bana teslim-i mezbûr Ali'ye tenbiye-i şer'i olunmak matlubumdur deyu da'vâ eylediğimde olduğu cevabında ber-vech-i muharrer-i menzil-i mezkûrda olan hisse-i arsama vasiyetini ikrar lâkin baban hâlik-i mersûmun hinn-i hâlikinde divan-ı keşidesi olub anan mersûme Dormina Nasraniye zımmi kıbel-i şer' den mensuba vasi olmağla sen zaruret-i nafakadan için kıbel-i şer' den memuruna bi'l-vesale kırk guruşa semeni makbuza karye-i mezbûre sâkinlerinden gaib-i ânı'l-meclis-i me'zunen oğlu Ahmed nâm kimesneye bey' ve temlik eyledikten sonra mezbûr Ahmed dahi beş sene derununda mülk-ı müşterası olmak üzere menzil-i mezkûru elli guruş semeni makbuza bana bey' ve temlik ve teslim etmekle çek-i vazü'l-yed ederim deyu beni def'a tasdi ve def'i mezkûrunu isbat-ı sudurunda iken beynimizde Müslimin vasıtat idub salifü'z-zikir menzil-i mezkûrda olan hisse-i arsaya da'vâmdan mezbûr Ali ile beni yirmi guruş bedel-i makbuz üzerine inşa-i akd-ı sulh eyledikten sonra tarafeynden her birilerimiz sulh-ı mezkûru ba'de'l-kabul-ı fi-ma'bâd ma'lum olan menzil hissesi mutalebasına müteallik-i âmm ve âdi ve kâffe-i mutalebatdan mezbûr temlik zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu bana mer'î olan badel-i sulh-ı müstehakkın isterdadına müteallik âmm ve âdi ve kâffe-i mutalebatdan kezalik benim zimmetimi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât idub tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrasını kabul eyledik dedikte gıbbet-tasdiki ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-râbi' ve'l-ısrîn min şehr-i Şa'bânı'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mukayyid Ali Rıza Efendi, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 116 / 347. Belge (s. 61-1 / b. 1)

Ma‘ruz-ı dâ‘i-i Devletlerindir ki

Havza Hükümetleri’nde kâin ve Dimetoka Kazasına tâbi’ Ömer Viran Karyesi sakinlerinden sahib-i ârzuhâl zat-ı ma‘rife Aişe bint-i Hâmza nâm bâkir-i bâliğa meclis-i şer‘i münirde derun-ı ârzuhâlde (eksik).

Sayfa: 116 / 348. Belge (s. 61-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne’de Üsküfcü Hızır Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta‘rif-i şer‘ ile ma‘rife Nefise bint-i Rüstem nâm hatun meclis-i şer‘i şerif-i enverde zevc-ı dâhili iş bu ba‘issü’l-kitâb Mehmed Sadık bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Mehmed Sadık zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu‘aşeretimiz olmamağla ben hula‘ talibe ve rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer-i ma‘kud-ı aleyhe olan yüz yirmi beş guruş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma‘niye-i ma‘lumem üzerlerine ve mezbûrun firâşından hâsıl ve benden mütevelliden sağır-i oğlum Mehmed Tahir ile sağire kızım Habibe benim bi-hakkı’l-hızâne-i hacr ve terbiyemde iken sağıran-ı mezbûran ben rızamla babaları mezbûran yedinde bi’l-nafaka-i ibkâ almak üzerine ve meunet-i süknâm dahi üzerime olmak üzere zevcim mezbûran Sadık ile muhallaa-i sahih-i şer‘iyye ile hula‘ olduğumda olduğu ber-vech-i muharrer-i hula‘-ı mezkûri ba‘de’l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir cem‘i hukuk-ı şer‘iyyeye müteallik âmme ve âdi‘ ve kâffe-i mutalebatdan ben mezbûr Mehmed Sadık’ın zimmetini kabul-ı hâvi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile ibrâ ve iskât-ı hakk-ı ârım dedikte mukarrer-i mezbûre Nefise Hanım’ının cem‘i takrir-i meşruhası mezbûr Mehmed Sadık dahi vecâhen ve şifahen tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-salis âşer min şehr-i Râmâzanı’l-mübârek li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, Muhzırbaşı Mehmed Ağa.

Sayfa: 116 / 349. Belge (s. 61-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne’de Camiî İbrahim Paşa Mahallesi mütemekkinlerinden ma‘rifetü’ş-şahs-ı iş bu ba‘issü’s-sefer Yinula bint-i

Daco nâm Nasraniye meclis-i şer‘i şerif-i enverde zevc-ı dâhili Hırsto veled-i Kostandi nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mersûm Hırsto zımmi bi’t-tesmiye-i zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı zindekanemiz olmamağla ben hula‘ talibe ve rağbe olduğum ecilden mersûmun zimmetinde mutekarrer nafaka-i iddet-i ma‘niye-i ma‘lumem üzerine ve me‘unet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mersûm Hırsto zımmi ile muhallaa-i sahih-i şer‘iyye ile hula‘ olduğumda olduğu ber-vech-i muharrer-i hula‘-ı mezbûri ba‘de’l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâire-i şer‘iyyeye müteallik âmme ve âdi ve kâffe-i mutalebatdan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile ibrâ ve iskât idub ve her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gıbbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-samin âşer min şehri Râmâzanı’l-mübârek li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Mukayyid Ali Rıza Efendi, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 117 / 350. Belge (s. 61-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne’de Kahtâlu Mahallesi mütemekkinlerinden Kostandi veled-i Ligoraki ve Dülger Nikolaki veled-i Marin ve Todori veled-i Volko nâm zımmiler meclis-i şer‘i şerif-i enverde iş bu ba‘issü’s-sefer Keçeci Kostandi veled-i Estemat nâm zımmi muvacehesinde her biri ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değin âlel-iştirak-ı esedi-i yeddimizde mülk ve hakkımız olan mahle-i mezbûrede vâki‘ bir taraftan Kunbalioğlu Ahmed menzili ve bir taraftan bizim ahar bahçemiz ve bir taraftan tarik-i âmm ile mahdud eşcarı müsmire ve gayr-ı müsmireli tahmina yüz çeki dönüm miktarı bahçemizi tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ ile mersum Kostandi zımmiye üç yüz altmış beş guruşa bey‘ ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr üç yüz altmış beş guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz ve savb-ı beynimizde eyledik fi-ma‘bâd bahçe-i mahdud-ı mezkûr mersûm Kostandi zımminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfi olub bizim asla ve kat‘a alâka ve medhâllerimiz kalmadı dedikleri gibi

mutasarrıf olsun dediklerinde gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sânî ve'l-ısrîn min Şa'bânî'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Robin Zımmi, Sirkeci Goron Zımmi, Molla Osman.

Sayfa: 117 / 351. Belge (s. 61-2 / b. 2)

Ma'ruz

Havza Hükümetleri'nde olan Zağra-i Atîk Kasabası mütemekkinlerinden sahib-i ârzuhâl Süleyman bin Mehmed'in kasaba-i mezbûre vücuhundan ve müderrisin-i kiramdan el-Hâc Mehmed Farıs Efendi ibn-i Mehmed Emin mahzarında mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub Râmâzanî'ş-şerif'in on altıncı gecesi akşam üzeri Efendi mûmâ-ileyh kasaba-i mezbûre benim dükkânımın ününe gelub gaib-i ânî'l-beled Zahid nâm kimesneye ismime binaen farz ve uhdesiyle hüccet-i ma'lumeden ba-temellük zimmetimde deyn-i sahih olan sekiz yüz guruşu benden fuzuli taleb-i esnasında zann-ı faz'ıyla ...esnasında bi-gayr-ı hakk-ı benim alnıma ve ayağıma darb eylediğinden bana bi-gayr-ı hakk olmağla muceb-i şer'ini talep ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval-ı cevabında mer'î mezbûr ber-vech-i muharrer-i da'vâ-yı mezkûresinin isbatdan külliya âciz olub mûmâ-ileyh Farıs Efendi'ye bi't-taleb ba'de't-tahlifü'ş-şer'î mucebiyle mer'î mezbûr Süleyman da'vâ-yı mezkûresiyle mûmâ-ileyh El-Hâc Mehmed Farıs Efendi'ye bi't-tenbiye-i mu'arazadan men' olunduğu tescil. Fî 25 N sene 1242.

Sayfa: 117 / 352. Belge (s. 61-2 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Zikri-i âti-i hususun mahlinde keşf ve mu'ayene olunması babında şifahen sadır olan ferman-ı samilerine imtisalen savb-ı şer'î enverden kâtib-i şer'iat Mehmed Said Efendi ibn-i Ahmed me'zunen ta'in ve îrsal olunub olduğu taraf-ı müşiranelerinden mübaşir ta'yin buyurulan kavas kulları vasitâü'ş-şer'le mahrusa-i Edirne'ye muzâfat-ı Manastır Nahiyesi'ne tâbi' Burgos Karyesi'ne varub karye-i mezbûrede bakkal zımminin menzilinde hâlik olan Bakkal Aştırayd veled-i Mişo zımminin cürmüne nazaran husus-ı

mezkûri ahali-i karye-i mezbûreden mazbutü'l-esami-i zimmilerin ile karye-i mezbûreye bir buçuk saat mesafesi olan Salariyegi Karyesi ahailerinden kezalik mazbut'ül-esami-i Müslimin ve zimmilerinden istintak eylediğinde hâlik-i mersûm Aştırayd zımmi Râmâzan-ı şerif'in yirmi ikinci günü kendi mütemekkin ettiği Saraliyegi Karyesi'nden taahhüd eder Hoca Karyesi'ne gidub karye-i mezbûre derununda birkaç nefer-i reaya ile altaşı müsabaka eder iken hâlik mersûm âlemet ve daina kendimi esnada karye-i mezbûre reayalarından Pani veled-i Görli zımminin ettiği bir kıt'a kebîr taş-ı sat'a-i hâlik-i mersûmun zasına (?) isabet idub mecruh olduğu halde bir gece karye-i mezbûrede beytütet ve iki gece kendi karyesine gidub iskân ettikten sonra tekrar Burgos Karyesi'ne gelub üç gece iskân ettikten sonra cerh-i mezkûrdan müteessiren hâlik olduğunu hâlik-i mersûmun sanından istima' ettik deyu keryeteyn-i mezbûreteyn ahailer ihbar ettiklerini ve hâlik-i mersûmun bir tarafta veresesinden kimesnesi olmayub üzerinden zuhur eden otuz bir guruş on beş para nakdıyla bakkal dükkânında bi'l-mani vazü'l-yed olduğu sağır ve kebîr altı adet nahas kazma ve iki vukıyye mum ve iki vukıyye nohudu dükkânı mezkûrda müşteri-i zımmiye teslim olunduğunu kâtib-i merkum mahlinde keşf ve mu'ayene ve huzur-ı şer'e gelub âlel-vuku'a eylediği inha ve takrir-i huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 2 L sene 1242.

Sayfa: 118 / 353. Belge (s. 62-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de el-Hâc Velîyüddin Mahallesi sakinlerinden ma'rife-i zat-ı Fatma bint-i Mehmed nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı dâhili iş bu ba'issü'l-kitâb es-Seyyid Mehmed bin Murad mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Seyyid Mehmed zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu'aşeretimiz olmamağla ben hula'-ı talibe ve rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer-i ma' kud-ı aleyhe olan elli guruş mehr-i müeccelimden ben rızamla fariğa olub nafaka-i iddet-i ma'niye-i ma'lumem üzerine ve meunet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Mehmed ile muhalla-i sahih-i şer'iyeye ile hula' olduğumda olduğu ber-vech-i muharrer-i hula'i mezkûri ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir cem'i hukuk-ı şer'iyeye müteallik âmme-i ve âdi ve kâffe-i mutalebatdan mezbûr Seyyid Mehmed'in zimmetini ibrâ-i âmm-i

sahih-i şer‘ ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu kezalik benim zimmetimi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile ibrâ ve iskât idub tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gibbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka’ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’l-hâmis min Şevvâlî’l-mükerrem li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Mukayyid Rıza Efendi, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 118 / 354. Belge (s. 62-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne’de muzafâ-ı Üsküdar Nahiyesi’ne tâbi‘ Gül Pınarı Karyesi mütemekkinlerinden Milo veled-i Miço ve Todori veled-i Nikola nâm zımmiler meclis-i şer‘i şerif-i enverde zıkr-i âtî araziye vaz‘ulyed olan iş bu ba‘issü’l-rakım Görli veled-i Bavon nâm zımmi muvacehesinde her biri takrir-i kelâm idub karye-i mezbûrede vâki‘ etraf-ı erba‘dan Estoban ve Bavon zımmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud tahmina altı seng tohum istiab eder tarla fi’l-asıl babam Miço ile mersûm Todori’nin babası Nikola zımmiler tarih-i kitâbtan yirmi altı sene mukaddem iştirak-ı taht-ı tasdiklerinde iken mersûm Görli zımminin babası Bavon zımmi hâlikinden mukaddem tarla-yı mahdud-ı mezkûreye mecruben bana vaz‘ ve inşa eyledikten sonra mersûm Bavon zımmi hâlik olub oğlu mersûm Görli zımmi yirmi seneden beru tarlayı mahdud-ı mezkûri fuzuli zabt eder suval olunub tarla-yı mahdud-ı mezkûreye babasının vaz‘ ve ihdas eylediği ve beyyineye hâl idub ve nakz-ı mevcudesi ahz-ı birle tarla-yı mezkûri bize teslime tenbiye-i şer‘ olunmak matlubumuzdur deyu ba‘de’l-da‘vâ ve’s-suval-ı mersûm Görli zımmi mer‘iban-ı mersûmanın ber-vech-i muharrer-i merâlarını külliya inkâr idecek veyahudün mer‘iban-ı mersûman ile mer‘i mersûm Dögeysi bir arada olub yirmi sene bi’t-terazi ve bi’l-arz-ı şer‘i terk olunan tarlayı ve hukuk-ı da‘vâsı ve tamamı âşrû’l-haram-ı memnuatdan olmağın mer‘iban-ı mersûman-ı Milo ve Todori zımmiler da‘vâyı mezkûreleriyle mersûm Görli zımmiye bi’l-emri teâla mu‘arazadan men‘ olunmağın ma-vâka’ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-sabi‘ min Şevvâlî’l-mükerrem li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Molla Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 119 / 355. Belge (s. 62-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Şârabdâr Hâmza Bey Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife olan iş bu ba'issü'l-kitâb Emine bint-i Ahmed nâm hatun meclis-i şer'i şerif-i enverde sabık-ı damadı es-Seyyid Ali bin Mehmed mahzarında takrir-i kelâm ve ta'bir-i ânı'l-meram idub mezbûr es-Seyyid Ali kızım Zeliha bint-i Abdullah nâm hatun ile zevciyet-i beynimizde kalmayıken mezbûrin firâşından hâsıl ve kızım mezbûreden mütevellide iş bu iki yaşında sağire Aişe Sıdika'nın validesi kızım Zeliha Hatun sağire-i mezbûreye veçihi kimesneye nefsinı tezvic idub ol-vechle hakk-ı nafaka kendisinden sak'olmağın ben sağire-i mezbûrenin min-kıbel-i vâlâda ceddese olub hakk-ı hakkane bana âkd olmağın bi-hakkı'l-hızâne hâlâ hacr ve terbiyemde olan sağire-i mezbûre Aişe Sıdika nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyaç ile muhtaç olmağın babası mezbûr üzerine kıbel-i şer'den karar-ı ma'ruf-ı nafaka ve kisve baha farz ve takdir buyurub istidaneye dahi bana izin vermekin matlubumdur dedikte gibbet-tasdiki' şer'i hâkim-i hasım-ı mevki-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ı me'âb-ı Efendi hazretleri ber-minvâl-ı muharrer-i sağire-i mezbûrenin nafaka ve kisvesi için babası mezbûr es-Seyyid Ali üzerine tarih-i kitâbtan beher yevm bi't-terazi on ikişer para farz ve takdir buyurub meblâğ-ı mefrûz-ı mezkûri sağire-i mezbûrenin nafaka ve kisvesine vesâir levazım-ı zaruriyesine harç ve sarfa ve vakt-ı zaruretde istidaneye ve lede'z-zafer sağire-i mezbûrenin babası mezbûr es-Seyyid Ali üzerine rucua' mezbûre Emine Hatun'a izin vermekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis min ve'l-ısrın min Şa'bânı'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kâtib-i sâni-i şer'iat Mehmed Said Efendi, ser-Muhzıran Mehmed Ağa, Tahtacı Molla Mustafa.

Sayfa: 119 / 356. Belge (s. 62-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de muzâfat-ı Ada Nahiyesi'ne tâbi' Ahur Karyesi sükkânından es-Seyyid Mustafa bin Halil nâm kimesne meclis-i şer'i şerif-i

enverde iş bu ba'issü'l-kitâb Fatma bint-i İbrahim nâm hatunun zevci tarafından isticar-ı âtiyyü'z-zikr-i tasdik-ı vekil Ahmed bin Mehmed nâm kimesne mahzarında takrir-i kelâm idub kızım olub bundan akdem fevt olan Aişe'den mütevellide iş bu yedi yaşında Emine bint-i Mehmed nâm sağirenin validesinden müstakil malı olmayub babası mezbûr Mehmed dahi mefkur olmağın ol-vechle sağire-i mezbûre nafaka ve kisveye eşeddi-i ihtiyaç ile muhtaç olmağın ben dahi sağire-i mezbûrun min-kıbel-i vâlâda ceddese olub ben dahi sağireyi mezbûreye nafaka ve terbiyeye ârim-i kudretim olmamağın sağire-i mezbûreye mevkule-i mezbûre Fatma Hatun'dan benden talep etmekin ben dahi sağire-i mezbûreye mevkule-i mezbûre Fatma Hatun'a bi'l-vâlâya beher yevm onar paraya isticar eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i isticar ve kabul eyledikten sonra beher yevm ücret-i mezkûrun beş parasını sağire-i mezbûrenin nafaka ve kisvesine harç ve sarfa ve bâki beşer parasını dahi sağire-i mezbûre rüşd-ı müruruna değin yedinde hıfza mevkule-i mezbûre Fatma Hatun'a bi'l-vâlâya izn-i verdiğimde olduğu ber-vech-i muharrer kabul ve taâhhüd etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sabi' min şehr-i Şevvâli'l-mükerrem li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 120 / 357. Belge (s. 63-1 / b. 1)

Ma'ruz

Mahrusa-i Edirne'de Zincirli Kuyu Mahallesi mütemekkinlerinden sahib-i ârzuhâl şahısları ma'rife Encıl ve Hırsula bint-i Estador nâm Nasraniyeler evvel-i huzur-ı devletlerinde ba'de mahkemede meclis-i şer'i münirde derun-ı ârzuhâlde ismi mezkûr Yorgi veled-i Manno nâm zımmi muvacehesinde Hameynü'ş-Şerifeyn müfettişi vekili Ali Efendi ile zikr-i âtî vakfın ber-vech-i şayan mütevellisi olan es-Seyyid Halil Ağa'nın vekili Musli Hafız İbrahim Efendi ve mübaşiri çavuş kulları hazuran oldukları halde her biri takrir-i kelâm idub cennet mekân-ı Sultan Yıldırım Bâyezıd Hân âliyü'l-rahmete ve'l-gufran hazretlerinin evkâfi müskâfatından mahrusa-i mezbûre civarında Yıldırım Ovası demekle ma'ruf nâm mahalde vâki' etraf-

1 erba'sı Degirmenci Bani ve Petro ve Braşkoh zımmiler bahçeleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki dönüm miktar-ı vakf-ı dud bahçesi babamın olup bundan akdem hâlik olan Estador zımminin ba-izni ve ba-temessük-ı mütevellî-i vakıf-ı bi'l-icareteyn taht-ı tasarrufunda olup ba'd-ı hâlike ardıya bize intikal etmişken mersûm Yorgi zımmi bahçe-i mezkûreye on iki seneden beru fuzuli ve bi'l-sened-i zabt eylediğinden ve iki sene mukaddem iş bu hazıra-i ba-meclis-i Tomani bint-i Tanaşır nâm zımmiye fuzuli ferağ etmekle bahçe-i mahdud-ı mezkûreye bize teslim mersûm Yorgi zımmiye tenbiye-i şer'î olundukta matlubumdur deyu da'vâ eylediğimde olduğu cevabında tarih-i mezkûrdan beru ber-vech-i muharrer-i bahçe-i mezkûye zabt ve iki sene mukaddem hazıra-i mersûmeye fariğ olduğunu ikrar lâkin tarih-i mezkûrda şer'iatla ve baliğâ olduğumuz halde huzur-ı müzayede bi't-terazi bahçe-i mahdud-ı mezkûreye otuz guruş bedel-i makbuza bana ferağ ve takrir idub ben dahi ba'de't-tefri' ve'l-kabul mütevellî-i vekil-i merkum dahi benim tasarruf-ı izn-i hâvi-i âtik-ı temellük-ı hamışine-i kenar-ı tahrir ve taahhüd idub ol-vechle ba-izn-i mütevellî ben mutasarrıf olduktan sonra ben dahi iki sene mukaddem bahçe-i mezkûrede derun-ı hakk-ı tasarrufu kezalik ba-izn-i mütevellî-i hazıra-i mersûme Tomana Nasraniye'ye elli guruşa bedel-i makbuza fariğ olmuştur deyu bahçe-i takrir-i meşruhuna mutabık mütevellî-i vekil merkumun imza ve hattını hâvi bir kıt'a temessük ve birazıyla bizi def'a tasdi ve def'i mezkûr ben isbat-ı sudurunda iken beynimizde Müslimin tavsi idub salifü'z-zikir da'vâ-yı mezkûremizden bizi mersûm Yorgi zımmi ile almış guruş bedel-i makbuza ve inşa-i akd-ı sulh eylediklerinde tarafeynden her birilerimiz sulh-ı mezkûri ba'de'l-kabul fi-ma'bâd husus-ı mezkûra müteallik âmme ve âdi' ve kâffe-i mutalebatdan mersûm Yorgi zımmi ile hazıra-i mersûme Tomana Nasraniye'nin zimmetlerini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledikte olduğu bedel-i sulh-ı müstehakk-ı isterdadına müteallik âmme-i ve âdi' ve kâffe-i mutalebatdan kezalik bizim zimmetlerimizi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve İskât idub tarafeynden her birilerimiz ber-minvâl-ı muharrer âharan ibrasını kabul eyledik deyu mukarreran-ı mersûman bahçe-i takrir-i meşruhalarını mersûm Yorgi zımmi ile hazıra-i mersûmeden her birileri vecâhen ve şifahen tahkif ve tasdik eyledikleri tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 9 L sene 1242.

Sayfa: 120 / 358. Belge (s. 63-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Karaca Ahmed Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife iş bu bai'ssü'l-kitâb Hadice bint-i Halil nâm hatun meclis-i şer'i şerif-i enverde zevc-ı matluku Murad bin Mehmed Salim nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Murad ile zevciyet-i beynimizde kalma-i iken mezbûrun kar eşinden hâsıla benden mütevellide hâlâ bi-hakkı'l-hızâne-i hacr ve terbiyemde olan iş bu on yedi günlük sağire kızım Emine'ye nafaka ve kisve eşed-i ihtiyaç ile muhtaç olmağın babası mezbûr üzerine kıbel-i şer'den karar-ı ma'ruf nafaka ve kisve baha farz ve takdir buyurub istidaneye dahi bana izin virmek matlubumdur dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'i hâkim-i müvekki-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ı me'âb Efendi hazretleri dahi ber-minvâl-ı muharrere-i sağire-i mezbûrenin nafaka ve kisvesi için babası mezbûr Murad üzerine tarih-i kitâbtan beher mah yedişer guruş nafaka ve kisve baha farz ve takdir buyurub meblâğ-ı mefrûz-ı mezkûr sağire-i mezbûrenin nafaka ve kisvesine vesâir levazımı zaruriyesine harç ve sarfa ve vakt-ı zaruretde istidaneye ve lede'z-zafer-i zevc-ı matluku mezbûr Murad üzerine rucua' mezbûre Hadice Hatun'a izin vermenin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-samin min Şevvâlı'l-mükerrem li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 121 / 359. Belge (s. 63-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Daye Hatun Mahallesi imamı Efendi ba'de's-selâm inha olunur ki

Mahlemiz yöre sâkinlerinden ba'issü'l-mirasla Ümmügülsüm bint-i Hasan nâm hatunun zevci olan Selim bin Ali tarih-i kitâbtan bir sene mukaddem Donanma-yı Hümayun sefineleri ile Mora seferinde düvel-i sefinede iki şehiden fevt olduğunu üdul-ı âhrar-ı ricâl-ı Müslimin'den Rusçuk Kasabası ahalisinden Süleyman bin Abdullah nâm kimesne huzur-ı şer'de mezbûr Ümmügülsüm Hatun'un muvacehesinde âlel-terikü'ş-şahâdet fevt olduğunu haber ve ehad-ı ihbarıyla mezbûre dahi tasdik etmekle mezbûr Süleyman'ın âdline-i a'la olub haberini tasdik edecek nefsi ahara tezvice

kadar olduğunu ketb-ı fikhine ta'birde mestur ve mukayyid olmağın gerekir ki mezbûre Ümmügülsüm Hatun'a talibe olan Yüncü Ali bin Ahmed'e tarafeyn rızasıyla tesmiye-i mehr idub lede't-taahhüd ve âkd-ı nikâh eyleyesin ve'l-islâm. Fî 13 L sene 1242.

Sayfa: 121 / 360. Belge (s. 63-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Hadice Hatun Mahallesi sakinlerinden zat-ı şer' ile ma'rife Aişe bint-i Hasan nâm kimesne meclis-i şer'i şerif-i enverde zevc-ı dâhili iş bu ba'issü'l-kitâb Mehmed Salim bin Mustafa nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Salim zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu'aşeretimiz olmamağla ben hula' talibe ve rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer ve ma' kud-ı aleyhe olan yüz guruş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma'niye-i ma'lumem üzerlerine ve hîn-i âkdda mehr-i müeccel tesmiye olunub bedel-i hula' olmak üzere mezbûrun yedinde terk eylediğim bir çiçekli entari ve bir şalvar ve bir kısa kürk ve dört beledi yasdık ve iki minder ve iki izlavî ve bir kilim üzerlerine ve me'unet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Mehmed Salim ile muhallaa-i sahih-i şer'iyye ile hula' olduğumda olduğu ber-vech-i muharre-i hula'-i mezkûruma ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir cem'i hukuk-ı şer'iyyeye müteallik âmme ve âdi' ve kâffe-i mutalebatdan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini kabul-ı hâvi-i ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât-ı hakk eyledik dedikte mukarrere-i mezbûre Aişe Hatun'un cem'i takrir-i meşruhasını mezbûr Mehmed Salim'e vecâhen ve şifâhen tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sabi' min şehr-i Şevvâli'l-mükerrem li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 121 / 361. Belge (s. 63-2 / b. 3)

Ma'ruz

Mahrusa-i Edirne'de İmaret-i Mezid Bey Mahallesi mütemekkinlerinden Estoban veled-i Lanor nâm zimmi meclis-i şer'î münirde şehir-i Şam ahalisinden olup el-haletû hinde mahrusa-i Edirne'de ticaretle mükim olan ba'issü'l-i'lâm Mihalzade el-Hâc Ahmed Ağa ibn-i Abdullah nâm kimesne mahzarında üzerinde da'vâ ve takrir-i kelâm idub ben bin iki yüz otuz sekiz senesinden beru beher sene iki yüz kırk guruş ücret-i tesmiyesiyle merkum el-Hâc Ahmed Ağa'ya dört sene hizmet etmekle dört senede mecmu' olan ecr-i mislimle dokuz yüz altmış guruşu merkum el-Hâc Ahmed Ağa'dan mukaddema tamamen ahz ve kabz eyledim ancak esnayı hizmetinde Şam emtiasından merkumun malı olarak emriyle panayırlarda ahara bey' eylediğim ve lâzım gelen semenlerini merkuma hasbete hasbete teslimad olunub tarih-i i'lâmdan bir gün mukaddem merkum ile ticar-ı beyinlerinde hesabımız reviyet olunub bana makbuz-ı da'vâ üzerine bin yüz guruş deyn-i uhderime benden talep idub ben dahi ikrar-ı deyn etmişim lâkin hesab-ı mezkûrda hâlt-ı vâki' olmağın bir def'a dahi merkum ile tekrar huzur-ı şer' de ma'rifet-i şer'le yegân yegân hesabımız reviyet olunub âlatdan âdi' olarak merkum el-Hâc Ahmed Ağa'ya beş yüz yetmiş guruş mecmu' deynim zuhur idub deyn-i mezkûrda olan meblâğ-ı mezkûr beş yüz yetmiş guruşu merkum el-Hâc Ahmed Ağa'ya def' ve teslim bana tenbiye-i şer' olunub tahsil için sa'ya ba'de'l-ilka' deynim olan meblâğ-ı mezkûri def'at-ı merkuma edâya kudretim olmamağla merkum el-Hâc Ahmed Ağa'dan istihsal eyledikte olduğu deyn-i mezkûrda olan beş yüz guruşu iş bu tarih-i i'lâmdan altmış bir gün tamamına değin Estoban'a mübeyyin-i tescil idub biz dahi ber-vech-i muharrer-i kabul eyledim dedikte merkum el-Hâc Ahmed Ağa dahi mukarrer-i mersûm Estoban zimminin cem'i takrir-i meşruhunu tasdik idub tarafeyn ikrar ve tasdikleri tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Hurrira fi'l-yevmi's-salis âşer min şehir-i Şevvâli'l-mükerrem li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 122 / 362. Belge (s. 64-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Karaca Ahmed Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ta'rifi-i şer' ile ma'rife Elgoroli bint-i Kostandi nâm Nasraniye meclis-i şer'i şerif-i enverde zevc-ı dâhili iş bu ba'issü'l-rakım Ebustol veled-i Kosta nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mersûm Ebustol zımmi bi't-tesmiyesiyle beynimiz üzere zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı zindecanımız olmamağla ben hula' talibe ve rağbe olduğum ecilden nafaka-ı iddet-i ma'niye-i ma'lumem üzerine ve bedel-i hula' olmak üzere zevcim mersûm zımmiye malımdan merkum olan bir minder ve bir peşkir ve bir çuka karaca ve bir sincab kürk ve bir fistan ve iki zer'i çukanın üzerlerine ve mersûmun firâşından hâsıl ve benden mütevellid iş bu iki buçuk yaşında Kostandi nâm sağireyi zımmi ben yedi yaşını teknil edinceye değin kendi malımdan infak ve kisa etmek ve me'unet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mersûm Ebustol zımmi ile muhalla-i sahih-i şer'iyeye ile hula' olduğumda olduğu ber-vech-i muharrer-i hula'-ı mezkûri ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete ve bedel-i hula' olan eşya-yı muharrer-i mezkûri vesâir cem'i hukuk-ı şer'iyeye müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan mersûm Ebustol zımminin zimmetini kabul-ı hâvi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât-ı hakk eyledim dedikte mukarrer-i mersûme Elgoroli Nasraniye'nin cem'i takrir-i meşruhasını mersûm Ebustol zımmi dahi vecâhen ve şifâhen tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi selh şehir-i Şa'bânî'l-âzim li-sene isnâ ve eba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdül-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 122 / 363. Belge (s. 64-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'ye muzâfat-ı Ada Nahiyesi'nde tâbi' Bosna Karyesi mütemekkinlerinden Aleksî veled-i Sandri nâm zımmi meclis-i şer'i şerif-i enverde hâlâ zevcesi iş bu ba'issü's-sefer şahs-ı ma'rife Sofya bint-i Londo nâm Nasraniye muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan karye-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Estefan ve Köseoğlu Tanaş ve Vasıl zımmiler ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir matbah ve bir ahur ve bir

samanhane ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilim ile silk-ı mülkümde münselek emvalimden bir çift karasığır öküzü ve iki re's inek ve iki re's dana ve iki re's döğemi bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'î ve sıfka-i vahide ile zevcem mersûme Sofya Nasraniye'ye dört yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelâyığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr dört yüz guruşu zevcim müşteriye-i mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'î müştemilatıyla ve hayvanat-ı mezkûrun mecmu' zevcem mersûme Sofya Nasraniye'nin mülkü müşterası ve hakk-ı sarfi olub benim menzil-i mezkûr ile hayvanat-ı mezkûrede kat'a ve kattiyete âlaka ve medhâlim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-rabi' âşer min Şevvâli'l-mükerrem li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Panço oğlu Petro Zımmi, Galye oğlu Tanaşır, Koti oğlu Vasıl, Dülger Estefani, Estefan Zımmi.

Sayfa: 122 / 364. Belge (s. 64-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Hâcı Hoşkadem Mahallesi sâkinlerinden Ümmügülsüm bint-i Mahmud nâm hatunun zevci ve tarafeynden bey' âtiyyü'z-zikr-i ikrar-ı vekil olduğu zat-ı mezbûreye bi'l-ma'rifet-i şer'iyye-i ârifan Molla Hasan bin Mustafa ve Ahmed bin Yusuf nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit olan el-Hâc İbrahim bin Hasan nâm kimesne meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitâb Keçeci es-Seyyid Halil Ağa ibn-i Ali mahzarında takrir-i kelâm idub mevkulem zevcem mezbûre Ümmügülsüm Hatun akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Ali Ağa ve Kapıcı Molla Ömer ve Hâcı Raşid Ağa ve Arabacı Süleyman menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud üç bâb benim fevkanî oda ve bir sofa ve bir kiler ve bir matbah ve bir kuyu ve bir ahur ve bir samanhâne ve bir sayeban ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffe ve'l-hukuk ve'l-merafık-ı tarafeynden icâb ve kabul-ı hâvi-i meşrut-ı **Sayfa: 123 / (s. 64-2 / b. 1)** müsfiyeden âri bey' bât-ı sahih-i şer' ile mezbûr Seyyid

Halil'e bin beş yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelâyığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr bin beş yüz guruşu müşteri-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'i müstemilatıyla mezbûr Seyyid Halil'in mülk-i müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim menzil-i mahdudda kat'a ve kattiyete alâka ve medhâlim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yehtâr mülk ve mutasarrıf olsun dedi dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis âşer min Şevvâli'l-mukerrem li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Keçeci Molla Mehmed, Molla Mehmed, Molla Hüseyin.

Sayfa: 123 / 365. Belge (s. 64-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Kızıl Mescid Mahallesi mütemekkinlerinden Kostandi veled-i Hırsto nâm zımmi meclis-i şer'i şerif-i enverde iş bu ba'issü's-sefer Koşni veled-i Yanaki nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Derzi Panço ve Dülger Estefan zımmiler menzilleri ve bozahâne dükkânı ve tarîk-i âmm ile mahdud beş kebenk bir bâb-ı çömlekçi dükkânı tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Koşni zımmiye beş yüz on guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr beş yüz on guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eylediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-rabi' âşer min Şevvâli'l-mukerrem li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Nalband Estoban Zımmi, Keresteci Ebustol Zımmi, Kostandi Zımmi.

Sayfa: 123 / 366. Belge (s. 64-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de İbrahim Paşa Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife Behyetullah bint-i Hâmza nâm hatun meclis-i şer'i şerif-i enverde zevc-ı dâhili iş bu ba'issü'l-kitâb Seyyid Mehmed Salim bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mezbûr Seyyid Mehmed Selim zevc-ı dâhilim olub lâkin beynimizde hüsn-ı mu'aşeretimiz olmamağla ben hula' talibe ve rağbe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mutekarrer ve ma' kud-ı aleyhe olan iki yüz altı guruş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma'niye-i ma'lumem üzerlerine ve hin-i âkidde mehr-i müccel tesmiye olunub bedel-i hula' olmak üzere mezbûrun yedinde terk eylediğim dört beledi yasdık ve iki izlavi ve iki minder ve bir selimiye entarim üzerlerine ve meunet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Mehmed Salim ile muhalla-i sahih-i şer' iyye ile hula' olduğumda olduğu ber-vech-i muharrer-i hula'-ı mezkûri ba'de'l-kabul-ı hukuk-ı zevciyete vesâir cem'i hukuk-ı şer' iyyeye müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini kabul-ı hâvi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât-ı hakk eyledik dedikte mukarrer-i mezbûre Behyetullah Hatun'un cem'i takrir-i meşruhasını mezbûr Seyyid Mehmed Salim vecâhen ve şifahen tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-salis âşer min Şevvâli'l-mükerrem li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 124 / 367. Belge (s. 65-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Karaca Ahmed Mahallesi mütemekkinlerinden Hıristali veled-i Dimitri nâm zımmi meclis-i şer'i şerif-i enverde hâlâ zevcesi iş bu ba'issü's-sefer Ostobani bint-i Gorgi nâm Nasraniye tarafından şirâ-i canıyyü'z-zikri tasdik-ı vekil Minro veled-i Toni nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı arba'dan Molla Mustafa ve Con ve Abacı Danço zımmiler menzileri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir miktar havlu-yı müştamil bir bâb-ı mülk-

ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhık tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey'-i bât-ı sahih-i şer' ile mevkulem mersûme Ostobani Nasraniye'ye üç yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştırâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr üç yüz guruşu mevkule-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'i müştemilatıyla mevkulem mersûme Ostobani Nasraniye'nin mülk-ı müşterası olup benim asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki's-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis âşer min Şevvâli'l-mükerrem li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Molla Mustafa, Nalband Mehmed, Nalband Şakir Ağa.

Sayfa: 124 / 368. Belge (s. 65-1 / b. 2)

Ma'ruz

Mahrusa-i Edirne'de Gülbahar Mahalesi sâkinlerinden Aişe bint-i Mehmed Tahir nâm hatun'un zevci ve tarafından husus-ı âtiyyü'z-zikri taleb-i da'vâ ve ahz ve kabz ve lede'l-iktizâ-ı sulh ve ibraya ve husus-ı mezkûrun müteveffa olduğu umurun kelimine vekil olduğu Ali bin Mehmed ve Rüstem bin Abdi nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit ve sübut-ı vekâletine hükm-ı şer'i li-hakk olan Abdülkadir bin İbrahim nâm kimesne Katar Karyesi sükkânından Hüseyin bin Ahmed mahzarında takrir-i kelâm idub mevkulem mezbûrenin merkum Hüseyin zimmetinde iş bu yedimde olan bir kıt'a temessük natik olduğu üzere malından ve yedinden iktiraz ve kabz eylediği sekiz yüz kırk guruş alacak hakkı olmağla meblâğ-ı mezkûri merkum Hüseyin'den bi'l-vekâle malı talep ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval ve'l-inkâr mer'i vekil-i merkum Abdülkadir ber-minvâl-ı muharrer da'vâ-yı mezkûresini lede't-tezkıyye Abdülkadri ve Tahir şahâdetleri ma'kule olan eş-Şeyhi Abdullah bin Ali ve Sarraç Halil bin Mustafa nâm kimesneler şahâdetleriyle bi'l-muvacehe ber-nehc-i şer'i isbat etmekin mucebiyle meblâğ-ı mezkûr sekiz yüz kırk guruşu mer'i vekil-i mersûm Abdülkadir'e edâ ve teslim merkum Hüseyin'e tenbiye-i şer'i olunduğu tescil. Fî 19 L sene 1242.

Sayfa: 124 / 369. Belge (s. 65-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Kıncı Firuz Mahallesi sükkânından ve ocağ-ı mülga mensubundan olub bundan akdem ba-irede-i seniye Tuna sahiline nefiy ve eceli olunmuş Kiracı Abdülfani Bey'in ve şeriki Asitane-i Âliyye kiracıbaşısı olub kezalik ba-irade-i seniye canib-i mezkûra nefiy ve eceli olunan Mehmed ile ber-vech-i musaham-ı müşterek olarak muharrer-i mezbûrede Paşa Pazarı Sokağı'nda mutekarrer-i merkum Abdülfani Bey'in hanında mevcut zikirleri-i âtiye göre bargirleri mukarrer-i merkum Abdülfani Bey'in nefiylede ve yine beyin masrafından dolayı zararlısı olacağından başkasının kapunen telef olacağını nefiy-i merkum Abdülfani Bey'in zevcesi huzur-ı şer'e ba'de'l-ihbarı sûk-i sultanîde huzur-ı şer'le lede'l-müzayede semeni müsellemleriyle ahara bey'le semenlerinin nakdı kendüye teslim olunması iltimas etmekle husus-ı mezkûr merkuf-ı namı olan Beykoz Müslimin'den ba'de'l-istiğfar ol-vechle muharrer-i vak'a mutabık eylediği ihbar olunmağla ol-vechle nefi-i merkum Abdülfani Bey'in bargir-i mezkûr semenlerinden nakd-ı semeni ahz ve kabz ve kendüye îrsal ve isale kıbel-i şer'den benim ve dahi nasb ve ta'yin olunan zevc-i mezbûr Kura Hatun bint-i Halil ve mezbûr Mehmed'in kezalik semenini ahz ve kabz ve kendüye isal ve îrsal kıbel-i şer'den benim ve dahi nasb ve ta'yin olan Nalband el-Hâc Yakub ibn-i Ömer mübaşir kulları ve ma'rifet-i şer'le tahrir ve ba'de'l-muzayede bey' olunan bargir-i mezkûrların müfredatı üzere defteridir ki ber-vech-i âti zikir olunur. Fî 7 Ş sene 1242.

Kır bargir re's 1 kula bargir re's 1 yekûn 400

Def'a kır bargir re's 1 lagar bargir re's 1 yekûn 350

Doru bargir re's 1 yekûn 135

Def'a doru bargir re's 1 yekûn 180

Def'a kır bargir re's yekûn 181

Def'a lagar doru bargir re's 1 yekûn 90

Al bargir re's 1 yekûn 100

Kula re's bargir yekûn 150

Def'a doru bargir re's 1 yekûn 162

Def'a kır bargir re's 1 102

Def'a kır bargir re's 1 yekûn 126

Def'a doru kır lagar re's 1 yekûn 150
Def'a lagar toru bargir re's 1 yekûn 80
Lagar çil esb re's 1 yekûn 87
Def'a lagar kır bargir re's 1 yekûn 66
Def'a doru bargir re's 1 yekûn 100
Def'a doru lagar bargir re's 1 yekûn 74
Lagar çil bargir re's 1 yekûn 91
Def'a doru bargir re's 1 yekûn 170
Lagar al bargir re's 1 yekûn 71
Lagar def'a kır bargir re's 1 yekûn 50
Lagar doru esb re's 1 yekûn 70
Def'a doru bargir re's 1 yekûn 100
Def'a lagar doru bargir re's 1 yekûn 90
Def'a doru bargir re's 1 yekûn 150
Def'a al bargir re's 1 yekûn 200
Def'a kır bargir re's 1 yekûn 230
Def'a al bargir re's 1 yekûn 150
Bargir re's 1 yekûn 30

Yekûn:

3962

+0354

4316

Bargir-i mezkûrların otuz beş gününde mürur-ı isabet eden masrafına verilecek hâsıl olan ücretleri olub zevc-i şahsiye-i mezbûrenin müzayedesi.

Yekûn: Ahara isabet harc-ı defter yekûn 107 buçuk, dellaliye yekûn 80

Bargir-i mezkûrların otuz beş gününde şâir ve saman ve ücret-i hazinedar ve masaraf sair olduğu lede'l-ihbar olunub fehime-i zevcelerinden Kura Hatun'un müzayedesi yekûn 787 buçuk.

Tamamı: yekûn 3342 yekûn 975

Hisse-i zevce-i Abdülfani Bey'in yekûn 1670 buçuk

Hisse-i Mehmed Ağa yekûn 1670 buçuk

Mezbûr Abdülfani Begin semeni mezkûr zeyl-i husus-ı olan bin otuz yetmiş çeki guruşu zevce fehime-i mezbûr Kura Hatun ve mezbûr Mehmed

Ağa'nın hissesi olan kezalik bin otuz yetmiş çeki guruş mezbûrlarıdır Nalband el-Hâc Yakub'a tamamen ahz ve kabz eylediklerinden her biri huzur-ı şer' de ikrar ve itirafı iş bu zeyl-i deftere keşire ve yevm-ı ruz-ı tarih-i mürurunda sene-i merkume.

Sayfa: 125 / 370. Belge (s. 65-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Abdülrahman Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife Fatma Hurisima bint-i Abdullah nâm hatun meclis-i şer' i şerif-i enverde mahrusa-i Edirne nevahisinden Ada Nahiyesine tâbi' Bosna Karyesi mütemekkinlerinden iş bu ba'issü'l-rakım Mişo veled-i Manol zımmi muvacehesinde ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub akd-ı Âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub karye-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Dostorali ve Askori ve Dostovri zımmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhık tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Mişo zımmiye yüz on beş guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrar-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz on beş guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'i müştemilatıyla mersûm Mişo zımminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlîm kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer' i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis âşer min Şevvâli'l-mükerrem li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mahmud, Mustafa Ağa, Arif Ağa.

Sayfa: 126 / 371. Belge (s. 66-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Şeyhi Çelebi Mahallesi sükkânından Hüseyin bin Ahmed meclis-i şer' i şerif-i enverde hâlâ zevcesi iş bu ba'issü'l-kitâb Zeyneb bint-i Abdullah mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Kapıcı Ahmed menzili ve tarîk-i âmm ile mahdud üç bâb-ı tahtanî

oda ve bir izbe ve bir matbah ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimin nısf-ı şayi'î benim yedimde ibkâ ve nısf-ı şayi'î aharını tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile zevcem mezbûre Zeyneb Hatun'a yüz guruşa bey' ve temlik ve şayi'î teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz guruşu zevcem müşteriye-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm-i menzili mahdud-ı mezkûrun nısf-ı şayi'î zevcem mezbûre Zeyneb Hatun'un mülk-ı müşterası olub benim asla şayi'ada kat'a alâka ve medhâlîm kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sânî âşer min şehr-i Şevvâlî'l-mükerrem li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Boyacı Molla Ahmed, Mü'ezzin Salih, İmam Mehmed Efendi.

Sayfa: 126 / 372. Belge (s. 66-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Hafız Ahmed Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta'rif-i şer' ile ma'rif Fatma bint-i Süleyman nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde Kavaklı zu'amalarından iş bu ba'issü'l-kitâb İbrahim Elbeşe Ağa ibn-i el-Hâc Mustafa Ağa tarafından şira-i âtiyyü'z-zikri tasdik-ı vekil Molla Abdullah bin Abdulrahman nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan müşteri-i mûmâ-ileyhin menzili ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mevkul mûmâ-ileyh İbrahim Elbeşe Ağa'ya üç yüz yetmiş beş guruşa bey'-i temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr üç yüz yetmiş beş guruşu müşteri-i mûmâ-ileyhin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzili mahdud-ı mezkûr cem'î müştemilatıyla mevkul mûmâ-ileyh İbrahim Elbeşe Ağa'nın mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlîm kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-

şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-samin âşer min Şevvâli’l-mükerrerem li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Molla Salih, Mehmed Emin Efendi, Haffaf Hafız Halil Efendi.

Sayfa: 126 / 373. Belge (s. 66-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne’de Abdülrahman Mahallesi sükkânından Börekçi Osman bin Mustafa bin Abdullah’ın hâlâ zevcesi ve tarafından bey‘-i âti ile ferağ-ı vakıf-ı atıyyü’l-beyân takrir-ı vekil olduğu Seyyid Molla Ali bin Hüseyin ve Mehmed bin Said nâm kimesneler şahâdetleriyle şer‘a sabit olan Fatimatü’z-zehra bint-i Mehmed nâm hatun meclis-i şer‘i şerif-i enverde iş bu ba‘issü’l-rakım Aleksandri veled-i Gabron nâm zımmi muvacehesinde bi’l-vekâle ikrar ve takrir-i kelâm idub zevcem mevkul mezbûr Osman akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahrusa-i mezbûrede Karabulut Mahallesi’nde vâki‘ etraf-ı erba‘dan Bavon ve Dülger Andon zımmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı tahtanî oda ve bir bâb-ı fevkanî oda ve bir mahzen ve bir sofa ve bir havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi’t-tevâbi‘ ve’l-levâhık tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘i ile mesfur Aleksandri zımmiye bi’l-vekâle bin iki yüz guruşa bey‘ ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz idub menzil-i mahdud-ı mezkûrun havlusunu ve derununda tavıl ve arzen (s. 66-2 / b. 1) nisab-ı tevcihi elli altı ziraî arsa-i mahrusa-i mezbûrda Kadirinhâne Tekkesi Vakfı müskafatından olub icare-i ma‘lumeyi salifü’z-zikir arsa-ı vakıf-ı mezkûr elli altı ziraî üzerinde mebni bir bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir kenefir ve bir kuyuyu müştemil-i mahal-i dönümü ba-izn-i mütevellî altı yüz guruş bedel-i makbuz mukabelesinde mesfur Aleksandri zımmiye bi’l-vekâle muvacehe-i mütevellide ferağ ve tasdik eyledikte olduğu tefrih ve tasdik ve kabul eyledikten sonra semeni mezkûr bin iki yüz guruş ile bedel-i mezkûr altı yüz guruşla cem‘an bin sekiz yüz guruşu mersûmun yedinden bi’l-vekâle ahz ve kabz eyledim ba‘de’l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûrun mülk-ı mahlini cem‘i müştemilatıyla mesfur Aleksandri zımminin mülk-ı müşterası olub vakf-ı mahl-ı dönüm ba-izn-i mütevellî-i vakf-ı mesfur zımminin hakkı tefrihi

olub zevcim mevkulüm mezbûr Osman'ın kat'a alaka ve medhâli kalmamıştır dedikleri gibi mutasarrıf olsun dedi dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-ısrîn min Şevvâli'l-mükerrem li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mudanyalı Mehmed, Molla Ali ve Derviş Mustafa, Halil Efendi.

Sayfa: 127 / 374. Belge (s. 66-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Kızıl Mescid Mahallesi sâkinlerinden şahs-ı tarif-i şer'île ma'rife Halita bint-i Koni nâm Nasraniye meclis-i şer'î şerif-i enverde sadriye kebîre kızı iş bu ba'issü'l-rakım Oyina bint-i Bahron Nasraniye mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Ahmed Çelebi ve Hıristali ve Maribon zımmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı fevkanî oda ve bir sofa ve bir bâb-ı tahtanî oda ve bir mahzen ve bir miktar havlu-yı müştemil mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhık ve mahrusa-i mezbûrede Yıldırım Bayezid Hân tarafında vâki' etraf-ı erba'dan Kasab Ankıl ve Nalband Yorgali zımmiler bağları dimekle ve tarîk-i âmm ile mahdud tahmina bir dönüm mülk-ı bahçemi dahi tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile kızım mersûme Oyina Nasraniye'ye sıfka-i vahide yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelâyığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledim ba'de'l-yevm-i menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'î müştemilatıyla ve bağı mahdud-ı mezkûr kızım mersûme Oyina Nasraniye'nin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim asla ve kat'en alâka ve medhâlim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-samin âşer min Şevvâli'l-mükerrem li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Bağcı Mehmed Çelebi, Miran Hâcı Mustafa, Hasan Çelebi.

Sayfa: 127 / 375. Belge (s. 66-2 / b. 3)

Ma'ruz-ı dâ'i-i Devletlerinindir ki

Mahrusa-i Edirne'de Mezbahane Mahallesi sâkinlerinden ba'issü'l-i'lâm Nikolaki veled-i Diço nâm zımmi meclis-i şer'î münirde Yorgali veled-i Yamandi nâm zımmi üzerine da'vâ ve takrir-i kelâm idub tarih-i i'lâmdan bir buçuk sene mukaddem iş bu yedimde olan temessük-ı natık olduğu üzere malımdan ve yedimden iktiraz ve kabz eylediği üç yüz altmış dokuz buçuk guruş alacak hakkımı mersûm Yamandi zımmiden hâlâ talep ederim deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval mersûm Yamandi zımmi cevabında mer'î mersûmun ber-vech-i muharrer-i merâsını bi't-tavi' ve'l-rıza-ı ikrar ve i'tiraf etmekle âlel-muceb-i ikrar-ı meblâğ-ı mezkûr üç yüz altmış dokuz buçuk guruşu mer'î mersûm Nikolaki zımmiye edâ ve teslime mersûm Yamandi zımmiye tenbiye-i şer'î olunduğu tescil ve huzur-ı âlilerine i'lâm olundu. Fî 23 L sene 1242.

Sayfa: 128 / 376. Belge (s. 67-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de derun-ı hisarda mütemekkin olan aşçı esnafından Nikola veled-i Tanaş nâm zımmi meclis-i şer'î şerif-i enverde yine esnaf-ı mezkûrdan iş bu ba'issü'l-rakım Yorgali veled-i Miço nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub Kafes Kapusu haricinde aşçı dükkânında vâki' malımdan olmak üzere ben esnaf-ı kürek ta'bir olunur alat-ı lâzımeme ben tarih-i kitâbtan dokuz sene mukaddem diyar-ı ahara gittiğimde mersûm Yorgali zımmi zikr-i âtî malım olan alat-ı lâzımeme fuzuli zabt idub ben mersûmdan bundan akdem huzur-ı şer'de talep ve da'vâ eylediğimde olduğu ber-vech-i muharrer-i alat-ı mezkûremi yedinde olduğunu ba'de'l-ikrar-ı mersûmun ikrarıyla bana edâsına mezbûr Yorgali zımmiye tenbiye-i şer'î olan buzgah kazganı ve bir hüşmer kazganı ve bir timur kepçesi ve dört tencere maa kapak ve bir su bakırı ve iki sini ve sekiz sahan ve bir timur tandır kabağı ve iki tandır tabesi nahas ve bir tandır tenceresi ve bir kepçe ve bir kefkir ve doksan adet gülab şişesi ve iki çengel ve bir çekicimi mersûm Yorga zımmi bana def' ve teslim ben dahi yedinden ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd husus-ı mezkûru vesair cem'î hukuk-ı şer'iiyyeye müteallik âmme-i âdi ve kâffe-i mutalebatdan ben mesfur Yorgali zımminin zimmetini ibrâ-i âmm-i

sahih-i şer‘ ile ibrâ ve iskât idub tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı muharrer âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gıbbet-tasdik ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’l-ısrîn min Şevvâli’l-mükerem li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Elbeşe Ağa, Börekçi Eşanrimu, Yanaki.

Sayfa: 128 / 377. Belge (s. 67-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne’de Emir Mescid Mahallesi sâkinlerinden Seyyid Yusuf bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer‘i şerif-i enverde iş bu ba‘issü’l-kitâb Seyyid Hasan bin Hüseyin nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki‘ bir taraftan (silik) Abdullah menzilleri ve bir taraftan Hasırcı Ömer menzili ve tarik-i has ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı tahtanî oda ve bir miktar havlu-yı müstemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi’t-tevâbi‘ ve’l-levâhık tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahiih-i şer‘ ile mezbûr Seyyid Hasan’a seksen guruşa bey‘ ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işıra ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr seksen guruşu müşteri-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba‘de’l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûru cem‘i müstemilatıyla mezbûr Seyyid Hasan’ın mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat‘en alâka ve medhâlîm kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-sânî ve’l-ısrîn min Şevvâli’l-mükerrem li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Helvacı Ömer Ağa, Debbağ Memiş Ağa, Dağlı Abdullah.

Sayfa: 128 / 378. Belge (s. 67-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne’de Hadice Hatun Mahallesi sükkânından olub bundan akdem fevt olan Yüncü Hâmza Mustafa bin Mehmed’in ve reşid-ı zevce-i menkuha-yı metrukesi Emine Hatun bint-i Ebubekir’den gayr-ı zâhir-i verasesi-i ma‘ruf ve mesrud kimesesi olmayub terekesine (boşluk) mahrusa-i Edirne’de Şifahane hamamcısı ba‘issü’l-kitâb Habibe bint-i Mustafa nâm hatun tarafından istihsal-ı atıyyü’z-zikr-i tasdik-ı vekil Emine bint-i Mustafa

nâm hatun meclis-i şer‘i şerif-i enverde takrir-i kelâm ve ta‘bir-i âni‘l-meram idub iş bu mirre-i hâkire Aişe bint-i Abdülkadir’in ve‘l-cehetinden velisi olmayub ma‘lume-i mirre-i hâkir mezbûre Aişe’nin kıbel-i şer‘den mevkulem mezbûre Habibe Hatun’a icar olunması matlubumuzdur dedikte mirre-i hâkir mezbûrenin ecr-i misli olduğunu zeyl-i vesikada muharrer-i esami-i Müslimin ba‘de‘l-istihcar hâkim-i mevki-i sadr-ı kitâb tûba leh hüsn-ı meâb Efendi hazretleri vâlâyîn ûmurları **Sayfa: 129 / (s. 67-2 / b. 1)** hasebiyle mirre-i hâkire mezbûre Aişe’ye beher sene otuz guruş ücret-i tesmiyesiyle mevkule-i mezbûre Habibe Hatun’a icar olduğu ber-vech-i isticar ve kabul eyledikten sonra beher sene takrir olunan ücret-i mezkûreden on beş guruşunu mirre-i hâkire mezbûrenin libasına harc ve sarfa ve bâki olan on beş guruşunu dahi mirre-i hâkire mezbûre reşid olana değin yedinde hıfza mevkule-i mezbûre Emine Hatun’a kıbel-i şer‘den izin verilmekin ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi‘l-yevmi’s-sadis min Şevvâli‘l-mükerrem li-sene isnâ ve erba‘in ve mi‘eteyn ve elf.

Şuhûdü‘l-hâl: es-Seyyid Abdülkadir Efendi, Kâtibü‘l-Huruf Mehmed Said Efendi, Mukayyid Ali Rıza Efendi.

Sayfa: 129 / 379. Belge (s. 67-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne’de Hâcı es-Seyyid Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta‘rif-i şer‘ ile ma‘rife Hurinullah bint-i Ahmed nâm hatun’un kız karındaşı iş bu ba‘issü‘l-kitâb Hadice bint-i Ahmed nâm hatun tarafından şıra-i âtiyyü‘z-zikri tasdik-ı vekil Süleyman bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü‘z-zikrin suduruna değin yedimde arsa ve şıra-i mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki‘ etraf-ı erba‘dan Berber Mehmed ve Mustafa menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud üç bâb-ı tahtanî oda ve iki bâb-ı fevkanî oda ve bir sofa ve bir ahur ve bir kağıdhâne ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi‘t-tevâbi‘ ve‘l-levâhık tarafeynden bi‘l-icâb ve‘l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahi-i şer‘ ile kız karındaşım mevkule-i mezbûre Hadice Hatun’a dokuz yüz guruşa bey‘ ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr dokuz yüz guruşu kız karındaşım müşteriye-i mezbûrenin yedinden tamamen

ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'î müştemilatıyla kız karındaşım mezbûre Hadice Hatun'un mülk-ı müşterası olub benim asla alâka ve medhâlim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî 27 L sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Asım Efendi, Mehmed Kâmil Ağa, İsmail Ağa.

Sayfa: 129 / 380. Belge (s. 67-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Ali Kuşçu Mahallesi mütemekkinlerinden Yakurin veled-i Atanaki nâm zımmi mahrusa-i mezbûre nevahisinden Ada Nahiyesi'ne tâbi' Toğancı Udak Karyesi mütemekkinlerinden iş bu ba'issü's-sefer Estebani veled-i Dimitrali nâm zımmi mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idubakd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub karye-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Bavon ve Ebustol zımmiler menzilleri ve tarafını tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı tahtanî oda ve bir sundurma ve bir sabat ve bir miktar havlu-yı müştemil mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhık tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Estorani zımmiye seksen guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr seksen guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'î müştemilatıyla mersûm Estebani zımminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfi olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi's-samin âşer min Şevvâli'l-mükerrem li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Dimitrali, Yamandi, Emin Çelebi.

Sayfa: 130 / 381. Belge (s. 68-1 / b. 1)

Husus-ı âtiyyü'l-beyânın zikr-i âtî mahalde ketb ve tahrir-i iltimas olunmağın savb-ı şer'î enverden mersul-ı ser-kitâbe-i kayıt âskeri Mollana es-Seyyid Hafız Abdulfettah Efendi mahrusa-i Edirne'de Sıkça Murad Mahallesi'nden kendi hariciyesinden zeyl-i vesikada muharreri'l-esami-i

Müslimin mahzarında âkdde meclis-i şer'î âli ettiklerinde Yenice Mahallesi'inde sâkin ma'rifet-i zat-ı Nefise Hatun bint-i Osman meclis-i ma'ruf-ı mezkûrda iş bu ba'issü'l-kitâb Fatma Hatun bint-i Ömer tarafından şira-i cani'yyü'z-zikri tasdik-ı vekil zevci Abdullah Ağa ibn-i Mehmed mahzarında akd-ı atıyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülküm olan mahrusa-i mezbûre mahallatından Kürd Hoca Mahallesinde vâki' etraf-ı erba'dan Helvacı Ahmed Ağa ve Debbağ İsmail menzilleri ve Balaban Paşa Vakfi'ndan odaları ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir kilar ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhık tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'ile mevkule-i mezbûre Fatma Hatun iş bu tarihten üç sene mukaddem dört yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve kabz ve kabul idub semeni olan meblâğ-ı mezkûr dört yüz guruşu müşteriye-i mevkule-i mezbûre Fatma Hatun'un yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm-i menzil-i mahdud-ı mezkûr mevkule-i mezbûre-i Fatma Hatun'un mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dediği mevlanayı mûmâ-ileyh mahlinde ketb ve tahrir ve mebhus-ı emna-i şer'le meclis-i şer'e gelub âlel-vuku'a inha-ı takriri ba'de't-tenfiz ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ışrîn min Şa'bânı'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Abdülfettah Efendi, Necib Efendi, Abdülhamid Efendi, Ebubekir Efendi, Ahmed Efendi.

Sayfa: 130 / 382. Belge (s. 68-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Akmescid Mahallesi sâkinlerinden Yusuf bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitâb Mehmed bin İbrahim nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub iş bu husus-ı şer'le mu'yane olunan sekiz yaşında ....er karındaşım Mehmed Tahir bin Ali nâm sağırin malı ve gayr-ı velisi ve nafaka-i şer'isi olmayub ben dahi infak ve kisvaya kudretim olmamağla iş bu tarih-i kitâbtan beher mah beşer guruş ücret ile mezbûr Mehmed'e icar ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i istihcar ve kabul eyledikten sonra salifü'z-zikir beher mah

beşer guruş ücretin beher mah dörder guruşunu sağır-i mezbûrin nafaka ve kisvesine ve bâki birer guruşunu dahi yedinde ba'de'l-iktifat-ı sağır-i mezbûrun hîn-i buluğunda kendüye def' ve teslime mezbûr Mehmed'e bi'l-vâlâya red eyledikte olduğı ber-vech-i muharrer-i meblâğ-ı mezkûrun dörder guruşunu beher mah sarfa ve bâki bir guruşunu yedinde hıfza ve sağır-i mezbûrun hîn-i buluğunda kendüye def' ve teslimi taâhhüd eyledi dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sabi' âşer min Şevvâlî'l-mükerrem li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Yanbolu Mehmed, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 131 / 383. Belge (s. 68-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Zen Firuz Mahallesi sâkinlerinden iken zat-ı ma'rife iş bu ba'issü'l-kitâb Münsibe bint-i Ahmed nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı matluku Memiş bin Mustafa nâm kimesne mahzarında takrir-i kelâm ve ta'rif-i âni'l-meram idub mezbûr Memiş ile zevciyet-i beynimizde kalma-i iken mezbûrun firâşından naş-ı bedenimde hâsıl beş aylık hamıl zâhir olmağla vaz'-ı hamıl ile munkabız olacak iddet-i nafakası için mezbûr Memiş üzerine kıberl-i şer' den karar-ı ma'ruf nafaka-ı baha-ı farz ve takdir olunub iş bu on para dahi bana izin vermekin matlubumdur dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î hâkim-i hasım mevki-i sadr-ı kitâb tûba leh ve hüsn-ı meâb Efendi hazretleri dahi mezbûre Münsibe Hatun'un vaz'-ı munkabız hamıl olacak iddet-i nafakası için zevc-ı matluku mezbûr Memiş üzerine iş bu tarih-i kitâbtan beher mah bi't-terazi beşer guruş nafaka-ı baha-ı farz ve takdir buyurub meblâğ-ı mefruz-ı mezkûri mezbûre Münsibe Hatun'un nefsi-i nafakasına harc ve sarfa ve vakt-ı zaruret-i lâzıme-i istidaneye ve indü'z-zafer zevc-ı matluku mezbûr Memiş üzerine rucua'-ı mezbûre Münsibe Hatun'a izin vermekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sânî min şehri Rebi'ü'l-âhir li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ser-Muhzıran el-Hâc Tahir Ağa, Tahtacı Molla Mustafa, Muhzır Ali Ağa.

Sayfa: 131 / 384. Belge (s. 68-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de derun-ı hisarda Karaca Halil Mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem hâlik olan Talkadin bint-i Anparsom nâm Ermeni'nin ve reşid-ı sadr-ı kebîr oğulları Îsador ve Rahuron ve sadriye kebîre kızı Erdorladi ve tenbiye-i imtiyaz tahkikinden sonra merkûman Esador ve Zaron ve Ermuznadon Ermeniler'de iş bu ba'issü'l-rakım Markod veled-i Vadir nâm Ermeni muvacehesinde her biri ikrar ve takrir-i kelâm idub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Rankanir ocağı ve Büzmeci Sibor ve Kapucu Diklo Ermeniler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud dört bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir mahzen ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzil anamızın mevrus-ı hâlik-ı mersûme Talkadin Ermeni'nin ale'l-hâlikin yedinde mülk ve hakkı olup ba'd-ı hâlike cümlemize mevrus olduktan sonra bizler her birimiz menzil-i mahdud-ı mezkûru bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden bi'l-icâb-ı ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Markod Ermeni'ye dokuz yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr dokuz yüz guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz idub ba'de'l-husus beynimizde iktisam eyledik ba'de'l-yevm-i menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'i müştemilatıyla mesfur Markod Ermeni'nin mülk-ı müşterası olup bizim asla ve kat'a alâka ve medhâllerimiz kalmadı dedikleri gibi mutasarrıf olsun dediklerinde gibbet-tasdiki's-şer'i ma-vâka' bi't-taleb olundu. Fi gur-re-i min Râmâzanı's-şerif li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Firuncu Artayın, Büzmeci Anparson.

Sayfa: 131 / 385. Belge (s. 68-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Kızıl Mescid Mahallesi mütemekkinlerinden Boressin veled-i Estoban nâm zımminin iş bu ba'issü's-sefer Buruşko veled-i Kolov nâm zımmi mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olup mahle-i mezbûrda vâki' bir taraftan Çoban Yorgi zımmi menzili ve bir taraftan benim ahur-ı menzilim ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı mülk-ı menzilimi tarafeynden

bi'l-icâb-ı ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Buruşko zimmiye yüz elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz elli guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm ahur-ı mahdud-ı mezkûru mersûm Buruşko zimminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfi olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı dediği gibi mutasarrıf oldun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî 5 Za sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Layikor Zımmi, Raylır Zımmi, Panayod Zımmi.

Sayfa: 132 / 386. Belge (s. 69-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Kızıl Mescid Mahallesi mütemekkinlerinden Bucyin veled-i Estoban nâm zimmi meclis-i şer'i şerif-i enverde hâlâ zevcesi iş bu ba'issü's-sefer şahs-ı ma'rife Mariboni veled-i Herayış nâm Nasraniye mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Doyor zimmi menzili ve bir taraftan Çoban Yanaki zimmi menzili ve bir taraftan Azlavud zimmi menzili ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdud büyük ardiyye-yi müştemil bir bâb-ı mük-ı menzilimin mersûm Volyır zimmi tarafından vâki' bir bâb-ı tahtanî oda ve bir sayeban ve miktar-ı havlu-yı efrazıyla sağır sokak kapusuna varınca âlamet-i fâsıla ve da'ile ba'de'l-ımtiyaz tarafeynden bi'l-icâb-ı ve'l-kabul bey' bât-ı sahih-i şer' ile zevcem mesfur Mariboni Nasraniye'ye elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr elli guruşu zevcem müşteriye-i mesfurenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mefruz-ı mahdud-ı mezkûru cem'i müştemilatıyla zevcem mesfur Mariboni Nasraniye'nin mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı dedikleri gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis min Zi'l-ka'dei'ş-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Divo, Panayod, Bosko.

Sayfa: 132 / 387. Belge (s. 69-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Kiremitçi el-Hâc Halil Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ma'rife iş bu ba'issü'l-kitâb Fatmatü'z-zehra bint-i Mustafa nâm Kıbtî meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı dâhili Muhmud bin İbrahim nâm Kıbtî mahzarında takrir-i kelâm ve ta'bir-i ânı'l-meram idub mezbûr Mahmud ile zevciyet-i beynimizde kalma-i iken mezbûrun firâşından hâsıla ve benden mütevellide iş bu on bir aylık sağire kızım Rukiyye nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyaç ile muhtaç olmağın sağire-i mezbûrenin nafaka ve kisvesi için babası mezbûr üzerine kıbel-i şer'eden karar-ı ma'ruf nafaka ve kiske baha-ı farz ve takdir buyurub istidaneye dahi bana izin vermenin matlubumdur dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î hâkim mevki-i sadr-ı kitâb tûba leh ve hüsn-ı me'âb Efendi hazretleri dahi ber-minvâl-ı muharrer-i sağire-i mezbûre Rukiyye'nin nafaka ve kisvesi için babası mezbûr üzerine tarih-i kitâbtan yedine ba-terazi beher mah yedişer guruşu farz ve takdir buyurub meblâğ-ı mefruz-ı mezkûrun sağire-i mezbûrenin nafaka ve kisvesine vesâir levazım-ı zaruresine harç ve sarfa ve vakt-ı zaruretde istidaneye ve lede'z-zafer mezbûr Mahmud Kıbtî üzerine rucua'-ı mezbûr Fatmatü'z-zehra Kıbtî'ye izin vermenin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis min Zi'l-ka'dei'ş-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 132 / 388. Belge (s. 69-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Arabacı el-Hâc Hâmza Mahallesi mütemekkinlerinden Kostandi ve Andri veled-i Ronbir nâm Ermeniler meclis-i şer'î şerif-i enverde bakkal esnafı ustalarından iş bu ba'issü's-sefer Yagorki veled-i Baro nâm zimmi muvacehesinde her biri ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değın âlel-iştirak olan bir hurda mülk ve hakkı olan mahle-i mezbûrede vâki' bir bâb-ı bakkal-ı dükkân ve üzerinde mevcut sağir ve kebîr on altı adet tabe ve sekiz adet kebîr kutu ve sekiz adet sağir kutu ve on altı adet iftariye kutu ve bir çift pirinç vazo maa takım ve bir bakır terazi maa teneke dirhem ve iki adet ağaç zeytun çanağı ve bir nahas revgın baliyesi ve bir akçe tahtası ve üç adet kebîr sitil ve iki adet

sağır kebîr küb ve dört adet sağır ve kebîr kapu ile sâirenin ve'l-esnaf-ı kürek ta'bir olunur alat-ı lâzime-i mâhlul-ı mezbûru tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'î ve sıfka-i vahide ile mersûm Yagorki zimmiye iki yüz elli guruşa bey' ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve ahz eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz elli guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz ve hafs-ı beynimizde iktisam eyledik fi-ma'bâd kürek-i mezkûr mersûm Yagorki zımminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfi olub benim kürek-i mezkûrda asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı dedikleri gibi mutasarrıf olsun dediklerinde gibbet-tasdiki's-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-ısrîn min Zi'l-ka'dei's-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: ....Bakkal Nikolaki, Bakkal Tanasaki, Yakutibaşı Usta, Bazarbaşı Mehmed Emin Ağa.

Sayfa: 133 / 389. Belge (s. 69-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Âşık Ali Paşa Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta'rif-i şer'î ile ma'rife Hafize bint-i Süleyman nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitâb kezalik zat-ı ma'rife Emine bint-i İbrahim nâm hatun mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Esadil menzili ve bir taraftan İbrahim Ağa menzili ve bir taraftan merhum Sultan Selim Han hatibi menzili ve bir taraftan tarîk-i has ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir kiler ve bir ahur ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhık tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'î ile mezbûr Emine Hatun'a iki yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan mezblağ-ı mezkûr iki yüz guruşu müşteriye-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz idub meblâğ-ı mezkûrun mübeyyin ve takririne müteallik âmm ve âdi' ve kâffe-i mutalebatdan tarafeynden her birimiz âharan zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer'î ile ibrâ ve iskât ve her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrasını kabul eyledik fi-

ma‘bâb menzil-i mahdud-ı mezkûru cem‘i müstemilatıyla mezbûre Emine Hatun’un mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olup benim menzil-i mezkûrda kat‘an ve kattiyet alâka ve medhâlim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve hays-ı mâ-yahtâr malın mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’l-âşer min Zi’l-ka‘dei’ş-şerife li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Eci Kara Ali, Uncu Ahmed Baba, Eci Hüseyin Ağa, Çıkrıkçı Mehmed Ağa.

Sayfa: 133 / 390. Belge (s. 69-2 / b. 2)

Ma‘ruz

Mahrusa-i Edirne’de muzâfat-ı Çöke Nahiyesi’ne tâbi‘ Benefşe Sofiler Karyesi mütemekkinlerinden sahib-i ârzuhâl Haviri veled-i Estoban nâm zımmi meclis-i şer‘i şerif-i enverde derun-ı ârzuhâlde ismi mezkûr nahiye-i mezkûra tâbi‘ Boyalık-ı Kebîr Karyesi mütemekkinlerinden Bani veled-i Dadnli zımmi ile mersûm Bani zımminin sulbi kebîr oğulları muvacehelerinde mübaşiri hazır olduğu halde takrir-i kelâm idub tarih-i îlâmdan altı gün mukaddem mersûman-ı karye-i mezbûreden geçerken benim ziraî tarlam derununda öküzlerini salıverub bana ikrar eylediklerini reviiyet eyledikte ben dahi mezkûr öküzleri karye-i mezbûr halîtına gönderub vuku‘ bulan zararlarını mersûmana tazmin ettirmek için dokunmak esnasında iken mersûm Yorgi zımmi beni tutub babası mersûm dahi öküzra‘ (?) ta‘bir olunur kebîr değnek ile başıma darb ve cerh ve bi-gayr-i hakk-ı sol gözümü huruc etmekle muceb-i şer‘ini mersûmandan talep ederim deyu ba‘de’l-da‘vâ ve’s-suval-ı mersûman cevabında mer’i mersûmu ber-vech-i muharrer-i darb ve cerh eylediklerini ikrar lâkin mersûm Haviri zımmi sopa-yı kebîr ile bizim üzerlerimize hücum idub biz dahi binâen-aleyh darb etmiştik dediklerinde zımmi-i mersûm mahrusa-i mezbûrede kâin mevkul-ı hususuma şahsı mamur-ı cerrahlıkta fenn-i mahareti olan Hasan kalfa ile sâirlerine eda olundukta mersûm Haviri zımminin gözünde bir alat olduğunu huzur-ı şer‘e mersûmun muvacehelerinde ihbar etmeleriyle âlel-muceb-i ihbarım mer’i mersûmun cerhine bir nam-ı hâsıl oluncaya değin tevfikân olunduğu huzur-ı

müşiranelerine i'lâm olundu. El-umur-ı men leh el-umur hurrira fi'l-yevmi'l-rabi' âşer min Zi'l-ka'dei'ş-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 133 / 391. Belge (s. 69-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Naib Çelebi Mahallesi mütemekkinlerinden Süpürgesi Gorki veled-i Kırco nâm zımmi meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-rakım kendi tarafından asale hâlâ zevci Volko veled-i Estahov nâm zımmi tarafından şira-i âtiyyü'z-zikri tasdik-ı vekil Mariya bint-i Bavon nâm Nasraniye muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Kazancı Hırıstali ve Bazarcı Çalu ve Değirmenci Todori zımmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir izbe ve bir ahur ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilmi bicemmi't-tevâbi' ve'l-levâhık tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûme Mariya Nasraniye ile zevc-i mevkûl mersûm Volko zımmiye âlel-iştirak esedi üç yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte onlar dahi ber-vech-i muharrer-i iştirak ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr üç yüz guruşu zevcan-ı müşteriban-ı mesfuran yedlerinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'î müştemilatıyla mersûme Marya Nasraniye ile zevci mevkûl mesfur Volko zımminin âlel-iştirak-ı esedi-i mülk-ı müşteraları olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı dedikleri gibi mutasarırfan olsunlar dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdi âşer min Zi'l-ka'dei'ş-şerife li-sene isnâ ve arba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kömürcü Kanco Zımmi, Değirmenci Yanaki Zımmi, Mazandır Zımmi, Halil Ağa.

Sayfa: 134 / 392. Belge (s. 70-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de hısn-ı dâhilinde Aya Nikola Mahallesi mütemekkinlerinden Kürkçü Nikola veled-i Yanaki nâm zımmi meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü's-sefer Bağcı Tanaş veled-i Dimitrali nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna

değın mahle-i mezbûrede vâki‘ etraf-ı erba‘dan Duhani Bani ve Bakkal Dimitrali zımmiler menzilleri ve Mirhalu odaları ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir bâb-ı fevkanî oda ve bir kilar ve bir matbah ve bir mahzen ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilin nisf-ı şayi‘i benim ve nisf-ı şayi‘i aharı anâm Layrani Nasraniye’nin mülkü olmağla ben menzil-i mezkûrda olan nisf-ı şayi‘min dört sehim i‘tibarıyla üç sehim şayi‘i yedimde ibkâ ve bir sehim şayi‘i aharını tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ ile mersûm Tanaş zımmiye yüz elli guruşa bey‘ ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz elli guruşa müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma‘bâd benim menzil-i mezkûrun nisf-ı şayi‘inde olan dört sehim i‘tibarıyla bir sehim şayi‘i mersûm Tanaş zımminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfi olub sehim-i mezkûrda benim asla ve kat‘a ve kattiyet alâka ve medhâlim kalmadı dedikleri mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’l-tasi‘ min Zi’l-ka‘dei’ş-şerife li-sene ve isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Büzmeci Anastas Zımmi, Duhani Bani Zımmi, Miranbır Zımmi.

Sayfa: 134 / 393. Belge (s. 70-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne’de Kebe Yayıcı Mahallesi sâkinlerinden olub sinin-i huşısınin buluğa teknil ve buluğa taahhüt-ı şer‘de mutekarrer-i mu‘teref olan Fatma bint-i Ali nâm bâkir-i baliğâ meclis-i şer‘i şerif-i enverde iş bu ba‘issü’l-kitâb Haffaf el-Hâc Mehmed Sadık Ağa ibn-i Mustafa nâm kimesne mahzarında takrir-i kelâm idub ben ücret ile hizmet eder makuleden olmayub beş sene mezbûrenin menziline bi’t-tesmiye-i ücret-i hizmet etmekle sinin-i mezkûrede müstahsa olduğum ecr-i mislim için mecmu‘ kırk üç guruş kıymetli bir kadife dizlik ve bir libade ve bir kadife dölband ve diğeri bir şalvar ve bir entari ve bir gömlek ve bir fes ve bir diğeri yemeni ve bir abdest havlusu ile naktd-ı dahi yetmiş guruşa cem‘a yüz on üç guruşluk eşya ve nakd-ı bana teslim idub ben dahi yedinden tamamen ba‘de’l-ahz ve kabz fi-ma‘bâd sinin-

i mezkûrda eylediğim hizmetimin ziyade ecr-i misl mutalebasına müteallik âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan mezbûrun zimmetini ibrâ-i âm-m-i sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledim deyu mukarrer-i mezbûrenin cem'i takri-i meşruhasını mezbûr Hâcî Sadık Ağa vecâhen ve şifahen tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-samin ve'l-işrîn min Şevvâl'l-mükerrerem li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İsmail Hakkı Efendi, ser-Muhzıran Mehmed Ağa, Tahtacı Molla Mustafa.

Sayfa: 134 / 394. Belge (s. 70-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Kahtâlu Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rifeye Lina bint-i Hristo nâm Nasraniye meclis-i şer'î şerif-i enverde ba'issü'l-hâzei's-sefer Kostandi veled-i Likorali ve Dülger Nikolaki veled-i Marin ve Todori veled-i Volko nâm zimmiler muvacehelerinde mersûme Lina Nasraniye'nin zevci Estonco veled-i Losinra zimmi hazır olduğu halde takri-i kelâm idub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Panayod bahçesi ve Anastaş ve Nalband Nilko ve Sudor zimmiler menzilleri ve bakkal dükkânı tarafını tarîk-i âmm ile mahdud isticar-ı müsmire ve gayr-ı müsmireli derununda bir kebîr kuyu ve bir havlu-yı müstemil tahmina on miktarı benim bir kıt'a mülk-ı bahçemi zevcem hazır mersûm Estonco zimmi bundan akdem mersûman Kostandi ve Nikolaki ve Todori zimmilere benim izin ve icazetim yoğ iken âlel-iştirak olur bin beş yüz altmış gurusu semen-i makbuza bey' ve teslim idub onlar dahi ber-minvâl-ı muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabul idub vaz'ı-yed itmeleriyle lâkin ben bey'-i mezkûremize olmamağla bahçe-i mezkûru mer'ıye-i mersûmandan iştira eyledim deyu ba'de'l-def'-i ve's-suval-ı mersûman cevabında ber-vech-i muharrer-i bahçe-i mezkûreye vaz'ı-yedlerini ikrar idub lâkin bahçe-i mezkûru mer'ıye-i mersûmanın mülkü olduğunu inkârlarından ma'da mersûm Estonco zimmi bahçe-i mezkûreyi bize hin-i bey'de zevcesi mer'ıyye-i mersûme dahi hazıra olduğu halde izin ve icazatımla bey' etmiştik deyu ba'de'l-da'vâ ve's-suval ve'l-inkâr vaz' (silik) Kostandi ve Nikolaki ve Todori zimmiler ber-minval-ı muharrer-i vaz'-ı mezkûrlarını lede't-tezkıyye ale'l-iştirak-ı zuhur ve şahâdetleriyle makbul olan ahrâr-ı rical-ı Müslimin'den Arabacı Mehmed bin

Hâmza nâm kimesne ile Bakkal Mandok veled-i Manol nâm zımmi şahâdetleriyle bi'l-muvacehe ber-nech-i şer'î isbat etmekin mucebiyle mûmâ-ileyh mersûme Lina Nasraniye da'vâ-yı mezkûresiyle mersûman Kostandi ve Nikolaki ve Todori zımmilere ber-vech-i şer'î mu'arazadan men' olunmağın ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ısrîn min Şâ'bânı'l-âzim li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mukayyid Rıza Efendi, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 135 / 395. Belge (s. 70-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de İmaret-i Mezid Beg Mahallesi mütemekkinlerinden Estobani veled-i Linor nâm zımmi meclis-i şer'î şerif-i enverde şehir-i Şam ahalisi tüccârlarından olub el-haletû hinde mahrusa-i Edirne'de ticaretle mükim olan Mihalzade el-Hâc Ahmed Ağa ibn-i Abdullah nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub ben iki yüz otuz sekiz senesinden beru beher sene yirmi dört guruş ücret-i tesmiyesiyle merkum el-Hâc Ahmed Ağa'ya dört sene hizmet etmekle dört senede mecmu' olan ücret-i semene dokuz yüz altmış guruşu merkum el-Hâc Ahmed Ağa'dan ma'kulen ahz ve kabz eyledim ancak esna-yı hizmetimde Şam ahalisinden merkumun malı olarak emriyle ben yedlerde ahara bey' eylediğim ve lâzım gelen semenlerinde merkumana hasbete hasbete teslim idub ticaretinde hesabımız reviiyet olunub bana makbuz deyu üzerime bin yüz guruş deyn-i zuhur ile benden talep idub ben dahi ikrar-ı deyn etmiştim lâkin hesabımız turda hata vâki' olmağın bu def'a merkum ile hukuk-ı şer'îde ma'ruf-ı şer'le yegân yegân hesabımız reviiyet olunub hatadan âri olarak merkum el-Hâc Ahmed Ağa'ya def' ve teslime bana tenbiye-i şer'î olunub meblâğ-ı mezkûru def'en edâya ferağ olmamağla merkum el-Hâc Ahmed Ağa'ya da'vâ-yı talep eylediğimde olduğu meblâğ-ı mezkûr beş yüz yetmiş guruşu altmış bir gün va'de-i tamamına değin edâya beni tescil idub ben dahi ber-vech-i muharrer-i kabul eyledim ve ba'de'l-tefrih benim ibtida-ı deynim olan meblâğ-ı mezkûr beş yüz yetmiş guruşun ma'da iş bu tarih-i kitaba gelince mecmu' hukuk-ı şer'iiyyeye müteallik âmme ve âdi ve kâffe-i mutalebatdan mûmâ-ileyh el-Hâc Ahmed Ağa'nın zimmetini kabul-ı hâvi-i sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât

eylediğimde olduğu meblâğ-ı mezkûr beş yüz yetmiş guruşun ma‘da kezalik cem‘i hukuk-ı şer‘iyyeye müteallık benim zimmetimi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile ibrâ idub ve tarafeynden her biri ber-minval-ı muharrer-i âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte. Fi‘l-yevmi’s-sânî âşer min Şevvâlî’l-mükerrem li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 135 / 396. Belge (s. 70-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne’de Yancıkçı Şahin Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta‘rif-i şer‘ ile ma‘rife şerife Aişe bint-i Abdullah nâm hatun meclis-i şer‘i şerif-i enverde Aynaoglu Karyesi ahalisinden üvegi oğlu iş bu ba‘issü’l-kitâb Mehmed bin Ahmed nâm kimesne mahzarında takrir-i kelâm idub benim zevcem olub mezbûr Mehmed’in babası Ahmed fevt oldukta malımdan olmak üzere mezbûr Mehmed’in yedinde kalan dört memlu minder ve sekiz memlu yasdık ve iki tencere maa kapak ve iki sahanı üvegi oğlu mezbûr Mehmed huzur-ı şer‘de bana tamamen def‘ ve teslim ben dahi yedinden ba‘de’l-ahz ve kabz fi-ma‘bâd eşya-yı mezkûreye vesâir cem‘i hukuk-ı şer‘iyyeye müteallık âmme ve kâffe-i mutalebatdan üvegi oğlu mezbûr Mehmed’in zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile ibrâ eyledikte olduğu cem‘i hukuk-ı şer‘iyyeye mütallık âmme-i da‘vâdan kezalik benim zimmetimi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile ibrâ idub ve tarafeynden her birimiz ber-minvâl-ı muharrer-i âharan ibrâsını kabul eyledik dedikte gıbbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi‘l-yevmi’l-hâmis âşer min şehri Râmâzanî’l-mübarek li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 136 / 397. Belge (s. 71-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne’de Karaca Ahmed Mahallesi mütemekkinlerinden Minako veled-i Kostandı nâm zımmi meclis-i şer‘i şerif-i enverde iş bu ba‘issü’s-sefer Mayşo veled-i Todori nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve

hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki‘ etraf-ı erba‘dan Dağlıoğlu Mustafa menzili ve bakkal dükkânı ve tarîk-i âmm ile mahdud üç bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir sundurma ve bir kuyu ve bir izbe ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi’t-tevâbi‘ ve’l-levâhık tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ ile mersûm Mayışov zimmiye bin guruşa bey‘ ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr bin guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma‘bâd menzil-i mahdud-ı mezkûrun mecmu‘ mersûm Mayşo zimminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfi olub benim menzil-i mahdud-ı mezkûrda asla ve kat‘en alâka ve medhâlim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-samin âşer min Zi’l-ka‘dei’ş-şerife li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Nalband Mehmed, Terzi Estori, Kırıkçı Tanaş, Hâcı Nalband.

Sayfa: 136 / 398. Belge (s. 71-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne’de Baba Timurtaş Mahallesi sükkânından Hafize bint-i Abdullah nâm hatun tarafından bey‘ âtiyyü’z-zikr-i ikrar-ı vekil olduğu zat-ı mezbûreye bi’l-ma‘rifetü’ş-şer‘i ârifan Ahmed Ağa ibn-i Mustafa ve diğer Ahmed Ağa ibn-i Mehmed nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit olan Mustafa bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer‘i şerif-i enverde iş bu ba‘issü’l-kitâb Aişe bint-i Abdullah nâm hatun mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mevkûlem mezbûre Hafize Hatun akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki‘ etraf-ı erba‘dan Canbaz Mehmed Ağa ve uncular kethüdası Ahmed Ağa ve Tabancacı Ali Ağa nâm kimesneler menzilleri ve tarîk-i has ile mahdud bir bâb-ı fevkanî oda ve üç bâb-ı tahtanî oda ve iki matbah ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimin mezbûr Canbaz Mehmed Ağa menzili ve tarîk-i has tarafından vâki‘ bir bâb-ı fevkanî oda ve bir tahtanî oda ve bir matbah ve bir miktar havlu-yı sokak kapusuna varınca efraz ve âlamet-i fâsıla ve da‘ile ba‘de’l-ımtiyaz tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘-i bat-ı sahih-i şer‘ ile

mezbûre Aişe Hatun'a iki yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mefruz-ı mezkûru cem'i müştemilatıyla mezbûre Aişe Hatun'un mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'en alâka ve medhâlim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Ve'l-yevmi's-samin âşer min Zi'l-ka-dei'ş-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Berber Selim Ağa, Ahmed Ağa, Uncular Kethüdası Ahmed Ağa.

Sayfa: 137 / 399. Belge (s. 71-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Firuz Ağa Mahallesi mütemekkinlerinden Simon veled-i Asami nâm Ermeni meclis-i şer'i münirde iş bu ba'issü'l-rakım Marini bint-i Aranim nâm Ermeni tarafından şira-i âtiyyü'z-zikri tasdik-ı vekili Zakar veled-i Avanes nâm Ermeni muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Bezaz Agob ve Harad Bey ve Bakkal Heresto zımmiler menzilleri ve tarık-i âmm ile mahdud dört bâb-ı tahtanî oda ve bir fevkanî oda ve bir izbe ve bir matbah ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhık tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mevkule-i mersûme Marini Ermeni'ye iki bin guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki bin guruşu müşteriye-i mevkule-i mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'i müştemilatıyla mevlule-i mersûme Marini Ermeni'nin mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'en alâka ve medhâlim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'tasi' âşer min Zi'l-ka'dei'ş-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Papazoğlu, Bezaz Sargiz, Ozan Agob, Karabot, Yanaboha Zımmi.

Sayfa: 137 / 400. Belge (s. 71-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Çokalca Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rife iş bu ba'issü'l-kitâb Menekşe bint-i Tanaş nâm Nasraniye meclis-i şer'î şerif-i enverde zevc-ı matluku Bavon veled-i Estoban nâm zımmi muvacehesinde takrir-i kelâm ve ta'bir-i âni'l-merâm idub mersûm Bavon zımmi ile zevciyet-i beynimizde kalmai iken mezbûrun firâşından hâsıla ve benden mütevellide hâlâ bi-hakkı'l-hızâne-i hacr ve terbiyemde olan iş bu yedi yaşında sağire Zaştâşa nafaka ve kisveye eşed-i ihtiyaç ile muhtaç olduğundan başka mersûmun kezalik firâşından naşı bedenimde hamıl zuhur olmağla def'i hamıl edinceye değin nafaka iddeti için mersûm Bavon zımmi üzerine kıbel-i şer'eden karar-ı ma'ruf nafaka-ı farz ve takdir buyurub istidaneye dahi bana izin vermekin matlubumdur dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î hâkim-i müveki-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ı meâb Efendi hazretleri dahi ber-minvâl-ı muharrer sağire mezbûrenin nafaka ve kisvesi için tarih-i kitâbtan bi't-terazi beher yevm on para ve def'i hamıl edinceye değin dahi beş para ki cem'a on beş para nafaka mersûm üzerine farz ve takdir buyurub meblâğ-ı mefrûz-ı mezkûrun on parası sağire-i mezbûrenin nafaka ve kisvesine harç ve sarfa bâki beş parasını dahi def'i hamıl edinceye değin kendi nafakasına harç ve sarfa ve vakt-ı zaruretde istidaneye ve lede'z-zafer babası mersûm Bavon zımmi üzerine rucua'yı mersûme Menekşe Nasraniye'ye izin vermekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-samin âşer min Zi'l-ka'dei'ş-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Kara Ali, Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa.

Sayfa: 138 / 401. Belge (s. 72-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Sıkça Murad Mahallesi sâkinlerinden zat-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife Zeyneb bint-i Hüseyin nâm hatun meclis-i şer'î şerif-i enverde mezbûrenin anâm iş bu ba'issü'l-kitâb Fatma bint-i el-Hâc Hasan nâm hatun mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub babam Hüseyin Ağa fevt oldukça cümlemizin ba-ma'rifet-i şer'le takrir olunub babamın fevt-i tarihinde bi-emrillâhi Te'âlâ bana candan alınub tari olduğu ecilden babadan müstakil hisse-i irsiyemi hıfza kıbel-i şer'eden anâm mezbûre lâzımı kayyım mevrus-

nasb olunub olduğu babam müteveffayı merkurumun müstakil-i mal-ı mevrusun ve ahz ve kabz ve yedinde hıfza etmekle bi-mennihi Te‘âlâ âlemet-i mezkûr bundan mündefi‘ olub reşid-ı aklım kemâlde olmağla babamdan müstakil olan ber-muceb-i defter-i kassam benim hisse-i irsiyem olan iş bu anâm mezbûre Fatma Hatun’dan taleb-i muradımdır dedikte mezbûre Zeyneb Hatun’un takrir-i meşruhası üzere akl-ı reşid-ı kemâlde olduğu izz-i reşida müstahak ve nümayan olmağın kayım mezbûre Fatma Hatun’un yedinde olan ber-muceb-i defter-i kassam mal-ı mevasımı bana teslime kibel-i şer‘den anâm mezbûreye ba‘de’t-tenbiye-i şer‘e mezbûre Fatma Hatun dahi iş bu huzur-ı şer‘de yedinde mahfuz olan mal-ı mevaddan olmak üzere bir musahâf-ı şerif ve bir çift bilezik ve bir çift küpe ve on adet sim zarf ve iki harir çarşab ve bir ferace ve on beş kırmız başlık ve beş gırı başlık ve bir ârâli ve bir armudiye altunu ve bir kâse ve bir bardak ve dört minder ve bir şelte ve bir çıkırık ve bir saâdini tamamen bana def‘ ve teslim ben dahi yedinden ahz ve kabz eyledim ba‘de’l-yevm eşya-yı muharrer-i mezkûreye ve babam müteveffâyı mezbûrun mecmu‘ terekesine müteallik âmme ve âdi ve kâffe-i mutalebatdan anâm mezbûre Fatma Hatun’un zimmetini kabulünü hâvi-i ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer‘ ile ibrâ ve iskât-ı hakk eyledim dedikte mukarrer-i mezbûre Zeyneb Hatun’un cem‘i takrir-i meşruhasını mezbûre Fatma Hatun dahi vecâhen ve şifâhen tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-samin âşer min Zi’l-ka‘dei’ş-şerife i-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Said Efendi, Abdülkadir Efendi, Hakkı Efendi, Said Efendi.

Sayfa: 138 / 402. Belge (s. 72-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne’de Medrese-i Ali Bey Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem Asâkir-i Mensûre-i Muhammediye zümresinden ilhak olan es-Seyyid Mehmed bin es-Seyyid Mustafa tarafından bey‘ ikrar-ı atıyyü’z-zikri ikrar-ı vekil olduğu Ali ibn-i İsmail ve Mehmed Arif Efendi ibn-i Ali ile sabit olan Mehmed bin Ahmed’in iş bu ba‘issü’l-kitâb mevkul-ı mezbûr es-Seyyid Mehmed’in validesi Rukiyye bint-i Mehmed mahzarında bi’l-ve kale ikrar ve takrir-i kelâm idub mevkûlum mezbûr Mehmed akd-ı âtiyyü’z-zikrin

suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûrede vâki‘ etraf-ı erba‘dan Bostancı Hüseyin ve Boşnak Ahmed ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir izbe ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi’t-tevâbi‘ ve’l-levâhik tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ ile validem mezbûre Rukiyye Hatun’a beş yüz guruşa bey‘ ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul idub semeni olan meblâğ-ı mezkûr beş yüz guruşu validem mezbûre Rukiyye Hatun’un yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba‘de’l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûru validem mezbûre Rukiyye Hatun’un mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olmuştur benim asla ve kat’a alâka ve medhâlim kalmadığından başka menzil-i mahdud-ı mezkûr derununda mevcut olub rical-ı vesâir-ı sulh-ı şehada dahi menzil-i mahdud-ı mezkûrda kezalik benim alâka ve medhâlim olmayub menzil-i mahdud-ı mezkûr derununda her ne ki mevcut ise onlar dahi validem mezbûre Rukiyye’nin mülküdür keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte mezbûre Rukiyye Hatun dahi mukarrere değin mezbûr Ahmed’in cem‘-i kelimât-ı meşruhalarında vecâhen ve şifahen tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’t-tasi‘ âşer min Zi’l-ka‘dei’s-şerife li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Hafız İbrahim, Ahmed Ağa, İmam Hafız Halil Efendi.

Sayfa: 138 / 403. Belge (s. 72-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne’de Sitti Hatun Mahallesi mütemekkinlerinden Bavon veled-i Limandri nâm zımmi meclis-i şer‘i şerif-i enverde iş bu ba‘issü’s-sefer Estordı veled-i Kalco nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü’zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki‘ etraf-ı erba‘dan Kaymakçı Binori zımmi menzili ve tarîk-i âmm ile mahdud ve iki bâb-ı fevkanî oda ve bir sofa ve bir bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir mahzen ve bir kuyu ve bir matbah ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi ikraz eyledim menzil-i mukarrer-i mezkûru bi-cemmi’t-tevâbi‘ ve’l-levâhik tarafeynden bi’l-icâb ve’l-kabul-ı bey‘ bât-ı sahih-i şer‘ ile **Sayfa: 139 / (s. 72-2 / b. 1)** mersûm Estordı zımminin üç yüz guruşa bey‘ ve temlik ve teslim eylediği ve ve’celayığı üzere

teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûrun üç yüz guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma‘bâd ba‘de‘l-yevm menzil-i mahdud-ı mefruz-ı mezkûru cem‘i müştemilatıyla mersûm Estordı zımminin mülk-ı müştarası ve hakk-ı sarfi olub benim asla ve kat‘a alâka ve medhâlim kalmadı dediği gibi mutasarıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki‘ş-şer‘i ma-vâka‘ bi‘t-taleb ketb olundu. Fi‘l-yevmi‘s-sabi‘ âşer min Zi‘l-ka‘dei‘ş-şerife li-sene isnâ ve erba‘in ve mi‘eteyn ve elf.

Şuhûdü‘l-hâl: Dülger Tanaş Zımmi, Yorgali Zımmi, Hıristali Zımmi, Estefanaki Zımmi.

Sayfa: 139 / 404. Belge (s. 72-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne’de Sarıca Paşa Mahallesi sâkinlerinden ve silahşoran-ı hassadan Kürdzade el-Hâc Mehmed Ağa ibn-i İsmail tarafından bey‘-i atıyyü‘z-zikri ikrar-ı vekil olduğu Mehmed Adık bin el-Hâc Ahmed ve Mehmed bin Abdullah nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit olan Abdülhalim Efendi ibn-i Mustafa meclis-i şer‘i şerif-i enverde iş bu ba‘issü‘l-kitab Ahmed Ağa ibn-i Hüseyin nâm kimesne mahzarında ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm idub mevkulüm mûmâ-ileyh el-Hâc Mehmed Ağa akd-ı âtiyyü‘z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olan mahle-i mezbûrede mahallesinden Arif Ağa tarafında vâki‘ bir taraftan ocak kâtibi darüşşası menzili ve bir taraftan Seyyid Ağa menzili ve bir taraftan mahalle-i mezbûre imamına meşrut-ı vakıf menzili ve bir taraftan tarık-i âmm ile mahdud üç bâb-ı fevkanî oda ve bir taraftan bir bâb-ı tahtanî oda ve bir kuşek ve bir matbah ve bir ahur ve bir su darüşşası ve kanavat-ı mulukânesine tâbi‘at ile menzil-i mezkûr derununa cereyân eden bir çuvaldız-ı mâ‘-i leziz ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmit tevâbi‘ ve‘l-levâhık ve kâffe-i el-hukuk ve‘l-murâfık tarafeynden îcâb ve‘l-kabul-ı hâvi-i şurut-ı müsfideden âri bey‘-i bât-ı sahih-i şer‘ ile mezbûr Ahmed Ağa’ya dört bin guruşa bey‘ ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr dört bin guruşu müşteri-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve bey‘i mezbûrun

mütebeyyin ve takririne müteallık âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledim fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'î müştemilatıyla ve mâ'-i leziz-i mezkûr-ı kanavat-ı mulukânesine tâbi'atıyla mezbûr Ahmed Ağa'nın mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olup benim menzil-i mezkûrda kat'a ve kat'yet alâka ve medhâlim kalmadı keyfe-ma-yeşa ve yahtâr mülk mutasarrıf olsun dedikte mezbûr Ahmed Ağa mukarrer-i vekil merkum Abdülhalim Efendi'ye cem'-i takrir-i meşruhasında vecâhen ve şifahen tahkik ve şefaya tasdik etmekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sânî min Zi'l-ka'dei's-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Hafız Tahir Efendi, Süleyman Ağa damadı Mehmed Ağa, Mehmed Tahir Ağa.

Sayfa: 139 / 405. Belge (s. 72-2 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Seferşah Mahallesi sâkinlerinden Azize bint-i Mehmed nâm hatun tarafından ibrâ-i atıyyü'z-zikri ikrar-ı vekil olduğu zat-ı mezbûreye bi'l-ma'rifetü's-şer'ıyyeye a'rıfan Mehmed bin Halil ve Molla Mahmud bin Ahmed nâm kimesneler şahâdetleriyle sabit ve sübut-ı vekâletine hükm-ı şer'ıyyeye hakk olan hâlâ zevci Hüseyin bin Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'î şerif-i enverde mevkule-i mezbûrenin validesi iş bu ba'issü'l-kitâb Beyye bint-i Abdullah nâm hatun tarafından ibrâ-i atıyyü'z-zikr-i tasdika vekil el-Hâc Ahmed bin Mustafa mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub mevkuleme mezbûre Azize Hatun'un babası olup bundan akdem fevt olan Mehmed bin Abdullah'ın mahdud-ı terekesinden vaz'ül-yede olduğu halde mevkuleme mezbûrenin hisse-i irsiyesine isabet eden dört yasdık ve bir kilim ve bir şelte ve iki yorgan yüzü ile nakd-ı otuz gurus bedel-i makbuz mukabelesinde validem mevkule-i mezbûre Beyye Hatun ile ba'de's-sulhu ve'l-kabul fi-ma'bâd babam müteveffayı mezbûrun bi'l-cümle ismi malı ve tasdik olunur kabul ve keşide ve kabul ve sağır terekesine müteallık âmme-i hâvi ve kâffe-i mutalebatdan validem mevkule-i mezbûre Beyye Hatun'un zimmetini kabul-ı hâvi ibrâ-i âmm-ı sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât eyledim dedi dedikte gibbet-tasdiki's-şer'ı ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu.

Fi'l-yevmi'l-işrîn min Zi'l-ka'dei's-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Seyidoğlu Mehmed, Hâcî Hüseyin Ağa, Mustafa Ağa.

Sayfa: 140 / 406. Belge (s. 73-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Hâcî Hoşkadem Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ma'rif-i şer' ile ma'rife Sukuşşar bint-i Panayod nâm Nasraniye meclis-i şer'i şerif-i enverde iş bu ba'issü's-sefer Boyacı Eci Yanaki veled-i Esteban zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Endorya ve Aşan ve Esteban zımmiler menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı fevkanî oda ve bir bâb-ı tahtanî oda ve bir mahzen ve bir sofa ve bir havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhık tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûm Eci Yanaki zımmiye yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz guruşu müşteri-i mersûmun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'i müştemilatıyla mersûm Eci Yanaki zımminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki's-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis ve'l-işrîn min Zi'l-ka'dei's-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Dülger Esteban Zımmi, Bağcı Estadarpa, Bakkal Todori Zımmi.

Sayfa: 140 / 407. Belge (s. 73-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Kuru Çeşme Mahallesi mütemekkinlerinden Tanir veled-i Barin nâm zımmi meclis-i şer'i şerif-i enverde anası iş bu ba'issü's-sefer Adra veled-i Artin nâm Nasraniye mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan zımmi Kürkçüoğlu Birruz ve Bağcı Acrutraban zımmiler menzilleri ve tarîk-i has ile mahdud üç bâb-ı fevkanî oda ve bir sofa ve bir tahtanî oda

ve bir matbah ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müstemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimin nısf-ı şayi'ı anâm Adra Nasraniye'yenin ve nısf-ı şayi'ı aharı benim mülküm olmağla ben menzil-i mezkûrda nısf-ı hisse-i şayi'ımı tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile anâm mersûme Adra Nasraniye'ye iki yüz guruşa bey' ve temlik ve şayi'ı teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz guruşu anâm müşteriye-i mersûmenin yedinden tamamen ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûrda mahdudu cem'ı müstemilatıyla anâm Adra Nasraniye'nin mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'en alâka ve medhâlim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'ı ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-rabi' ve'l-ısrîn min Zi'l-ka'dei'ş-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Zımmi, Mektubçu Eci Arbinan Zımmi, Sirci Eci Kirkor Zımmi.

Sayfa: 141 / 408. Belge (s. 73-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Akmescid Mahallesi mütemekkinlerinden Yorgi veled-i Bani meclis-i şer'ı şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-rakım sabık Kosta veled-i Yorgi tarafından ba-vâlâ-ı şira-i atıyyü'z-zikri tasdik-ı vekil olduğu Bavana bint-i Anço nâm Nasraniye muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Daço ve Dimitrali menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı tahtanî oda ve bir miktar havlu-yı müstemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimi tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'ile mevkule-i mersûm sabık Kosta'ya yüz elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eylediğimde anası mersûme dahi oğlu sabık-ı mersûm için ba-vâlâya iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz elli guruşu anası ve validesi mersûmanın yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-ma'bâd oda-ı mahdud-ı mezkûr mevkule-i mersûm sabık Kosta zımminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim asla ve kat'en ve kat'iyet alâka ve medhâlim kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'ı ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-

yevmi's-samin min Zi'l-ka'dei's-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kalivoş Zımmi, Maron Zımmi, Malkor Zımmi, Bavon Zımmi.

Sayfa: 141 / 409. Belge (s. 73-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Hâcî İslâm Mahallesi sâkinlerinden Aişe bint-i Abdullah nâm hatun tarafından bey'-i âtiyyü'z-zikri ikrar-ı vekil olduğu zat-ı mezbûreyi ba-ma'rife-i şer'iyeye-i a'rifan ben Mehmed bin Ömer ve Ali ibn-i İsmail nâm kimesne şahâdetleriyle şer'a sabit olan Osman bin Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer'i şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitâb Hafize bint-i Feyzullah nâm hatun mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Mehmed Çelebi ve Kapıcı Ömer Da'i menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir bâb-ı fevkanî oda ve bir ahur ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzimin nısf-ı şayi'ini yedimde ibkâ ve nısf-ı şayi'i aharını tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer'ile mezbûr Hafize Hatun'a iki yüz guruşa bey' ve temlik ve şayi'en teslim ile eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz guruşu müşteri-i mezbûrun yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûrun nısf-ı şayi'i mezbûre Hafize Hatun'un mülk-ı müşterası olub benim nısf-ı beynimizde asla ve kat'en alâka ve medhâlim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarraf olsun dedikte gıbbet-tasdiki's-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-rabi' ve'l-ışrîn min Zi'l-ka'dei's-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Ahmed Ağa, el-Hâc Emin Ağa, Ömer Çelebi, Kapıcı Ömer Da'i.

Sayfa: 142 / 410. Belge (s. 74-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de İsmail Ağa Mahallesi sâkinlerinden Mehmed Kâmil ve karındaşı Abdi ibn-i Ömer Mehmed Tahir Ağa nâm kimesneler

meclis-i şer'î şerif-i enverde iş bu ba'issü'l-kitâb Aşçıbaşı Hasan bin Hüseyin nâm kimesne mahzarında her biri ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna deĝin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan İmam-ı Meşrut Vakfı Menzili ve Hâcî Tahir Ağa ve Molla Mustafa menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir fevkanî oda ve bir hayvanhane ve bir hamam yeri ve bir matbah ve bir kuyu ve menzil-i mezkûr darüşşası ve bir miktar eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmireli bahçe ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimizi bi-cemmit-tevâbi' ve'l-levâhık tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey'-i bât-ı sahih-i şer' ile mezbûr Aşçı Hasan'a dokuz yüz yirmi beş guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduĝu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâĝ-ı mezkûr dokuz yüz yirmi beş guruşa müşteri-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz idub müstekarr-ı beynimizde iktisam eyledik ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'î müştemilatıyla mezbûr Aşçı Hasan'ın mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fî 26 Za sene 1242.

Şuhûdü'l-hâl: Kahveci Ömer Ağa, el-Hâc Tahir Ağa, İsmail Ağa, Hakkı Baba.

Sayfa: 142 / 411. Belge (s. 74-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Hâcî Sarraf Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife Durmina bint-i Kotan nâm Nasraniye'nin iş bu ba'issü's-sefer Bahuraya bint-i Esteraba Nasraniye muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna deĝin mülk-ı silk-i emvalimden iki adet tencere ve on bir adet sahan ve bir kazgan ve iki adet köhne ru-ı sof ve beş adet ....yasdık ve dört adet minder ve iki adet müsta'mel döşek ve üç adet yorgan ve iki adet bez entari ve iki adet çarşab ve iki adet müsta'mel kürkümü tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey'-i bât-ı sahih-i şer' ile ve sıfka-i vahide ile mersûme Bahuraya Nasraniye'ye yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduĝu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâĝ-ı mezkûr yüz

guruşu müşteriye-i mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-
ma‘bâd eşya-yı mahdud-ı mezkûrun mecmu‘asıyla Bahuraya Nasraniye’nin
mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat‘en alâka ve medhâlim kalmadı dediği
gibi mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki’ş-şer‘i ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb
olundu. Fi’l-yevmi’s-sâmin ve’l-ısrîn min Zi’l-ka‘dei’ş-şerife li-sene isnâ ve
erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Uncu Anastaş, Kabucu Dimitri, mahalle imamı.

Sayfa: 142 / 412. Belge (s. 74-1 / b. 3)

İzzet-meâb şer‘âtü’n-nisab kuzat-ı kiramdan hâlâ bâb naibimiz es-
Seyyid Abdülrahman Efendi kâmyab ba‘de’t-tahtü’l-vakaya inha olunur ki
erbab-ı isti‘dadan iş bu ba‘issü’l-merasimle Mühürdarzade Abdürrezzak
Efendi ihzan-ı iltimasıyla mahrusa-i Edirne mahallesine kâtib nasb ve ta‘yin
olunmağla iş bu vasıla tahrir yerine i‘ta ve îrsal olunmuştur gerekir ki
merkumu oda-ı mezkûrede hizmet-i kitâbetle istihdam eylesun me‘mûldür.
Hurriira fi’l-yevmi’s-sâmin ve’l-ısrîn min Zi’l-ka‘dei’ş-şerife li-sene isnâ ve
erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Sayfa: 143 / 413. Belge (s. 74-2 / b. 1)

Zıkr-i âtî bir bâb-ı mülk-ı menzilimin beş sehim i‘tibarıyla iki sehim
şayi‘ini arsa ve şira-i malın olan Anparsom veled-i Asânî zımmi asalete ve
bir sehim şayi‘-i aharına kezalik-i arsa ve şira-i malın olan li-ebeveyn kız
karındaşı Mari Nasraniye’nin zevci tarafından sehim-i atıyyü’z-zikri bey‘-i
ikrara vekil olduğu şahs-ı mersûmeye ba-ma‘rifet-i şer‘iyye-i ârifan Esteban
veled-i Maruros ve Kahurak veled-i Sergiz nâm zımmiler şahâdetleriyle sabit
olmağla vekâlede menzil etmiştik diğer iki sehim şayi‘aharını dahi kezalik
arsa ve şira-ı malın olan li-ebeveyn er karındaşları iş bu ba‘issü’s-sefer Simon
zımmi muvacehesinde her biri bi’l-asale ve bi’l-vekâle ikrar ve takrir-i kelâm
idub akd-ı âtiyyü’z-zikrin suduruna değin mahrusa-i Edirne hısn-ı dâhilinde
el-Hâc Toğan Mahallesi’nde vâki‘ etraf-ı erba‘dan Kabucu Sekbas ve
Papuçcu Anparsom ve Berber Erniher zımmiler menzilleri ve tarafını tarîk-i
âmm ile mahdud dört bâb-ı fevkanî oda ve bir sofa ve bir bâb-ı tahtanî oda ve
bir matbah ve bir kuyu ve bir mahzen ve bir izbe ve bir miktar havlu-yı

müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimin beş sehim i'tibarıyla iki sehim şayi' ve bir sehim şayi' aharı mevkule-i mersûmenin mülkü olmağla ben ve kız karındaşım mevkule-i mersûme menzil-i mezkûrda olan hisse-i şayi' alarımızı tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile kız karındaşım ve müşterimiz mersûm Simon zımmiye iki bin yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelayıği üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki bin yüz guruşa kız karındaşım müşteriye-i mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz idub sehimlerimize göre beynimizde iktisam eyledik fi-ma'bâd menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'i müştemilatıyla karındaşımız mersûm Simon zımminin mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub bizim menzil-i mezkûrda kat'a ve kattiyet alâka ve medhâllerimiz kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dediklerinde gibbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin âşer min Zi'l-ka'dei'ş-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Sandalcı Panayod, Duhanı Karabod, Bezaz Sergiz.

Sayfa: 143 / 414. Belge (s. 74-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de İbrahim Paşa Mahalesi sâkinlerinden Ahmed bin Mustafa nâm kimesnenin hâlâ zevcesi iş bu ba'issü'l-kitâb Fatma bint-i Mustafa nâm hatun tarafından şıra-i caniyyü'z-zikri tasdik-ı vekil el-Hâc Süleyman bin Hüseyin'in ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Mehmed Efendi bahçesi ve bir taraftan Tuğlacı Ali menzili ve bir taraftan Fatma Hatun menzili ve bir taraftan tarîk-i has ile mahdud iki bâb-ı tahtanî oda ve bir sayeban ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilimin sokak kapusu tarafında vâki' bir bâb-ı tahtanî oda ve bir miktar havlu-yı efrâz-ı ve âlamet-i fasıla ve da'ile ba'de'l-mümtaz tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile zevcem mevkule-i mezbûre Fatma Hatun'a yüz guruşa bey' ve temlik ve vecelayıği üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz guruşu mevkule-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm

menzil-i mahdud-ı mezkûr zevcem mevkule-i mezbûre Fatma Hatun'un mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub benim menzil-i mefruz-ı mahdud-ı mezkûrda asla ve kat'en alâka ve medhâlîm kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dediklerinde gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-tasi' ve'l-ısrîn min Zi'l-ka'dei'ş-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Duhani Emin Ağa, Tuğlacı Molla Süleyman, Kızakçı el-Hâc Mehmed Ağa.

Sayfa: 144 / 415. Belge (s. 75-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Hâcî Sarraf Mahallesi mütemekkinlerinden şahs-ı ta'rif-i şer'ile ma'rife Ceranya bint-i Estafo nâm Nasraniye'nin li-ebeveyn kız karındaşı Nursula bint-i el-mersum Estabo Nasraniye'nin hâlâ zevci tarafından şira-i atıyyü'z-zikri tasdik-ı vekil Kasab Estâbiko veled-i Kosto nâm zımmi muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan benim ahar-ı menzîlim ve mersûm Kasab Estabko menzili ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı fevkanî oda ve bir bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir nisf-ı kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzil babamın olmağla bundan akdem hâlik olan Estabo veled-i Gayroz zımminin ve hâlik-i yadinde mülk ve hakk-ı olub bi'l-vekâle menzil-i mahdud-ı mezkûr benimle kız karındaşım mevkulem mersûme Ceranya Nasraniye'ye mevrus olmağla ben menzil-i mahdud-ı mezkûrda olan hisse-i irsiyeden benimle tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile kız karındaşım mevkulem mersûme Ceranya Nasraniye'ye üç yüz guruşa bey' ve temlik ve şayi'en teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr üç yüz guruşu kız karındaşım müşteriye-i mevkulem mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûrun mecmu' cem'î müştemilatıyla kız karındaşım mevkulem mersûme Ceranya Nasraniye'yenin irsiyeden ve mülk-ı müşterası olub benim nisf-ı menzilde ve kat'en alâka ve medhâlîm kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-

yevmi's-sâmin ve'l-işrîn min Zi'l-ka'dei's-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Değirmenci Anastas Zımmi, Kapucu Dimitrali Zımmi, Ahmed Ağa.

Sayfa: 144 / 416. Belge (s. 75-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Darü's-saâde Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid el-Hâc Mustafa bin Mehmed nâm kimesnenin hâlâ zevcesi iş bu ba'issü'l-kitâb Emine bint-i Ahmed nâm hatun tarafından şira-i atıyyü'z-zikri tasdik-ı vekil Mehmed Said Ağa ibn-i Mehmed Arif'in ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı atıyyü'z-zikrin suduruna değin yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan Şeyh Sadık Ağa ve el-Hâc Ahmed Ağa menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı fevkanî oda ve üç bâb-ı tahtanî oda ve bir sofa ve bir izbe ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzirim ile silk-i mülkümde münselek emvalimden iki memlu minder ve dört beledi yasdık ve bir güğüm ve iki izlavi ve iki kilim vesâir mersûmun menzilde mevcut eşyamı dahi tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile sıfka-i vahide ile zevcem mevkulem mezbûre Emine Hatun'a dört yüz elli guruşa bey' ve temlik ve vecelayığı üzere teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i işтира ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr dört yüz elli guruşu zevcem müşteriye-i mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûru cem'i müştemilatıyla ve eşya ve mahdud-ı mezkûrunun mecmu' zevcem mevkule-i mezbûre Emine Hatun'un mülk-ı müşterası olub benim asla ve kat'en alâka ve medhâlîm kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki's-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-işrîn min Zi'l-ka'dei's-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Bağcı Mehmed Sadık Ağa, Bileci Ahmed Ağa, Sarraç Ahmed Ağa.

Sayfa: 145 / 417. Belge (s. 75-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Beğce Mahallesi şahs-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife Sultana bint-i Herlek nâm Ermeni'yenin sadr-ı kebîr oğlu ile sadriye kebîr kızı iş bu ba'issü'l-rakım Estefan ve Melike nâm Ermeniler muvacehelerinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değın yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan bir taraftan Azmin ve bir taraftan diğeri Azmin kimesneler ve tarîk-i âmm ile mahdud üç bâb-ı tahtanî oda ve bir bâb-ı fevkanî oda ve bir mahzen ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilin bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhık tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile oğlum mesfur Estefan ve kızı mersûme Melike Ermeni'ye âlel-iştirak olur üç yüz gurusuna bey ve teslim eyledikte olduğı ber-vech-i muharrer-i iştirak ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr üç yüz gurusu müşteri-i mersûmenin yedlerinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûr cem'i müştemilatıyla oğlum mesfur Estefan ile kızım mersûme Melike Ermeni'nin âlel-iştirak olur mülk-ı menzilleri olur benim asla ve kat'a alâka ve medhâlim kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki's-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-ısrîn min Zi'l-ka'dei's-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Derzi Sekbasır Ermeni, Arinant Ermeni, Keresteci Gerihor Ermeni.

Sayfa: 145 / 418. Belge (s. 75-2 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Daye Hatun Malallesi sâkinlerinden ba'issü'l-kitâb Hasan Ağa ibn-i Hüseyin nâm kimesnenin takrir-i kelâm ve ta'bir-i ânı'l-meram idub iş bu on yaşında sağir Mehmed Sadık şeref-i islâmla müşerref olub sağir-i mezbûrun Mehmed Sadık'ın üncesinden velisi olmamağla ben sağir-i mezbûru kıbel-i şer'den bana icar olunması matlubumdur dedikte sağir-i mezbûrun ecr-i misli olduğı zeyl-i vesikada muharari'l-esami-i Müslimin ba'de'l-isticar hâkim mevki-i sadr-ı kitâb tûba leh ve hüsn-ı meâb Efendi hazretlerinin ve'l-âyân âmelesi hesabıyla sağir-i mezbûr Mehmed Sadık'a beher yevm onar para ücret-i tesmiyesiyle mezbûr Hasan Ağa'ya icar

olduğu ber-vech-i muharrer-i isticar ve kabul eyledikten sonra beher yevm ücret-i mezkûr on paradan sekiz parasını sağir-i mezbûn nafaka ve kisvesine harç ve sarfa ve bâki iki parasını sağir-i mezbûr Mehmed Sadık reşid-ı sedadına değin yedinde hıfza-ı mezbûr Hasan Ağa'ya kıbel-i şer' den izin vermekin ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-rabi' ve'l-ısrîn min Zi'l-ka'dei'ş-şerife li-sen isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Tahtacı Molla Mustafa, ser-Muhzıran Mehmed Ağa, Osman Efendi, Numan Efendi.

Sayfa: 146 / 419. Belge (s. 76-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de el-Hâc Mümin Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Ali bin Abdullah'ın ve reşid-ı zevc-ı menkuha-ı metrukesi Habibe Hatun bint-i Mehmed ile sadriye kebîre kızı Aişe Hatun'a münhasıra ve sahih-i hisse-i mirasları sekiz sehinden olub sehimi mezbûrdan bir sehimi zevce-i mezbûreye ve bir sehimi dahi mezbûre Aişe'ye iştikakımızdan sonra zat-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife benim olan mezbûreden ikisine Habibe ve Aişe'nin iş bu ba'issü'l-kitâb Emine bint-i Mustafa hatun mahzarında takrir-i ikrar ve takrir-i kelâm idub mahle-i mezbûrede vâki' bir tarafı benim ahar menzirim ve bir tarafı Mustafa menzili ve bir taraf-ı mukayyid-ı Müslimin ve bir tarafı Ali ile mahdud bir bâb-ı tahtanî oda ve bir kilar ve bir ahur ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzil-i mevrusuna müteveffayı mezbûrun ecel-i vefat-ı yedinde mülk ve hakkı olub ba'de'l-vefata bize mevrus olduktan sonra bir menzil-i mahdud-ı mezkûru bi-cemmi't-tevâbi' ve'l-levâhık tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile mezbûre Emine Hatun'a iki yüz guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz guruş müşteriye-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz idub beynimizde sehimlerimize göre iktisam eyledik ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûr mezbûre Emine Hatun'un mülk-ı müşterası ve hakk-ı sarfı olub asla ve kat' en alâka ve medhâlîm kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte gibbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sabi ve'l-ısrîn min Zi'l-ka'dei'ş-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İsmail Ağa, Dellal Ahmed Ağa, Baltacı Mehmed.

Sayfa: 146 / 420. Belge (s. 76-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne'de Gülbahar Mahallesi sâkinlerinden zat-ı tarif-i şer' ile ma'rife Fatma bint-i Abdullah nâm bâkir-i baliğânın iş bu ba'issü'l-kitâb Aişe bint-i Abdullah nâm hatunun hâlâ zevci ve tarafından atıyyü'z-zikr-i tasdik-ı vekil zevci Mehmed Ağa bin Osman nâm kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub ben ücret ile hizmet eder ma'kulesinde olub sarf-ı eşyam ile sarfa olduğum tarihten beru husus-ı mezbûre Aişe Hatun'a ücret-i koluna beş sene hizmet etmekle beher sene ecr-i misli meblâğı mevkule-i mezbûre Aişe Hatun bana libas yapub ben dahi ecr-i misli nafaka yedinden ba'de'l-ahz ve kabz sinin-i mezkûrede bana yaptığı libas-ı ecr-i misli makulesi olmağla ba'de'l-yevm sinin-i mezkûrda eylediğim hizmetimin ziyade ecr-i misli mutalebasına müteallık âmm ve âdi ve kâffe-i mutalebatdan ben mevkule-i mezbûre Aişe Hatun ile mevkul-ı mehrus-ı zevci Mehmed Ağa'nın izinlerini kabullerini hâvi-i ibrâ-i âmm-ı şer' ile ibrâ ve iskât eyledim dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'i ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmin ve'l-işrîn min Zi'l-ka'dei'ş-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Sayfa: 146 / 421. Belge (s. 76-1 / b. 3)

Mahrusa-i Edirne'de Baba Timurtaş Mahallesi mütemekkinlerinden Fıruncu Aleksandır veled-i Bahoan nâm zımmi iş bu ba'issü'l-rakım Oyina bint-i Dimitrali nâm Nasraniye muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin âlelen-iştirak olur yedimde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki' etraf-ı erba'dan çömlekçi dükkânı ve Mehmed mezbûr mescid-i şerifi divarı ve tarîk-i âmm ile mahdud bir bâb-ı çörekçi firunu derununda mevcut mübeyyin-i esnaf-ı kürek ta'bir olunur bakır kazgan ve yedi lokma tabesi ve on adet yasdık şeltesi vesâir izn-i lâzime-i ma'lumenin nısf-ı şayi'i benim ve nısf-ı şayi'i tâbi'-i aharı mersûme Oyina'nın zevci Tanaş zımminin mülkü olmağla ben mülküm olan nısf-ı hisse-i şayi'i tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul bey' bât-ı sahih-i şer' ile mersûme Oyina Nasraniye'ye iki yüz elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştirak ve temellük ve tesellüm ve kabz

ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz elli guruşa müşteriye-i mersûmenin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm kürek-i mezkûrda nısf-ı mersûme-i mezbûre Oyina'nın nısf-ı aharı dahi zevcem mersûm Tanaş zımminin mülk-ı müşteraları olub benim asla ve kat'en alâka ve medhâlîm kalmadı dediği gibi mutasarrıf olsun dedikte gıbbet-tasdiki'ş-şer'î ma-vâka' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-hâmîs ve'l-ısrîn ve şehri Zi'l-ka'dei'ş-şerife li-sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fıruncu Tuğan, Fıruncu Molla Mehmed, Fıruncu Eci Aleksandır, Fıruncu Asan, Fıruncu Raco.

Sayfa: 147 / 422. Belge (s. 76-2 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne'de Hâcî Hâllac Mahallesi sâkinlerinden ma'rife zat-ı şerife Hanife Hanım bint-i Mustafa meclis-i şer'î şerif-i enverde li-ebevyn er karındaşı Seyyid Ömer Ağa hazır oldukları halde iş bu ba'issü'l-kitâb sadriye kebîre kızı Nefise Hanım bint-i Mehmed mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idub akd-ı âtiyyü'z-zikrin suduruna değin âlel-iştirak esedi yeddimizde mülk ve hakkım olub mahle-i mezbûrede vâki etraf-ı erba'dan Yorgani Molla Ali darüşşası menzili ve Molla Hüseyin menzili ve tarîk-i âmm ile mahdud dört bâb-ı fevkanî oda ve iki bâb-ı tahtanî oda ve bir ahur ve bir izbe ve bir matbah ve bir kuyu ve bir miktar havlu-yı müştemil bir bâb-ı mülk-ı menzilin dört sehim i'tibarıyla iki sehimî benim hazır ve iki sehim şayi'î dahi hazır mezbûr Seyyid Ömer'in mülkü olmağla ben mülküm olan iki sehim şayi'îmi ve karındaşım hazır mezkûr dahi bir sehim hisse-i şayi'sini tarafeynden bi'l-icâb ve'l-kabul-ı bey' bât-ı sahih-i şer' ile kızım mezbûre Nefise Hanım'a dört yüz elli guruşa bey' ve temlik ve teslim eyledikte olduğu ber-vech-i muharrer-i iştira ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr dört yüz elli guruşu kızım müşteriye-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz ve kabz idub miktarı beyinlerimizde iktisam eyledik ba'de'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezbûrun üç sehimî kızım müşteriye-i mezbûrenin mülk-ı müşterası ve bir sehimî dahi hâzır mezbûr karındaşım Seyyid Ömer'in mülkü olub benim asla ve kat'a alâka ve medhâlîm kalmadı keyfe-ma-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte mezbûr Seyyid Ömer dahi mukarrer-i

mersûme şerife hanıma cem‘i kelimat-ı meşruhasında vecâhen ve şiheden tahkik ve tasdik etmekin ma-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-sabi‘ ve’l-ısrîn min şahr-i Zi’l-ka’dei’s-şerife li-sene isnâ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf.

Elhamdülillâhi a‘liyü’l-a‘lam ve eş-şükürüllâhe alel’l-râhmanü’l-hüssam Halil Rüşdü el-kadı-ı bâb-ı mahkeme-i mahrusa-i Edirne lehu el-guffar el-lehuma âli-alâ.

Mühür: Halil Rüşdü

(77 ve 76. Sayfalar aynıdır)

Sayfa: 148 / 423. Belge (s. 78-1 / b. 1)

Mahrusa-i Edirne Kazası’na muzâfat-ı Ada Nahiyesi’ne tâbi‘ Eyneoğlu Karyesi mütemekkinlerinden Yanabot veled-i Yorgi huzur-ı şer‘de şeref-i İslâmla müşerref ve talebiyle ismi Mehmed Şakir tesmiye olduğu bu mahle şerh verildi. Fî 27 Z sene 1241.

Sayfa: 148 / 424. Belge (s. 78-1 / b. 2)

Mahrusa-i Edirne’nin mütemekkinlerinden Yorgi veled-i (boşluk) huzur-ı şer‘e karşın şahadımız nakz ve talebiyle ismi Mustafa tesmiye olduğu iş bu mahle şerh verildi. Fî 27 Z sene 1241.

Sayfa: 148 / 425. Belge (s. 78-1 / b. 3)

(silik) kazasına tâbi Bavoncu Refas Karyesi’nden Yorgi veled-i Kostandi huzur-ı şer‘e karşın şahadımız nakz ve talebiyle ismi Hüseyin tesmiye olduğu iş bu mahle şerh verildi. Fî 12 C sene 1242.

Sayfa: 148 / 426. Belge (s. 78-1 / b. 4)

Hayrabolu Kazası ahalisinden olub bi-emrillâhi hâl-i aklına heft gelub tumarhaneye îrsal olunan Molla Ahmed nâm kimesnenin ismi mübeyyin kaydır. Fî 3 S sene 1242.

Sayfa: 148 / 427. Belge (s. 78-1 / b. 5)

Mahrusa-i Edirne muzâfat-ı Çöke Nahiyesi'ne tâbi Eynesi Karyesi sâkinlerinden olub bundan akdem su-i hâl zuhur ile tımarhaneden ve huruç olunan Mehmed Tahir bin Hasan'ın bi-emrillâhi yine cünun-ı müşedded olduğunu karye-i ahalisinden Ahmed bin Ebubekir ve Ahmed bin Ali nâm kimesneler huzur-ı şer'le ihbar etmeliyle bi't-taleb iş bu merâsına tahrir ve îrsal olunmuştur ve hemanında gerekir ki mezbûr Tahir'i tımarhaneye alub mizacına muvaffik-ı edâya ile müdavat eylesin. Fî 19 N sene 1242.

Sayfa: 148 / 428. Belge (s. 78-1 / b. 6)

Mahrusa-i Edirne dârü's-şifasından reisü'l-etba olan efendiler ba'de's-selâm inha olunur ki mahrusa-i mezbûrede Şehabeddin Paşa Der-Kurb-ı Arasta Mahallesi sükkânından Mustafa bin Mehmed nâm kimesnenin bi-emrillâhi Te'âlâ aklına heft tarî olduğunu ahali-i mahal-ı huzur-ı şer'e gelub ihbar etmeleriyle gerekir ki mecnun-ı merkumu tımarhaneye alub mizacına edâya ile medavat eylesiz ve'l-İslâm. Fî 8 L 1242.

Sayfa: 148 / 429. Belge (s. 78-1 / b. 7)

Berkuk Ağa Mahallesi'nde Mehmed Arif bin Mehmed Emin dârü's-şifaya îrsal şer. Fî 7 Z sene 1242.

Sayfa: 148 / 430. Belge (s. 78-1 / b. 8)

Mahrusa-i Edirne dârü's-şifasında reisü'l-etba olan efendi ba'de's-selâm inha olunur ki Medine-i Filibe Kazası'ndan ve Asakir-i Mansure-i Muhâmmediye'nin İkinci sı neferatından Mehmed bin Ahmed nâm kimesnenin aklına heft-ı tarî olmağla bi't-taleb-i ihbarası tahrir olunmuştur gerekir ki mecnun-ı mezbûru dârü's-şifaya alub mizacına medavat-ı edâyına iylesun. Fî 9 Za sene 1242.

Handwritten Ottoman Turkish text, likely a legal or administrative document. The text is written in a dense, cursive script (Rika script) and is arranged in several columns. The document appears to be a record or a decree, possibly related to land or property matters, as suggested by the word "kumru" (land) visible in the lower part of the text. The text is written on aged, slightly yellowed paper. There are some faint markings and a signature or stamp at the bottom right of the document.

⁴⁹² Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 57-1/1.

EK 4: Asakir-i Mansure-i Muhammediyye'nin Seraskeri Ağa Hüseyin Paşa'nın, Vakıf Tamir Ettirdiği Bilgisinin Geçtiği Belge⁴⁹⁴

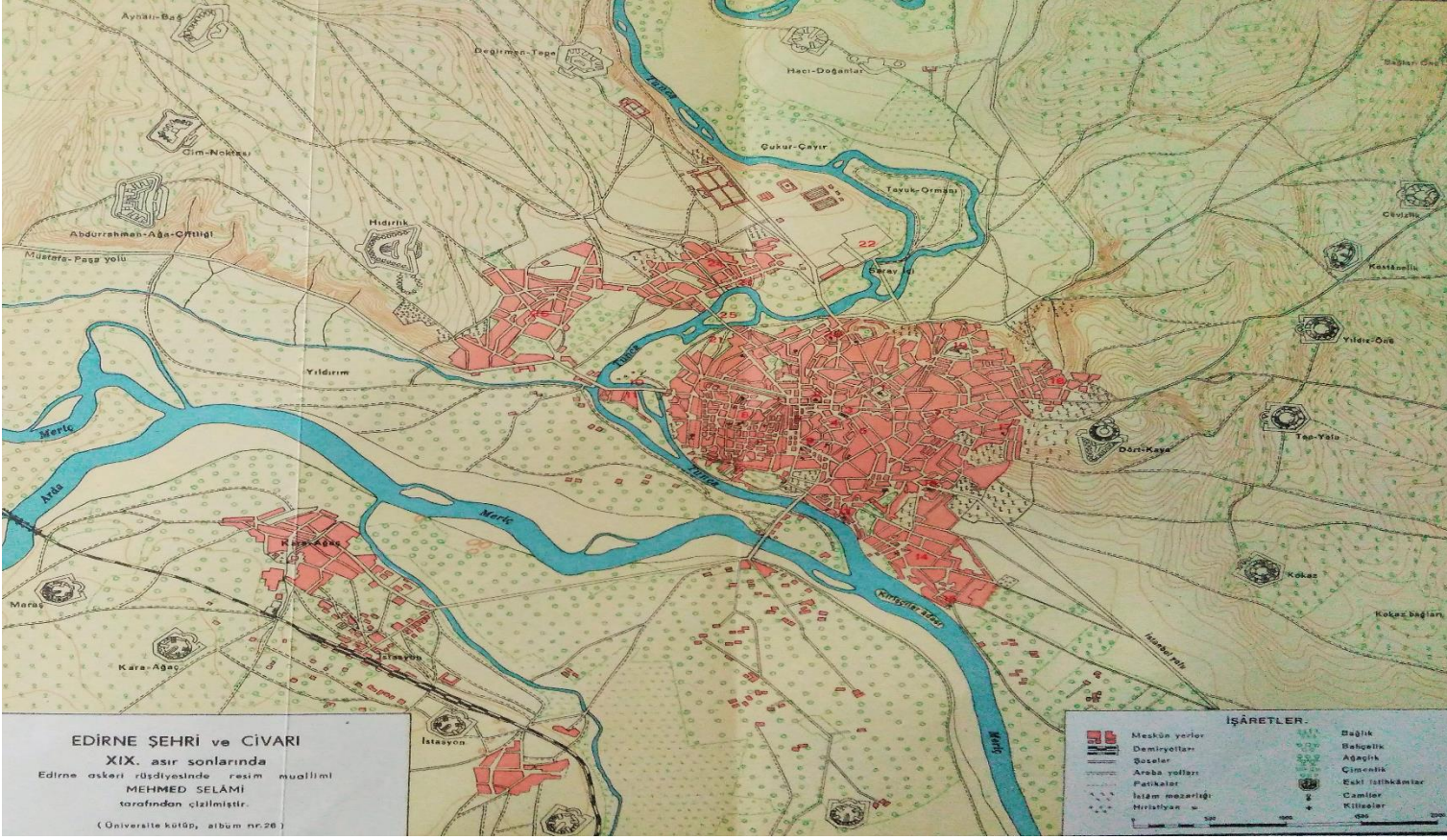
Handwritten Ottoman document in Arabic script, tilted at an angle. The text is dense and appears to be a record of a vakıf (charitable endowment) repair. At the bottom left, there is a signature 'Hüseyin Paşa' and a date '1241'. The document is aged and shows some wear.

⁴⁹⁴ Edirne Şer'iyeye Sicili (EŞS), Defter no. 341 (1241-1242/1825-1826), s. 10-2/1.

EK 7: 19.Yüzyıl Sonları Edirne Haritası⁴⁹⁷

1. Selimiye Camiî
2. Üç Şerefli Camiî
3. Eski Camiî
4. Bedestan
5. Ali Paşa Çarşısı
6. Rüstem Paşa Hanı
7. Sarıca Paşa Camiî
8. Kale-İçi
9. Tahtelkale Hamamı
10. Gâzi Mihal Köprüsü
11. Orta-İmâret
12. Dârülhadis Camiî
13. Süleymaniye Camiî
14. Kirişhâne
15. Kasım Paşa Camiî
16. Ekmekçioğlu Kervansarayı(Ayşe Kadın Hânı)
17. Şeyh Çelebi Camiî
18. Kıyık Semti
19. Muradiye Camiî
20. Beylerbeyi Camiî
21. At-Pazarı
22. Eski-Saray
23. Bayezıd II. Camiî
24. Yeni-İmâret Mahallesi
25. Yalnız-Göz Köprüsü
26. Yıldırım Mahallesi

⁴⁹⁷ Tayyib Gökbilgin, "Edirne", *İslâm Ansiklopedisi*, C. 4, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1945.

EK 8: 1890 Yılı Edirne Sokakları⁴⁹⁸

EK 9: 1890 Yılı Selimiye ve Üç Şerefli Camii⁴⁹⁹

⁴⁹⁸ Engin Özendes, *The Second Ottoman Capital-Edirne*, İstanbul: Yapı Yayın, 2005, s. 112. (Resim D. Michailides, Circa 1890)

⁴⁹⁹ Özendes, *The Second*, s. 35. (Resim Abdullah Frères, Circa 1890).

EK 10: Edirne Saat Kulesi⁵⁰⁰

EK 11: Sultan II. Bayezid Külliyesi ve Darüşşifası⁵⁰¹

⁵⁰⁰ Özendes, The Second, s. 57. (Roma Döneminden Kalma Son Kale Burcu).

⁵⁰¹ www.trkynnzlr.blogspot.com/2012/05/Anadolunun-hazineleri (Erişim: 28.12.2019).

EK 12: Kaleiçi Büyük Su Terazisi⁵⁰²

---

⁵⁰² Özendes, *The Second*, s. 65.

EK 13: Babüssaâde (Akağalar Kapısı) ve Cihannüma⁵⁰³

EK 14: Kum Kasrı Hamamı ve Adalet Kasrı⁵⁰⁴

⁵⁰³ www.kulturvarliklari.gov.tr (Erişim: 28.12.2019) (Edirne Sarayı Cedid Kalıntıları).

⁵⁰⁴ www.kulturvarliklari.gov.tr (Erişim: 28.12.2019).

EK 15: Selimiye Camiî ile Yemiş Kapanı Hanı Kalıntıları⁵⁰⁵

EK 16: Selimiye Camiî ve Yeniçeri Mezar Taşları⁵⁰⁶

⁵⁰⁵ www.cnntürk.com/Türkiye/Selimiye/-cami-dunya-miras-listesi (Erişim: 28.12.2019).

⁵⁰⁶ Fotoğraf: Mart 2019 Edirne Gezisinden.

EK 17: Meriç Köprüsü (Yeni Köprü)⁵⁰⁷

EK 18: Tunca Köprüsü (Ekmekçi Ahmet Paşa Köprüsü)⁵⁰⁸

⁵⁰⁷ Fotoğraf: Nisan 2016 Edirne Gezisinden.

⁵⁰⁸ <https://mapio.net> (Erişim: 28.12.2019).

Dizin

A

Abdi Beşe, 244
Ahi Çelebi, 49, 102, 187
Alamet Taşı, 294
Ali Paşa'yı Cedid Evkâfi, 62, 401, 443
Amcazâde Hüseyin Paşa Evkâfi, 62, 63,
116, 179
Anadolu, 1, 5, 6, 14, 19, 20, 38, 41, 93,
118, 144, 200, 345, 419,
Arnavudzade Said Ağa, 328
Âsakir-i Mansure 56, 85, 120, 123, 225,
126, 157, 280, 422, 283, 510, 512
157, 225, 512
Âsitâne-yi Âliyye, 55, 130, 131, 138,
126, 150, 330, 352, 355, 374, 468
Aşçı Mustafa Kabûli Efendi, 120, 233,
196
Ahmed Seri Efendi, 151,196,
Arablar Hanı Cabisi Said, 280
Ayan Hâcî Osman Ağa, 226
Ayan Seyyid Ebubekir Ağa, 123, 254
Ayan Salih Ağa, 226
Ayan Abdullah Ağa, 353
Ayan Halil Ağa, 359

B

Bayır Üstence, 293
Beyt-ül-mal, 53, 106, 115, 173, 175, 176
Beyzâde Ahmed Bey, 51, 207
Bostancıbaşı Abbas Bey, 55, 56, 157,
226, 280
Beşyüzlü Hanı, 117, 195
Baba Timurtaş Vakfi, 63, 134, 346
Balaban Paşa Vakfi, 63, 478
Bölükbaşı Ahmet Ağa, 418

C

Cısr-i Ergene Evkâfi, 126, 280
Cısr-i Mustafa Paşa Kasabası, 83
Cısr-i Ergene Kazası, 76, 132, 136, 140,
268, 293, 329, 331, 363, 393
Cebecihane Amiri Hulusi, 233
Cami-i Arda Kasabası, 317

Ç

Çirmen Sancağı, 43, 49, 53, 84, 105,
115, 117, 119, 157, 173, 175, 190, 198,
208, 221, 276, 422
Çoban Çayırı, 293
Çeşme Yakası, 93, 144, 419

D

Dârü'ş-şifâ, 10, 34, 56, 84, 85, 125, 156,
113, 173, 174, 510
Daye Hatun Cami-i Şerif Vakfi, 62, 63,
130, 313
Devletşah Mahallesi Cami Vakfi, 127,
288
Dâr'ül-hâdis Evkafi, 138, 378
Dikili Taş, 293
Dimetoka Kasabası, 44, 49, 70, 123, 126,
127, 143, 254, 275, 294, 413, 452
Dönüm-ı duhan rüsumatı, 63, 397

F

Filibe Kazası, 380, 436, 510
Filibe Nazırı Hüseyin Ağa, 325, 422

G

Güreşçine Bahçeleri, 94, 116, 182
Gömülçine Kazası, 103, 145, 426

H

Hadika-ı Hassa , 101, 130, 136, 317, 358

Haremeyn-i Şerifeyn Vakfı, 63, 69, 396,
458
Halil Rüşdü, 51, 509, 514
Hatun İli Kazası, 49, 101, 205
Havas Mahmud Paşa Kazası, 352
Hayrabolu, 49, 116, 131, 156, 179, 320,
355, 509

İ

İbrahim Elmasım, 192
İltizam, 52, 57, 141, 242, 403
İbrahim Bey Vakfı, 139, 385

K

Kabtan-ı derya Hasan Paşa, 70, 127, 293
Kafes Kapısı, 118, 206, 474
Kâfir Pınarı, 293
Kalyonizâde Mehmed Emin, 51, 224
Kapan-ı Dakik, 66, 130, 240, 314
Kapan-ı Ahur, 356
Kara Burun, 293
Kara Evler Zeameti, 352
Kara Hasan, 54, 85, 94, 106, 107, 114,
117, 190
Kürdzâde Mehmed, 154, 495
Karlı Paşa, 430
Kartal Tepesi, 293
Kethüda Kız Mehmed, 58, 276
Kethüda İbrahim, 59, 276
Kethüda Ahmed Ağa, 58, 339
Kethüda-yı Yeniçeriyân Mehmed Ağa,
58, 336
Kışlak Alâyı, 55, 126, 280
Kiracı Abdülfâni Bey, 55, 108, 114, 145,
150, 468
Kapıcıbaşı Müşrin, 325
Kapıcıbaşı Halil Bey, 106, 144, 422
Kundakzade İbrahim, 55, 278
Kalyonizade Mehmed, 51, 224

Kethüda Ebubekir Ağa, 58, 269
Kadirhane Tekkesi Vakfı, 62, 63, 472
Kızılağaç, 49, 106, 115, 116, 175, 184
Keşan Kasabası, 43, 44, 134, 345
Kapan-ı Ahur, 356

M

Muhitti Mustafa, 85, 105, 107, 113, 119,
159, 208
Mübayacı Halil Bey, 54, 106, 108, 144,
422
Manyas Kapısı, 134, 343
Mehmed İsmet Bey, 53, 175, 190, 198,
208, 359, 422,
Menduh Celal Paşa, 53, 276
Mer'a, 116, 158, 184, 352
Mevlevihane Şeyhi Süleyman Baba, 105,
208
Mezid Bey Hamamı, 20, 84, 174
Mora Seferi, 72, 93, 149, 460
Muhaciran, 105, 208
Muhiddin Baba Tekkesi, 94, 101, 118,
205
Murad Giray Sultan, 180
Mustafa Kavas, 115, 175, 206,
Mühürdarzade Abdürrezzak, 501
Mütesellim İsmail Ağa, 64, 141, 158,
397,
Mustafa Paşa Kazası, 447

N

Narh Çarşısı, 269
Nehir-i Meriç, 122, 136, 359
Nehr-i Ergene, 131, 320
Nehr-i Tunca, 65, 123, 149, 182
Nehr-i Arda, 222
Niğbolu, 43, 99, 130, 263, 315

O

Onbaşı Osman, 56, 126, 283
Ormanlı Mukâta'sı, 403
Osman Nazif Efendi, 190
Orducu Esnafı, 60, 121, 241
Oğlanlı Hamamı, 97, 129, 304

R

Ramazan Zaviyesi Vakfı, 63, 122, 143
Ruşuklu Fatma, 91, 121, 133, 241
Ruşuklu Ali, 234
Rumeli, 3, 4, 7, 14, 19, 20, 38, 41, 43,
85, 190, 345, 355

S

Sabuncu Bağları, 237
Saka Giray, 180
Sandık Emîni, 54, 106, 113, 115, 157,
172, 190, 422
Sarı Mehmed Emin Vakfı, 63, 68, 249
Selim Giray, 78, 125, 275
Ser-asker Hüseyin Paşa, 56, 120, 123,
Silahşoran-ı Hassa, 154, 495
Simalih Kazası, 200
Sûk-ı Sultâni, 351
Sûk-ı Kettani, 326
Süleymaniye, 117, 189
Sofya Kazası, 403
Selvi Kazası, 134, 343

Ş

Şehid Mehmed Paşa Evkafı, 63, 131, 320
Şam, 30, 50, 149, 153, 198, 201, 462,
488

T

Tahir Mehter, 127, 291
Taş Ermeni Mezarlığı, 220
Tekfur Dağı, 54, 44, 108, 144, 258

U

Uzun İbrahim, 106, 114, 118, 198

Ü

Üsküp Sancağı, 43, 135, 355

Y

Yazıcı Ali, 355
Yelli Burgoz, 9, 49, 85, 94, 106, 107,
117, 145, 190, 432
Yemencioğlu Ahmed, 303
Yıldırım Bayezid Vakfı, 62, 63, 221,
287, 443
Yıldırım Ovası, 146, 149, 437, 458

Z

Zağra-i Cedid, 44, 49, 115, 124, 173
Zağra-i Atik, 44, 49, 115, 124, 148, 173,
454
Zindanı'l-Şaze, 187